

Iulia Monica OEHLER-ȘINCAI
– coordonator –

SUDUL GLOBAL ÎN CONTEXTUL RECONFIGURĂRII RAPORTURILOR DE PUTERE LA NIVEL MONDIAL

ACADEMIA ROMÂNĂ

Institutul Național de Cercetări Economice „Costin C. Kirițescu”
INSTITUTUL DE ECONOMIE MONDIALĂ

SUDUL GLOBAL ÎN CONTEXTUL RECONFIGURĂRII RAPORTURILOR DE PUTERE LA NIVEL MONDIAL

ACADEMIA ROMÂNĂ

Institutul Național de Cercetări Economice

„Costin C. Kirițescu”

INSTITUTUL DE ECONOMIE MONDIALĂ

**SUDUL GLOBAL ÎN CONTEXTUL
RECONFIGURĂRII RAPORTURILOR DE PUTERE
LA NIVEL MONDIAL**

Colectiv de autori:

Iulia Monica OEHLER-ȘINCAI

Georgeta ILIE

Claudia Gabriela BAICU

Andrei RĂDULESCU

Coordonare editorială: Valeriu Ioan-Franc
Prezentare grafică și coperta: Nicolae Login

Toate drepturile asupra acestei ediții aparțin Institutului de Economie Mondială. Reproducerea, fie și parțială și pe orice suport, este interzisă fără acordul prealabil al acestora, fiind supusă prevederilor legii drepturilor de autor. Citarea în scop didactic sau științific este permisă cu menționarea expresă a lucrării și a autorilor.

ISBN: 978-973-159-333-3

Iulia Monica OEHLER-ȘINCAI
– coordonator –

SUDUL GLOBAL
ÎN CONTEXTUL
RECONFIGURĂRII
RAPORTURILOR DE PUTERE
LA NIVEL MONDIAL

București
2026

CUPRINS

ABREVIERI	11
CUVÂNT DE ÎNTÂMPINARE, PROFESOR UNIV. DR. HABIL. SIMONA MOAGĂR-POLADIAN, DIRECTORUL INSTITUTULUI DE ECONOMIE MONDIALĂ AL ACADEMIEI ROMÂNE.....	15
ARGUMENT, IULIA MONICA OEHLER-ȘINCAI	19
CAPITOLUL 1. NOI ABORDĂRI TEORETICE ȘI PRACTICE CU PRIVIRE LA SISTEMUL RELAȚIILOR ECONOMICE INTERNAȚIONALE.....	41
1.1 Introducere.....	41
1.2 Evoluția termenului „Sudul global” și amplificarea cooperării Sud-Sud.....	43
1.3 Obiectivele Sudului global.....	51
1.4 BRICS+, cea mai elocventă manifestare a relațiilor Sud-Sud	55
1.5 Care teorie a relațiilor internaționale se potrivește cel mai bine realității prezente?	59
Referințe bibliografice	65
CAPITOLUL 2. BRICS+, UN NUCLEU MAJOR AL COOPERĂRII SUDULUI GLOBAL.....	71
2.1 Introducere.....	71
2.2 Indonezia, al zecelea stat membru al BRICS+	74
2.2.1 Obiectivele Indoneziei ca membru al BRICS+.....	75
2.2.2 Riscuri ale aderării la BRICS+ și asumarea acestora.....	78
2.3 Nigeria, a noua țară parteneră a BRICS+.....	80
2.4 Noua Bancă de Dezvoltare a BRICS, la a zecea reuniune anuală.....	86
2.4.1 O bancă de dezvoltare axată pe nevoile Sudului global.....	86
2.4.2 Modelul de guvernare.....	88
2.4.3 Provocări și oportunități	89

2.4.4 Strategia de investiții a NDB	89
2.4.5 Sporirea rolului monedelor locale	90
2.4.6 Patru priorități-cheie	91
2.5 Comentarii pe marginea celui de-al 17-lea summit al țărilor BRICS	92
2.5.1 Sinteza Declarației comune a BRICS	95
2.5.2 India, un liant important între Est și Vest	96
2.5.3 Puncte slabe ale organizației internaționale BRICS+ și poziția față de dedolarizare	98
Referințe bibliografice	100
CAPITOLUL 3. POTENȚIALUL COMERȚULUI CU SERVICII ÎN INTENSIFICAREA COOPERĂRII ÎNTRE ECONOMIILE SUDULUI GLOBAL. STUDIU DE CAZ: GRUPUL BRICS ȘI PARTENERIATUL ECONOMIC REGIONAL CUPRINZĂTOR	104
3.1 Introducere	104
3.2 Locul țărilor Sudului global în cadrul tendințelor globale ale evoluției sectorului serviciilor	107
3.2.1 Participarea țărilor în dezvoltare și emergente la comerțul internațional cu servicii	110
3.2.2 Bariere în calea comerțului cu servicii la nivelul țărilor în dezvoltare și emergente	113
3.3 Oportunități versus obstacole în valorificarea potențialului comerțului internațional cu servicii digitale de către țările Sudului global	119
3.3.1 Potențialul comerțului cu servicii tranzacționate prin mijloace digitale pentru țările în dezvoltare și emergente	120
3.3.2 Obstacole în calea comerțului cu servicii tranzacționate prin mijloace digitale la nivelul țărilor dezvoltate și emergente	125
3.4 Potențialul comerțului cu servicii în intensificarea cooperării între economiile din cadrul Grupului BRICS	129
3.5. Rolul liberalizării comerțului cu servicii în cadrul Parteneriatului Economic Regional Cuprinzător (RCEP) la întărirea cooperării în cadrul Sudului global	142

3.5.1 Expansiunea comerțului cu servicii între țările din Asia sub impactul angajamentelor din cadrul GATS și Acordul-cadru privind serviciile ASEAN.....	144
3.5.2 Tranziția la abordarea unei liste negative și metodologia cuantificării angajamentelor privind liberalizarea comerțului cu servicii în cadrul RCEP.....	146
3.5.3 Impactul angajamentelor de liberalizare din cadrul RCEP asupra comerțului cu servicii	148
3.5.4 Rolul RCEP în recuperarea postpandemie și transformarea digitală a economiilor partenere.....	151
3.6 Concluzii	154
Referințe bibliografice	158
CAPITOLUL 4. ȚĂRILE BRICS ȘI DEDOLARIZAREA – INIȚIATIVE RELEVANTE, IMPLICAȚII ȘI PROVOCĂRI.....	162
4.1 Introducere.....	162
4.2 Considerații privind dedolarizarea comerțului exterior al Federației Ruse sub impactul războiului din Ucraina.....	164
4.3 Inițiative BRICS privind diminuarea dependenței față de dolarul american în tranzacțiile comerciale internaționale	167
4.4 Inițiative BRICS privind crearea de sisteme alternative de plăți.....	171
4.5 NDB și finanțarea în monedele locale ale țărilor membre.....	176
4.5.1 Emisiunea de obligațiuni denuminate în monedele țărilor membre	178
4.5.2 Împrumuturi în monedele locale.....	180
4.6 Provocări și implicații ale procesului de dedolarizare.....	181
4.7 Concluzii	183
Referințe bibliografice	185
CAPITOLUL 5. ROLUL CHINEI ÎN FINANȚELE INTERNAȚIONALE.....	196
5.1 China – ritmul anual al activității economice în consolidare în 2025.....	196
5.2 Evoluții recente și perspective pe termen mediu pentru rolul Chinei în sistemul financiar internațional.....	205

5.3 Stadiul implementării Inițiativei Centura și Drumul /Noile Drumuri ale Mătăsii	216
5.4 Poziția Chinei în cadrul Băncilor Multilaterale de Dezvoltare (BMD)	226
Referințe bibliografice	236
CAPITOLUL 6. COMERȚUL CU SERVICII AL CHINEI: ÎNTRE PROVOCĂRILE GEOPOLITICE ȘI ALE COMPETITIVITĂȚII	243
6.1 Introducere	243
6.2 Expansiunea comerțului cu servicii al Chinei: valorificarea oportunităților deschiderii pieței naționale și a dezvoltărilor tehnologice	245
6.2.1 Ascensiunea comerțului cu servicii al Chinei după aderarea la Organizația Mondială a Comerțului	245
6.2.2 Contribuția politicilor comerciale în expansiunea comerțului cu servicii al Chinei	254
6.2.3 Rolul CIFTIS în consolidarea cooperării internaționale în domeniile competitive ale serviciilor din China	260
6.3 Provocările noilor politici comerciale adoptate de SUA asupra comerțului cu servicii al Chinei	270
6.3.1 Evoluția relațiilor comerciale cu servicii dintre SUA și China	270
6.3.2 Rolul serviciilor inovative în competiția economică dintre SUA și China	278
6.3.3 Relațiile comerciale dintre China și SUA din perspectiva competiției tehnologice	283
6.4 Concluzii	287
Referințe bibliografice	290
CAPITOLUL 7. PUNCTE DE VEDERE DIFERITE ALE SUA ȘI ALE CHINEI ASUPRA SISTEMULUI RELAȚIILOR INTERNAȚIONALE	297
7.1 Escaladarea tensiunilor comerciale și perspectivele comerțului SUA-China	298
7.1.1 Sinteză a statisticilor de comerț exterior	299
7.1.2 Calendarul măsurilor de retorsiune SUA-China	301
7.1.3 China, pregătită să dea curs invitației la dialog din partea SUA	308
7.2 Un armistițiu limitat realizat la Busan, într-un context complex	309

7.2.1 Abordarea SUA privind relațiile internaționale.....	310
7.2.2 Propunerea în cinci puncte a Președintelui chinez.....	312
7.2.3 Inteligența artificială.....	314
7.3 China și susținerea multilateralismului.....	319
7.3.1 Sprijinul Chinei pentru o ordine globală mai echitabilă	319
7.3.2 Sinteza rezultatelor principale ale summitului G20.....	320
7.3.3 Mesajele Premierului chinez Li Qiang.....	322
7.3.4 Consolidarea cooperării sino-africane	323
7.3.5 25 de ani de la lansarea Forumului pentru cooperare China- Africa. Rezultate favorabile în formatul Africa plus China.....	328
7.4 Noua Ordine Economică Internațională inițiată de SUA, contestată de Sudul global	330
7.4.1 Comentarii pe marginea unor aspecte menționate în discursul de la Davos	332
7.4.2 Preluarea controlului temporar asupra Venezuelei și producției de țiței.....	334
7.5 Concluzii	340
Referințe bibliografice	342

CAPITOLUL 8. RELAȚIILE CHINEI CU INDIA ÎN CONTEXTUL MAI LARG AL PARTENERIATELOR BILATERALE ȘI

AL „ZIDULUI TARIFAR” ÎNIȚIAT DE SUA.....	347
8.1 Un pas semnificativ în direcția reconcilierii sino-indiene	348
8.2 Dublarea de către SUA a taxelor vamale la importurile din India	349
8.3 Normalizarea relațiilor bilaterale.....	350
8.4 Impactul taxelor vamale americane asupra economiei Indiei și perspectivele încheierii unui Acord.....	352
8.4.1 India, inclusă de SUA în categoria țărilor care „nu au reușit să se alinieze suficient cu Statele Unite în materie de economie și securitate națională”	354
8.4.2 Impactul noului val protecționist asupra economiei și necesitatea unor noi facilități fiscale.....	356
8.4.3 Perspectivele încheierii unui Acord comercial bilateral (ACB) cu SUA.....	359
8.5 Relațiile bilaterale dintre Uniunea Europeană și China se mențin tensionate.....	360

8.5.1 Poziția Uniunii Europene.....	361
8.5.2 China, un partener important pentru Uniunea Europeană	362
8.5.3 Temerile cu privire la comerț, investiții și problemele de natură geopolitică	364
8.6 Încheierea Acordului de liber schimb UE-India, favorizată de relațiile tensionate cu SUA	366
8.6.1 Avantajele oferite de ALS.....	369
8.6.2 Privire de ansamblu asupra relațiilor comerciale și investiționale bilaterale	373
8.6.3 Beneficii inegale și piedici posibile	374
8.7 Concluzii	376
Referințe bibliografice	379
CONCLUZII	382
SUCCINTĂ PREZENTARE A AUTORILOR.....	387

ABREVIERI

ACB	Acord comercial bilateral
ADB	Banca Asiatică de Dezvoltare (<i>Asian Development Bank</i> , engl.)
AFAS	Acordul-cadru privind serviciile din cadrul ASEAN (<i>ASEAN Framework Agreement on Services</i> , engl.)
AIIB/BAII	Banca Asiatică de Investiții în Infrastructură (<i>Asian Infrastructure Investment Bank</i> , engl.)
ALS	Acord de Liber Schimb
APEC	Forumul de Cooperare Economică Asia-Pacific (<i>Asia-Pacific Economic Cooperation</i> , engl.)
ASEAN	Asociația Națiunilor din Asia de Sud-Est (<i>Association of Southeast Asian Nations</i> , engl.): Brunei Darussalam, Cambodgia, Filipine, Indonezia, Laos, Malaysia, Myanmar, Singapore, Thailanda, Vietnam, plus Timorul de Est din octombrie 2025
ATISA	Acordul privind comerțul cu servicii din cadrul ASEAN (<i>ASEAN Trade In Services Agreement</i> , engl.)
BMD	Bănci multilaterale de dezvoltare
BRI	Centura și Drumul sau Inițiativa chineză a Noilor Drumuri ale Mătăsii (<i>Belt and Road Initiative</i> , engl.)
BRICS	Brazilia, Rusia, India, China și Republica Africa de Sud
BRICS+	BRICS plus țările care au aderat în 2024-2025 (Egipt, Etiopia, Iran și Emiratele Arabe Unite în ianuarie 2024 și Indonezia, ianuarie 2025), țări partenere, țări interesate de aderarea la/cooperarea cu BRICS
CAGR	Ritm anual compus de creștere
CIS	Comerțul internațional cu servicii
CISD	Comerțului internațional cu servicii tranzacționate digital
CTN	Corporații transnaționale (sau multinaționale)
DLT	Tehnologia registrelor distribuite (<i>Distributed Ledger Technology</i> , engl.)

DSTRI	Indicele de restrictivitate a comerțului cu servicii digitale (<i>Digital Services Trade Restrictiveness Index</i> , engl.)
EAU	Emiratele Arabe Unite
EM3	China, India și Brazilia
EMDE	Economii în dezvoltare/emergente – <i>Emerging Market and Developing Economies</i>
ERIA	Institutul de Cercetare Economică pentru ASEAN și Asia de Est (<i>Economic Research Institute for ASEAN and East Asia</i> , engl.)
FMI	Fondul Monetar Internațional
G20	Grupul celor 20
G24	Grupul celor 24
G7	Grupul „marilor” națiuni industrializate din 1975: Canada, Franța, Germania, Italia, Japonia, Marea Britanie și SUA, la care s-a alăturat și Rusia în 1998 (G-8). Rusia a fost suspendată din grupare în martie 2014
G77	Grupul celor 77
GATS	Acordul General pentru Comerțul cu Servicii (<i>General Agreement on Trade in Services</i> , engl.)
GATT	Acordul General pentru Tarife și Comerț (<i>General Agreement on Tariffs and Trade</i> , engl.)
IA	Inteligența Artificială
ISD	Investiții Străine Directe
LDC	Țările cel mai puțin dezvoltate (<i>least developed countries</i> , engl.)
LVG	Lanțuri valorice globale
MDBC	Moneda digitală a băncii centrale
NAM	Mișcarea de Nealinie (<i>Non-Aligned Movement</i> , engl.)
NATO	Organizația Tratatului Atlanticului de Nord (<i>North Atlantic Treaty Organization</i> , engl.)
NDB	Noua Bancă de Dezvoltare a BRICS (<i>New Development Bank</i> , engl.)
NOEI	Nouă Ordine Economică Internațională
OCDE	Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică
ODD	Obiectivele de Dezvoltare Durabilă
OMC	Organizația Mondială a Comerțului
ONU	Organizația Națiunilor Unite

OPEC	Organizația țărilor exportatoare de petrol
PIB	Produs Intern Brut
PNUD/UNDP	Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare
RCEP	Parteneriatul Economic Regional Cuprinzător (<i>Regional Comprehensive Economic Partnership</i> , engl.)
RGP	Rețele globale de producție
RMB/CNY	Renminbi, yuan
STRI	Indicele de restrictivitate a comerțului cu servicii (<i>Services Trade Restrictiveness Index</i> , engl.)
SUA	Statele Unite ale Americii
TIC	Tehnologia Informației și Comunicațiilor
UE	Uniunea Europeană
UNCTAD	Conferința Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare (<i>United Nations Conference for Trade and Development</i> , engl.)
USD	Dolarul american

CUVÂNT DE ÎNTÂMPINARE

Profesor univ. dr. habil. **Simona MOAGĂR-POLADIAN**,
directorul Institutului de Economie Mondială
al Academiei Române

Prezenta lucrare este o sinteză a cercetărilor întreprinse de autori în perioada 2024-2025 pe tema evoluției relațiilor economice internaționale sub influența Sudului global. În această carte s-a renunțat la date statistice mult prea detaliate, astfel încât cititorii să aibă un acces mai rapid la principalele tendințe conturate în primul sfert al veacului actual.

Autorii definesc Sudul global potrivit clasificării țărilor lumii din *Monitorul fiscal* al Fondului Monetar Internațional (FMI). Astfel, grupul economiilor în dezvoltare/emergente (EMDE – *Emerging Market and Developing Economies*) desemnează toate țările lumii care nu sunt avansate.

Modul în care este definit Sudul global în prezent contrastează puternic cu sensul atribuit termenului în anii 1960-1970, când era sinonim cu Lumea a treia. Liantul acestor economii eterogene este reprezentat în primul rând de obiectivul lor major de a avansa pe calea dezvoltării, cele mai puternice economii emergente având deja clar exprimată ținta de a ajunge la statutul de țară dezvoltată într-un orizont de timp mai apropiat sau mai îndepărtat.

În al doilea rând, ceea ce unește aceste țări este însuși contextul accentuării incertitudinilor și vulnerabilităților din economia mondială și al intensificării tensiunilor dintre Vest și Est. Acestea conduc la necesitatea identificării a noi căi de întărire a relațiilor „Sud-Sud” pe termen lung.

În al treilea rând, Sudul global urmărește să aibă o voce mai puternică în organizațiile internaționale, ținând cont de ascensiunea lor pe scena economică globală. Este susținută reforma sistemului financiar internațional în sensul reformei instituțiilor Bretton Woods, precum FMI și Banca Mondială,

deoarece niciun actor nu ar trebui să fie dominant. Spre deosebire de SUA, care în prezent înlocuiește multilateralismul pe care l-a susținut atâtea decenii prin unilateralismul reflectat de „America pe primul plan”, Sudul global și majoritatea economiilor din Nord nu urmează același model, ci își unesc forțele.

În al patrulea rând, un alt element de coagulare a intereselor actorilor din Sudul global este reprezentat de Inițiativa chineză a Noilor Drumuri ale Mății (*Belt and Road Initiative, BRI*). Aceasta este descrisă în literatura de specialitate drept o strategie pe termen lung, care se va derula pe parcursul mai multor decenii, și una dintre cele mai clare manifestări ale viziunii și influenței Chinei în plan global. Cumulativ, angajamentul chinez în cadrul BRI, atât în contracte de construcții cât și în investiții, a depășit 1 trilion de dolari (1,3 trilioane de dolari din 2013 până în iunie 2025).

Primul sfert al secolului XXI a fost unul de transformări profunde pentru EMDE. Aceste economii reprezintă aproximativ 45% din PIB global, în creștere de la circa 25% în 2000. Această tendință a fost determinată în principal de evoluția robustă a celor mai mari trei EMDE, și anume China, India și Brazilia. În ansamblu, EMDE au contribuit în medie cu aproximativ 60% la creșterea globală anuală din 2000, adică dublu față de ponderea din anii 1990.

În urmă cu un deceniu, SUA și UE erau partenerii comerciali dominanți ai Americii de Sud și ai majorității țărilor din Africa și Orientul Mijlociu. În prezent, China este principalul partener pentru mai bine de 60 de țări din Sudul global. De asemenea, China a înlocuit SUA și UE ca principal investitor în multe economii din Sudul global.

Autorii evidențiază că grupul BRICS constituie „cea mai elocventă manifestare a relațiilor Sud-Sud din mai multe perspective”. Este considerat pe scară largă drept un mecanism-cheie al cooperării Sudului global. În prezent, în literatura de specialitate BRICS este denumit tot mai frecvent BRICS+, având în vedere că Egipt, Etiopia, Indonezia, Iran și Emiratele Arabe Unite au devenit membri cu drepturi depline, alăturându-se Braziliei, Chinei, Indiei, Federației Ruse și Republicii Africa de Sud. Alte zece țări (Belarus, Bolivia, Cuba, Kazahstan, Malaysia, Nigeria, Thailanda, Uganda, Uzbekistan și

Vietnam) au devenit „parteneri” ai grupului. Cei 10 membri cu drepturi depline ai BRICS+ și-au extins prezența în comerțul internațional și investițiile străine directe într-un ritm susținut.

China și Federația Rusă se numără printre suporterii majori ai cooperării Sud-Sud. Această poziție este consolidată și prin încurajarea extinderii BRICS inclusiv cu țări care se confruntă cu sancțiuni din partea SUA, în pofida faptului că aceasta ar întări reputația antioccidentală a grupului. În contrast, India, Republica Africa de Sud și Brazilia, împreună cu majoritatea membrilor aspiranți, au o poziție echilibrată în ceea ce privește cooperarea cu Nordul. Aceasta este considerată valoroasă din mai multe perspective și în diverse domenii de activitate. Tocmai de aceea, majoritatea țărilor EMDE continuă să aibă o politică externă echilibrată între Nord și Sud.

Deopotrivă China și India își atribuie rolul de lider al Sudului global, iar confruntarea dintre acestea nu a luat sfârșit. Pe fondul politicii economice tot mai protecționiste a Administrației Trump 2.0, s-a conturat însă o fereastră de oportunitate pentru normalizarea relațiilor bilaterale sino-indiene. Cu toate acestea, India pare prudentă în recalibrarea relațiilor sale cu China. Pe de o parte, se remarcă dependența economică ridicată a Indiei față de China, dar pe de altă parte contextul economic și geopolitic actual și tensiunile existente fac necesară reducerea riscului expunerii față de China.

Lucrarea evidențiază și faptul că SUA și China au abordări diferite în privința relațiilor internaționale. Președintele american Trump preferă negocierile bilaterale cu parteneri-cheie, pentru a-și pune în aplicare strategia „America pe primul plan”. Se relevă astfel un sistem al relațiilor internaționale în care „diplomația personală înlocuiește din ce în ce mai mult procesul instituțional”. În schimb, președintele chinez Xi Jinping pune accentul pe cooperarea multilaterală în vederea stimulării schimburilor comerciale și a dezvoltării economice, pe principiul *win-win*, toți partenerii având de câștigat.

În planul comerțului cu servicii, în contextul cererii puternice a Chinei pentru „experiența, tehnologia și educația americană”, cercetarea relevă o serie de aspecte remarcabile. Având în vedere reconfigurarea comerțului global

sub impactul crizelor economice și geopolitice, participarea Chinei la comerțul internațional cu servicii este influențată de noile măsuri adoptate de principalul său partener, SUA, cu care înregistrează o deficitară balanță comercială a serviciilor. Astfel, începând deja cu luna ianuarie 2025, SUA a introdus interdicții asupra investițiilor în China în domeniile tehnologiilor sensibile, precum inteligența artificială, semiconductorii și calculul cuantic, care vor avea impact inclusiv asupra sectorului serviciilor din China. În acest sens, noile politici comerciale adoptate de SUA în relație cu China „vor remodela relațiile economice dintre cei doi parteneri, rolul lor strategic global având o influență considerabilă asupra comerțului și economiei mondiale”.

Un capitol este dedicat procesului de dedolarizare, în care se prezintă o serie de inițiative ale țărilor BRICS privind crearea de sisteme alternative de plăți la sistemul actual. Este abordat rolul Noii Bănci de Dezvoltare în finanțarea în monedele locale ale țărilor membre și împrumuturi în monedele locale, și sunt evidențiate totodată provocări și implicații ale procesului de dedolarizare. Cu toate că s-au obținut unele progrese în ceea ce privește utilizarea monedelor locale ale țărilor BRICS în tranzacțiile internaționale, totuși este evident că poziția principală a dolarului american nu este amenințată într-un orizont de timp apropiat. Provocările pe care le are de întâmpinat procesul de dedolarizare sunt multiple, foarte importante fiind cele de natură tehnică și de coordonare între țările BRICS. La acestea se adaugă și factorii de natură politică, cum ar fi opoziția manifestată de SUA cu privire la procesul de dedolarizare, care include și amenințările recente ale președintelui Trump cu privire la impunerea de taxe vamale prohibitive, de 100%, dacă BRICS încearcă să „submineze” dolarul american.

Vă invităm să descoperiți în această lucrare și alte tendințe din economia mondială prin prisma inițiativelor Sudului global, urându-vă o lectură plăcută și utilă deopotrivă!

București, 27 februarie 2026

ARGUMENT

Iulia Monica OEHLER-ȘINCAI

Pornind de la două studii elaborate sub egida Academiei Române (Oehler-Șincai et al., 2024; 2025), această carte se adresează publicului larg interesat de transformările neconținute din economia mondială. Principalul protagonist îl reprezintă Sudul global, definit ca ansamblul economiilor în dezvoltare/emergente (EMDE – *Emerging Market and Developing Economies*). Cu alte cuvinte, Sudul global desemnează toate țările lumii care nu sunt avansate¹.

Clasificarea țărilor în *Monitorul fiscal* al Fondului Monetar Internațional (FMI) împarte lumea în trei grupuri majore: 42 de economii avansate, 96 de piețe emergente și economii cu venituri medii și 58 de țări în dezvoltare cu venituri mici (IMF, 2025a).

¹ Nu există o definiție unanim acceptată a celor mai dezvoltate economii ale lumii, însă experții FMI consideră că următoarele criterii sunt esențiale: nivelul PIB/locuitor, inovația tehnologică, sistemul educațional și de sănătate performant, gradul de diversificare a comerțului și gradul de integrare în sistemul financiar internațional (deopotrivă prin prisma fluxurilor comerciale și investiționale, dar și prin participarea la instituțiile financiare internaționale). Includerea în Sudul global a unor țări precum Polonia, Ungaria și România pare nepotrivită, având în vedere calea europeană a acestora, obiective și politici economice în concordanță cu cele ale UE. Țările amintite nu fac parte din organizațiile interguvernamentale considerate exponente ale EMDE, precum BRICS, Grupul celor 77 și Mișcarea de nealiniere. Însă, prezența acestora în Sudul global în acest studiu este motivată strict de argumentul că ele nu sunt încă economii avansate. SUA, Marea Britanie, Israel, Japonia, Australia, Canada, țările din Zona euro, Danemarca, Finlanda, Cehia, Elveția, Norvegia, Islanda, Liechtenstein, Tigrii asiatici din prima generație (Coreea de Sud, Singapore, Hong Kong-China și Taiwan-China) sunt economii incluse de FMI în rândul celor avansate, deși Singapore este pe lista Grupului celor 77. În lista economiilor avansate se mai regăsesc și Andorra, San Marino, Puerto Rica (SUA) și Macao-China.

Dintre cele 154 de economii încadrate în categoria EMDE, mai puțin de o cincime sunt cu venituri ridicate. Însă EMDE includ și economii majore, precum China și India, cu o evoluție spectaculoasă în ultimele decenii, ceea ce reconfirmă faptul că Sudul global nu mai este de mult echivalent cu *Lumea a treia*.

Grupul este extrem de eterogen, fiind incluse aici deopotrivă țări puternic populate, state mici, țări bogate în resurse naturale, țări care se numără printre primele în clasamentul mondial în funcție de PIB (nu doar la paritatea puterii de cumpărare, dar și în prețuri curente în dolari), precum și țările cel mai puțin avansate. Liantul acestor economii eterogene este în primul rând obiectivul lor major de a intra în categoria țărilor dezvoltate (asociat cu eradicarea sărăciei, bunăstarea populației, modernizarea, dezvoltarea infrastructurii, avansul tehnologic etc.).

Însă, mai sunt și alți factori care unesc o serie de actori din ansamblul format din peste 150 de economii, reflectând echilibrul puterii în continuă schimbare. Amintim aici reforma guvernanței globale și dedolarizarea (în special în grupul BRICS+), ceea ce este echivalent cu o ordine financiară multipolară și creșterea influenței lor geopolitice. Totodată, în strânsă legătură cu sporirea influenței geopolitice, se remarcă obiectivul de consolidare a puterii de negociere la nivel internațional (Oehler-Șincai et al., 2024).

Ținând cont de acestea, prezenta lucrare vizează *analiza transformărilor sistemului relațiilor economice internaționale, în plină evoluție, cu evidențierea rolului în creștere al țărilor în dezvoltare/emergente și, în special, al Chinei*. Investigația are la bază fenomene și procese economice actuale, literatura de specialitate, cele mai recente date statistice, rapoarte și documente ale organizațiilor internaționale, analize longitudinale și transversale și studii de caz.

În ultimii 25 de ani se remarcă transformări profunde la nivelul EMDE. Aceste economii reprezintă acum aproximativ 45% din PIB global, în creștere de la aproximativ 25% în 2000. Această tendință a fost determinată în principal de creșterea colectivă robustă a celor mai mari EMDE, și anume China, India și Brazilia (EM3).

Și Federația Rusă ar fi putut fi alăturată celor trei, dar în absența războiului din Ucraina și cu precondiția avansării pe calea diversificării economice și a

modernizării. Țara cu cea mai mare suprafață din lume și cu resurse naturale atât de diverse ar fi putut evita conflictul, continuându-și ascensiunea economică echivalentă cu exercitarea unei influențe crescânde în plan global. Însă, impunerea de sancțiuni de către SUA și UE, asociate cu un război a cărui anvergură nici nu se bănuia în 2022, au costat mult Federația Rusă, nu doar material, dar și în plan diplomatic, al relațiilor cu Vestul.

În ansamblu, EMDE au contribuit în medie cu aproximativ 60% la creșterea globală anuală din 2000, adică dublu față de ponderea din anii 1990 (Balatti et al., 2025). Contribuția lor a fost de aproape 70% în 2025 (UNCTAD, 2025).

Caseta următoare definește țările EMDE și organizațiile reprezentative ale Sudului global, constituind punctul de plecare al acestei lucrări.

Caseta 1: Ce este Sudul global?

Sudul global este sinonim cu grupul economiilor în dezvoltare/emergente (EMDE – *Emerging Market and Developing Economies*), desemnând, practic, toate țările lumii care nu sunt avansate.

BRICS+, alături de Grupul celor 77 și Mișcarea de nealinieri sunt considerate organizații reprezentative ale Sudului global. În opinia noastră, BRICS+ este cel mai de seamă exponent al Sudului global, iar China este un partener economic cheie pentru EMDE.

Unii autori apreciază că Sudul global a intrat în curentul *mainstream* în 2023. Alții consideră că termenul este inadecvat. Un argument ar fi faptul că acesta este incorect din punct de vedere geografic: cele mai mari două țări ale Sudului global – China și India – se află în întregime în emisfera nordică, nu în cea sudică. Mai mult, grupul este un amestec de țări bogate și sărace, de democrații și dictaturi și sisteme intermediare. Așadar, Sudul global poate fi considerat un termen „înșelător”. La aceasta se adaugă și conflictele frecvente dintre țările din Sudul global, de pildă, la baza tensiunilor dintre India și China se află și granița disputată în Himalaya; conflictul legat de Marele Baraj al Renașterii Etiopiene (GERD) de pe Nil continuă, cea mai mare hidrocentrală africană finalizată în Etiopia rămânând o sursă majoră de tensiuni între această țară și cele din aval, Egipt și Sudan; Arabia Saudită și Iranul concurează pentru influența strategică în Golful Persic, iar exemplele pot continua.

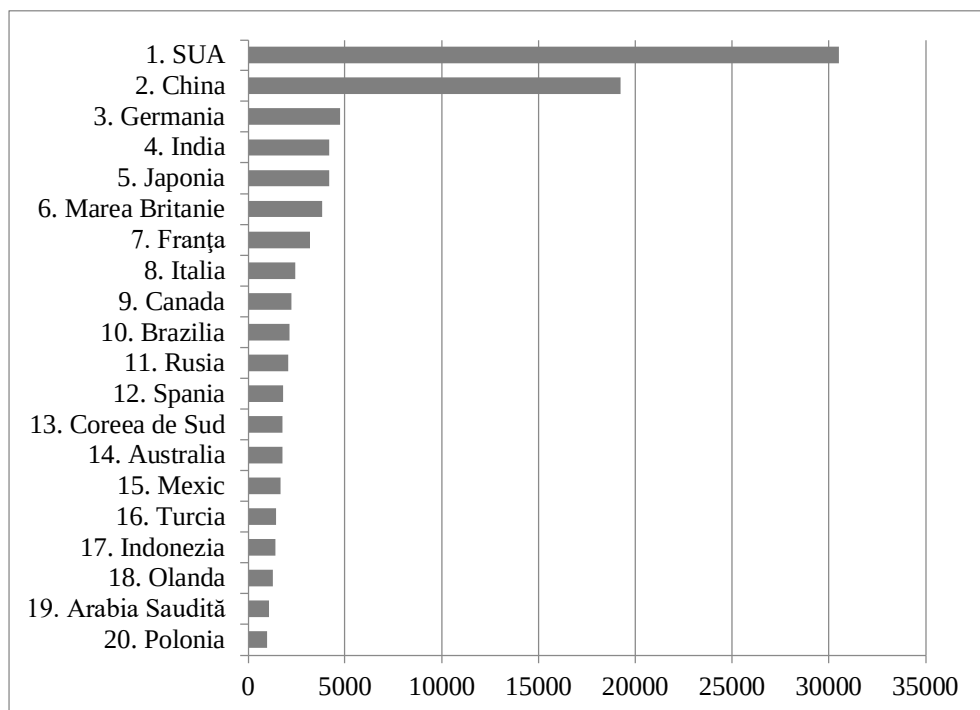
Însă, utilitatea termenului este în principal de natură practică, Sudul global reflectând ansamblul eterogen al economiilor emergente și în dezvoltare, care au o serie de obiective comune, dar se poziționează distinct față de Nord și Sud.

În afară de China și India, care concurează pentru poziția de lideri ai Sudului global, și în afară de Federația Rusă, aflată în căutare de alternative la parteneriatele cu țările avansate în contextul conflictului din Ucraina, celelalte țări se încadrează în trei grupuri majore: (1) unele manifestă preferința clară față de BRICS+; (2) altele preferă cooperarea cu Nordul dezvoltat; (3) majoritatea formează grupul țărilor echidistante între economiile avansate și axa Beijing-Moscova.

Sursa: Oehler-Șincai et al. (2024; 2025).

Piețele emergente vor continua să joace un rol crucial în modelarea economiei globale, contribuind cu aproximativ 65% la creșterea economică globală până în 2035. La nivelul anului 2025, potrivit datelor FMI, nouă piețe emergente cheie se clasează printre cele mai mari 20 de economii (Graficul 1).

Graficul 1: Clasamentul primelor 20 de țări ale lumii în funcție de PIB, în prețuri curente în 2025 (miliarde USD)

Sursa: Grafic elaborat de autor pe baza datelor IMF (2025b).

Cu toate acestea, în ciuda potențialului lor vast, PIB/locuitor va rămâne, chiar pe termen lung, cu mult sub cel al economiilor avansate pentru majoritatea țărilor Sudului global (Perez-Goropze et al., 2024). În schimb, aproximativ 10% dintre țările Sudului global înregistrează un nivel considerabil al PIB/locuitor (Graficul 2). O clasificare sumară a acestora din urmă relevă următoarele. O primă categorie este cea a țărilor caracterizate prin calitatea guvernării în prezența unor resurse naturale abundente și un indice scăzut al sentimentului de risc geopolitic (deși cele din Orientul Mijlociu sunt supuse în permanență unor escaladări ale riscurilor, ținând cont în principal de evoluția relațiilor Israel-Palestina-Arabia Saudită-Iran)². *Printre cele mai bogate țări se numără Qatar, Emiratele Arabe Unite, Brunei, Guyana și Arabia Saudită.*

Qatarul este un stat extrem de bogat datorită rezervelor sale considerabile de gaze naturale și petrol (deținând a treia cea mai mare rezervă de gaze naturale din lume), dar și poziției sale de al treilea exportator major de gaz natural lichefiat (GNL), după SUA și Australia. Populația de 3,2 milioane de locuitori, combinată cu exporturile de energie și investițiile strategice realizate prin intermediul Autorității de Investiții din Qatar (QIA) se numără printre factorii care generează un PIB/locuitor ridicat.

Arabia Saudită (35 milioane de locuitori) deține a doua cea mai mare rezervă de țiței din lume, după Venezuela și este principalul exportator de țiței la nivel mondial. Bogăția *Emiratelor Arabe Unite* provine din rezervele sale vaste de petrol și gaze naturale (locurile 6-7 în lume), asociate cu investițiile strategice în infrastructură și turism, un sector financiar robust și un mediu fiscal favorabil afacerilor. Țara este supranumită și „Singapore din Orientul Mijlociu”, fiind un adevărat magnet pentru forța de muncă înalt calificată din străinătate, investiții și noi tehnologii. Populația se apropie de 12 milioane de locuitori.

Guyana (0,8 milioane de locuitori) a devenit o țară bogată în doar zece ani, în principal datorită descoperirilor recente de țiței offshore. Pentru națiunea sud-americană, o comparație simplă relevă cât de mult a însemnat exploatarea țițeiului în doar un deceniu. 1,8 miliarde de dolari reprezintă suma (în

² A se consulta: BBVA (2026) și Caldara & Iacoviello (2022).

mare parte rambursabilă) pe care Banca Mondială a acordat-o Guyanei între 1969 și 2024, potrivit celor mai recente date disponibile (ajustate în funcție de inflație) ale Institutului pentru Climă și Creștere Durabilă al Universității din Chicago. În schimb, 6,3 miliarde de dolari este suma pe care Guyana a câștigat-o permițând companiei americane Exxon să exploateze țiței în perioada 2019-2024 (Harder, 2025).

Brunei este o țară extrem de bogată, datorită rezervelor sale vaste de țiței și gaze naturale, care dețin o pondere covârșitoare în PIB-ul și veniturile guvernului. Raportat la o populație de mai puțin de 500.000 de locuitori, PIB/locuitor este ridicat, iar beneficiile sociale sunt generoase³.

O a doua categorie a țărilor cu un nivel considerabil al PIB/locuitor este cea a paradisurilor fiscale/economiilor cu un regim fiscal permisiv, cu un sector turistic bine dezvoltat.

Bahamas este impulsionată de un sector sofisticat de servicii financiare internaționale și de sectorul turistic (în special de lux), la care se adaugă proximitatea față de SUA și stabilitatea politică. În octombrie 2020, Bahamas a lansat prima monedă digitală a băncii centrale (MDBC) din lume.

Antigua și Barbuda are o economie bazată pe servicii, puternic impulsionată de turismul de lux și sectorul imobiliar. Recurge la strategia de atragere a persoanelor cu venituri ridicate prin Programul de cetățenie prin investiții⁴, oferind un mediu fiscal favorabil (fără impozit pe venit sau pe câștigurile de capital).

Un studiu de caz demn de analizat este și paradisul fiscal *Seychelles*, națiune considerată cea mai bogată din Africa în termeni de PIB/locuitor. Cu o

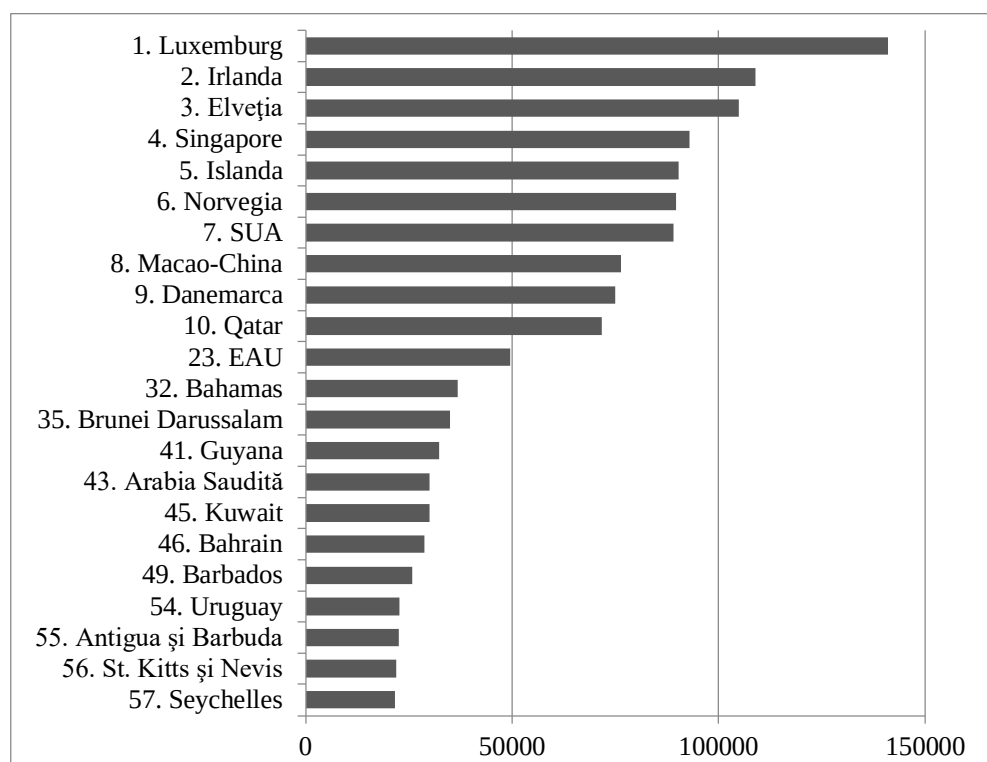
³ Sursa datelor privind populația este Worldometer (2025).

⁴ Cetățenia prin investiții (CBI) sau cetățenia economică permite persoanelor fizice să obțină cetățenia unei țări prin contribuții financiare semnificative la economia acesteia. Multe țări utilizează acest cadru juridic pentru a atrage investiții și a stimula creșterea economică. Opțiunile tipice de investiții includ sectorul imobiliar, lansarea de întreprinderi comerciale sau achiziționarea de titluri de stat. În schimb, investitorii primesc cetățenia deplină, adesea cu beneficii precum călătorii fără viză, oportunități de afaceri și facilități fiscale considerabile. Printre țările care oferă CBI se numără state mici din Caraibe, cu venituri ridicate. Sursa: <https://globalresidenceindex.com/citizenship-by-investment/>.

populație de sub 150.000 de locuitori, arhipelagul din vestul Oceanului Indian se remarcă prin stabilitatea politică și concentrarea pe turismul de lux⁵.

Barbados este o țară din Caraibe caracterizată prin stabilitate politică și venituri ridicate, precum și forță de muncă înalt calificată, pe fondul unei economii diversificate (turism de lux, sector puternic de servicii financiare și de afaceri internaționale) și al atragerii de investiții străine directe (ISD).

Graficul 2: Top 10 și poziția ocupată de unele țări din Sudul global în clasamentul mondial în funcție de PIB/locuitor în prețuri curente în 2025 (USD)

Sursa: Grafic elaborat de autor pe baza datelor IMF (2025b).

⁵ Nu au fost incluse în această analiză succintă teritoriile altor țări, precum Aruba (care face parte din Țările de Jos) și Puerto Rico (parte a SUA), cu un regim fiscal permisiv, taxe și impozite zero sau la un nivel mult mai scăzut decât în țara de jurisdicție.

Se distinge și categoria țărilor care dețin un sector agricol bine dezvoltat, în prezența unui sistem politic democratic stabil și a unui nivel ridicat de dezvoltare socială. De pildă, economia *Uruguayului*, stat denumit și „Elveția Americii de Sud”, are un sector agricol competitiv, orientat spre export. Ocupă locul 48 în clasamentul țărilor lumii în funcție de indicele dezvoltării umane (UNDP, 2025).

Dincolo de analiza categoriilor de țări din Sudul global cu un nivel ridicat al PIB/locuitor, economiile cu greutate sunt cele majore, precum China, India și Brazilia (EM3), cu o economii complexe, diversificate, cu influență considerabilă în plan regional, dar mai ales asupra economiei mondiale.

La orizontul anului 2029, prognozele indică India pe poziția a treia în ierarhia economiilor majore, după SUA și China, cu un PIB în prețuri curente de 6,8 trilioane de dolari.

Indonezia ar putea devansa Turcia, ocupând locul 16 (Perez-Goropze et al., 2024, IMF, 2025b). Tabelul următor sintetizează motoarele principale ale creșterii pentru o serie de economii emergente.

Tabelul 1: Motoare ale creșterii pentru țări EMDE selectate

Țara	Atuuri
China	- capacități extinse de producție și ecosistem cuprinzător de furnizori; - poziție dominantă în furnizarea de metale și minerale rare, esențiale pentru producția de bunuri de înaltă tehnologie; - produse și destinații de export diversificate; - datoria publică este în principal internă și denominată în moneda locală; - nivel ridicat al rezervelor valutare; - piață extinsă a muncii; infrastructură bine dezvoltată; - prezență semnificativă în țările emergente și în curs de dezvoltare prin intermediul inițiativei noilor drumuri ale mătăsii; - lider în tehnologii verzi și descoperiri revoluționare în domeniul semiconductoarelor și al inteligenței artificiale.

Țara	Atuuri
India	- forță de muncă numeroasă și tânără, cu o bună cunoaștere a limbii engleze și la un cost relativ scăzut; - servicii eficiente de tehnologie a informației și comunicațiilor (tic); - remiteri considerabile ale diasporei, exporturile de bunuri și servicii contribuie pozitiv la balanța contului curent; - nivel scăzut al datoriei externe și rezerve valutare adecvate.
Brazilia	- resurse minerale și agricole variate; - populație numeroasă; - industrie bine diversificată; - rezerve valutare solide; - unul dintre liderii mondiali în energie regenerabilă și biocombustibili.
Federația Rusă	- resurse naturale abundente (petrol, gaze, lemn, cereale, diamante, potasiu – utilizat în procesul de producție a îngrășămintelor – și metale); - dimensiunea pieței și forța de muncă înalt calificată; - nivel redus al datoriei, dar se preconizează deteriorarea stabilității macroeconomice din cauza sancțiunilor; - capacitate de digitalizare și inovare; - teritoriu vast, care se învecinează cu Europa și China.
Mexic	- bază industrială substanțială; - bancă centrală cu un grad ridicat de credibilitate; - curs de schimb flotant; - rezerve valutare adecvate; - populație numeroasă și costuri relativ scăzute ale forței de muncă.
Turcia	- localizare strategică, proximitate față de piețele-cheie de export: UE și Orientul Mijlociu; - rețea de producție diversificată; - populație tânără, forță de muncă înalt calificată; - energiile regenerabile ating 53% din capacitatea totală instalată a Turciei;

Țara	Atuuri
	- descoperirea unui zăcământ de gaze în largul coastei Mării Negre; - monedă mai stabilă de la revenirea la politici ortodoxe în 2023, ceea ce contribuie la reducerea deficitului extern, diminuarea inflației, scăderea primei de risc; - venituri turistice solide; - uniunea vamală UE-Turcia conferă acces liber la piața UE pentru majoritatea bunurilor exportate, facilitează integrarea în lanțurile valorice europene și stimulează competitivitatea economică.
Indonezia	- resurse naturale diversificate (agricultură, energie, minerit); - piață internă vastă; - costuri reduse ale forței de muncă și dividend demografic; - politică fiscală disciplinată; - industrie turistică în creștere; - flexibilitate a cursului de schimb; - conectivitate comercială și economică ridicată (membru al ASEAN, participare la o serie de acorduri de liber schimb etc.); - stabilitate politică și instituțională.
Arabia Saudită	- producător important de petrol în cadrul OPEC; - rezerve financiare solide în fondul suveran de investiții; - eforturi sporite și rapide de diversificare economică în cadrul viziunii 2030.

Sursa: Realizat de autor, pe baza Perez-Goropze et al. (2024) și Coface (n.d.).

Ascensiunea spectaculoasă a unor economii emergente a fost alimentată de integrarea lor rapidă în comerțul și finanțele globale, în special în prima decadă a secolului XXI. De asemenea, a sporit semnificativ interdependența dintre aceste economii. În prezent, aproape jumătate din exporturile de bunuri din EMDE sunt destinate altor EMDE, comparativ cu un sfert în 2000.

Pe măsură ce legăturile transfrontaliere pe direcția Sud-Sud s-au consolidat, ciclurile economice dintre EMDE și dintre EMDE și economiile avansate

au devenit mai sincronizate și a apărut un ciclu economic distinct al EMDE. Efectele transfrontaliere ale ciclului economic din EM3 asupra altor EMDE sunt considerabile, reprezentând aproximativ jumătate din amploarea efectelor din cele mai mari economii avansate (Statele Unite, Zona euro și Japonia) (Balatti et al., 2025).

În urmă cu un deceniu, SUA și UE erau partenerii comerciali dominanți ai Americii de Sud și ai majorității țărilor din Africa și Orientul Mijlociu. În prezent, *China* este principalul partener pentru 63 de țări din Sudul global, inclusiv Brazilia, Chile, Arabia Saudită și Kenya, comparativ cu 36 de țări în 2013.

Se preconizează că, până în anul 2033, schimburile comerciale dintre țările din Sudul global și China vor înregistra un ritm anual compus de creștere (CAGR) de 5,9%, comparativ cu 3,7% CAGR în cazul comerțului Nord-Sud. China a înlocuit, de asemenea, SUA și UE ca principal investitor în multe economii din Sudul global (Bharadwaj et al., 2025).

Deși grupul este eterogen, majoritatea țărilor din Sudul global mizează pe creșterea economică și pe aprofundarea legăturilor comerciale și de investiții cu restul lumii. Jucătorii majori au adoptat o strategie de multialiniere (relații cu mai multe economii majore simultan, în loc să se alinieze doar la un singur bloc). Acestea formează din ce în ce mai mult noi parteneriate comerciale, tehnologice și de dezvoltare economică, în concordanță cu propriile priorități strategice, în loc să răspundă pur și simplu presiunilor externe. Totodată, adoptă o abordare pragmatică în ceea ce privește acțiunile climatice, echilibrând creșterea economică cu sustenabilitatea (Perez-Goropze et al., 2024).

În următorul deceniu, evoluțiile demografice și tehnologice favorabile ar putea stimula productivitatea piețelor emergente și, în consecință, creșterea lor economică. În plus, tranziția energetică și transformările înregistrate la nivelul lanțului de aprovizionare (prin noi parteneriate, relocalizări etc.) vor oferi acestor economii oportunități de a valorifica resursele naturale abundente, forța de muncă numeroasă și capacitățile de producție (Perez-Goropze et al., 2024).

BRICS este una dintre cele mai importante platforme de cooperare economică din lume, fiind considerată pe scară largă un mecanism-cheie al cooperării Sudului global. În prezent, în literatura de specialitate BRICS este denumit tot mai frecvent BRICS+, având în vedere că Egipt, Etiopia, Indonezia, Iran și Emiratele Arabe Unite au devenit membri cu drepturi depline, alăturându-se Braziliei, Chinei, Indiei, Federației Ruse și Republicii Africa de Sud. Alte zece țări (Belarus, Bolivia, Cuba, Kazahstan, Malaysia, Nigeria, Thailanda, Uganda, Uzbekistan și Vietnam) au devenit „parteneri” ai grupului.

BRICS este descris de unii specialiști drept „un bloc economic formidabil”, concentrând aproape jumătate din populația lumii și procentaje însemnate din fluxurile comerciale și investiționale internaționale, precum și din producția și exporturile de țiței (Patrick, 2024).

Etiopia face parte din grupul țărilor cel mai puțin avansate la nivel mondial, iar Egiptul și India sunt încadrate de Banca Mondială în categoria țărilor cu venituri medii-scăzute. În schimb, Iranul a trecut în categoria țărilor cu venituri medii-ridicate (categorie în care se regăsesc și China, Brazilia, Republica Africa de Sud și Indonezia).

Emiratele Arabe Unite formează o țară bogată, cu un PIB/locuitor de aproximativ 50.000 dolari (IMF, 2025b). Alături de Iran și Rusia, sunt producători importanți și exportatori de țiței și gaze naturale, în timp ce China și India sunt importatori neți.

Indonezia este la rândul său în categoria țărilor cu venituri medii-ridicate. Doar Rusia aparține grupului țărilor cu venituri ridicate.

India este în categoria țărilor cu venituri medii-scăzute, în categoria celor cu venituri medii-ridicate. Dintre cei 10 membri ai BRICS, India, China, Indonezia, Brazilia, Rusia, Etiopia, Egipt și Iran ocupă locurile 1, 2, 4, 7, 9, 10, 13 și, respectiv, 17 în clasamentul mondial (Worldometer, 2024).

În ultimul deceniu, cei 10 membri cu drepturi depline ai BRICS+ și-au extins prezența în comerțul mondial. Exporturile totale de mărfuri ale acestora către restul lumii s-au majorat substanțial, de la aproape 1 trilion de dolari în 2003 la 6 trilioane de dolari în 2024. Această creștere a condus la o expansiune constantă a cotei lor în exporturile globale, de la aproximativ 12% la 24%.

Importurile totale de mărfuri ale grupului au crescut de la aproape 800 de miliarde de dolari în 2003 la 5 trilioane de dolari în 2024, ceea ce a determinat ca ponderea lor din importurile globale să crească de la aproximativ 10% la 20%. Pe lângă performanțele comerciale solide cu restul lumii, comerțul intraBRICS (reflectat prin exporturi) s-a extins și mai rapid, crescând de la 84 de miliarde de dolari în 2003 la 1,2 trilioane de dolari în 2024. Acesta reflectă un ritm mediu anual de creștere de 13%, mult mai mare decât ritmul comerțului internațional (6%) sau al comerțului Sud-Sud (10%) (UNCTAD, 2025).

EMDE sunt printre cei mai activi actori care utilizează inovațiile digitale pentru a transforma mecanismele de la baza tranzacțiilor internaționale. Tehnologiile emergente, cum ar fi tehnologia registrelor distribuite (DLT) și moneda digitală a băncii centrale (MDBC), pot fi esențiale în viitor. DLT permite transferul transfrontalier sigur și la costuri reduse al activelor digitale și al plăților. De exemplu, noile sisteme de plăți internaționale propuse de BRICS+ utilizează DLT pentru procesarea plăților internaționale, cu scopul de a reduce necesitatea intermediarilor financiari internaționali consacrați. Există potențialul ca țările să partajeze o MDBC, similară cu o monedă comună într-o uniune monetară, sau să conecteze MDBC din diferite țări pe o singură platformă.

Proiectul mBridge este o colaborare între băncile centrale din China, Regiunea Administrativă Specială Hong Kong, Arabia Saudită, Thailanda și Emiratele Arabe Unite pentru a conecta MDBC, astfel încât băncile centrale și comerciale din țările participante să poată efectua tranzacții între ele pe aceeași platformă. Odată ce țările participante au convenit asupra guvernantei și reglementărilor, astfel de platforme ar putea oferi o alternativă viabilă pentru tranzacțiile transfrontaliere (UNCTAD, 2025; Eichengreen, 2025).

Multe țări, atât dezvoltate cât și în curs de dezvoltare, și-au extins relațiile comerciale în ultimul deceniu. China, India și Emiratele Arabe Unite conduc clasamentul diversității parteneriatelor comerciale în rândul țărilor în dezvoltare. Japonia, Coreea de Sud și Uniunea Europeană se află în fruntea economiilor avansate. Dintre cele 15 economii cu cele mai diversificate parteneriate din lume, un număr de 12 se află în Asia. O serie de exportatori din Sudul

global au astăzi mai multe opțiuni în ceea ce privește schimburile lor comerciale, deopotrivă din perspectiva destinațiilor de export și a surselor de import (prin prisma lanțurilor valorice globale). Acest lucru poate contribui la reziliența în fața incertitudinilor tarifare și a altor riscuri emergente (UNCTAD, 2025).

Escaladarea protecționismului din partea SUA pe parcursul anului 2025 a condus la *intensificarea negocierilor țărilor din Sudul global în direcția liberalizării schimburilor lor comerciale*, deopotrivă pe relația Sud-Sud și Nord-Sud. Totodată, contrastul dintre politica tarifară a SUA și viziunea Chinei asupra multilateralismului amplifică gradul de acceptare a politicii chineze de tip soft power. În mandatul actual al președintelui Donald Trump se remarcă faptul că SUA și China au abordări diferite în privința relațiilor internaționale. Abordarea președintelui american a evidențiat preferința sa pentru negocierile bilaterale cu parteneri-cheie, pentru a-și pune în aplicare strategia „America pe primul plan”. Se relevă astfel un sistem al relațiilor internaționale în care diplomația personală înlocuiește din ce în ce mai mult procesul instituțional. În schimb, președintele chinez Xi Jinping, deși susținător al negocierilor bilaterale, pune accentul pe cooperarea multilaterală, în vederea stimulării schimburilor comerciale și a dezvoltării economice, deopotrivă în plan regional și global.

Fluxurile de ISD Sud-Sud aproape s-au dublat în ultimul deceniu. China și Brazilia s-au alăturat țărilor dezvoltate ca centre globale ale fluxurilor bilaterale de ISD începând cu 2007. Cu toate acestea, stocul de ISD a evoluat mult mai lent, crescând ușor de la 11% la 16%⁶. ISD rămân concentrate în economiile avansate și în câteva centre financiare internaționale (Singapore, de pildă) care oferă o aliniere clară la reglementările și standardele internaționale, precum și acces la piețe avansate de capital.

Spre deosebire de rețeaua comercială internațională, rețeaua globală de ISD pare să fie din ce în ce mai orientată spre SUA. Este demn de remarcat că

⁶ Contrastul dintre ponderea în creștere a Sudului global în fluxurile de ISD și ponderea lor stagnantă în stocul global de ISD reflectă faptul că investițiile în Sud tind să fie mai tangibile, vizând crearea de capacități productive, în timp ce o mare parte din ISD în Nord include tranzacții financiare și intangibile, supuse reevaluărilor stocurilor.

stocul de ISD pe direcția Sud-Nord prezintă o creștere constantă, dar încă minoră, pe măsură ce economiile emergente încep să investească mai consistent în Nordul global. Comerțul și ISD s-au diversificat în tandem în ultimele decenii. Ponderea în creștere a Sudului global în comerțul cu bunuri și fluxurile de investiții indică o integrare mai profundă în rețelele de producție și o participare mai mare în lanțurile valorice globale (UNCTAD, 2025).

Accesul țărilor EMDE la finanțare – definit în sens larg drept capacitatea de a obține produse financiare sigure, accesibile și relevante – rămâne slab și inegal (Birkenmaier et al., 2019). Chiar și în contextul expansiunii semnificative a piețelor financiare interne după 2008, capitalizarea totală a pieței EMDE a concentrat mai puțin de 50% din cea globală la sfârșitul anului 2024. Lipsa generalizată a unei infrastructuri instituționale adecvate, a profunzimii pieței și a ratingurilor de investiții se numără printre factorii determinanți majori. Drept urmare, țările EMDE se confruntă cu obstacole în asigurarea unei finanțări accesibile și stabile. Studii recente atrag atenția că această problemă necesită o analiză mai aprofundată a mecanismelor de financiarizare și a implicațiilor acestora pentru piețele emergente. În esență, financiarizarea este asociată cu dominanța finanțelor asupra economiei reale⁷. Acest lucru se manifestă prin expansiunea titlurilor financiare – acțiuni și obligațiuni – în raport cu PIB global (Lysandrou, 2025). În 1980, stocurile mondiale de titluri de valoare și PIB mondial erau aproximativ similare, la 11 trilioane de dolari. Până în 2024, titlurile de valoare internaționale (piața de acțiuni și piața corporativă cu venit fix) au crescut până la aproape de trei ori cât PIB mondial pentru acel an – 272 de trilioane de dolari în titluri de valoare față de un PIB de 111 trilioane de dolari (McKinsey & Company, 2025).

În acest sistem financiarizat, activele SUA domină oferta globală de acțiuni și obligațiuni, reprezentând aproape 50% din valoarea acțiunilor globale și 40% din stocul global de obligațiuni. Alte economii se situează cu mult sub aceste niveluri.

⁷ Termenul „financiarizare” cuprinde o serie de transformări, inclusiv liberalizarea financiară și deschiderea conturilor de capital la nivel macroeconomic, aprofundarea relațiilor de credit în cadrul unei economii și rolul-cheie al inovării financiare în dezvoltarea economică (UNCTAD, 2025).

Combinăția dintre financiarizare și rolul central al SUA în oferta globală de acțiuni și obligațiuni reflectă două procese. În primul rând, este vorba despre tranziția de la un sistem financiar bazat pe bănci la o economie în care o mare parte din bogăție este separată de acumularea veniturilor economisite; în care structura activelor și pasivelor și evaluările pieței de capital joacă un rol din ce în ce mai important în modelarea tendințelor investiționale și macroeconomice⁸. Pentru țările EMDE, ascensiunea gestionării activelor a implicat o a doua schimbare. În timp ce fluxurile de capital din anii '90 au alimentat adesea speculațiile, la începutul anilor 2000, acestea reflectau internaționalizarea crescândă a portofoliilor de active gestionate profesional (Obstfeld și Rogoff, 2009). Investitorii instituționali sunt reticenți la deținerea de active în Sudul global, fără o compensație sub forma unor randamente ridicate și/sau a unei „reduceri a riscului” macroeconomic. Drept urmare, administratorii de active dețin active din piețele emergente pentru randament sau într-o poziție „satelit” față de portofoliile lor principale, care sunt orientate în primul rând către funcțiile de stocare a valorii oferite de activele de refugiu (aurul și dolarul american) (Lysandrou, 2025). Astfel, pentru clasa profesională a administratorilor de active, activele financiare ale țărilor EMDE au devenit „oportunități de arbitraj” (UNCTAD, 2025).

În pofida dominanței SUA în sistemul financiarizat, factorii prezentați anterior, precum și inițiativa chineză a Noilor Drumuri ale Mătăsii (detaliată într-un capitol separat al prezentei lucrări), explică o dată în plus ascensiunea Chinei în cadrul cooperării Sud-Sud. Țările din Sudul global și-au intensificat cooperarea cu Republica Populară Chineză pe parcursul ultimului deceniu la

⁸ Acest proces a fost alimentat de reformele pensiilor în multe economii avansate, când funcțiile-cheie de asigurare a bunăstării financiare a cetățenilor – cum ar fi pensiile – au fost transferate de la stat către instituții de investiții profesionale. Într-un astfel de sistem, strategiile de finanțare ale entităților private și publice sunt modelate din ce în ce mai mult de marii actori instituționali, cum ar fi fondurile suverane de investiții, fondurile de pensii, administratorii de active și băncile. Administratorii de active cumpără titluri de valoare în așteptarea rambursării viitoare cu o primă, utilizând în același timp aceste active ca rezervă de valoare pentru fondurile clienților lor. Capacitatea de stocare a valorii titlurilor de valoare se bazează, la rândul său, pe siguranța, lichiditatea și amploarea acestora (UNCTAD, 2025).

un nivel neașteptat. Inițiativa Noilor Drumuri ale Mătăsii, lansată în 2013, care pune accentul pe conectivitate și dezvoltarea infrastructurii în Sudul global, precum și transferul cu costuri mai reduse al unei părți din producția Chinei către alte țări au impulsionat această schimbare (Bharadwaj et al., 2025). Este de așteptat ca actualele tensiuni comerciale generate de SUA să accelereze acest proces.

Cooperarea Sud-Sud a câștigat importanță în ultimele două decenii, odată cu creșterea economică accelerată a țărilor din Sudul global, dar nu înlocuiește cooperarea Nord-Sud, ci mai degrabă o completează. Finanțarea, în special asistența oficială pentru dezvoltare, rămâne în centrul cooperării Nord-Sud. Se remarcă însă două tendințe îngrijorătoare atât în fluxurile financiare publice cât și în cele private către țările în dezvoltare: scăderea asistenței oficiale pentru dezvoltare și majorarea costului creditării. Aceasta poate amplifica un decalaj deja îngrijorător în ceea ce privește progresul în atingerea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă (ODD) în țările din Sudul global. În Angajamentul de la Sevilla, statele membre ale Organizației Națiunilor Unite (ONU) recunosc „urgența depunerii de eforturi susținute pentru a inversa tendințele de scădere a asistenței oficiale pentru dezvoltare și îndeamnă țările dezvoltate să-și intensifice și să-și îndeplinească angajamentele respective în materie de asistență oficială pentru dezvoltare”. Acestea includ obiectivul de lungă durată al asistenței oficiale pentru dezvoltare de 0,7 % din venitul național brut.

Crizele suprapuse de după 2020 nu au mobilizat voința politică și acțiunea colectivă care să amintească de perioada de după criza financiară globală, similară cu ceea ce a realizat G20 la summitul de la Londra (acordul asupra unui program masiv de stimulare) sau la summitul de la Seul (adoptând Consensul de la Seul privind dezvoltarea). În ultimul deceniu și cu precădere în 2025, s-au înregistrat tensiuni geopolitice, schimbări în politica comercială, incertitudini crescânde, lanțuri de aprovizionare întrerupte și costuri în creștere din cauza crizei climatice. Șocurile multiple și riscurile de fracturare a relațiilor internaționale subliniază nevoia urgentă de un sistem multilateral „mai interconectat, mai inclusiv și mai eficient”, capabil să se adapteze la provocările emergente, inclusiv pe măsură ce dezvoltarea verde remodelează agenda

globală. 193 de state membre ale ONU au adoptat în 2024 *Pactul pentru viitor*, angajându-se la un „nou început în multilateralism”. Inițiativele SUA din 2025 și începutul anului 2026 arată însă cât de fragil este un asemenea angajament. Se remarcă și tendința de „înverzire” a cooperării internaționale⁹, dar aceasta este costisitoare și necesită resurse financiare substanțiale.

Pe lângă provocările din plan global, vechi sau noi (măsurile protecționiste și fragmentarea geopolitică care au crescut brusc), se remarcă o serie de puncte slabe și riscuri specifice țărilor EMDE. Grupul analizat se confruntă cu o serie de dificultăți. Progresul în implementarea reformelor structurale în multe dintre aceste economii a stagnat. Datoriile ridicate, schimbările demografice și costurile crescânde asociate cu schimbările climatice afectează perspectivele de creștere economică. Pentru accelerarea creșterii și dezvoltării, se remarcă politici și strategii specifice de stimulare a investițiilor și a productivității, gestionarea unui mediu extern din ce în ce mai imprevizibil și eforturile de consolidare a stabilității macroeconomice (Balatti et al., 2025).

Aversiunea față de risc, reprezentată de indicii de volatilități (VIX), reflectă schimbările în sentimentul investitorilor la nivel global. Când incertitudinea crește, fie din cauza șocurilor geopolitice, a tensiunilor financiare sau a schimbărilor neașteptate de politică, capitalul tinde să se retragă din piețele cu risc mai ridicat, în special din economiile emergente și de frontieră. Această „fugă către siguranță” reduce accesul la finanțare externă și limitează investițiile legate de comerț. Costul acoperirii riscurilor crește, liniile de credit pot fi retrase, iar firmele pot amâna sau anula comenzile din cauza constrângerilor de finanțare, toate acestea repercutându-se asupra EMDE (UNCTAD, 2025).

⁹ La nivel regional, au apărut inițiative mai concrete. Forumul Cooperării Economice Asia-Pacific (APEC) a fost un pionier în acest sens. În 2012, liderii APEC au aprobat Lista bunurilor de mediu APEC (care include 54 de produse la nivelul codului HS de șase cifre), cu angajamentul de a reduce tarifele aplicate la 5% sau mai puțin până la sfârșitul anului 2015. Intenția era de a îmbunătăți accesul la tehnologiile de mediu și de a contribui la obiectivele de creștere ecologică și liberalizare a comerțului. În completarea listei APEC, Australia și Singapore au semnat un acord mai amplu privind economia verde, care identifică șapte domenii cheie de cooperare. Cel mai recent exemplu regional implică cooperarea Sud-Sud între China și ASEAN. Un acord de liber schimb actualizat, semnat în octombrie 2025, conține un capitol specific privind economia verde (UNCTAD, 2025).

În sinteză, se evidențiază următoarele tendințe:

- În pofida dificultăților, economiile emergente și în dezvoltare constituie motorul creșterii globale.
- În comerțul internațional, rolul din ce în ce mai ridicat al Sudului global a fost o caracteristică definitorie a ultimelor decenii. Economiiile din Sudul global, în special China, celelalte țări BRICS și țările Asociației Națiunilor din Asia de Sud-Est ocupă un loc din ce în ce mai important în comerțul internațional. China și India stimulează creșterea comerțului cu servicii în Sudul global.
- Fluxurile de investiții străine directe în Sudul global s-au majorat semnificativ, iar China reprezintă o parte substanțială a fluxurilor în creștere de ISD în țările din Sudul global.
- În contextul concentrării infrastructurii financiare în America de Nord și Europa, accesul la finanțare rămâne o provocare pentru companiile din Sudul global. EMDE se confruntă cu un acces inegal la finanțare. Tocmai de aceea, inițiativa chineză a Noilor Drumuri ale Mătăsii este acceptată pe scară largă în Sudul global, în pofida unor amenințări precum „capcana îndatorării”.

Aceste fenomene și procese din economia mondială se numără printre determinanții alegerii temei de cercetare, cu accentul asupra rolului Chinei în susținerea multilateralismului, a creșterii importanței sale în sfera finanțelor internaționale și a identificării tendințelor recente în evoluția comerțului cu servicii, în special în ceea ce privește serviciile inovative din perspectiva competiției tehnologice dintre SUA și China.

Referințe bibliografice

- Balatti, Mirco; Kose, M. Ayhan; McKinnon, Kate; Palombo, Edoardo; Sugawara, Naotaka; Verduzco-Bustos, Guillermo; Vorisek, Dana. (2025). From Tailwinds to Headwinds: Emerging and Developing Economies in the Twenty-First Century. Policy Research Working Paper; 11169. World Bank. <http://hdl.handle.net/10986/43450>.
- BBVA (2026). Geopolitical risk sentiment index by countries, <https://bigdata.bbva-research.com/en/geopolitics/geopolitics-economics/geopolitical-risk/countries/?range=4>.
- Birkenmaier, J., Despard, M., Friedline, T., and Huang, J. (2019). Financial inclusion and financial access. Encyclopedia of Social Work. NASW Press and Oxford University Press.
- Bharadwaj, A. et al. (2025, April 22). In a Multipolar World, the Global South Finds Its Moment, BCG's Center for Geopolitics.
- Caldara, D. and Iacoviello, M. (2022). "Measuring Geopolitical Risk," American Economic Review, April, 112(4), pp.1194-1225.
- Coface (n.d.). Business risk dashboard, <https://www.coface.com/news-economy-and-insights/business-risk-dashboard/compare-country>.
- Eichengreen, B. (2025). When the facts change: The future of the global monetary system. Paper No. 321. Center for International Governance Innovation.
- Harder, A. (2025, November 7). Tiny Guyana navigates eye-popping ascent on oil production and wealth, <https://climate.uchicago.edu/news/tiny-guyana-navigates-eye-popping-ascent-on-oil-production-and-wealth/>.
- International Monetary Fund (IMF). (2025a). Fiscal Monitor: Spending Smarter: How Efficient and Well-Allocated Public Spending Can Boost Economic Growth. Washington, DC: IMF, October.
- IMF. (2025b). World Economic Outlook Database, <https://www.imf.org/en/publications/weo/weo-database/2025/april>.
- Lysandrou, P. (2025). Dollar Dominance: Why It Rules the Global Economy and How to Challenge It. Bristol University Press. Bristol.
- McKinsey & Company. (2025, September). Economic conditions outlook, <https://www.mckinsey.com/capabilities/strategy-and-corporate-finance/our-insights/economic-conditions-outlook>.

- Obstfeld, M. and Rogoff, K. (2009). *Global Imbalances and the Financial Crisis: Products of Common Causes*. Federal Reserve Bank of San Francisco Asia Economic Policy Conference, Santa Barbara, CA, October 18-20, 2009.
- OECD (2025). *OECD Economic Outlook, Volume 2025 Issue 2: Resilient Growth but with Increasing Fragilities*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9f653ca1-en>.
- Oehler-Șincai, I.M. (coordonator), Dumitrescu, A.L., Ilie, G., Baicu, C.G., Rădulescu, A. (2024). *Posibile evoluții ale relațiilor economice internaționale sub influența inițiativelor Sudului global (I)*, Institutul de Economie Mondială, Academia Română.
- Oehler-Șincai, I.M. (coordonator), Dumitrescu, A.L., Ilie, G., Baicu, C.G., Rădulescu, A., Manole, E. (2025). *Relațiile economice internaționale sub influența inițiativelor Sudului global (II) – Rolul Chinei în Noua Ordine Economică Internațională*, Institutul de Economie Mondială, Academia Română.
- Patrick, S. (2024, October 9). *BRICS Expansion, the G-20, and the Future of World Order*, Carnegie Endowment for International Peace.
- Perez-Goropze, J., Cardenas, C. & Tesfay, N. (2024, October). *Emerging Markets: A Decisive Decade*, S&P Global.
- United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD). (2025). *Trade and Development Report – On the brink – Trade, finance and the reshaping of the global economy*, Geneva.
- United Nations Developed Program (UNDP). (2025). *A matter of choice: People and possibilities in the age of AI*, Human Development Report 2025.
- The World Bank (2024). *World Bank country classifications by income level for 2024-2025*, <https://blogs.worldbank.org/en/opendata/world-bank-country-classifications-by-income-level-for-2024-2025>.
- Worldometer (2025). *Statistics, Countries in the world by population 2025*, <https://www.worldometers.info/world-population/population-by-country/>.

CAPITOLUL 1

NOI ABORDĂRI TEORETICE ȘI PRACTICE CU PRIVIRE LA SISTEMUL RELAȚIILOR ECONOMICE INTERNAȚIONALE

Iulia Monica OEHLER-ȘINCAI

1.1 Introducere

Economia mondială și sistemul relațiilor internaționale au trecut printr-o suită de transformări în ultimii zece ani. Acestea nu sunt de anvergura celor de imediat după încheierea Războiului Rece, dar multe dintre ele sunt încadrate în categoria de „șocuri”. Marchează o nouă divizare între Nord și Sud, în paralel cu accentuarea tendințelor protecționiste. Scindarea dintre Nord și Sud survine pe fondul intereselor diferite ale unor state din cele două grupuri majore de țări (de o parte cele dezvoltate, de cealaltă parte cele în dezvoltare/emergente EMDE – *Emerging Market and Developing Economies*). Ascensiunea Chinei, poziția Federației Ruse după anexarea Crimeei în 2014 și sancțiunile fără precedent impuse Rusiei odată cu lansarea Războiului din Ucraina (24 februarie 2022), obiectivele unor actori majori de a obține autonomia strategică (sinonimă cu autosuficiența – *self-help* – din teoria realistă a relațiilor internaționale), dar și obiectivele ambițioase ale unor organizații internaționale precum BRICS și prioritățile unor țări precum China, India și Indonezia la președinția G20 relevă: (1) o serie de interese contrare între Nord și Sud și (2) faptul că interesele EMDE intră în confluență unele cu altele, deși există și puncte discordante pe agendele lor.

Organizații internaționale precum Organizația Națiunilor Unite (ONU) și agențiile sale specializate au lansat o serie de inițiative menite să vină în sprijinul Sudului mai puțin dezvoltat, remarcându-se Agenda 2030 și cele 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă (ODD).

Raportul ONU din 2024 privind ODD 2024 arată însă că progresul s-a oprit sau chiar a fost înregistrat un regres pe mai multe fronturi, în ciuda angajamentelor reafirmate. Efectele persistente ale Covid-19, agravate de conflicte, șocuri climatice și crize economice au accentuat inegalitățile existente. Țările în dezvoltare sunt cele mai afectate, în toate dimensiunile dezvoltării durabile: economic, social și de mediu. Numărul celor care trăiesc în sărăcie extremă a sporit cu 23 de milioane de persoane, iar al celor care suferă de foame a crescut cu peste 100 de milioane în 2022, comparativ cu 2019. În timp ce unele ținte privind sănătatea s-au îmbunătățit, progresul global în domeniul sănătății a încetinit alarmant din 2015. Pandemia de Covid-19 a anulat progresul din ultimii 10 ani cu privire la speranța de viață. În întreaga lume, războaiele au condus la cel mai ridicat număr de refugiați (37,4 milioane) și de persoane strămutate forțat (aproape 120 milioane) înregistrate vreodată. Pierderile civile în conflictele armate au crescut cu 72% între 2022 și 2023, cea mai mare creștere de la adoptarea Agendei pentru Dezvoltare Durabilă în 2015 (United Nations, 2024a).

Țările în curs de dezvoltare și cele vulnerabile se confruntă cu provocări variate. Ritmul de creștere a PIB/locuitor în jumătate din cele mai vulnerabile țări ale lumii este acum mai lent decât în economiile avansate pentru prima dată în acest secol. Această traiectorie amenință să inverseze pe termen lung tendința către diminuarea decalajelor de venituri între țări. Mai mult decât atât, după un deceniu de acumulare rapidă a datoriei, stocul datoriei externe în țările cu venituri scăzute și medii rămâne la niveluri fără precedent. Potrivit ODD, decalajul de investiții în țările în dezvoltare este în prezent de 4 trilioane de dolari pe an. Aceste probleme sunt agravate de faptul că țările în dezvoltare sunt reprezentate inadecvat în luarea deciziilor economice globale, cota lor de vot fiind cu mult sub nivelul corect în multe instituții financiare internaționale (United Nations, 2024a).

Toate aceste evoluții negative au determinat inițiative ample din partea EMDE. Unele dintre acestea sunt lansate de China (Diplomația Drumului Mătăsii, a investițiilor și a finanțării dezvoltării – prin proiectul de mare anvergură lansat în 2013, Centura și Drumul, și Banca Asiatică de Investiții în Infrastructură, propusă în 2013 și deschisă în 2016), altele de grupuri de țări la nivel regional, iar majoritatea de organizații ale EMDE.

În acest context, termenul „Sud global” a devenit tot mai prezent în literatura de specialitate. Organizații ale țărilor în dezvoltare/emergente recurg frecvent la conceptul *Sud global* pentru a diferenția obiectivele lor de cele ale țărilor dezvoltate.

Fără a fi un bloc formal, Sudul global grupează țări cu puncte de vedere comune asupra unor probleme globale, aceste țări considerând că de opiniile lor nu s-a ținut cont pe deplin în organizațiile internaționale sau că interesele lor nu sunt reflectate în mod adecvat în sistemul multilateral (Brooke-Holland, 2024). Grupul țărilor BRICS, alături de Grupul celor 77 și Mișcarea de Nealinieri (NAM) se detașează net ca exponenți ai apărării intereselor Sudului global. Organizații precum ONU preferă termenul „țări în dezvoltare” în loc de „Sud global”, fapt relevat și în studii, rapoarte, pacte (precum Pactul pentru viitor adoptat la summitul ONU din septembrie 2024). Agențiile specializate ale ONU, precum Conferința Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare (UNCTAD), utilizează ocazional termenul de „Sud global”. Cu toate acestea, reprezentanți ai ONU, inclusiv secretarul general António Guterres și președintele Adunării Generale a ONU, Dennis Francis, susțin recunoașterea și apărarea intereselor Sudului global (United Nations, 2024b).

1.2 Evoluția termenului „Sudul global” și amplificarea cooperării Sud-Sud

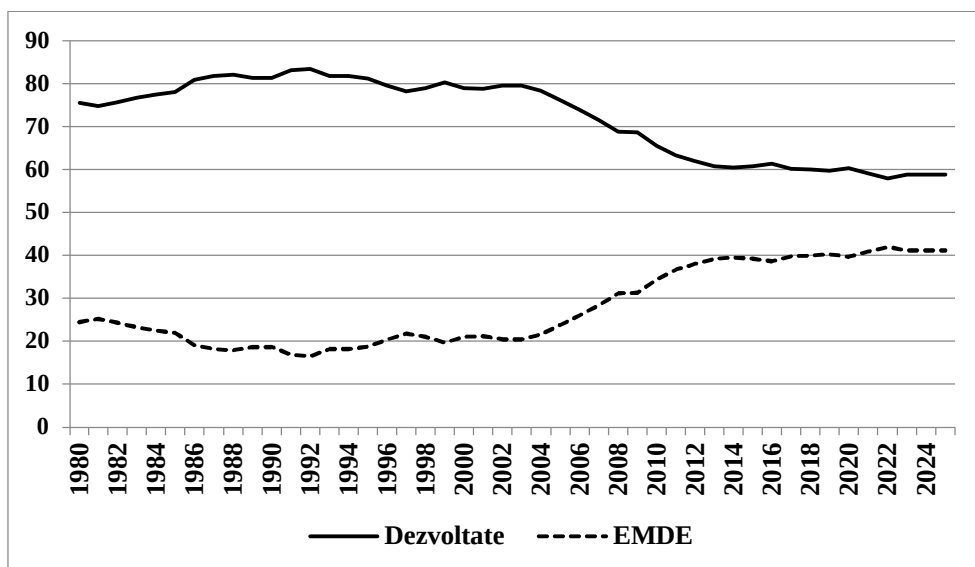
Activistul politic american de stânga, Carl Oglesby (1935–2011), a lansat termenul *Sud global* în 1969 (Oglesby, 1969; Hogan & Patrick, 2024) în legătură cu Războiul din Vietnam, în revista “Commonweal”, pentru a desemna un set de țări afectate de „dominanța” Nordului global prin exploatare politică

și economică. Sensul dat de acesta era de Lumea a treia (Acharya, 2024), în contrast cu aria largă de cuprindere a Sudului global din prezent.

În prezenta lucrare, prin Sud global se înțeleg EMDE, inclusiv țări cu un PIB remarcabil, precum China și India, dar și țările desemnate de ONU ca fiind „cel mai puțin avansate”. Sunt incluse paradisuri fiscale, unele cu statutul de țări, altele, precum Puerto Rico, parte componentă a altor state. EMDE sunt, practic, toate economiile lumii care nu sunt avansate. Tigrii asiatici din prima generație (Coreea de Sud, Singapore, Hong Kong-China și Taiwan-China) sunt incluși de FMI în rândul economiilor avansate, deși Singapore este pe lista Grupului celor 77.

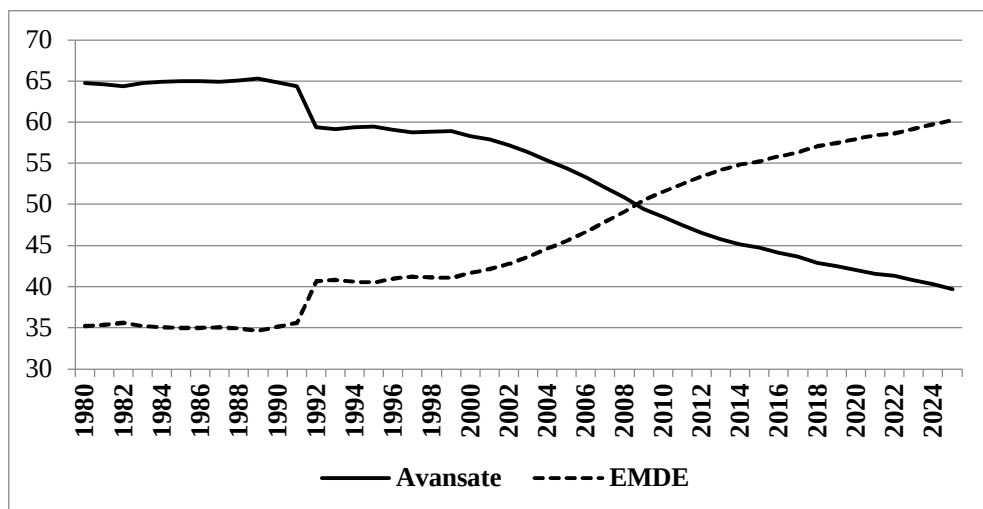
Graficele următoare relevă decalajul în scădere între grupul economiilor avansate și Sudul global în materie de PIB exprimat în prețuri curente, în USD. Însă, ținând cont de PIB la paritatea puterii de cumpărare (PPP), Sudul global a devansat primul grup încă din 2009.

Graficul 1: PIB la nivelul celor două grupuri majore de economii – avansate și Sudul global – în perioada 1980-2025 (miliarde USD, prețuri curente)

Sursa: Grafic elaborat de autor pe baza datelor IMF (2025a).

Graficul 2: PIB la nivelul celor două grupuri majore de economii avansate și Sudul global, 1980-2025 (miliarde USD, PPP)

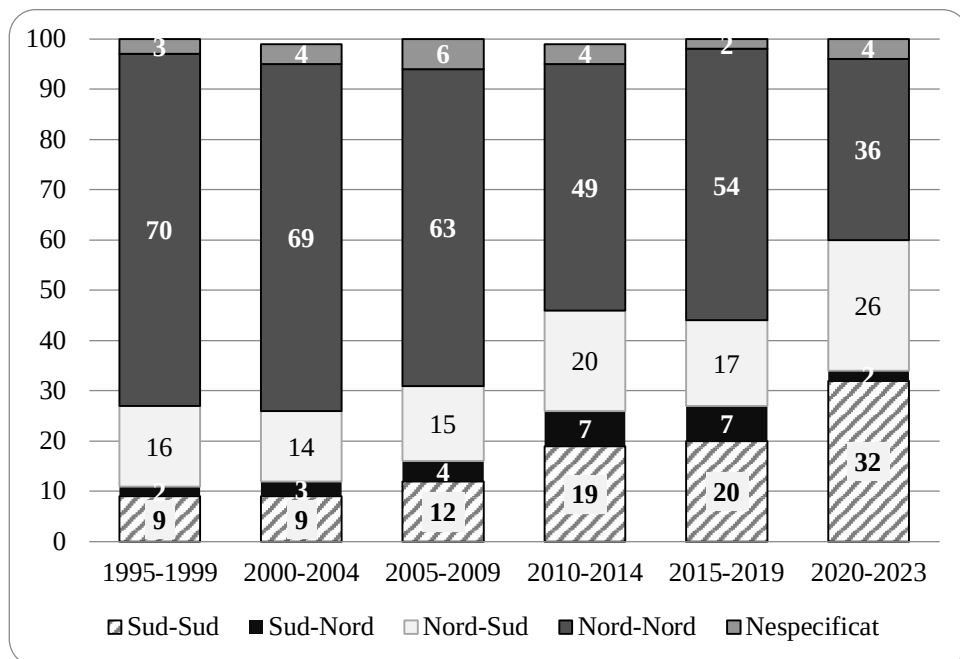
Sursa: Grafic elaborat de autor pe baza datelor IMF (2025a).

Russell (2023) apreciază că Sudul global reprezintă cuvântul-cheie al anului 2023. A intrat în *mainstream* în 2023 și, pe de o parte, „întruchipează visurile multora”, dar pe de altă parte „îi înfurie pe mulți”. Termenul este „inept” din punct de vedere geografic și evidențiază inconsecvențele presupusului bloc: este un amestec de bogați și săraci, de democrații și dictaturi și sisteme intermediare. Cele mai mari două țări ale Sudului global – China și India – se află în întregime în emisfera nordică (Mohan, 2023). Potrivit lui Joseph Nye Jr., Sudul global este un termen „înșelător”. Valoarea sa principală este diplomatică. Nye (2023) subliniază conflictele frecvente între țările din Sudul global. Beattie (2023) accentuează că eticheta este „inexactă din punct de vedere factual”, „o contradicție în termeni”, „profund inutilă” și chiar „pernicioasă”. Patrick și Huggins (2023), dar și Hogan și Patrick (2024) militează pentru retragerea termenului „Sud global”.

În contrast cu aceste opinii, reiterăm utilitatea practică a termenului, Sudul global reflectând ansamblul eterogen al economiilor emergente și în dezvoltare, care au o serie de obiective comune, dar se poziționează distinct față de

Nord și Sud. În afară de China și India, care concurează pentru poziția de lideri ai Sudului global, și în afară de Federația Rusă, aflată în căutare de alternative la parteneriatele cu țările avansate (parteneriate anulate în contextul conflictului din Ucraina, conflict care a accelerat și tranziția verde), celelalte țări se încadrează în trei grupuri majore: (1) unele manifestă preferința clară față de BRICS+; (2) altele preferă cooperarea cu Nordul dezvoltat; (3) majoritatea formează grupul țărilor echidistante între economiile avansate și axa Beijing-Moscova.

Graficul 3: Fluxurile de ISD bilaterale (%)

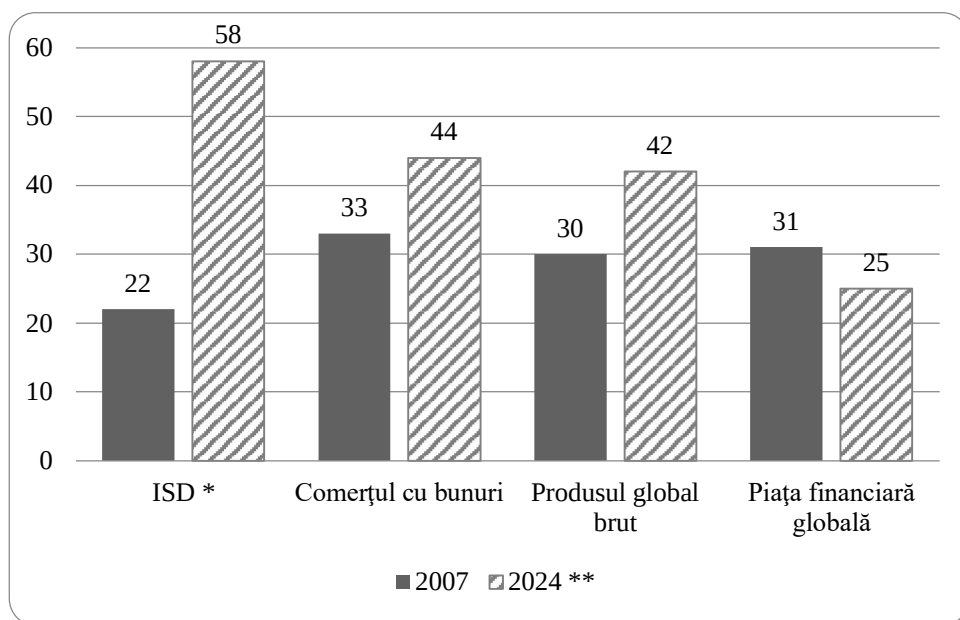
Sursa: Grafic elaborat de autori pe baza datelor UNCTAD (2025).

EMDE sunt motorul creșterii globale (cu o contribuție de aproape 70% în 2025). În geografia comerțului, rolul crescând al Sudului global a fost o caracteristică definitorie a ultimelor decenii. Această ascensiune a fost impulsivă de globalizarea lanțurilor de producție și schimbările tehnologice, creșterea economică a Chinei și aprofundarea legăturilor comerciale Sud-Sud

(de exemplu, prin diversificarea lanțurilor de aprovizionare și a parteneriatelelor comerciale, dar și prin inițiative specifice unor organizații internaționale precum BRICS+). Fluxurile de ISD pe relația Sud-Sud au sporit considerabil în perioada recentă (Graficul 3).

În 2007, doar patru economii din Sudul global (China, India, Federația Rusă și Mexic) erau profund integrate în matricea comerțului internațional¹. Până în 2024, acestora li s-au alăturat și Brazilia, Emiratele Arabe Unite, Thailanda, Vietnam și Malaysia. Între 2007 și 2024, ponderea Chinei în comerțul mondial cu bunuri s-a majorat de la aproximativ 7% la peste 13% (UNCTAD, 2025).

Graficul 4: Ponderea Sudului global în ISD, produsul global brut, comerțul internațional și piețele financiare globale

Note: * fluxuri receptate; ** 2024 sau cel mai recent an pentru care sunt date complete.

Sursa: Grafic elaborat de autori pe baza datelor UNCTAD (2025).

¹ Încadrând Tigrii asiatici din prima generație (Singapore, Coreea de Sud, Taiwan-China și Hong Kong-China) în categoria economiilor avansate.

În Raportul UNCTAD din 2025 privind comerțul și dezvoltarea, se evidențiază faptul că *EMDE concentrează peste 40% din produsul mondial brut, peste 50% din fluxurile de investiții străine directe (ISD) și peste 40% din comerțul internațional* (Graficul 4).

Ponderea lor în exporturile de bunuri a crescut de la aproximativ 30% în 2000 la peste 45% în prezent.

În pofida tuturor acestor puncte tari, se remarcă o asimetrie izbitoare între economiile din Sudul global și cele avansate în materie de indice al dezvoltării umane, ponderea companiilor din Sudul global cu cea mai mare capitalizare de piață în clasamentul celor mai puternice 100 de companii ale lumii² sau în ceea ce privește poziția pe piața financiară globală.

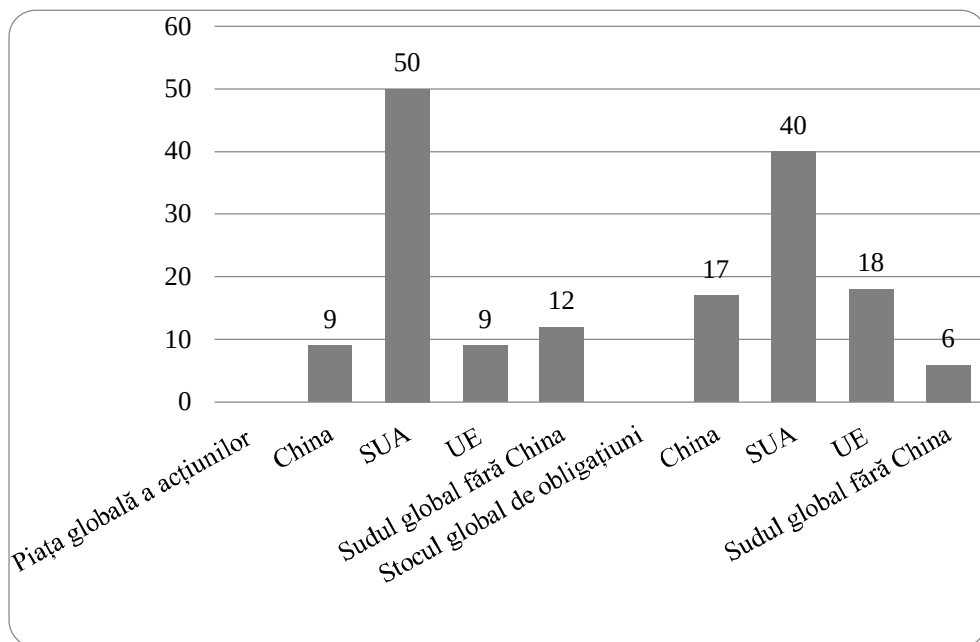
Toate regiunile EMDE se confruntă cu perspective dificile pe fondul intensificării tensiunilor comerciale și al incertitudinii globale crescute. În 2025, experții Băncii Mondiale prognozează o încetinire a creșterii economice în Asia de Est și Pacific, precum și în Europa și Asia Centrală (ambele regiuni fiind puternic dependente de comerțul global) și, într-o măsură mai mică, în Asia de Sud. În America Latină și Caraibe, potrivit previziunilor, creșterea economică va fi cea mai scăzută dintre regiunile EMDE, deoarece activitatea economică este frânată de bariere comerciale ridicate și de slăbiciuni structurale de lungă durată. În regiunile cu un număr mare de exportatori de materii prime, inclusiv în Orientul Mijlociu și Africa de Nord și Africa Subsahariană, prognozele evidențiază modul cum creșterea economică va fi afectată de perspectivele slabe privind cererea externă de materii prime (World Bank, 2025).

Mai mult decât atât, poziția EMDE pe anumite piețe financiare este marginală. Pe piețele de acțiuni și obligațiuni (care finanțează dezvoltarea pe termen lung), capitalizarea pieței din Nordul global este de peste trei ori mai mare decât cea din Sud, 40% din piața globală de obligațiuni fiind concentrată într-o singură țară (și anume în SUA) (Graficul 5). Aceasta înseamnă că EMDE au acces la credit în condiții mult mai costisitoare și funcționează cu o infrastructură financiară care nu are profunzimea și lichiditatea necesare

² Aproape 80% dintre cele mai importante 100 de companii din lume se află în America de Nord și Europa (UNCTAD, 2025).

pentru a susține formarea de capital intern. Acest decalaj limitează spațiul fiscal și întărește dependența de finanțarea externă (UNCTAD, 2025).

Graficul 5: Piețele globale de capital, dominate de SUA (% din total)

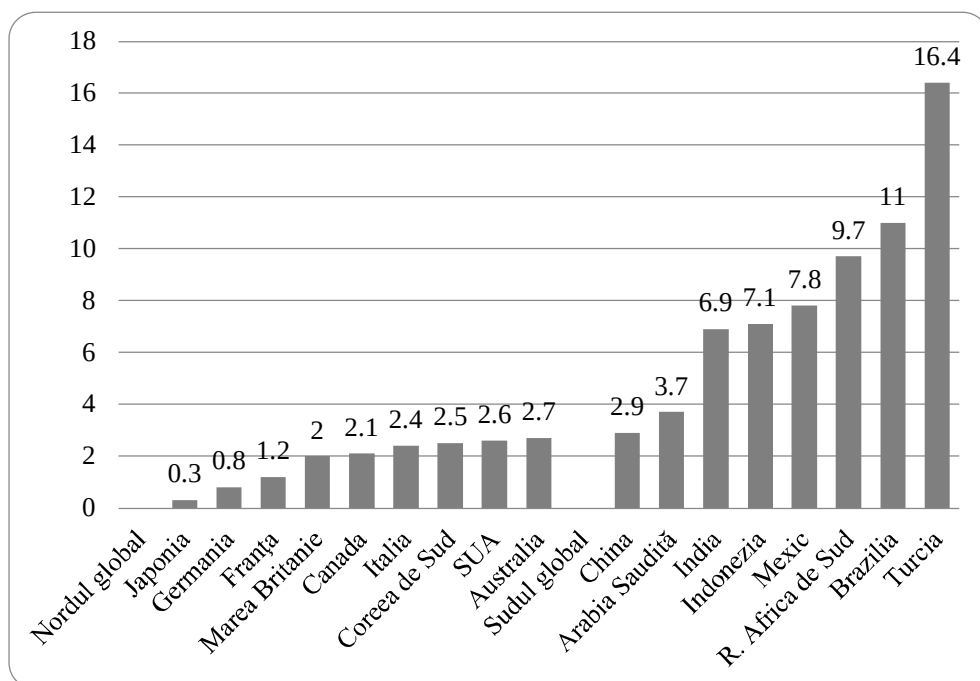
Sursa: Grafic elaborat de autori pe baza datelor UNCTAD (2025).

Conform celei mai recente analize a sustenabilității datoriei realizate de Fondul Monetar Internațional (FMI), mai mult de jumătate dintre țările cu venituri mici (35 din 68) se află în prezent în situație de supraîndatorare sau prezintă un risc ridicat de supraîndatorare. Neplata datoriilor se repercutează asupra evoluției producției, a accesului la piețele internaționale de capital și a evoluției costului împrumuturilor, ceea ce împiedică redresarea economică ulterioară (IMF, 2025b; UNCTAD, 2025).

Deteriorarea mediului internațional afectează EMDE atât prin intermediul canalului comercial cât și al celui financiar. Piețele financiare internaționale din ce în ce mai volatile conduc la o instabilitate sporită a fluxurilor de capital și a cursurilor de schimb și afectează condițiile de finanțare internațională.

Graficul următor reflectă faptul că împrumuturile suverane ale țărilor din Sudul global au un cost mai ridicat comparativ cu cele din Nordul global.

Graficul 6: Randamentul obligațiunilor de stat pe zece ani: Sudul global și Nordul global, medii pentru perioada 2015-2025 (%)

Sursa: Grafic elaborat de autori pe baza datelor UNCTAD (2025).

Grupul EMDE se confruntă cu provocări semnificative precum: datoria publică ridicată, volatilitatea finanțării, evoluția nefavorabilă a cererii pe piețele economiilor dezvoltate odată cu încetinirea ritmului de creștere economică a acestora, în pofida semnelor de reziliență și a sentimentului pozitiv în rândul consumatorilor și al mediului de afaceri. Deși economii majore precum China, India și Brazilia dispun de o serie de oportunități prin creșterea și industrializarea rapidă, în general la nivelul EMDE se remarcă o serie de riscuri. În acest context, cooperarea Sud-Sud poate avea o contribuție semnificativă la impulsivarea creșterii economice și a dezvoltării în Sudul global.

1.3 Obiectivele Sudului global

Ceea ce unește un ansamblu eterogen de peste 150 de economii sunt o serie de obiective- cheie comune, care reflectă echilibrul puterii în continuă schimbare. În primul rând, este reforma guvernantei globale³ și dedolarizarea, ceea ce este echivalent cu o ordine financiară multipolară și creșterea influenței lor geopolitice.

În al doilea rând, în strânsă legătură cu sporirea influenței geopolitice, se remarcă ținta de consolidare a puterii de negociere la nivel internațional. În al treilea rând, se evidențiază obiectivul de a intra la un moment dat în rândul țărilor dezvoltate și cu venituri ridicate și de a eradica sărăcia. În al patrulea rând, se observă intensificarea tensiunilor dintre SUA și restul lumii, ceea ce stimulează EMDE să-și intensifice cooperarea. Agenda protecționistă a Administrației Trump 2.0 a generat o undă de șoc în întreaga economie mondială, fiind însoțită de consolidarea relațiilor dintre alte țări, deopotrivă pe relațiile Nord-Nord, Nord-Sud, Sud-Sud. Relațiile Sud-Sud erau deja în proces de consolidare prin inițiativele BRICS și inițiativa de mare amploare a Chinei, *Centura și Drumul*.

Referitor la obiectivul BRICS+ de reducere a dependenței de dolarul american, se pot remarca următoarele. Dolarul continuă să fie principala monedă de rezervă și de plată la nivel internațional. BRICS+ dețin 42% din rezervele valutare ale băncilor centrale la nivel mondial, contribuind la procesul global

³ Efectele și răspunsurile internaționale la schimbările climatice, pandemia de Covid-19, conflictul din Ucraina și provocările asociate crizei alimentare și energetice au scos la iveală diviziunile și nemulțumirile cu privire la sistemul multilateral existent (Brooke-Holland, 2024). Acest sistem are la bază Națiunile Unite și organizațiile de la Bretton Woods (Banca Mondială și FMI în 1944 și Acordul General pentru Tarife și Comerț în 1948, precursor al Organizației Mondiale a Comerțului, OMC înființată în 1995). Mai târziu au luat ființă instituții internaționale precum: Mișcarea de Nealinere în 1961, Grupul celor 77 în 1964, Asociația Națiunilor din Asia de Sud-Est (ASEAN) în 1967, G7 în 1975, Forumul de Cooperare Asia-Pacific (APEC) în 1989, G20 în 1999, Organizația pentru Cooperare de la Shanghai în 2001, BRICS în 2009, noi bănci multilaterale de dezvoltare (Noua Bancă de Dezvoltare sub egida BRICS și Banca Asiatică de Investiții în Infrastructură, la inițiativa Chinei).

de dedolarizare. Aurul este cea mai importantă alternativă potențială la dolarul american, însă în pofida achizițiilor active de către BRICS+, aurul reprezintă doar 10% din rezervele băncilor centrale ale acestora, jumătate din media globală (Dolgin și Turner, 2024).

Dacă adoptarea unei monede comune BRICS nu este viabilă (convergența și integrarea economică nu se numără printre obiectivele grupului), în schimb, utilizarea monedelor BRICS în tranzacțiile reciproce sau o monedă digitală, precum unități mBridge, care au la bază aurul și un coș de monede BRICS (de pildă, 40% aur și 60% monede BRICS) (The Laotian Times, 2024), au potențialul de a contribui la dedolarizarea economiei mondiale.

În prezent, dolarul continuă să domine rezervele valutare, tranzacțiile comerciale și valutare la nivel global, iar rolul său ca monedă principală de rezervă globală este asigurat pe termen scurt și mediu (Atlantic Council, 2024). Dedolarizarea este văzută ca o modalitate de a reduce riscurile valutare și de a ocoli sancțiunile SUA, chiar dacă „este puțin probabil ca o altă monedă să înlocuiască dolarul în curând” (Liu și Papa, 2022).

Dacă BRICS reușește să lanseze o platformă de monedă digitală peer-to-peer pentru plăți transfrontaliere, cererea de dolari va scădea, în paralel cu sporirea cererii de aur. De altfel, în perioada recentă, băncile centrale ale BRICS au recurs exact la această strategie: au achiziționat aur și au vândut titluri de trezorerie ale SUA. Aurul a atins noi maxime și continuă să se tranzacționeze la maxime istorice (The Laotian Times, 2024).

Un număr tot mai mare de țări EMDE stabilesc ținte naționale pentru a deveni economii dezvoltate: China până în 2035, Vietnam până în 2045, India până în 2047 (Gill, 2024).

Obiectivul principal al multor guverne din Sudul global îl reprezintă extinderea oportunităților economice și reducerea sărăciei populației. Această abordare pragmatică axată pe creștere economică este o motivație puternică pentru ca acestea să rămână relativ neutre în contextul geopolitic actual. Majoritatea urmăresc strategii bazate pe exporturi pentru a stimula creșterea PIB. Totodată, EMDE dezvoltă infrastructura, modernizează și consolidează industriile existente și creează altele noi, mizând deopotrivă pe investiții, atragerea de talente, difuzarea tehnologiei și inovare (Bharadwaj et al., 2025).

Căile lor de creștere sunt diverse și puternic influențate de contextul local. Multe națiuni din Africa, de exemplu, finanțează creșterea economică prin valorificarea abundenței de resurse naturale. Națiunile industrializate din Asia de Sud-Est – precum Indonezia, Malaysia, Thailanda și Vietnam, care se bucură de avantaje semnificative în ceea ce privește costurile forței de muncă și ale inputurilor pentru producție – trec de la asamblarea cu costuri reduse la industrii cu valoare adăugată mai ridicată, precum automobile, electronice de consum și sisteme de energie regenerabilă (Bharadwaj et al., 2025).

India urmărește o strategie pe mai multe fronturi. Țara investește în infrastructură pentru a-și consolida rolul de destinație importantă pentru ISD, mai ales în contextul în care companiile multinaționale urmează strategii variate pentru a reduce dependența de China. India modernizează o serie de industrii, fiind deja un important furnizor global de servicii de tehnologie informațională. Economia sa digitală contribuie cu 11% la PIB și crește rapid. Mizează pe rezerva considerabilă de talente tehnice, penetrarea în creștere a internetului de bandă largă și al treilea ecosistem de startupuri din lume (cu 117 unicorni în ianuarie 2025) pentru a deveni un actor important în domenii precum inteligența artificială și calculul avansat (Bharadwaj et al., 2025). Potrivit unui studiu recent, India, care anterior a jucat un rol limitat pe scena globală, ar putea acum să se bazeze pe resursele sale inerente și pe sectoarele de mare amploare pentru a excela în 18 domenii dinamice, cu creștere rapidă⁴ atât la nivel global cât și național, și să genereze venituri de până la 2 trilioane de dolari până în 2030 (Mittal et al., 2025).

Nouă dintre aceste „arene” sunt domenii globale în care companiile indiene ar putea obține o creștere robustă prin capacități specific indiene⁵. Celelalte nouă sunt domenii „naționale”⁶ sau sectoare care ar putea promova

⁴ Experții de la McKinsey&Company numesc sectoarele care prezintă potențial semnificativ de creștere și dinamism „arene”.

⁵ Comerț electronic, semiconductori, servicii de tip cloud, securitate cibernetică, vehicule și baterii electrice, software și servicii de inteligență artificială, industria aerospațială, fisiunea nucleară și robotică.

⁶ Dezvoltare urbană, călătorii-turism, componente auto, energii regenerabile cu sisteme de stocare a energiei, apărare, bio-x (biotehnologie, biomedicină etc.), echipamente medicale, biofarmacie și electronică industrială.

interesele strategice pe termen lung și alimenta creșterea într-un context specific Indiei. Acest mix de domenii globale și naționale ar putea juca un rol esențial în realizarea viziunii Indiei de a deveni o economie dezvoltată până în 2047 (Mittal et al., 2025).

În literatura de specialitate s-au conturat o serie de factori de tip „push” și „pull”, care au încurajat EMDE să coopereze și mai mult în ultimul deceniu. Printre factorii de tip „push” se evidențiază: frustrările legate de limitările și eșecurile arhitecturii financiare globale și creditorilor multilaterali tradiționali (precum FMI); obiectivul de dedolarizare a economiei, asociat cu scopul de a reduce riscurile valutare și de a ocoli sancțiunile SUA; performanța economică slabă și cererea scăzută din economiile avansate în anii de după criză; o reevaluare a experienței EMDE în lanțurile valorice globale și alte forme de comerț internațional (UNCTAD, 2018; Liu & Papa, 2022; ISPI-ORF-PCNS, 2023). ISPI-ORF-PCNS (2023) evidențiază, spre exemplu, faptul că BRICS concentrează mai mult de un sfert din PIB global în prețuri curente, dar o putere de vot de numai 14% în cadrul FMI. Tot în categoria factorilor care au împins unele țări către cooperarea Sud-Sud (în sens larg) și către BRICS (într-un cadru mai bine delimitat, cu o agendă bine conturată) se numără izolarea unor actori din rândul EMDE în urma sancțiunilor din partea țărilor dezvoltate, în frunte cu SUA și țările UE. Astfel de țări, izolate pe scena internațională sau cu alternative limitate de cooperare internațională, reprezintă una dintre categoriile de state care și-au exprimat interesul de a adera la BRICS sau de a intensifica relațiile de cooperare intraBRICS.

China și Federația Rusă sunt în favoarea unui număr mai mare de membri, în schimb prezența unor țări cu relații economice puternice cu R.P. Chineză este privită cu suspiciune de India, care se teme de influența în creștere a Chinei în BRICS. India a subliniat cu diferite ocazii importanța unor reguli și criterii clare pentru extinderile viitoare. Prin urmare, un prim pas a fost făcut odată cu publicarea *Principiilor directe, standardelor, criteriilor și procedurilor privind extinderea* în 23 august 2023 (în timpul celui de-al 15-lea summit din Republica Africa de Sud). De altfel, prim-ministrul indian Narendra Modi (reales pentru un nou mandat în urma alegerilor generale din 19 aprilie–1 iunie 2024) a insistat ca noii membri să nu fie ținta sancțiunilor

internaționale și, de asemenea, să aibă un anumit nivel al PIB/locuitor (du Plessis & Kaushik, 2023). Astfel de criterii nu au fost incluse între condițiile preliminare actuale, dar ar putea deveni obligatorii pentru următorii candidați. India are relații strânse de cooperare cu Federația Rusă, dar în același timp, este împotriva aderării la BRICS a unor noi membri care se confruntă cu sancțiuni din partea SUA, deoarece aceasta ar întări reputația antioccidentală a grupului. Totodată, Republica Africa de Sud și Brazilia, împreună cu majoritatea membrilor aspiranți, nu intenționează ca BRICS+ să devină o organizație antioccidentală.

Printre factorii de tip „pull” se remarcă facilitarea accesului la resurse financiare. Se evidențiază formarea de pool-uri de rezerve valutare care pot fi accesate ca împrumuturi necondiționate în vremuri de criză a balanței de plăți (cum ar fi Fondul Monetar Arab, Fondul de rezervă din America Latină sau mecanismul inițiativei Chiang Mai din Asia) (UNCTAD, 2018). Aranjamentul contingent de rezervă al BRICS și fondurile disponibile prin băncile multilaterale de dezvoltare, inclusiv cele înființate recent (Banca Asiatică de Investiții în Infrastructură și Noua Bancă de Dezvoltare a BRICS) sunt tot factori de tip „pull”. Inițiativa Noilor Drumuri ale Mătăsii (BRI) este tot un factor din această categorie. Se remarcă sporirea interesului pentru pool-urile de rezerve valutare, în special în situația ieșirilor bruște de capital. Astfel de aranjamente regionale și swap-urile de credit sunt o prezență din ce în ce mai pregnantă în peisajul financiar internațional (UNCTAD, 2018).

1.4 BRICS+, cea mai elocventă manifestare a relațiilor Sud-Sud

În literatura de specialitate, se evidențiază că *ascensiunea Sudului global*, deja un factor important în economia mondială, *a început deja și va continua să genereze schimbări semnificative în ordinea internațională*. De la al Doilea Război Mondial, ascensiunea Sudului global a trecut prin trei etape: decolonizarea (1945–1989), globalizarea (1990–2008) și ascensiunea economiilor emergente ca grup (din 2009) (Zhou, 2024). În anul 2009 a avut loc primul summit al țărilor BRIC (Brazilia, Rusia, India, China), iar în 2011 acestora li

s-a alăturat și Republica Africa de Sud. În ianuarie 2024, alte patru țări s-au alăturat BRICS: Egipt, Etiopia, Iran și Emiratele Arabe Unite (EAU), iar în ianuarie 2025 și Indonezia. Peste 40 de țări și-au exprimat interesul de a adera la BRICS+, iar aproximativ 20 au depus cerere oficială de aderare. BRICS+, alături de Grupul celor 77 și Mișcarea de nealinieră sunt considerate organizații reprezentative ale Sudului global.

Extrapolând motivațiile care unesc membrii BRICS+, care au configurații politice și economice diferite, la nivelul Sudului global se remarcă interesul comun pentru stabilitate, dezvoltare durabilă și realizarea unui sistem multilateral bazat pe cooperare, nu confruntare. Domeniile de cooperare sunt multiple, iar dintre acesta cooperarea economică este considerată ca fiind sursa beneficiilor directe și imediate pentru toți partenerii (Yan, 2024).

Țările din sud au acționat mai întâi ca „rebeli”, apoi „participanți receptivi”, iar acum ca „agenți activi” în cadrul sistemului relațiilor internaționale. Prin cele trei etape parcurse, ascensiunea Sudului global a provocat schimbări diferite în ordinea internațională la diferite niveluri și în diferite regiuni și domenii (Zhou, 2024).

Din punct de vedere economic, China este cea mai puternică economie emergentă a lumii. Spre deosebire de filosofia anterioară *tao guang yang hui* („ascunde strălucirea, încurajează obscuritatea”), politica externă actuală a Chinei este una asertivă. Această încredere în sine este reflectată de Inițiativa Noilor Drumuri ale Mătăsii (*Belt and Road*), înființarea Băncii Asiatice de Investiții în Infrastructură, rolul său de lider în BRICS și parteneriatele sale strategice.

Deși unii experți consideră contrariul (Shidore, 2024), *China* este parte a Sudului global prin obiectivele comune. La forumul de cooperare China-Africa, care se desfășoară din trei în trei ani, președintele Xi Jinping a pus accentul pe „calea comună spre modernizare” a Sudului global. BRI demonstrează angajamentul Chinei față de Sudul global, deși această inițiativă de mare amploare a fost etichetată de țările avansate drept „capcană a îndatorării” pentru țările participante. Autorități chineze au subliniat în repetate rânduri că R.P. Chineză va fi mereu membră a Sudului global.

Ca deținătoare a președinției G20, *India* a fost gazda primelor summituri online dedicate Sudului global (12-13 ianuarie 2023 și 17 noiembrie 2023), care au reunit fiecare peste 100 de țări. Obiectivul dezbaterilor a fost de a-și împărtăși perspectivele și prioritățile referitoare la o serie întreagă de provocări complexe care afectează întreaga lume. Al treilea summit a avut loc în 17 august 2024, tot la inițiativa Indiei.

Miniștrii au deliberat cu privire la o serie de probleme, inclusiv necesitatea stringentă de revizuire a multilateralismului, îmbunătățirea accesului la finanțare și tehnologie, elaborarea de inițiative colective pentru a aborda provocările comune și consolidarea cooperării între țările Sudului global. Toate acestea relevă faptul că tocmai obiectivele comune sunt *liantul țărilor din Sudul global* în prezent și în perspectivă. Merită menționat și faptul că, în discursul de deschidere a summitului G20, din septembrie 2023, premierul Narendra Modi a invitat Uniunea Africană să devină membru permanent în G20, ceea ce subliniază o dată în plus eforturile Indiei de a fi un exponent marcant al Sudului global.

Apreciem că BRICS+ constituie cea mai elocventă manifestare a relațiilor Sud-Sud, din mai multe perspective. China și Federația Rusă se numără printre susținătorii cooperării Sud-Sud, poziție consolidată și prin încurajarea extinderii BRICS, inclusiv cu țări care se confruntă cu sancțiuni din partea SUA, în pofida faptului că aceasta ar întări reputația antioccidentală a grupului. În schimb, India, Republica Africa de Sud și Brazilia, împreună cu majoritatea membrilor aspiranți, nu intenționează ca BRICS+ să devină o organizație antioccidentală. Cooperarea cu Nordul este considerată valoroasă din mai multe perspective și în diverse domenii de activitate, așa cum a demonstrat, de exemplu, participarea Republicii Africa de Sud, Indiei, Indoneziei, Vietnamului și Senegalului la Parteneriatul pentru o tranziție energetică justă (JETP) (lansat de SUA, UE și alte țări dezvoltate la cea de-a 26-a Conferință a părților la convenția cadru a ONU privind schimbările climatice COP 26, desfășurată la Glasgow în 2021). Este demnă de notat poziția a patru țări membre ale Asociației Națiunilor din Asia de Sud-Est (ASEAN), și anume Malaysia, Indonezia, Thailanda și Vietnam, care continuă să aibă o politică externă echilibrată între Nord și Sud. La summitul BRICS din Kazan (22-24 octombrie 2024),

cele patru au fost incluse pe lista țărilor partenere ale BRICS, alături de Algeria, Belarus, Bolivia, Cuba, Kazahstan, Nigeria, Turcia, Uganda și Uzbekistan. Indonezia a devenit al zecelea membru al BRICS+ în ianuarie 2025.

Malaysia, Indonezia, Thailanda și Vietnamul consideră prioritare cooperarea cu Nordul și obiectivul de a adera la Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE), dar acest lucru nu le împiedică să coopereze și cu BRICS, în special cu China și Federația Rusă. Disputele teritoriale din Marea de Sud a Chinei și poziția G7 față de Federația Rusă în urma războiului din Ucraina nu constituie o frână în calea cooperării economice. Malaysia a trimis, în iulie 2024, cererea Rusiei, aflate la președinția BRICS în 2024, pentru a se alătura grupului. Aderarea la BRICS este benefică, deoarece prioritatea actuală este consolidarea comerțului și a economiei, extinzând în același timp relațiile economice ale țării în beneficiul națiunii și oamenilor, în special al comercianților, al sectorului de afaceri și al investitorilor. Dintre cele patru, Indonezia (care se remarcă prin „tradiția îndelungată a nealinierii”) s-a dovedit a fi cea mai prudentă în ceea ce privește apropierea de China, Rusia și BRICS. Aceasta intenționează să evite orice motiv de a pune în pericol relațiile cu Nordul. Pentru Indonezia, China este cel mai mare partener comercial și investitor major. Chiar dacă balanța se înclină în favoarea Chinei în materie de relații economice, aceasta se înclină în schimb mai mult către SUA în problemele de securitate. Pentru a-și atinge obiectivul de a deveni al treilea membru asiatic al OCDE (după Japonia și Coreea de Sud) și pentru a păstra credibilitatea principiului său *bebas aktif* al politicii sale externe (fiind independentă și activă în relațiile internaționale), Indonezia a preferat într-o primă etapă să nu se alătore BRICS (Rüland, 2023). Sub președinția lui Prabowo Subianto (din 20 octombrie 2024), se relevă însă intensificarea cooperării Sud-Sud, diversificarea comerțului (de exemplu, prin sporirea importului de țiței rusec la prețuri preferențiale) și promovarea dezvoltării infrastructurii (inclusiv identificarea de noi surse de finanțare a noii capitale, Nusantara). În această direcție de acțiune se încadrează și aderarea Indoneziei la BRICS.

BRICS nu este doar un simplu grup de dezbatere și dialog, ci a devenit un exponent marcant al intereselor țărilor Sudului global în ceea ce privește creșterea influenței geopolitice a acestora pe scena internațională. Printre cele mai

importante obiective ale acestui grup de țări se află reforma organizațiilor internaționale și trecerea de la un sistem monetar unipolar bazat pe dolarul american la unul în care să aibă relevanță mai multe monede. Niciodată până în prezent hegemonia dolarului american nu a fost contestată într-o asemenea măsură, încât statutul său de monedă-cheie de rezervă și de plată în tranzacțiile internaționale să fie pus sub semnul întrebării. Reducerea dependenței de dolar și crearea unuia sau mai multor sisteme de mesagerie financiară separate de SWIFT ar permite țărilor BRICS+ să efectueze plăți transfrontaliere fără întreruperi declanșate de posibile sancțiuni internaționale, să diminueze costurile de tranzacționare și să devină mai independente. Este obiectivul care unește țările BRICS mai mult decât orice alte țeluri și este în consonanță cu idealul lor de a-și spori puterea de negociere la nivel internațional și a fi pe picior de egalitate cu țările avansate.

1.5 Care teorie a relațiilor internaționale se potrivește cel mai bine realității prezente?

Realismul și neorealismul rămân valabile, iar forța de argumentație a acestora lasă în umbră celelalte teorii ale relațiilor internaționale. Cuvintele-cheie sunt: putere, securitate, dilema securității, distribuția puterii, anarhie, interes național, repartizarea capacităților, mari puteri, hegemon, absența unei autorități centrale formale, bipolaritate, multipolaritate, sistem hegemonic, securitate colectivă, dezvoltarea capacităților militare interne.

Realismul continuă să ofere perspective esențiale pentru înțelegerea lumii contemporane (Little, 2003). Continuăm să trăim într-o „arenă anarhică, ce creează în mod necesar incertitudine pentru toți membrii săi și, în consecință, posedă potențialul de insecuritate omniprezentă și cronică în întregul sistem”. Într-o astfel de lume, realismul „își păstrează poziția explicativă privilegiată, oferind în continuare cel mai eficient cadru teoretic pentru înțelegerea rolului crucial jucat de marile puteri în structurarea sistemului internațional și pentru a determina de ce sunt relațiile dintre aceste puteri caracterizate în unele cazuri prin cooperare, iar în altele prin conflict” (Little, 2003).

În curentul realist se disting două școli de gândire, cea americană (predominantă) și cea britanică (cu reprezentanți precum Martin Wight, Hedley Bull, Richard Little), prima pornind de la premisa că sistemul internațional este guvernat de putere și interese, iar a doua susținând că societatea internațională este bazată pe norme (Little, 2003). Acțiunile SUA în cel de-al doilea mandat al Președintelui Trump evidențiază cum primul curent devine și mai relevant în prezent.

Școala britanică are la bază distincția tripartită între sistemul internațional, societatea internațională și societatea mondială (Tabelul 2), fiecareia corespunzându-i o tradiție: realistă (sau hobbesiană după Thomas Hobbes sau machiavelică, după Niccolò Machiavelli); raționalistă (sau grotiană, după Hugo Grotius) și revoluționară (sau kantiană, după Immanuel Kant) (Wight, 1987; Wight, 1991; Amitage, 2000; Buzan, 2001).

Tabelul 2: Relațiile internaționale văzute prin prisma Școlii britanice

Sistemul internațional	Societatea internațională	Societatea mondială
Sistemul internațional (Hobbes/Machiavelli) este despre politica de putere între state, iar realismul pune structura și procesul anarhiei internaționale în centrul teoriei relațiilor internaționale. Această poziție corespunde în mare măsură realismului „mainstream” și neorealismului.	Se referă la instituționalizarea interesului comun și identității statelor, iar crearea și menținerea normelor, regulilor și instituțiilor sunt în centrul teoriei relațiilor internaționale. Este preocuparea-cheie a Școlii britanice.	Se referă la indivizi, organizații nonstatale și chiar la populația globală ca un întreg, iar transcendența sistemului statal este așezată în centrul teoriei relațiilor internaționale.

Sursa: Reprezentare a autorului pornind de la Buzan (2001).

Depășind realismul secular din scrierile lui Hobbes și Machiavelli, teoria realismului clasic își are originile în cercetările unui cerc de intelectuali

grupați în jurul lui Hans J. Morgenthau (1904-1980) cu privire la teoria relațiilor internaționale bazate pe statul-națiune ca actor principal și recunoașterea rolului puterii în urmărirea interesului național (Herz, 1981). Anterior, Edward Hallett Carr (1892-1982) fusese cel care pusese capăt dominației școlilor de gândire progresiste și idealiste bazate pe scrierile unor autori precum: Norman Angell, Bertrand Russell, Alfred Zimmern, Arnold Toynbee sau G. Lowes Dickinson (Evans, 1975; Mearsheimer, 2005). Carr susținea necesitatea planificării economice. În opinia sa, politica și economia nu pot fi abordate separat (de aici necesitatea întoarcerii la termenul de *economie politică*), iar statele sunt actorii principali, cu puterea elementul-cheie al relațiilor dintre ele (Miller, 1991; Howe, 1994; Babik, 2013). Și pentru Morgenthau, statul-națiune este considerat actorul principal, iar prin sporirea puterii, interesele naționale se pot atinge mai ușor. Absența moralismului din această teorie este evidențiată de argumentul realist conform căruia politica internațională „este un exercițiu practic și nu moral”, că „niciun standard etic nu este aplicabil relațiilor dintre state” și „principiile morale universale nu pot fi aplicate acțiunilor statelor” (Donnelly, 2009). Cu alte cuvinte, interesul național este mai important decât valorile, în contrast cu idealismul și pacifismul (în primul caz, fiind posibilă și recurgerea la forță pentru a susține propriile valori, în al doilea fiind exclusă recurgerea la forță). Conflictul dintre conștiință și putere, dintre etică și factorii coercitivi nu va lua sfârșit niciodată, după cum apreciază și teologul reformat și teoreticianul american Reinhold Niebuhr (1892-1971), inițiatorul „realismului creștin” (Evans, 1975; Rice, 2008).

Cu toate acestea, între teoria comportamentului statului (bazată pe interes), teoria normativă (care include conceptul de justiție, axat pe standarde care transcend interesul) – ambele analizate de Niebuhr – și *conceptul de prudență* al lui Edmund Burke (1729-1797), teoreticienii îl preferă pe ultimul (Thompson, 1955; Good, 1960). Într-adevăr, ce relevanță au normele care transcend interesului în fața comportamentului care aparent este limitat la interes? (Good, 1960; Armitage, 2000).

Alexander Hamilton (1757-1804), unul dintre părinții fondatori ai SUA, considerat a fi unul dintre reprezentanții realismului clasic, a acordat atenția

cuvenită atât interesului național al Americii, cât și obligațiilor sale morale. Totuși, el a afirmat, de asemenea, că intervenția în afacerile unei alte țări poate fi justă (Holloway, 2015). Este justă preluarea de către SUA a controlului temporar asupra Venezuelei și producției sale de țiței de la începutul anului 2026?

Kenneth Neal Waltz (1924-2013), fondatorul realismului structural sau neorealismului în lucrarea intitulată „Teoria politicii internaționale” din 1979, nu include nicio presuposiție referitoare la acțiunea rațională a actorilor reprezentați de state. Presuposițiile sale sunt date de următoarele elemente: sistemul internațional este caracterizat prin anarhie (absența unei autorități centrale), iar statele sunt actorii-cheie; supraviețuirea (sau apărarea suveranității) reprezintă principalul obiectiv al fiecărui stat; obiectivul central nu îl constituie maximizarea puterii, ci menținerea poziției dobândite în interiorul sistemului; schimbarea este indusă de marile puteri, iar balanța puterii politice este cea care domină. Waltz a făcut trecerea de la teoria realistă critică la cea axată pe rezolvarea problemelor (*critical theory versus problem-solving theory*). Considerat un *neorealist defensiv*, Waltz privește dominanța ca pe o strategie nechibzuită în ceea ce privește supraviețuirea statului. În antiteză, *neorealiștii ofensivi*, precum Mearsheimer, susțin că marile puteri încearcă maximizarea ponderii lor în puterea mondială (Mearsheimer, 2001). Mearsheimer argumentează că sistemele multipolare sunt mai înclinate spre război decât cele bipolare, iar sistemele multipolare cu mai multe state puternice (sau hegemoni potențiali) sunt cele mai periculoase dintre toate sistemele (Mearsheimer, 2001).

Mohammad Ayoob propune ca alternativă la teoria realistă/neorealistă „realismul subaltern” pentru menținerea suveranității westfaliene, principiu potrivit căruia fiecare stat deține suveranitatea exclusivă asupra teritoriului său. Atâta vreme cât cele mai importante decizii cu privire la securitate și bunăstare sunt luate la nivel de stat/național (statul și preocupările naționale ale celor puternici determinând aceste decizii), statele sunt actorii principali pe scena internațională și nu s-a trecut încă la societatea mondială, în accepțiunea Școlii engleze. Puterea conduce la dominație, iar dominația la inegalitate/inechitate, iar această situație trebuie schimbată. Teoriile încearcă să fie

frugale, însă această frugalitate perpetuează inegalitatea prin oferirea de oportunități celor puternici de a exclude interesele celor cu mai puțină putere. Prin mai puțină teorie și mai multe perspective, le este permis și subalternilor să intre în lumea ideilor, a conceptelor și chiar a teoriei (Ayoob, 2002).

Una dintre teoriile de bază ale relațiilor internaționale, *constructivismul* (sau *idealismul structural*), caracterizat prin holism și idealism, se opune abordărilor individualiste și materialiste întruchipate de realism și neorealism (Wendt, 1999, p. 32).

Critica constructiviștilor asupra neorealiștilor și neoliberalilor nu se referă la ceea ce fac și spun aceștia, ci la ceea ce ignoră, și anume conținutul și sursele intereselor statului și esența socială a politicii internaționale. Cu alte cuvinte, constructiviștii recurg la abordarea sociologică (Checkel, 1998).

Realiiștii consideră anarhia ca fiind cauza concurenței dintre state pentru resurse, securitate și putere. Constructiviștii apreciază că actorii statali sunt cei care interpretează sistemul, creând condiții pentru conflicte, pe baza *normelor, culturii, ideilor, convingerilor și identității proprii* (Wendt, 1992; Ruggie, 1998). Structurile materiale sunt interpretate prin contextul social, iar agenții și structurile interacționează (Checkel, 1998). Numai în urma interacțiunilor dintre actori se poate ajunge la identități și interese „egoiste”, deoarece în absența acestora nu ar exista experiența pe care să se bazeze autosuficiența (Wendt, 1992). Distribuția puterii are la bază distribuția cunoașterii, deoarece înțelesurile colective constituie structurile care organizează acțiunile noastre (Wendt, 1992).

Wendt (1999) apreciază că:

- interesele naționale includ: supraviețuirea, autonomia/ independența, bunăstarea economică și stima de sine colectivă;
- acțiunile actorilor sunt influențate de ideile împărtășite;
- alegerea rațională primează, așadar acțiunea este urmare a dorinței (interes) și credinței (identitate);
- identitatea nu este fixă, ci este generată prin interacțiunile comunității internaționale, prin urmare interesele naționale se schimbă în funcție de schimbările de identitate.

De altfel, și politica internațională este construită „în și prin practică” (McCourt, 2022).

În ceea ce privește *liberalismul și neoinstituționalismul* (cuvânt-cheie: organizații internaționale), liberaliștii/pluraliștii consideră cooperarea prin intermediul organizațiilor internaționale ca fiind posibilă și generatoare de avantaje deopotrivă pentru actorii statali și nestatali. Alianțele și acordurile comerciale sunt reflecții ale intereselor prealabile ale statelor (Jervis, 1999). Însă nu toate produc efecte obligatorii asupra participanților, iar în unele cazuri dreptul de veto poate anula unele efecte posibile.

Din teoriile prezentate anterior reținem că statele își urmăresc interesul național, organizațiile internaționale sunt reflecții ale acestor interese, iar normele, cultura, identitatea și convingerile, care influențează relațiile internaționale, determină ca esența economiei politice internaționale să fie eminamente socială, deși acest lucru nu este unanim acceptat.

Revenind la începutul acestui capitol, în care aminteam de noua divizare între Nord și Sud, în paralel cu accentuarea tendințelor protecționiste, merită amintite eforturile fostului cancelar al Germaniei de Vest, Willy Brandt (laureat al Premiului Nobel pentru Pace în 1971), de a identifica ce separă Sudul de Nord în termeni economici (Quilligan, 2002). Acesta, aflat la președinția Comisiei Independente pe probleme de dezvoltare internațională, a examinat problemele cu care se confrunta economia mondială la începutul anilor '1980 în două rapoarte: *North South: A Program for Survival* (1980) și *North-South Cooperation for World Recovery* (1983). În primul dintre acestea a fost reprezentată vizual diviziunea dintre Nord și Sud (așa-numita Linie Brandt) pe baza nivelului PIB/locuitor. Linia Brandt înconjoară lumea la o latitudine de 30° N, trecând între America de Nord și Centrală, nordul Africii, Orientul Mijlociu și cea mai mare parte a Asiei de Est, dar a coborât spre sud pentru a include Japonia, Australia și Noua Zeelandă deasupra liniei. Federația Rusă era la nord de linie.

S-a constatat că națiunile în dezvoltare erau dependente economic de națiunile dezvoltate, care dominau regulile și instituțiile internaționale din domeniul financiar, bancar și comercial. Această diviziune economică a dus la

instabilitate politică nu doar în națiunile sărace, ci în întreaga lume. Pe parcursul celor patru decenii care au urmat, unele țări în dezvoltare au avansat considerabil pe baza propriilor eforturi și a oportunităților oferite de globalizare, însă altele continuă să figureze pe lista celor mai puțin avansate țări ale lumii.

Având în vedere toate acestea, prezenta lucrare are ca obiectiv principal analiza transformărilor sistemului relațiilor economice internaționale, în plină evoluție, cu evidențierea rolului în creștere al țărilor în dezvoltare/emergente pe planuri multiple. Dintre obiectivele specifice amintim studierea: factorilor determinanți ai transformărilor profunde din sistemul relațiilor economice internaționale; rolului țărilor în dezvoltare și emergente în economia mondială; contribuțiilor Sudului global la transformările din sistemul financiar și monetar internațional; contribuției comerțului cu servicii la intensificarea cooperării între economiile Sudului global. Pentru atingerea acestor obiective se recurge la: analiza calitativă (prin investigarea fenomenelor și proceselor economice actuale), literatura de specialitate, cele mai recente date statistice și rapoarte, documente ale organizațiilor internaționale, fiind avute în vedere analize longitudinale și transversale, precum și studii de caz.

Referințe bibliografice

- Acharya, S. (2024, ianuarie 10). *Who are the Global South?*, Business Standard.
- Armitage, D. (2000). Edmund Burke and Reason of State. *Journal of the History of Ideas*, 61(4), 617–634. <https://doi.org/10.2307/3654072>.
- Atlantic Council. (2024). Dollar Dominance Monitor, disponibil la: <https://www.atlanticcouncil.org/programs/geoeconomics-center/dollar-dominance-monitor/>.
- Ayoob, M. (2002). Inequality and Theorizing in International Relations: The Case for Subaltern Realism. *International Studies Review*, 4(3), 27–48. <http://www.jstor.org/stable/3186462>.
- Babík, M. (2013). Realism as Critical Theory: The International Thought of E. H. Carr. *International Studies Review*, 15(4), 491–514. <http://www.jstor.org/stable/24032985>.

- Beattie, A. (2023, September 14). The 'Global South' is a pernicious term that needs to be retired, *Financial Times*.
- Bharadwaj, A. et al. (2025, April 22). In a Multipolar World, the Global South Finds Its Moment, BCG's Center for Geopolitics.
- Bolton, J. R. (1997). The Prudent Irishman: Edmund Burke's Realism. *The National Interest*, 50, 67–74. <http://www.jstor.org/stable/42895211>.
- Brooke-Holland, L. (2024, iulie 11). What is the Global South, House of Commons Library, UK Parliament.
- Buzan, B. (2001). The English School: An Underexploited Resource in IR. *Review of International Studies*, 27(3), 471–488. <http://www.jstor.org/stable/20097749>.
- Checkel, J. T. (1998). The Constructivist Turn in International Relations Theory [Review of National Interests in International Society; The Culture of National Security: Norms and Identity in World Politics; Norms in International Relations: The Struggle against Apartheid, by M. Finnemore, P. Katzenstein, & A. Klotz]. *World Politics*, 50(2), 324–348. <http://www.jstor.org/stable/25054040>.
- Dolgin, D. & Turner, C. (2024, octombrie 23). De-dollarisation: More BRICS in the wall, ING, <https://think.ing.com/articles/de-dollarisation-more-brics-in-the-wall/>.
- Donnelly, J. (2009). 'The Ethics of Realism', in Christian Reus-Smit, and Duncan Snidal (eds), *The Oxford Handbook of International Relations* (2008; online edn, Oxford Academic, 2 Sept. 2009), <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780199219322.003.0008>.
- du Plessis, C. & Kaushik, K. (2023, August 24). BRICS expansion faces eleventh hour hurdle as divisions persist, *Reuters*, <https://www.reuters.com/world/brics-leaders-weigh-expansion-criteria-with-blocs-future-balance-2023-08-23/>.
- Evans, G. (1975). E. H. Carr and International Relations. *British Journal of International Studies*, 1(2), 77-97. <http://www.jstor.org/stable/20096734>.
- Gill, I. (2024, August 12). What China and India must do to join the rich club, <https://blogs.worldbank.org/en/voices/what-china-and-india-must-do-to-join-the-rich-club>.

- Good, R. C. (1960). The National Interest and Political Realism: Niebuhr's "Debate" with Morgenthau and Kennan. *The Journal of Politics*, 22(4), 597–619. <https://doi.org/10.2307/2126924>.
- Herz, J. H. (1981). Political Realism Revisited. *International Studies Quarterly*, 25(2), 182–197. <https://doi.org/10.2307/2600350>.
- Hogan, E. & Patrick, S. (2024, May 20). A Closer Look at the Global South, The revival of the concept signals enduring frustration with inequalities embedded in the global order, Carnegie Endowment for International Peace.
- Holloway, C. (2015, September 15). Alexander Hamilton and American Foreign Policy, The Heritage Foundation.
- Howe, P. (1994). The Utopian Realism of E. H. Carr. *Review of International Studies*, 20(3), 277–297. <http://www.jstor.org/stable/20097376>.
- International Monetary Fund (IMF) (2025a). World Economic Outlook Database, <https://www.imf.org/en/publications/weo/weo-database/2025/april>.
- IMF. (2025b). Debt Sustainability Analysis: Low-Income Countries. Washington, D.C.
- Jervis, R. (1999). Realism, Neoliberalism, and Cooperation: Understanding the Debate. *International Security*, 24(1), 42–63. <http://www.jstor.org/stable/2539347>.
- The Laotian Times (2024, October 18). Exploring the Structure and Impact of a Potential BRICS Currency: Insights from Global Broker Octa, <https://laotiantimes.com/2024/10/18/exploring-the-structure-and-impact-of-a-potential-brics-currency-insights-from-global-broker-octa/>.
- Little, R. (2003). The English School vs. American Realism: a meeting of minds or divided by a common language?, *Review of International Studies*, 29, 443–460, British International Studies Association DOI: 10.1017/S0260210503004431.
- Liu, Z.Z. & Papa, M. (2022). *Can BRICS De-Dollarize the Global Financial System?*. Cambridge University Press.
- McCourt, D.M. (2022). *The new constructivism in International Relations theory*, Bristol: Bristol University Press.
- Mearsheimer, J. J. (2001). *The Tragedy of Great Power Politics*, W.W. Norton and Company, Inc., New York.

Mearsheimer, J. J. (2005). E.H. Carr vs. Idealism: The Battle Rages On, *International Relations*, 19(2): 139-152.

Miller, J. D. B. (1991). E. H. Carr: The Realist's Realist [Review of *The Twenty Years' Crisis, 1919 to 1939: An Introduction to the Study of International Relations*, by E. H. Carr]. *The National Interest*, 25, 65–71.
<http://www.jstor.org/stable/42894766>.

The Ministry of Foreign Affairs of the Russian Federation (2024, februarie 28). First BRICS Meeting of Finance Ministers and Central Bank Governors under Russia's Chairship Held in Brazil, <https://brics-russia2024.ru/en/news/v-brazilii-sostoyalas-pervaya-v-ramkakh-rossiyskogo-predsedatelstva-vstrecha-ministrov-finansov/>.

Mittal, B. et al. (2025, June 19). India's future arenas: Engines of growth and dynamism, McKinsey & Company.

Mohan, R.C. (2023, December 9). *Is There Such a Thing as a Global South?*, Foreign Policy.

Norton, B. (2024, October 19). BRICS plans 'multi-currency system' to challenge US dollar dominance: Understanding Russia's proposal,
<https://geopoliticaconomy.com/2024/10/19/brics-russia-multi-currency-system-us-dollar/>.

Nye, J.S. Jr. (2023, November 1). *What is the Global South?*, Project Syndicate.

Oglesby, C. (1969, March 21). "After Vietnam, What?," *Commonweal* 90, no. 001.

Patrick, S. (2024, October 9). *BRICS Expansion, the G-20, and the Future of World Order*, Carnegie Endowment for International Peace.

Patrick, S. & Huggins, A. (2023, August 15). *The Term "Global South" Is Surging. It Should Be Retired*, Carnegie Endowment for International Peace.

Quilligan, J.B. (2002). The Brandt Equation – 21st Century Blueprint for the New Global Economy, Philadelphia, USA, <http://www.brandt21forum.info/BrandtEquation-19Sept04.pdf>.

Rice, D. (2008). Reinhold Niebuhr and Hans Morgenthau: A Friendship with Contrasting Shades of Realism. *Journal of American Studies*, 42(2), 255–291.
<http://www.jstor.org/stable/40464270>.

- Rich, P. (1992). REINHOLD NIEBUHR AND THE ETHICS OF REALISM IN INTERNATIONAL RELATIONS. *History of Political Thought*, 13(2), 281–298. <http://www.jstor.org/stable/26214090>.
- Ruggie, J. G. (1998). What Makes the World Hang Together? Neo-Utilitarianism and the Social Constructivist Challenge. *International Organizations*, Vol. 52, No. 4, pages 855-885.
- Rüland, J. (2023, October 25). Why Indonesia chose autonomy over BRICS membership, *East Asia Forum*, <https://eastasiaforum.org/2023/10/25/why-indonesia-chose-autonomy-over-brics-membership/>. DOI: <https://doi.org/10.59425/eabc.1698274120>.
- Russell, A. (2023, December 31). *Year in a word: 'Global south'*, Financial Times.
- Shidore, S. (2024, October 10). China Is Not the Global South, Divergence between the two is emerging on multiple fronts, *Foreign Policy*.
- United Nations (2024a). *The Sustainable Development Goals Report 2024*, New York.
- United Nations (2024b, January 21). *Guterres urges G-77 and China to drive momentum for global governance reform*, <https://news.un.org/en/story/2024/01/1145737>.
- United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD) (2018). *Forging a Path Beyond Borders: The Global South*, Geneva.
- UNCTAD (2025). *Trade and Development Report, On the brink – Trade, finance and the reshaping of the global economy*, https://unctad.org/system/files/official-document/tdr2025_en.pdf.
- Waltz, K.N. (1979). *Theory of International Politics* (New York: Random House).
- Wendt, A. (1999). *Social Theory of International Politics*, Cambridge Studies in International Relations, UK.
- Wendt, A. (1992). Anarchy is What States Make of It: The Social Construction on Power Politics. *International Organization* 46 (2): 391-425.
- Wight, M. (1987). "An Anatomy of International Thought," *Review of International Studies*, 13, 221-27.
- Wight, M. (1991). *International Theory: The Three Traditions*, ed. Gabriele Wight and Brian Porter (London).

- World Bank Group. (2024). *World Bank Group country classifications by income level for 2024-2025*, <https://blogs.worldbank.org/en/opendata/world-bank-country-classifications-by-income-level-for-2024-2025>.
- Yan, L. (2024, February 2). BRICS Expansion: Economic Cooperation and Implications, Taihe Institute (TI), Beijing, <http://www.taiheinstitute.org/Content/2024/02-02/1954124404.html>.
- Zhou, G. (2024). Rise of Global South and changes in contemporary international order. *China Int Strategy Rev.* 6, 58–77 (2024). <https://doi.org/10.1007/s42533-024-00160-x>.

CAPITOLUL 2

BRICS+, UN NUCLEU MAJOR AL COOPERĂRII SUDULUI GLOBAL

Iulia Monica OEHLER-ȘINCAI

2.1 Introducere

Prezentul capitol evidențiază o serie de realizări la nivelul grupului celor mai puternice economii emergente ale planetei, BRICS, pe parcursul anului 2025. După aderarea la BRICS a Egiptului, Etiopiei, Iranului și Emiratelor Arabe Unite, la 1 ianuarie 2024, un an mai târziu s-a alăturat acestui grup și Indonezia. Având în vedere că alte zece țări (Belarus, Bolivia, Cuba, Kazahstan, Malaysia, Nigeria, Thailanda, Uganda, Uzbekistan și Vietnam) sunt „parteneri” ai grupului, iar o serie de alte țări în dezvoltare/emergente (EMDE) și-au manifestat interesul de a adera la BRICS, în literatură este tot mai frecvent folosit acronimul BRICS+.

Egiptul, a treia țară ca populație de pe continentul african, a beneficiat de sprijin financiar din partea SUA timp de decenii, dar recent și-a consolidat relațiile de cooperare cu Federația Rusă și China. Dependența excesivă de dolarul american, pe fondul războiului din Ucraina, a generat o fugă a capitalului și a declanșat o criză monetară și economică pe scară largă. Importurile de grâu și combustibil, plătite în dolari, au provocat o creștere substanțială a prețurilor. Rambursarea datoriilor a devenit dificilă, iar moneda națională s-a depreciat în mod semnificativ. În acest context, aderarea la BRICS a fost considerată de autoritățile egiptene drept o modalitate de a stimula comerțul în moneda națională și de a atrage investiții străine directe (Fassihi et al., 2023).

Etiopia, a doua țară ca populație de pe continentul african după Nigeria, dar și una dintre cele mai sărace țări din lume, confruntată cu conflicte etnice de lungă durată, a solicitat aderarea la BRICS în 29 iunie 2023. Această țară era considerată o „stea în ascensiune” a continentului african, datorită ratei sale robuste de creștere economică. Prim-ministrul Abiy Ahmed Ali, în funcție din 2018, a primit Premiul Nobel pentru Pace în 2019 pentru eforturile sale de pace și cooperare internațională și, în special, pentru inițiativa sa crucială de a rezolva conflictul de frontieră cu Eritreea. Dar, după doi ani de război în regiunea Tigray și suspendarea ajutorului american (comerț preferențial și ajutor alimentară), situația s-a schimbat. Conflictul din Tigray s-a încheiat în noiembrie 2022, dar au apărut alte zone de tensiune internă. Alianța cu EAU s-a consolidat recent, iar intensificarea cooperării cu BRICS este considerată o cale către redresarea economică, având în vedere că reconstrucția țării implică resurse financiare substanțiale (Fassihi et al., 2023).

Aderarea la BRICS este descrisă de experții internaționali drept o victorie politică pentru Iran, după un an de turbulențe în care s-a confruntat cu o gravă criză de legitimitate atât pe plan intern cât și pe plan extern. Este o reconfirmare a faptului că Iranul nu este izolat pe scena internațională și atestă cât de puternice sunt relațiile sale atât cu Federația Rusă cât și cu China. La 4 iulie 2023 (întâmplător sau nu, exact de Ziua Națională a SUA), Iranul a devenit al nouălea membru al Organizației de Cooperare de la Shanghai, marcând prima aderare la un pact regional după revoluția din 1979 și înființarea Republicii Islamice. Ce a urmat în 2024-2025 și atacul comun al SUA și al Israelului asupra unor obiective-cheie în Iran (urmate de riposta Teheranului) au schimbat datele problemei, dar au reconfirmat noua conduită a SUA.

Emiratele Arabe Unite (EAU) și Indonezia sunt interesate de cooperarea cu BRICS, dar consideră că alte organizații internaționale sunt cel puțin la fel de importante ca BRICS pentru a le sprijini în creșterea influenței geopolitice.

Aderarea Indoneziei la BRICS este descrisă în literatură ca *un nou capitol în diplomația indoneziană*. Indonezia este o putere mijlocie, în căutare de oportunități în relațiile sale externe. Aderarea sa la BRICS sprijină îndeplinirea unor obiective economice precum: securitatea energetică, securitatea

alimentară, transferul de tehnologie, dezvoltarea infrastructurii, diversificarea piețelor de desfacere și de aprovizionare, acces la surse suplimentare de finanțare. Intensificarea parteneriatelor cu Brazilia, Rusia, India, China, Republica Africa de Sud, dar și cu alte țări din America Latină, Africa, Orientul Mijlociu (țări predominant musulmane, cum este și Indonezia), oferă o serie de oportunități în direcția îndeplinirii obiectivului ambițios de a înregistra un ritm de creștere anuală a PIB de 8%. Accesul la resurse financiare, atragerea de investiții străine directe, diversificarea comerțului contribuie la îndeplinirea acestui obiectiv. Însă, în același timp, Indonezia urmărește evitarea oricăror tensiuni în relațiile cu SUA și cu alți parteneri occidentali, dar și menținerea credibilității sale în cadrul Asociației Națiunilor din Asia de Sud-Est (ASEAN). Și alte țări din ASEAN, precum Malaysia, Thailanda și Vietnam, au în vedere aderarea la BRICS+, iar evoluția relațiilor Indoneziei cu BRICS+ va influența și relațiile altor membri ai ASEAN cu grupul celor mai puternice economii emergente ale planetei.

Motivațiile prezentate mai sus relevă patru categorii de parteneri din perspectiva percepției și poziției lor față de BRICS. Primul și cel mai mare grup este format din țări care doresc o cooperare intensă din motive economice, inclusiv cele legate de reducerea dependenței de dolarul american. Egiptul și Etiopia sunt două exemple relevante. Posibilitatea BRICS de a contesta dominația dolarului american în sistemul monetar internațional este facilitată de reunirea producătorilor relevanți de energie cu consumatorii de energie (Gattolin & Véron, 2024).

Al doilea grup include țări precum Iranul (deja membru) și Venezuela (aspirant la statutul de membru), care sunt izolate pe scena internațională sau nu au alternative de cooperare internațională.

Al treilea grup este format din țări precum Emiratele Arabe Unite și Indonezia, care sunt interesate de cooperarea cu BRICS, dar consideră că alte organizații internaționale sunt cel puțin la fel de importante ca BRICS pentru a le sprijini în creșterea influenței lor geopolitice.

Al patrulea grup este reprezentat de Argentina, care și-a schimbat poziția față de BRICS în urma alegerilor, din cauza unei schimbări ideologice bruște,

noul președinte opunându-se cooperării cu țările comuniste și, prin urmare, respingând cooperarea cu BRICS.

Al cincilea este grupul scepticilor de la bun început. Aceștia pur și simplu „omit” BRICS din lista lor de potențiali parteneri (Gattolin & Véron, 2024). Grupul este format din țări dezvoltate, în special SUA, UE și Japonia, care nu consideră BRICS o organizație ce rivalizează cu instituțiile țărilor avansate.

2.2 Indonezia, al zecelea stat membru al BRICS+

În anul deținerii președinției BRICS, de la 1 ianuarie 2025, Brazilia a înregistrat o serie de progrese pe linia obiectivelor din domeniul *dezvoltării instituționale*, al șaselea domeniu major din lista priorităților, alături de: cooperarea globală în domeniul sănătății; comerț, investiții și finanțe; schimbări climatice; guvernarea inteligenței artificiale; arhitectura multilaterală de pace și securitate. În timpul mandatului său, Brazilia s-a concentrat pe două ținte majore: (i) Cooperarea Sudului global și (ii) Parteneriatele BRICS pentru dezvoltare socială, economică și de mediu, fiind ghidată de următorul motto: „Consolidarea cooperării Sudului global pentru o guvernare mai incluzivă și mai durabilă” (Brazilian Presidency, 2025).

Printre cele mai notabile rezultate s-a numărat *aderarea Indoneziei la BRICS+*. Guvernul Braziliei a anunțat în data de 6 ianuarie 2025 admiterea Indoneziei ca membru cu drepturi depline (Reuters, 2025a). Liderii BRICS au susținut candidatura Indoneziei în timpul summitului de la Johannesburg din august 2023, ca parte a procesului de extindere a organizației. Pe fondul alegerilor prezidențiale din 2024, Indonezia a notificat oficial grupul cu privire la interesul său de a adera la BRICS, însă după instalarea la putere a noului său guvern. Președintele indonezian de atunci, Joko Widodo, a ezitat să se alăture BRICS, temându-se că va pune în pericol politica de nealiniere a Indoneziei (CSIS, 2025).

În 2024, țările BRICS au aprobat prin consens aderarea Indoneziei în conformitate cu principiile directe, criteriile și procedurile de extindere convenite la Johannesburg. În declarația de presă din 6 ianuarie 2025 se arată că

Indonezia, cea mai mare economie și cea mai populată națiune din Asia de Sud-Est, membră a ASEAN, împărtășește cu alți membri ai BRICS sprijinul pentru reforma instituțiilor de guvernare globală și contribuie în mod semnificativ la aprofundarea cooperării Sudului global (Brazilian Ministry of Foreign Affairs, 2025). După ce a participat la o serie de summituri BRICS în calitate de observator, admiterea oficială a Indoneziei este în concordanță cu angajamentul său de *echilibru prin multialiniere* (The Strategist, 2025).

2.2.1 Obiectivele Indoneziei ca membru al BRICS+

Ministerul Afacerilor Externe al Indoneziei a declarat că aderarea Indoneziei la BRICS+ reflectă rolul din ce în ce mai activ al țării în problemele globale și angajamentul său de a consolida cooperarea multilaterală. „Indonezia consideră apartenența la BRICS ca un pas strategic pentru creșterea colaborării și cooperării cu alte țări în dezvoltare, pe baza principiilor egalității, respectului reciproc și dezvoltării durabile”, se arată în declarație (Voa News, 2025).

Caseta 1: Cadrul economic indo-pacific pentru prosperitate

În mai 2022, SUA au lansat Cadrul economic Indo-Pacific pentru prosperitate, cu 13 parteneri din regiune (Australia, Brunei Darussalam, Coreea de Sud, Fiji, Filipine, India, Indonezia, Japonia, Malaysia, Noua Zeelandă, Singapore, Thailanda și Vietnam). Cadrul urmărește să promoveze reziliența, sustenabilitatea, incluziunea, creșterea economică, echitatea și competitivitatea pentru cele 14 economii din IPEF. În opinia fondatorilor, Cadrul va stimula activitatea economică și investițiile, va promova creșterea economică durabilă și favorabilă incluziunii și va aduce beneficii forței de muncă și consumatorilor din regiune.

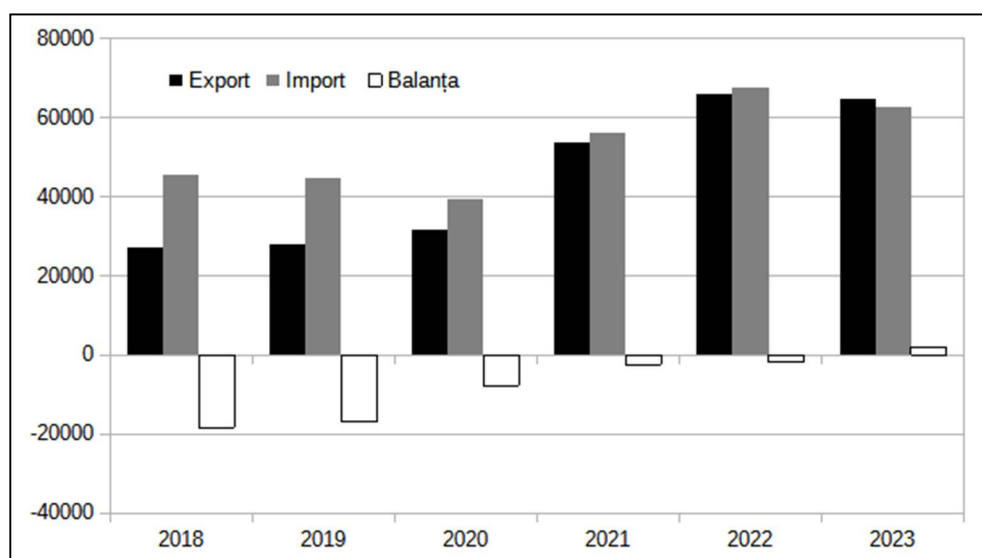
De la lansarea sa, partenerii IPEF s-au angajat în dezbateri pentru a defini fiecare dintre cei patru piloni ai Cadrului, respectiv: comerțul; lanțurile de aprovizionare; economia verde; economia echitabilă.

Sursa: <https://www.commerce.gov/ipef>.

Noul ministru de externe indonezian, Sugiono, nu consideră că prin aderarea la BRICS este pusă în pericol politica de nealiniere, din contră, apartenența la această organizație internațională este o reflectare a politicii externe

independente și active a Indoneziei. Se remarcă în același timp și interesul Indoneziei de a se alătura Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE), din care fac parte și țări occidentale, inclusiv SUA, Canada și Marea Britanie (CSIS, 2025). Totodată, Indonezia participă la Cadrul economic Indo-Pacific pentru prosperitate (IPEF) (Caseta 1).

**Graficul 1: Schimburile comerciale Indonezia-China
în perioada 2018-2023 (export, import, balanță comercială)
(milioane dolari)**

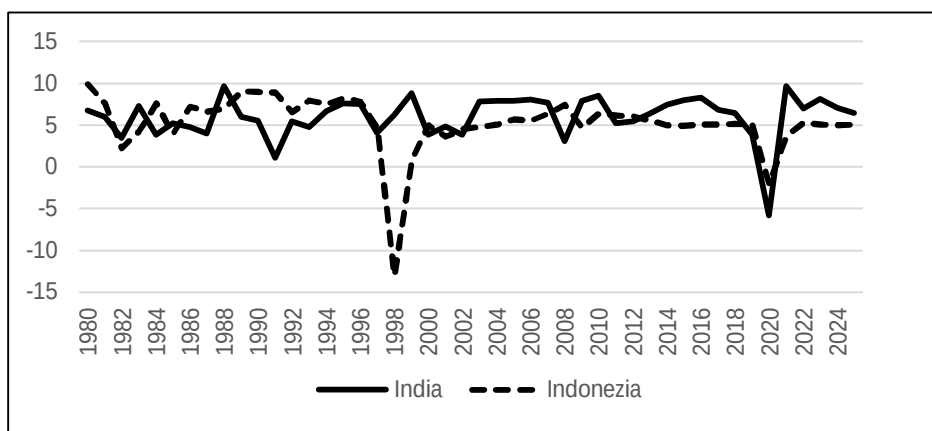
Sursa: Grafic elaborat de autor pe baza BPS-Statistics Indonesia (2025).

În 2024, comerțul Indoneziei cu țările BRICS s-a ridicat la aproximativ 150 de miliarde de dolari, exporturile fiind dominate de: ulei de palmier, cărbune, gaze naturale și cauciuc. Indonezia are deja în vedere impulsivarea comerțului cu țările BRICS, în special prin importul de țiței din Rusia (CSIS, 2025). Trebuie remarcat faptul că, la nivel internațional, principalul partener comercial al Indoneziei este China (un sfert din schimburile totale cu bunuri), urmată la mare distanță de Japonia (peste 7%), SUA (aproape 7%), Singapore (6%), UE și India (sub 6%). Federația Rusă, Brazilia și Republica Africa de Sud

joacă încă un rol marginal în comerțul Indoneziei (BPS-Statistics Indonesia, 2025; DG Trade, 2025). În relație cu India se remarcă excedente considerabile, iar în relație cu China deficitele au urmat un trend descendent, pentru ca în 2023 să fie înregistrat chiar un excedent (Graficul 1).

Prabowo Subianto, noul președinte al Indoneziei, consideră Indonezia drept o punte de legătură între Nordul și Sudul global. În același timp, aderarea la BRICS este o cale de îndeplinire a obiectivelor interne de creștere și dezvoltare economică. Președintele Subianto are în vedere un ritm de creștere economică de 8%, astfel încât Indonezia să se înscrie în rândul țărilor cu cele mai ridicate ritmuri de creștere economică din lume. În perioada recentă, cu excepția episodului de recesiune din 2020, ritmul de creștere a PIB a fost inferior celui înregistrat de India (Graficul 2).

Graficul 2: Ritmul real de creștere a PIB al Indoneziei comparativ cu India, 1980-2025 (%)

Notă: Estimări pentru 2025.

Sursa: Grafic elaborat de autor pe baza IMF (2025).

Beneficiile economice sunt un argument puternic pentru aderarea la BRICS+. Creșterea economică susținută necesită parteneriate comerciale diversificate și investiții străine semnificative. Calitatea de membru al BRICS

oferă Indoneziei acces la piețele din Asia, Africa și America Latină, în conformitate cu strategia sa de extindere a relațiilor comerciale netradiționale. Intensificarea cooperării cu BRICS ar putea facilita investițiile în infrastructură, tehnologie și sănătate publică, susținând agenda internă a Președintelui. Parteneriatele cu Brazilia și Rusia ar putea îmbunătăți securitatea alimentară și energetică, în timp ce China și India ar putea contribui la dezvoltarea tehnologică. Spre exemplu, Centrul BRICS de transfer de tehnologie (China) a fost propus în cadrul Conferinței BRICS din 2017 privind transferul de tehnologie și cooperarea în inovare și a fost inclus în Declarația și Programul de acțiune de la Durban, documentul final al Reuniunii ministeriale BRICS din 2018 privind știința, tehnologia și inovarea. Centrul a stabilit mecanisme de cooperare cu 35 de agenții oficiale de transfer de tehnologie din șapte țări. Stabilirea mecanismelor de cooperare în domeniul sănătății medicale și al proprietății intelectuale este încă în dezbatere.

2.2.2 Riscuri ale aderării la BRICS+ și asumarea acestora

Dincolo de oportunitățile care însoțesc aderarea la BRICS se remarcă și riscuri. Având în vedere opoziția unor membri ai BRICS față de economiile occidentale, se poate ajunge la o tensionare a relațiilor Indoneziei cu SUA și cu alți parteneri occidentali. Cu toate acestea, Indonezia își asumă acest risc, deoarece consideră că are nevoie și de alți parteneri internaționali pentru a sprijini agenda economică și de dezvoltare la nivel național, axată pe securitatea alimentară și energetică. Prin aderarea la BRICS își sporește puterea de negociere cu Occidentul, iar în relațiile cu țări din Sudul global are mai puține constrângeri comparativ cu cele impuse de partenerii occidentali. Pe măsură ce comerțul cu piețe precum SUA și Europa a devenit mai dificil odată cu impunerea a noi bariere tarifare și netarifare, apartenența la BRICS poate deschide piețe alternative de export pentru Indonezia. Spre exemplu, Regulamentul UE privind Defrișările (EUDR) împiedică exporturile de ulei de palmier ale Indoneziei către Europa, iar Indonezia are nevoie de piețe alternative. Totodată, se remarcă incertitudinea cu privire la nivelul taxelor vamale impuse de Administrația Trump 2.0. Anterior, Trump a avertizat BRICS că

SUA ar putea impune taxe vamale de 100% dacă aceste țări ar crea o monedă rivală dolarului american. În perioada 2021-2023, excedentul comercial al Indoneziei în relație cu SUA a fost de 15, 17 și, respectiv, 12 miliarde de dolari. Obiectivul BRICS nu este însă lansarea unei monede rivale, ci stimularea utilizării propriilor monede în tranzacțiile comerciale, astfel încât să scadă dependența de dolar. Studii recente evidențiază că obiectivul de intensificare a utilizării propriilor monede, în detrimentul dolarului, reprezintă una dintre căile de scădere a influenței dolarului în sistemul monetar internațional (Oehler-Șincai et al., 2024).

Dincolo de urmărirea interesului național, Indonezia ține cont și de alte aspecte. Pe plan internațional, reforma guvernantei internaționale trebuie urmărită fără a aduce tensiuni suplimentare în relațiile Nord-Sud. În cadrul ASEAN, este important ca Indonezia să-și mențină credibilitatea, în acest sens fiind necesar să țină cont de interesele colective ale ASEAN (Manggala, 2025). În acest context, trebuie menționat că *Indonezia este de departe cel mai important beneficiar al inițiativei chineze a Noilor Drumuri ale Mătăsii (BRI) la nivelul Asiei de Sud-Est*. Rolul Indoneziei în cadrul Inițiativei este de centru regional și partener model. În 2025 s-au împlinit 75 de ani de la stabilirea relațiilor diplomatice dintre China și Indonezia.

China este cel mai mare partener comercial al Indoneziei, cu un comerț bilateral care depășește 100 de miliarde de dolari anual. Cele două națiuni își consolidează parteneriatul în mai multe sectoare strategice, inclusiv infrastructura, economia digitală și energia verde. China a devenit un partener crucial pentru Indonezia, cu investiții semnificative în proiecte-cheie de infrastructură, cum ar fi dezvoltarea noii capitale a Indoneziei, Nusantara și proiectul de cale ferată de mare viteză care leagă Jakarta și Bandung. În Karawang, Java de Vest, este în curs de desfășurare un proiect major în valoare de 5,9 miliarde de dolari, care vizează crearea unui lanț de aprovizionare complet, de la extracția și prelucrarea nichelului până la fabricarea și reciclarea bateriilor. Acest parteneriat are scopul de a impulsiona obiectivul Indoneziei de a deveni un producător important de vehicule electrice până în 2030 (Hakim et al., 2025). Această colaborare este în concordanță cu viziunea

Indoneziei privind creșterea durabilă, întrucât ambele țări urmăresc să consolideze legăturile economice, abordând în același timp problemele de mediu.

Pentru Indonezia se preconizează că fluxul de investiții chineze nu numai că va consolida ambițiile sale în materie de infrastructură, ci va accelera și tranziția către o economie digitală și verde, asigurând reziliența și durabilitatea economică pe termen lung. Sub noua administrație a președintelui Prabowo Subianto, Indonezia a continuat această traiectorie, semnând noi acorduri cu China în 2025 pentru a aprofunda legăturile economice. În mai 2025, președintele Prabowo și premierul chinez Li Qiang au asistat la semnarea a patru memorandumuri de înțelegere („MoU”) privind îmbunătățirea decontărilor în moneda locală, cooperarea în materie de politică economică, lanțurile de aprovizionare industriale și un program „Două țări, două parcuri” care leagă zonele industriale din cele două națiuni. De asemenea, au anunțat cooperarea în alte opt domenii (de la turism și agricultură la sănătate și mass-media), reflectând amploarea parteneriatului în plină expansiune în 2025 (Hakim et al., 2025). În același timp, liderii indonezieni pun accentul pe menținerea unei politici externe echilibrate, sprijinind cooperarea cu China, dar cooperând intens și cu alți actori pentru a evita dependența excesivă de un singur partener.

2.3 Nigeria, a noua țară parteneră a BRICS+

Aflată la președinția grupului BRICS, Brazilia a anunțat, în data de 17 ianuarie 2025, admiterea oficială a Nigeriei ca țară parteneră. Această țară a Sudului global a devenit astfel a noua țară parteneră, alăturându-se următoarelor state: Belarus, Bolivia, Cuba, Kazakhstan, Malaysia, Thailanda, Uganda și Uzbekistan. Această categorie de țări partenere, considerată anticamera aderării la BRICS, a fost instituită la cel de-al 16-lea summit, care a avut loc în orașul Kazan în octombrie 2024, sub președinția Federației Ruse. La summitul BRICS a fost propusă următoarea listă a țărilor partenere (13 la număr): Algeria, Belarus, Bolivia, Cuba, Indonezia, Kazakhstan, Malaysia, Nigeria, Thailanda, Turcia, Uganda, Uzbekistan și Vietnam.

Nigeria este a 57-a economie a lumii ținând cont de PIB în prețuri curente în dolari (aproximativ 200 miliarde de dolari în 2024) și a treia economie africană, după Republica Africa de Sud și Egipt (IMF, 2025). Se clasează pe locul al șaselea în lume în funcție de mărimea populației, după India, China, SUA, Indonezia și Pakistan (*Worldometer*, 2025), iar la orizontul anului 2050 se prognozează că va ajunge pe locul al treilea (*The Economist*, 2020). Totodată, joacă un rol activ în cooperarea Sud-Sud și sprijină reforma guvernantei globale, obiective majore pe parcursul președinției braziliene (Brazilian Government, 2025).

În opinia autorităților nigeriene, acest statut conferă Nigeriei noi oportunități de cooperare cu BRICS, dincolo de parteneriatele bilaterale, în domenii precum: comerț, investiții, securitate alimentară, dezvoltarea infrastructurii și securitatea energetică. În decembrie 2024, Nigeria și-a intensificat eforturile de a se alătura unor organizații importante, precum G20 și Noua Bancă de Dezvoltare a BRICS. Cu toate acestea, Nigeria are o serie de puncte slabe (Tabelul 1), iar în planul relațiilor externe adâncirea cooperării cu BRICS este dificil de realizat pe termen scurt (Obiezu, 2025).

Tabelul 1: Puncte slabe și puncte tari ale economiei nigeriene

Puncte tari	Puncte slabe
A treia economie africană ținând cont de PIB în prețuri curente în dolari.	Corupția este un obstacol serios în calea creșterii economice a Nigeriei, fiind considerată deopotrivă de investitorii naționali și străini drept o barieră semnificativă în calea derulării afacerilor.
Rezerve semnificative de țiței și gaz (locul 10 și, respectiv locul 8 în lume), principalul producător african de petrol (după ce o perioadă a fost devansat de Angola) și al treilea producător african de gaz (după Algeria și Egipt).	Furtul de petrol și vandalismul conductelor (sabotarea infrastructurii de export) afectează de multă vreme industria de petrol și gaze din amonte din Nigeria, descurajând investitorii și conducând adesea la cazuri de forță majoră la terminalele cheie de export de țiței.

Puncte tari	Puncte slabe
Potențial agricol ridicat, dar subexploatat (producător major de cacao, soia, nuci caju, porumb, manioc, mei, orez) și potențial minier (aur, barită, staniu, zinc).	Infrastructură energetică, de stocare și transport insuficient dezvoltată, ceea ce afectează industria, agricultura și comerțul.
Dezvoltarea rapidă a tehnologiilor financiare ¹ .	Serviciul datoriei externe reprezintă peste 70% din veniturile bugetare, deși tendința este de scădere.
Niveluri moderate ale datoriei publice, deficitului bugetar și deficitului de cont curent. Datoria publică raportată la PIB este de aproximativ 50%, deficitul bugetar și deficitul de cont curent de sub 1% din PIB.	Nigeria este puternic dependentă de țiței: circa 90% din exporturi și 40% din veniturile fiscale sunt reprezentate de țiței.
Nigeria beneficiază de valori semnificative ale remiterilor conaționalilor din străinătate (circa 20 miliarde de dolari în 2023).	Industria prelucrătoare este insuficient dezvoltată (9% din PIB în 2023).
Rezervele valutare depășesc valoarea de 40 miliarde de dolari.	Rata sărăciei marchează o tendință de creștere, ajungând la 46% din populație în 2023 (104 milioane de persoane), Nigeria plasându-se pe locul al doilea după India.
Guvernul actual acordă o atenție deosebită dezvoltării infrastructurii, educației, sănătății publice, apărării și securității naționale.	Economia informală (40 milioane de mici întreprinderi) reprezintă circa 50% din PIB.

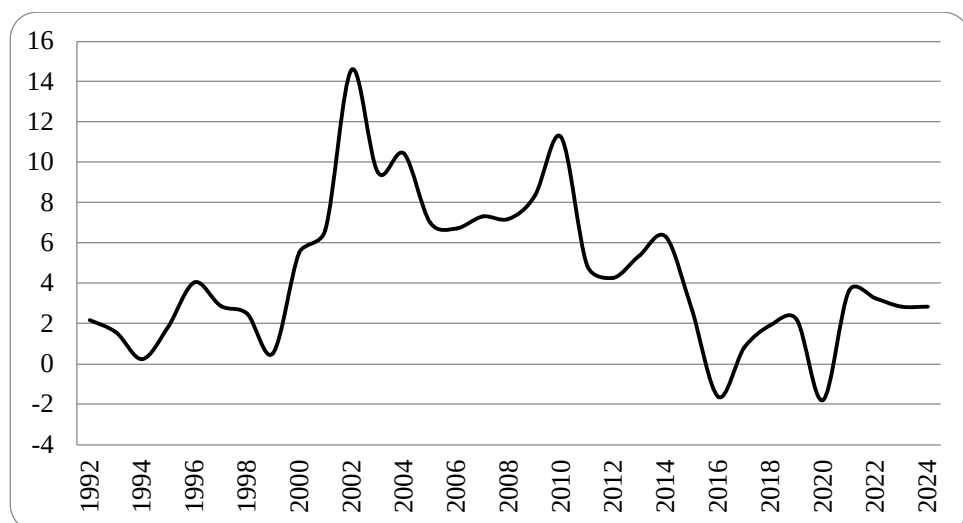
Surse: Tabel elaborat de autor pe baza Coface (n.d.)

¹ Moneda digitală a băncii centrale (MDBC), eNaira, a fost lansată în octombrie 2021. Însă publicul nigerian nu este interesat de MDBC și preferă plata cu numerar sau alternative digitale oferite de sectorul privat, cum ar fi serviciile bancare mobile sau criptomonedele.

După șocul resimțit în urma pandemiei de Covid-19 și a evoluției prețurilor la țiței (recesiune în 2020), un nou șoc a fost resimțit odată cu politica de demonetizare implementată de Banca Centrală a Nigeriei în 2022 (înlocuirea bancnotelor de 200, 500 și 1000 naira cu bancnote noi de aceeași valoare într-un timp relativ scurt de la anunțul din 16 octombrie 2022). Aceasta a provocat o criză masivă de numerar, iar penuria a condus la proteste și revolte în anumite părți ale țării, deoarece milioane de oameni au stat ore în șir la coadă la bancomate și bănci pentru a încerca să-și acceseze fondurile. Obiectivul principal al demonetizării a fost de a reduce corupția și inflația, ambele scăpate de sub control, dar lipsa noilor bancnote naira a condus la o criză financiară de proporții la nivel național. Totodată, s-a urmărit transparența tranzacțiilor financiare, aproximativ 85% din moneda în circulație fiind în afara sistemului bancar (The Washington Post, 2023).

Ritmul real de creștere a PIB a fost de 3,6% în 2021, 3,3% în 2022, scăzând ușor la 2,9% în 2023-2024. Acestea sunt mult inferioare celor înregistrate în perioada 2000-2014 (Graficul 3).

Graficul 3: Evoluția PIB în Nigeria în perioada 1992-2024
(ritm real de creștere, în %)

Sursă: Grafic elaborat de autor pe baza IMF (2025).

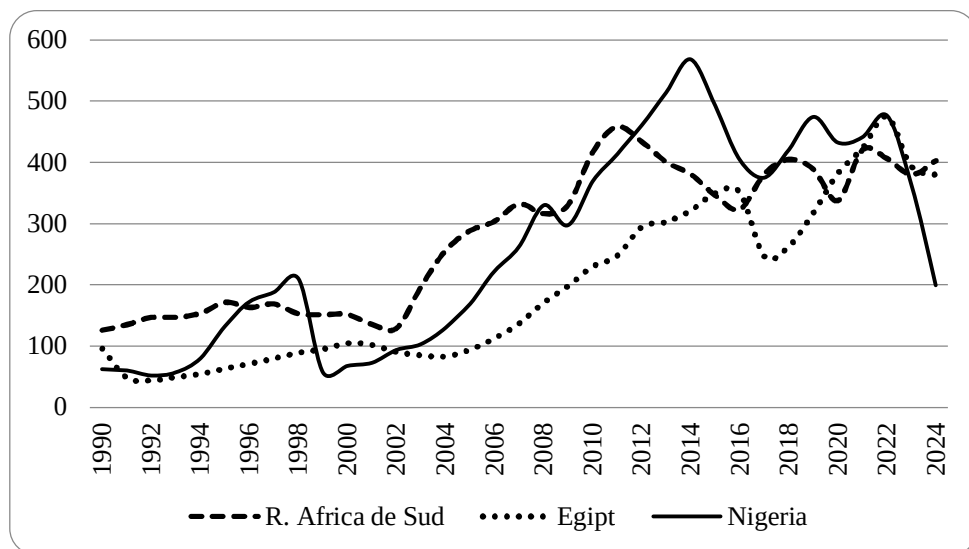
Bola Tinubu a fost ales în funcția de președinte în mai 2023 și a pus în aplicare unele reforme economice necesare, dar dificile, care includ liberalizarea pieței valutare și compensarea restanțelor valutare. Acesta a eliminat subvențiile pentru combustibil, care au costat guvernul peste 10 miliarde de dolari în 2022. Cu toate acestea, pentru a atenua impactul creșterii inflației și al deprecierei monedei, Tinubu a reluat parțial subvenționarea combustibilului la sfârșitul anului 2023. În urma liberalizării pieței valutare, moneda națională naira s-a depreciat cu peste 50%, ajungând de la aproximativ 450 naira/dolar în ianuarie 2023 la 1.035 naira/dolar în decembrie 2023. Cursul de schimb oficial dintre naira și dolarul american a fost la sfârșitul anului 2024 de 1.535 naira/dolar, potrivit datelor de la Banca Centrală a Nigeriei. Aceasta a reprezentat o depreciere de 40,9% pe parcursul anului 2024 față de cursul de schimb oficial de la sfârșitul anului 2023, care a fost la 907,11 naira/dolar. Deprecierea s-a reflectat asupra evoluției ratei inflației, pe termen mediu și lung însă este de așteptat ca măsurile de reformă să stimuleze fluxurile de capital și investițiile, să genereze noi locuri de muncă, să reducă inflația și să impulsioneze creșterea economică, toate acestea urmând să contribuie la reducerea sărăciei (US Department of State, 2024).

Graficul 4 evidențiază scăderea abruptă a PIB al Nigeriei, aceasta fiind devansată de Republica Africa de Sud și Egipt din 2023.

Pe parcursul ultimelor trei decenii, Nigeria nu a înregistrat decât în câțiva ani rate ale inflației de sub 10%. Inflația ridicată a reprezentat o problemă majoră pentru economia nigeriană, iar din 2021 se remarcă o triplare a ratei inflației, de la 17% la peste 32% în 2024 (Graficul 5).

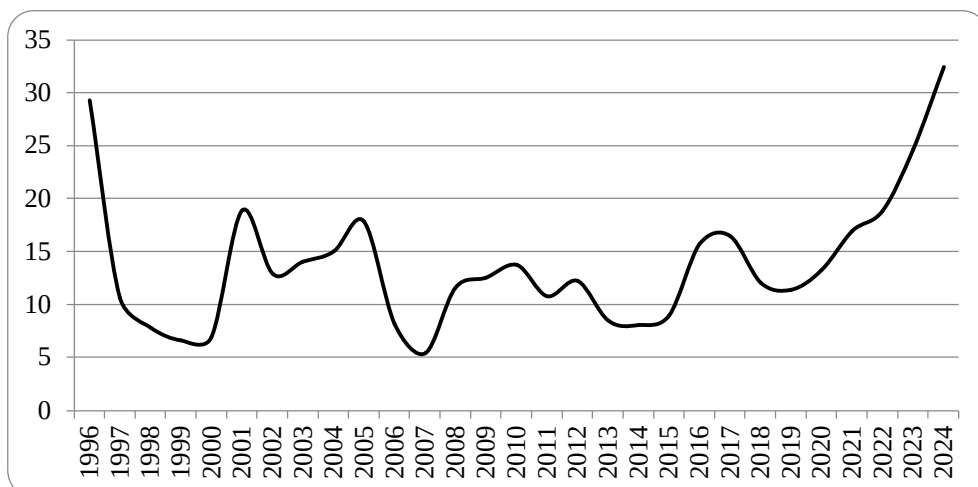
În concluzie, Nigeria are interese convergente cu cele ale țărilor BRICS: reforma guvernantei globale și dedolarizarea, consolidarea puterii de negociere la nivel internațional, creșterea economică și eradicarea sărăciei. La rândul său, Nigeria aduce o greutate economică semnificativă grupului BRICS, fiind unul dintre producătorii importanți de țiței la nivel mondial. Statutul de țară parteneră a BRICS îi conferă Nigeriei posibilitatea de a lua parte la reuniunile organizației, deși fără drept de vot.

Graficul 4: Evoluția PIB-ului în Nigeria, Egipt și Republica Africa de Sud în perioada 1990-2024 (în prețuri curente în dolari)

Sursă: Grafic elaborat de autor pe baza IMF (2025).

Graficul 5: Evoluția ratei inflației în Nigeria în perioada 1996-2024 (indicele armonizat al prețurilor de consum, %)

Sursă: Grafic elaborat de autor pe baza IMF (2025).

În decembrie 2024, Nigeria a transmis intenția de a se alătura G20 și BRICS, solicitând în acest sens sprijinul Republicii Africa de Sud, aflată la președinția G20 până la 30 noiembrie 2025.

Nigeria se confruntă cu o serie de slăbiciuni, pe care le poate contracara prin reforme economice, dar și prin stimularea fluxurilor comerciale și investiționale. Având în vedere că președintele ales al SUA, Donald Trump, a amenințat BRICS și partenerii acestora cu taxe vamale de 100% dacă încearcă să submineze dolarul american, iar țările BRICS și majoritatea țărilor Sudului global mizează pe dedolarizare, cooperarea Sud-Sud este considerată o cale de contracarare a protecționismului american.

2.4 Noua Bancă de Dezvoltare a BRICS, la a zecea reuniune anuală

Cea de-a zecea reuniune anuală a Consiliului guvernatorilor Noii Bănci de Dezvoltare (NDB) a avut loc la Rio de Janeiro, în Brazilia, în perioada 4-5 iulie 2025. Precedând summitul BRICS (6-7 iulie 2025), evenimentul a marcat zece ani de la intrarea în vigoare a Acordului de înființare a NDB (semnat în 2014, în cadrul celui de-al șaselea summit al BRICS, a cărui gazdă a fost tot Brazilia). Prezidată de Dilma Rousseff (fostă președintă a Braziliei), NDB și-a reafirmat rolul în promovarea dezvoltării durabile în țările din Sudul global.

Constituită ca alternativă la modelele financiare tradiționale, NDB are sediul central în Shanghai și funcționează cu un mandat clar: dezvoltarea durabilă și respectarea suveranității naționale. Principalul obiectiv al NDB îl reprezintă mobilizarea de resurse pentru proiecte de infrastructură și dezvoltare durabilă în țările BRICS și în alte țări în dezvoltare/emergente. Ritmul mobilizării de fonduri, sporirea numărului de membri și de proiecte de investiții, precum și soliditatea planului său strategic confirmă consolidarea poziției NDB ca actor relevant pe scena financiară internațională.

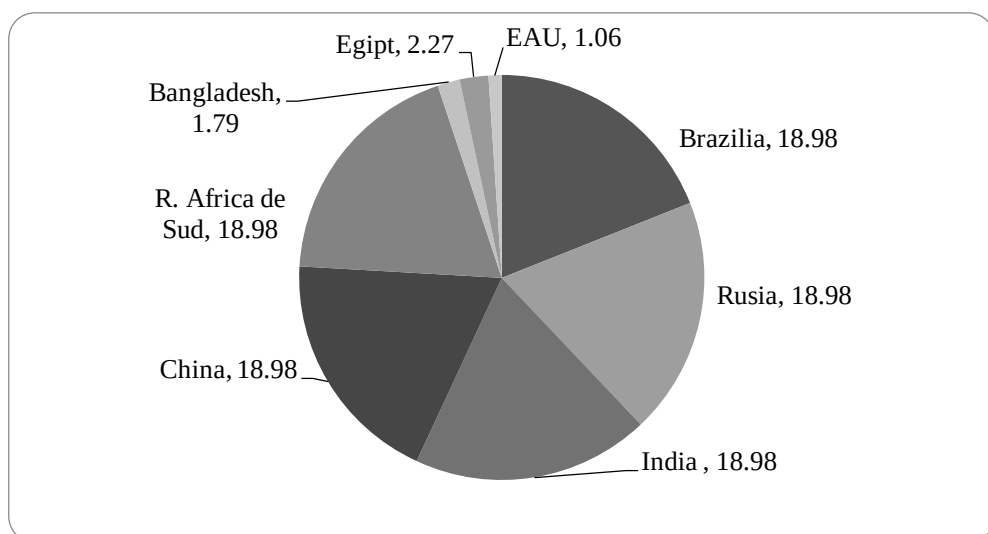
2.4.1 O bancă de dezvoltare axată pe nevoile Sudului global

Într-o perioadă de transformări radicale în peisajul economic global, NDB și-a reafirmat statutul de instituție financiară inovatoare. În discursul său de

la încheierea reuniunii anuale a Băncii BRICS de la Rio de Janeiro, președinta Rousseff a prezentat progresele recente ale instituției – de la admiterea de noi membri până la depășirea turbulențelor financiare – întotdeauna ancorate în misiunea sa principală: promovarea dezvoltării durabile și suverane în țările din Sudul global (Molina, 2025).

Extinderea numărului de membri ai băncii a reprezentat unul dintre punctele centrale ale prezentării. Rousseff a confirmat aprobarea pentru aderarea Columbiei și Uzbekistanului ca noi membri ai NDB, o decizie luată de Consiliul guvernatorilor, compus din miniștrii de Finanțe ai țărilor BRICS. Banca are un capital autorizat de 100 miliarde de dolari (din care capital subscris de 52,7 miliarde de dolari) și numără în prezent 11 membri: fondatorii inițiali (Brazilia, Rusia, India, China și Republica Africa de Sud), Bangladesh (septembrie 2021), Emiratele Arabe Unite (octombrie 2021), Egipt (februarie 2023), Algeria (din mai 2025), la care se vor alătura Columbia și Uzbekistan. Fără Algeria, contribuția la capitalul băncii era următoarea: țările BRICS fiecare 18,98%, Egipt 2,27%, Bangladesh 1,79% și Emiratele Arabe Unite 1,06% (Graficul 6).

Graficul 6: Contribuția la capitalul băncii înainte de aderarea Columbiei, Uzbekistanului și Algeriei

Sursa: <https://www.ndb.int/about-ndb/shareholding/>.

Etiopia, Indonezia, Iran sunt membri ai BRICS, dar încă nu fac parte din NDB. Toate cele trei au anunțat intenția de a adera la NDB. Etiopia se confruntă cu o inflație ridicată, o penurie persistentă de valută străină și consecințele fiscale ale conflictului din Tigray. Aceste presiuni au sporit dependența Etiopiei de finanțarea externă, dominată în mod tradițional de instituții occidentale precum Fondul Monetar Internațional (FMI) și Banca Mondială. Prin aderarea la NDB, Etiopia vizează diversificarea surselor de finanțare și reducerea expunerii la condițiile stricte asociate împrumuturilor occidentale (The Voice of Africa, 2025). La rândul său, Indonezia, cea mai mare economie din Asociația Națiunilor din Asia de Sud-Est, intenționează să se alăture NDB cât de curând posibil, pentru accelerarea transformării economice a țării (Reuters, 2025b). Totodată, Iranul are ca obiectiv aprofundarea cooperării monetare și bancare cu membrii BRICS prin intermediul cadrului NDB (*The Teheran Times*, 2025).

Dilma Rousseff a menționat, de asemenea, că și alte țări sunt în curs de evaluare pentru aderare, dar nu a dezvăluit lista, invocând orientările interne ale Consiliului de administrație menite să păstreze confidențialitatea negocierilor în curs. „Extinderea noastră va urma criteriilor strategice, având întotdeauna ca obiectiv consolidarea reprezentativității noastre în cadrul țărilor din Sudul global”, a explicat ea, precizând că banca rămâne deschisă pentru noi membri calificați.

2.4.2 Modelul de guvernare

Se remarcă o serie de particularități ale băncii în materie de guvernare. A fost trasată o distincție clară între modelul NDB și paradigmele tradiționale ale instituțiilor precum FMI și Banca Mondială. „Banca noastră a fost înființată de țările din Sudul global pentru țările din Sudul global, cu o structură de guvernare bazată pe egalitatea substanțială între membri”, a subliniat Dilma Rousseff. În acest model inovator, nu există loc pentru dreptul de veto unilateral: toate țările membre au o voce egală în deciziile strategice, care sunt luate prin consens sau majoritate calificată.

Una dintre cele mai importante caracteristici ale guvernancei băncii este respingerea condiționalităților de natură politică sau economică. „Modelul nostru este bazat pe cerere. Țările membre sunt cele care își definesc prioritățile de dezvoltare, iar noi evaluăm proiectele pe baza unor criterii tehnice, nu politice”, a relevat Rouseff, subliniind angajamentul băncii față de suveranitatea națională în toate operațiunile sale.

2.4.3 Provocări și oportunități

Raportul financiar prezentat de Dilma Rouseff nu a ascuns provocările cu care s-a confruntat NDB în ultimii ani. Rouseff a abordat o perioadă deosebit de dificilă de 15 luni în care NDB nu a reușit să strângă fonduri pe piețele internaționale – o situație care a pus la încercare lichiditatea băncii și a necesitat măsuri corective îndrăznețe.

De la preluarea conducerii în martie 2023, președinta Rouseff a condus campania pentru reluarea emisiunilor de obligațiuni, reușind să strângă suma impresionantă de 16,1 miliarde de dolari numai în 2024, la rate ale dobânzii care reflectă încrederea reînnoită a pieței. Printre exemple notabile se numără obligațiunile denumite în renminbi emise cu un spread de doar 0,24% peste rata de referință și obligațiunile denumite în dolari cu marje la fel de competitive, de aproximativ 0,65% peste rata swap – un indicator-cheie al așteptărilor privind rata dobânzii viitoare. „Astăzi avem ratinguri de credit solide, inclusiv un rating AAA de la agenția japoneză JCR², și ne extindem pe piețe noi, cum ar fi instrumentele denumite în yen și Orientul Mijlociu”, a afirmat președinta NDB, semnalând prezența crescândă a băncii în ecosistemul financiar global.

2.4.4 Strategia de investiții a NDB

Portofoliul de proiecte al băncii a ajuns în prezent la 40 de miliarde de dolari în finanțări aprobate de la înființarea sa, cuprinzând 122 de inițiative

² Japan Credit Rating Agency. De la Standard & Poor's, ratingul pe termen lung este AA+, iar de la Fitch, AA. https://www.ndb.int/wp-content/uploads/2025/03/IP_1Q25_June.pdf.

strategice, din care 22,4 miliarde de dolari au fost deja investiți. În cazul Braziliei, în mod specific, investițiile totalizează 2,3 miliarde de dolari, acoperind sectoare diverse, precum infrastructura logistică, energia curată și modernizarea sistemului de sănătate.

Potrivit reprezentanților NDB, Strategia de investiții urmează patru piloni prioritari aliniați la cele mai urgente provocări de dezvoltare ale secolului XXI. Infrastructura logistică beneficiază de o atenție specială, cu proiecte care vizează modernizarea porturilor, aeroporturilor și căilor ferate – inclusiv studii de fezabilitate pentru trenuri de mare viteză – precum și inițiative de integrare regională, cum ar fi calea ferată care leagă Brazilia și Peru, proiect aflat încă în dezbateri.

Transformarea digitală reprezintă al doilea pilon strategic, cu finanțare direcționată către extinderea rețelelor 5G, pregătirea timpurie pentru 6G și dezvoltarea centrelor de date pentru a asigura suveranitatea tehnologică a țărilor membre. În al treilea rând, în domeniul infrastructurii sociale, spitalele inteligente echipate cu tehnologii de inteligență artificială și telemedicină sunt prezentate ca proiecte emblematic, alături de inițiative esențiale în domeniul salubrității de bază și al locuințelor accesibile. Tranziția energetică completează lista priorităților de investiții, cu finanțări semnificative pentru proiecte de energie solară și eoliană.

2.4.5 Sporirea rolului monedelor locale

Finanțarea în moneda locală se numără printre obiectivele băncii. Se remarcă riscurile cu care se confruntă economiile emergente care depind excesiv de dolarul american pentru finanțarea externă. „Orice companie sau guvern care împrumută în valută străină devine supus deciziilor luate de Rezerva Federală sau de alte bănci centrale din țările dezvoltate”, a avertizat președintele NDB.

Întrebată despre subiectul controversat al „dedolarizării”, Rousseff a oferit un răspuns prudent. „Nu văd dovezi concrete ale unui declin iminent al statutului dolarului ca monedă de rezervă principală a lumii. Dar creșterea inițiativelor de extindere a comerțului în monede locale este de necontestat și

consider că este o evoluție pozitivă”. Experții NDB consideră că acest pragmatism a devenit o caracteristică a NDB sub conducerea Dilmei Rousseff. NDB este o bancă ce caută alternative tangibile la vulnerabilitățile sistemului financiar global, fără a adopta poziții pur ideologice sau de opoziție. Ca exemplu concret al acestei abordări alternative, Rousseff a menționat un proiect din Brazilia finanțat direct în renminbi, fără a fi necesară conversia în dolari. De asemenea, au fost menționate parteneriatele strategice cu bănci naționale de dezvoltare, precum Banca de Dezvoltare a Braziliei (BNDES) și Banca Regională de Dezvoltare a Sudului Braziliei (BRDE), pentru a structura operațiuni cu un risc redus al cursului de schimb. Această politică are ca scop protejarea țărilor membre de volatilitatea monedelor puternice, consolidând în același timp piețele de capital interne și promovând un ecosistem financiar mai rezistent, mai puțin dependent de centrele tradiționale de putere financiară.

În domeniul inovației tehnologice, președinta NDB a susținut ideea ca economiile emergente să dobândească stăpânirea asupra tehnologiilor critice, cum ar fi inteligența artificială, biotehnologia și robotica, pentru a nu deveni „consumatori pasivi ai capitalismului de platformă”. În acest sens, NDB se poziționează ca un facilitator strategic în acest proces, promovând activ schimbul de cunoștințe între membri.

A fost citată și expertiza Chinei în domeniul vehiculelor electrice și al panourilor solare, punctele forte ale Indiei în economia digitală și leadershipul Braziliei în domeniul biocombustibililor și al explorării petrolului în ape adânci. „Avem un proiect emblematic de spital inteligent în São Paulo, care încorporează know-how-ul chinez în proiectarea sa. Acesta este exact genul de cooperare Sud-Sud pe care vrem să o promovăm”, a evidențiat Dilma Rousseff, ilustrând modul în care banca poate funcționa ca platformă pentru colaborarea tehnologică între țările în curs de dezvoltare.

2.4.6 Patru priorități-cheie

Prezentând perspectiva strategică a Băncii, președinta NDB a evidențiat patru priorități-cheie. În primul rând, extinderea bazei de membri va continua pe baza unor criterii strategice care consolidează reprezentativitatea

geografică și economică a Băncii. În al doilea rând, mobilizarea capitalului privat va fi intensificată prin mecanisme inovatoare de garantare menite să reducă riscul perceput de investitori. În al treilea rând, parteneriatele cu instituții de cercetare de vârf vor fi extinse pentru a accelera ritmul inovării tehnologice în țările membre. În al patrulea rând, operațiunile în monedă locală vor rămâne o prioritate absolută ca mijloc de construire a unui sistem financiar internațional mai diversificat și mai echilibrat.

Deși NDB își consolidează poziția ca actor relevant pe scena financiară internațională, aceasta se confruntă cu o serie de provocări. Având în vedere că NDB se bazează pe finanțare externă (prin mecanisme precum emisiunea de titluri de creanță pe piețele de capital interne și/sau internaționale) și pe capitalul membrilor băncii, războiul din Ucraina, combinat cu presiunea externă din partea Occidentului și sancțiunile impuse Rusiei, au împiedicat NDB să obțină fonduri străine o perioadă îndelungată (Lowy Institute, 2023). Totodată, gradul ridicat de concentrare a împrumuturilor acordate țărilor BRICS constituie un punct slab al ratingului, cele mai mari cinci expuneri reprezentând 89% din portofoliul bancar al NDB la sfârșitul anului 2024, potrivit agenției de rating Fitch. Se preconizează că aderarea a noi membri va spori importanța băncii și va reduce riscul de concentrare, fapt previzibil în urma extinderii grupului BRICS+ (Fitch Ratings, 2025).

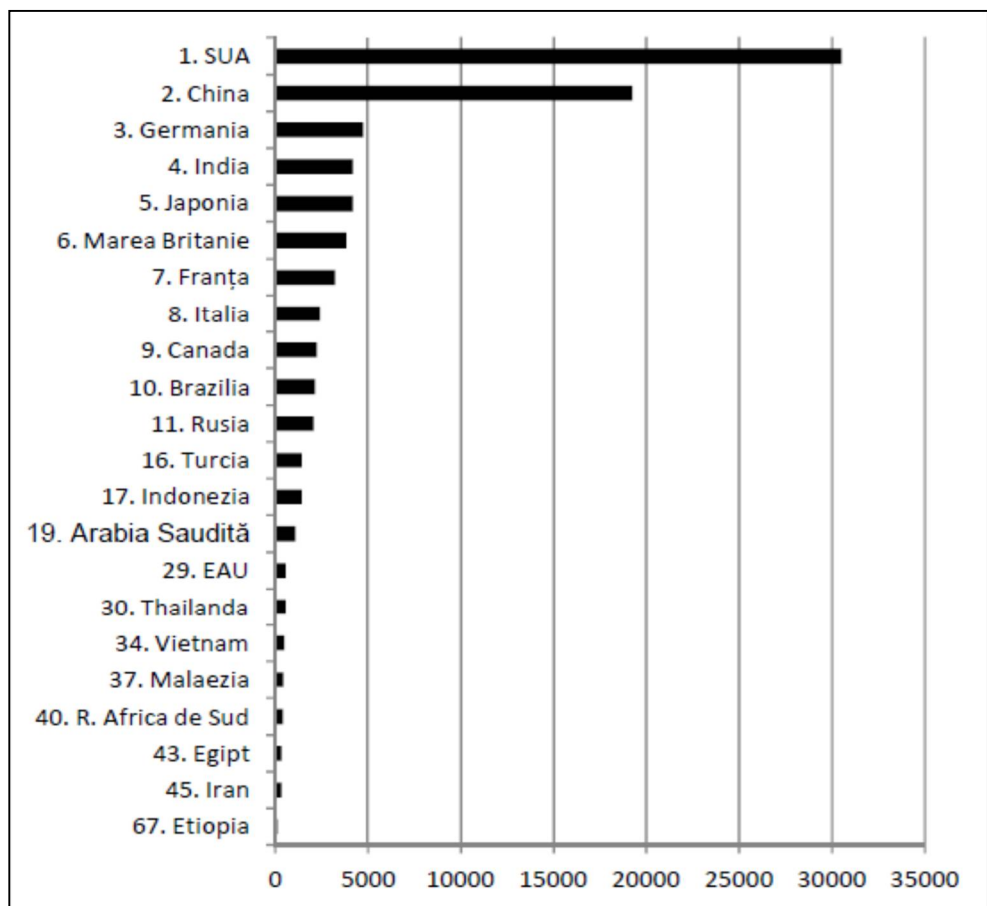
2.5 Comentarii pe marginea celui de-al 17-lea summit al țărilor BRICS

Liderii țărilor BRICS s-au reunit la Rio de Janeiro, Brazilia, în perioada 6-7 iulie 2025, pentru cel de-al 17-lea Summit BRICS, cu tema: „*Consolidarea cooperării Sudului global pentru o guvernare mai incluzivă și mai durabilă*”. Sintagma „Sudul global” apare de 13 ori în Declarația comună, ceea ce reflectă un rol consolidat recent pentru BRICS, și anume cel de platformă comună a economiilor Sudului global.

Grupul BRICS+ concentrează peste 45% din populația planetei, contribuie la formarea produsului brut global cu peste 35%, ținând cont de paritatea

puterii de cumpărare, și cu 27%, calculat în prețuri curente (Graficul 7), având o pondere de 30% în producția mondială de țiței.

Graficul 7: Poziția BRICS+ și a unor țări invitate/partenere/aspirante în clasamentul mondial al țărilor lumii, în funcție de PIB în prețuri curente (în miliarde de dolari)

Sursa: Grafic elaborat de autor pe baza datelor IMF (2025).

Eterogenitatea grupării, deopotrivă în plan economic și al obiectivelor lor, inclusiv din perspectiva relațiilor cu Occidentul, constituie un punct slab, însă există o serie de interese comune ale țărilor BRICS, deopotrivă membre,

partenere, invitate (Arabia Saudită) sau aspirante la aderare (precum Columbia, Venezuela, Senegal, Turcia). Printre obiectivele comune se numără sporirea autonomiei strategice în relațiile internaționale, interesele economice și înlesnirea accesului la capital și tehnologie (Patrick, Hogan & Stuenkel, 2025).

În deschiderea summitului, președintele brazilian Luiz Inácio Lula da Silva a pus accentul pe criza multilateralismului și necesitatea reformei guvernantei globale, evidențiind emergența a numeroase conflicte. Acesta a arătat ferm că prioritatea numărul unu ar trebui să fie implementarea Agendei 2030 a Națiunilor Unite (ONU) pentru dezvoltare durabilă, nu sporirea cheltuielilor militare. De vreme ce obiectivul alocării unui procentaj de 5% din PIB pentru cheltuieli militare este posibil de atins în unele țări, este evidentă existența resurselor pentru alocarea a 0,7% din PIB pentru asistența oficială pentru dezvoltare (ODA), fiind nevoie doar de voință politică în acest sens.

În al doilea discurs al său, din 6 iulie 2025, președintele Braziliei a subliniat că BRICS reprezintă un actor indispensabil în eforturile pentru o lume multipolară, mai puțin asimetrică și mai pașnică. Luiz Inácio Lula da Silva a atras atenția cu privire la necesitatea finanțării pentru dezvoltare. La conferința de la Sevilla (a patra conferință internațională pentru finanțarea dezvoltării, FfD4, 30 iunie-3 iulie 2025) s-a concluzionat că Agenda 2030 nu a beneficiat de finanțare suficientă. În opinia liderului brazilian, fluxurile de ajutoare internaționale s-au diminuat, costul datoriei pentru țările cele mai sărace a sporit, iar modelul neoliberal nu face decât să adâncească inegalitățile. Dintre mențiunile sale cu privire la reforma guvernantei globale, merită amintite comentariile privind cea de-a 17-a revizuire generală a cotelor din cadrul Fondului Monetar Internațional (FMI). Puterea de vot a membrilor BRICS ar trebui să corespundă unui nivel de cel puțin 25%, cu 7 puncte procentuale peste cel actual, de 18%. Președintele brazilian a mai militat pentru sisteme de plăți transfrontaliere mai rapide, mai ieftine și mai sigure, acesta fiind un obiectiv major al BRICS, alături de intensificarea schimburilor comerciale intra-BRICS și reforma Organizației Mondiale a Comerțului (OMC). Președintele brazilian a mai justificat și necesitatea adoptării Declarației liderilor BRICS privind guvernanta globală a inteligenței artificiale: noile tehnologii trebuie să opereze într-un model de guvernanta care să fie „corect, incluziv și echitabil”.

Dezvoltarea inteligenței artificiale nu trebuie să devină „privilegiul câtorva țări” sau „un instrument de manipulare aflat în mâna miliardarilor”. Totodată, progresul nu este posibil fără participarea sectorului privat și a organizațiilor societății civile. Dimensiunea socială este esențială.

2.5.1 *Sinteza Declarației comune a BRICS*

Cele 126 de puncte ale Declarației comune reflectă angajamentul BRICS față de „spiritul de respect și înțelegere reciprocă, egalitate suverană, solidaritate, democrație, deschidere, incluziune, cooperare și consens”. Țările BRICS se angajează în continuare să consolideze cooperarea într-un format extins, pe baza celor trei piloni ai cooperării politice și de securitate, economice și financiare, culturale și interumane, având ca obiective majore crearea unei ordini internaționale mai reprezentative și mai echitabile, a unui sistem multilateral revigorat și reformat, susținerea dezvoltării durabile și a creșterii incluzive.

În Declarația comună se subliniază importanța adoptării Declarației-cadru a liderilor BRICS privind finanțarea climatică și a Declarației liderilor BRICS privind guvernanta globală a inteligenței artificiale. Țările BRICS susțin lansarea Parteneriatului BRICS pentru eliminarea bolilor determinate social. Aceste inițiative reflectă eforturile comune de a promova soluții incluzive și durabile la problemele globale urgente.

Printre priorități se numără, în primul rând, reforma instituțiilor multilaterale, inclusiv apelul deja cunoscut ca Brazilia și India să devină membri permanenți ai Consiliului de Securitate al ONU. De asemenea, BRICS pledează în continuare pentru reajustarea drepturilor de vot în cadrul Băncii Mondiale și al FMI, pentru a reflecta schimbările din ordinea mondială. În ceea ce privește clima, grupul a introdus un nou cadru de acțiune comună, un semnal important al poziției coordonate a grupului înaintea viitoarei Conferințe a ONU privind schimbările climatice, cunoscută sub numele de COP30, care va avea loc la Belém, în Brazilia, în luna noiembrie 2025.

În ceea ce privește tehnologia, BRICS încurajează dezbateri globale mai incluzive privind guvernanta inteligenței artificiale, reflectând îngrijorarea că perspectivele țărilor din Sudul global nu sunt reprezentate suficient în aceste

dezbaterei. Printre punctele mai controversate, declarația a abordat și conflictele în curs, solicitând pacea în Fâșia Gaza și condamnând recente bombardamente din Iran (membru al BRICS), dar și atacurile asupra infrastructurii civile rusești (Sander & Albe, 2025).

Unul dintre rezultatele mai tangibile a fost propunerea de creare a unei instituții inspirate de Agenția Multilaterală de Garantare a Investițiilor a Băncii Mondiale, și anume Inițiativa BRICS pentru Garanții Multilaterale (BMG). Această nouă instituție ar avea ca scop facilitarea investițiilor în infrastructură și dezvoltare în țările din Sudul global, oferind garanții de investiții pentru a reduce riscul politic. Deși se află încă într-o fază incipientă, inițiativa privind garanțiile multilaterale BRICS semnalează interesul continuu al grupului BRICS de a construi instituții paralele sau complementare cadrelor existente, dominate de Occident. De asemenea, evidențiază interesul de a oferi instrumente țărilor în dezvoltare pentru a atrage investițiile necesare.

Deși în Declarație nu sunt menționate nici SUA, nici dolarul american, este evident că inițiativele de politică tarifară ale Administrației Trump 2.0 și intensificarea tendințelor protecționiste ale SUA, precum și amenințările frecvente (de pildă impunerea de taxe vamale suplimentare de 10% pentru orice țară se aliniază cu politicile antiamericane ale BRICS) (Travelli, 2025) au ca efect imediat solidarizarea țărilor BRICS și a partenerilor acestora.

Dintre țările BRICS, India are o poziție aparte, având în vedere obiectivul său de a contracara ascensiunea economică și geopolitică a Chinei. Tocmai de aceea, este considerată un element de echilibru, care va bloca transformarea grupului BRICS într-o platformă antioccidentală.

2.5.2 India, un liant important între Est și Vest

La summitul BRICS din iulie 2025, în absența liderilor Chinei și Rusiei, India a avut oportunitatea de a-și apăra mai bine interesele și a-și extinde influența în cadrul Sudului global. În discursul său din 6 iulie 2025, prim-ministrul indian Narendra Modi a subliniat modul în care grupul BRICS a fost creat pentru a reprezenta lumea în dezvoltare. „Fie că este vorba despre dezvoltare, distribuirea resurselor sau probleme legate de securitate, intereselor

țărilor din Sudul global nu li s-a acordat importanța cuvenită”, a afirmat el. De la invazia Federației Ruse în Ucraina, Moscova și Beijingul au folosit BRICS din ce în ce mai mult ca platformă de lansare a unor critici dure față de națiunile occidentale. India însă pledează pentru o diplomatie echilibrată, deschisă cooperării economice și de securitate cu Occidentul. New Delhi se opune transformării BRICS într-un cadru antioccidental. India a profitat de absența președinților celor două state, Xi și Putin, pentru a orienta BRICS către cooperare, mai degrabă decât către confruntare cu Occidentul (Iwaki, 2025).

India a participat în data de 1 iulie 2025 la Reuniunea de la Washington D.C. a miniștrilor de externe ai grupului Quad, format din patru țări din spațiul Indo-Pacific (SUA, Japonia, Australia și India). În Declarația comună se reafirmă angajamentul ferm față de un spațiu Indo-Pacific „liber și deschis” și obiective precum: apărarea statului de drept, a suveranității și integrității teritoriale, pacea și stabilitatea în domeniul maritim (care „stau la baza securității și prosperității regiunii”), opoziția fermă față de acțiuni unilaterale care urmăresc să schimbe statu quo-ul prin forță sau constrângere (fiind criticate indirect acțiunile Chinei din Marea Chinei de Sud). A fost lansată și Inițiativa Quad privind mineralele critice, „o extindere ambițioasă” a parteneriatului celor patru țări „pentru consolidarea securității economice și a rezilienței colective prin colaborarea în vederea securizării și diversificării lanțurilor de aprovizionare cu minerale critice”.

Trebuie subliniat că Premierul indian, Narendra Modi, a participat la summitul G7 de la Kananaskis, Alberta, din 15-17 iunie 2025, la invitația prim-ministrului canadian Mark Carney. Modi a participat la toate summiturile G7 începând din 2019, iar aceasta reprezintă prima sa vizită în Canada din ultimii zece ani. Prezența de anul acesta a deblocat relațiile diplomatice bilaterale dintre Canada și India³. Președinția la G7 în 2025 a oferit Canadei o oportunitate

³ Acestea fuseseră blocate din septembrie 2023, când fostul prim-ministru al Cande, Justin Trudeau, a lansat acuzații grave care legau asasinarea activistului sikh canadian, Hardeep Singh Nijjar, de agenți ai guvernului Indian. Mișcarea Khalistan este o mișcare separatistă sikh care are ca scop crearea unui stat independent numit Khalistan („Țara celor puri”), în principal în regiunea Punjab din India (aproximativ 58% din populația Punjabului este

strategică de a se reangaja cu puteri în ascensiune precum India, mai ales în contextul în care alte țări din G7 își intensifică cooperarea cu New Delhi. Canada este îngrijorată de interferența străină și represiunea populației sikh, în timp ce India continuă să-și manifeste temerea cu privire la prezența extremismului khalistanist cu sediul în Canada. Participând în calitate de „țară parteneră de cooperare” non-G7 (alături de Australia, Brazilia, Mexic, Republica Africa de Sud, Coreea de Sud și Ucraina), India a susținut două inițiative conduse de Canada: *Planul de acțiune privind mineralele critice pentru consolidarea lanțurilor de aprovizionare* și *Carta Kananaskis privind incendiile forestiere pentru promovarea rezilienței climatice* (Choudhury, Dawar & Cheema, 2025).

New Delhi își decide cu grijă acțiunile. India este membră a Organizației de Cooperare de la Shanghai (SCO), condusă de China și Federația Rusă, dar Modi nu a participat la summitul din 2024. În timpul reuniunii miniștrilor apărării din cadrul SCO din iunie 2025, India a refuzat să semneze o declarație comună, deoarece documentul nu includea condamnarea unui atac terorist din regiunea Kashmir (Iwaki, 2025).

2.5.3 Puncte slabe ale organizației internaționale BRICS+ și poziția față de dedolarizare

Dincolo de obiectivele comune ale membrilor BRICS, experții internaționali atrag atenția asupra provocărilor interne cu care se confruntă această

formată din rezidenți sikh). Aceasta a câștigat avânt în anii 1980, alimentată de tensiunile sociale și politice, dar a fost reprimată prin măsurile represive care au urmat. Deși în mare parte înăbușită în India, mișcarea a cunoscut o renaștere în diaspora sikh, în special în țări precum Marea Britanie, Canada și SUA (fiecare deținând o populație sikh de aproximativ o jumătate de milion de persoane). Sikhismul este o religie și filosofie indiană care a luat naștere în regiunea Punjab din subcontinentul indian, la sfârșitul secolului al XV-lea e.n. Este una dintre cele mai recente religii majore și se numără printre cele mai mari din lume, cu aproximativ 25-30 de milioane de adepți. Surse: Choudhury, S.D., Dawar, T., and Cheema, Z. (2025, 23 iunie). *Modi's G7 Invitation Marks Diplomatic Breakthrough, But Hurdles Remain*, Asia-Pacific Foundation of Canada. Statista (2024). Total Sikh populations of the 10 countries with most Sikh residents worldwide in 2020, <https://www.statista.com/statistics/1356282/world-religions-sikh-population-worldwide/>.

organizație internațională (Naidu, 2025). În primul rând, sunt menționate tensiunile dintre India și China, fiecare în parte atribuindu-și rolul de lider al Sudului global. Rivalitatea dintre cele două este bine-cunoscută, fiecare încercând să tempereze influența celeilalte în plan regional și global. În al doilea rând, se remarcă un deficit de încredere, o serie de reprezentanți ai Sudului global privind BRICS cu scepticism, cel puțin din perspectiva intereselor strategice ale acestora. În al treilea rând, se evidențiază dilema cu privire la consens. Procesul de luare a deciziilor prin consens este pus în pericol de interesele divergente. Spre exemplu, cei mai noi membri ai BRICS din rândul țărilor africane, Egiptul și Etiopia, se opun unui tratament preferențial pentru Republica Africa de Sud, în sensul obținerii de către aceasta din urmă a unui loc permanent în Consiliul de Securitate ale ONU. În opinia celor două țări africane, aceasta ar fi în contradicție cu poziția Uniunii Africane asupra reprezentării continentale colective. Pentru unele teme, precum dezvoltarea, anumite aspecte privind reforma guvernantei globale și sporirea influenței Sudului global, se poate ajunge mai ușor la consens. Pentru alte teme, unde interesele sunt divergente, iar tensiunile geopolitice sunt puternice, consensul este dificil de atins.

Printre provocări se numără și pozițiile divergente ale unor state membre în ceea ce privește relațiile cu Occidentul, așa cum am menționat anterior. India este mai înclinată să coopereze deopotrivă cu țările dezvoltate și cu Sudul global, fără a resimți o animozitate față de ordinea economică liberală dominată de SUA, în timp ce Federația Rusă, Iranul și China au cu totul altă poziție, justificată de reacția de răspuns la sancțiunile SUA (Mia, 2024). Politica externă a Indiei este influențată de autonomia strategică și pragmatism, nu o aliniere ideologică anti-SUA și anti-Occident (Singh, 2025).

Totodată, India nu este interesată de dedolarizare în sensul urmărit de celelalte trei economii menționate. Dolarul domină încă economia globală în toate cele șase dimensiuni (rezerve valutare, datoria externă, credite internaționale, plăți internaționale, facturarea comerțului internațional și piața valutară).

Influența BRICS asupra sistemului financiar internațional ar putea fi doar limitată. Ideea adoptării unei monede BRICS nu este fezabilă, printre motive

numărându-se și faptul că nu există un acord de liber schimb între țările BRICS. Cele mai tangibile forme de cooperare financiară sunt mecanismul de plăți transfrontaliere, în proces de implementare (BRICS Pay, lansat pentru a reduce dependența de rețeaua SWIFT⁴) și facturarea schimburilor comerciale în monedele BRICS. Pentru India sunt importante suveranitatea monetară, flexibilitatea și utilizarea în continuare a dolarului, nu a unor monede cu utilizare restricționată, precum yuanul chinezesc, rubla rusească sau dirhamul Emiratelor Arabe Unite, India nefiind adepta unor experimente monetare netestate (Singh, 2025).

Însăși avertizarea președintelui american Donald Trump cu privire la consecințele asupra țărilor BRICS ale continuării eforturilor lor de a reduce rolul dolarului în economia globală este lipsită de o bază reală. Așa cum menționam anterior, dolarul domină încă economia globală, iar influența BRICS asupra sistemului financiar internațional poate fi doar limitată. Impunerea de către SUA a unei taxe vamale de 100% ar însemna pierderea oricărei posibilități de a vinde pe piața americană, ceea ce nu este în interesul niciunei părți.

În schimb, India susține reforma sistemului financiar global în sensul reformei instituțiilor Bretton Woods, precum FMI și Banca Mondială, deoarece, în opinia sa, niciun actor nu ar trebui să fie dominant.

Referințe bibliografice

- BPS-Statistics Indonesia (2025). Balance of Trade of Selected Countries, <https://www.bps.go.id/en/statistics-table/2/MzM2IzI=/balance-of-trade-of-selected-countries.html>.
- Brazilian Ministry of Foreign Affairs (2025, January 6). Indonesia as a new member of BRICS, Press Release No. 9, <https://www.gov.br/mre/en/contact-us/press-area/press-releases/indonesia-as-a-new-member-of-brics>.
- Brazilian Presidency (2025, January 1). Brazil takes over the BRICS presidency in 2025, <https://www.gov.br/planalto/en/latest-news/2025/01/brazil-assumes-the-presidency-of-brics-in-2025>.

⁴ Societatea pentru Telecomunicații Financiare Interbancare Internaționale.

- Brazilian Government (2025, January 17). Nigeria Joins BRICS as a Partner Country, Press release no. 28, <https://www.gov.br/mre/en/contact-us/press-area/press-releases/nigeria-joins-brics-as-a-partner-country>.
- Center for Strategic and International Studies (CSIS). (2025, January 16). The Latest on Southeast Asia: Indonesia joins BRICS, <https://www.csis.org/blogs/latest-southeast-asia/latest-southeast-asia-indonesia-joins-brics>.
- Choudhury, S.D., Dawar, T., and Cheema, Z. (2025, 23 iunie). Modi's G7 Invitation Marks Diplomatic Breakthrough, But Hurdles Remain, Asia-Pacific Foundation of Canada.
- Coface (n.d.). Business risk dashboard, <https://www.coface.com/news-economy-and-insights/business-risk-dashboard/compare-country>.
- DG Trade (2025). EU Trade in Goods with Indonesia, https://webgate.ec.europa.eu/isdb_results/factsheets/country/details_indonesia_en.pdf.
- The Economist (2020, March 26). Special report | Demography Africa's population will double by 2050, <https://www.economist.com/special-report/2020/03/26/africas-population-will-double-by-2050>.
- Fassihi, F., Yee, V., Alcoba, N. & Walsh, D. (2023, August 23). What to Know About the 6 Nations Invited to Join BRICS, *The New York Times*.
- Fitch Ratings (2025, May 9). Fitch Affirms New Development Bank at 'AA'; Outlook Stable, <https://www.fitchratings.com/research/sovereigns/fitch-affirms-new-development-bank-at-aa-outlook-stable-09-05-2025>.
- Gattolin, A. & Véron, E. (2024). The BRICS, a geopolitical challenge overlooked by the European Union, Schuman Papers n°736, 13 February.
- Hakim et al. (2025, October 30). Understanding the Belt & Road Initiative and its impact in Indonesia, CDR Essential Intelligence, <https://www.cdr-news.com/cdr-essential-intelligence/belt-and-road-initiative/indonesia/>.
- International Monetary Fund (IMF). (2025). World Economic Outlook Database, <https://www.imf.org/en/publications/weo/weo-database/2025/april>.
- Iwaki, S. (2025, 8 iulie). *India eyes bigger BRICS clout as Xi, Putin skip Brazil summit Modi looks to steer bloc away from confrontation with West*, Nikkei Asia.
- Lowy Institute (2023, April 27). Shaky foundations for the New Development Bank, <https://www.lowyinstitute.org/the-interpreter/shaky-foundations-new-development-bank>.

- Manggala, P.U. (2025, February 4). Indonesia's bold step into BRICS and beyond, East Asia Forum.
- Mia, I. (2024, October 23). Reshaping global governance: the Global South, BRICS and the West, <https://www.iiss.org/online-analysis/online-analysis/2024/10/reshaping-global-governance-the-global-south-brics-and-the-west/>.
- Molina, L. (2025, July 6). *New Development Bank consolidates strategic expansion and reinforces commitment to sustainable development in the Global South*. BRICS Brasil 2025. <https://brics.br/en/news/new-development-bank-consolidates-strategic-expansion-and-reinforces-commitment-to-sustainable-development-in-the-global-south>.
- Naidu, S. (2025, 26 iunie). Engaging the BRICS: A View from the Global South, Foundation for European Progressive Studies (FEPS), <https://feps-europe.eu/engaging-the-brics-a-view-from-the-global-south/>.
- Obiezu, T. (2025, January 25). Nigeria's new BRICS partner status sparks economic optimism, debate, VOA, <https://www.voanews.com/a/nigeria-s-new-brics-partner-status-sparks-economic-optimism-debate/7946666.html>.
- Oehler-Șincai, I.M. (coordonator), Dumitrescu, A.L., Ilie, G., Baicu, C.G., Rădulescu, A. (2024). Posibile evoluții ale relațiilor economice internaționale sub influența inițiativelor Sudului global (I), Institutul de Economie Mondială, Academia Română.
- Patrick, S., Hogan, E., Stuenkel, O. et al. (2025, 31 martie). *BRICS Expansion and the Future of World Order: Perspectives from Member States, Partners, and Aspirants*, Carnegie Endowment for International Peace, Global Order and Institutions Program.
- Reuters (2025a, January 7). Indonesia joins BRICS bloc as full member, Brazil says, <https://www.reuters.com/world/indonesia-join-brics-bloc-full-member-brazil-says-2025-01-06/>.
- Reuters (2025b, March 25). Indonesia to join BRICS' New Development Bank, <https://www.reuters.com/world/indonesia-join-brics-new-development-bank-president-says-2025-03-25/>.
- Sader, V. and Albe, I. (2025, 8 iulie). *What really came out of this year's BRICS summit?*, Atlantic Council.

- Singh, M. (2025, 9 iulie). *Why a BRICS currency and de-dollarisation are not in India's interest*, The Times of India.
- The Strategist (2025, January 16). Joining BRICS, Indonesia sticks with multi-alignment strategy, <https://www.aspistrategist.org.au/joining-brics-indonesia-sticks-with-multi-alignment-strategy/>.
- The Teheran Times, Iran seeks BRICS bank membership in talks with President Rouseff, <https://www.tehrantimes.com/news/513961/Iran-seeks-BRICS-bank-membership-in-talks-with-President-Rouseff>.
- Travelli, A. (2025, 18 iulie). *One of These BRICS Is Not Like the Others*, The New York Times.
- US Department of State (2024). 2024 Investment Climate Statements: Nigeria, <https://www.state.gov/reports/2024-investment-climate-statements/nigeria/>.
- Voa News (2025, January 7). Indonesia is admitted to the BRICS bloc of developing nations, <https://www.voanews.com/a/indonesia-is-admitted-to-the-brics-bloc-of-developing-nations/7926970.html>.
- The Voice of Africa (2025). Strengthening Global South Influence: Ethiopia To Join BRICS New Development Bank, <https://thevoice-ofafrica.com/2025/04/27/strengthening-global-south-influence-ethiopia-to-join-brics-new-development-bank/>.
- The Washington Post (2023, March 2). Africa's largest economy is running out of cash. Here's why, <https://www.washingtonpost.com/world/2023/03/02/nigeria-currency-change-naira-demonetization/>.
- Worldometer (2025). Countries in the world by population 2025, <https://www.worldometers.info/world-population/population-by-country/>.

CAPITOLUL 3

POTENȚIALUL COMERȚULUI CU SERVICII ÎN INTENSIFICAREA COOPERĂRII ÎNTRE ECONOMIILE SUDULUI GLOBAL. STUDIU DE CAZ: GRUPUL BRICS ȘI PARTENERIATUL ECONOMIC REGIONAL CUPRINZĂTOR

Georgeta ILIE

3.1 Introducere

În ultimele decenii, serviciile s-au dovedit a fi cel mai dinamic sector al comerțului mondial, ajungând să domine majoritatea economiilor naționale și, implicit, să aibă un rol tot mai important în economia globală. Datorită caracteristicilor acestora, *serviciile, comerțul cu servicii și reglementările în acest domeniu sunt considerabil corelate cu evoluția tuturor indicatorilor mon-doeconomici și a politicilor economice, cu implicații inclusiv de natură geopo-litică*. De asemenea, se remarcă faptul că *intensificarea cooperării internațio-nale în domeniul comerțului cu servicii se regăsește între obiectivele de dezvoltare ale tuturor economiilor, grupărilor de integrare regională și organizațiilor economice la nivel global*. Relevantă în acest sens este declarația doamnei Ana-bel González, director general adjunct al Organizației Mondiale a Comerțului (OMC) cu responsabilități în coordonarea aspectelor privind reglementarea

comerțului internațional cu servicii (CIS), din 2022¹, în care sublinia „creșterea rolului CIS în economia globală și importanța intensificării cooperării în vederea valorificării avantajelor schimburilor internaționale cu servicii, reducerii sărăciei și creșterii prosperității în secolul XXI” (WTO, 2022a).

Deși în ultimii ani atenția comunității internaționale a fost îndreptată prioritar către temele legate de criza pandemică, situația geopolitică internațională sau disfuncționalitățile generate de perturbările lanțurilor valorice globale, iar de la începutul anului 2025 cu noile măsuri tarifare ale administrației Statelor Unite, *actualele teme de interes ale economiei mondiale interferează mai mult ca oricând cu domeniul serviciilor* (de exemplu, problematica lanțurilor valorice globale este direct corelată cu serviciile specifice proceselor de organizare și monitorizare a acestora, domeniul semiconductoarelor cu serviciile de tehnologia informației și comunicațiilor (TIC), sectorul farmaceutic cu serviciile de sănătate, iar mineralele critice și bateriile de mare capacitate cu serviciile de transport și energetice). De asemenea, pandemia a grăbit *extinderea valorificării progreselor realizate în domeniul digitalizării în industriile de servicii* (de exemplu, creșterea tranzacțiilor în comerțul online sau creșterea valorilor în contul serviciilor profesionale de afaceri datorită capacității lor de a fi prestate și consumate de la distanță). Astfel, în acest context, s-au evidențiat o serie de vulnerabilități legate de necesitatea completării cadrului de reglementare a tranzacțiilor internaționale cu servicii cu noi domenii (precum contracte electronice, semnătura electronică, protecția consumatorilor online etc.).

Evoluțiile care au marcat economia mondială din ultimii ani au fost susținute și influențate de toate țările lumii, între care s-au remarcat inclusiv țările

¹ Eveniment reprezentativ, găzduit de *Economist Impact's Global Trade Week*. Ediția din 2022 s-a desfășurat în perioada 27-30 iunie 2022, la Londra, fiind invitați să participe lideri reprezentativi ai sistemului comercial internațional: directori executivi din domenii care operează în cadrul lanțurilor globale de aprovizionare, achiziții, producție și finanțe, precum și reprezentanți guvernamentali la nivel înalt, inclusiv miniștri, factori de decizie și consilieri. Manifestarea a asigurat cadrul de dezbatere în vederea identificării noilor provocări ale comerțului internațional, precum riscurile geopolitice și schimbările climatice (UN, 2022).

în dezvoltare și emergente (situat preponderent în America Latină, Africa, Asia și Oceania), a căror importanță economică și geopolitică a determinat comunitatea internațională să le considere o adevărată forță, atribuindu-le termenul *Sudul global* (Born, 2023). În acest sens, o importantă contribuție în afirmarea Sudului global au avut-o coagularea și afirmarea Grupului BRICS (Brazilia, Rusia, India, China și Republica Africa de Sud), a cărui influență se așteaptă să sporească în condițiile invitării a șase noi state să adere la BRICS în 2023 (Argentina, Arabia Saudită, Emiratele Arabe Unite, Iran, Egipt și Etiopia). Dintre acestea, Argentina a rămas deoparte, în baza deciziei noului președinte al țării, Javier Milei (libertarian), de a nu coopera cu Federația Rusă și cu China, iar Arabia Saudită nici nu a confirmat, nici nu a infirmat aderarea. În afară de acestea, alte 20 de state au înmănat cererea de aderare, iar în ianuarie 2025 Indonezia a devenit al zecelea membru al BRICS. În total, peste 30 de țări din Sudul global și-au exprimat deschis interesul de a se alătura BRICS (Patrick, 2024). Astfel, în literatura de specialitate apare tot mai frecvent termenul BRICS+, care include țările inițiatoare și cele care au aderat sau intenționează să se alătore grupului în viitorul apropiat.

În ultimii ani, se evidențiază *interesul țărilor în dezvoltare și emergente (aparținând Sudului global) de a participa activ la: (i) diferite forme de cooperare regională* în cadrul cărora sunt avute în vedere obiective de liberalizare a comerțului reciproc cu servicii, inclusiv cu servicii livrate prin mijloace digitale, precum și la (ii) *inițiativele lansate la nivel global*, între care se remarcă cele din cadrul OMC, în vederea îmbunătățirii și completării cadrului de reglementare în domeniile noi ale schimburilor comerciale internaționale cu servicii. De asemenea, în contextul *intensificării participării țărilor emergente și în dezvoltare la schimburile comerciale internaționale cu servicii și al sporirii capacității de tranzacționare a acestora prin mijloace digitale* se conturează o serie de noi oportunități de afaceri cu importante potențiale efecte pozitive asupra economiilor aparținând spațiului Sudului global.

Cu toate acestea, *tensiunile geopolitice la nivel global*, între care se remarcă cele dintre SUA și China, generează o serie de riscuri cu impact asupra schimburilor comerciale internaționale cu servicii, în principal al celor intensive în tehnologii de ultimă generație, *cele mai vulnerabile fiind țările din cadrul*

Sudului global, în principal din cauze legate de diversitatea acestora din punctul de vedere al nivelului de dezvoltare. Relevant în acest sens este procesul de *revitalizare a liberalizării comerțului cu servicii la nivelul organizațiilor regionale* care reunesc țări emergente și în dezvoltare, între care se remarcă cele din regiunea Asia-Pacific.

Analiza realizată în cadrul acestui capitol reflectă modul în care *țările în dezvoltare și emergente (Sudul global) se înscriu în tendințele mondiale ale fluxurilor comerciale cu servicii*, prin (i) creșterea participării acestora la CIS și (ii) capacitățile acestora de valorificare a oportunităților oferite de serviciile tranzacționate prin mijloace digitale. În partea a doua a capitolului este realizată o analiză a *rolului diferitelor forme de cooperare dintre acestea în susținerea intereselor lor comune* în economia mondială, context în care sunt investigate (i) *participarea grupului țărilor BRICS la CIS și principalele rezultate ale cooperării lor în domeniul comerțului cu servicii*, precum și (ii) *prevederile și rezultatele așteptate în domeniul comerțului cu servicii în cadrul Parteneriatului Economic Regional Cuprinzător (RCEP)*, în vigoare din ianuarie 2022.

3.2 Locul țărilor Sudului global în cadrul tendințelor globale ale evoluției sectorului serviciilor

Serviciile reprezintă cel mai dinamic sector al comerțului mondial, ajungând să domine majoritatea economiilor naționale, indiferent de nivelul de dezvoltare, și implicit să aibă un rol tot mai important în economia mondială. Această afirmație este susținută de evoluția industriilor de servicii și a contribuției acestora la realizarea principalilor indicatori economici la nivel global, între care se remarcă: *ponderea valorii adăugate a serviciilor în PIB* (61,8% în 2023), *ponderea comerțului cu servicii în PIB* (14,31% în 2023), *volumul tranzacțiilor internaționale cu servicii* (în 2024, valoarea exporturilor cu servicii la nivel mondial a fost de 8.687 miliarde de dolari²), precum și *gradul de ocupare*

² În 2024, CIS a reprezentat aproximativ 26,2% din comerțul mondial total cu bunuri și servicii (WTO, 2025a), și se estimează că ponderea serviciilor în comerțul mondial ar putea ajunge la o treime până în 2040 (Ellard, 2023).

a forței de muncă în sectorul serviciilor (50,22% în 2023) (WBG, 2025; WTO, 2025a).

Tabelul 1: Contribuția serviciilor la realizarea principalilor indicatori macroeconomici, la nivel global și pe categorii de țări, în anii 2000, 2010, 2022 și 2023 (% , miliarde de dolari)

Indicatori și grupe de țări		2000	2010	2022	2023
Valoarea adăugată a serviciilor (% în PIB)	Total mondial	63,59	62,79	61,78	61,8
	Țări cu venituri ridicate	66,66	68,46	69,1*	-
	Țări cu venituri medii	49,14	49,20	52,40	53,50
	Țări cu venituri reduse	39,32	40,04	33,33	32,28
	Țările cel mai puțin dezvoltate	43,14	43,12	42,03	40,66
Comerțul cu servicii (% în PIB)	Total mondial	9,24	11,78	13,47	13,90
	Țări cu venituri ridicate	9,30	13,09	16,55	16,99
	Țări cu venituri medii	8,99	8,49	7,89	7,98
	Țări cu venituri reduse	-	12,94	12,14	-
	Țările cel mai puțin dezvoltate	10,43	11,92	8,60	-
Valoarea exporturilor de servicii (miliarde de dolari)	Total mondial	1706	4036	7211	7781
	Țări cu venituri ridicate	1444	3295	5809	6281
	Țări cu venituri medii	263	733	1390	1487
	Țări cu venituri reduse	3	14	25	-
	Țările cel mai puțin dezvoltate	8	24	49	-
Valoarea importurilor de servicii (miliarde de dolari)	Total mondial	1658	3881	6588	7207
	Țări cu venituri ridicate	1403	3042	5082	5555
	Țări cu venituri medii	246	805	1459	1602
	Țări cu venituri reduse	-	24	41	-
	Țările cel mai puțin dezvoltate	14	57	86	-

Indicatori și grupe de țări		2000	2010	2022	2023
Gradul de ocupare a forței de muncă în servicii (%**)	Total mondial	39,57	44,67	49,99	50,22
	Țări cu venituri ridicate	66,00	71,77	74,11	74,31
	Țări cu venituri medii	32,80	38,55	45,03	45,32
	Țări cu venituri reduse	21,54	25,55	32,25	32,06
	Țările cel mai puțin dezvoltate	23,05	27,43	34,23	34,18-

Note: *Date disponibile pentru 2021.

** Pondere a forței de muncă angajate în servicii în total forță de muncă ocupată.

Sursa: Realizat de autor pe baza datelor publicate de WBG (2025).

Datele prezentate în Tabelul 1 evidențiază evoluția indicatorilor asociați sectorului serviciilor la nivelul principalelor grupe de țări³, de-a lungului ultimelor două decenii (respectiv la nivelul anilor 2000, 2010, 2022 și 2023⁴). Considerând faptul că majoritatea țărilor Sudului global se încadrează în categoria economiilor cu venituri medii, reduse și a celor mai puțin dezvoltate (conform clasificării Băncii Mondiale), analiza datelor din Tabelul 1 reflectă înscrierea acestora în tendințele generale de creștere a importanței serviciilor în economiile naționale, unele dintre ele cu participări modeste, însă cu potențial de creștere în următorii ani. Astfel, se remarcă următoarele evoluții: reducerea ponderii valorii adăugate a serviciilor în PIB în cazul țărilor cu venituri reduse (de la 39,32% în anul 2000 la 32,28% în 2023) și a celor cel mai puțin dezvoltate (de la 43,14% în anul 2000 la 40,66% în 2023); realizarea unor ponderi apropiate de nivelul mediu înregistrat la nivel mondial ale comerțului cu

³ Banca Mondială clasifică țările lumii în patru categorii în funcție de venitul național brut (VNB) anual pe locuitor. Analiza efectuată acoperă o perioadă mare de timp, în care au avut loc multiple actualizări ale valorilor folosite în clasificarea țărilor. Conform celei mai recente actualizări, în categoria țărilor cu venituri ridicate sunt cuprinse cele care realizează peste 13.845 de dolari VNB/ locuitor, a țărilor cu venituri medii ridicate 4.466-13.845 dolari, a țărilor cu venituri medii reduse 1.136-4.465 de dolari, iar a celor cu venituri reduse sub 1.135 de dolari (WBG, 2023).

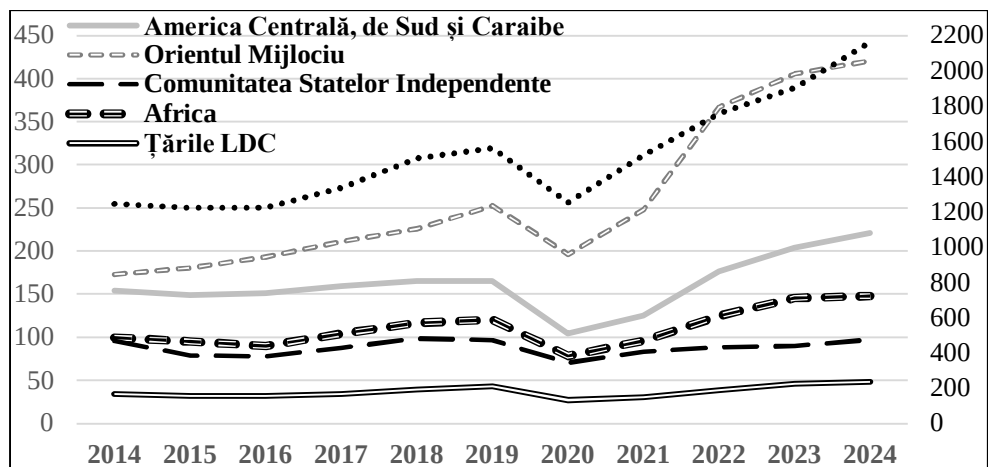
⁴ În cadrul analizei statistice s-a avut în vedere o abordare pe decenii, cu evidențierea ultimilor ani, 2022 și 2023, în funcție de disponibilitatea datelor.

servicii în PIB (în 2022, țările cu venituri reduse înregistrau 12,14% față de 13,47% la nivel mondial); creșterea participării țărilor cu venituri reduse la *fluxurile de export-împorț cu servicii* (însă cu menținerea unui nivel redus în totalul înregistrat la nivel mondial); sporirea *ponderii forței de muncă în servicii* pentru toate categoriile de țări (de exemplu, pentru țările cu venituri reduse de la 21,54% în anul 2000 la 32,06% în 2023).

3.2.1 Participarea țărilor în dezvoltare și emergente la comerțul internațional cu servicii

În contextul tendinței generale de expansiune a comerțului internațional cu servicii (CIS), datele reprezentate în Graficul 1 evidențiază, pe lângă *evoluția generală pozitivă a participării țărilor în dezvoltare și emergente la CIS în perioada 2014-2024⁵*, și un important decalaj între principalele regiuni ale lumii în ceea ce privește participarea acestora la CIS (WTO, 2025a).

Graficul 1: Evoluția exporturilor de servicii pe regiuni cu țări în dezvoltare, în perioada 2014-2024 (miliarde de dolari)

Notă: Țările LDC (least developed countries, engl.) – țările cel mai puțin dezvoltate.

Sursa: Reprezentare a autorului pe baza datelor WTO (2025a).

⁵ În cadrul analizei statistice s-a avut în vedere ultimul deceniu, respectiv perioada cuprinsă între 2014 și 2023.

Astfel, țările din Asia se detașează considerabil față de țările în dezvoltare situate în alte regiuni, în 2024 acestea realizând un volum al exporturilor de servicii de 2.164 miliarde de dolari (ceea ce a reprezentat 24,9% din totalul mondial), iar celelalte regiuni, deși au cunoscut evoluții pozitive (cu excepția perioadei pandemiei de COVID-19), au realizat volume modeste ale exporturilor de servicii (Orientul Mijlociu 421 miliarde de dolari, America Centrală și de Sud și Caraibe 221 miliarde de dolari, Africa 148 miliarde de dolari).

În ultimii ani, se evidențiază *sporirea participării țărilor în dezvoltare la CIS și ocuparea unor poziții de top în clasamentele internaționale ale principalilor parteneri în CIS*, în acest sens remarcându-se țări din Asia, precum China și India. În 2024, China a ocupat locul cinci în topul exportatorilor mondiali și locul doi în cel al importatorilor de servicii, fără însă a reuși să-și diminueze deficitul comercial al serviciilor.

În continuarea clasamentului principalilor parteneri comerciali în CIS în 2024 se observă prezența unor țări în dezvoltare, în principal din Asia, Orientul Mijlociu și America Centrală și de Sud (Tabelul 2) (WTO, 2025b).

Tabelul 2: Participarea țărilor în dezvoltare și emergente în clasamentul primilor parteneri de export-import de servicii, în 2024 (miliarde de dolari, %)

Țări exportatoare (loc în clasament)	Export de servicii			Țări importatoare (loc în clasament)	Import de servicii		
	Miliarde de dolari	Ritm de evoluție anual (%)	Pondere în total mondial (%)		Miliarde de dolari	Ritm de evoluție anual (%)	Pondere în total mondial (%)
China (5)	444	17	5,1	China (2)	608	77	7,7
Singapore (6)	395	10	4,6	Singapore (6)	351	8	4,4
India (8)	374	11	4,3	India (9)	268	9	3,4
Emiratele Arabe Unite (13)	176	7	2,0	Coreea de Sud (13)	161	7	2,0
Coreea de Sud (18)	138	11	1,6	Emiratele Arabe Unite (21)	106	-2	1,3
Turcia (22)	115	8	1,3	Brazilia (22)	101	17	1,3

Țări exportatoare (loc în clasament)	Export de servicii			Țări importa- toare (loc în clasa- ment)	Import de servicii		
	Mili- arde de dolari	Ritm de evoluție anual (%)	Pondere în total mondial (%)		Mili- arde de do- lari	Ritm de evoluție anual (%)	Pondere în total mondial (%)
Hong Kong – China (23)	109	12	1,3	Arabia Saudită (23)	94	6	1,2
Israel (25)	83	2	1,0	Hong Kong- China (24)	90	14	1,1
Thailanda (27)	71	27	0,8	Federația Rusă (26)	80	6	1,0
Mexic (28)	62	11	0,7	Thailanda (28)	73	12	0,9
Taiwan-China (30)	58	9	0,7	Taiwan-China (29)	71	11	0,9
-	-	-	-	Mexic (30)	70	-6	0,9
Total mondial	8.687	9	100	Total mondial	7.935	8	100

Sursa: Realizat de autor pe baza datelor WTO (2024b).

Dincolo de amenințările contemporane, precum cele legate de tensiunile comerciale, conflictele regionale sau înrăutățirea efectelor schimbărilor climatice, *serviciile și evoluțiile tehnologice* aplicabile preponderent în sectorul serviciilor vor reprezenta factorul care va susține *modelul de dezvoltare economică intensiv în servicii* dominant în multe dintre țările din Sudul global (fapt susținut prin ponderea ridicată a serviciilor în PIB și în ocuparea forței de muncă).

Schimburile comerciale internaționale cu servicii ale acestora au potențial de creștere rapidă în următorii ani, ceea ce susține aprecierea conform căreia noua generație de servicii ar putea să devină factorul dominant al procesului de globalizare, tendință care are capacitatea de a genera schimbări inclusiv la nivelul pozițiilor și avantajelor competitive ale economiilor Sudului global.

3.2.2 Bariere în calea comerțului cu servicii la nivelul țărilor în dezvoltare și emergente

Participarea țărilor în dezvoltare la CIS depinde pe de-o parte de *nivelul de dezvoltare* al acestora, iar pe de altă parte de *obstacolele ce decurg din cadrul de reglementare internațional și național* insuficient adaptat expansiunii domeniului tranzacțiilor cu servicii.

Potrivit rapoartelor anuale rezultate în urma exercițiului de monitorizare a măsurilor de politici comerciale adoptate în domeniul CIS (OECD, 2024a; OECD, 2025), publicate de Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE), *nivelul de restricționare a CIS se menține ridicat pentru țările în dezvoltare* cuprinse în cadrul acestuia.

Astfel, rapoartele din 2024 și 2025 (OECD, 2024b; OECD 2025) relevă faptul că, în contextul conjuncturii economice mondiale din 2023 și 2024, ansamblul reglementărilor în domeniul CIS, măsurat prin indicii de restricționare a comerțului cu servicii (STRI⁶), evidențiază faptul că *barierele în calea comerțului cu servicii continuă să fie ridicate, la nivelul țărilor în dezvoltare*, influențate de provocările economice și geopolitice globale, cele mai afectate fiind serviciile tranzacționate prin prezența comercială și cele din domeniul tehnologiei informației și comunicațiilor (TIC).

Pe parcursul anilor 2023 și 2024, furnizorii de servicii la nivel mondial s-au confruntat cu o serie de provocări, cauzate în principal de *tendința de fragmentare a mediilor de reglementare a CIS*, cele mai afectate tranzacții comerciale cu servicii fiind cele care se realizează prin prezența comercială, respectiv investiții străine directe (ISD), și comerțul digital. În cadrul procesului de

⁶ **STRI** (Services Trade Restrictiveness Index) reprezintă un indicator ce reflectă modificările anuale generate de introducerea a noi reglementări legislative sau modificarea celor existente care afectează CIS, la nivelul a 50 de țări și 22 de sectoare de servicii, începând cu 2014. Indicatorii iau valori între 0 și 1, unde 1 indică cel mai restrictiv mediu comercial. STRI este util companiilor care derulează tranzacții internaționale cu servicii pentru a identifica restricțiile pe care le pot întâmpina afacerile lor pe piețele externe, precum și factorilor de decizie pentru evaluarea politicilor adoptate în raport cu cele mai bune practici globale și luarea în considerare a probabilității impactului reformelor în domeniul serviciilor (OECD, 2024a).

monitorizare a restricțiilor comerciale aplicate serviciilor de OCDE, în anul 2023, au fost identificate *noi bariere care afectează ISD și activitățile operaționale din sectoarele de servicii, în principal la nivelul țărilor în dezvoltare*, precum: (i) introducerea a noi politici sau revizuirea celor existente privind procesul de *screening al ISD (monitorizare)* în mai multe țări, prin instituirea unui control mai strict al investițiilor în sectoare precum serviciile informatice, telecomunicațiile, radiodifuziunea, transportul și serviciile bancare comerciale; (ii) înăsprirea regulilor privind *fluxurile transfrontaliere de date* (de exemplu, în Vietnam) și introducerea de limite de intrare pe piață pentru platformele străine de comerț electronic (de exemplu, în Indonezia); (iii) alte politici sectoriale de sporire a gradului de exigență a condițiilor de acces și operare în unele sectoare, precum transporturile și telecomunicațiile. Pe parcursul anului 2024 s-a remarcat amplificarea modificărilor de reglementare privind condițiile pentru prezența comercială prin investiții străine directe (ISD) în domeniul serviciilor (modul 3 de furnizare a serviciilor conform Acordului general pentru comerțul cu servicii – GATS). Astfel, în ceea ce privește măsurile comerciale noi cu impact asupra serviciilor comercializate prin prezență comercială (modul 3 GATS), s-au remarcat următoarele: adoptarea a noi mecanisme de screening a ISD cu aplicabilitate la nivel național (în Singapore); modificarea instrumentelor existente în domeniul ISD (China); consolidarea mecanismelor existente privind controlul ISD (Coreea de Sud).

În același timp, o serie de țări în dezvoltare au adoptat *noi politici cu impact asupra îmbunătățirii condițiilor de piață prin reducerea obstacolelor de reglementare aplicabile CIS*. Astfel, pe lângă eliminarea restricțiilor de călătorie impuse în timpul pandemiei de COVID-19, rămase încă în vigoare, în 2023 au fost adoptate o serie de *măsuri sectoriale specifice*, în următoarele domenii: (i) serviciile de *infrastructură fizică*, precum cele de construcții, arhitectură și inginerie, care au beneficiat de o serie de măsuri de liberalizare sub forma relaxării condițiilor de deplasare a profesioniștilor din arhitectură și inginerie (de exemplu, *China* și alte țări); (ii) serviciile *financiare* (relaxarea condițiilor privind posibilitatea cumpărării de acțiuni de către străini la băncile locale din *Brazilia*); (iii) serviciile *profesionale* (facilitarea accesului pe piață pentru avocații străini în *India*); (iv) serviciile activate *digital* (modificarea regulilor

privind protecția datelor în *Coreea de Sud*; adoptarea unei noi reglementări legale pentru domeniul digital privind protecția datelor cu caracter personal în *India*); (v) reducerea *implicării autorităților guvernamentale* în activitățile întreprinderilor considerate cheie din unele țări (în *Israel*).

În rândul țărilor în dezvoltare care s-au remarcat printr-un mediu de reglementare *mai liberalizat* pentru CIS, în 2024, s-au aflat țările *Americii Latine* (Chile, Costa Rica, Peru, Columbia), la polul opus, respectiv cu medii de reglementare a CIS *mai restrictive*, situându-se *Thailanda, Federația Rusă și Filipine* (Tabelul 3).

Tabelul 3: Valori medii ale scorurilor STRI* pe țări, în 2024 (între 0-1)

Țări	Scor	Țări	Scor
Chile	0,1554	Israel	0,2382
Costa Rica	0,1644	India	0,2898
Peru	0,1803	Malaiezia	0,2932
Columbia	0,1922	Kazahstan	0,3080
Africa de Sud	0,2051	Vietnam	0,3365
Singapore	0,2160	Indonezia	0,3654
Brazilia	0,2187	Thailanda	0,3665
China	0,2251	Federația Rusă	0,3887
Coreea de Sud	0,2276	Filipine	0,4482
Mexic	0,2365	Media la nivel mondial	0,2170

Notă: *Indicatorul ia valori între 0-1, unde 0 indică cel mai liberalizat mediu, iar 1 indică cel mai restrictiv mediu comercial.

Sursa: Realizat de autor pe baza OECD (2025).

Între economiile în dezvoltare care au înregistrat cele mai bune performanțe în domeniul *îmbunătățirii reglementărilor aplicabile CIS* (respectiv cu cea mai mare scădere a valorii STRI), în 2023, s-au numărat și *China, India și Vietnam* (Tabelul 4). La nivelul anului 2024, *India, Brazilia și China* s-au

remarcat prin adoptarea unor ample măsuri reformă în vederea *creării unui cadru de reglementare favorabil CIS*.

Tabelul 4: Exemple de măsuri adoptate de unele țări în dezvoltare și emergente în domeniul liberalizării CIS, în anul 2023 și 2024

Țări	Măsuri de liberalizare a CIS
2023	
China	✓ În aprilie 2023, China a abolit anumite restricții impuse sucursalelor companiilor străine de <i>construcții</i>. În plus, a fost eliminată cerința conform căreia inginerilor de construcții străini li se impunea să locuiască în China timp de peste trei luni pe an. ✓ Începând cu 15 martie 2023, China a reluat procesarea cererilor de viză, după o restricție de călătorie de trei ani (implementată în timpul pandemiei de COVID-19).
Coreea de Sud	✓ În septembrie 2023 au intrat în vigoare noile amendamente adoptate la Legea privind <i>protecția datelor cu caracter personal</i> (PIPA), care permit: (i) transferurile în străinătate atunci când destinatarul în străinătate căruia i se transferă datele a obținut un certificat de protecție a datelor din partea Comisiei pentru protecția informațiilor personale din Coreea de Sud (PIPC) și a luat măsurile necesare de protecție a acestor date; (ii) transferul într-o țară considerată de PIPA că satisface nivelul de protecție a datelor ale PIPC.
India	✓ În august 2023, Parlamentul indian a adoptat o nouă lege privind <i>protecția datelor cu caracter personal digital</i>, acest act legislativ acoperind protecția datelor cu caracter personal pe orizontală în toate sectoarele.
Israel	✓ În septembrie 2022, Comitetul ministerial pentru privatizare a decis <i>privatizarea</i> companiei <i>Israel Postal Company Ltd.</i>, deținută anterior integral de guvern. Procesul de vânzare a acțiunilor guvernamentale a progresat în 2023, cu un termen-limită pentru primirea ofertelor de investiții private până în septembrie 2023. În același timp, au fost introduse noi ghiduri pentru stabilirea prețurilor serviciilor poștale.

Țări	Măsuri de liberalizare a CIS
Vietnam	✓ La 1 ianuarie 2023 a intrat în vigoare Decretul nr. 131/2022, prin care sunt eliminate cerințele minime de capital pentru întreprinderile de <i>producție de film</i> (pentru serviciile cinematografice).
2024	
Brazilia	✓ Brazilia a ridicat reglementarea prețurilor serviciilor de pilotaj, permițând furnizorilor și utilizatorilor de servicii să negocieze liber prețurile.
China	✓ În august 2024, China a actualizat Măsurile administrative speciale privind accesul investițiilor străine (lista negativă ⁷), revizuită anterior în 2021, în urma acestei actualizări fiind relaxate condițiile de investiții în industriile prelucrătoare, cerințele existente privind sectoarele de servicii-cheie rămânând neschimbate. În octombrie 2024, China a anunțat un nou program- pilot pentru extinderea investițiilor străine în serviciile de telecomunicații cu valoare adăugată în mai multe regiuni, precum Beijing, Shanghai, Hainan și Shenzhen. De asemenea, în martie 2024, Administrația Cyberspace din China a adoptat Regulamentul privind promovarea și reglementarea fluxului de date transfrontalier, care a clarificat unele aspecte privind tipurile de date care se impun a fi supuse acestei evaluări.
India	✓ În 2024, India a revocat privilegiul exclusiv al companiei India Post de a presta servicii poștale de corespondență, eliminând astfel monopolul acesteia pe segment de piață respectiv. Această reformă a redus barierele din calea concurenței în acest sector, permițând entităților private să participe la livrarea corespondenței. ✓ De asemenea, India a eliminat taxa de egalizare de 2% aplicabilă anterior pentru furnizorii de servicii digitale nerezidenți (Asquith, 2024).

⁷ Abordarea reglementării bazate pe întocmirea unei *liste negative* presupune faptul că această listă conține doar limitările și restricțiile pentru anumite domenii, în mod implicit, domeniile neincluse în această listă fiind presupuse a fi deschise furnizorilor străini, dacă nu se specifică altfel.

Țări	Măsuri de liberalizare a CIS
Peru	✓ În 2024, Peru a relaxat condițiile pentru ca navele sub pavilion străin să ofere servicii de cabotaj maritim.
Chile	✓ În decembrie 2024, Chile a modificat regimul achizițiilor publice eliminând pragul de licitație anterior și stabilind licitația publică ca regulă generală, cu unele excepții.
Costa Rica	✓ În domeniul serviciilor de distribuție, în septembrie 2023 au fost aduse modificări asupra Legii impozitului pe venit, în urma cărora a fost introdusă posibilitatea pentru furnizorii străini nerezidenți de a se înregistra și de a declara impozite online, eliminându-se cerința de naționalitate existentă anterior. Reședința fiscală în Costa Rica este condiția prealabilă pentru înregistrarea în Registrul Fiscal Unic.

Sursa: Realizat de autor pe baza OECD (2024b) și OECD (2025).

De-a lungul perioadei cuprinse între 2014 și 2023, din rândul țărilor în dezvoltare care au adoptat cele mai ample **reforme în direcția liberalizării CIS** s-au remarcat Brazilia, Indonezia și Kazahstan (OECD, 2024b). În ultimii ani, *Brazilia* a adoptat politici de liberalizare progresivă, îmbinând măsuri transversale cu măsuri de liberalizare mai cuprinzătoare în sectoarele-cheie ale serviciilor, după cum urmează: (i) în sectorul serviciilor financiare, în 2021 au fost adoptate o serie de schimbări în organizarea Autorității de supraveghere bancară, iar în 2022 a fost liberalizată circulația capitalului străin, prin deschiderea accesului firmelor cu capital străin la servicii de credit și împrumut și la achiziționarea de capital în băncile braziliene; (ii) în serviciile de curierat, continuarea reformelor în comerțul cu servicii în 2023, prin introducerea unui regim de minimis pentru mărfurile din pachetele poștale sau aeriene internaționale evaluate sub 50 de dolari; (iii) în sectorul asigurărilor, anularea modificării adoptate în 2022, care impunea cerințe de rezidență pentru organismele statutare sau contractuale ale entității supravegheate și brokerii de asigurări. Începând cu 2014, *Indonezia* a implementat ample reforme în domeniul reglementărilor privind ISD în mai multe sectoare de

servicii, după cum urmează: începând cu 2016, au fost reduse barierele în calea ISD în serviciile de cinematografie, înregistrări audio și unele sectoare logistice; în 2021, au fost eliminate restricțiile privind capitalul străin în serviciile de arhitectură, construcții, inginerie, telecomunicații și distribuție (prin aplicarea Decretului prezidențial 49/2021). După aderarea la OMC în 2015, *Kazakhstan* a introdus progresiv mai multe măsuri de liberalizare, în principal transversale, precum: eliminarea cotelor și testelor pieței muncii pentru circulația furnizorilor de servicii, precum și îmbunătățirea transparenței reglementărilor (OECD, 2024b).

3.3 Oportunități versus obstacole în valorificarea potențialului comerțului internațional cu servicii digitale de către țările Sudului global

În cadrul evoluțiilor recente care evidențiază sporirea importanței serviciilor în fluxurile comerciale internaționale, se remarcă ***amplificarea tranzacționării serviciilor prin mijloace digitale***, în contextul intensificării proceselor de digitalizare la nivel mondial. Astfel, în ultimii ani, principala sursă a creșterii CIS este dezvoltarea tehnologiilor care fac posibilă livrarea serviciilor de la distanță (și care acoperă domenii dintre cele mai diverse de la servicii de afaceri la cele culturale și educaționale furnizate prin intermediul internetului).

Potrivit datelor OMC (WTO, 2025a), *în perioada 2005-2024, valoarea exporturilor de servicii furnizate digital, la nivel global, a înregistrat o creștere de peste patru ori, ceea ce corespunde unei rate medii anuale de creștere a serviciilor furnizate digital de peste 8% (față de 4% în cazul exporturilor celorlalte categorii de servicii). Această tendință a fost puternic accelerată de restricțiile de mobilitate impuse în timpul pandemiei de COVID-19, însă ea și-a continuat evoluția și după încheierea pandemiei, astfel că, în 2024, valoarea serviciilor comercializate transfrontalier prin rețele de calculatoare – în care sunt cuprinse de la servicii profesionale și de management la streaming de conținut audio și video, jocuri online și educație la distanță – a depășit cu peste 50%*

nivelurile prepandemie (în 2024, exporturile globale de servicii tranzacționate prin mijloace digitale au atins valoarea de 4.637 miliarde de dolari, față de 2.790 miliarde de dolari în 2019) (WTO, 2025a).

3.3.1 *Potențialul comerțului cu servicii tranzacționate prin mijloace digitale pentru țările în dezvoltare și emergente*

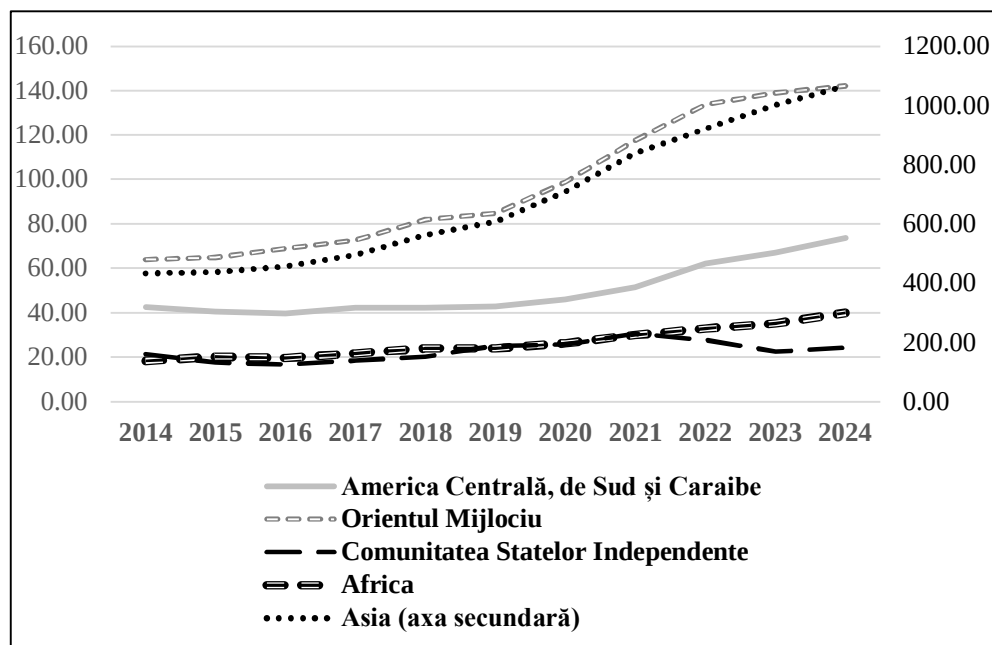
Serviciile tranzacționate prin mijloace digitale au potențialul unei foarte bune *acoperiri a pieței globale*, respectiv conectarea furnizorilor și consumatorilor de servicii localizați oriunde în lume, însă aceasta nu se realizează în mod automat. Astfel, expansiunea acestei categorii de servicii reprezintă una dintre *sursele dezechilibrului în participarea diferitelor categorii de țări ale lumii la fluxurile comerciale globale cu servicii*, o parte dintre partenerii comerciali din țările mai slab dezvoltate nereușind să se încadreze în această tendință. Principala cauză este legată de faptul că *multe țări în dezvoltare nu dispun de infrastructura și resursele financiare adecvate pentru a exploata potențialul comerțului digital și cu servicii digitale*, doar câteva dintre acestea reușind să tranzacționeze digital unele servicii, precum telecomunicații și computere, servicii financiare, asigurări, pensii și diverse servicii de afaceri.

În contextul tendinței generale de expansiune a comerțului internațional cu servicii tranzacționate digital (CISD), datele reprezentate în Graficul 2 evidențiază un important *decalaj al ritmului de evoluție între principalele regiuni ale lumii* în ceea ce privește participarea acestora la comerțul cu servicii furnizate prin mijloace digitale (WTO, 2025a). Astfel, în perioada 2014-2024, din punctul de vedere al volumului exporturilor de servicii livrate digital, *țările în dezvoltare* au cunoscut evoluții pozitive considerabile, între acestea remarcându-se cele din Asia (de la 436,45 miliarde de dolari în 2014 la 1066,56 miliarde de dolari în 2024) și din Orientul Mijlociu (de la 64,01 miliarde de dolari în 2014 la 142,2 miliarde de dolari în 2024).

Deși pe ansamblu, piața serviciilor tranzacționate prin mijloace digitale este dominată de economiile dezvoltate (de exemplu, în 2024, Europa a realizat 53,5% din exporturile globale de servicii furnizate digital, iar America de Nord 17,4%), *țările în dezvoltare realizează performanțe comparabile cu*

acestea în domeniu. Între acestea din urmă se remarcă *țările asiatice*, care în 2024 au derulat 23% din exporturile mondiale de servicii, urmate de cele din Orientul Mijlociu (3%), din America Centrală și de Sud și din Caraibe (1,6%) (WTO, 2025a). Deși țările dezvoltate din Europa, alături de cele din America de Nord, continuă să domine comerțul cu servicii livrabile digital, *în ultimii ani țările în dezvoltare și-au sporit participarea în tranzacțiile globale cu servicii digitale*, în 2023, ponderea acestora ajungând la 25%, de la 19% în 2010 (WTO, 2024), o importantă contribuție la această creștere fiind atribuită țărilor asiatice, și în mod deosebit Chinei și Indiei. Datele prezentate în Tabelul 5 evidențiază *poziția țărilor în dezvoltare* în evoluția volumului valoric al exporturilor cu servicii tranzacționate digital în perioada 2019-2023, la nivelul principalelor regiuni cu țări în dezvoltare la nivel internațional.

Graficul 2: Evoluția exporturilor de servicii furnizate digital pe regiuni cu țări în dezvoltare, în perioada 2014-2024 (miliarde de dolari)

Sursa: Reprezentare a autorului pe baza datelor WTO (2025a).

Tabelul 5: Evoluția exporturilor cu servicii tranzacționate digital, la nivelul principalelor regiuni cu țări în dezvoltare*, în anii 2019, 2020 și 2023, 2024 (miliarde de dolari, %)

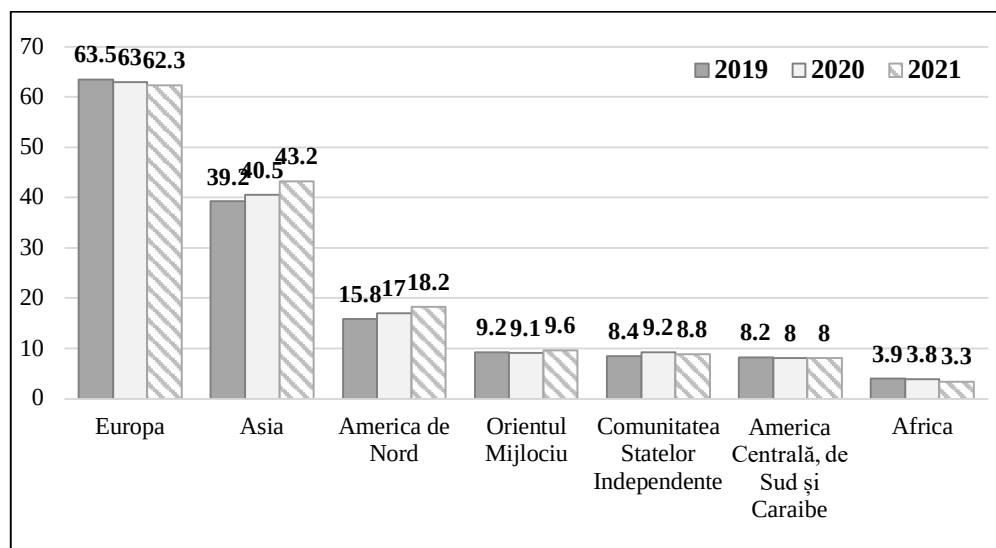
Regiuni și țări*	Volum valoric (miliarde de dolari)				Pondere în total mondial în 2024
	2019	2020	2023	2024	
Europa , din care:	1493,2	1687,4	2254,4	2482,5	53,53
Federația Rusă	19,8	19,3	10,5	9,5	0,2
Asia , din care:	608,6	710,2	1002,7	1166,6	23,00
India	123,5	143,8	250,2	269,0	5,80
China	114,0	146,7	208,0	220,6	4,76
Orientul Mijlociu , din care:	84,7	98,9	139,0	142,2	3,07
Emiratele Arabe Unite	28,6	32,9	48,4	51,9	1,12
Arabia Saudită	2,1	2,3	3,8	4,0	0,09
Iran	0,7	0,8	1,9	2,0	0,04
America Centrală și de Sud și Caraibe , din care:	42,7	46,0	67,0	73,8	1,59
Brazilia	13,5	14,0	22,6	24,3	0,52
Argentina	5,2	5,4	7,3	8,1	0,17
Africa , din care:	24,1	26,2	35,2	40,0	0,86
Republica Africa de Sud	4,1	4,2	6,2	7,1	0,15
Egipt	1,8	2,3	3,4	3,8	0,08
Etiopia	0,2	0,2	0,3	0,4	0,01
Total mondial	2814,8	3205,1	4281,7	4637,3	100,00

Notă: *Tabelul include țările reprezentative pentru fiecare regiune a lumii, cu evidențierea țărilor membre ale Grupului BRICS+ (considerate reprezentative pentru Sudul Global).

Sursa: Realizat de autor pe baza datelor WTO (2025a).

Date fiind caracteristicile comerțului cu servicii furnizate digital, se remarcă faptul că *acestea se derulează preponderent la nivel intraregional*, cu parteneri din același spațiu geografic împreună cu care participă la diferite forme de integrare regională sau au încheiate acorduri comerciale. În 2021, *fluxurile intraregionale cu servicii digitale au fost dominante la nivelul continentului asiatic, cu 43,2%* (Graficul 3). Creșterea relațiilor comerciale intraregionale cu servicii furnizate digital din Asia a fost susținută de serviciile de telecomunicații, computere și informații, precum și servicii de afaceri, profesionale și tehnice. La nivelul celorlalte regiuni ale lumii din care fac parte țările în dezvoltare, comerțul cu servicii digitale cu parteneri din aceeași regiune se menține modest, însă cu potențial de creștere în viitor.

Graficul 3: Comerțul intraregional cu servicii furnizate digital, în perioada 2019-2021 (% în totalul comerțului cu servicii furnizate digital al fiecărei regiuni)

Sursa: Reprezentarea autorului pe baza datelor WTO (2023a).

În ceea ce privește comerțul interregional cu servicii furnizate digital, pe baza datelor publicate pentru anul 2021, se remarcă o importantă participare

a țărilor asiatice la acest flux, cele mai intense relații interregionale fiind cele cu țările din Europa și America de Nord (Tabelul 6).

Tabelul 6: Exporturi de servicii furnizate digital, la nivel intra și interregional, în anul 2021 (% din total)

Destinații Expordatori	Europa	Asia	America de Nord	Comunitatea Statelor Independente	Orientul Mijlociu	America Centrală și de Sud	Africa
Europa	62,3	13,8	15,4	1,8	3,2	1,8	1,7
Asia	29,0	43,2	18,4	1,0	4,1	2,2	2,1
America de Nord	50,0	22,4	18,2	0,8	2,1	5,1	1,4
Comunitatea Statelor Independente	55,0	15,4	13,0	8,8	4,3	2,0	1,4
Orientul Mijlociu	42,9	22,8	18,7	1,7	9,6	2,1	2,3
America Centrală și de Sud	31,0	17,4	37,5	1,3	3,2	8,0	1,5
Africa	52,4	22,0	14,0	0,9	5,3	2,1	3,3

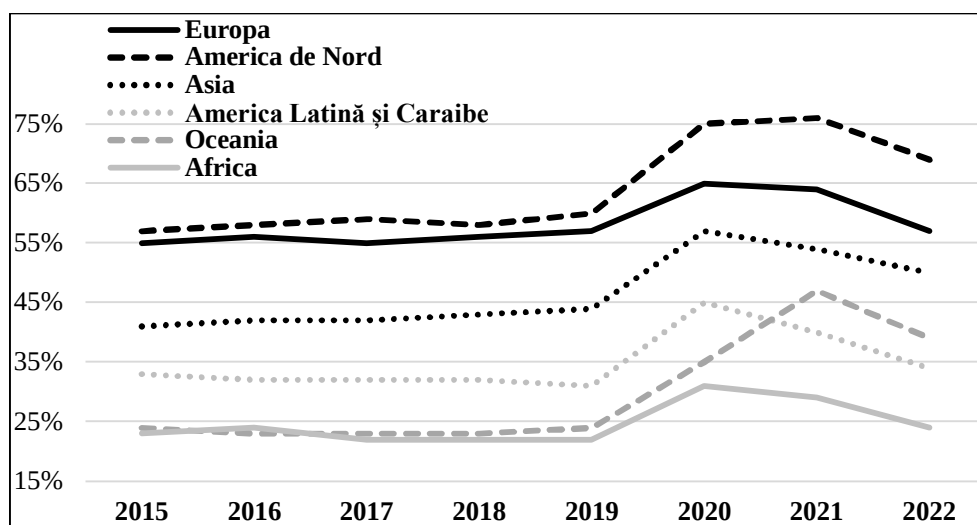
Sursa: Realizat de autor pe baza datelor WTO (2023a).

Pe măsura revenirii postpandemie a comerțului cu servicii livrate nondigital (precum serviciile de călătorie și transporturile), ponderea serviciilor furnizate digital în exporturile totale de servicii a scăzut la 55% în 2022, de la 61% în 2021, comparativ cu maximul de 63% din 2020 (UNCTAD, 2023), astfel că, pe ansamblu, la finalul anului 2022, ponderea serviciilor furnizate digital în exporturile totale de servicii era cu 4 puncte procentuale peste nivelul anterior declanșării pandemiei, ceea ce evidențiază continuarea tendinței de creștere a tranzacțiilor cu servicii livrabile digital.

În analiza evoluției exporturilor de servicii livrate digital, în perioada 2015-2022, surprinde, pe de-o parte, modul similar în care țările din toate regiunile

lumii au reacționat la șocul pandemic din 2020, iar pe de altă parte, *menținerea sau adâncirea decalajului regiunilor din care provin majoritatea țărilor în dezvoltare, respectiv Africa, America Latină și Caraibe, Oceania și Asia față de America de Nord și Europa*. Potrivit datelor din Graficul 4, după încheierea pandemiei se evidențiază faptul că, în 2022, principalele regiuni ale lumii de unde provin țările în dezvoltare și-au continuat tendința de creștere a tranzacțiilor cu servicii livrabile digital, ponderile exporturilor de servicii livrate digital în exporturile totale de servicii înregistrate în 2022 fiind superioare celor din 2019, astfel: Asia la 50% față de 44% în 2019, America Latină și Caraibe la 34% de la 31% și Africa la 24% de la 22%.

Graficul 4: Evoluția ponderii exporturilor de servicii livrate digital în totalul exporturilor de servicii, pe regiuni, în perioada 2015-2022 (%)

Sursa: Reprezentare a autorului pe baza datelor UNCTAD (2023).

3.3.2 Obstacole în calea comerțului cu servicii tranzacționate prin mijloace digitale la nivelul țărilor dezvoltate și emergente

În condițiile accelerării transformării digitale, care a avut implicații profunde pentru comerțul cu servicii, beneficiile digitalizării riscă să fie

împiedicate de o serie de bariere care decurg din cadrele de reglementare comerciale ale țărilor lumii. Astfel, în ceea ce privește gradul de liberalizare a tranzacțiilor cu servicii tranzacționate prin mijloace digitale, experții OCDE calculează anual un indice al restrictivității comerțului cu servicii digitale (DSTRI⁸), pe baza datelor privind barierele transversale existente în cadrele de reglementare naționale, care afectează serviciile comercializate digital, identificate și cuantificate la nivelul principalelor țări ale lumii (OECD, 2019).

Cele mai recente rapoarte ale OCDE evidențiază existența unui mediu de reglementare complex la nivel global, care afectează comerțul cu servicii furnizate digital, cu *persistența unor diferențe între principalele regiuni ale globului*. Alături de provocările cu care s-au confruntat în ultimii ani furnizorii de servicii la nivel mondial, în 2023 s-a observat o înăsprire a regulilor privind comerțul digital și platformele de comerț electronic străine. Astfel, furnizarea de servicii prin prezența comercială și comerțul digital se confruntă cu probleme care decurg din *tendința de fragmentare a mediilor de reglementare* (OECD, 2024b), ceea ce subliniază necesitatea continuării cooperării și a dialogului internațional pentru a maximiza beneficiile digitalizării.

Analiza indicilor de restrictivitate a comerțului cu servicii digitale (DSTRI), calculați anual de OCDE, evidențiază următoarele tendințe: (i) *țările din Africa și Asia-Pacific înregistrează cel ridicat nivel mediu de restrictivitate* în comparație cu celelalte regiuni ale lumii; (ii) *după 2018, țările din regiunea Asia-Pacific au început să adopte măsuri cu impact asupra sporirii nivelului de restrictivitate*. În prezent, media STRI înregistrată la nivelul țărilor din Africa și Asia-Pacific este superioară pragului de 0,250 (OECD, 2023).

⁸ DSTRI (*Digital Services Trade Restrictiveness Index*) reprezintă un indicator ce reflectă modificările anuale generate de introducerea a noi legi și reglementări sau modificarea celor existente care afectează comerțul internațional cu servicii tranzacționate digital, la nivelul a 44 de țări, începând cu 2014. Indicatorii iau valori între 0 și 1, unde 1 indică cel mai restrictiv mediu comercial. DSTRI este util companiilor care derulează tranzacții internaționale cu servicii, pentru a identifica restricțiile pe care le pot întâmpina în dezvoltarea afacerilor lor pe piețele externe, precum și factorilor de decizie pentru evaluarea politicilor adoptate în raport cu cele mai bune practici globale și luarea în considerare a probabilității impactului reformelor în domeniul serviciilor (OECD, 2019).

Varietatea reglementărilor naționale, cu efect de fragmentare a comerțului digital, împiedică accesul la infrastructura de comunicații și circulația informațiilor între rețele, inclusiv prin bariere de reglementare care afectează transferul transfrontalier de date.

Datele din Tabelul 7 reflectă *nivelul redus de liberalizare a comerțului cu servicii tranzacționate digital la nivelul țărilor în dezvoltare*, în topul celor mai deschise piețe naționale în calea comerțului cu servicii tranzacționate digital fiind țările dezvoltate din Europa și America de Nord.

Tabelul 7: Evoluția Digital STRI*, la nivelul unei selecții de economii în dezvoltare reprezentative pentru principalele regiuni ale lumii, în perioada 2019-2023 (miliarde de dolari, %)**

Regiuni	Țări	2019	2020	2021	2022	2023
Europa	Federația Rusă	0,279	0,301	0,345	0,468	0,468
Asia	Filipine	0,087	0,087	0,087	0,087	0,087
	Malaysia	0,087	0,087	0,087	0,087	0,087
	Thailanda	0,181	0,181	0,181	0,101	0,101
	Vietnam	0,167	0,146	0,146	0,146	0,225
	Turcia	0,203	0,224	0,224	0,224	0,246
	India	0,283	0,283	0,283	0,283	0,283
	China	0,347	0,347	0,347	0,347	0,347
	Indonezia	0,307	0,307	0,307	0,307	0,347
	Cambodgia	0,404	0,405	0,405	0,405	0,405
	Kazahstan	0,567	0,567	0,567	0,567	0,567
America Centrală și de Sud	Mexic	0,079	0,079	0,079	0,079	0,079
	Panama	0,022	0,022	0,101	0,101	0,101
	Brazilia	0,223	0,143	0,143	0,143	0,143
	Peru	0,202	0,202	0,202	0,202	0,202
	Argentina	0,281	0,300	0,300	0,300	0,300
Orientul Mijlociu	Arabia Saudită	0,427	0,445	0,445	0,406	0,406

Regiuni	Țări	2019	2020	2021	2022	2023
Africa	Kenya	0,268	0,268	0,268	0,268	0,268
	Republica Africa de Sud	0,302	0,302	0,302	0,302	0,302
	Etiopia	0,282	0,304	0,304	0,304	0,304

Note: *Indicatorul ia valori între 0 și 1, unde 1 indică cel mai restrictiv mediu comercial.

**Tabelul include țările reprezentative pentru fiecare regiune a lumii, cu evidențierea țărilor membre ale Grupului BRICS+ (considerate reprezentative pentru Sudul Global).

Sursa: Realizat de autor pe baza datelor OECD (2024d).

Comerțul cu servicii tranzacționate prin mijloace digitale este *restricționat de două tipuri de reglementări*: (i) cele care împiedică comerțul digital în sine, un exemplu pentru acest tip de reglementării fiind cerințele de localizare, și (ii) cele care restricționează comerțul cu servicii la nivel sectorial, cum ar fi licențele profesionale.

În calcularea DSTRI, experții OCDE clasifică barierele din calea comerțului digital în următoarele categorii: infrastructură și conectivitate, tranzacții electronice, sistemul de plată, drepturi de proprietate intelectuală și alte bariere care afectează comerțul cu servicii activate digital.

Potrivit datelor publicate de OCDE, cele mai semnificative restricții privind comerțul cu servicii digitale fac parte din categoria „infrastructură și conectivitate”, aici fiind incluse cerințe de localizare, urmate de restricțiile privind tranzacțiile electronice și sistemele de plată. Conform acestui indice, *țările în dezvoltare se numără printre economiile cel mai puțin deschise comerțului cu servicii digitale* (Tabelul 7), fapt ce impune *necesitatea adoptării unor reforme la nivelul cadrului de reglementare în vederea creșterii capacității de valorificare a potențialului oferit de modelele de afaceri derulate în mediul digital*.

Dat fiind nivelul de complexitate ridicat al acestor procese de reformă și prioritățile în reglementarea domeniilor economice, țările în dezvoltare pot avea în vedere valorificarea avantajelor oferite de participarea la diferite forme de integrare economică regională (de exemplu, RCEP).

3.4 Potențialul comerțului cu servicii în intensificarea cooperării între economiile din cadrul Grupului BRICS

De-a lungul timpului, Grupul BRICS⁹ s-a remarcat ca un ansamblu de economii emergente, a căror expansiune din ultimii ani s-a datorat unor modele economice de creștere cu impact global, bazate în principal pe resurse, teritoriu și populație (Streltsov, 2021). Pe lângă faptul că cele cinci țări realizează aproximativ o treime din PIB global (35,43% în 2024, conform Statista, 2025), iar până în 2030 se prognozează să ajungă la 50% (Silk Road Briefing, 2023), și cumulează 42% din populația lumii, în ultimele decenii acestea și-au sporit considerabil influența economică, prin intensificarea participării la comerțul și investițiile mondiale (UNCTAD, 2023). De asemenea, de-a lungul ultimelor decenii, sectorul serviciilor s-a remarcat ca un important motor al creșterii economice (WB, 2019) și al creării de locuri de muncă în țările BRICS.

Datele din Graficul 5 ilustrează *creșterea participării serviciilor la valoarea adăugată în PIB* al celor cinci economii în perioada 2000-2023, ponderea acestora variind între 39,7% (China în 2000) și 64,7% (Africa de Sud în 2020).

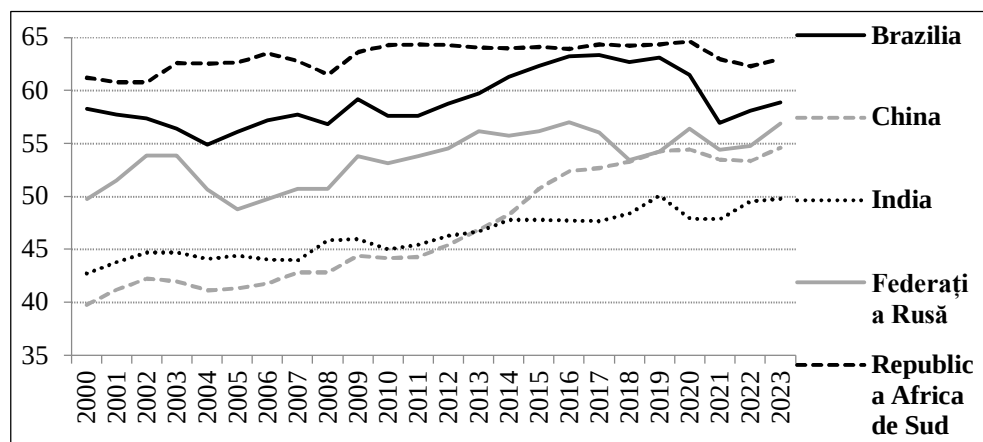
De asemenea, creșterea sectorului serviciilor în economiile BRICS a fost însoțită de **sporirea forței de muncă ocupate** în acest sector, a cărei evoluție este prezentată în Graficul 6. Astfel, se observă că, în perioada 2000-2022, China a cunoscut cea mai spectaculoasă creștere (de la 27,7% în 2000 la 45,28% în 2022), iar în ultimul deceniu, forța de muncă ocupată în servicii a depășit 60% din totalul forței de muncă ocupate în Brazilia, Federația Rusă și Republica Africa de Sud.

În ultimele decenii se remarcă faptul că sporirea sectorului serviciilor în economiile BRICS s-a reflectat și în **creșterea comerțului lor exterior cu servicii**, cu efecte pozitive asupra dezvoltării acestora. Astfel, potrivit datelor reprezentate în Graficul 7, în 2023 *ponderea comerțului cu servicii în PIB al țărilor BRICS* a variat între 4,9% (China) și 14,5% (India). Pentru a evidenția

⁹ În cadrul analizei realizate în cadrul acestui subcapitol se are în vedere Grupul BRICS în formula celor cinci țări inițiatoare, respectiv Brazilia, Federația Rusă, India, China și Republica Africa de Sud.

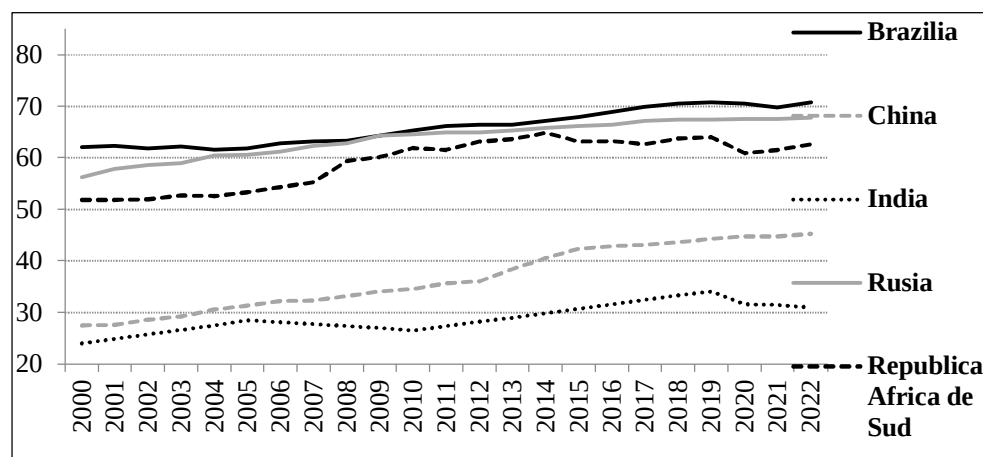
dimensiunea acestui indicator la nivelul economiilor BRICS, considerăm relevantă comparația cu SUA și UE, care în 2023 au înregistrat o pondere a comerțului cu servicii în PIB de 6,4% și, respectiv, 30,9%.

Graficul 5: BRICS – Contribuția serviciilor la valoarea adăugată în PIB, în perioada 2000-2023 (%)

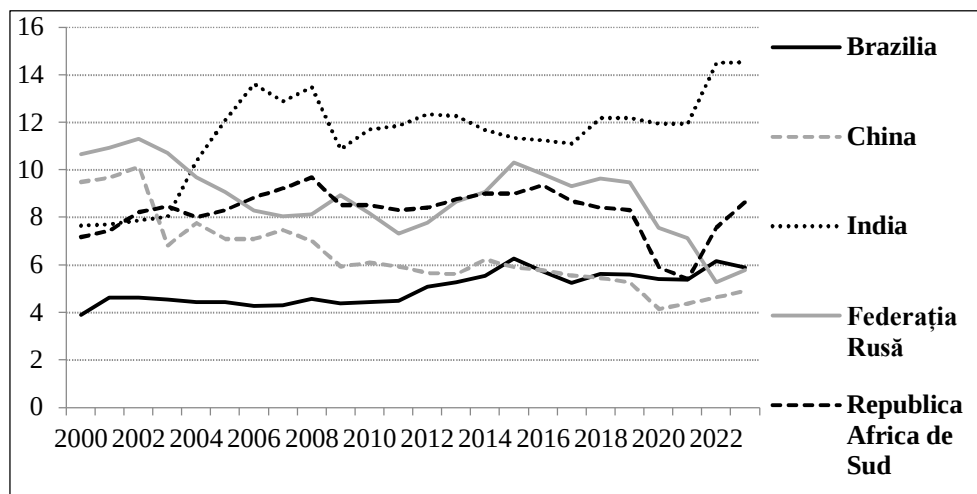
Sursa: Reprezentare a autorului pe baza datelor WBG (2025).

Graficul 6: BRICS – Forța de muncă în sectorul serviciilor, în perioada 2000-2022 (% în totalul forței de muncă ocupate)

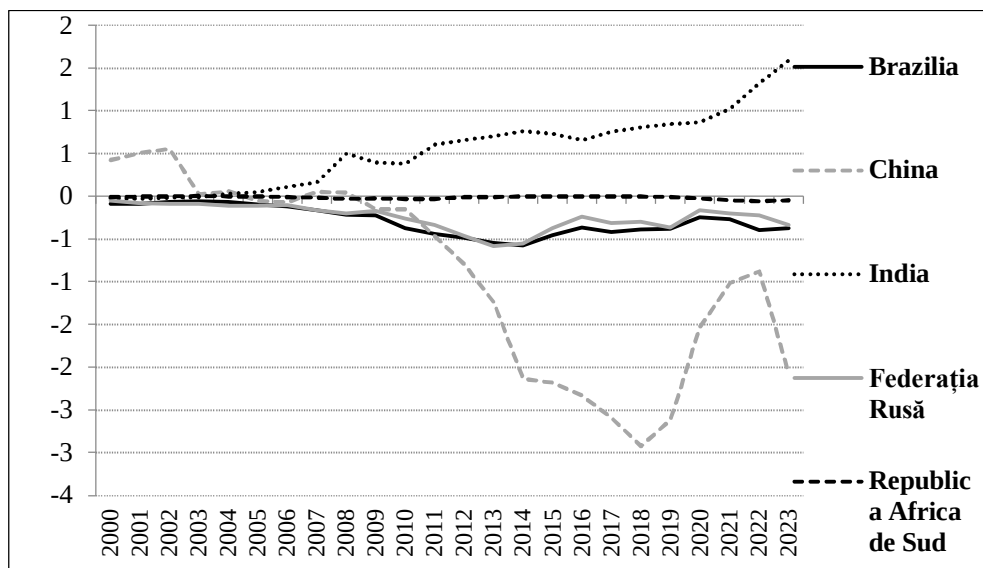
Sursa: Reprezentare a autorului pe baza datelor WBG (2025).

**Graficul 7: BRICS – Ponderea comerțului cu servicii în PIB,
în perioada 2000-2023 (%)**

Sursa: Reprezentare a autorului pe baza datelor WBG (2025).

**Graficul 8: BRICS – Balanța serviciilor,
în perioada 2000-2023 (miliarde de dolari)**

Sursa: Reprezentare a autorului pe baza datelor WBG (2025).

Potrivit datelor privind balanțele de plăți externe ale țărilor BRICS, între anii 2000 și 2023, se evidențiază faptul că *India* și-a consolidat poziția de *exportator net de servicii*, *Brazilia* și *Federația Rusă* s-au menținut în poziția de *importator net de servicii* (cu o tendință de reducere a soldurilor lor negative începând cu 2015), iar *Republica Africa de Sud* s-a menținut în poziția de *echilibru*. În rândul țărilor BRICS, *China* a cunoscut cea mai spectaculoasă evoluție a deficitului balanței serviciilor, în ultimii ani oscilând de la un maxim de 292 miliarde de dolari (în 2018) la 87,4 miliarde de dolari (în 2022) (Graficul 8).

Înregistrarea unui sold negativ al balanței serviciilor *nu* este interpretată întotdeauna în sens *negativ* pentru economiile în dezvoltare, deoarece, în multe situații, în structura importurilor sunt incluse servicii destinate industriilor prelucrătoare, acestea fiind utilizate ca *inputuri cu o contribuție deosebită la valoarea adăugată a acestora* (ITC, 2022). În această categorie intră serviciile de inginerie, transport și financiare care susțin producerea altor bunuri și servicii, din care, ulterior, o parte iau calea exporturilor. Este cazul țărilor BRICS, al căror nivel de inovare tehnologică la nivel național nu se ridică la nivelul țărilor avansate (Streltsov et al., 2021), acesta fiind completat prin importurile de servicii și investițiile străine directe (ISD) în sectorul serviciilor.

În ceea ce privește **participarea țărilor BRICS la comerțul internațional cu servicii** (CIS), în ciuda unor creșteri considerabile în ultimii ani, aceasta continuă să fie modestă, în topul principalilor exportatori și importatori de servicii la nivel mondial fiind incluse doar China și India (Tabelul 8). Potrivit datelor publicate de Organizația Mondială a Comerțului (OMC) și Centrul de Comerț Internațional (CCI), în 2024 țările BRICS au realizat *10,63% din exporturile* și, respectiv, *13,58% din importurile globale de servicii*, cea mai mare parte din aceste valori fiind realizate de *China* și *India* (care împreună au avut o pondere de 9,43% în exporturile și, respectiv, 11,04% în importurile globale de servicii).

Impactul pandemiei de COVID-19 asupra comerțului cu servicii al țărilor BRICS a fost diferit de la țară la țară¹⁰. Astfel, *China* și *India* au înregistrat scăderi mai reduse ale volumului valoric al comerțului lor cu servicii în timpul

¹⁰ În 2020, exporturile mondiale de servicii comerciale au scăzut cu 18,16% față de 2019, în timp ce în cazul bunurilor reducerea a fost de 7,36% (sursa: WTO, 2023b).

pandemiei, de 4% și, respectiv, 5%, situație explicată în principal prin: *diversitatea serviciilor* pe care acestea le exportă și *modurile de furnizare* a serviciilor utilizate preponderent de acestea. În schimb, *Brazilia* a înregistrat o scădere de 16%, Federația Rusă de 24%, iar Africa de Sud de aproape 46%. După încheierea pandemiei, majoritatea țărilor BRICS au revenit în tendințele pozitive, cu excepția Federației Ruse care, sub impactul sancțiunilor internaționale impuse în urma invadării Ucrainei începând cu februarie 2022, a intrat într-o tendință de evoluție negativă în cazul exporturilor (de la 54,62 miliarde de dolari în 2021 la 41,22 miliarde de dolari în 2024), însă nu spectaculoasă pe măsura severității sancțiunilor, iar în cazul importurilor de servicii se remarcă chiar o sporire a volumului acestora (de la 74,68 miliarde de dolari în 2021 la 80,17 miliarde de dolari în 2024) (WTO, 2025a).

Tabelul 8: BRICS în exporturile și importurile de servicii la nivel mondial, în 2024 (miliarde de dolari, %)

Țări		Export de servicii		Import de servicii	
		Volum valoric (miliarde dolari)	Pondere în total mondial (%)	Volum valoric (miliarde dolari)	Pondere în total mondial (%)
Țările BRICS până în 2023	China	444,4	5,12	607,5	7,66
	India	374,3	4,31	268,1	3,38
	Federația Rusă	41,2	0,47	80,2	1,01
	Brazilia	47,7	0,55	101,4	1,28
	Republica Africa de Sud	15,7	0,18	19,6	0,25
	Subtotal	923,3	10,63	1.076,8	13,58
Țări invitate să adere la BRICS în 2023	Argentina	16,9	0,19	22,4	0,28
	Arabia Saudită	52,9	0,61	93,7	1,18
	Emiratele Arabe Unite	175,7	2,02	105,7	1,33
	Egipt	27,1	0,31	25,2	0,32
	Etiopia*	7,2	0,09	7,6	0,10
	Iran*	9,9	0,12	18,3	0,25
	Subtotal	289,7	3,34	272,9	3,46

Notă: *Datele pentru anul 2023.

Sursa: Realizat de autor pe baza datelor WTO (2025a).

Având în vedere caracteristicile țărilor BRICS, localizarea geografică și interesele lor de afaceri, **comerțul reciproc cu servicii** este apreciat drept modest. Datele publicate de CCI pentru anul 2021 (ITC, 2022) evidențiază *intensitatea redusă a comerțului cu servicii intra-BRICS*, ponderile celorlalte țări BRICS în *exporturile* totale de servicii ale fiecăreia dintre acestea fiind de 9% pentru Brazilia, 13% pentru Federația Rusă, 6% pentru India, 4% pentru China și 12% pentru Republica Africa de Sud, iar în *importurile* totale de servicii ale fiecăreia dintre acestea de câte 3% pentru Brazilia și China, 6% pentru India și 9% pentru Republica Africa de Sud. Datele prezentate în Tabelul 9 relevă faptul că principalii parteneri comerciali ai țărilor BRICS sunt economiile dezvoltate din Europa și America de Nord care dețin avantaje comparative globale considerabile în domeniul comerțului cu servicii.

Tabelul 9: BRICS – parteneri internaționali în comerțul cu servicii, în 2021 (% în total mondial)

Parteneri comerciali	Brazilia		Federația Rusă		India		China		Republica Africa de Sud	
	Ex-port	Im-port	Ex-port	Im-port	Ex-port	Im-port	Ex-port	Im-port	Ex-port	Im-port
Europa și Asia Centrală	31	45	61	74	31	28	28	24	43	54
America de Nord	29	35	6	6	23	23	23	19	15	14
Asia de Est și Pacific	10	8	9	8	21	28	28	46	15	13
America Latină și Caraibe	15	6	2	2	3	3	3	3	2	2
Celelalte țări BRICS	9	3	13	5	6	6	4	3	12	9
Orientul Mijlociu și Africa de Nord	4	3	7	5	10	8	5	4	6	5
Africa Subsahariană	2	0	0	0	4	3	2	1	6	3
Asia de Sud	0	0	1	0	2	1	1	0	1	0

Sursa: Realizat de autor pe baza datelor publicate de ITC (2022).

În ceea ce privește **compoziția sectorială** a comerțului cu servicii al țărilor BRICS, se remarcă faptul că *transportul, călătoriile și alte servicii de afaceri* domină exporturile și importurile acestora (Tabelul 10). Celelalte sectoare prezintă niveluri de importanță diferite în funcție de caracteristicile individuale ale economiilor BRICS (de exemplu, serviciile de telecomunicații și TIC reprezintă 31% exporturile de servicii ale Indiei și 18% din importurile Republicii Africa de Sud; serviciile de prelucrare a inputurilor fizice și de construcții reprezintă 8% și, respectiv, 7% din exporturile Chinei).

Tabelul 10: BRICS – Distribuția sectorială a comerțului cu servicii, în 2019 (% în total exporturi și importuri de servicii ale fiecărei țări)

Categorii de servicii	Brazilia		Federația Rusă		India		China		Republica Africa de Sud	
	Ex-port	Im-port	Ex-port	Im-port	Ex-port	Im-port	Ex-port	Im-port	Ex-port	Im-port
Transport	27	17	37	19	12	25	23	20	22	25
Călătorii	18	28	17	32	14	30	17	47	44	18
Alte servicii de afaceri	34	24	21	17	35	17	27	11	17	14
Telecomunicații, servicii de calculatoare și informatice	6	1	7	9	31	10	9	5	4	18
Servicii financiare	4	7	3	7	2	3	2	3	4	7
Asigurări și pensii	2	1	1	1	1	2	2	2	3	3
Plăți pentru utilizarea proprietății intelectuale	2	7	1	6	1	6	1	7	1	9
Mentenanță și reparații	4	1	3	2	0	2	2	1	1	1
Bunuri și servicii guvernamentale	1	2	2	1	1	1	1	1	2	2
Personale, culturale și recreative	2	2	1	1	1	2	1	1	2	1
Construcții	0	1	6	5	2	2	7	2	0	1

Categorii de servicii	Brazilia		Federația Rusă		India		China		Republica Africa de Sud	
	Ex-port	Im-port	Ex-port	Im-port	Ex-port	Im-port	Ex-port	Im-port	Ex-port	Im-port
Prelucrarea inputurilor fizice deținute de terți	0	0	1	0	0	0	8	0	0	1

Sursa: Realizat de autor pe baza datelor ITC (2022).

Date fiind progresele considerabile în sectoarele dinamice ale serviciilor, precum cele asociate ingineriei și de cercetare-dezvoltare, în general la nivelul țărilor dezvoltate, experții se așteaptă ca factorii de decizie din țările BRICS și din alte țări în dezvoltare să adopte *măsuri de stimulare în vederea sporirii accesului acestora la servicii de înaltă productivitate* (prin importuri și ISD în servicii) care să susțină creșterea economică, ca și crearea de locuri de muncă în industriile competitive prelucrătoare și de servicii.

Analiza structurii comerțului cu servicii al țărilor BRICS relevă un nivel ridicat al *comerțului cu servicii încorporate*, respectiv servicii utilizate ca inputuri în producția de bunuri și alte servicii comerciale. Astfel, potrivit datelor *Trade in Value Added – TiVA* (OECD, 2024e), *exporturile de produse manufacturate ale țărilor BRICS încorporează între 25% și 35% servicii* în termeni de valoare adăugată, provenite atât din surse interne, cât și furnizate de companii străine care operează în economiile acestora. Dezvoltarea acestor servicii prezintă astfel importanță inclusiv din perspectiva creării unor noi surse de venituri directe din exporturi, precum și al creșterii competitivității producătorilor naționali pe piețele mondiale.

Analiza **modurilor de furnizare** transfrontalieră a serviciilor¹¹ evidențiază faptul că economiile *Chinei* și *Indiei* performează la nivel mondial la nivelul

¹¹ Conform acordului GATS din cadrul OMC, comercializarea transfrontalieră a serviciilor se poate realiza prin patru moduri: *modul 1: furnizarea transfrontalieră, când serviciul trece granița (prin mijloace digitale), modul 2: consumul în străinătate, prin deplasarea consumatorului în țara unde este prestat serviciul, modul 3: prezența comercială în*

comerțului cu servicii tranzacționate prin *modul 3*, (în 2022, 63% din totalul exporturilor de servicii ale Chinei se realizau prin modul 3, față de 25,7% în 2005, iar în cazul Indiei, la 14% de la 8,9%) (WTO, 2025a). Aceste două țări se inclusiv în ceea ce privește exporturile de servicii prin *modul 1* (în 2022, din totalul exporturilor de servicii ale Indiei 73,6% se realizau prin modul 1, față de 67,2% în 2005, datorită ponderii ridicate a serviciilor IT care se tranzacționează prin mijloace digitale; în ceea ce privește China, evoluția exporturilor de servicii prin modul 1 a coborât de la 40% în 2005 la 31,5% în 2022) (WTO, 2025a).

De asemenea, țările BRICS înregistrează performanțe diferite și în ceea ce privește comerțul cu servicii care implică *deplasarea fizică a persoanelor peste granițe* (în calitate de consumatori și prestatori de servicii). Astfel, acestea realizează performanțe foarte bune în comerțul cu servicii tranzacționate prin *modul 2* (datorită faptului că acesta este modul de tranzacționare specific serviciilor turistice, țările BRICS fiind foarte bine reprezentate în acest domeniu, atât ca țări-sursă cât și de destinație), în timp ce *modul 4* este restricționat pe majoritatea piețelor lor de export (acest mod este specific tranzacționării serviciilor profesionale, iar diversitatea circumstanțelor și politicilor de reglementare individuale ale membrilor BRICS impun eforturi de cooperare și colaborare reciprocă pentru identificarea provocărilor și determinarea intervențiilor necesare în promovarea perspectivelor economiilor BRICS în acest sector)¹².

Țările BRICS sunt, de asemenea, bine reprezentate în *comerțul internațional cu servicii educaționale*, în primul rând în calitate de țări-sursă, acest segment fiind puternic afectat de pandemia de COVID-19. Cu excepția Chinei, schimburile cu servicii educaționale intra-BRICS sunt modeste.

străinătate, prin investiții străine directe și modul 4: prezența temporară a persoanelor fizice prestatoare de servicii în străinătate (independent sau ca angajat al unui furnizor străin de servicii). Sursa: WTO, 1995.

¹² În 2020 a fost adoptată Strategia BRICS pentru parteneriatul economic (*BRICS Strategy for Economic Partnership*), în care s-a convenit creșterea mobilității intra-BRICS a oamenilor de afaceri, a profesioniștilor din domeniul sănătății, din domeniul academic, lucrători etc. Sursa: University of Toronto, 2021.

Comerțul digital se dezvoltă rapid în țările BRICS, clasamentul exportatorilor de servicii IT, comerț electronic, algoritmi și inteligență artificială (AI) continuând să fie condus de India și China (Tabelul 11). Acesta este considerat un sector-cheie care va susține competitivitatea globală a exporturilor de servicii al țărilor BRICS în următorul deceniu.

Tabelul 11: BRICS în exporturile de servicii tranzacționate prin mijloace digitale, în 2019 și 2024 (miliarde de dolari, %)

Țări	Volum valoric (miliarde dolari)		Ritm de creștere (%)		Pondere în exporturile mondiale în 2022 (%)
	2019	2024	2024/2023	2024/2019	
Brazilia	13,5	24,3	8	80.00	0,52
Federația Rusă	19,8	9,5	-10	-52.02	0,20
India	123,5	269,0	8	117.81	5,80
China	114,0	220,6	6	93.51	4,76
Republica Africa de Sud	4,1	7,1	13	73.17	0,15
Total BRICS	274,9	530,5	-	92.98	11,43
Total mondial	2.814,8	4.637, 3	8	64.75	100,00

Sursa: Realizat de autor pe baza datelor WTO (2025a).

Un impediment cu impact major asupra CIS este reprezentat de **costurile comerciale ridicate** (de două ori mai mari decât în comerțul cu mărfuri), cauzate în principal de barierele ce decurg din reglementările de politici comerciale. Deși nu există restricții explicite la frontieră (cum este cazul taxelor vamale), CIS cade sub incidența unor politici atât *orizontale* (respectiv limitări sau angajamente care se aplică tuturor sectoarelor) (WTO, 2025c), cât și *specifice* anumitor sectoare, care afectează capacitatea furnizorilor străini de servicii de a intra și opera pe piețele locale.

Restricțiile de politici comerciale ale țărilor BRICS sunt relativ *ridicate* în raport cu cele ale țărilor dezvoltate, însă există și unele cazuri în care acestea se dovedesc a fi mai *liberale* comparativ cu ale altor țări în dezvoltare.

Sectoarele în care se impun măsuri de liberalizare sunt: transportul feroviar de marfă și serviciile profesionale din India, serviciile de curierat și unele servicii audio-vizuale în China, transportul feroviar de marfă și unele sub-sectoare de logistică din Federația Rusă (această evaluare face referire la situația anterioară declanșării războiului din Ucraina, respectiv februarie 2022, după care împotriva acestei țări au fost inițiate, multiple valuri de sancțiuni aplicabile tranzacțiilor internaționale ale acesteia).

Caseta 1: Brazilia și China în topul celor mai reformatoare țări în domeniul reglementărilor interne privind serviciile

În perioada 2014-2022, *Brazilia* și *China* s-au situat pe poziții de top în clasamentul celor mai reformatoare țări în domeniul CIS.

Brazilia a parcurs un proces de *liberalizare progresivă* a tranzacțiilor cu servicii, combinând măsurile transversale cu eforturile mai cuprinzătoare de liberalizare în sectoare-cheie ale serviciilor, precum cele *financiare* și *transportul aerian*. În 2021-2022, Brazilia a introdus noi *modificări de reglementare reformatoare*: (i) Legea 14195/2021, care prevede eliminarea cerințelor de rezidență pentru manageri din majoritatea sectoarelor (cu excepția serviciilor juridice și de contabilitate), astfel că managerii nu mai sunt obligați să locuiască în Brazilia, ci este suficientă numirea unui reprezentant în țară în scopuri legale; (ii) în 2021, au fost introduse reforme importante în *serviciile financiare*, pentru organizarea *Banco Central do Brasil* (Autoritatea de Supraveghere Bancară din Brazilia); (iii) în 2022 au intrat în vigoare măsurile reformatoare prevăzute în Legea 14286/2021, care au vizat liberalizarea circulației capitalului străin, accesul la împrumuturi pentru companiile cu capital majoritar străin și facilitarea condițiilor de acces la capital pentru străini în băncile braziliene.

În perioada 2014-2022, *China* a adoptat măsuri de *liberalizare progresivă a reglementărilor privind ISD*. Revizuirile anuale ale măsurilor administrative speciale pentru accesul ISD (prin introducerea *listei negative în 2017*) au contribuit la restrângerea progresivă a domeniului de aplicare a restricțiilor care afectează ISD. De asemenea, în ultimii cinci ani, s-au luat măsuri de *liberalizare privind proprietatea, înființarea și controlul întreprinderilor străine* în sectoare precum *serviciile financiare, de transport, logistică, construcții, telecomunicații* cu valoare adăugată și servicii profesionale.

Sursa: Realizat de autor pe baza OECD (2023).

În vederea stimulării economiei serviciilor și îmbunătățirii productivității acestora, măsurile întreprinse pentru *deschiderea piețelor de servicii* ar trebui completate și ajustate cu *politici privind sporirea integrării comerțului reciproc cu servicii*.

Având în vedere experiențele individuale dobândite la nivel internațional prin participarea la o serie de inițiative multilaterale în domeniul comerțului cu servicii (în principal în cadrul OMC), precum și la alte grupări de integrare regională (precum Forumul de Cooperare Asia-Pacific, APEC), țările BRICS ar putea avea în vedere o agendă de intensificare a comerțului reciproc cu servicii în domenii precum: îmbunătățirea cadrului de reglementare internă a serviciilor (măsură avansată și susținută în cadrul OMC, începând cu 2022) (WTO, 2022b¹³), facilitarea ISD și acțiuni pentru sprijinirea celor mai dinamice segmente ale comerțului cu servicii, precum comerț electronic (axat pe activități de retail pe platforme online) și comerț digital (cu o acoperire mult mai largă).

De asemenea, sectorul serviciilor din țările BRICS este foarte atractiv și pentru **ISD**. Pe ansamblu, în primul an de pandemie, 54% din totalul ISD în aceste economii s-au realizat în industrii de servicii, iar în 2021, 48%. Datele din Tabelul 12 relevă, pe lângă importanța tot mai mare a sectorului serviciilor în economiile BRICS, și rezistența activităților din acest sector la șocurile externe (de exemplu, criza lanțurilor globale de aprovizionare din primul an de pandemie a avut ca efect scăderea volumului valoric al investițiilor greenfield în industriile prelucrătoare cu 59,5%, de la 94 miliarde de dolari la 38 miliarde de dolari). Astfel, în perioada pandemiei, *investițiile de tip greenfield în sectorul serviciilor în economiile BRICS* au dovedit un nivel de *reziliență* relativ ridicat comparativ cu cele realizate la nivelul celorlalte sectoare economice. În primul an de pandemie, valoarea investițiilor greenfield în servicii a scăzut cu 14,5% (respectiv de la 55 miliarde de dolari în 2019 la 47 miliarde de dolari în 2020) față de valoarea totală a investițiilor greenfield în economiile BRICS care a scăzut cu 42,3% (respectiv de la 151 miliarde de dolari în 2019 la 87 miliarde de dolari 2020).

¹³ Între cele 70 de țări participante se numără și Brazilia, China și Federația Rusă. Sursa: WTO, 2022b.

În ceea ce privește tranzacțiile de *fuziuni și achiziții* (F&A) în servicii, deși valoarea acestora a înregistrat un declin de 68,7% în al doilea an de pandemie (de la 32 de miliarde de dolari în 2019 și 2020 la 10 miliarde de dolari în 2021), sectorul serviciilor este cel care înregistrează cea mai mare atractivitate pentru F&A la nivelul țărilor BRICS. Cele mai atractive industrii de servicii pentru proiectele greenfield în țările BRICS sunt cele de informații și comunicații, precum și cele financiare și de asigurări, iar pentru proiectele de F&A, cele de utilități, financiare și asigurări, transport și depozitare, precum și imobiliare (Tabelul 12).

**Tabelul 12: BRICS – ISD în sectorul serviciilor, în perioada 2019-2021
(miliarde de dolari, %)**

Categorii de investiții și servicii		Valoare (miliarde de dolari)				Număr de proiecte			
		2019	2020	2021	2021/ 2020 (%)	2019	2020	2021	2021/ 2020 (%)
Proiecte green- field	Total general	151	87	92	+6	2311	1317	1391	+6
	Total servicii, din care:	55	47	44	-8	1084	643	727	+13
	Informatică și comunicații	8	12	10	-13	409	228	324	+42
	Financiare și de asigurări	6	8	4	-49	95	79	56	-29
Fuziuni și achi- ziții	Total general	44	65	15	-77	541	354	376	+6
	Total servicii, din care:	32	32	10	-67	403	268	308	+15
	Utilități	11	6	4	-26	14	18	28	+56
	Financiare și de asigurări	4	9	4	-36	73	36	39	+8
	Transport și de- pozitare	5	2	1	-39	28	15	23	+53
	Imobiliare	4	5	1	-69	45	19	18	-5

Sursa: Realizat de autor pe baza datelor UNCTAD (2023).

În **sinteză**, analiza economiilor BRICS relevă un *potențial ridicat al serviciilor*, ceea ce înseamnă că acestea ar trebui să se concentreze pe valorificarea beneficiilor aduse de intensificarea participării la CIS, dar și a *integrării comerciale la nivel de grup*.

De asemenea, sporirea afacerilor în subsectoarele de servicii la nivelul țărilor BRICS este susținută de forțele economice care decurg din promovarea *modelului de consum intensiv în servicii* și din *creșterea utilizării serviciilor în cadrul lanțurilor valorice globale* (rezultată din sporirea *cererii de servicii intermediare* în cadrul industriilor atât prelucrătoare, cât și de servicii), eforturile de stimulare a industriilor de servicii și de participare sporită a acestora la CIS putând reprezenta sursa sporirii *competitivității economice* și, implicit, a *bunăstării* țărilor BRICS.

3.5. Rolul liberalizării comerțului cu servicii în cadrul Parteneriatului Economic Regional Cuprinzător (RCEP) la întărirea cooperării în cadrul Sudului global

Una dintre căile de afirmare a țărilor Sudului global în economia mondială este reprezentată de unirea intereselor acestora la nivel regional, prin participarea la diferite grupări de integrare economică regională. În cadrul acestui subcapitol se analizează una dintre cele mai recente grupări de integrare regională din Asia-Pacific – *Parteneriatul Economic Regional Cuprinzător (RCEP)*. Analiza întreprinsă se concentrează pe cuantificarea angajamentelor de liberalizare a serviciilor în cadrul RCEP și, implicit, a rezultatelor acestora în regiunea Asiei, precum și conturarea perspectivelor preliminare și a implicațiilor acestora în contextul actual al incertitudinilor economice și al provocărilor suprapuse care decurg din tensiunile comerciale și din experiența pandemiei de COVID-19.

În acest sens relevante sunt studiile Băncii Asiatice de Dezvoltare (ADB) și ale Institutului de Cercetare Economică pentru ASEAN și Asia de Est (ERIA).

La aproape trei decenii de la intrarea în vigoare a Acordului General privind Comerțul cu Servicii (GATS¹⁴), pe fondul incertitudinilor economice și al provocărilor suprapuse care decurg din tensiunile comerciale și din experiența pandemiei de COVID-19, *revitalizarea liberalizării comerțului cu servicii a făcut doi noi pași în regiunea Asia-Pacific.*

În primul rând, *în aprilie 2021 a intrat în vigoare Acordul ASEAN¹⁵ privind comerțul cu servicii (ATISA¹⁶)*, semnat la Manila în octombrie 2020, care reunește rezultatele celor 10 runde de liberalizare progresivă a serviciilor implementate de statele membre ASEAN în perioada 1997-2018 în conformitate cu *Acordul-cadru privind serviciile ASEAN (AFAS¹⁷)*. ATISA completează acest cadru de reglementare cu anexe sectoriale privind serviciile *financiare*, de *telecomunicații* și *auxiliare de transport* (ASEAN, 2020).

În al doilea rând, la 1 ianuarie 2022 a intrat în vigoare *Parteneriatul Economic Regional Cuprinzător (RCEP¹⁸)*, semnat de 15 țări¹⁹ în noiembrie 2020, după 8 ani de negocieri, între obiectivele căruia sunt înscrise: *sporirea stimulării comerțului cu servicii, prin: (i) îmbunătățirea accesului pe piață și (ii) îmbunătățirea predictibilității și transparenței reglementărilor* (ASEAN, 2021). Comerțul cu servicii este reglementat în cadrul capitolului 8 și conține anexe sectoriale privind serviciile *financiare*, de *telecomunicații* și *profesionale*.

Elementul de noutate în cadrul ATISA și RCEP este mecanismul de tranziție de la o abordare bazată pe întocmirea unei liste pozitive (prevăzută în cadrul GATS-OMC și aplicat în cadrul AFAS) la cea a unei liste negative a liberalizării comerțului cu servicii. Această tranziție este considerată o provocare

¹⁴ **GATS** (General Agreement on Trade in Services) în cadrul Organizației Mondiale a Comerțului (OMC) în 1995.

¹⁵ **ASEAN** (Association of Southeast Asian Nations) este o organizație politică și economică, constituită în 1967, care în prezent este formată din zece țări din Asia de Sud-Est: Brunei, Cambodgia, Filipine, Indonezia, Republica Populară Democrată Laos, Malaysia, Myanmar, Singapore, Thailanda, Vietnam.

¹⁶ **ATISA** (ASEAN Trade In Services Agreement).

¹⁷ **AFAS** (ASEAN Framework Agreement on Services).

¹⁸ **RCEP** (Regional Comprehensive Economic Partnership).

¹⁹ 10 țări membre ale ASEAN, Australia, China, Republica Coreea, Japonia, Noua Zeelandă.

pentru negociatorii și autoritățile de reglementare din țările membre în dezvoltare, având în vedere faptul că aceasta necesită abilități tehnice considerabile și un nivel înalt de înțelegere a implicațiilor practice ale liberalizării comerțului cu servicii, în ceea ce privește: cadrul de reglementare intern, structurile economice și sociale, competitivitatea și resursele.

Comerțul cu servicii în țările Asiei reprezintă una dintre principalele preocupări de analiză ale Băncii Asiatice de Dezvoltare (ADB) și Institutului de Cercetare Economică pentru ASEAN și Asia de Est (ERIA²⁰), care au dezvoltat un studiu cu următoarele obiective: cuantificarea profunzimii angajamentelor de liberalizare a serviciilor în cadrul RCEP și implicit a rezultatelor acestora în regiunea Asiei; dezvoltarea unei metode de calcul a ratelor de liberalizare a comerțului cu servicii în cadrul RCEP; identificarea efectelor liberalizării comerțului cu servicii (date fiind diferențele semnificative între țări în ceea ce privește ratele de liberalizare pentru modurile de furnizare) asupra fluxurilor comerciale, productivității și creșterii economice²¹; identificarea tipurilor specifice de restricții existente și a diferențelor dintre ratele de liberalizare a serviciilor și modurile de livrare dintre țările RCEP; conturarea perspectivelor preliminare și a implicațiilor acestora în contextul actual al transformării digitale și redresării postpandemie (Crivelli et al., 2022).

3.5.1 Expansiunea comerțului cu servicii între țările din Asia sub impactul angajamentelor din cadrul GATS și Acordul-cadru privind serviciile ASEAN

În perioada 2005-2019, comerțul cu servicii între țările RCEP a crescut într-un ritm semnificativ mai mare decât în restul lumii, rata medie anuală de creștere a exporturilor și importurilor de servicii fiind de 8,3%, în timp ce media globală a fost de 6,2%.

²⁰ **ADB** (Asian Development Bank). **ERIA** (Economic Research Institute for ASEAN and East Asia).

²¹ Liberalizarea comerțului cu servicii facilitează intrarea furnizorilor de servicii *inovatori*, iar sporirea *concurenței* generează efecte pozitive asupra *calității* și *disponibilității* serviciilor, care, la rândul lor, au un impact benefic asupra *productivității* companiilor producătoare.

Crizele financiare din 2008 și 2011, precum și recesiunea ulterioară, din 2015, experimentată de mai multe economii cu venituri mari au *încetinit creșterea comerțului cu servicii*. Cu toate acestea, *regiunea RCEP și-a revenit rapid* în comparație cu restul lumii și a continuat să depășească creșterea comerțului cu servicii la nivel global. Potrivit datelor din Tabelul 13, comerțul cu servicii în regiunea RCEP a înregistrat ritmuri de creștere superioare mediei mondiale, atât pentru exporturi cât și pentru importuri, pentru toate modurile de tranzacționare. În cadrul regiunii RCEP, creșterea comerțului cu servicii a fost deosebit de puternică în economiile ASEAN (creșterea medie anuală a exporturilor în modul 3 a fost de aproximativ patru ori mai mare decât media globală pentru 2005-2017).

Tabelul 13: Rate de creștere anuală a comerțului cu servicii, pe moduri de tranzacționare, la nivel mondial, ASEAN și RCEP, media valorilor între 2005 și 2017 (%)

Moduri de tranzacționare a serviciilor (conform GATS)	Exporturi			Importuri		
	ASEAN	RCEP	Total mondial	ASEAN	RCEP	Total mondial
<i>Modul 1: Furnizarea transfrontalieră, când serviciul trece granița (prin mijloace digitale)</i>	9,2	8,1	6,3	7,6	7,4	6,0
<i>Modul 2: Consumul în străinătate, prin deplasarea consumatorului în țara unde este prestat serviciul</i>	11,0	6,9	5,6	10,3	10,2	6,0
<i>Modul 3: Prezența comercială în străinătate, prin investiții străine directe</i>	20,9	11,3	5,6	10,8	9,2	5,5
<i>Modul 4: Prezența temporară a persoanelor fizice prestatoare de servicii în străinătate (independent sau ca angajat al unui furnizor străin de servicii)</i>	11,5	12,8	8,7	12,4	11,7	8,4

Sursa: Redactat de autor pe baza datelor WTO (1995) și Crivelli et al. (2022).

Pentru perioada 2005 și 2017, se remarcă o relație puternică și pozitivă între gradul de *liberalizare în cadrul GATS* și *creșterea comerțului cu servicii*. De exemplu, China și Vietnam au adoptat rate de liberalizare de aproximativ 50%, ceea ce a generat cele mai mari ritmuri de creștere a comerțului cu servicii dintre toate țările. În schimb, Brunei și-a asumat cel mai redus nivel de angajamente de liberalizare, ceea ce a condus la cele mai reduse rate de creștere a comerțului cu servicii. Această asociere pozitivă, care arată că economiile liberalizate au înregistrat o creștere mai mare a comerțului cu servicii, sugerează că *sporirea angajamentelor din cadrul RCEP poate stimula comerțul cu servicii*, care să contribuie la dezvoltarea economică a țărilor membre.

Astfel, în cadrul RCEP, toate țările partenere, cu excepția Filipinelor și a Chinei, și-au asumat angajamente de liberalizare superioare celor din cadrul GATS. Prin urmare, este de așteptat ca tranzacțiile cu servicii să se extindă în regiune, în special în Australia, Brunei, Indonezia, Japonia, Malaysia, Myanmar și Singapore, care și-au asumat cele mai mari angajamentele de liberalizare în cadrul RCEP (considerabil mai ridicate comparativ cu cele din cadrul GATS).

3.5.2 *Tranziția la abordarea unei liste negative și metodologia cuantificării angajamentelor privind liberalizarea comerțului cu servicii în cadrul RCEP*

Abordarea privind întocmirea unei *liste pozitive*, specifică GATS-OMC, presupune ca țările membre să prezinte un *program (calendar) de angajamente*, care identifică explicit toate angajamentele și limitările privind *accesul la piață și tratamentul național*, pentru *fiecare sector și subsector al serviciilor* și pentru *fiecare dintre cele patru moduri de furnizare a serviciilor*. Pe cale de consecință, sectoarele și subsectoarele *necuprinse în liste nu sunt liberalizate*. AFAS folosește abordarea pozitivă a listei de angajamente.

Potrivit abordării bazate pe întocmirea unei *liste negative*, țările membre trebuie să prezinte o listă de *măsuri neconforme (non-conforming measures, lb. engl.)* care să conțină *doar limitările și restricțiile pentru anumite sectoare și subsectoare de servicii*. Implicit, sectoarele și subsectoarele de servicii care

nu sunt incluse în această listă sunt presupuse a fi deschise furnizorilor de servicii străini dacă nu se specifică altfel. ATISA folosește abordarea negativă a listei de angajamente.

Similar ATISA, RCEP a adoptat abordarea privind întocmirea unei liste negative pentru liberalizarea serviciilor. În decembrie 2022, șapte membri RCEP (Australia, Brunei, Coreea, Indonezia, Japonia, Malaysia, Singapore) și-au prezentat deja listele de măsuri neconforme pentru servicii, alte cinci țări RCEP (China, Filipine, Noua Zeelandă, Thailanda, Vietnam) au până la 3 ani pentru a depune un program de măsuri neconforme, iar pentru restul țărilor (Cambodgia, Laos, Myanmar) această perioadă de tranziție a fost prelungită până la 12 ani.

Tabelul 14: Modalitățile de calcul al ratelor de liberalizare a comerțului cu servicii în cadrul RCEP

Moduri de tranzacționare internațională a serviciilor	Modalități de calcul al ratelor de liberalizare	Cote de participare
Modul 1: Furnizarea transfrontalieră	Ratele de liberalizare se bazează pe <i>rata de prevalență a restricțiilor</i> care afectează aceste moduri, respectiv proporția subsectoarelor cu restricții pentru modul 1 sau modul 2 în numărul total de subsectoare din lista de servicii definită de OMC.	30%
Modul 2: Consumul în străinătate		10%
Modul 3: Prezența comercială în străinătate	Rata de liberalizare este <i>media ponderată dintre</i> : (i) rata de liberalizare pentru <i>deschiderea accesului capitalului propriu străin</i> (pondere de 60%) și (ii) rata de liberalizare pentru <i>eliminarea sau reducerea altor restricții sau limitări</i> (pondere de 40%).	55%
Modul 4: Prezența persoanelor fizice în străinătate	Calculul ia în considerare <i>libertatea de mișcare pe baza duratei în care i se permite unei persoane să rămână într-o țară, fie ca profesionist independent, fie ca furnizor de servicii pe bază contractuală sau ca vizitator de afaceri</i>	5%

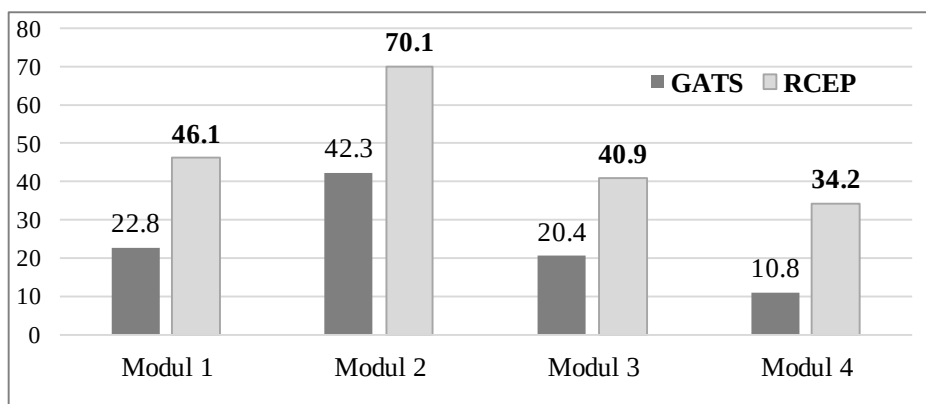
Sursa: Tabel redactat de autor pe baza Crivelli et al. (2022).

Abordarea bazată pe lista negativă este menită să ofere o mai mare *claritate, încredere și transparență* reglementărilor privind comerțul cu servicii din țările membre. Cu toate acestea, adoptarea unei abordări bazate pe listă negativă nu se traduce neapărat într-o îmbunătățire semnificativă a liberalizării serviciilor. Ceea ce determină în cele din urmă *calitatea liberalizării* este *amplarea măsurilor neconforme care restricționează comerțul cu servicii*.

Studiul ADB-ERIA (Crivelli et al., 2022) examinează ratele generale de liberalizare a serviciilor pentru fiecare țară participantă la RCEP, folosind o măsură compozită a liberalizării serviciilor, exprimată procentual (Tabelul 14), respectiv *media ponderată a ratelor de liberalizare pentru modurile 1, 2, 3 și 4*. Ponderile utilizate în calculul măsurii finale de liberalizare reflectă cotele fiecărui mod de furnizare în comerțul total cu servicii comerciale în 2016 (Tabelul 14).

3.5.3 Impactul angajamentelor de liberalizare din cadrul RCEP asupra comerțului cu servicii

Graficul 9: Rate medii de liberalizare a serviciilor pe moduri de furnizare, în cadrul angajamentelor GATS și RCEP, în 2022 (%)

Sursa: Reprezentare a autorului pe baza datelor Crivelli et al. (2022).

Amplarea și profunzimea liberalizării oferite de țările partenere în cadrul RCEP variază în funcție de modul de furnizare în comerțul cu servicii. Potrivit

datelor relevate în studiul ADB-ERIA și prezentate în Graficul 9, se constată că modul 2 (consumul din străinătate) are cel mai înalt grad de angajament, cu o rată medie de liberalizare de 70,1% în regiune, urmat de modul 1 (furnizarea transfrontalieră) cu o medie de 46,1% și modul 3 (prezența comercială) cu 40,9%, cel mai scăzut grad de angajamente fiind înregistrat de modul 4 (deplasarea persoanelor fizice prestatoare) de 34,2%.

Datele prezentate în Tabelul 15 relevă *decalaje semnificative* în ceea ce privește liberalizarea comerțului cu servicii între țările RCEP la nivelul tuturor modurilor de tranzacționare. Pe ansamblu, între țările RCEP, cele mai ridicate grade de liberalizare sunt înregistrate de Australia (66,2%), Japonia (64,9%), Indonezia (64%), Malaysia (62,8%), Brunei (52,9%), Vietnam (52,7%) și Singapore (52,3%), la polul opus situându-se Filipine (7,72%), Thailanda (24,3%) și Cambodgia (29,11%). Predominanța scorurilor scăzute de liberalizare este explicată prin ponderea mare a sectoarelor în cadrul cărora încă mai persistă *limitări privind accesul la piață și tratamentul național*.

Tabelul 15: Ratele de liberalizare a serviciilor asumate de țările RCEP, pe moduri de furnizare (%)

Țări RCEP	Modul 1	Modul 2	Modul 3	Modul 4	Media ponderată*
Australia	86,0	99,7	48,9	70,4	66,19
Brunei	48,8	100	51,0	4,3	52,91
Cambodgia	37,8	58,8	19,9	18,8	29,11
China	28,9	68,4	49,8	24,2	44,11
Coreea	20,4	61,5	54,5	48,9	44,69
Filipine	0	0	12,6	15,8	7,72
Indonezia	82,9	92,0	50,7	41,3	64,02
Japonia	75,9	98,2	50,1	95,4	64,92
Laos	25,5	49,8	30,2	16,6	30,07
Malaysia	87,4	98,7	43,3	58,1	62,81
Myanmar	51,5	53,2	39,9	4,7	42,95
Noua Zeelandă	36,0	40,6	35,9	43,6	36,79
Singapore	63,0	93,2	39,5	48,0	52,35

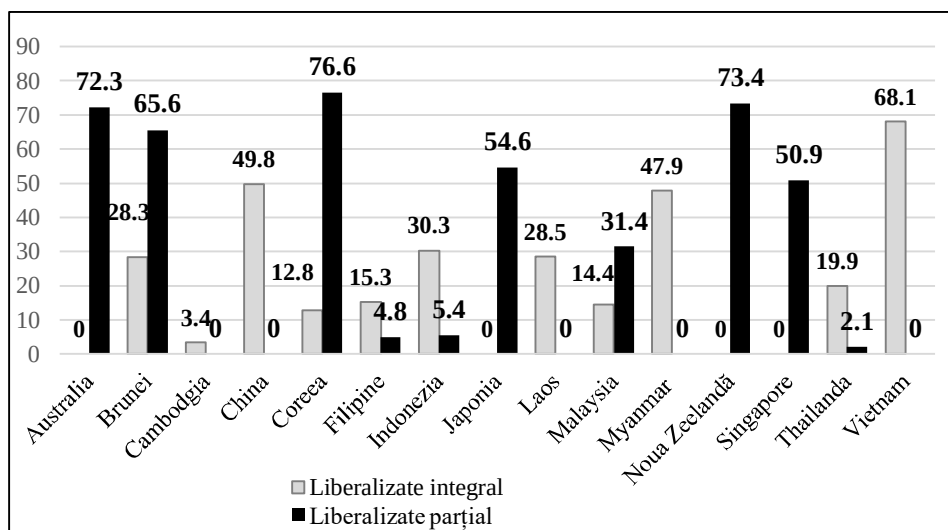
Țări RCEP	Modul 1	Modul 2	Modul 3	Modul 4	Media ponderată*
Thailanda	15,4	63,8	22,4	22,2	24,43
Vietnam	32,6	74,1	64,4	1,0	52,66
Media RCEP	46,1	70,1	40,9	34,2	45,05

Notă: * Calculat de autor pe baza ponderilor din Tabelul 13.

Sursa: Redactat de autor pe baza datelor Crivelli et al. (2022).

Prevalența limitărilor specifice privind prezența comercială (modul 3) este întâlnită în majoritatea țărilor RCEP, care înregistrează un grad ridicat de restricții asupra entităților juridice sau a asociațiilor în participațiune.

Graficul 10: Ratele de liberalizare privind participarea capitalului străin, în țările RCEP, în 2022 (% din totalul subsectoarelor de servicii)

Sursa: Reprezentare a autorului pe baza datelor Crivelli et al. (2022).

Potrivit datelor prezentate în Graficul 10, ratele de liberalizare integrală sunt modeste, în timp ce liberalizarea este parțială pentru majoritatea subsectoarelor de servicii (conform clasificării OMC) din cele mai avansate țări

RCEP, precum Australia, Coreea, Japonia, Noua Zeelandă și Singapore. *Reducerea restricțiilor privind participarea la capital străin ar putea debloca efectele benefice ale RCEP asupra performanțelor firmelor gazdă, posibilității de export și inovației.*

În cuantificarea măsurilor privind liberalizarea comerțului cu servicii prin modul 4 sunt utilizați următorii *indicatori*: numărul de luni permise pentru circulația vizitatorilor de afaceri, numărul de ani pentru circulația persoanelor prestatoare pe bază contractuală și numărul de ani de deplasare a profesioniștilor independenți. Prin prisma acestor indicatori, Japonia este cea mai liberală țară dintre țările RCEP, în timp ce Coreea și Malaysia au un grad de liberalizare mai ridicat pentru circulația vizitatorilor de afaceri. În schimb, *Brunei, Myanmar, Singapore și Vietnam par a fi cele mai restrictive țări RCEP*, deoarece nu permit intrarea persoanelor prestatoare pentru majoritatea subsectoarelor de servicii. Cele mai multe țări RCEP sunt încă foarte restrictive cu privire la intrarea și șederea temporară a persoanelor prestatoare de servicii pe bază contractuală și a profesioniștilor independenți.

Ridicarea restricțiilor privind prezența persoanelor fizice ar putea avea efecte benefice asupra comerțului cu mărfuri și alte servicii. Regiunea RCEP prezintă o medie scăzută a ratei de liberalizare a serviciilor prestate de persoane fizice ale unei țări membre prin prezența acestora pe teritoriul alteia (modul 4). Având în vedere *efectele de propagare pozitive ale modului 4 asupra comerțului cu mărfuri și a comerțului cu servicii furnizate în cadrul modurilor 1 și 3*, gradul limitat de liberalizare al modului 4 poate afecta perspectivele de creștere a comerțului cu servicii în regiune.

3.5.4 Rolul RCEP în recuperarea postpandemie și transformarea digitală a economiilor partenere

RCEP a condus la sporirea angajamentelor de liberalizare a comerțului cu servicii, comparativ cu cele asumate în cadrul GATS, la nivelul tuturor modurilor de livrare. Cu toate acestea, se remarcă persistența unor diferențe semnificative între țările membre, cu implicații asupra redresării postpandemie și a transformării digitale în Asia și Pacific.

Pandemia de COVID-19 a provocat efecte negative considerabile asupra țărilor cel mai puțin dezvoltate membre ale RCEP, care au înregistrat o scădere aproape continuă a comerțului cu servicii din trimestrul 1 din 2020 până în trimestrul 1 din 2022. În același timp, țările dezvoltate membre ale RCEP înregistrează progrese importante în procesul de revenire postpandemică, *evoluțiile exporturilor și importurilor lor de servicii reușind să revină în tendința pozitivă de dinainte de pandemie*. Această tendință este înregistrată inclusiv de China, cea mai mare economie din cadrul RCEP, fluxurile comerciale cu servicii ale acesteia fiind în mod suplimentar afectate de prelungirea restricțiilor impuse de autoritățile naționale până la finalul anului 2022 prin politica „zero COVID”.

În ceea ce privește evoluția exporturilor și importurilor pe principalele categorii de servicii în cadrul țărilor RCEP, în perioada pandemiei valoarea comerțului cu *servicii de călătorie* a înregistrat *cea mai puternică scădere* dintre toate sectoarele, urmată de *serviciile de transport*, aceste evoluții înscriindu-se în același trend cu cele mondiale. Deși, *transporturile și alte servicii de afaceri* s-au contractat semnificativ din cauza *măsurilor de izolare și a restricțiilor de mobilitate implementate la începutul pandemiei*, ambele sectoare au reușit să depășească nivelurile prepandemie începând cu trimestrul 1 din 2022. În schimb, *comerțul cu servicii de călătorie a crescut foarte modest* după declinul major din trimestrul 1 din 2020. Întrucât serviciile de călătorie sunt tranzacționate în principal prin prezență comercială (modul 3), o liberalizare suplimentară a acestui mod de tranzacționare ar putea ajuta la *accelerarea redresării sectorului și la susținerea turismului și a altor activități economice conexe*.

Criza pandemică a avut un impact limitat asupra serviciilor financiare, personale, culturale și recreative, de asigurări și pensii, precum și de telecomunicații, computere și informatice. Exporturile și importurile de servicii de telecomunicații, computere și informatice au crescut considerabil în perioada 2015-2022, în perioada pandemiei restricțiile de mobilitate având un impact pozitiv asupra acestora datorită creșterii cererii de servicii online (inclusiv educaționale sau recreative).

De asemenea, în perioada crizei pandemice s-a evidențiat intensificarea proceselor de digitalizare a afacerilor în țările din Asia și Pacific. Potrivit publicației McKinsey & Company (2020), *pandemia a accelerat implementarea produselor digitale sau activate digital în portofoliile companiilor cu 10 ani și cea a interacțiunilor digitale cu clienții cu 4 ani în regiunea țărilor partenere RCEP*. Astfel, în perioada 2019-2021, ponderea serviciilor de telecomunicații, computere și informații în totalul exporturilor de servicii a crescut cu 4 puncte procentuale, iar a importurilor de servicii cu 3 puncte procentuale.

Creșterea gradului de liberalizare a modului 1 în cadrul RCEP (în raport cu angajamentele din cadrul GATS) ar putea încuraja și mai mult extinderea serviciilor digitale în regiunea țărilor RCEP. Comerțul digital a contribuit în mod semnificativ la susținerea piețelor în prima perioadă a pandemiei și continuă să sprijine economiile în redresarea postpandemie. Comerțul cu servicii digitale generează efecte benefice prin sporirea economiilor de scară, reducerea costurilor de căutare și a timpului de tranzacționare, facilitarea accesului IMM la piețele globale și, pe cale de consecință, stimularea creării de locuri de muncă și creșterea economică.

Cu toate acestea, *accelerarea digitizării și a comerțului cu servicii digitale poate adânci decalajul digital existent între țările RCEP cu niveluri de dezvoltare foarte diferite*. Astfel, chiar și în condițiile unor rate de liberalizare pentru modul 1 convergente între membrii RCEP, o serie de alte *probleme* contribuie la menținerea diferențelor dintre țări precum: (i) o parte semnificativă a populației din țările asiatice în dezvoltare are o *viteză foarte redusă de acces la internet în banda largă*, ceea ce limitează participarea la unele activități online (de exemplu, în timpul pandemiei, acest fapt a îngreunat desfășurarea activităților educaționale online); (ii) *lipsa competențelor digitale și a accesibilității* poate împiedica utilizarea instrumentelor digitale și, prin urmare, poate limita comerțul cu servicii digitale în țările în dezvoltare. În consecință, sunt *necesare reforme structurale mai profunde și investiții în infrastructură și capital uman* pentru ca membrii RCEP cel mai puțin dezvoltați să beneficieze pe deplin de apartenența la acest parteneriat. Ratele actuale de liberalizare pentru modul 1 (prezentate în Tabelul 15) reflectă nivelul de adoptare a

tehnologiei informației și comunicațiilor și evidențiază *stringența reglementărilor interne privind comerțul cu servicii digitale*. Prin urmare, liberalizarea ulterioară în cadrul RCEP depinde în mod hotărâtor de reformele de reglementare implementate la nivel național (Crivelli et al., 2022).

3.6 Concluzii

Comerțul internațional cu servicii (CIS) se numără printre cele mai actuale teme de interes ale cooperării internaționale, *cu o considerabilă contribuție la dezvoltarea economică la nivel global, însă și cu implicații de natură geopolitică*. Prin prisma cercetării întreprinse în cadrul acestui capitol, s-a evidențiat faptul că *țările în dezvoltare și emergente (considerate ca reprezentând Sudul global) se înscriu în tendințele mondiale ale sporirii participării sectorului serviciilor în economie și ale intensificării fluxurilor comerciale cu servicii, însă cu importante diferențe între acestea*, cauzate de numărul mare de țări cuprinse în această grupă și nivelurile de dezvoltare și liberalizare diferite ale acestora, unele dintre acestea reușind să valorifice oportunitățile oferite de CIS și comerțul internațional cu servicii tranzacționate prin mijloace digitale (CISD), în timp ce altele înregistrează participări modeste însă cu potențial de creștere în următorii ani.

Așadar, din perspectiva *evoluției participării țărilor în dezvoltare și emergente la CIS*, în ultimul deceniu se evidențiază, pe lângă o *tendință generală pozitivă, și un semnificativ decalaj între principalele regiuni ale lumii*. Între performerii acestei grupe de țări se remarcă *țările din Asia*, care realizează aproape un sfert din totalul mondial, detașându-se considerabil de restul regiunilor de proveniență a țărilor în dezvoltare. În cadrul acestei regiuni se remarcă în principal China și India, alături de Singapore și Coreea de Sud, care ocupă poziții de top în clasamentele internaționale ale principalilor parteneri în CIS.

Participarea țărilor în dezvoltare la CIS depinde, pe de-o parte, de nivelul de dezvoltare al acestora, iar pe de altă parte, de *obstacolele ce decurg din cadrul internațional și național de reglementare* insuficient adaptate noilor

progrese ale comerțului cu servicii. Potrivit rapoartelor publicate de OCDE privind monitorizarea măsurilor de politici comerciale adoptate în domeniul CIS, *nivelul de restricționare a CIS se menține ridicat pentru țările în dezvoltare*. Astfel, deși unele țări în dezvoltare au adoptat politici privind îmbunătățirea condițiilor de piață prin reducerea obstacolelor de reglementare aplicabile CIS (de exemplu, China și Brazilia), *barierele în calea comerțului cu servicii continuă să fie ridicate*, ceea ce evidențiază *o tendință de fragmentare a mediilor de reglementare a CIS* (în principal în ceea ce privește cu serviciile care se tranzacționează prin prezența comercială, respectiv ISD, și serviciile digitale).

În contextul intensificării proceselor de digitalizare la nivel mondial, țările Sudului global se remarcă prin participarea la fluxurile comerciale internaționale cu servicii tranzacționate prin mijloace digitale, aceste categorii de servicii având un potențial ridicat de acoperire a pieței globale. Cu toate acestea, și pentru acest segment, expansiunea acestei categorii de servicii reprezintă una dintre *sursele dezechilibrului în participarea diferitelor categorii de țări ale lumii la fluxurile comerciale globale cu servicii*, o parte dintre partenerii comerciali din țările Sudului global (în special țările cel mai puțin dezvoltate) nereușind să se încadreze în această tendință. Principala cauză este legată de faptul că *multe țări în dezvoltare nu dispun de infrastructura și resursele financiare adecvate pentru a exploata potențialul comerțului digital și cu servicii digitale*. Astfel, similar CIS, și în cadrul tendinței generale de expansiune a CISD se evidențiază un important decalaj al ritmului de evoluție între principalele regiuni ale lumii în ceea ce privește participarea acestora la CISD. Date fiind caracteristicile comerțului cu servicii furnizate digital, se remarcă faptul că *acestea se derulează preponderent la nivel intraregional*, cu parteneri din același spațiu geografic împreună cu care participă la diferite forme de integrare regională sau au încheiate acorduri comerciale. Și din această perspectivă, țările continentului asiatic se remarcă prin cel mai ridicat nivel de intensitate a fluxurilor intraregionale cu servicii digitale (peste 43%, în 2021).

Și pentru această categorie de servicii, beneficiile participării la CISD sunt împiedicate de o serie de bariere care decurg din reglementările comerciale

complexe la nivel global, cu *persistența unor diferențe între principalele regiuni ale globului* și de aici tendința de fragmentare a mediilor de reglementare. *Țările în dezvoltare se numără printre economiile cele mai puțin deschise comerțului cu servicii digitale*, în multe dintre acestea fiind necesară adoptarea sau accelerarea unor reforme la nivelul cadrului de reglementare în vederea creșterii capacității de valorificare a potențialului oferit de modelele de afaceri derulate în mediul digital.

Dat fiind nivelul de complexitate ridicat al acestor procese de reformă și prioritățile în reglementarea domeniilor economice, se observă faptul că *țările în dezvoltare optează pentru valorificarea avantajelor oferite de participarea la diferite forme de integrare economică regională*. Prin analiza întreprinsă în partea a doua a capitolului s-a urmărit să se evidențieze *rolul intensificării cooperării dintre unele țări în dezvoltare și emergente în domeniul CIS în susținerea intereselor lor comune de dezvoltare economică și afirmare în economia mondială*. În acest sens au fost avute în vedere Grupul țărilor BRICS și Parteneriatul Economic Regional Cuprinzător (RCEP).

Analiza economiilor *BRICS* relevă un *potențial ridicat al industriilor de servicii*, acestea putându-se concentra pe *valorificarea beneficiilor aduse de intensificarea participării la CIS*, integrarea comercială la nivelul grupului fiind destul de dificilă, în principal din cauza distanțelor geografice dintre acestea. Sporirea afacerilor în subsectoarele de servicii la nivelul țărilor *BRICS* este susținută de forțele economice care decurg din promovarea *modelului de consum intensiv în servicii* și din *creșterea utilizării serviciilor în cadrul lanțurilor valorice globale* (rezultată din sporirea cererii de servicii intermediare în cadrul industriilor atât prelucrătoare, cât și de servicii). *Eforturile de stimulare a industriilor de servicii și de participare sporită a acestora la CIS pot reprezenta sursa sporirii competitivității economice și, implicit, a bunăstării țărilor BRICS*.

Una dintre căile de afirmare a țărilor Sudului global în economia mondială este reprezentată de *unirea intereselor acestora la nivel regional*, prin participarea de diferite grupări de integrare economică regională. În acest sens se remarcă cea mai recentă grupare de integrare regională din Asia-Pacific, și anume RCEP, între obiectivele principale ale acesteia înscriindu-se „*sporirea*

stimulării comerțului cu servicii, prin îmbunătățirea accesului pe piață și sporirea predictibilității și transparenței reglementărilor”, domeniile prioritare fiind serviciile financiare, de telecomunicații și profesionale.

În cadrul RCEP se remarcă *angajamentele de liberalizare a serviciilor între partenerii RCEP* (considerabil mai multe comparativ cu cele asumate în cadrul multilateral al GATS-OMC), în contextul actual al incertitudinilor economice și al provocărilor suprapuse care decurg din tensiunile comerciale și din experiența pandemiei de COVID-19. Este de așteptat ca rezultatele preliminare ale RCEP să aibă implicații asupra redresării economiilor din regiune după criza pandemică și transformării digitale în Asia și Pacific, cu *persistența unor diferențe între țările semnatare, în funcție de nivelul lor dezvoltare economică*. De asemenea, accelerarea digitalizării și a comerțului cu servicii digitale poate adânci decalajul digital existent între țările RCEP cu niveluri foarte diferite de dezvoltare. Astfel, chiar și în condițiile unor rate de liberalizare convergente între membrii RCEP, o serie de alte *probleme* contribuie la menținerea diferențelor dintre țări, precum viteza foarte redusă de acces la internet în bandă largă din unele țări și lipsa competențelor digitale și a accesibilității utilizării instrumentelor digitale. În consecință, sunt necesare *reforme structurale mai profunde și investiții în infrastructură și capital uman* pentru ca membrii RCEP cel mai puțin dezvoltați să beneficieze pe deplin de apartenența la acest parteneriat. Ratele actuale de liberalizare reflectă nivelul redus de adoptare a TIC și evidențiază *stringența reglementărilor interne privind comerțul cu servicii digitale*. Prin urmare, liberalizarea ulterioară în cadrul RCEP depinde în mod hotărâtor de reformele de reglementare implementate la nivel național.

Cele două analize realizate la nivelul Grupului BRICS și al parteneriatului RCEP au evidențiat importanța comerțului cu servicii în cooperarea țărilor Sudului global, în condițiile în care, în prezent, modelul de dezvoltare bazat pe servicii are o contribuție importantă la dezvoltarea tuturor economiilor naționale. *Sporirea participării țărilor Sudului global la CIS din ultimii ani a fost considerabil susținută, pe lângă serviciile turistice, de integrarea acestora în lanțurile valorice globale cu bunuri, acestea concentrându-se în consecință*

pe comerțul cu servicii de transport și logistică, precum și de procesele de externalizare a afacerilor în domeniile serviciilor de TIC, datorită avantajelor privind costurile cu forța de muncă. În plus, acestea se remarcă și în comerțul cu servicii financiare (esențiale pentru sprijinirea creșterii economice, tehnologiile financiare jucând un rol important în îmbunătățirea accesului la servicii financiare și la promovarea incluziunii financiare în țările Sudului global) și servicii educaționale și de sănătate (unele țări remarcându-se ca destinații pentru studenții și pacienții internaționali). Principalele provocări ale comerțului cu servicii al Sudului global sunt persistența barierelor comerciale și de reglementare, nivelul precar al infrastructurii în principal pentru serviciile digitale, dar și de transport în țările cel mai slab dezvoltate, precum și menținerea dependenței multor țări de economiile dezvoltate, în pofida amplificării comerțului intraregional.

În **concluzie**, evoluțiile în domeniul serviciilor, între care se remarcă cele tehnologice, vor reprezenta factorul care va susține *modelul de dezvoltare economică intensiv în servicii*, deja dominant în multe dintre țările Sudului global (evidențiat prin ponderile ridicate ale serviciilor și comerțului cu servicii în PIB, respectiv ponderea locurilor de muncă în sectorul serviciilor). *Schimbările comerciale internaționale cu servicii ale acestora au potențial de creștere rapidă* în următorii ani, ceea ce susține aprecierea conform căreia serviciile (atât cele tradiționale cât și cele intensive în tehnologii digitale) *ar putea să sporească cooperarea Sud-Sud, respectiv participarea țărilor Sudului global* (țări în dezvoltare și emergente) **în economia mondială**, tendință care are capacitatea de a genera schimbări inclusiv la nivelul pozițiilor și avantajelor competitive ale economiilor Sudului global.

Referințe bibliografice

ASEAN. (2020). *ASEAN Signs Trade in Services Agreement*. (23 October). <https://asean.org/asean-signs-trade-in-services-agreement/>.

- ASEAN. (2021). *Experts Project Trade in Services to Grow under RCEP Agreement*. (12 October). <https://asean.org/experts-project-trade-in-services-to-grow-under-rcep-agreement/>.
- Asquith, R. (2024). *India scraps 2% equalisation levy on foreign digital services*. (1 August). <https://www.vatcalc.com/india/india-2-equalisation-levy-extension-to-e-commerce-sellers-and-facilitating-marketplaces-apr-2020/>.
- Born, D. (2023). *Global South: Beyond BRICS*. (21 December). <https://www.rolandberger.com/en/Insights/Publications/Global-South-Beyond-BRICS.html>
- Crivelli, P. A., Marand, J., Pascua, G.Y. (2022). *Liberalizing Services Trade in the Regional Comprehensive Economic Partnership*. ADB Briefs no. 237/ December 2022. DOI: <http://dx.doi.org/10.22617/BRF220573-2>.
- Ellard, A. (2023). *The future of globalization is services, digital technology*. https://www.wto.org/english/news_e/news23_e/ddgae_29mar23_e.htm.
- International Trade Centre [ITC]. (2022). *BRICS Trade in Services Report 2022*. <https://intracen.org/our-work/topics/business-environment/trade-in-services>.
- McKinsey & Company. (2020). *How COVID-19 Has Pushed Companies Over the Technology Tipping Point – and Transformed Business Forever*. <https://www.mckinsey.com/capabilities/strategy-and-corporate-finance/our-insights/how-covid-19-has-pushed-companies-over-the-technology-tipping-point-and-transformed-business-forever>
- Organisation for Economic Co-operation and Development [OECD]. (2019). *The OECD Digital Services Trade Restrictiveness Index*. https://www.oecd-ilibrary.org/trade/the-oecd-digital-services-trade-restrictiveness-index_16ed2d78-en.
- Organisation for Economic Co-operation and Development [OECD]. (2023). *OECD Services Trade Restrictiveness Index: Policy trends up to 2023*. (14 February). https://issuu.com/oecd.publishing/docs/stri_policy_trends_up_to_2023_final.
- Organisation for Economic Co-operation and Development [OECD]. (2024a) *Services Trade Restrictiveness Index*. <https://www.oecd.org/en/topics/services-trade-restrictiveness-index.html>.
- Organisation for Economic Co-operation and Development [OECD]. (2024b). *OECD Services Trade Restrictiveness Index: Policy trends up to 2024*. (13 February). https://www.oecd-ilibrary.org/trade/oecd-services-trade-restrictiveness-index_b9e5c870-en.
- Organisation for Economic Co-operation and Development [OECD]. (2024c) *Services Trade Restrictiveness Index Explorer*. https://oecd-main.shinyapps.io/STRI_Explorer/ (accesat 24 iulie 2024).

- Organisation for Economic Co-operation and Development [OECD]. (2024d). *OECD Data Explorer – Digital Services Trade Restrictiveness Index*. [https://data-explorer.oecd.org/vis?df\[ds\]=DisseminateFinalDMZ&df\[id\]=DSD_STRI%40DF_STRI_DIGITAL&df\[ag\]=OECD.TAD.TPD&df\[vs\]=1.0&dq=A.....&lom=LASTNPERIODS&lo=5&to\[TIME_PERIOD\]=false&ly\[cl\]=TIME_PERIOD&ly\[rw\]=REF_AREA%2CMEASURE&vw=tb](https://data-explorer.oecd.org/vis?df[ds]=DisseminateFinalDMZ&df[id]=DSD_STRI%40DF_STRI_DIGITAL&df[ag]=OECD.TAD.TPD&df[vs]=1.0&dq=A.....&lom=LASTNPERIODS&lo=5&to[TIME_PERIOD]=false&ly[cl]=TIME_PERIOD&ly[rw]=REF_AREA%2CMEASURE&vw=tb) (accesat 24 iulie 2024).
- Organisation for Economic Co-operation and Development [OECD]. (2024e). *Trade in Value Added Database*. <https://www.oecd.org/sti/ind/measuring-trade-in-value-added.htm>. (accesat 25 iulie 2024).
- Organisation for Economic Co-operation and Development [OECD]. (2025). *OECD Services Trade Restrictiveness Index: Policy trends up to 2025*. (11 February). https://www.oecd.org/en/publications/oecd-services-trade-restrictiveness-index_9953845b-en.html.
- Patrick, S. (2024). *BRICS Expansion, the G20, and the Future of World Order*, (9 October). Carnegie Endowment for International Peace.
- Silk Road Briefing. (2023). *The BRICS has overtaken the G7 in global GDP*. (27 March). <https://www.silkroadbriefing.com/news/2023/03/27/the-brics-has-overtaken-the-g7-in-global-gdp/>.
- Statista. (2025). *BRICS Plus and G7 countries' share of the world's total gross domestic product (GDP) in purchasing power parity (PPP) from 2000 to 2024*. (Updated in 21 March). <https://www.statista.com/statistics/1412425/gdp-ppp-share-world-gdp-g7-brics/>.
- Streltsov, E. S.; Rozhin, A. A., Vosiev, S. S. & Kosnikov, S. N. (2021). *The economic potential of the BRICS countries as a challenge to modern world realities*. <http://dx.doi.org/10.20511/pyr2021.v9nSPE3.1143>.
- United Nations Conference for Trade and Development [UNCTAD]. (2023). *BRICS Investment Report*. (4 April). <https://unctad.org/publication/brics-investment-report>
- United Nations [UN]. (2022). *Second Annual Global Trade Week*. <https://devbusiness.un.org/events/second-annual-global-trade-week>
- University of Toronto. (2021). *BRICS Information Centre*. <http://www.brics.utoronto.ca/docs/210923-trade-professional-services.pdf>.
- World Bank [WB]. (2019). *In 2017, services were the main driver of economic growth in BRICS*. (22 February). <https://datatopics.worldbank.org/world-development-indicators/stories/services-drive-economic-growth.html>.
- World Bank Group [WBG]. (2023). *World Bank Group country classifications by income level for FY24 (July 1, 2023- June 30, 2024)*

- <https://blogs.worldbank.org/en/opendata/new-world-bank-group-country-classifications-income-level-fy24>.
- World Bank Group [WBG]. (2025). *World Development Indicators Database*. <https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators#> (accesat 24 iulie, 30 septembrie 2024, 8 mai 2025)
- World Trade Organization [WTO]. (1995). *The General Agreement on Trade in Services (GATS): objectives, coverage and disciplines*. https://www.wto.org/english/tratop_e/serv_e/gatsqa_e.htm. (accesat 25 iulie 2024).
- WTO. (2022a). *DDG González: "More cooperation on services trade key to building the WTO of tomorrow"*. (27 June). https://www.wto.org/english/news_e/news22_e/ddgag_27jun22_e.htm.
- WTO. (2022b). *Joint initiative on services domestic regulation*. (13 June). https://www.wto.org/english/news_e/news22_e/serv_13jun22_e.htm.
- WTO. (2023a). *World Trade Statistical Review 2023*. Chapter II: Highlights of world trade in 2022. (31 July). https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/wtsr_2023_e.pdf.
- WTO. (2023b). *Global Trade Outlook and Statistics*. (5 April). https://www.wto.org/english/news_e/news23_e/tfore_05apr23_e.htm
- WTO. (2024). *WTO forecasts rebound in global trade but warns of downside risks*. (10 April). https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/trade_outlook24_e.pdf.
- WTO. (2025a). *Statistics – Trade in commercial services*. https://www.wto.org/english/res_e/statis_e/gstdh_commercial_services_e.htm.
- WTO. (2025b). *Global Trade Outlook and Statistics April 2025: Temporary tariff pause mitigates trade contraction, but strong downside risks persist*. (16 April). https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/trade_outlook25_e.pdf.
- WTO. (2025c). *Guide to reading the GATS schedules of specific commitments and the list of article II (MFN) exemptions*. https://www.wto.org/english/tratop_e/serv_e/guide1_e.htm.

CAPITOLUL 4

ȚĂRILE BRICS ȘI DEDOLARIZAREA – INIȚIATIVE RELEVANTE, IMPLICAȚII ȘI PROVOCĂRI¹

Claudia Gabriela BAICU

4.1 Introducere

Sistemul monetar și financiar internațional instituit la Bretton Woods în 1944 a conferit dolarului american rolul de monedă principală internațională de plată și de rezervă după cel de-Al Doilea Război Mondial (Li, 2023; Siripuru & Berman, 2023). Poziția dominantă a dolarului american se bazează pe importanța economiei Statelor Unite ale Americii (SUA) (aceasta reprezentând peste 20% din PIB mondial și peste 10% din comerțul mondial) și pe adâncimea pieței din SUA, susținută de dimensiunea emisiunilor de titluri de valoare, libera convertibilitate a dolarului, diversitatea investitorilor, ecosistemul format din agenții de rating, infrastructuri de piață etc., precum și de buna funcționare a piețelor financiare (Tombini, 2023).

¹ Acest capitol se bazează pe contribuția autoarei la temele de cercetare „Posibile evoluții ale relațiilor economice internaționale sub influența inițiativelor Sudului global (I)”, Institutul de Economie Mondială, Academia Română, București, 2024, coordonator Dr. Iulia Monica Oehler-Șincăi și „Relațiile economice internaționale sub influența inițiativelor Sudului global (II): Rolul Chinei în noua ordine economică internațională”, Institutul de Economie Mondială, Academia Română, București, 2025, coordonator Dr. Iulia Monica Oehler-Șincăi.

Ca urmare, țările BRICS se confruntă cu o serie de constrângeri care le limitează suveranitatea financiară și implementarea de politici independente aliniate intereselor lor economice. Printre acestea se numără riscurile valutare și volatilitatea cursurilor de schimb, costurile de tranzacționare sporite, susceptibilitatea față de politicile economice promovate de Washington (Arnold, 2025). Dilma Rousseff, președintele actual al Noii Bănci de Dezvoltare (New Development Bank, NDB) a BRICS a declarat: „Orice afacere sau guvern care se împrumută în valută străină devine supus deciziilor luate de Rezerva Federală sau de alte bănci centrale din țările dezvoltate”, ceea ce subliniază încă o dată riscurile la care sunt expuse economiile emergente (Molina, 2025). În aceste circumstanțe, unele economii emergente caută soluții de a efectua tranzacțiile comerciale internaționale în alte valute decât în dolarul american, expresie a procesului de dedolarizare (Siripurapu & Berman, 2023), care se referă la diminuarea dependenței de dolarul american în tranzacțiile comerciale și financiare internaționale (Karina, 2024).

Dedolarizarea a fost accelerată de sancțiunile la care a fost supusă Federația Rusă (denumită în continuare Rusia) după invazia Ucrainei. Strategiile adoptate de Rusia pentru -și diminua dependența de dolarul american includ reducerea ponderii dolarului în rezervele valutare și creșterea rezervelor de aur (Wenhong, 2023). „Mișcările recente de a transforma dolarul în armă” au dat naștere unui proces de dedolarizare, care acoperă o arie geografică amplă, incluzând Asia de Sud-Est, America Latină și Orientul Mijlociu, dar care este condus de BRICS și de unele țări exportatoare de mărfuri (Li, 2023). Ponderea dolarului american în rezervele valutare globale a scăzut de la 65% în 2014 la 58% la sfârșitul anului 2024, iar a pieței titlurilor de trezorerie ale SUA deținute de străini de la 50% la circa o treime (Lubin, 2025).

Există specialiști (de exemplu, Bertaut et al. 2025; Tombini, 2023) care consideră că, pe termen scurt, supremația dolarului american nu este amenințată. Cu toate acestea, pe termen mai lung, statutul internațional deținut de dolarul american este supus mai multor provocări incluzând (Bertaut et al., 2025):

- sancțiunile impuse Rusiei care ar putea să diminueze rolul dolarului american ca valută de rezervă;

- sporirea integrării europene și întărirea rolului monedei euro pe plan internațional;
- continuarea creșterii economice rapide a Chinei și promovarea utilizării internaționale a yuanului chinez;
- creșterea utilizării monedelor digitale.

Sunt demne de remarcat și posibilele consecințe pe care măsurile adoptate de noua administrație Trump în anul 2025 ar putea să le aibă asupra poziției deținute de dolarul american (Cerna, 2025). În acest context, lucrarea are ca scop investigarea unor inițiative BRICS de diminuare a dependenței față de dolarul american, respectiv (i) utilizarea monedelor locale în tranzacțiile comerciale internaționale, (ii) afirmarea sistemelor alternative de plăți și (iii) finanțarea în monedele locale ale țărilor membre promovată de NDB. Totodată, sunt explorate unele provocări și implicații ale procesului de dedolarizare.

4.2 Considerații privind dedolarizarea comerțului exterior al Federației Ruse sub impactul războiului din Ucraina

Sancțiunile economice și financiare la care a fost supusă Rusia în ultimii ani i-au afectat capacitatea de a se conecta la infrastructura occidentală de plăți și de a avea acces la dolarul american, ceea ce a contribuit la inițierea unor acțiuni menite să-i reducă dependența față de acestea.

Tendința de dedolarizare a comerțului exterior al Rusiei a început în 2014, odată cu anexarea Crimeei, dar s-a accelerat după invazia Ucrainei în 2022. De notat că, înainte de prima rundă de sancțiuni din 2014, importatorii și exportatorii din Rusia utilizau predominant dolarul american și moneda unică europeană în plățile internaționale, ceea ce le permitea să mențină costurile de tranzacționare la nivel minim, grație unui cumul de factori, incluzând piețele valutare foarte lichide și rețeaua largă de corespondenți bancari (Barisitz & Evdokimova, 2023).

Ca urmare a sancțiunilor impuse de țările occidentale, în comerțul bilateral cu membrii BRICS+, dar și cu unele țări din Orientul Mijlociu și Asia, Rusia

a început să încurajeze utilizarea monedelor naționale (ECB, 2024). Astfel, dacă înainte de luna martie 2022 până la 80% din importurile Rusiei erau denominate în dolari americani și euro, deja la sfârșitul anului 2022 această pondere scăzuse la 67% (EBRD, 2023).

În paralel s-a manifestat însă o altă tendință, respectiv creșterea, în comerțul dintre Rusia și China, a plăților denominate în renminbiul chinez (RMB). Astfel, reglementarea comerțului Rusiei cu China în RMB a crescut de la 3,1% în 2014 la 17,5% în 2020 (Tran, 2022). După invazia rusă în Ucraina din februarie 2022, saltul a fost și mai puternic, astfel încât, până la sfârșitul anului 2022, facturile denominate în RMB reprezentau 63% din importurile din China (EBRD, 2023).

**Tabelul 1: Ponderea RMB ca monedă de plată globală
(mesaje schimbate pe SWIFT, procente bazate pe valoare)**

	Ianuarie 2020	Ianuarie 2022	Noiembrie 2023	Septembrie 2024
Dolarul american	40,81	39,92	47,08	47,01
Euro	33,58	36,56	22,95	22,56
Lira sterlină	7,05	6,30	7,15	7,41
Yenul japonez	3,32	2,79	3,41	4,27
Renminbiul chinez	1,65	3,20	4,61	3,61

Notă: În ianuarie 2020, RMB se situa pe poziția a șasea, după dolarul american, euro, lira sterlină, yenul japonez și dolarul canadian. În septembrie 2024, RMB se situa pe poziția a cincea, după dolarul american, euro, lira sterlină, yenul japonez.

Sursa: SWIFT (2022, 2023, 2024a).

Înainte de izbucnirea războiului din Ucraina, respectiv în luna ianuarie 2022, RMB era a patra cea mai utilizată monedă de plată globală după valoare, cu o cotă de 3,20% din total, după dolarul american, moneda euro și lira sterlină. Această poziție și-a păstrat-o și în noiembrie 2023, când însă urcase la 4,61% (Tabelul 1). Este demn de remarcat faptul că RMB a devenit a patra cea

mai utilizată monedă în decembrie 2021, când a trecut în fața yenului japonez (Anaya Longaric & Di Casola, 2022). În schimb, în septembrie 2024, RMB era a cincea cea mai importantă monedă în plățile mondiale, cu o pondere care scăzuse la 3,61%. Totuși, este de remarcat saltul care avusese loc față de ianuarie 2020, când cota RMB se situa de abia la 1,65% (Tabelul 1). În noiembrie 2025, poziția RMB se deteriorase, găsindu-se pe locul al șaselea în cadrul celor mai active monede în plățile globale din punctul de vedere al valorii (cu o pondere care s-a redus la 2,94%) (SWIFT, 2025). Este demn de menționat că, din luna mai 2021, RMB a ieșit din topul primelor cinci monede de plată la nivel global pentru prima dată în mai 2025, pe fondul tensiunilor comerciale dintre China și SUA și al incertitudinii privind politica comercială promovată de administrația Trump. La acestea se adaugă însă și problemele structurale legate de lichiditate RMB (Li, 2025).

Tensiunile geopolitice au condus și la creșterea utilizării lirei turcești și rupiei indiene în exporturile Turciei, respectiv Indiei în Rusia, toate acestea relevând că sancțiunile pot diminua atractivitatea dolarului american în tranzacțiile comerciale internaționale, dar, în același timp, pot duce la întărirea fragmentării sistemelor globale de plată (EBRD, 2023). Primele tranzacții comerciale dintre Rusia și India denumite în rupii indiene au avut loc spre sfârșitul anului 2022; pentru a facilita comerțul în rupii indiene, o serie de bănci ruse, printre care Sberbank, Gazprom și Credit Europe Bank (Rusia) au deschis conturi de corespondent bancar Vostro la bănci indiene, incluzând IndusInd Bank și Union Bank of India (Sharma, 2022). Cu toate acestea, reglementarea comerțului dintre Rusia și India în ruble și rupii prezintă unele provocări cum ar fi volatilitatea celor două monede, spre deosebire de yuanul chinez, care se dovedește a fi mai stabil (Vajiram & Ravi, 2023).

Pe de altă parte, după invazia rusă în Ucraina, explorarea monedelor digitale ale băncilor centrale s-a intensificat, evoluție, care, de asemenea, poate avea impact asupra utilizării monedelor internaționale (Habib & Mehl, 2022). În acest sens, sunt demne de evidențiat eforturile Chinei de promovare pe plan internațional a yuanului digital (Habib, 2024). În aceste condiții, rolul internațional al renminbiului ar putea crește ca urmare a progreselor obținute de China în dezvoltarea yuanului digital (Anaya Longaric & Di Casola, 2022).

Sancțiunile politice reprezintă un motiv de îngrijorare și pentru țările membre ale Asociației Națiunilor din Asia de Sud-Est (ASEAN), care, la cel de-al 42-lea summit, au semnat un acord prin care promovează tranzacțiile comerciale în monedă locală. Pe lângă alți factori, cum ar creșterea comerțului dintre țările membre și a integrării și rezilienței financiare în regiune, această inițiativă are în vedere diminuarea dependenței față de dolarul american și a riscurilor în eventualitatea în care SUA le-ar impune anumite sancțiuni (Medina, 2023). Malaezia a solicitat unor țări precum Thailanda, Indonezia și China să folosească ringgitul în comerțul bilateral (Jun, 2023).

În sinteză, sancțiunile la care a fost supusă Rusia după invazia Ucrainei au favorizat procesul de dedolarizare, impulsionând-o să găsească alternative la dolarul american și la moneda euro în tranzacțiile comerciale internaționale pe care le derulează.

4.3 Inițiative BRICS privind diminuarea dependenței față de dolarul american în tranzacțiile comerciale internaționale

La summitul BRICS din 22-24 august 2023, care a avut loc la Johannesburg, liderii acestui grup și-au exprimat intenția să utilizeze tot mai mult monedele lor naționale în decontarea plăților transfrontaliere (Canuto, 2023).

Dezbaterile privind dedolarizarea au primit impuls odată cu invitația adresată Arabiei Saudite, Emiratelor Arabe Unite (EAU) și Iranului de a se alătura BRICS, ceea ce conduce la creșterea importanței grupului în sectorul energetic și, în special, în producția de țiței (Turner et al., 2023).

Recurgerea la monedele locale este încurajată și în Declarația BRICS de la Kazan din 23 octombrie 2024: „Salutăm utilizarea monedelor locale în tranzacțiile financiare dintre țările BRICS și partenerii lor comerciali”. Totodată, este susținută consolidarea rețelelor de bănci corespondente din cadrul BRICS (BRICS, 2024, p. 17-18). Cu toate acestea, Declarația de la Kazan nu conține nicio referire cu privire la unele aspecte importante pentru întărirea procesului de dedolarizare, cum ar fi Proiectul mBridge, crearea unei monede comune BRICS și trecerea la plata țițeiului în renminbi (petroyuan)

(Poenisch, 2024a). Principala provocare a petroyuanului pentru țările importatoare de țiței, cum ar fi India, se referă la faptul că acestea trebuie să aibă suficiente excedente de cont curent față de China pentru a avea la dispoziție RMB pentru plata importurilor (Poenisch, 2024b). O soluție ar fi utilizarea sistemului de plăți mBridge, care folosește monedele digitale ale băncilor centrale; pe lângă decontarea imediată, această platformă permite derularea tranzacțiilor fără recurgerea la rețeaua de corespondenți bancari și la sistemul SWIFT (Poenisch, 2024b). Ca urmare, această soluție prezintă importanță în situația impunerii de sancțiuni și a decuplării de structurile occidentale.

În luna martie 2023, Brazilia și China s-au înțeles ca, în tranzacțiile comerciale și financiare dintre ele, să utilizeze propriile monede. Acest acord a avut loc în condițiile în care China este cel mai important partener comercial al Braziliei, depășind SUA. În plus, Brazilia este principalul beneficiar al investițiilor realizate de China în America Latină (Betz, 2023). Ulterior, în decembrie 2023, Iranul și Rusia au încheiat de asemenea un acord privind utilizarea monedelor lor în tranzacțiile comerciale bilaterale în locul dolarului american (Reuters, 2023).

Pe aceeași linie, se înscrie și memorandumul de înțelegere dintre Reserve Bank of India și Banca Centrală a EAU, încheiat la data de 15 iulie 2023, pentru promovarea rupiei indiene și dirhamului EAU în reglementarea comerțului lor transfrontalier (Reserve Bank of India, 2024). Similar, la data de 7 martie 2024, Reserve Bank of India a semnat un memorandum de înțelegere cu Bank Indonesia pentru a permite exportatorilor și importatorilor din cele două țări să utilizeze monedele naționale în comerțul bilateral. Ca urmare, se preconizează eficientizarea timpilor de decontare și minimizarea costurilor, dar și dezvoltarea unei piețe valutare a rupiei indiene – rupiei indoneziene (Reserve Bank of India, 2024). Încheierea acestor memorandumuri a avut loc după ce, în iulie 2022, Reserve Bank of India a stabilit unele linii directoare cu privire la plata exporturilor și importurilor în rupii indiene (PIB Delhi, 2023).

În acest context, RMB pare să fie moneda principală în plățile bilaterale (ECB, 2024). Utilizarea sa în plățile transfrontaliere bilaterale este favorizată de acordurile bilaterale de swap valutar încheiate de Banca Populară a Chinei (People's Bank of China, PBOC) cu băncile centrale din multe țări ale lumii

(Tran, 2023), incluzând Coreea de Sud, Singapore, Indonezia, Malaezia și Thailanda (Tran, 2022). Ilustrativ, în noiembrie 2023, PBOC a semnat cu banca centrală din Arabia Saudită un acord bilateral de swap valutar în valoare de 50 de miliarde de yuani (The State Council, The People's Republic of China, 2023). Este demn de remarcat că, în 2025, numărul țărilor care semnaseră acorduri de schimb valutar cu China se ridică la peste 50 (Martin, 2025) însă mai puțin de jumătate din aceste acorduri erau active (Zucker-Marques et al., 2025). Totodată, Eichengreen et al. (2023) sugerează că, odată cu utilizarea tot mai amplă a renminbiului în comerțul internațional, ar putea avea loc și creșterea ponderii sale în rezervele internaționale.

Mai mult chiar, este posibil ca utilizarea RMB să se extindă dincolo de tranzacțiile comerciale în care una dintre părți este chineză; un exemplu îl reprezintă plățile realizate de India pentru importurile de țiței din Rusia, ceea ce „ar putea anunța o posibilă multilateralizare a utilizării internaționale a RMB” (Tran, 2023). Totuși, chiar dacă unele rafinării indiene au început să utilizeze RMB pentru decontarea unor importuri de țiței din Rusia, potrivit unui oficial guvernamental citat de Reuters, dolarul american își păstrează supremația (Acharya & Talwani, 2023). Acest exemplu nu este singular. Astfel, în 2023, ministrul pakistanez al petrolului, Musadik Malik, a declarat că Pakistanul a plătit primele achiziții de țiței la preț redus din Rusia exprimate în RMB (Kimani, 2023). Anunțul a survenit după ce Rusia declarase, în 2022, că nu va mai accepta ca mărfurile sale energetice să fie denominate în dolarul american (Kimani, 2023).

De amintit că, în 1945, Statele Unite au semnat un acord cu Arabia Saudită prin care au stabilit ca prețul petrolului să fie denominat în dolari americani, exemplu care a fost urmat și de alte țări membre ale Organizației Țărilor Exportatoare de Petrol (OPEC) (Li, 2023). Cu toate acestea, în 2018, au fost lansate contracte futures pe petrol denominate în yuani (Anaya Longaric & Di Casola, 2022). De semnalat și prima achiziție de gaz natural lichefiat (GNL) din China decontată în yuani. Este vorba de GNL pe care TotalEnergies din Franța l-a vândut firmei China National Offshore Oil Corporation în martie 2023 (van der Made, 2023; Xin, 2023). Pentru a promova tranzacțiile comerciale internaționale cu hidrocarburi plătite în yuani, China a dezvoltat platforma Shanghai

Petroleum and Natural Gas Exchange (La Tribune, 2023). Și Iranul a permis efectuarea tranzacțiilor comerciale cu China în RMB (Medina, 2023).

Tabelul 2 ilustrează în manieră sintetică aceste inițiative de promovare a monedelor locale în tranzacțiile comerciale internaționale și, implicit, de diminuare a dependenței față de dolarul american.

Tabelul 2: Inițiative relevante de promovare a monedelor locale în tranzacțiile comerciale internaționale

Data	Inițiativa
2022	Rusia a declarat că nu va mai accepta ca mărfurile sale energetice să fie denominate în dolarul american (Kimani, 2023).
Sfârșitul anului 2022	S-au derulat primele tranzacții comerciale dintre Rusia și India denominate în rupii indiene (Sharma, 2022).
Martie 2023	A avut loc prima achiziție de GNL din China decontată în yuani (van der Made, 2023; Xin, 2023).
Martie 2023	Brazilia și China s-au înțeles ca în tranzacțiile comerciale și financiare dintre ele să utilizeze propriile monede (Betz, 2023).
Mai 2023	Țările membre ale ASEAN au semnat un acord prin care promovează tranzacțiile comerciale în monedă locală (Medina, 2023).
15 iulie 2023	Reserve Bank of India și Banca Centrală a EAU au încheiat un memorandum pentru promovarea rupiei indiene și dirhamului EAU în reglementarea comerțului lor transfrontalier (Reserve Bank of India, 2024).
Decembrie 2023	Iranul și Rusia au încheiat un acord prin care au convenit să utilizeze monedele lor în tranzacțiile comerciale bilaterale (Reuters, 2023).
2023	Pakistanul a plătit primele importuri de țiței la preț redus din Rusia în RMB (Kimani, 2023).
7 martie 2024	Reserve Bank of India și Bank Indonesia au semnat un memorandum pentru a permite exportatorilor și importatorilor din cele două țări să utilizeze monedele naționale în comerțul bilateral (Reserve Bank of India, 2024).
Octombrie 2024	Declarația BRICS de la Kazan încurajează recurgerea la monedele locale în tranzacțiile dintre țările membre și partenerii comerciali, precum și întărirea rețelei de bănci corespondente din cadrul BRICS (BRICS, 2024).

Sursa: Elaborat de autor pe baza referințelor menționate în tabel.

Toate acestea relevă unele mutații care au loc în sistemul de plăți internaționale sub impactul tensiunilor geopolitice, sancțiunilor politice și dorinței unor țări de promovare a monedei naționale.

Un efect al acestor inițiative este înlocuirea dolarului american în unele tranzacții comerciale internaționale și afirmarea altor monede internaționale, printre care un rol important revine yuanului chinez. Și alte țări, inclusiv India, și-au intensificat eforturile de internaționalizare a propriilor monede.

Totuși, în pofida acestor inițiative, supremația dolarului american în plățile internaționale nu a fost afectată, după cum s-a arătat în secțiunea anterioară, ponderea deținută de yuanul chinez fiind încă redusă, chiar dacă în creștere față de 2020.

4.4 Inițiative BRICS privind crearea de sisteme alternative de plăți

Inițiativa creării sistemului internațional de plăți numit „BRICS Pay” a fost introdusă pe agenda de lucru încă din 2018. Scopul era de „a simplifica plățile pentru călători și expatriați din țările BRICS+”. Ulterior, în 2020 a fost explorată implementarea comercială a serviciului de plată BRICS Pay, iar în 2021, crearea unui serviciu comun de plată BRICS Pay (BRICS Business Council, 2024, p. 35).

În 2024, Banca Rusiei a propus Inițiativa BRICS pentru Plăți Transfrontaliere (BRICS Cross-Border Payments Initiative, BCBPI), care presupune „crearea unei platforme multilaterale comune de decontare bazată pe tehnologii moderne” (The Ministry of Finance of the Russian Federation et al., 2024, p. 4). Pe lângă îmbunătățirea plăților transfrontaliere și majorarea ponderii monedelor naționale utilizate în decontările transfrontaliere, BCBPI poate contribui la creșterea transparenței plăților și la favorizarea inovării și incluziunii financiare (The Ministry of Finance of the Russian Federation et al., 2024). Declarația emisă cu prilejul celui de-al șaptesprezecelea summit BRICS, desfășurat în Brazilia, la Rio de Janeiro, în data de 6-7 iulie 2025, subliniază că discuțiile cu privire la BCBPI vor continua. În același timp, face referire la

„Raportul Tehnic: Sistemul de Plăți Transfrontaliere al BRICS” (“Technical Report: BRICS Cross-border Payments System”), care ar urma să joace un rol important pentru „a facilita plăți transfrontaliere rapide, la costuri reduse, mai accesibile, eficiente, transparente și sigure între țările BRICS și alte națiuni” (BRICS, 2025).

Uneori, inițiativa BCBPI este denumită și BRICS Pay (Moore, 2025; Freidin, 2024). Odată cu sancțiunile la care este supusă Rusia după invazia Ucrainei, mecanismul BRICS Pay este perceput și ca o modalitate de a „ocoli” rețeaua internațională SWIFT (Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication) (Freidin, 2024). Astfel, prin crearea unui sistem de plată în care propriile valute pot fi utilizate în locul dolarului american, țările BRICS își pot reduce expunerea față de dolarul american și politicile economice din SUA, dar și față de riscul valutar (Krishnakumar, 2024). Inițiativa BRICS Pay urmărește integrarea diverselor platforme naționale ale țărilor membre: Sistemul pentru Transferul Mesajelor Financiare (System for Transfer of Financial Messages, SPFS) din Rusia, Sistemul de Plăți Interbancare Transfrontaliere (Cross-Border Interbank Payment System, CIPS) din China, Interfața Unificată de Plăți (Unified Payments Interface, UPI) a Indiei și sistemul Pix din Brazilia, asigurarea interoperabilității acestor platforme fiind crucială pentru a concura cu sistemul SWIFT (Savic, 2025).

SPFS a fost creat ca urmare a amenințărilor venite din partea Uniunii Europene (UE) și a SUA, în 2014, în contextul crizei din Crimeea, de a exclude băncile din Rusia din sistemul SWIFT (Perez, 2022). Însă, aceste amenințări s-au concretizat ulterior, ca urmare a invaziei ruse în Ucraina în 2022. Astfel, la data de 2 martie 2022, Consiliul UE a decis interzicerea accesului la sistemul SWIFT pentru șapte bănci ruse (Bank Otkritie, Novikombank, Promsvyazbank, Rossiya Bank, Sovcombank, VNESHECONOMBANK (VEB), VTB BANK) (Consiliul UE, 2022a).

În cadrul celui de-al șaselea pachet de sancțiuni economice din 3 iunie 2022, Consiliul UE a exclus din sistemul SWIFT alte trei bănci din Rusia, printre care cea mai mare bancă a țării, Sberbank (Consiliul UE, 2022b). Ca urmare, crearea rețelei BRICS Pay poate avea la bază infrastructura deja

existentă în unele țări membre: UPI a Indiei, Rețeaua Mir a Rusiei; WePay și AliPay din China (Freidin, 2024).

Cu toate acestea, BRICS Pay se confruntă cu o serie de provocări, cum ar fi cele legate de faptul că (Krishnakumar, 2024):

1. sistemele financiare ale țărilor BRICS sunt diferite, ceea ce ar putea afecta integrarea pe care o presupune;
2. între țările membre există unele interese naționale divergente;
3. monedele țărilor membre ale BRICS pot fi volatile.

La acestea se adaugă provocările legate de tehnologie (interoperabilitate, securitate, scalabilitate), competiția din partea rețelelor de plăți globale și a sistemelor de plăți locale, gradul de acceptare pe plan global, provocările privind reglementarea (Nessi, 2024).

La mijlocul anului 2025, sistemul BRICS Pay era încă în etapa de planificare și pilotare, SPFS-ul Rusiei și CIPS-ul Chinei rămânând principalele alternative la sistemul SWIFT. Pe de altă parte, afirmarea yuanului digital al Chinei și a realului digital al Braziliei poate semnala „o mișcare către decontări bazate pe blockchain” (Savic, 2025).

Și Rusia realizează progrese în ceea ce privește implementarea rublei digitale. Potrivit Raportului anual 2024 al Băncii Rusiei, în 2024, testarea-pilot a tranzacțiilor cu ruble digitale reale s-a extins, crescând numărul utilizatorilor la 1.200 de companii și 9.000 de persoane fizice. În plus, Banca Rusiei explorează utilizarea rublei digitale în plățile transfrontaliere, cooperând cu autoritățile de supraveghere financiară din străinătate (Bank of Russia, 2025).

Deși se preconiza ca moneda digitală a băncii centrale rusești să fie lansată la data de 1 iulie 2025, lansarea a fost amânată până la 1 septembrie 2026. Însă, pentru anumite plăți, departamentele guvernului federal pot utiliza rubla digitală începând chiar cu 1 ianuarie 2026 (Ledger Insights, 2025).

SWIFT este cel mai important furnizor de servicii de mesagerie financiară din lume, având sediul principal în Belgia (SWIFT, 2024b). SWIFT se remarcă prin numărul mare al instituțiilor și țărilor conectate la sistem, ceea ce îi conferă un caracter global. Din perspectivă istorică, numărul acestora a crescut

de la 7.863 de instituții în 2005 la peste 11.500 în 2024, respectiv de la 204 de țări/teritorii în 2005 la 224, în 2024 (Tabelul 3).

Tabelul 3: Numărul instituțiilor și țărilor conectate la sistemul SWIFT (2005-2024)

Anul	Nr. de instituții	Nr. de țări/teritorii
2005	7.863	204
2010	9.705	209
2020	11.000+	200+
2024	11.500+	224

Sursa: Elaborat de autor pe baza SWIFT (2024c); SWIFT (2020); SWIFT (2010); SWIFT (2005).

Și în privința mesajelor FIN vehiculate prin intermediul sistemului SWIFT se observă creșterea de la an la an, în 2024, numărul total ridicându-se la peste 13,4 miliarde.

Pentru comparație, în 2019, numărul mesajelor a fost de 8,67 miliarde (Tabelul 4).

Tabelul 4: Dinamica mesajelor în sistemul SWIFT (2019-2024)

Anul	Număr de mesaje FIN (milioane)	Creștere anuală (%) a mesajelor medii zilnice
2019	8.670	7,5
2020	9.579	10,1
2021	10.659	11,5
2022	11.436	7,6
2023	11.950	4,5
2024	13.493	12,1

Sursa: Elaborat de autor pe baza SWIFT (2024c).

În același timp, se remarcă eforturile depuse de SWIFT pentru a îmbunătăți viteza de procesare a plăților transfrontaliere, 90% dintre plățile transfrontaliere ajungând la banca destinatară într-o oră (SWIFT, 2024b). Toate

acestea demonstrează anvergura și relevanța internațională de care se bucură sistemul SWIFT.

Spre deosebire de SWIFT, sistemele alternative de plăți create de membrii BRICS au mult mai puțini participanți. CIPS a fost lansat în 2015 pentru reglementarea plăților internaționale în renminbi (Ke, 2022). În luna octombrie 2025, CIPS avea 1.746 de participanți, dintre care 187 erau participanți direcți și 1.559, participanți indirecți. Cea mai mare parte a participanților indirecți (1.143) proveneau din Asia, diferența revenind Europei (261), Africii (64), Americii de Nord (34), Americii de Sud (33) și Oceaniei (24) (CIPS, 2025). Totuși, de notat că, de-a lungul timpului, numărul participanților în cadrul CIPS a crescut. Ilustrativ, în aprilie 2020, CIPS avea doar 33 de participanți direcți și 924 de participanți indirecți (CIPS, 2020).

Potrivit directorului Departamentului Sistemului Național de Plăți al Băncii Rusiei, Alla Bakina, citată de agenția rusă TASS (2025), la sfârșitul anului 2024 numărul total al participanților străini la SPFS se ridica la 177. Aceștia proveneau din 24 de țări. Banca centrală a Rusiei a raportat creșterea semnificativă, cu 23%, a numărului total de mesaje în cadrul SPFS în 2024 față de 2023 (Bank of Russia, 2025).

Este demn de remarcat și faptul că, în cadrul celui de-al cincisprezecelea summit BRICS desfășurat la Johannesburg, în 2023, președintele Braziliei, Luiz Inácio Lula da Silva, a afirmat că o monedă comună BRICS nu numai că ar putea îmbunătăți condițiile de plată dintre țările membre, dar, totodată, ar putea atenua vulnerabilitățile la care sunt expuse aceste țări (Abdala, 2023). Totuși, ulterior, nici în declarația de la Rio de Janeiro a ultimului summit BRICS din 2025 și nici în cea de la Kazan, cu ocazia summitului anterior BRICS, din 2024, nu se face nicio referire cu privire la o eventuală monedă comună BRICS (BRICS, 2025; BRICS, 2024).

Oricum, crearea unei monede BRICS este supusă mai multor obstacole. Printre acestea se numără reticența manifestată de țările BRICS cu privire la cedarea suveranității unei autorități monetare supranaționale. Dat fiind faptul că economia Chinei este mult mai mare față de economia celorlalte țări membre, o monedă BRICS ar putea fi influențată major de politica monetară

promovată de Beijing. Or, unele țări, precum India și Brazilia, nu ar fi de acord cu o astfel de perspectivă. Ca urmare, se pare că, în prezent, țările BRICS sunt mai degrabă în favoarea utilizării monedelor locale în activitățile comerciale și financiare dintre ele decât în favoarea creării unei monede noi (Pimparkar, 2025).

În sinteză, în contextul mai larg al dedolarizării, țările BRICS promovează unele sisteme alternative de plăți, precum și utilizarea monedelor naționale în tranzacțiile transfrontaliere dintre ele. În același timp, explorează utilizarea monedelor digitale în plățile transfrontaliere. Sancțiunile economice la care este supusă Rusia reprezintă un factor care favorizează aceste inițiative.

4.5 NDB și finanțarea în monedele locale ale țărilor membre

În 2014, țările BRICS au convenit să înființeze NDB, cu scopul de a finanța infrastructura și dezvoltarea durabilă atât în propriile economii cât și în alte economii emergente și în dezvoltare. Totodată, s-au înțeles asupra creării Aranjamentului de Rezervă Contingentă (Contingent Reserve Arrangement, CRA), prin care băncile centrale ale BRICS au căzut de acord să-și ofere sprijin financiar în eventualitatea apariției unei crize valutare bruște. Înființarea celor două instituții financiare a avut loc în contextul discrepanțelor majore care existau între puterea economică a BRICS și drepturile de vot pe care le deținea atât în cadrul Băncii Mondiale cât și al Fondului Monetar Internațional (FMI). Deși reprezentau peste o cincime din PIB mondial și peste 40% din populația mondială, cele cinci țări BRICS – Brazilia, Rusia, India, China și Republica Africa de Sud – beneficiau doar de aproape 13% din drepturile de vot la Banca Mondială și de 11% din voturile la FMI (Schöllmann, 2014).

După cum se subliniază în strategia NDB pentru perioada 2017-2021, înființarea sa „este o expresie a rolului tot mai mare al BRICS și al altor piețe emergente și țări în dezvoltare (EMDCs²) în economia mondială, precum și a

² EMDCs – Emerging Markets and Developing Countries (piețe emergente și țări în dezvoltare).

disponibilității lor mai mari de a acționa independent în aspecte ale guvernanței economice internaționale și ale dezvoltării” (NDB, 2017, p. 3). Necesitatea reformării instituțiilor de la Bretton Woods este amintită și în Declarația de la Kazan din 2024, emisă ca urmare a celui de-al 16-lea summit al țărilor BRICS: „Facem apel la reformarea instituțiilor de la Bretton Woods, care include o reprezentare sporită a EMDCs în pozițiile de conducere, pentru a reflecta contribuția EMDCs la economia globală. Susținem un proces de selecție bazat pe merit, incluziv și echitabil pentru funcțiile de vârf din cadrul instituțiilor de la Bretton Woods, creșterea reprezentării geografice și a rolului și ponderii femeilor” (BRICS, 2024, p. 4). O dovadă a faptului că țările BRICS sunt interesate să creeze instituții „paralele” sau „complementare” față de cele existente o reprezintă și propunerea recentă, la summitul BRICS care a avut loc în Brazilia în 2025, de creare a unei instituții după modelul Agenției Multilaterale de Garantare a Investițiilor din cadrul Grupului Băncii Mondiale pentru facilitarea investițiilor în Sudul global (Sader & Albe, 2025).

Este de remarcat faptul că, în contextul celei de-a zecea aniversări a băncii, președintele NDB, Dilma Rousseff, a evidențiat progresele pe care le-a obținut, incluzând și admiterea a noi membri, numărul total al acestora în prezent ridicându-se la 11 (Brazilia, Rusia, India, China, Republica Africa de Sud, Emiratele Arabe Unite, Bangladesh, Egipt, Algeria, Columbia și Uzbekistan) (Molina, 2025).

Una dintre componentele de bază ale strategiei NDB o reprezintă finanțarea în monedele locale ale țărilor membre, considerată o modalitate de reducere a riscului valutar și a dependenței față de piețele swap (NDB, 2022a). Ca urmare, se prevede ca finanțarea acordată de bancă în monedele locale să înregistreze progrese. Astfel, dacă la sfârșitul anului 2021 împrumuturile sale în monedele locale au reprezentat 23% din aprobările totale, noua strategie de dezvoltare a NDB pentru perioada 2022-2026 își propune ca 30% din finanțările acordate în această perioadă să fie denominate în monedele naționale ale țărilor membre. Pentru atingerea acestui obiectiv, NDB își propune totodată să mărească și emisiunile de obligațiuni denominate în monedele locale (NDB, 2022a). De subliniat că, până la sfârșitul anului 2021, emisiunile de

obligațiuni ale NDB au totalizat echivalentul a aproximativ 11 miliarde de dolari americani, din care 27% în monedele locale, iar diferența în valute forte (NDB, 2022a). Angajamentul BRICS față de promovarea finanțării în monedele locale ale membrilor săi a fost exprimat și în Declarația de la Kazan din 2024: „Sprijinim NDB în extinderea continuă a finanțării în monedă locală și în consolidarea inovației în instrumentele de investiții și finanțare” (BRICS, 2024, p. 17). Aceasta întărește preocuparea țărilor membre ale BRICS în ceea ce privește finanțarea în monedele locale.

4.5.1 Emisiunea de obligațiuni denominate în monedele țărilor membre

În acest context, prezintă relevanță lansarea programelor de obligațiuni în monedele locale ale membrilor săi. Astfel, la începutul anului 2019, NDB a înregistrat programul de obligațiuni RMB pe Piața Interbancară a Obligațiunilor din China în valoare de până la 10 miliarde RMB. Sumele obținute din emisiunea de obligațiuni au drept scop finanțarea proiectelor de infrastructură și dezvoltare durabilă (NDB, 2019a). Cu titlu exemplificativ, la data de 25 februarie 2019, banca a plasat în două tranșe obligațiunea în valoare de 3 miliarde RMB. Aceasta s-a bucurat de succes din partea investitorilor chinezi, dar și internaționali, inclusiv europeni, care și-au adus contribuții semnificative, după cum urmează: pentru tranșa – 1 (2 miliarde RMB, scadența 3 ani) au reprezentat 21% din totalul investitorilor, iar pentru tranșa – 2 (1 miliard RMB, scadența 5 ani), 20% (NDB, 2019b).

În octombrie 2020, NDB a înregistrat cel de-al doilea program de obligațiuni RMB pe Piața Interbancară a Obligațiunilor din China, primind aprobarea să colecteze fonduri în valoare de 20 de miliarde RMB (NDB, 2022b). De remarcat, faptul că, la începutul anului 2025, NDB a emis o obligațiune Panda în valoare de 6 miliarde RMB, care a contribuit la menținerea poziției sale de cel mai mare emitent de pe piața obligațiunilor Panda (NDB, 2025a).

Emisiunile NDB de obligațiuni în monedele locale ale țărilor membre nu se limitează doar la obligațiunile denominate în RMB. Ilustrativ, în septembrie 2024, banca a emis note în valoare de 1 miliard ZAR pe piața de obligațiuni din Republica Africa de Sud (NDB, 2024). Acestea s-au alăturat

tranzacțiilor precedente, respectiv emisiunii de obligațiuni în valoare de 1,3 miliarde ZAR din decembrie 2023 (NDB, 2023a) și celei de 1,5 miliarde ZAR din august 2023, care, de altfel, a fost și prima sa obligațiune ZAR emisă pe piața de obligațiuni din Republica Africa de Sud (NDB, 2023b).

În data de 22 noiembrie 2019, NDB a înregistrat la Bursa din Moscova primul său program de obligațiuni denominate în ruble. În cadrul acestui program, în valoare de 100 miliarde de ruble (echivalentul a circa 1,5 miliarde de dolari americani), NDB poate emite obligațiuni cu scadența de până la 20 de ani (NDB, 2019c).

Printre direcțiile de acțiune ale NDB se numără și emiterea de obligațiuni verzi. Prima sa obligațiune financiară verde pe Piața Interbancară a Obligațiunilor din China a fost emisă în iulie 2016. Valoarea emisiunii s-a ridicat la 3 miliarde RMB, iar scadența a fost la 5 ani. Operațiunea prezintă importanță și ca urmare a faptului că a fost prima dată când banca a accesat piața de capital. De asemenea, a marcat prima emisiune de obligațiuni financiare verzi pe Piața Interbancară a Obligațiunilor din China efectuată de o instituție financiară internațională (NDB, 2016). Cu acel prilej, președintele băncii, K.V. Kamath, a evidențiat importanța pe care NDB o acordă atragerii de fonduri inclusiv de pe piețele de capital ale membrilor BRICS: „Băncile multilaterale de dezvoltare, cum ar fi NDB, obțin cea mai mare parte a resurselor pentru împrumuturi prin emiterea de obligațiuni pe piețele de capital. Prin urmare, suntem extrem de încântați de răspunsul investitorilor la emisiunea noastră inaugurală de obligațiuni, având în vedere că nu am avut experiență istorică. În plus, ne întărește convingerea că, pe lângă accesul la piețele globale de capital, există o posibilitate considerabilă pentru NDB de a obține finanțare de pe piețele locale de capital ale țărilor membre ale BRICS” (NDB, 2016).

În concordanță cu imperativul dezvoltării durabile, în martie 2021, NDB a emis obligațiunea SDG³ în valoare de 5 miliarde RMB (NDB, 2021). De amintit este și faptul că, în data de 2 aprilie 2020, la începutul pandemiei de COVID-19, a emis pe Piața Interbancară a Obligațiunilor din China o obligațiune

³ Sustainable Development Goals, engleză.

în valoare de 5 miliarde RMB pentru combaterea coronavirusului (Coronavirus Combating Bond) (NDB, 2020).

Tabelul 5 ilustrează sintetic unele dintre aceste inițiative ale NDB, concentrându-se, în principal, asupra emisiunilor inaugurale.

Tabelul 5: Repere semnificative privind emisiunile de obligațiuni ale NDB denominate în monedele locale ale membrilor săi

Data	Operațiunea
18 Iulie 2016	NDB a emis prima sa obligațiune financiară verde pe Piața Interbancară a Obligațiunilor din China (valoarea emisiunii 3 miliarde RMB, scadența 5 ani) (1).
9 Ianuarie 2019	NDB a înregistrat un program de obligațiuni RMB pe Piața Interbancară a Obligațiunilor din China (valoare de până la 10 miliarde RMB) (2).
22 Noiembrie 2019	NDB a înregistrat la Bursa din Moscova primul său program de obligațiuni denominate în ruble (valoare de 100 miliarde de ruble, obligațiuni cu scadența de până la 20 de ani) (3).
2 Aprilie 2020	NDB a emis pe Piața Interbancară a Obligațiunilor din China o obligațiune pentru combaterea coronavirusului (Coronavirus Combating Bond) (valoare 5 miliarde RMB) (4).
15 August 2023	NDB a emis prima sa obligațiune denominată în ZAR pe piața de obligațiuni din Africa de Sud (valoare 1,5 miliarde ZAR) (5).

Sursa: Elaborat de autor pe baza (1) NDB (2016); (2) NDB (2019a); (3) NDB (2019c); (4) NDB (2020); (5) NDB (2023b).

4.5.2 Împrumuturi în monedele locale

În același timp, sunt demne de menționat și unele împrumuturi acordate de NDB în monedele locale ale membrilor săi. Astfel, recent, în 22 iulie 2025, banca a semnat un acord de împrumut în valoare de 7 miliarde ZAR cu Agenția Națională de Drumuri din Republica Africa de Sud (SANRAL) pentru modernizarea infrastructurii de transport a țării, ceea ce îi permite să atenueze riscul valutar și, implicit, să reducă cheltuielile de finanțare (NDB, 2025b).

Tot recent, NDB a semnalat și o premieră, respectiv prima mobilizare de capital privat printr-un credit sindicalizat. Acordul de împrumut, în valoare

de 1,2 miliarde RMB, a fost semnat între NDB (care va contribui cu 717,32 milioane RMB), Banca Chinei (care va furniza 500 milioane RMB) și Haitong Unitrust International Financial Leasing (HUIFL), care va utiliza fondurile pentru a promova proiectele de mediu din China (NDB, 2025c).

În același registru se înscrie și semnarea, în data de 3 iulie 2025n a Memorandumului de Înțelegere cu State Grid Brazil Holding (SGBH), care are rolul de a îmbunătăți furnizarea de energie electrică în Brazilia. Și de data aceasta, banca ia în considerare acordarea creditului în moneda națională a unui stat membru, respectiv a Chinei, valoarea estimată a creditului ridicându-se la 2.150 milioane RMB (NDB, 2025d).

Toate aceste inițiative reprezintă doar unele exemple concrete ale strategiei NDB cu privire la promovarea finanțării în monedele locale ale țărilor membre, reprezentând totodată forme de manifestare a procesului de dedolarizare. Exemplele ilustrate relevă diverse forme de finanțare acordată de bancă prin intermediul emisiunii de obligațiuni și împrumuturilor denominate în unele dintre monedele membrilor săi (renminbiul chinez, rubla rusă, randul sud-african). Se remarcă totodată implicarea băncii în emisiuni de obligațiuni care se înscriu în categoria obligațiunilor sustenabile denominate în RMB.

4.6 Provocări și implicații ale procesului de dedolarizare

Chiar dacă țările membre ale BRICS au lansat o serie de inițiative menite să contribuie la diminuarea dependenței față de dolarul american, totuși, procesul de dedolarizare este supus mai multor provocări.

După cum subliniază Paulo Nogueira Batista Jr., fost vicepreședinte al NDB și fost director executiv în cadrul FMI, găsirea de către BRICS a unei alternative la dolarul american în viitorul apropiat se confruntă cu dificultăți de natură politică dar și tehnică, inclusiv rezistența manifestată de Statele Unite la încercările de detronare a dolarului american, precum și problemele de coordonare dintre țările BRICS în ceea ce privește acest demers (Batista Jr., 2024).

În concordanță cu acesta, Dilma Rousseff, președintele actual al NDB a afirmat: „Nu văd dovezi concrete ale unui declin iminent al statutului dolarului ca monedă de rezervă principală a lumii. Dar ascensiunea inițiativelor de extindere a comerțului în monede locale este indiscutabilă și consider că este o dezvoltare pozitivă” (Molina, 2025).

În mod similar, Tombini (2023) consideră că dolarul american va rămâne cea mai importantă monedă pentru o perioadă de timp, însă este posibil ca, în viitor, în cadrul sistemului financiar global, să se afirme mai multe valute principale.

De aceeași părere este și Cerna (2025), care concluzionează că, în viitorul apropiat, nu sunt alternative „viabile” pentru dolar, însă apreciază că „o economie europeană mai competitivă, cu un volum mai mare de euroactive financiare, sigure și diversificate, ar putea duce la întărirea poziției mondiale a monedei europene”. În același timp, printre alternativele la moneda americană, pe lângă moneda BRICS, citează criptomonedele și Drepturile Speciale de Tragere.

Chiar dacă cel mai mare exportator al lumii este China, renminbiul chinez nu prezintă totuși un grad ridicat de atractivitate pentru investitorii internaționali (Bertaut et al., 2025). În plus, renminbiul chinez nu se bucură de o piață financiară adâncă și lichidă, caracteristici esențiale pe care trebuie să le dețină o monedă principală (Li, 2023).

De remarcat este și faptul că multe economii emergente au datorii denuminate în dolarul american, or restructurarea acestora în alte monede ar putea să se lovească de rezistență din partea creditorilor (Pimparkar, 2025).

În ceea ce privește opoziția manifestată de SUA cu privire la procesul de dedolarizare, este demn de amintit că președintele Donald Trump a amenințat că va impune țărilor BRICS taxe vamale de 100% dacă acestea încearcă să submineze dolarul american (Hawkins, 2024; Williams, 2024). Statutul dolarului ca principala monedă de rezervă conferă Statelor Unite ceea ce, în anii 1960, Valéry Giscard d'Estaing, fost ministru francez de finanțe, a denumit drept „privilegiu exorbitant” (“exorbitant privilege”), întrucât se considera că apetitul pentru dolari ajută investițiile americane în străinătate să obțină

finanțare ieftină. De asemenea, cererea globală pentru rezervele în dolari permite Statelor Unite să emită obligațiuni guvernamentale la un cost redus (Sipirapuru & Berman, 2023).

Pe de altă parte, ca urmare a extinderii recente a BRICS, procesul creării a noi organisme, cum ar fi NDB, va fi îngreunat, dată fiind diversitatea membrilor. În plus, până în prezent, NDB nu a avut un impact puternic asupra schimbării sistemului băncilor multilaterale de dezvoltare, care este dominat de structurile occidentale (Duggan, 2023).

În sinteză, potrivit celor de mai sus, se apreciază că pe termen scurt poziția dolarului american ca monedă internațională principală nu este amenințată, dar că pe termen mai lung este posibil să apară unele modificări în sistemul monetar și financiar internațional, printre care creșterea importanței altor monede.

4.7 Concluzii

După cel de-Al Doilea Război Mondial, dolarul american deține rolul principal în tranzacțiile comerciale și financiare internaționale. Cu toate acestea, în ultimul timp, hegemonia dolarului american este tot mai mult discutată, existând dezbateri cu privire la procesul de dedolarizare, respectiv de diminuare a poziției internaționale proeminente pe care o deține. În acest context, este de menționat diminuarea ponderii dolarului american în rezervele valutare.

În cadrul procesului de dedolarizare, țările BRICS dețin o poziție proeminentă, remarcându-se prin demararea mai multor acțiuni. Una dintre tendințe este de promovare a monedelor locale în reglementarea comerțului derulat între membrii blocului, evoluție încurajată și la cele mai recente summituri ale BRICS. Un factor care a stimulat acțiunile pe această linie îl constituie sancțiunile la care a fost supusă Rusia. Aceasta a început dedolarizarea comerțului său exterior după anexarea Crimeei în 2014. Ulterior, după invazia Ucrainei, a luat măsuri suplimentare de accelerare a decuplării față de dolarul american. Ca urmare, a început să promoveze utilizarea unor monede

alternative incluzând, pe lângă rubla rusească, yuanul și dirhamul EAU. Toate aceste evoluții se reflectă în creșterea utilizării yuanului ca monedă globală în plățile comerciale, cu toate că ponderea sa rămâne în continuare scăzută. În plus, se constată intensificarea acțiunilor de explorare a monedelor digitale ale băncilor centrale, care, dacă sunt acceptate pe scară largă, vor avea, de asemenea, implicații asupra dolarului american și celorlalte monede internaționale. Chiar dacă aceste evoluții nu au afectat poziția dominantă deținută de dolarul american în plățile comerciale internaționale, totuși ridică unele întrebări privind tendințele, în special pe termen lung. În plus, au produs unele fisuri în domenii care în mod tradițional reprezentau fieful absolut al dolarului american, cum ar fi tranzacțiile comerciale internaționale cu țiței și gaz natural.

În contextul în care mai multe bănci din Rusia sunt excluse din sistemul SWIFT, aceasta este interesată să găsească soluții alternative de plăți. Astfel, a dezvoltat propriul său sistem pentru transferul mesajelor financiare – SPFS. Însă și alte țări din cadrul BRICS au conceput propriile platforme naționale, incluzând CIPS din China. În 2024, Banca centrală a Rusiei a propus inițiativa BCBPI. Obiectivul său este de a facilita plățile transfrontaliere dintre țările BRICS prin utilizarea monedelor naționale. Chiar dacă s-au obținut unele progrese în ceea ce privește sistemele alternative de plăți, totuși nici SPFS nici CIPS nu se pot compara cu SWIFT în ceea ce privește amploarea. În plus, crearea rețelei BRICS Pay întâmpină unele obstacole, incluzând diferențele existente între țările BRICS.

Totodată, a fost lansată ideea creării unei monede comune a BRICS. Însă, ultimele două summituri ale BRICS nu au făcut nicio referire în acest sens, afirmarea unei autorități monetare supranațională lovindu-se de reticența unor țări membre.

Pe de altă parte, o soluție promițătoare care permite ocolirea sistemului SWIFT și a rețelei de bănci corespondente o reprezintă recurgerea la monedele digitale ale băncilor centrale. În acest sens se remarcă promovarea yuanului digital și a rublei digitale, precum și a tehnologiei blockchain.

În mod constant, țările BRICS militează pentru reformarea arhitecturii monetare și financiare globale, astfel încât să fie mai bine reprezentate în

cadrul instituțiilor create la Bretton Woods, respectiv în cadrul Băncii Mondiale și FMI. Ca urmare, au început să dezvolte propriile lor instituții, incluzând NDB și CRA. Recent, a fost lansată și propunerea de înființare a unei instituții similare cu Agenția Multilaterală de Garantare a Investițiilor din cadrul Grupului Băncii Mondiale.

Dintre acțiunile întreprinse de NDB prezintă relevanță promovarea finanțării în monedele locale ale țărilor membre, percepută ca o modalitate de reducere a riscului valutar și de promovare a piețelor de capital locale. Inițiativele de acest tip includ emisiunea de obligațiuni denominate în renminbiul chinez, rubla rusă și randul sud-african. Este demn de amintit și faptul că NDB este cel mai mare emitent de pe piața obligațiunilor Panda. În același timp, banca a inițiat și o serie de împrumuturi în monedele țărilor BRICS, menite să susțină o serie de proiecte de dezvoltare.

Cu toate că s-au obținut unele progrese în ceea ce privește utilizarea monedelor locale ale țărilor BRICS în tranzacțiile internaționale, părerea larg acceptată la nivel internațional este totuși că poziția principală a dolarului american nu este amenințată într-un orizont de timp apropiat. Provocările pe care le are de întâmpinat procesul de dedolarizare sunt multiple, foarte importante fiind cele de natură tehnică și de coordonare între țările BRICS. La acestea se adaugă și factorii de natură politică, cum ar fi opoziția manifestată de SUA, care include și amenințările recente ale președintelui Trump cu privire la impunerea de taxe vamale prohibitive.

Referințe bibliografice

Abdala, V. (2023, August 23). *Lula says Brics currency should reduce vulnerabilities*. Agência Brasil. <https://agenciabrasil.ebc.com.br/en/internacional/noticia/2023-08/lula-says-brics-currency-should-reduce-vulnerabilities>.

Acharya, S. & Talwani, R. (2023, July 14). *Indian refiners used yuan to pay for some Russian oil imports, official says*. Reuters. <https://www.reuters.com/world/india/india-cenbank-give-banks-guidance-resolve-rupee-trade-issues-official-2023-07-14/>.

- Anaya Longaric, P. & Di Casola, P. (2022, June). The internationalisation of the renminbi: regaining strength? In European Central Bank, *The international role of the euro*. <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/ire/ecb.ire202206~6f3ddeab26.en.pdf>.
- Arnold, T. D. (2025). De-dollarization and global sovereignty: BRICS' quest for a new financial paradigm. *Human Geography*, 18(1), 78-83. DOI: 10.1177/19427786241266896.
- Bank of Russia. (2025). *Annual Report 2024*. Central Bank of the Russian Federation. https://www.cbr.ru/Collection/Collection/File/55580/ar_2024_e.pdf.
- Barisitz, S. & Evdokimova, T. (2023). Dedollarization efforts in Russia's foreign trade against the backdrop of Russia's war in Ukraine and intensifying Western sanctions (2013-2023). *Focus on European Economic Integration Q3/23*, Oesterreichische Nationalbank.
- Batista Jr., P. N. (2024). The BRICS and the Challenge of De-Dollarisation. *Wenhua Zongheng: A Journal of Contemporary Chinese Thought*, vol. 2, no. 1, pp. 4-8. https://thetricontinental.org/wp-content/uploads/2024/05/20240514_WHZH_Vol2No1_EN.pdf.
- Bertaut, C., von Beschwitz, B., & Curcucu, S. (2025, July 18). *The International Role of the U.S. Dollar – 2025 Edition*. FEDS Notes. Board of Governors of the Federal Reserve System. <https://www.federalreserve.gov/econres/notes/feds-notes/the-international-role-of-the-u-s-dollar-2025-edition-20250718.html>.
- Betz, B. (2023, March 29). Brazil, China strike trade deal agreement to ditch US dollar. *FOXBusiness*. <https://www.foxbusiness.com/markets/brazil-china-strike-trade-deal-agreement-ditch-us-dollar>.
- BRICS. (2025, July 6). *Rio de Janeiro Declaration: Strengthening Global South Cooperation for a More Inclusive and Sustainable Governance*.
- BRICS. (2024, October 23). *Kazan Declaration: Strengthening Multilateralism for Just Global Development and Security*. <http://static.kremlin.ru/media/events/files/en/RosOySvLzGaJtmx2wYFv0IN4NSPZploG.pdf>.
- BRICS Business Council. (2024). *Annual report 2023/24*. BRICS 2024 Russia. https://bbf2a463-6e2c-4484-b1b1-b55a3678d857.selstorage.ru/BRICS_ar_2024.pdf.

- Canuto, O. (2023, August 29). *Rising Use of Local Currencies in Cross-Border Payments*, Policy Center for the New South. <https://www.policycenter.ma/publications/rising-use-local-currencies-cross-border-payments>.
- Cerna, S. (2025, 2 Iulie). Războiul tarifelor și viitorul dolarului. *TIM7*. <https://tim7.ro/razboiul-tarifelor-si-viitorul-dolarului/>.
- Consiliul UE. (2022a, 2 martie). *Agresiunea militară a Rusiei împotriva Ucrainei: UE interzice anumitor bănci ruse accesul la sistemul SWIFT și introduce restricții suplimentare* [Comunicat de presă]. <https://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2022/03/02/russia-s-military-aggression-against-ukraine-eu-bans-certain-russian-banks-from-swift-system-and-introduces-further-restrictions/>.
- Consiliul UE. (2022b, 3 iunie). *Agresiunea Rusiei împotriva Ucrainei: UE adoptă al șaselea pachet de sancțiuni* [Comunicat de presă]. <https://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2022/06/03/russia-s-aggression-against-ukraine-eu-adopts-sixth-package-of-sanctions/>.
- Cross-Border Interbank Payment System (CIPS). (2025, October 31). *CIPS Participants Announcement No. 114*. https://www.cips.com.cn/en/2025-11/06/article_2025110614424482601.html.
- Cross-Border Interbank Payment System (CIPS). (2020, April 30). *CIPS Participants Announcement 52*. https://www.cips.com.cn/en/2020-04/30/article_2023122305150853708.html.
- Duggan, N. (2023). G20: China's Misstep in Its Appeal to the Global South. În Italian Institute for International Political Studies (ISPI), Observer Research Foundation (ORF), Policy Center for the New South (PCNS), *The Rise of Global South: New Consensus Wanted*, Annual Trends Report, First Edition: December 2023. https://www.policycenter.ma/sites/default/files/2023-12/Annual%20Trends%20Report%202023-ISPI-ORF-PCNS_final.pdf.
- Eichengreen, B., Macaire, C., Mehl, A., Monnet, E., & Naef, A. (2023). Internationalisation of the renminbi and capital account openness. În European Central Bank (ECB), *The international role of the euro*. <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/ire/ecb.ire202306~d334007ede.en.pdf>.
- European Bank for Reconstruction and Development (EBRD). (2023). *Transition Report 2023-24: Transitions big and small*.

- European Central Bank (ECB). (2024). *The international role of the euro*. <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/ire/ecb.ire202406~0b56ba4f71.en.pdf>.
- Freidin, E. (2024, 31 December). BRICS Pay as a challenge to SWIFT network. *The Interpreter*, Lowy Institute. <https://www.lowyinstitute.org/the-interpreter/brics-pay-challenge-swift-network>.
- Habib, M. M. (2024). Views regarding the internationalisation of central bank digital currencies and their implications for the euro area. In European Central Bank, *The international role of the euro*. <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/ire/ecb.ire202406~0b56ba4f71.en.pdf>.
- Habib, M. M. & Mehl, A. (2022). The Russian invasion of Ukraine and international currencies. In European Central Bank, *The international role of the euro*. <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/ire/ecb.ire202206~6f3ddeab26.en.pdf>.
- Hawkins, A. (2024, November 30). Trump threatens BRICS nations with 100 percent tariff. *Politico*. <https://www.politico.com/news/2024/11/30/trump-brics-tariff-trade-00192042>.
- Jun, S. W. (2023, October 10). PM Anwar: Indonesia, Thailand and China agree to trade with Malaysia using ringgit. *Malay Mail*. <https://www.malay-mail.com/news/malaysia/2023/10/10/pm-anwar-indonesia-thailand-and-china-agree-to-trade-with-malaysia-using-ringgit/95422>.
- Karina, H. (2024, June 20). Dedollarization and its Impact on the World. *The Monetary View*. <https://monetaryview.com/2024/06/20/dedollarization-and-its-impact-on-the-world/>.
- Ke, L. (2022, May 23). *China's Cross-Border Interbank Payment System: The First Step in the RMB's Internationalization*. The Tokyo Foundation. <https://www.tokyofoundation.org/research/detail.php?id=895>.
- Kimani, A. (2023, June 12). *Pakistan Pays For Discounted Russian Oil In Yuan* [News]. <https://oilprice.com/Latest-Energy-News/World-News/Pakistan-Pays-For-Discounted-Russian-Oil-In-Yuan.html>.
- Krishnakumar, A. (2024, November 2). What is BRICS Pay and why does it matter? *Cointelegraph*. <https://cointelegraph.com/explained/what-is-brics-pay-and-why-does-it-matter>.
- La Tribune (2023, Mars 30). *TotalEnergies livre à la Chine du GNL payé en yuans, une première*. <https://www.latribune.fr/entreprises->

[finance/industrie/energie-environnement/totalenergies-livre-a-la-chine-du-gnl-payee-en-yuans-une-premiere-957227.html](https://finance.industrie/energie-environnement/totalenergies-livre-a-la-chine-du-gnl-payee-en-yuans-une-premiere-957227.html).

- Ledger Insights (2025, December 22). *Russia clears digital ruble for government usage starting January 2026*. <https://www.ledgerinsights.com/russia-clears-digital-ruble-for-government-usage-starting-january-2026/>.
- Li, Y. (2025, July 30). *Renminbi slides to sixth place as global payments currency*. The Asset. <https://www.theasset.com/article/54580/renminbi-slides-to-sixth-place-as-global-payments-currency>.
- Li, Y. (2023): *Trends, reasons and prospects of de-dollarization*. Research Paper, No. 181, South Centre, Geneva.
- Lubin, D. (2025, April 16). *The US dollar's role in the international monetary system is now dangerously in flux*. Chatham House. <https://www.chathamhouse.org/2025/04/us-dollars-role-international-monetary-system-now-dangerously-flux>.
- Martin, N. (2025, March 11). *China's Yuan tops dollar in trade but struggles persist*. Deutsche Welle. <https://www.dw.com/en/china-yuan-us-dollar-trade-currency-trump-tariffs-graphics/a-74593975>.
- Medina, A. F. (2023, May 12). *ASEAN to Increase Local Currency Trade, Reducing Reliance on the US Dollar*. ASEAN Briefing. <https://www.aseanbriefing.com/news/asean-to-increase-local-currency-transactions-reducing-reliance-on-the-us-dollar/>.
- Molina, L. (2025, July 6). *New Development Bank consolidates strategic expansion and reinforces commitment to sustainable development in the Global South*. BRICS Brasil 2025. <https://brics.br/en/news/new-development-bank-consolidates-strategic-expansion-and-reinforces-commitment-to-sustainable-development-in-the-global-south>.
- Moore, G. (2025). *Implications of Alternative Payment Methods in a China-Taiwan Confrontation*. In Quinn, K. & Omorogieva, E. (Eds.), *Future-Proofing U.S. Technology: Strategic Priorities Amid Chinese Tech Advancement*. New Lines Institute. https://newlinesinstitute.org/wp-content/uploads/20250307-Future-Proofing-US-Tech-Compendium_.pdf.
- Nessi, L. (2024, October 23). *What Is BRICS Pay: All You Need To Know*. CCN. <https://www.ccn.com/education/crypto/what-is-brics-pay/>.

- New Development Bank (NDB). (2025a, January 15). *New Development Bank Issued RMB 6 Billion 5-year Panda Bond*. <https://www.ndb.int/news/new-development-bank-issued-rmb-6-billion-5-year-panda-bond/>.
- New Development Bank (NDB). (2025b, July 31). *New Development Bank and SANRAL sign ZAR 7 billion loan agreement for South Africa Roads Infrastructure* [Press release]. <https://www.ndb.int/news/new-development-bank-and-sanral-sign-zar7-billion-loan-agreement-for-south-africa-roads-infrastructure/>.
- New Development Bank (NDB). (2025c, June 6). *New Development Bank, Bank of China and Haitong Unitrust Financial Leasing sign RMB 1.2 billion Syndicated Loan Agreement to Support Environmental Projects in China* [Press release]. <https://www.ndb.int/news/new-development-bank-bank-of-china-and-haitong-unitrust-financial-leasing-sign-rmb-1-2-billion-syndicated-loan-agreement-to-support-environmental-projects-in-china/>.
- New Development Bank (NDB). (2025d, July 8). *New Development Bank and State Grid Brazil Holding Sign Memorandum of Understanding to Boost Brazil's Energy Capacity* [Press release]. <https://www.ndb.int/news/new-development-bank-and-state-grid-brazil-holding-sign-memorandum-of-understanding-to-boost-brazils-energy-capacity/>.
- New Development Bank (NDB). (2024, September 19). *New Development Bank raised ZAR 1 billion in South African bond market*. <https://www.ndb.int/news/new-development-bank-raised-zar-1-billion-in-south-african-bond-market/>.
- New Development Bank (NDB). (2023a, 6 December). *NDB makes a strong return to South African Bond Market with successful ZAR 1.3 bln bond issuance*. <https://www.ndb.int/news/ndb-makes-a-strong-return-to-south-african-bond-market-with-successful-zar-1-3-bln-bond-issuance/>.
- New Development Bank (NDB). (2023b, August 16). *NDB issues ZAR 1.5 billion bond*. <https://www.ndb.int/news/ndb-issues-zar-1-5-billion-bond/>.
- New Development Bank (NDB). (2022a). *New Development Bank General Strategy for 2022–2026: Scaling up Development Finance for a Sustainable Future*. https://www.ndb.int/wp-content/uploads/2022/07/NDB_StrategyDocument_eVersion_07.pdf.

- New Development Bank (NDB). (2022b, May 19). *New Development Bank issues CNY 7 billion bond in China Interbank Bond Market*. <https://www.ndb.int/news/new-development-bank-issues-cny-7-billion-bond-in-china-interbank-bond-market/>.
- New Development Bank (NDB). (2021, March 25). *NDB issues RMB 5 billion Sustainable Development Goals Bond*. <https://www.ndb.int/news/ndb-issues-rmb-5-billion-sustainable-development-goals-bond/#:~:text=On%20March%2024%2C%202021%2C%20the%20New%20Development%20Bank,billion%20Bond%20in%20the%20China%20Interbank%20Bond%20Market>.
- New Development Bank (NDB). (2020, July 7). *New Development Bank successfully places RMB 2 bln Bond in China Interbank Bond Market*. <https://www.ndb.int/news/new-development-bank-successfully-places-rmb-2-bln-bond-china-interbank-bond-market/>.
- New Development Bank (NDB). (2019a, January 28). *NDB successfully registers RMB 10 billion bond programme in China Interbank Bond Market*. <https://www.ndb.int/news/ndb-successfully-registers-rmb-10-billion-bond-programme-china-interbank-bond-market/>.
- New Development Bank (NDB). (2019b, February 26). *NDB successfully placed 3 bln RMB bond in China Interbank Bond Market*. <https://www.ndb.int/news/ndb-successfully-placed-3-bln-rmb-bond-china-interbank-bond-market/>.
- New Development Bank (NDB). (2019c, November 25). *NDB Registers RUB 100 billion Bond Programme in Russia*. <https://www.ndb.int/news/ndb-registers-rub-100-billion-bond-programme-russia/>.
- New Development Bank (NDB). (2017). *NDB's General Strategy: 2017–2021*. <https://www.ndb.int/wp-content/uploads/2017/07/NDB-Strategy-Final.pdf>.
- New Development Bank (NDB). (2016, July 19). *NDB successfully issued first RMB-denominated green financial bond*. <https://www.ndb.int/news/ndb-successfully-issued-first-rmb-denominated-green-financial-bond/>.
- Perez, C. (2022, March 8). What Does Russia's Removal From SWIFT Mean For the Future of Global Commerce? *Foreign Policy*. <https://foreignpolicy.com/2022/03/08/swift-sanctions-ukraine-russia-nato-putin-war-global-finance/>.

- Pimparkar, A. (2025, June 15). BRICS Expansion, Prospective BRICS Currency and De-Dollarization: A Theoretical Analysis. *Politics for India*. <https://politicsforindia.com/brics-expansion-brics-currency-brics-pay-de-dollarization/>.
- Poenisch, H. (2024a, October 29). *Brics looks increasingly like a paper tiger*, OMFIF. <https://www.omfif.org/2024/10/brics-looks-increasingly-like-a-paper-tiger/>.
- Poenisch, H. (2024b, September 23). *Brics considering petroyuan in next de-dollarisation attempt*, OMFIF. <https://www.omfif.org/2024/09/brics-considering-petro-yuan-in-next-de-dollarisation-attempt/>.
- PIB Delhi (2023, January 31). *India's external sector displays a position of strength in spite of global headwinds* [Press Release]. <https://pib.gov.in/PressRelease-Page.aspx?PRID=1894926#:~:text=In%20July%202022%2C%20the%20Re-serve%20Bank%20of%20India,India%20and%20to%20support%20the%20increasing%20interest%20in.>
- Reuters (2023, December 27). *Iran, Russia to trade in local currencies instead of US dollar – state media*. <https://www.reuters.com/world/iran-russia-trade-local-currencies-instead-us-dollar-state-media-2023-12-27/>.
- Reserve Bank of India (2024). *Annual Report 2023-24*. https://rbi-docs.rbi.org.in/rdocs/AnnualReport/PDFs/0ANNUALREPORT202324_FULLLDF549205FA214F62A2441C5320D64A29.PDF.
- Sader, V. & Albe, I. (2025, July 8). *What really came out of this year's BRICS summit?* Atlantic Council. <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/new-atlanticist/what-really-came-out-of-this-years-brics-summit/>.
- Savic, B. (2025, October 2). *BRICS making incremental progress in dollar-free trade*. Geopolitical Intelligence Services. <https://www.gisreportsonline.com/r/brics-payment-system/#:~:text=BRICS%20countries%20are%20moving%20their%20focus%20from%20the,and%20their%20own%20payment%20systems.%20%C2%A9%20Getty%20Images.>
- Schöllmann, W. (2014) *The BRICS Bank and Reserve Arrangement: towards a new global financial framework?* European Parliamentary Research Service. [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2014/542178/EPRS_ATA\(2014\)542178_REV1_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2014/542178/EPRS_ATA(2014)542178_REV1_EN.pdf).
- Sharma, U. (2022, December 30). Russia starts foreign trade settlements in rupee, more countries to join. *Firstpost*. <https://www.firstpost.com/india/russia->

[starts-foreign-trade-settlements-in-rupee-more-countries-to-join-11891491.html](#).

- Siripurapu, A. & Berman, N. (2023, July 19). *The Dollar: The World's Reserve Currency*. Council on Foreign Relations. <https://www.cfr.org/background-der/dollar-worlds-reserve-currency>.
- SWIFT (2025). *RMB Tracker: Monthly reporting and statistics on renminbi (RMB) progress towards becoming an international currency*, December 2025. https://www.swift.com/sites/default/files/files/rmb-tracker_december-2025.pdf.
- SWIFT. (2024a). *RMB Tracker: Monthly reporting and statistics on renminbi (RMB) progress towards becoming an international currency*, October 2024.
- SWIFT. (2024b, October 17). *Swift cross-border payment processing speed stretches further ahead of G20 target*. <https://www.swift.com/news-events/press-releases/swift-cross-border-payment-processing-speed-stretches-further-ahead-g20-target>.
- SWIFT. (2024c). *Annual Review 2024*. <https://www.swift.com/sites/default/files/files/swift-annual-review-2024.pdf>.
- SWIFT. (2023). *RMB Tracker: Monthly reporting and statistics on renminbi (RMB) progress towards becoming an international currency*, December 2023.
- SWIFT. (2022). *RMB Tracker: Monthly reporting and statistics on renminbi (RMB) progress towards becoming an international currency*, February 2022.
- SWIFT. (2020). *SWIFT Annual Review 2020*. <https://www.swift.com/about-us/swift-annual-review>.
- SWIFT. (2010). *Annual Review 2010*. <https://www.swift.com/about-us/swift-annual-review>.
- SWIFT. (2005). *SWIFT Annual Report 2005: Raising ambitions*. <https://www.swift.com/about-us/swift-annual-review>.
- TASS. (2025, April 2). *Participants from 24 countries connected to Bank of Russia's Financial Messaging System*.
- The Ministry of Finance of the Russian Federation, Bank of Russia, & Yakov and Partners. (2024). *Improvement of the international monetary and financial system*. BRICS Chairmanship Research, BRICS 2024.

https://yakovpartners.ru/upload/iblock/9c2/ci594n0ysocxuukw7iliw6qtr4xz6cc4/BRICS_Research_on_IMFS.pdf.

The State Council, The People's Republic of China (2023, November 20). *China, Saudi Arabia sign currency swap agreement*. https://english.www.gov.cn/news/202311/20/content_WS655b4c51c6d0868f4e8e16b8.html#:~:text=The%20currency%20swap%20arrangement%20will%20help%20strengthen%20financial,bilateral%20trade%20and%20investment%20facilitation%2C%20the%20statement%20added.

Tombini, A. (2023, October 28). *The impact of international fragmentation and the role of the US dollar*. Remarks by Mr Alexandre Tombini, Chief Representative for the Americas, Bank for International Settlements, at the International Finance Forum (IFF) 20th Anniversary, Guangzhou, 27–29 October 2023 [BIS speech]. <https://www.bis.org/speeches/sp231028.htm>.

Tran, H. (2023, August 25). *Understanding the growing use of local currencies in cross-border payments*. Atlantic Council. <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/econographics/understanding-the-growing-use-of-local-currencies-in-cross-border-payments/>.

Tran, H. (2022, March 18). *Internationalization of the Renmibi via bilateral swap lines*. Atlantic Council. <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/econographics/internationalization-of-the-renmibi-via-bilateral-swap-lines/>.

Turner, C., Patterson, W., & Dolgin, D. (2023, August 24). *BRICS Expansion: The Saudi Surprise Adds Momentum To The De-Dollarisation Debate*, ING Economic and Financial Analysis, Seeking Alpha. <https://seekingalpha.com/article/4630861-brics-expansion-the-saudi-surprise-adds-momentum-to-the-de-dollarisation-debate>.

Vajiram & Ravi (2023, August 26). *India-Russia Trade Gap and Rupee Internationalisation Efforts in 2024*. <https://vajiramandravi.com/upsc-daily-current-affairs/mains-articles/india-russia-trade-gap-and-rupee-internationalisation-efforts/>.

van der Made, J. (2023, March 31). 'Petrodollar' at risk as TotalEnergies sells LNG to China in yuan. *RFI*. <https://www.rfi.fr/en/business/20230331-petrodollar-under-threat-as-france-s-totalenergies-sells-lng-to-china-in-yuan>.

- Wenhong, X. (2023). Dedollarization as a Direction of Russia's Financial Policy in Current Conditions. *Studies on Russian Economic Development*, 34(1), 9–18. <https://doi.org/10.1134/S1075700723010185>.
- Williams, A. (2024, November 30). Trump threatens Brics nations with 100% tariffs if they undermine dollar. *Financial Times*.
- Xin, Z. (2023, March 28). CNOOC completes first yuan-settled LNG trade. *China Daily*. <https://www.chinadaily.com.cn/a/202303/28/WS6422f68da31057c47ebb70c7.html>.
- Zucker-Marques, M., Mühlich, L., & Fritz, B. (2025, September 24). *IMF Lending Returns to Low Levels While the PBOC Continues as the Largest Provider of Currency Swaps: Insights from the Updated Global Financial Safety Net Tracker*. Boston University Global Development Policy Center. <https://www.bu.edu/gdp/2025/09/24/imf-lending-returns-to-low-levels-while-the-pboc-continues-as-the-largest-provider-of-currency-swaps-in-sights-from-the-updated-global-financial-safety-net-tracker/>.

CAPITOLUL 5

ROLUL CHINEI ÎN FINANȚELE INTERNAȚIONALE

Andrei RĂDULESCU

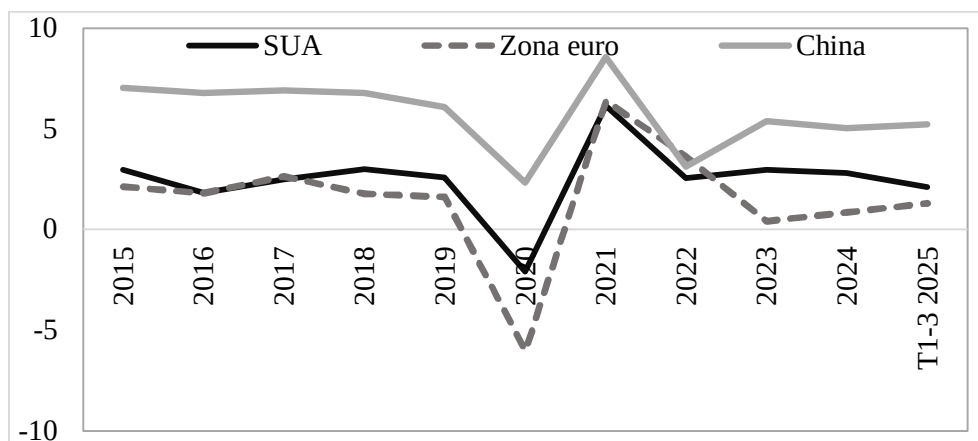
5.1 China – ritmul anual al activității economice în consolidare în 2025

Anul 2025 s-a evidențiat prin intensificarea gradului de incertitudine în sfera politicii economice (spre un nivel record) și prin coexistența incertitudinii cu tendința de ameliorare a indicatorilor de încredere pe plan mondial. Cu toate acestea, au persistat divergențele de performanță macroeconomică între principalele blocuri economice ale lumii (SUA, China și Uniunea Europeană/Zona euro), care contribuie cu aproximativ 60% la formarea PIB mondial, potrivit estimărilor experților Fondului Monetar Internațional (FMI) publicate în luna octombrie 2025 (FMI, 2025a). Strict din perspectiva ritmului anual de creștere economică, am asistat la decelerare în SUA, consolidare în China și accelerare în Zona euro, aspect evidențiat în Graficul 1. China, a doua economie a lumii [cu un PIB nominal estimat la peste 19 mii de miliarde de dolari în acest an, potrivit Fondului Monetar Internațional (FMI, 2025a)] a înregistrat un ritm anual de evoluție superior celui potențial pe parcursul ultimelor trimestre.

Astfel, pe de o parte, ritmul activității economice din SUA (prima economie a lumii, cu un PIB nominal de peste 31 de mii de miliarde de dolari în trimestrul III din 2025, potrivit estimărilor preliminare ale Departamentului Comerțului) a decelerat la 2,1% în intervalul ianuarie – septembrie 2025, de

la 2,9% în perioada similară a anului 2024 (BEA, 2025). Această evoluție a fost determinată, în principal, de deteriorarea climatului investițional (investițiile în active fixe au urcat cu o rată anuală de doar 2,4% la nouă luni din 2025, în atenuare de la 3,7% în intervalul similar din 2024), pe fondul intensificării gradului de incertitudine din sfera politicii economice (spre niveluri record), în contextul măsurilor implementate de Noua Administrație.

Graficul 1: Ritmul anual al activității economice în SUA, China și Zona euro între 2015 și primele trei trimestre din 2025 (%)

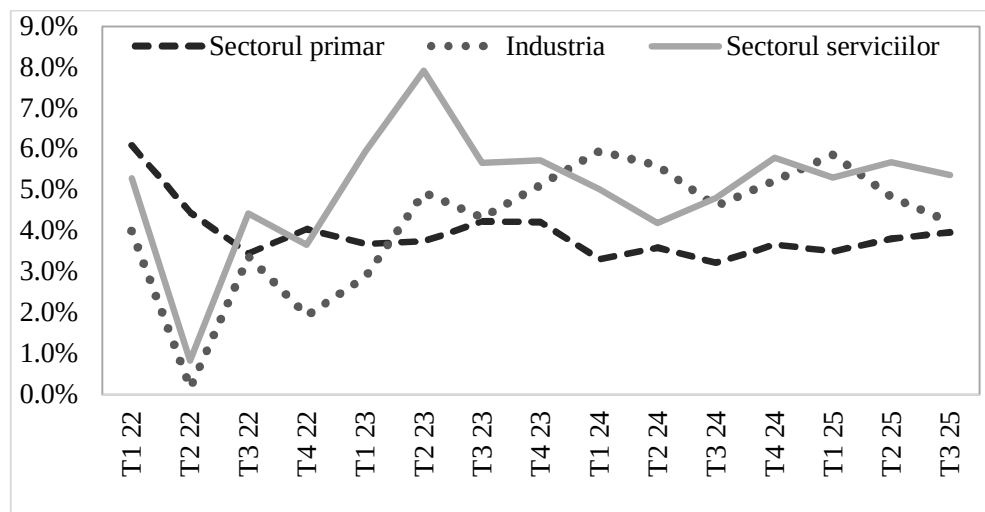
Sursa: reprezentarea autorului pe baza estimărilor Departamentului Comerțului din SUA, Institutului Național de Statistică din China și Eurostat, decembrie 2025

Pe de altă parte, activitatea economică din Zona euro (nucleul dur al Uniunii Europene și, totodată, principalul partener economic al României) a înregistrat un avans mediu anual în accelerare la 1,3% în perioada ianuarie-septembrie 2025, după cum indică estimările preliminare publicate de Eurostat în luna decembrie 2025 (Eurostat, 2025a). Evoluția a fost determinată de relansarea investițiilor productive, pe fondul implementării programelor Comisiei Europene de la începutul actualului mandat (inclusiv ReArm și Busola Competitivității), al nivelului redus al costurilor de finanțare și al climatului pozitiv din sfera piețelor financiare. Astfel, formarea brută de capital fix s-a majorat în fiecare trimestru din 2025 cu o rată anuală de peste 2% (creștere cu

un ritm mediu anual de 2,5% în perioada ianuarie-septembrie 2025), după declinul înregistrat pe parcursul a patru trimestre consecutiv (în 2024).

Se evidențiază însă consolidarea în 2025 a dinamicii anuale a activității economice în China, a doua economie a lumii, cu o dimensiune nominală a PIB estimată de experții FMI la peste 19 mii de miliarde de dolari. Volumul activității economice din China a crescut cu o rată medie anuală de 5,2% în perioada ianuarie-septembrie 2025 (ușor peste nivelul de 4,9% înregistrat în primele trei trimestre din 2024), potrivit estimărilor Institutului Național de Statistică de la Beijing (Institutul Național de Statistică din China, 2025a). Această evoluție a fost determinată de majorarea valorii adăugate brute în sectorul de servicii cu o rată medie anuală de 5,4%, după cum se poate observa în Graficul 2. Se remarcă o creștere a valorii adăugate brute în sectorul IT&C cu un ritm mediu anual de 11,2% în primele nouă luni ale anului 2025, pe fondul eforturilor de implementare a noilor forțe productive cu accent pe calitate (datele și roboții).

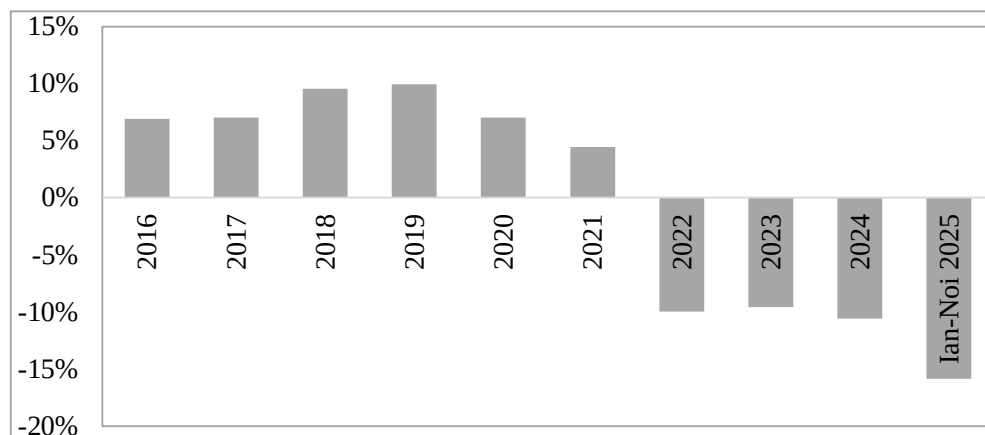
Graficul 2: Ritmul anual al valorii adăugate brute pe principalele sectoare în China, între trimestrul I 2022 și trimestrul III 2025

Sursa: reprezentarea autorului pe baza datelor Institutului Național de Statistică din China (2025a).

De asemenea, valoarea adăugată brută a urcat cu o dinamică medie anuală ridicată și în serviciile de leasing și serviciile de afaceri, 9,2% în intervalul ianuarie-septembrie 2025. Pe de altă parte, valoarea adăugată brută a crescut cu un ritm anual de doar 0,6% în activitățile imobiliare în primele nouă luni din 2025, pe fondul persistenței unui climat dificil în sfera construcțiilor rezidențiale. De altfel, investițiile în active rezidențiale au scăzut pentru al patrulea an consecutiv în 2025, cu un ritm mediu anual în intensificare la 15,9% în perioada ianuarie-noiembrie, după cum se poate observa în Graficul 3.

Graficul 3: Ritmul anual al investițiilor în active rezidențiale în perioada 2016-2025

Sursa: reprezentarea autorului pe baza datelor Institutului Național de Statistică din China (2025b).

Totodată, în industrie (sectorul secundar), valoarea adăugată brută s-a majorat cu o rată medie anuală de 4,9% în primele trei trimestre din 2025. Se evidențiază însă creșterea din sfera ramurii prelucrătoare, cu un ritm mediu anual de 6,5%, evoluție susținută și de accelerarea proiectelor investiționale din cadrul Noilor Drumuri ale Mătăsii (spre niveluri record în anul 2025), care a contrabalansat impactul majorării taxelor vamale de către SUA.

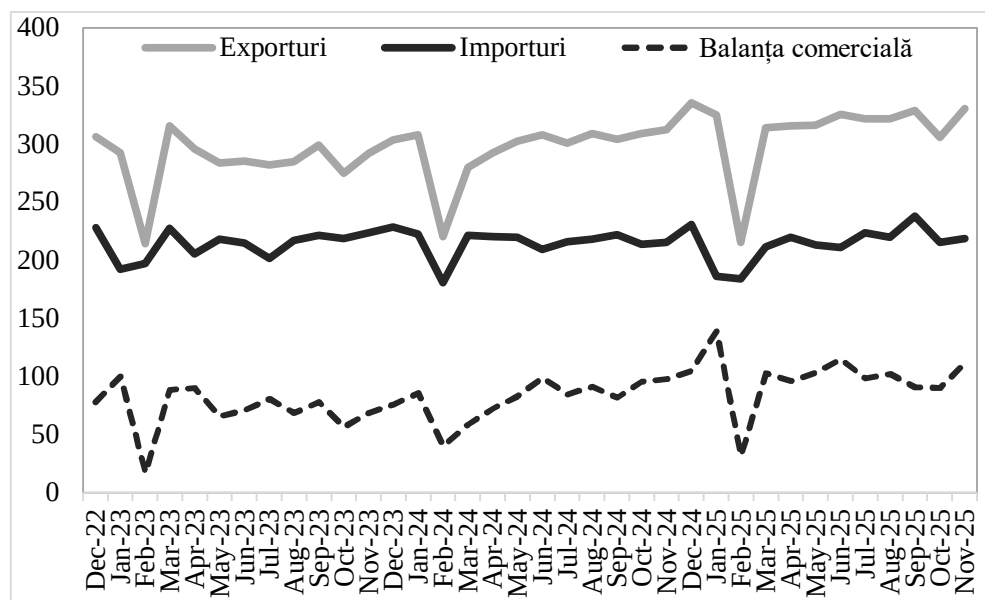
De altfel, declinul exporturilor de bunuri pe piața americană (după majorarea taxelor vamale de către SUA) a fost contrabalansat și de creșterea

exporturilor de bunuri pe alte piețe în 2025. În acest context, exporturile de bunuri ale Chinei s-au majorat cu un ritm mediu anual de 5,4%, până la 3,4 mii de miliarde de dolari în perioada ianuarie-noiembrie 2025, potrivit estimărilor Autorității de Stat pentru Administrarea Valutară (State Administration of Foreign Exchange (SAFE, 2025)).

Pe de altă parte, importurile de bunuri s-au redus cu o rată medie anuală de 0,8%, până la 2,3 mii de miliarde de dolari în primele 11 luni din 2025. Prin urmare, excedentul balanței comerciale cu bunuri a Chinei s-a majorat cu un ritm anual de 21,6%, la peste 1.000 de miliarde de dolari în intervalul ianuarie – noiembrie 2025.

Evoluția valorii exporturilor, importurilor și balanței comerciale cu bunuri a Chinei este reprezentată în graficul nr. 4.

Graficul 4: Exporturile, importurile și balanța comercială cu bunuri în China în perioada decembrie 2022 – noiembrie 2025 (miliarde de dolari SUA)

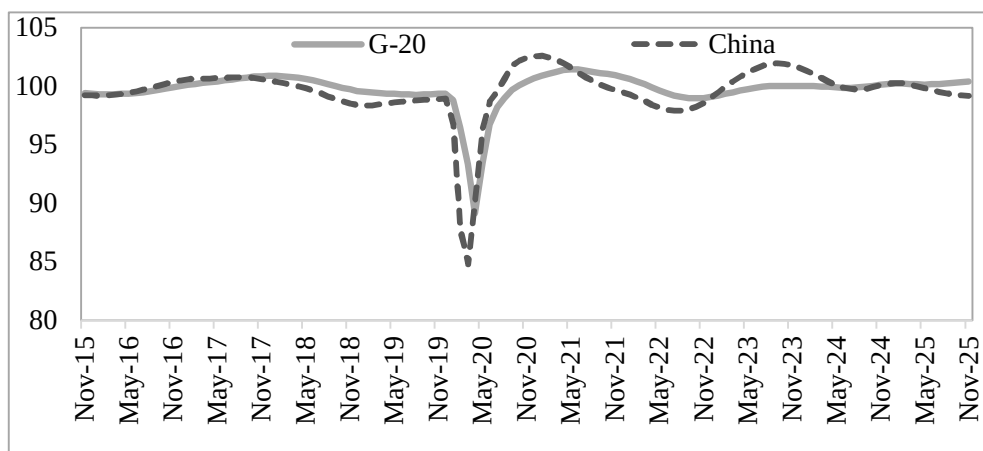

Sursa: reprezentarea autorului pe baza datelor Autorității de Stat pentru Administrarea Valutară din China, decembrie 2025.

Nu în ultimul rând, valoarea adăugată brută din sectorul primar (agricultură, silvicultură și piscicultură) a marcat un avans mediu anual de 3,8% în China în primele trei trimestre din 2025. Atragem atenția cu privire la evoluțiile mixte ale principalilor indicatori macroeconomici în China la finalul anului 2025.

Pe de o parte, se evidențiază continuarea tendinței de deteriorare pentru indicatorii economici avansați, pentru a zecea lună consecutiv în noiembrie, spre cel mai redus nivel din luna decembrie 2022, potrivit estimărilor Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE, 2025a)¹. Această evoluție a continuat să fie în divergență comparativ cu cea înregistrată la nivelul G20, unde indicatorii economici avansați au crescut în noiembrie 2025 spre nivelul maxim din luna februarie 2022, perioada declanșării evenimentelor din Ucraina, după cum se poate observa în Graficul 5.

Graficul 5: Indicatorii economici avansați în China și G-20 în perioada noiembrie 2015 – noiembrie 2025 (indice)

Sursa: reprezentarea autorului pe baza datelor Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE), decembrie 2025.

¹ Indicatorul compozit anticipativ (CLI) este un indice conceput pentru a furniza semnale timpurii privind punctele de inflexiune ale ciclurilor economice, indicând fluctuațiile activității economice în raport cu nivelul său potențial pe termen lung.

Pe de altă parte, ritmul activității economice s-a ameliorat marginal în luna decembrie 2025, potrivit indicatorului PMI (Indicele managerilor de achiziții) Compozit (industria prelucrătoare și sectorul de servicii), estimat de experții S&P Global. Acest indicator a urcat de la 51,2 puncte în luna noiembrie la 51,3 puncte în luna decembrie 2025, cel mai ridicat nivel din octombrie, potrivit datelor disponibile pe platforma Trading Economics (2025a).

Pe piața forței de muncă, rata șomajului s-a consolidat la 5,1% în luna noiembrie 2025, cel mai redus nivel din luna iunie, conform datelor Institutului Național de Statistică din China, preluate de platforma Trading Economics (2025b).

Nu în ultimul rând, dinamica anuală a prețurilor de consum a accelerat de la 0,2% în octombrie la 0,7% în luna noiembrie 2025, cel mai ridicat nivel din luna februarie 2023, potrivit estimărilor Institutului Național de Statistică din China, preluate pe platforma Investing.com.

Cele mai recente previziuni macroeconomice elaborate de experții OCDE (și publicate la începutul lunii decembrie 2025) exprimă perspective de creștere pentru activitatea economică din China cu ritmuri anuale în decelerare de la 5,0% în 2025, la 4,4% în 2026 și 4,3% în 2027. Acest scenariu macroeconomic are la bază perspectivele de deteriorare a contribuției exportului net, de la 1,8 puncte procentuale în 2025 la 0,3 puncte procentuale în 2026 (0,5 puncte procentuale în 2027), pe fondul consecințelor creșterii taxelor vamale la importurile de bunuri în SUA. Pe de altă parte, contribuția cererii interne la ritmul anual al PIB s-ar putea ameliora de la 3,4 puncte procentuale în 2025 la 4,4 puncte procentuale în 2026 (4,2 puncte procentuale în 2027), în scenariul macroeconomic al OCDE, pe fondul implementării de măsuri de susținere a cererii interne. Nu în ultimul rând, potrivit prognozelor experților organizației de la Paris, prețurile de consum ar putea reveni pe creștere în 2026 și 2027, cu ritmuri medii anuale de 0,3%, respectiv 0,8%, după declinul estimat la 0,2% din 2025 (OCDE, 2025b).

Se evidențiază așadar gradul ridicat de rezistență al activității economice din China, atât la provocările internaționale (intensificarea tensiunilor comerciale și persistența tensiunilor geopolitice) cât și la cele interne (inclusiv climatul din sfera pieței imobiliare).

Creșterea valorii adăugate în industrie cu un ritm anual de peste 5% exprimă gradul ridicat de rezistență la provocările multiple și reflectă consecințele modificărilor importante din sfera politicii economice din perioada recentă. Ne referim la tranziția modelului de creștere economică implementat de autoritățile responsabile cu politica economică de la Beijing, de la unul axat pe utilizarea mai multor resurse (de tip extensiv) la unul cu accent pe ameliorarea productivității multifactoriale (de tip intensiv), inclusiv prin investiții sustenabile pentru încorporarea noilor tehnologii, aspect evidențiat și în cadrul celei de-a Treia Plenare a celui de-al 20-lea Congres Național al PCC (The National Committee of the Chinese People's Political Consultative Conference, 2024).

Potrivit rezultatelor acestei plenare, politica economică din China va fi orientată spre un proces de dezvoltare economică de înaltă calitate, prin accentul asupra susținerii inovației pe toate planurile, ameliorarea guvernanței macro-economice, promovarea dezvoltării integrate urban-rural și o deschidere economică de nivel înalt, aspecte fundamentale pentru creșterea nivelului de prosperitate și protecția mediului înconjurător.

Astfel, valoarea adăugată brută în industria prelucrătoare cu un grad ridicat de tehnologie s-a majorat cu un ritm anual de 9,5% în prima jumătate din 2025. Totodată, producția industrială a crescut cu dinamici anuale de peste 30% în ramurile: roboți industriali (35,6%), autovehicule electrice (36,2%) și dispozitive imprimante 3D (43,1%), aspect evidențiat și de analiza elaborată de experții de la China Briefing (2025).

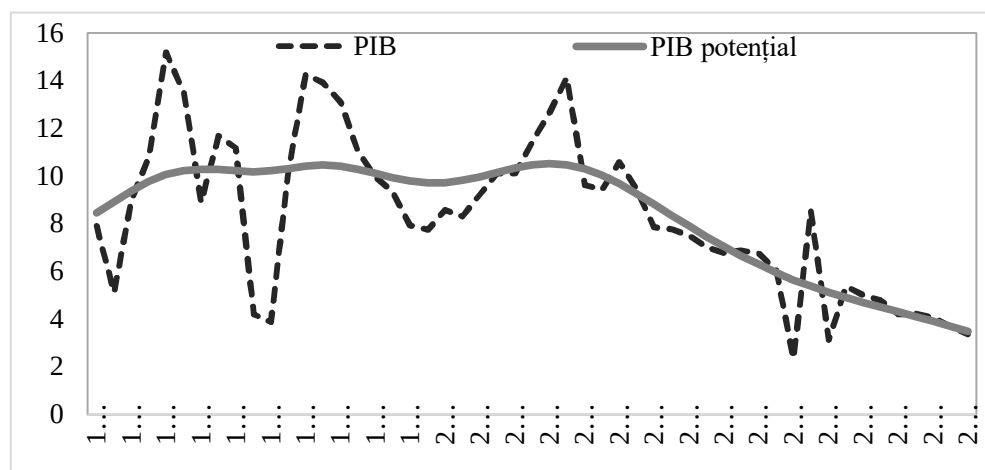
Per ansamblu, investițiile productive în economia Chinei au înregistrat un avans anual de 2,8% în perioada ianuarie-iunie 2025, creșterea investițiilor în infrastructură și în industria prelucrătoare cu dinamici anuale de 4,6%, respectiv 7,5% contrabalansând declinul investițiilor în piața imobiliară cu o rată anuală de 11,2%, potrivit estimărilor Institutului Național de Statistică din China (2025c).

Dacă luăm în considerare previziunile de vară elaborate de experții Fondului Monetar Internațional (FMI, 2025b), economia Chinei ar evolua cu un ritm superior celui potențial pentru al treilea an la rând în 2025, potrivit

estimărilor econometrice elaborate prin implementarea filtrului economic Hodrick-Prescott. Totodată, potrivit prognozelor de primăvară ale instituției financiare internaționale cu sediul la Washington, PIB al Chinei ar putea crește cu ritmuri anuale de 4,2% în 2027, 4,1% în 2028, 3,7% în 2029, respectiv 3,4% în 2030. Prin luarea în considerare a acestor previziuni, economia Chinei ar putea evolua cu un ritm anual apropiat de cel potențial până în 2030, conform rezultatelor estimărilor elaborate și reprezentate în Graficul 6.

Atragem însă atenția cu privire la tendința de decelerare pentru ritmul anual potențial de creștere economică din China, de la un nivel de peste 10% înainte de declanșarea Marii Crize Financiare (cea mai severă criză economico-financiară pe mapamond, de după Al Doilea Război Mondial) la aproximativ 6% în 2019, înainte de incidența pandemiei coronavirus (cea mai severă criză sanitară pe plan global de mai bine de 100 de ani) și circa 4,5% în 2025, potrivit rezultatelor estimărilor econometrice elaborate. Această tendință va continua și în anii următori, ritmul anual al PIB potențial fiind estimat la doar 3,5% în 2030, aspect evidențiat în graficul următor.

**Graficul 6: Evoluția PIB vs. PIB potențial în China
în perioada 1980 – 2030 (% , ritm anual)**

Sursa: reprezentarea grafică a autorului pe baza estimărilor elaborate utilizând baza de date a Fondului Monetar Internațional (FMI, 2025a,b).

Printre factorii care influențează nefavorabil dinamica anuală a PIB potențial în China se menționează schimbările și presiunile demografice, populația activă schimbând tendința, de la una de creștere la una de scădere, aspect reflectat și de analiza elaborată de experții de la Forumul Economic Mondial (2025).

De asemenea, a doua economie a lumii se confruntă și cu alte provocări structurale, inclusiv tendința de deteriorare din sfera finanțelor publice, evoluțiile nefavorabile din sectorul imobiliar după falimentul companiei de dezvoltare imobiliară Evergrande, în 2021, presiunile deflaționiste și nivelul ridicat al ratei de economisire, aspecte evidențiate și de analiza elaborată de experții centrului de cercetare Bruegel (2025).

5.2 Evoluții recente și perspective pe termen mediu pentru rolul Chinei în sistemul financiar internațional

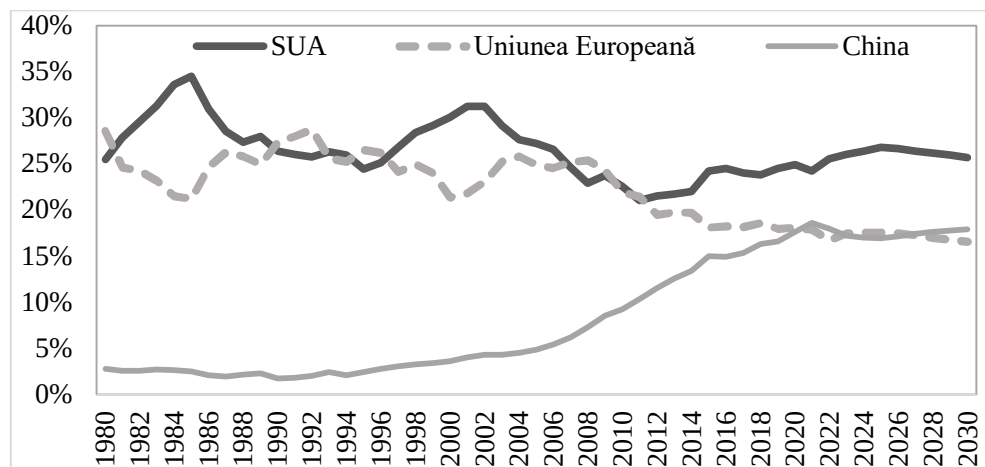
Pe parcursul ultimelor decenii am asistat la creșterea semnificativă a rolului Chinei în economia mondială, în contextul amplelor transformări care au început cu programul Marea Deschidere lansat de Administrație Deng Xiaoping în 1978.

Intensificarea reformelor structurale, aderarea la Organizația Mondială a Comerțului (începând cu anul 2001) și accentul pus pe investiții în capitalul uman sunt factori structurali care au susținut un ritm anual potențial ridicat de creștere economică în ultimele decenii, estimat la peste 10% înainte de incidența Marii Crize Financiare în 2007/2008.

În acest context, am asistat la tendința de majorare a ponderii Chinei în economia mondială, de la 2,7% în 1980, la 4,0% în 2001 și 17,0% în 2024, potrivit estimărilor elaborate utilizând datele Fondului Monetar Internațional (FMI, 2025a). Această tendință ascendentă pentru ponderea PIB Chinei în economia mondială va continua pe termen mediu, dat fiind că ritmul potențial de creștere economică din China va continua să fie superior celor înregistrate la nivelul SUA și Uniunii Europene (principalele două blocuri economice ale lumii în ultimele decenii, cu o contribuție de peste 40% la

formarea PIB mondial). Astfel, potrivit estimărilor elaborate utilizând datele FMI (2025a, 2025b), ponderea Chinei în economia mondială s-ar putea situa la 17,9% la orizontul anului 2030, aspect evidențiat în graficul nr. 7.

Graficul 7: Ponderi în economia mondială în perioada 1980 – 2030

Sursa: reprezentarea grafică a autorului pe baza estimărilor elaborate utilizând datele Fondului Monetar Internațional (FMI, 2025a).

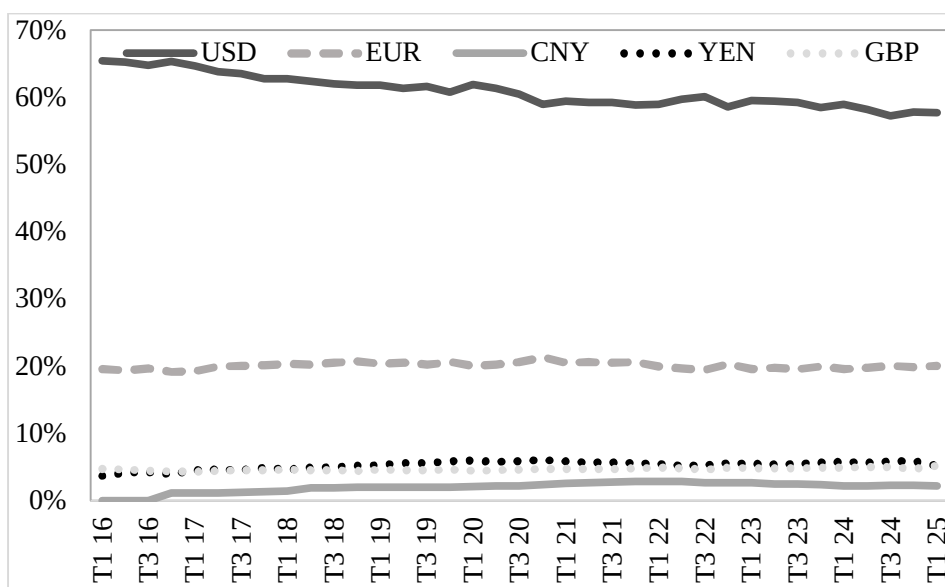
Totodată, conform prognozelor FMI (2025a, 2025b), China va depăși Uniunea Europeană din perspectiva ponderii în economie mondială la orizontul 2027. Nu în ultimul rând, decalajul între SUA și China din perspectiva ponderii în PIB mondial se va diminua de la 9,4 puncte procentuale în 2024 la 7,8 puncte procentuale în 2030, cel mai redus nivel din anul 2022.

Evoluțiile de mai sus confirmă performanța notabilă a Chinei din perspectiva evoluțiilor în sfera dimensiunii reale a economiei, determinată de nivelul susținut al investițiilor. Astfel, ponderea investițiilor totale în PIB a înregistrat un nivel mediu anual de peste 42% în perioada 2001 – 2024, după cum indică statisticile FMI (2025a, 2025b).

Cu toate acestea, din perspectiva dimensiunii financiare a economiei, rolul Chinei pe plan mondial nu a urmat o traiectorie puternic ascendentă similară evoluțiilor din sfera economiei reale.

Astfel, ponderea yuanului în totalul rezervelor internaționale alocate se situa la doar 2,1% în primul trimestru al anului 2025. Totodată, această pondere a înregistrat o tendință de scădere pe parcursul ultimilor ani, după nivelul maxim istoric de 2,8% înregistrat la în primul trimestru al anului 2022, potrivit datelor Fondului Monetar Internațional (FMI, 2025c), aspect evidențiat în graficul nr. 8. Scăderea ponderii yuanului în rezervele internaționale alocate pe parcursul ultimilor trei ani a fost determinată de tendința de depreciere a acestei monede în raport cu dolarul american. Cursul USD/CNY a crescut de la un nivel de aproximativ 6,3 în luna februarie 2022 la circa 7,2 în vara anului 2025, potrivit datelor disponibile pe platforma XE (2025).

Graficul 8: Ponderea valutelor în rezervele internaționale alocate (%)

Sursa: reprezentarea grafică a autorului pe baza datelor Fondului Monetar Internațional (FMI, 2025c).

Totodată, decalajul între principalele monede mondiale (dolarul american și euro) și yuanul chinezesc din perspectiva ponderii în rezervele internaționale alocate s-a intensificat pe parcursul ultimelor trimestre, într-un context

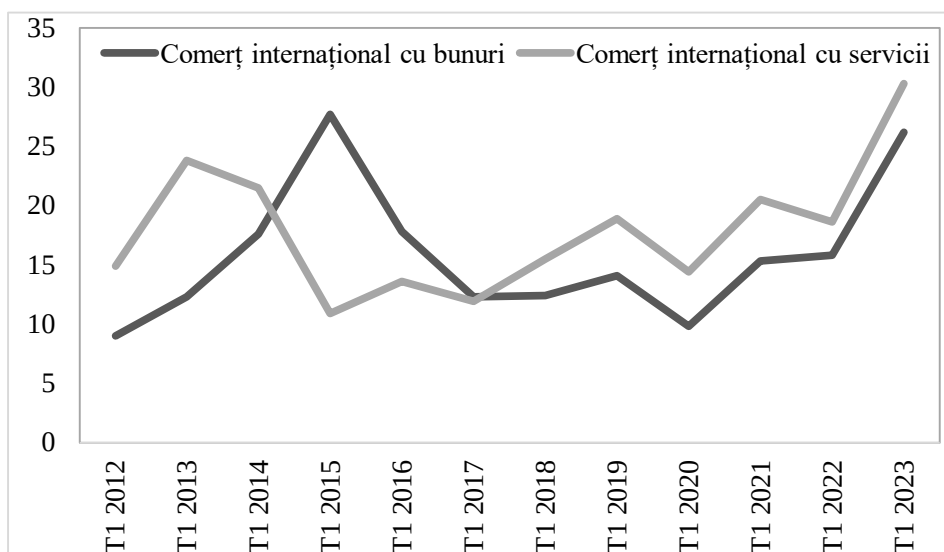
caracterizat prin persistența tensiunilor geopolitice – divergențele între blocul euro-atlantic și blocul euro-asiatic.

Astfel, distanța între dolarul american și yuanul chinezesc din perspectiva ponderii în totalul rezervelor internaționale alocate s-a majorat la 55,6 puncte procentuale în trimestrul I din 2025, ceea ce reprezintă cel mai ridicat nivel din al doilea trimestru al anului 2024.

De asemenea, decalajul între moneda unică europeană și yuanul chinezesc a crescut la aproximativ 18 puncte procentuale în primul trimestru al anului 2025, cel mai ridicat nivel din prima parte a anului 2021, potrivit datelor FMI (2025c), reprezentate în graficul de mai sus.

Pe de altă parte, se remarcă sporirea rolului yuanului în facturarea comerțului internațional după incidența Marii Crize Financiare. În trimestrul I 2023, aproximativ 25% din fluxurile internaționale cu bunuri și 30% din fluxurile internaționale cu servicii erau facturate în dolari (Beschwitz, 2024), aspect evidențiat în graficul nr. 9.

Graficul 9: Ponderea yuanului în facturarea comerțului internațional

Sursa: reprezentarea grafică a autorului pe baza datelor din analiza elaborată de Beschwitz (2024).

Această tendință ascendentă a monedei Chinei în facturarea comerțului internațional a fost determinată de o serie de factori (FMI, 2025d):

- lansarea unui program-pilot în 2009 pentru ca marile firme exportatoare din China să factureze în renminbi la costuri mai mici;
- provocările asociate riscului de curs de schimb valutar, dată fiind volatilitatea cursului principalelor monede convertibile;
- intensificarea tensiunilor comerciale SUA-China (prin introducerea de taxe vamale majorate la importurile americane de bunuri din China), care au determinat companiile exportatoare ale Chinei să redirecționeze comerțul spre țări terțe: ponderea companiilor care au optat pentru această variantă s-a majorat de la 6% în perioada 2014-2017 la 10% la final de 2019, aspect care a contribuit la creșterea ponderii facturii în yuani de la 6% la 17%;
- intensificarea tensiunilor geopolitice pe mapamond, după incidența crizei din Ucraina, cu impact pentru relațiile comerciale și financiare China-Rusia.

Excluderea băncilor rusești din SWIFT, coroborată cu deprecierea rublei, a determinat creșterea rolului yuanului în relațiile comerciale ale Rusiei, atât cu China cât și cu țări terțe, după 24 februarie 2022 (Chupilkin et al., 2025). Astfel, ponderea yuanului în facturarea importurilor rusești din China a crescut de la 28% în semestrul II 2021 la peste 80% în semestrul II 2023. Totodată, ponderea renminbi în comerțul internațional al Rusiei cu țări terțe s-a majorat de la 0,6% în semestrul II 2021 la 12% în semestrul II 2023.

În acest context, analiza elaborată de Chupilkin et al. (2025) atrage atenția cu privire la faptul că persistența tensiunilor geopolitice și utilizarea sancțiunilor economice pot determina reducerea rolului dolarului SUA în comerțul internațional, într-un context caracterizat prin tendința de creștere a fragmentării în economia mondială.

Subliniem faptul că intensificarea tensiunilor comerciale și deprecierea semnificativă a dolarului american (cu peste 10% între finalul anului 2024 și sfârșitul semestrului I 2025, după modificarea politicii comerciale de către SUA) sunt factori care pot contribui la consolidarea tendinței de creștere a

rolului yuanului, cel puțin din perspectiva utilizării în facturarea comerțului internațional.

Ponderea yuanului în plățile internaționale a crescut semnificativ pe parcursul ultimilor 15 ani, dar continuă să se situeze la un nivel redus. Astfel, în 2023, yuanul avea o pondere de 4,3% în totalul plăților internaționale, nivel cu mult sub cele înregistrate de dolarul american (47%) și moneda unică europeană (23%) (Beschowitz, 2024).

În luna iunie 2025, yuanul se situa pe locul al șaselea la nivel mondial, ca pondere în plățile internaționale, cu doar 2,88% (RMB Tracker, 2025). În a șasea lună a anului 2025, dolarul SUA ocupa primul loc, cu o pondere de 47,19%, fiind urmat de moneda unică europeană (23,87%), lira sterlină (7,59%), yenul nipon (3,84%) și dolarul canadian (3,43%).

Principalele centre offshore pentru yuan la jumătatea anului 2025, din perspectiva ponderii în volumul tranzacțiilor au fost: Hong Kong-China (75,6%), Marea Britanie (6,42%), Singapore (3,81%), SUA (3,10%), Franța (1,81%), Taiwan (1,47%), Coreea de Sud (1,03%), Macao (1,02%), Japonia (0,73%) și Germania (0,71%) (RMB Tracker, 2025).

Pe de altă parte, atragem atenția cu privire la faptul că, începând cu luna octombrie 2016, yuanul chinezesc a devenit a cincea monedă a drepturilor speciale de tragere, pe baza deciziei Fondului Monetar Internațional din luna decembrie 2015 (FMI, 2015). Moneda chinezească a avut o pondere inițială de 10,92% în drepturile speciale de tragere, inferioară ponderii dolarului american (41,73%) și a monedei unice europene (30,93%), dar superioară celei a yenului nipon (8,33%) și a lirei sterline (8,09%).

A fost pentru prima oară, după lansarea monedei unice europene (la 1 ianuarie 1999), când FMI a decis modificarea componenței drepturilor speciale de tragere, includerea yuanului chinezesc fiind determinată de creșterea rolului Chinei în economia mondială, precum și de progresele autorităților responsabile cu implementarea politicilor economice de la Beijing în reforma sistemelor monetar și financiar.

Astfel, după criza asiatică și odată cu aderarea la Organizația Mondială a Comerțului (în 2001), China a implementat o serie de reforme importante pentru liberalizarea sectorului financiar (FMI, 2013):

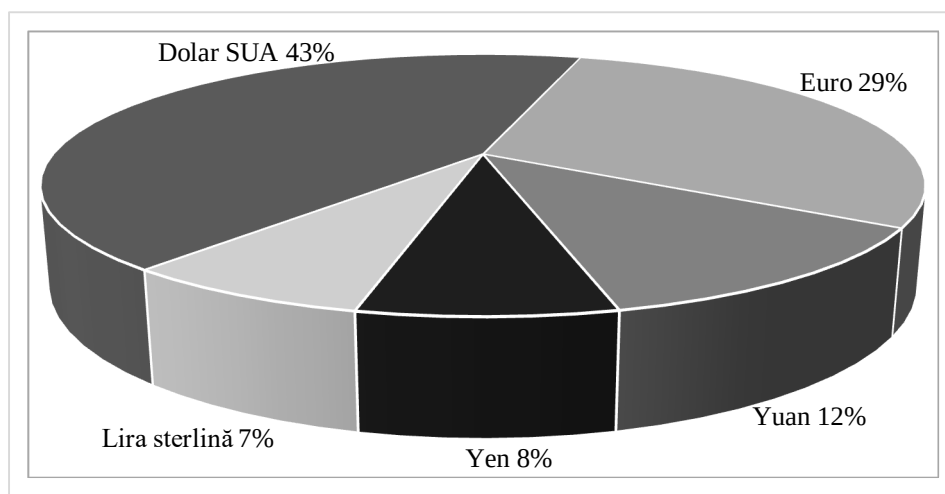
- crearea sistemelor de guvernanță corporativă, prin restructurarea financiară a tuturor instituțiilor financiare importante ca dimensiuni în anul 2003, inclusiv transformarea băncilor mari în societăți pe acțiuni și reforma financiară rurală, pentru ameliorarea controlului riscului și performanței operaționale a cooperativelor de credit din mediu rural;
- aprofundarea pieței financiare interne prin reformele demarate în 2002 pentru dezvoltarea pieței monetare, pieței de obligațiuni, pieței de acțiuni și pieței valutare, precum și a infrastructurii de piață;
- flexibilizarea cursului yuanului chinezesc și liberalizarea ratelor dobânzilor, începând cu anul 2005, când a fost introdus un regim de curs de schimb administrat, determinat de forțele pieței și ajustat în funcție de un coș de valute;
- creșterea gradului de deschidere internațională a sectorului financiar începând cu anul 2006 – accesul pe piața internă pentru băncile și companiile de asigurări din străinătate;
- introducerea de mecanisme pentru stabilitatea pe termen lung, inclusiv cerințe contraciclice de capital, provizioane preventive și mecanisme de siguranță financiară (fondurile de protecție a investitorilor de programul de asigurare a depozitelor);
- participarea la primul program de evaluare a sectorului financiar de către experții Fondului Monetar Internațional în perioada 2009-2011.

Subliniem faptul că, după incidența pandemiei de Covid-19, autoritățile responsabile cu implementarea politicilor economice de la Beijing au lansat un nou set de reforme în sectorul financiar, cu scopul întăririi controlului asupra companiilor private și sectorului financiar (Chan, 2024). Se evidențiază reformele introduse în anul 2023, în sensul unui control mai puternic al politicilor și guvernanței, pentru a susține procesele de creștere și dezvoltare din China, în convergență spre un statut de țară moderat dezvoltată la orizontul 2035.

Acest cadru de reforme a pus accentul pe stabilitatea financiară, supravegherea, protecția consumatorilor și a investitorilor, funcționarea piețelor de capital și organizarea băncii centrale (OMFIF, 2023). Astfel, a fost creată Administrația Națională de Reglementare Financiară, responsabilă cu reglementarea sectorului financiar și s-a consolidat autoritatea Partidului Comunist asupra politicilor și guvernantei în sectorul financiar (inclusiv din perspectiva alocării resurselor).

În 2022, la revizuirea cincinală a ponderii monedelor în drepturile speciale de tragere, FMI a majorat ponderea yuanului la 12,28%, concomitent cu creșterea ponderii dolarului SUA la 43,38%. Pe de altă parte, instituția financiară internațională a redus ponderile monedei unice europene (la 29,31%), yenu-lui nipon (la 7,59%) și lirei sterline (la 7,44%), aspect evidențiat în graficul nr. 10 (FMI, 2022).

Graficul 10: Ponderea monedelor în drepturile speciale de tragere

Sursa: reprezentarea grafică a autorului pe baza datelor Fondului Monetar Internațional (FMI, 2022).

Includerea yuanului în drepturile speciale de tragere începând cu 2016 și majorarea ponderii acestei monede începând cu 2022 au fost posibile și ca

urmare a amplelor eforturi depuse de autoritățile de la Beijing pentru internaționalizarea monedei Chinei (Beschwitz, 2024):

- crearea, începând cu 2013, a unei rețele de bănci (peste 30) pentru compensarea yuanului în străinătate, cu prezență în 27 țări (state dezvoltate, precum și state emergente și în dezvoltare importante din perspectiva fluxurilor comerciale derulate cu China);
- introducerea, începând cu 2015, a sistemului internațional de plăți transfrontaliere (CIPS), care oferă servicii de compensare și decontare pentru tranzacțiile transfrontaliere în yuani, rolul acestuia crescând semnificativ după declanșarea evenimentelor din Ucraina;
- participarea la proiectul mBridge, pentru utilizarea monedelor digitale ale băncilor centrale în cadrul unei platforme între mai multe bănci centrale (China, Hong Kong-China, Thailanda, Emiratele Arabe Unite, Arabia Saudită);
- linii de swap bilaterale în yuani cu aproximativ 40 de țări, atât dezvoltate (cu excepția SUA), cât și emergente și în dezvoltare.

Per ansamblu, yuanul chinezesc continuă să prezinte o pondere în drepturile speciale de tragere inferioară ponderii Chinei în economia mondială, spre deosebire de celelalte patru monede (dolarul american, moneda unică europeană, yen-ul nipon și lira sterlină).

Pe de altă parte, China se evidențiază pe plan mondial prin introducerea yuanului digital, monedă introdusă încă din primăvara anului 2021. Lansarea cu succes a acestei monede a fost determinată de gradul ridicat de digitalizare din economie (date fiind utilizarea pe scară largă a telefoanelor mobile inteligente și ascensiunea comerțului electronic, îndeosebi după incidența pandemiei de coronavirus), precum și de eforturile coordonate într-un cadru centralizat ale autorităților responsabile (infrastructura necesară a fost implementată rapid) (Zeng et al., 2025). Cele mai recente statistici disponibile indică un volum total al tranzacțiilor în yuani digitali de peste 7,3 mii de miliarde de yuani, de la lansare în aprilie 2021 până la jumătatea anului 2024 (VPFX, 2025).

Tendința de creștere a utilizării yuanului digital va continua în trimestrele următoare, mai ales că banca centrală de la Beijing a anunțat recent că va crea la Shanghai un centru internațional de operațiuni în yuani digitali (Reuters, 2025).

Considerăm că rolul yuanului în sistemul financiar internațional va continua să crească pe termen mediu, evoluție susținută de tendința de creștere a ponderii economiei Chinei în economia mondială, intensificarea formelor de integrare în cadrul Sudului global și gradul ridicat de încorporare a progresului tehnologic (inclusiv nivelul ridicat de digitalizare din economie și promovarea monedei digitale).

Pe de altă parte, atragem atenția cu privire la o serie de provocări la adresa internaționalizării renminbi: controlul fluxurilor de capital (yuanul nu este convertibil), intervențiile discreționare ale băncii centrale pe piața valutară și aspectele din sfera sectorului financiar-bancar.

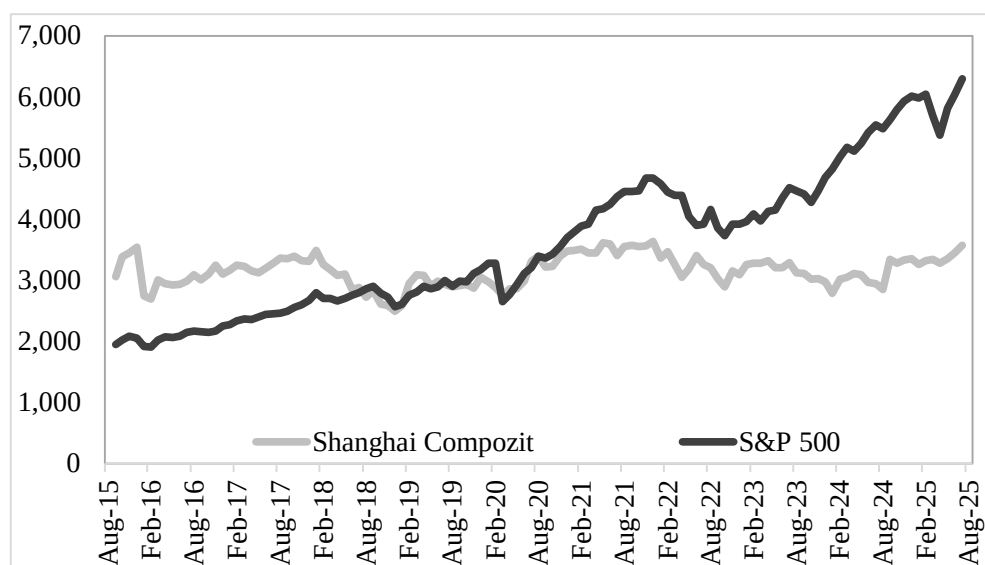
Analiza Rhodium Group (2025) subliniază faptul că, după lansarea reformei managementului de curs de schimb în China (în urmă cu 20 de ani), banca centrală de la Beijing a continuat să intervină discreționar pe piața valutară, cu un grad limitat de transparență și menținerea instrumentelor de politică de comunicare. Totodată, experții evidențiază neutilizarea cursului de schimb al yuanului ca instrument pentru rebalansarea economiei (de la cererea externă la cererea internă), dar și stabilitatea monedei ca obiectiv primordial, în detrimentul internaționalizării acesteia. Nu în ultimul rând, analiza atrage atenția cu privire la faptul că în prezent managementul cursului de schimb este dependent de managementul datoriei publice, o reducere a ratelor dobânzii putând determina ample ieșiri de fluxuri de capital.

În ceea ce privește *provocările cu care se confruntă în prezent sectorul financiar-bancar din China*, experții FMI atrag atenția cu privire la următoarele aspecte (FMI, 2025e):

- nivelul ridicat și în creștere al factorilor de risc la adresa stabilității financiare;
- concretizarea riscurilor asociate expunerii pe sectorul imobiliar și pe guvernele locale (piața imobiliară se ajustează, iar tensiunile se intensifică la nivelul vehiculelor de finanțare ale guvernelor locale);

- menținerea dependenței băncilor de sprijinul guvernamental;
- vulnerabilitatea unor instituții bancare, în contextul ritmului mai lent de creștere economică (comparativ cu deceniile anterioare) și politicii monetare acomodative;
- lipsa statisticilor privind relațiile dintre bănci și sectorul nonbancar;
- necesitatea implementării normelor Basel II;
- consolidarea proiectului de lege privind stabilitatea financiară și stabilirea cadrului pentru rezoluția băncilor și consolidarea sistemului de insolvență și restructurare;
- ameliorarea accesului la creditare pentru companiile mici și mijlocii;
- expunerea băncilor la riscurile fizice asociate modificărilor climatice.

Graficul 11: Evoluția indicilor bursieri în perioada august 2015 – august 2025

Sursa: reprezentarea grafică a autorului pe baza datelor disponibile pe platforma Investing.com, 2025.

Provocările cu care se confruntă sistemul financiar din China sunt reflectate și de faptul că indicele Shanghai Compozit nu a urmat tendința puternic ascendentă a indicelui S&P 500 din SUA în perioada postpandemie, aspect evidențiat în graficul nr. 11.

5.3 Stadiul implementării Inițiativei Centura și Drumul /Noile Drumuri ale Mătăsii

În anul preluării mandatului de președinte al Chinei (2013), Xi Jinping a lansat cele două componente ale inițiativei Centura și Drumul (*Belt and Road Initiative, BRI*): Centura Economică a Drumului Mătăsii (Silk Road Economic Belt) în luna septembrie în Kazahstan; Drumul Maritim al Mătăsii al Secolului XXI (21st Century Maritime Silk Road) în Indonezia (China Daily 2017).

Inspirate din Vechiul Drum al Mătăsii (ruta comercială între China și Europa inițiată în urmă cu peste 2 000 de ani), *Noile Drumuri ale Mătăsii* au fost lansate pe baza a cinci principii: promovarea păcii; generarea de prosperitate; o platformă deschisă de cooperare; accentul pe inovare; conectarea civilizațiilor (CIDCA, 2017).

De altfel, obiectivele principale ale BRI sunt: coordonarea politicilor economice, conectivitatea infrastructurii, promovarea comerțului liber, creșterea gradului de integrare financiară și intensificarea conexiunilor între oameni (Universitatea Griffith, 2025).

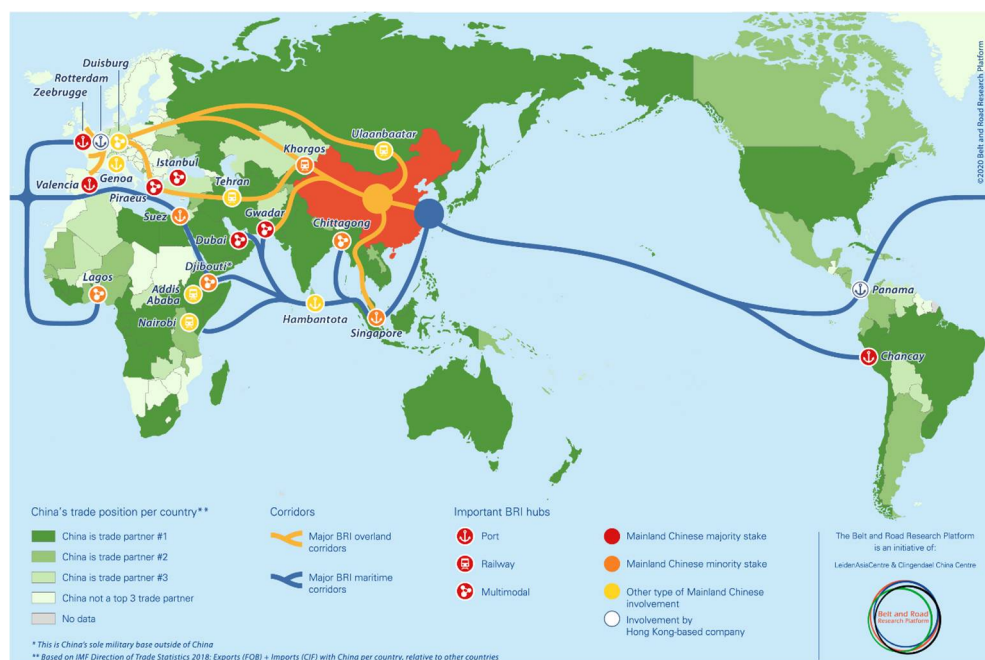
Această inițiativă de anvergură mondială vizează implementarea unor ample investiții (de ordinul trilioanelor de dolari) în coridoare de infrastructură, pentru conectarea Asiei cu Europa și restul lumii (Africa, America Latină, Oceania), în ceea ce este considerat unul dintre cele mai ambițioase programe din istoria omenirii (CFR, 2023).

Harta Noilor Drumuri ale Mătăsii este reprezentată în graficul nr. 12.

Pe de o parte, acest program reprezintă continuarea strategiei de internaționalizare a Chinei, care a demarat în perioada Administrației Deng Xiaoping, la finalul anilor '70 (Economic Observatory, 2025).

Pe de altă parte, Noile Drumuri ale Mătăsii (considerate și *Planul Marshall al Chinei*) au fost lansate într-o perioadă caracterizată prin creșterea rolului Chinei în economia mondială și consecințele Marii Crize Financiare (cea mai severă criză economico-financiară globală din perioada postbelică), inclusiv ritmul lent de creștere a activității economice mondiale și intensificarea divergențelor între principalele blocuri economice ale lumii.

Graficul 12: O schiță a Noilor Drumuri ale Mătăsii

Sursa: Centrul de Cercetare pe Asia de la Universitatea Leiden, 2021.

Totodată, prin lansarea acestei inițiative, China a vizat și contracararea provocărilor cu care se confrunta modelul de creștere economică în perioada de după incidența Marii Crize Financiare, printre care sunt de menționat decelerarea ritmului anual potențial și inegalitățile între provincii, într-un context caracterizat prin intensificarea presiunilor din perspectiva factorilor de producție și a alocării acestora (WEF, 2016).

De asemenea, acest program pe termen mediu și lung s-a evidențiat în ultimii ani și prin dezvoltarea componentei de securitate, China lansând prima bază militară în afara granițelor în portul Djibouti în 2015 (MERICS, 2018).

Nu în ultimul rând, Noile Drumuri ale Mătăsii sunt considerate o componentă importantă a cadrului strategic al Chinei din perspectiva relațiilor internaționale, împreună cu Inițiativa de Dezvoltare Globală (Global Development Initiative – GDI), Inițiativa de Securitate Globală (Global Security Initiative – GSI) și Inițiativa de Civilizație Globală (Global Civilization Initiative – GCI) (Centre for Regional Integration, 2024).

Din perspectiva economică, prin BRI se implementează investiții fără precedent pentru dezvoltarea infrastructurii de conectare între țări, cu impact de antrenare pentru fluxurile comerciale și investiționale și consecințe pozitive pentru prosperitatea populației și nivelul de dezvoltare (Banca Mondială, 2019). Analiza elaborată de experții instituției financiare de la Washington înainte de incidența pandemiei de coronavirus estima că implementarea acestei inițiative ar putea determina diminuarea duratei de călătorie (cu 12%) și ar putea contribui la creșterea volumului comerțului (cu niveluri estimate între 2,8% și 9,7%) pentru țările incluse în aceste coridoare. Aceste state înregistrau înainte de pandemie un volum al comerțului inferior celui potențial cu 30% și un nivel al investițiilor străine directe cu 70% sub cel potențial, potrivit estimărilor specialiștilor instituției financiare internaționale.

Pe de altă parte, analiza Băncii Mondiale (2019) atrage atenția cu privire la faptul că pentru valorificarea la maxim a consecințelor pozitive ale Noilor Drumuri ale Mătăsii sunt necesare și reforme structurale în țările participante la acest proiect, precum și o coordonare a proiectelor între aceste state, printre care se menționează:

- promovarea comerțului prin reducerea barierelor tarifare și netaarifare;
- ameliorarea climatului investițional, prin îmbunătățirea cadrului de reglementare și consolidarea protecției juridice a investițiilor, aspect fundamental pentru încurajarea participării sectorului privat;

- creșterea investițiilor în educație, dezvoltarea sistemului de securitate socială și încurajarea mobilității forței de muncă.

Printre factorii de risc asociați implementării Noilor Drumuri ale Mătăsii, experții Băncii Mondiale (2019) evidențiază sustenabilitatea datoriei publice în mai multe țări de-a lungul coridoarelor, provocările din perspectiva guvernanței și aspectele de mediu (inclusiv poluarea) și posibile tensiuni sociale.

Atragem atenția cu privire la faptul că, pe parcursul ultimilor ani, accentul măsurilor implementate în cadrul BRI a fost pus pe dezvoltarea durabilă, prin susținerea procesului de tranziție la economia verde și prioritizarea proiectelor cu un grad ridicat de calitate (Universitatea Griffith, 2025). Astfel, în 2019 a fost lansată Coaliția Internațională pentru Dezvoltarea Verde a Noilor Drumuri ale Mătăsii, care are ca obiective prioritare dezvoltarea proiectelor de finanțare verde, transport verde, inovare verde, urbanizare verde și standarde verzi. Ulterior au fost publicate: Ghidul pentru dezvoltare verde în cadrul Noilor Drumuri ale Mătăsii (2020), Ghidul pentru dezvoltare verde în investițiile și cooperarea internațională (2021) și Ghidul pentru protecția ecologică și de mediu în cadrul proiectelor de investiții și construcții în străinătate (2022).

Anvergura Noilor Drumuri ale Mătăsii a căpătat o nouă amploare pe parcursul ultimilor ani, în contextul fragmentării geoeconomice și geopolitice (după declanșarea evenimentelor din Ucraina) și al concurenței SUA-China (cu mai multe dimensiuni: comercială, tehnologică etc.) ca și al dezvoltării noilor politici industriale. Prin dezvoltarea acestui amplu program, țările emergente și în dezvoltare utilizează din ce în ce mai mult tehnologie chinezească, îndeosebi în telecomunicații (rețelele 5G), infrastructură și rețele digitale (Zhang, 2024).

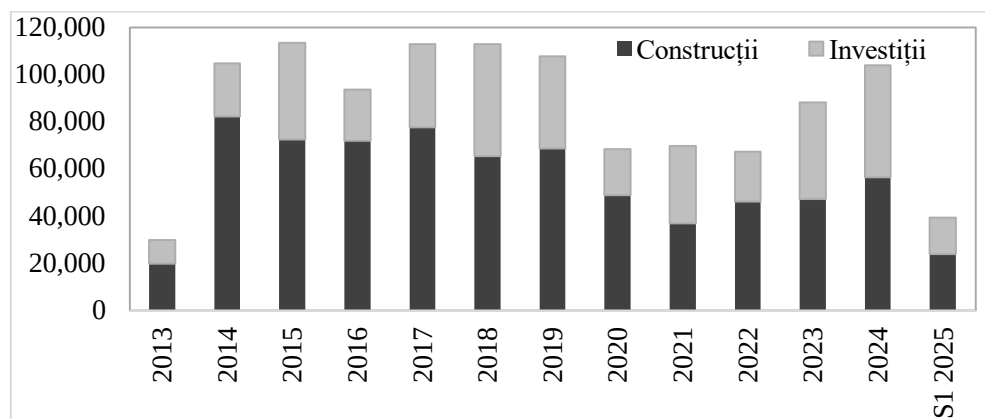
Totodată, Noile Drumuri ale Mătăsii pot îndeplini un rol strategic în reconfigurarea ordinii economice mondiale, în care China, ca vector al proceselor de integrare în cadrul Sudului global, poate umple vidul rezultat în urma modificărilor de paradigmă în prima economie a lumii (mai pronunțate de la începutul anului 2025) (Jasmin et al., 2025).

Numărul țărilor participante la inițiativa BRI (care au semnat Memorandum de înțelegere) a crescut până la aproximativ 150 în 2025, dintre care 8

sunt membre ale G20 și 17 sunt membre ale Uniunii Europene, cu următoarea distribuție: Africa (53 de state); Asia Centrală (6 țări); Asia de Est (3 state); Europa (29 de țări); America Latină și Caraibe (22 de țări); Orientul Mijlociu (9 state); 12 țări cu deschidere la Pacific; Asia de Sud (6 state); Asia de Sud-Est (10 țări) (Green Finance & Development Center, 2025).

Principalele componente ale BRI sunt: generarea de proiecte de infrastructură (drumuri, căi ferate, porturi, rute maritime), importante pentru promovarea relațiilor comerciale internaționale; dezvoltarea de coridoare economice (spre exemplu China-Pakistan); crearea de mecanisme de investiții și finanțare (cum ar fi Banca Asiatică pentru Investiții în Infrastructură – Asian Infrastructure Investment Bank, AIIB) (Lee, 2025).

Graficul 13: Proiecte derulate în cadrul BRI între 2013 și semestrul I 2025 (milioane de dolari)

Sursa: reprezentarea grafică a autorului pe baza datelor Institutului Companiilor Americane, 2025.

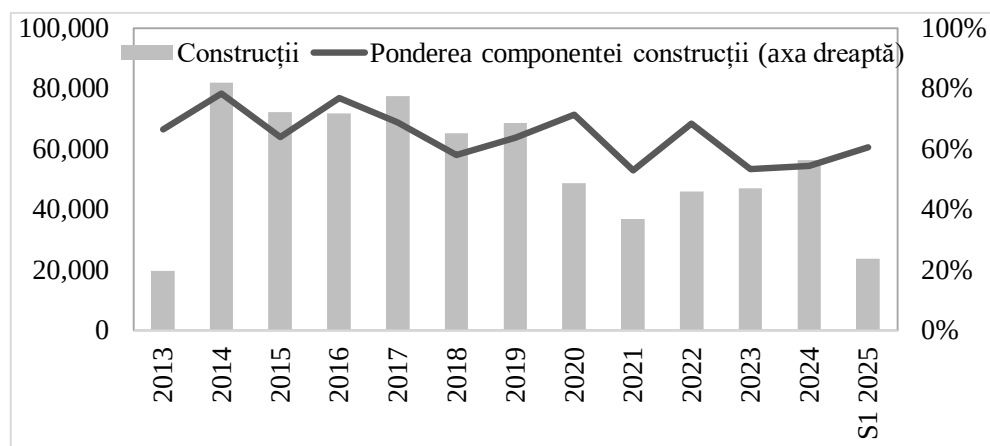
Subliniem faptul că, de la lansarea în 2013 până la finalul lunii iunie 2025, volumul cumulativ al investițiilor implementate în cadrul BRI a depășit nivelul de 1,3 mii de miliarde de dolari, din care 775 miliarde de dolari (aproximativ 60% din total) în contracte de construcții (Universitatea Griffith, 2025). Acesta reprezintă peste 25% din volumul minim al investițiilor estimat la

momentul lansării BRI – între 4 și 8 mii de miliarde de dolari (Institutul Italian pentru Studii Politice Internaționale, 2021).

Pe de altă parte, subliniem faptul că acest volum al investițiilor derulate în cadrul BRI reprezintă aproximativ 50% din totalul investițiilor externe ale Chinei din perioada din 2005 până în prezent (Institutul Companiilor Americane, 2025). Statisticile acestei instituții indică majorarea investițiilor implementate în cadrul BRI cu un ritm mediu anual de peste 12% în perioada 2013-2024, după cum se poate observa în graficul nr. 13. Investițiile în proiecte de construcții s-au majorat cu o rată medie anuală de peste 10% de la lansarea proiectului în 2013 până în anul 2024. Totodată, investițiile implementate în alte sectoare au înregistrat un avans mediu anual de peste 15% în intervalul 2013-2024.

Astfel, ponderea construcțiilor în totalul investițiilor implementate în cadrul acestui program de anvergură a înregistrat un nivel mediu de peste 60% de la lansare până în prezent, aspect evidențiat în Graficul nr. 14.

Graficul 14: BRI, investiții în construcții (milioane dolari)

Sursa: reprezentarea grafică a autorului pe baza datelor Institutului Companiilor Americane, 2025.

Cele mai importante 10 proiecte de investiții implementate de la lansarea acestui program în 2013 și până la jumătatea anului 2025 au înregistrat un

volum cumulat de peste 60 de miliarde de dolari (aproximativ 5% din total) fiind reprezentate în Tabelul nr. 1 pe baza datelor Institutului Companiilor Americane (2025).

Tabelul 1: Noile Drumuri ale Mătăsii – clasamentul primelor 10 proiecte ca dimensiune

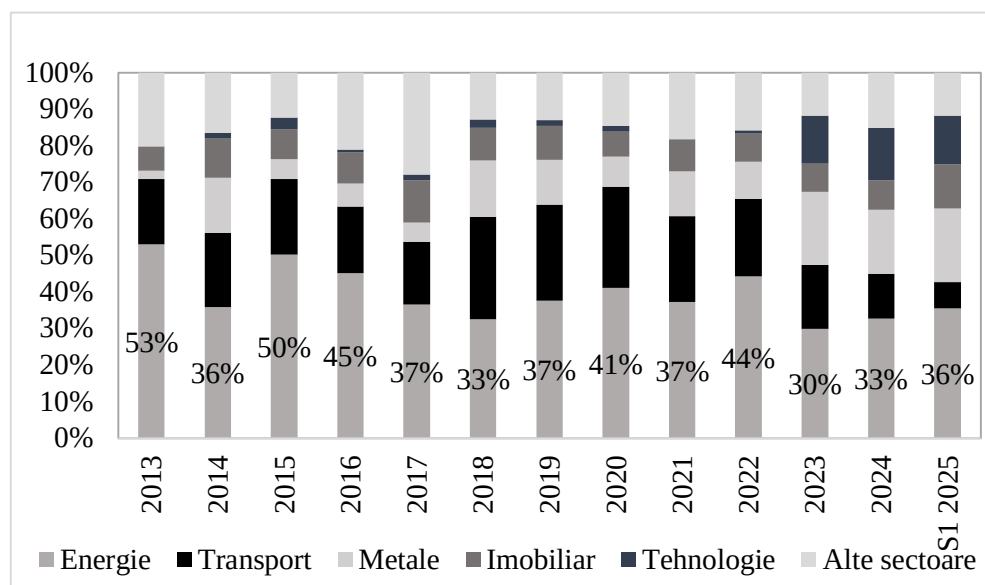
Perioada	Compania	Sector	Țara	Valoare (mil. USD)	Categoria
Septembrie 2015	China National Nuclear	Energie	Pakistan	9.580	Construcții
Noiembrie 2017	Vanke, Hopu Investment, Hillhouse Capital, Bank of China	Logistică	Singapore	9.060	Investiții
August 2021	China National Petroleum	Energie	Turkmenistan	7.070	Construcții
Aprilie 2014	Minmetals, Suzhou Guoxin, China International Trust and Investment	Metalurgie	Peru	6.950	Investiții
Februarie 2024	China National Chemical Engineering	Energie	Angola	5.770	Construcții
Noiembrie 2015	China General Nuclear, Southern Power Grid	Energie	Malaysia	5.260	Investiții
Februarie 2022	State Administration of Foreign Exchange (SAFE), China Merchants	Energie	Arabia Saudită	4.650	Investiții
Octombrie 2018	China Railway, China Railway Engineering	Transport	Laos	4.170	Investiții
Mai 2018	Chengdu Tianqi	Metalurgie	Chile	4.070	Investiții
Aprilie 2019	China National Petroleum Corp., China National Off-Shore Oil	Energie	Rusia	4.040	Investiții

Sursa: reprezentarea autorului pe baza datelor Institutului Companiilor Americane (2025).

În perioada ianuarie-iunie 2025, volumul investițiilor derulate în cadrul BRI a depășit pragul de 120 de miliarde de dolari (din care 53,7% pe componenta construcții), un nivel semestrial record de la lansarea programului până în prezent (Universitatea Griffith, 2025). Sectoarele din economia reală care au atras cele mai multe investiții ale acestui program în prima jumătate a anului 2025 au fost: energie (35,5%), metale (20,0%), tehnologie (13,3%), imobiliar (12,1%) și transport (7,2%), potrivit bazei de date a acestei universități.

Analizând distribuția investițiilor în cadrul BRI din 2013 până în primul semestru al anului 2025, se evidențiază dominația sectoarelor energie și transport, ceea ce confirmă principala țintă a acestui program, conectarea rețelelor de infrastructură (transport și energie). Ponderea cumulată a acestor două sectoare în totalul investițiilor derulate s-a situat la peste 50% în perioada 2013-2022 (cu niveluri de peste 70% în 2013 și 2015). Din 2023 această pondere a înregistrat o tendință de scădere, până la 42,7% în prima jumătate din 2025, aspect evidențiat în graficul nr. 15 (Universitatea Griffith, 2025).

Graficul 15: Noile Drumuri ale Mătăsii – distribuția sectorială

Sursa: reprezentarea grafică a autorului pe baza datelor Universității Griffith, 2025.

Atragem atenția însă cu privire la tendința recentă de creștere a ponderii sectorului energie în totalul investițiilor derulate, de la 29,7% în 2023 (nivel minim istoric) la 32,6% în 2024, respectiv 35,5% în primul semestru din 2025. Investițiile în sectorul energetic au crescut cu un ritm anual de 100% în semestrul I din 2025, la nivelul record de 42 miliarde de dolari, din care 9,7 miliarde de dolari în proiecte de energie verde (capacitate instalată de 11,9 GW) și peste 30 miliarde de dolari (peste nivelul cumulat din 2024) în petrol și gaze naturale (Universitatea Griffith, 2025). De asemenea, China a continuat să investească în infrastructura pentru extracția cărbunelui în prima jumătate a anului 2025.

Pe de altă parte, ponderea transportului în totalul investițiilor derulate a crescut de la 17,9% în anul lansării BRI la nivelul record de 28% în 2018, după care a inițiat o tendință descrescătoare, spre niveluri inferioare pragului de 20% în ultimii ani: 17,5% în 2023, 12,2% în 2024, respectiv doar 7,2% în prima jumătate a anului 2025, după cum se poate observa în graficul anterior.

Statisticile Universității Griffith (2025) reflectă și schimbările structurale din economia mondială din ultimii ani, în contextul incidenței șocurilor exogene, respectiv pandemia de coronavirus și intensificarea tensiunilor geopolitice, care a condus la fragmentarea geo-economică. Ne referim la accentul pus pe investițiile în tehnologie (date fiind Revoluția Digitală și Revoluția Inteligenței Artificiale) și în sectorul metalelor (pe fondul cererii în creștere, atât din perspectiva utilizării acestora în cadrul noilor tehnologii cât și a fenomenului de militarizare).

Ponderea sectorului metale în totalul investițiilor implementate a crescut de la aproximativ 8% în anul pandemic 2020 la peste 20% în 2023. Această pondere a scăzut la 17,6% în 2024, dar s-a majorat la 20% în primul semestru din 2025. Subliniem faptul că, începând cu anul 2023, acest sector a ocupat locul al doilea după energie, poziție deținută în perioada anterioară de sectorul de transport. În perioada ianuarie-iunie 2025 s-au derulat investiții record, de circa 25 miliarde de dolari, din care 10 miliarde de dolari pentru minerit.

Totodată, ponderea sectorului de tehnologie în totalul investițiilor derulate în cadrul acestui program de amploare mondială fără precedent a crescut

semnificativ, date fiind dezvoltarea industriei panourilor solare fotovoltaice și a industriei de autovehicule electrice și pe bază de hidrogen. Această pondere s-a majorat de la un nivel inferior pragului de 5% înainte de 2022 la 13,1% în 2023, respectiv 14,3% în 2024. În perioada-iunie 2025 acest sector a înregistrat o pondere de 13,3%.

În ceea ce privește distribuția investițiilor din cadrul BRI pe regiuni, se evidențiază fluctuații de la un an la altul, cu mențiunea că Africa și Asia de Sud-Est s-au poziționat permanent pe poziții fruntașe. În semestrul I 2025 Africa și Asia Centrală au atras cele mai multe investiții, cu ponderi de peste 30%, respectiv peste 20% din total (Universitatea Griffith, 2025). Pe de altă parte, ponderea Europei în investițiile derulate în acest program s-a diminuat semnificativ în perioada postpandemie, comparativ cu evoluțiile din perioada prepandemie, evidențiindu-se nivelul minim istoric înregistrat în 2022, anul intensificării tensiunilor geopolitice pe mapamond, în contextul declanșării evenimentelor din Ucraina.

Nu în ultimul rând, subliniem faptul că, în prima jumătate din acest an, s-au evidențiat investițiile derulate de companiile din sectorul privat, respectiv East Hope Group, Xinfu Group și Longi Green Energy.

La 12 ani de la lansarea BRI, putem afirma că este un program implementat cu succes, care a prezentat un grad înalt de rezistență la șocurile cu care s-a confruntat economia mondială, inclusiv pandemia de coronavirus, tensiunile geopolitice și tensiunile comerciale. Astfel, ponderea investițiilor derulate anual în cadrul acestui program în PIB mondial a revenit la nivelul din perioada prepandemie (aproximativ 0,1% în anul 2024), iar în acest an ar putea înregistra un nivel record. Creșterea puternică a acestor investiții în anul 2024 și în prima jumătate din 2025 va avea impact pozitiv pentru ritmul anual de creștere economică în țările în care se implementează.

Din perspectiva europeană, subliniem faptul că, din 2013 până în august 2025, numărul de trenuri de transport de marfă între China și Europa a depășit pragul de 30.000 (Xinhua, 2025). Totodată, valoarea importurilor de bunuri ale Uniunii Europene din China a crescut cu un ritm mediu anual de 5,8% între 2013 și 2024, până la 519 miliarde EUR (Eurostat, 2025b).

Pentru trimestrele următoare se mențin perspective favorabile pentru dinamica investițiilor derulate în cadrul acestui program, mai ales în contextul schimbărilor din prima economie a lumii. Persistența tensiunilor comerciale și geopolitice, ca și a gradului de incertitudine din sfera politicilor economice la niveluri ridicate, coroborată cu consecințele majorării taxelor la importurile de bunuri în SUA, sunt elemente care vor determina companiile implicate în comerțul internațional din China și alte țări importante din cadrul Sudului global să se re poziționeze din perspectiva accesului la resurse și la piețe în viitor.

În acest context, experții Universității Griffith (2025) au identificat șase domenii prioritare pentru Noile Drumuri ale Mătăsii pe termen scurt și mediu: noile tehnologii (inclusiv baterii pentru autovehiculele electrice), energia verde, infrastructura pentru comerț, tehnologia informațiilor și comunicațiilor (inclusiv investiții pentru dezvoltarea centrelor de date), resurse (mai ales cele minerale) și proiecte de importanță strategică (inclusiv structuri de căi ferate, porturi etc).

5.4 Poziția Chinei în cadrul Băncilor Multilaterale de Dezvoltare (BMD)

Băncile multilaterale de dezvoltare sunt instituții financiare internaționale, având ca acționari mai multe state suverane, care oferă finanțare complementară fluxurilor private internaționale, prin utilizarea de fonduri (atrase din piața de capital și din surse publice) și alocarea acestora (la costuri competitive) pentru dezvoltarea unor proiecte publice și private din aceste țări (în general), cu impact important din perspectivele economică și socială, dar cu o rentabilitate financiară scăzută (Costa et al., 2014).

Rolul instituțiilor de dezvoltare multilaterală a evoluat pe parcursul ultimelor decenii, de la finanțarea reconstrucției în perioada postbelică, la susținerea proiectelor de dezvoltare în perioada de decolonizare (începând cu anii 1960), la promovarea politicilor industriale și procesului de integrare economică regională, la contracararea impactului șocurilor mondiale (inclusiv

pandemia de coronavirus, contracararea schimbărilor climatice), la antrenarea în atingerea obiectivelor de dezvoltare durabilă (Agenda 2030) (Engen, L., Prizzon, A., 2018).

În prezent aceste instituții îndeplinesc un rol fundamental în procesul de dezvoltare multilaterală, urmărind atingerea unor obiective de dezvoltare pe termen mediu și lung și oferind pe lângă finanțarea efectivă a proiectelor și o serie de servicii adiacente: consiliere în materie de politică economică, mobilizarea de resurse de capital, crearea și consolidarea capacităților de analiză, asistență tehnică și instruire, conexiuni cu instituții publice din alte state și protecție juridică în cazul utilizării abuzive a fondurilor (Parlamentul European, 2024).

Cu alte cuvinte, băncile de dezvoltare multilaterală prezintă o ofertă diversificată de servicii, de la identificarea proiectelor cu potențial ridicat pentru dezvoltare, la acordarea de finanțare nerambursabilă țărilor cel mai slab dezvoltate, la promovarea dialogului pe teme de politică economică și integrarea standardelor ESG (factorii de risc referitori la mediu, social și guvernantă) (Seco, 2024).

Aceste instituții au fost create pe parcursul ultimelor decenii (începând cu Acordul de la Bretton Woods din 1944) pentru a adresa provocările la adresa procesului de dezvoltare, în general la nivelul țărilor emergente și în dezvoltare, provocări determinate de modificările structurale din economia mondială. Astfel, Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare (prima bancă de dezvoltare multilaterală) a fost creată la finalul celui de-Al Doilea Război Mondial, pentru a susține reconstrucția infrastructurii și dezvoltarea economică în țările afectate de conflagrația mondială. Ulterior, o serie de instituții bancare de dezvoltare multilaterală au fost lansate între 1958 și 1977 (17), în contextul proceselor de decolonizare și integrare economică regională. Totodată, Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare a fost creată în 1991, după căderea Zidului Berlinului (1989), pentru a susține procesul de dezvoltare economică în țările din Europa Centrală și de Est, în tranziția la economia de piață. Nu în ultimul rând, se evidențiază crearea Noii Bănci de Dezvoltare și a Băncii Asiatice pentru Investiții în Infrastructură la

jumătatea deceniului trecut, în contextul creșterii rolului Chinei în economia mondială și al accelerării formelor de integrare economică în cadrul Sudului global (inclusiv platformele BRICS+ și Noile Drumuri ale Mătăsii).

Subliniem faptul că BMD au majorat în ultimii ani alocările pentru contracararea și adaptarea la schimbările climatice, însă necesarul de finanțare pentru tranziția țărilor emergente și în dezvoltare la economia verde este foarte mare (peste 1 trilion de dolari pe an). Totodată, sunt necesare resurse importante din partea acestor instituții pentru finanțarea și a altor proiecte de anvergură mondială pentru dezvoltarea de bunuri publice, inclusiv pentru combaterea pandemiilor și susținerea biodiversității (Ocampo și Gonzalez, 2024). Astfel, în prezent băncile de dezvoltare multilaterală (principală sursă publică de finanțare externă pentru tranziția la economia verde) acordă anual finanțări de sub 100 de miliarde de dolari pentru țările emergente și în dezvoltare, un volum de peste 10 ori mai redus comparativ cu necesarul estimat de G20 (Lee, 2024).

Subliniem faptul că, la finalul lunii iunie 2025, reprezentanții băncilor de dezvoltare multilaterală s-au reunit la Paris și au reconfirmat angajamentul de colaborare sub forma unui sistem unitar, cu accent pe ameliorarea coordonării și eficienței operaționale (inclusiv prin acorduri de încredere reciprocă) și dezvoltarea de noi soluții de creditare și gestionare a riscurilor, pentru creșterea investițiilor în infrastructură socială și mobilizarea de surse private de finanțare, inclusiv pentru îndeplinirea programelor de anvergură pe plan mondial în derulare în prezent:

- conectarea la energie electrică pentru 300 de milioane de oameni din Africa până în 2030;
- generarea rețelei electrice a ASEAN – prin conectarea sistemelor de energie electrică în aceste țări, proiect menit să asigure securitatea energetică și tranziția la economia verde pentru aproximativ 700 milioane de persoane;
- transformarea digitală în educație în America Latină și Caraibe – conectarea a 3,5 milioane de elevi și formarea a peste 250 de mii de profesori (Banca Mondială, 2025a).

În ceea ce privește rolul Chinei în BMD, se evidențiază o tendință de creștere în ultimele decenii, susținută atât de succesul procesului de dezvoltare economică (pe ambele dimensiuni, cantitativă și calitativă) cât și de lansarea unor programe de anvergură mondială, inclusiv formele de cooperare economică în cadrul țărilor din Sudul global (precum BRICS, BRICS+, Organizația de Cooperare de la Shanghai), amplele eforturi investiționale din programul Noilor Drumuri ale Mătăsii și promovarea obiectivului de internaționalizare a yuanului, inclusiv prin platforme de plăți alternative celor din SUA și Europa.

Atragem atenția cu privire la eforturile Chinei direcționate spre creșterea rolului în arhitectura financiară internațională după incidența Marii Crize Financiare și, mai ales, în urma șocurilor exogene recente (pandemia de coronavirus și intensificarea tensiunilor geopolitice). Aceste crize au evidențiat vulnerabilitățile sistemelor economice atât din SUA, cât și din Uniunea Europeană și au contribuit la intensificarea confruntării totale dintre SUA și China.

Totodată, lansarea BRI și intensificarea formelor de cooperare între țările din Sudul global au determinat China să lanseze Banca Asiatică pentru Dezvoltarea Infrastructurii și Noua Bancă de Dezvoltare (NDB, considerată și banca de investiții a BRICS) la jumătatea deceniului trecut, la mai bine de trei decenii după ce a revenit în structura Băncii Mondiale (în 1980).

În ceea ce privește integrarea în cadrul sistemului financiar internațional, se evidențiază eforturile Chinei în gestiunea riscurilor sistemice într-o manieră calibrată la obiectivele proprii de dezvoltare, printr-o strategie axată pe doi piloni: susținerea reformelor instituțiilor de la Bretton Woods și dezvoltarea de instituții alternative (NDB, AIIB) (Chapman et al., 2025).

Totodată, se observă gradul ridicat de flexibilitate în ceea ce privește strategia Chinei în relațiile economice și financiare internaționale, aspect reflectat de pendularea, într-o manieră dinamică, între multilateralism și bilateralism, prin încorporarea riscurilor și oportunităților, atât din perspectiva internă, cât și din sfera externă (Heldt et al., 2025).

Relația Chinei cu BMD se caracterizează printr-un grad ridicat de complexitate, dat fiind că a doua economie a lumii se numără printre principalii

a acționari, donatori, debitori, dar și beneficiari ai programelor implementate de acestea (Srinivas și Hofman, 2024).

Atragem atenția cu privire la faptul că rolul Chinei în cadrul instituțiilor de la Bretton Woods continuă să fie mai redus comparativ cu ponderea acestei țări în economia mondială (aproximativ 17% în prezent). Spre exemplu, în luna iulie 2025 China avea o pondere de aproximativ 6% în structura de vot a Băncii Internaționale pentru Reconstrucție și Dezvoltare (Banca Mondială, 2025b). Pe de altă parte, Japonia are o pondere de aproximativ 7% în această structură, cu mult peste ponderea în acestei economii în PIB mondial.

În acest context, China a promovat încă din 2008 (anul în care economia mondială a început să resimtă Marea Criză Financiară) reforma sistemului financiar internațional, într-o manieră echilibrată și pragmatică, menită să țină cont de stadiul de dezvoltare și de caracteristicile specifice fiecărei țări (Jintao, 2008). Practic, la momentul declanșării celei mai severe crize economico-financiare mondiale din ultimele decenii, China susținea crearea unui sistem financiar internațional echitabil, corect, incluziv și ordonat, care să permită dezvoltarea durabilă a economiei mondiale, prin intensificarea cooperării multilaterale în sfera reglementării financiare, creșterea reprezentativității țărilor emergente și în dezvoltare, promovarea cooperării regionale și susținerea diversității sistemului monetar internațional.

Pe de altă parte, eforturile Chinei în promovarea reformei sistemului financiar internațional au căpătat o altă amploare în cadrul BRICS+, platformă care coordonează poziții comune ale țărilor membre pentru susținerea la forumurile multilaterale (inclusiv pentru reforma instituțiilor de la Bretton Woods), promovează inițiative pentru a extinde influența țărilor membre (inclusiv Noua Bancă de Dezvoltare) și încurajează cooperarea tehnică și schimbul de experiență și cunoștințe pentru consolidarea politicilor interne (Canuto și Saraiva, 2025).

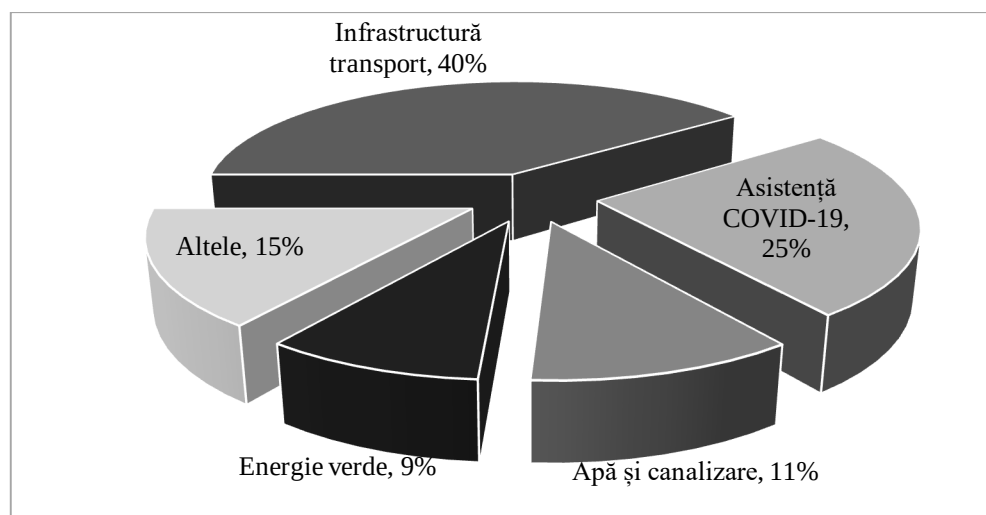
Tendențele manifestate în economia mondială, pe parcursul ultimilor ani, de creștere a rolului Chinei (și altor economii emergente și în dezvoltare), de intensificare a tensiunilor comerciale și geopolitice, de ascensiune a populismului și de diminuare a rolului relațiilor multilaterale au determinat dezvoltarea băncilor multilaterale create de China la jumătatea deceniului trecut.

Cu un capital social subscris de aproximativ 53 de miliarde de dolari și sediul la Shanghai, Noua Bancă de Dezvoltare (banca de dezvoltare multilaterală pentru Sudul global) a fost creată în urmă cu mai bine de 10 de ani (în cadrul celui de-al șaselea Summit al BRICS), pentru mobilizarea resurselor în proiecte de infrastructură și dezvoltare durabilă, atât în statele BRICS cât și în alte economii emergente și în dezvoltare.

Țările care au fondat BRICS (Brazilia, Rusia, India, China și Republica Africa de Sud) dețin, fiecare, o cotă de 18,98% în capitalul NDB, o instituție cu rating AA+ (acordat de S&P), restul de 5% fiind distribuit între noile state membre. În mai 2025 Egipt, Bangladesh și Emiratele Arabe Unite dețineau participații de 2,27%, 1,79%, respectiv 1,06% (New Development Bank, 2025).

De la lansarea în 2014 până în prezent, Noua Bancă de Dezvoltare a finanțat peste 100 de proiecte (cu o valoare cumulată de peste 39 miliarde de dolari), cu o distribuție sectorială reprezentată în graficul următor. Volumul activelor totale ale acestei instituții financiare internaționale s-a situat la 33,5 miliarde de dolari în primul trimestru al anului 2025, în creștere cu aproximativ două miliarde de dolari comparativ cu nivelul de la finalul anului 2024.

Graficul 16: Alocarea finanțărilor NDB pe sectoare între 2014 și 2025

Sursa: reprezentarea grafică a autorului pe baza datelor Daiwa Capital Markets (2025).

Strategia instituției pentru cincinalul 2022-2026 este axată pe trei direcții:

1. mobilizarea resurselor – volum total țintă pentru finanțări de 30 miliarde de dolari, cu 30% în monede locale și 30% din total pentru operațiuni nonsuverane;
2. finanțare cu impact – cofinanțarea a 20% din proiecte cu BMD care sunt partenerie ale NDB și direcționare a 40% din finanțare spre proiecte de contracararea și adaptare la schimbările climatice;
3. consolidare instituțională – creșterea ponderii femeilor la 40% din personalul de specialitate și din conducere.

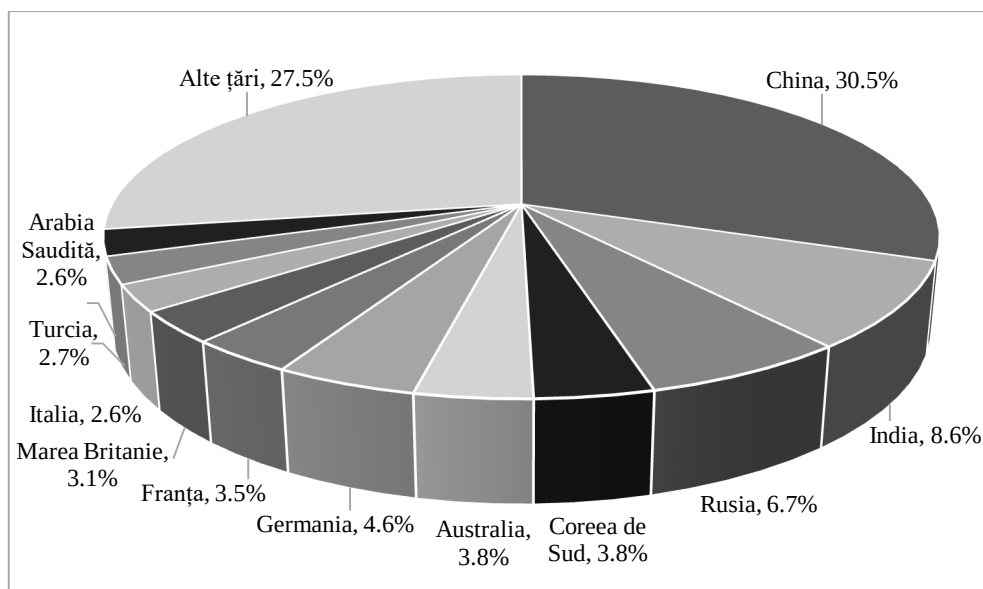
Subliniem faptul că, după declanșarea evenimentelor din Ucraina (în luna februarie 2022), această instituție a suspendat proiectele derulate în Rusia (aproximativ 6% din totalul activelor în exercițiul financiar 2024) și a redus emisiunile de obligațiuni internaționale denominate în dolari (la 1,25 miliarde de dolari anual), diversificând sursele de finanțare prin emisiuni în yuani cu conversia sumelor obținute în dolari (până la un volum de 40 miliarde yuani). Astfel, în prima jumătate a anului 2025, instituția a lansat trei emisiuni de obligațiuni, cu un volum cumulat de 3,3 miliarde de dolari (ponderea celor denominate în yuani fiind de 59%), ceea ce reprezintă aproximativ 40% din limita inferioară a intervalului țintă de finanțare din 2025, de 7-9 miliarde de dolari (Daiwa Capital Markets, 2025).

Semnalată de China încă din 2013 și lansată la Beijing la finalul anului 2015, cu un capital de 100 de miliarde de dolari, Banca Asiatică pentru Investiții în Infrastructură reprezintă astăzi una dintre cele mai active bănci de dezvoltare multilaterală din cele aproximativ 30 pe plan mondial. Crearea acestei instituții coincide cu lansarea programului BRI, vizând dezvoltarea infrastructurii regionale în Asia și, în premieră, un rol de lider al Chinei într-o organizație internațională cu participare mondială.

Spre deosebire de Noua Bancă de Dezvoltare (care este axată pe țările membre ale BRICS+), Banca Asiatică pentru Investiții în Infrastructură are o anvergură mondială, fiind a doua cea mai „multilaterală” bancă de dezvoltare din lume (după Banca Mondială), cu 103 de țări ca acționari cu drepturi depline și șapte state ca acționari în perspectivă (reprezentând cumulat peste

81% din populația globului și contribuind cu peste 65% la formarea PIB mondial) și un capital subscris de 97,6 miliarde de dolari în iulie 2025, într-o structură dominată de China (peste 30%), după cum se poate observa în graficul nr. 17 (Banca Asiatică pentru Investiții în Infrastructură – AIIB, 2025).

Graficul 17: Structura acționariatului Băncii Asiatice pentru Investiții în Infrastructură în iulie 2025

Sursa: reprezentarea grafică a autorului pe baza datelor Băncii Asiatice pentru Investiții în Infrastructură (2025).

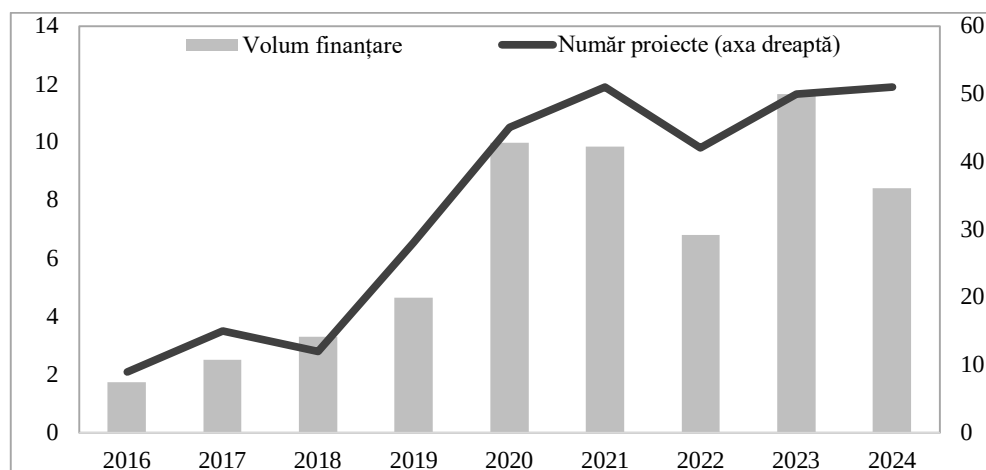
Factorii fundamentali de natură politică, economică și instituțională, într-o formă interconectată, care au determinat crearea acestei instituții financiare internaționale au fost: strategia Chinei de afirmare activă pe plan regional și în sfera mondială, deficitul de infrastructură și potențialul ridicat de dezvoltare a infrastructurii în Asia, rolul acestei țări în organizațiile internaționale, inferior ponderii PIB în economia mondială (Gutner, 2023).

Instituția cu rating AAA (acordat de Agenția S&P) are ca obiective: promovarea de proiecte de dezvoltare economică durabilă, generarea de

prosperitate, ameliorarea conectării infrastructurilor în Asia și susținerea cooperării regionale și parteneriatelor cu instituțiile multilaterale și bilaterale de dezvoltare.

De la lansare până la finalul anului 2024, Banca Asiatică pentru Investiții în Infrastructură a finanțat peste 300 de proiecte, cu un volum cumulat de aproximativ 59 miliarde de dolari (plăți efective de 32,5 miliarde de dolari), din care 45,5 miliarde de dolari cu garanție guvernamentală, potrivit datelor din raportul de activitate al instituției pe 2024, aspect evidențiat în graficul nr. 18. Subliniem faptul că, în anul 2024, instituția a acordat finanțări pentru 51 de proiecte, în volum cumulat de 8,4 miliarde de dolari, în scădere de la nivelul maxim istoric de 11,7 miliarde de dolari înregistrat în 2023.

**Graficul 18: Numărul proiectelor și volumul finanțărilor
(miliarde USD) în perioada 2016-2024**

Sursa: reprezentarea grafică a autorului pe baza datelor Băncii Asiatice pentru Investiții în Infrastructură (2025).

În perioada 2016-2024, cele mai multe proiecte au fost finanțate de AIIB în următoarele sectoare: energie (68), transport (61), multisectorial (53), rezistența economiilor (35), sănătate (35), infrastructură digitală și tehnologică (16), apă (16) și dezvoltare urbană (16).

Subliniem faptul că, de la momentul lansării până la finalul anului 2024, AIIB a mobilizat fluxuri private de capital de peste 13 miliarde de dolari, evidențiindu-se evoluțiile din ultimii trei ani: 2022 (2,6 miliarde de dolari), 2023 (3,1 miliarde de dolari) și 2024 (2,6 miliarde de dolari).

Mandatul AIIB este finanțarea Infrastructurii pentru Viitor (i4T – Infrastructure for Tomorrow), fiind acordată prioritate următoarelor domenii:

1. proiecte de infrastructură verde, inclusiv biodiversitate, soluții bazate pe natură și adaptarea la schimbările climatice – obiectivul țintă este ca această categorie să prezinte o pondere de peste 50% din total în fiecare an până în 2030;
2. proiecte de conectare și cooperare regională, pentru susținerea comerțului regional în Asia – nivel țintă de 25%-30% din totalul proiectelor finanțate în fiecare an până în 2030;
3. proiecte de infrastructură digitală – susținerea companiilor în încorporarea progresului tehnologic pentru dezvoltarea infrastructurilor, cu impact pozitiv pentru calitatea, productivitatea, eficiența, rezistența, sustenabilitatea, incluziunea, transparența și guvernanta proiectelor;
4. mobilizarea surselor private de capital – amplele proiecte de infrastructură au un necesar de finanțare care depășește capacitatea statelor și BMD, fiind astfel imperativă antrenarea de fluxuri private de capital, proces la care instituția poate contribui prin ancorarea încrederii investitorilor privați în potențialul generat de dezvoltarea infrastructurii în economiile emergente.

La finalul acestui capitol, considerăm că *rolul Chinei în sfera finanțelor internaționale* va continua să crească pe termen mediu și lung, tendință susținută de ritmul potențial mai ridicat de creștere din a doua economie a lumii (comparativ cu cel înregistrat în statele dezvoltate), de eforturile autorităților responsabile cu implementarea politicii economice de la Beijing în internaționalizarea yuanului și în antrenarea integrării economice, atât în regiune cât și în sfera Sudului global, precum și de provocările structurale cu care se confruntă țările dezvoltate (inclusiv ascensiunea populismului și modificările

importante de paradigmă din perioada recentă, care reflectă diminuarea multilateralismului).

Referințe bibliografice

- Banca Asiatică pentru Investiții în Infrastructură (AIIB). (2025). *Annual Report 2024*. https://www.aiib.org/en/news-events/annual-report/2024/_com-mon/pdf/2024-AIIB-Annual-Report.pdf
- Banca Mondială (2019). *Belt and Road Economics – Opportunities and Risks of Transport Corridors*. <https://documents1.worldbank.org/curated/en/715511560787699851/pdf/Main-Report.pdf>
- Banca Mondială. (2025a). *Heads of Multilateral Development Banks Commit to Strong Joint Action on Development Priorities* (28 June). <https://www.worldbank.org/en/news/statement/2025/06/28/heads-of-MDBs-commit-strong-joint-action-on-development-priorities>
- Banca Mondială. (2025b). *International Bank for Reconstruction and Development – Subscriptions and Voting Power of Member States* (July). <https://the-docs.worldbank.org/en/doc/a16374a6cee037e274c5e932bf9f88c6-0330032021/original/IBRDCountryVotingTable.pdf>
- Beschwitz, von B. (2024). *Internationalization of the Chinese renminbi: progress and outlook* (30 August). <https://www.federalreserve.gov/econres/notes/feds-notes/internationalization-of-the-chinese-renminbi-progress-and-outlook-20240830.html>
- Bruegel. (2025). *Ten challenges facing China's economy* (12 June). <https://www.bru-egeel.org/analysis/ten-challenges-facing-chinas-economy>
- Canuto, O., Saraiva, B. (2025). *BRICS in Times of Tectonic Shifts* (21 July). <https://www.cmacrodev.com/brics-in-times-of-tectonic-shifts/>
- Centre for Regional Integration (2024). *China and the BRI Ten Years on: Geopolitics and Development* (21 October). <http://regionalintegration.org/china-and-the-bri-ten-years-on-geopolitics-and-development/>
- Centrul de Cercetare pe Asia de la Universitatea Leiden (2021). *New Map of the Belt and Road Initiative*. <https://leidenasiacentre.nl/english-new-map-of-the-belt-and-road-initiative/#>

- Chan, E. (2024). CO24040 | *China's Financial Sector Reforms and Their Impact on Its Economy* (26 March). <https://rsis.edu.sg/rsis-publication/rsis/chinas-financial-sector-reforms-and-their-impact-on-its-economy/#:~:text=COM-MENTARY,2020%20to%20the%20present%20day>
- Chapman, M., Kiryakova, E., Nadin, R. (2025). *Disrupting the world's money: China's ambitions for global finance* (1 August). <https://odi.org/en/publications/chinas-ambitions-for-global-finance/#:~:text=China%20is%20pursuing%20a%20dual,as%20the%20NDB%20and%20AIIB>.
- China Briefing. (2025). *China's Economy in H1 2025: GDP, Trade, and FDI Highlights*. <https://www.china-briefing.com/news/chinas-economy-in-h1-2025-gdp-trade-and-fdi-highlights/#:~:text=Official%20data%20released%20by%20the,percent%20quarter%20on%20Dquarter>
- China Daily. (2017). *Xi's statements on the Belt and Road Initiative*. https://www.chinadaily.com.cn/china/2017-04/15/content_28940829.htm
- China International Development Cooperation Agency (CIDCA). (2017). *Work together to build the Silk Road Economic Belt and the 21st Century Maritime Silk Road* (16 May). http://en.cidca.gov.cn/2017-05/16/c_260434.htm
- Chinese Academy of Social Sciences (CASS). (2022). *21st Century Maritime Silk Road makes progress* (1 July). http://casseng.cssn.cn/la-testnews/202207/t20220701_5658942.shtml
- Chupilkin, M., Javorcik, B., Peeva, A., Plekhanov, A. (2025). *Exorbitant Privilege and Economic Sanctions* (June). <https://users.ox.ac.uk/~econ0247/Currency.pdf>
- Costa, C.E.L, Forero Gonzales, J. M., Almeida, N.F. (2014). *A Lógica de funcionamento dos bancos multilaterais de desenvolvimento e o seu relacionamento com o Brasil no período 1990-2012*. <https://repositorio.ipea.gov.br/server/api/core/bitstreams/ee0f5761-2ce9-40e7-b439-4e964b6bdd65/content>
- Council on Foreign Relations (CFR). (2023). *China's Massive Belt and Road Initiative* (2 February). <https://www.cfr.org/background/chinas-massive-belt-and-road-initiative>
- Daiwa Capital Markets. (2025). *New Development Bank – Issuer Profile* (17 June). https://www.uk.daiwacm.com/media/286051/ndb_issuer-profile_jun2025_eng.pdf

- Departamentul Comerțului din SUA (BEA) (2025). Gross Domestic Product, 3rd Quarter 2025 (Initial Estimate) and Corporate Profits (Preliminary), <https://www.bea.gov/news/2025/gross-domestic-product-3rd-quarter-2025-initial-estimate-and-corporate-profits>.
- Economic Observatory. (2025). *The Belt and Road Initiative: what impact on China and the global economy?* (27 May). <https://www.economicsobservatory.com/the-belt-and-road-initiative-what-impact-on-china-and-the-global-economy>
- Engen, L., Prizzon, A. (2018). *A Guide to Multilateral Development Banks* (April). <https://media.odi.org/documents/12274.pdf>
- Eurostat (2025a). Gross domestic product (GDP) and main components (output, expenditure and income), Euro area, https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/namq_10_gdp_custom_19546197/default/table
- Eurostat. (2025b). *Database*. <https://ec.europa.eu/eurostat/web/main/data/database>
- Fondul Monetar Internațional (FMI). (2013). *China's Road to Greater Financial Stability* (23 August). <https://www.elibrary.imf.org/display/book/9781616354060/ch002.xml>
- Fondul Monetar Internațional (FMI). (2015). *IMF Survey : Chinese Renminbi to Be Included in IMF's Special Drawing Right Basket* (1 December). <https://www.imf.org/en/News/Articles/2015/09/28/04/53/sonew120115a>
- Fondul Monetar Internațional (FMI). (2022). *Special Drawing Right (SDR) Valuation Basket* (22 July). <https://www.imf.org/en/Topics/special-drawing-right/sdr-valuation-basket>
- Fondul Monetar Internațional (FMI) (2025). World Economic Outlook Database, October 2025, <https://www.imf.org/en/publications/weo/issues/2025/10/14/world-economic-outlook-october-2025>.
- FMI. (2025b). *World Economic Outlook Update, Global Economy: Tenuous Resilience amid Persistent Uncertainty* (29 July). <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2025/07/29/world-economic-outlook-update-july-2025>
- FMI. (2025c). *Currency Composition of Official Foreign Exchange Reserves (COFER)*. <https://data.imf.org/en/datasets/IMF.STA:COFER>

- FMI. (2025d). *External Sector Report, Global Imbalances in a Shifting World* (July). <https://www.imf.org/en/Publications/ESR/Issues/2025/07/22/external-sector-report-2025>
- FMI. (2025e). *People's Republic of China: Financial Sector Assessment Program-Financial System Stability Assessment-Press Release; Staff Report; and Statement by the Executive Director for the People's Republic of China* (30 April). <https://www.imf.org/en/Publications/CR/Issues/2025/04/30/Peoples-Republic-of-China-Financial-Sector-Assessment-Program-Financial-System-Stability-566570>
- Forumul Economic Mondial. (2025). *The future of jobs in China: the rise of robotics and demographic decline are opening up skills gaps*. <https://www.weforum.org/stories/2025/04/the-future-of-jobs-in-china-the-rise-of-robotics-and-demographic-decline-are-opening-up-skills-gaps/>
- Heldt, E.C., Schmidtke, H., Oswald, O.S. (2025). *Multilateralism à la carte: how China navigates global economic institutions*. <https://www.tandfonline.com/doi/epdf/10.1080/09692290.2025.2495694?needAccess=true>
- Green Finance & Development Center (2025). *Countries of the Belt and Road Initiative (BRI)*. <https://greenfdc.org/countries-of-the-belt-and-road-initiative-bri/>
- Gutner, T. (2023). *Why create another development bank? China and the Asian Infrastructure Investment Bank*, Chapter 5 in *Contestation and Polarization in Global Governance*. https://www.elgaronline.com/edcollchap-0a/book/9781800887268/book-part-9781800887268-11.xml?tab_body=abstract-copy1
- Institutul Companiilor Americane. (2025). *China Global Investment Tracker*. <https://www.aei.org/china-global-investment-tracker/>
- Institutul Italian pentru Studii Politice Internaționale. (2021). *China's Financing of the Belt and Road Initiative During the Pandemic* (8 April). <https://www.ispi-online.it/en/publication/chinas-financing-belt-and-road-initiative-during-pandemic-29948>
- Institutul Național de Statistică din China (2025a). Preliminary Accounting Results of GDP for the Third Quarter of 2025, https://www.stats.gov.cn/english/PressRelease/202510/t20251027_1961697.html.

- Institutul Național de Statistică din China (2025b). National Economy Sustained a Steady Development Momentum with Progress in November, https://www.stats.gov.cn/english/PressRelease/202512/t20251215_1962076.html.
- Institutul Național de Statistică din China. (2025c). *National Economy Made Steady Improvement Despite Challenges in the First Half Year*, (15 July). https://www.stats.gov.cn/english/PressRelease/202507/t20250715_1960408.html
- Investing.com (2025). China Consumer Prices (CPI) YoY, <https://www.investing.com/economic-calendar/chinese-cpi-459>.
- Jasmin, I. A., Hosen, I., Biswas, A. K. (2025). *Geopolitical chessboard: China's Belt and Road Initiative and shifting power dynamics* (27 June). <https://link.springer.com/article/10.1007/s44282-025-00200-w>
- Jintao, H. (2008). *Hu Jintao Addresses the G20 Summit on Financial Markets and the World Economy in Washington* (16 November). https://www.fmprc.gov.cn/eng/xw/zyjh/202405/t20240530_11340030.html
- Lee, N. (2024). *The US, China, and the MDB Reform: The Case for Shared Interests* (13 June). Centre for Global Development. <https://www.cgdev.org/blog/us-china-and-mdb-reform-case-shared-interests>
- Lee, S. (2025). *Understanding the Belt and Road Initiative* (19 June). <https://www.numberanalytics.com/blog/belt-and-road-initiative-guide>
- MERICs (2018). *Mapping the Belt and Road Initiative: this is where we stand* (7 June). <https://meric.org/en/tracker/mapping-belt-and-road-initiative-where-we-stand>
- New Development Bank (NDB). (2025). *Driving Development: Fostering Innovation, Cooperation, and Impact through a Multilateral Development Bank for the Global South*. <https://www.ndb.int/>
- Ocampo, J.A., Gonzalez, K.D. (2024). *The Role of Multilateral Development Banks and Development Assistance in the Provision of Global Public Goods*. United Nations Development Program, Background Paper No. 2. <https://hdr.undp.org/system/files/documents/background-paper-document/2024jaocampokdgonzaleztheroleofmultilateraldevlmentbanks.pdf>

- OMFIF (2023). *China makes sweeping reform to financial sector regulation* (31 March). <https://www.omfif.org/2023/03/china-makes-sweeping-reform-to-financial-sector-regulation/>
- Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) (2025a). Composite leading indicator (CLI), <https://www.oecd.org/en/data/indicators/composite-leading-indicator-cli.html>.
- OCDE (2025b). OECD Economic Outlook, Volume 2025 Issue 2, China, https://www.oecd.org/en/publications/oecd-economic-outlook-volume-2025-issue-2_9f653ca1-en/full-report/china_724aac63.html.
- Parlamentul European. (2024). *Multilateral development banks: State of play and reform proposals* (23 October). [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI\(2024\)762477](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI(2024)762477)
- Reuters. (2025). *China talks up digital yuan in push for multi-polar currency system*. <https://www.reuters.com/markets/currencies/chinas-central-bank-says-promote-digital-yuan-multi-polar-currency-system-2025-06-18/>
- Rhodium Group. (2025). *20 Years of Missed Opportunities in China's Exchange Rate Policy*. <https://rhg.com/research/20-years-of-missed-opportunities-in-chinas-exchange-rate-policy/>
- RMB Tracker. (2025). *RMB Tracker document centre*. <https://www.swift.com/products/renminbi-tracker/document-centre>
- Seco – State Secretariat for Economic Affairs, Switzerland. (2024). *The importance of multilateral development banks* (11 November). <https://www.seco-cooperation.admin.ch/en/importance-multilateral-development-banks>
- Srinivas, P.S., Hofman, B. (2024). *China's Changing Role in Multilateral Development Banks* (21 June). [https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-981-97-2558-8_9#:~:text=It%20now%20has%20the%20third,%2Drepresented%20\(Table%201\)](https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-981-97-2558-8_9#:~:text=It%20now%20has%20the%20third,%2Drepresented%20(Table%201))
- State Administration of Foreign Exchange (SAFE) (2025). SAFE Releases Data on International Trade in Goods and Services of China in November 2025, <https://www.safe.gov.cn/en/2025/1226/2373.html>.
- The National Committee of the Chinese People's Political Consultative Conference. (2024). *Communique of the Third Plenary Session of the 20th Central Committee of the Communist Party of China*. http://en.cppcc.gov.cn/2024-07/19/c_1006186.htm

- Trading Economics (2025a). China Composite PMI, <https://tradingeconomics.com/china/composite-pmi>.
- Trading Economics (2025b). China unemployment rate, <https://tradingeconomics.com/china/unemployment-rate>.
- Universitatea Griffith. (2025). *China Belt and Road Initiative (BRI) Investment Report 2025 H1* (17 July). <https://blogs.griffith.edu.au/asiainsights/china-belt-and-road-initiative-bri-investment-report-2025/>
- VPFX. (2025). *Digital Yuan and the Rise of CBDCs: Should Forex Traders Pay Attention?*. <https://www.vpfx.net/digital-yuan-and-the-rise-of-cbdcs-forex-traders/>
- World Economic Forum (WEF). (2016). *The challenges and opportunities of China's new Silk Road* (18 January). <https://www.weforum.org/stories/2016/01/the-challenges-and-opportunities-of-china-s-new-silk-road/>
- XE. (2025). *US Dollar to Chinese Yuan Renminbi Exchange Rate Chart*. <https://www.xe.com/currencycharts/?from=USD&to=CNY>
- Xinhua. (2025). *Total number of China-Europe freight trains departing from Xi'an exceeds 30,000* (14 August). <https://en.imsilkroad.com/p/347130.html>
- Zeng, L., Young, M., Hao, W. (2025). *Currency digitalization: The supply, demand, and infrastructure aspects of china's central bank digital currency*. *Finance Research Letters*, Volume 85, Part B, November 2025, 1080001. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1544612325012590>
- Zhang, K. H. (2024). *Geoeconomics of US-China tech rivalry and industrial policy* (July). <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2667111524000227>

CAPITOLUL 6

COMERȚUL CU SERVICII AL CHINEI: ÎNTRE PROVOCĂRILE GEOPOLITICE ȘI ALE COMPETITIVITĂȚII¹

Georgeta ILIE

6.1 Introducere

În cadrul celor mai recente tendințe de creștere a participării Chinei la economia globală, se remarcă o serie de modificări ale structurii fluxurilor comerciale și investiționale în direcția *sporirii domeniilor din sectorul serviciilor*. În pofida înregistrării unui *sold negativ al balanței comerciale a serviciilor*, China reprezintă un important partener în cadrul schimburilor comerciale internaționale cu servicii, *nivelul ridicat de competitivitate al pieței serviciilor* din China fiind înregistrat atât în sectoarele de servicii tradiționale, precum transporturile maritime sau turismul, cât și în serviciile tranzacționate prin mijloace digitale.

Dezvoltarea sectorului serviciilor și expansiunea comerțului cu servicii reflectă rezultatele politicilor adoptate în ultimii ani pentru afirmarea economiei chineze la nivel mondial, inclusiv în domeniile serviciilor. În acest sens

¹ O parte din rezultatele cercetării întreprinse în cadrul acestui capitol au fost valorificate în cadrul articolul publicat în Revista de Economie Mondială: Vol. 17, No 1 (2025), 6-25. <https://www.iem.ro/rem/index.php/REM/article/view/904/992>, cu titlul "*Rolul târgului internațional pentru comerțul cu servicii de la Beijing în conectarea Chinei la piața globală a serviciilor*".

se remarcă rolul strategic al Bursei Maritime din Shanghai în *comerțul maritim internațional*, reliefat de Indicele mărfurilor containerizate Shanghai, care reprezintă un reper în economia mondială, cu impact asupra lanțurilor de aprovizionare globale, dat fiind faptul că portul Shanghai conectează peste 500 de destinații la nivel mondial. De asemenea, China are un rol major în *turismul global*, după încheierea pandemiei, China ocupând prima poziție în clasamentul mondial al cheltuielilor pentru călătoriile în străinătate. În ultimii ani, China se remarcă prin accelerarea *proceselor de implementare a tehnologiilor digitale, inteligenței artificiale și a celor privind protecția mediului* în comerțul cu servicii, declarațiile autorităților chineze evidențiind direcțiile de continuare a deschiderii economiei chineze în aceste domenii. De asemenea, se evidențiază deschiderea Chinei către negocierea de acorduri comerciale, cele mai semnificative fiind cele din cadrul Inițiativei *Centura și Drumul* sau *Parteneriatul Economic Regional Cuprinzător*, în cadrul cărora partenerii chinezi au în vedere valorificarea atuurilor lor din comerțul cu mărfuri și investiții străine directe inclusiv în *îmbunătățirea conexiunilor internaționale pentru afaceri în sectorul serviciilor*.

Prin organizarea anuală a *Târgului internațional pentru comerțul cu servicii*, începând cu 2012, China dovedește implicarea sa activă în promovarea dezvoltării industriilor de servicii, în cooperarea internațională în afacerile din domeniile serviciilor, precum și în participarea la comerțul internațional cu servicii, evidențiind faptul că industriile sale de servicii progresează în aceeași direcție cu tendințele globale din aceste domenii.

În contextul actualei conjuncturi economice globale, marcată de reconfigurarea comerțului global sub impactul crizelor economice și geopolitice, *participarea Chinei la comerțul internațional cu servicii va fi influențată de noile măsuri adoptate de principalul său partener, SUA*, cu care înregistrează o balanță comercială a serviciilor deficitară. Astfel, deja începând cu ianuarie 2025, SUA au introdus interdicții asupra investițiilor în China în domeniile tehnologiilor sensibile precum inteligența artificială, semiconductori și calculul cuantic, care vor avea impact inclusiv asupra sectorului serviciilor din China. În acest sens, noile politici comerciale adoptate de SUA în relația cu

China vor remodela relațiile economice dintre cei doi parteneri, rolul lor strategic global având o influență considerabilă asupra comerțului și economiei mondiale.

6.2 Expansiunea comerțului cu servicii al Chinei: valorificarea oportunităților deschiderii pieței naționale și a dezvoltărilor tehnologice

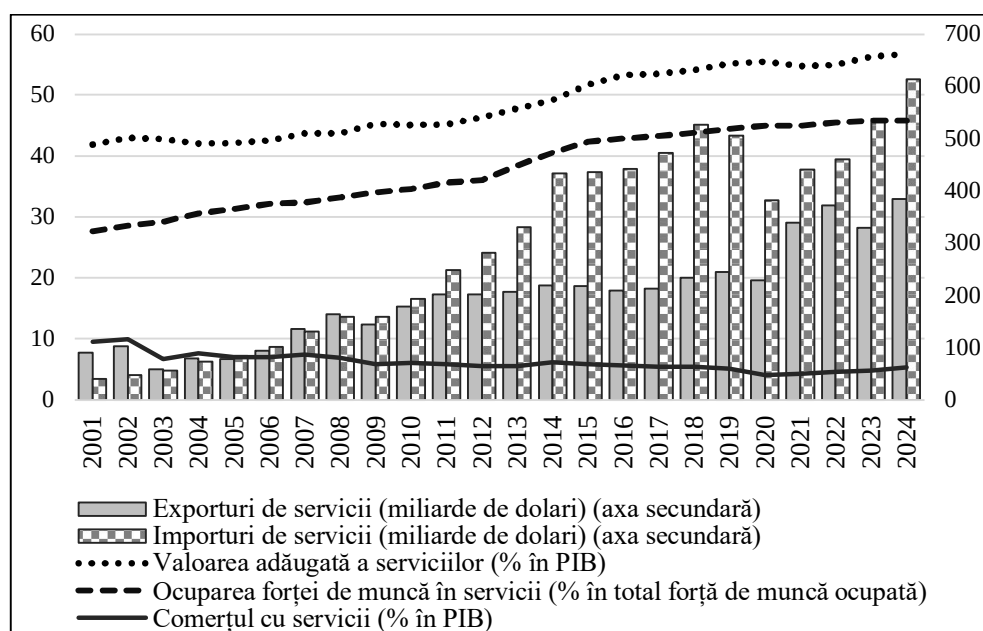
Cunoscută în mod tradițional ca o putere în industriile prelucrătoare și, respectiv, în comerțul cu bunuri, China recunoaște *rolul vital al unui sector al serviciilor modern și robust în consolidarea economiei și a poziției sale la nivel global*, în acest sens, creând cadrul favorabil extinderii și modernizării industriilor de servicii. Tranziția către o economie mai orientată spre servicii se aliniază cu obiectivele Chinei de sporire a deschiderii și integrării sale globale.

6.2.1 Ascensiunea comerțului cu servicii al Chinei după aderarea la Organizația Mondială a Comerțului

În ultimii ani, sectorul serviciilor din China a înregistrat o creștere remarcabilă, reflectând acțiunile strategiilor economice dezvoltate la nivel național. Astfel, potrivit datelor Băncii Mondiale (WBG, 2025) – reprezentate în Graficul nr. 1 –, sectorul serviciilor ajuns în 2024 să înregistreze performanțe considerabile în economia chineză, respectiv *contribuția sa la PIB a atins 56,7%* (o creștere apreciabilă de la 41,9% în 2001, anul aderării Chinei la Organizația Mondială a Comerțului/ OMC), iar *ocuparea forței de muncă, 45,8%* din totalul la nivel național (față de 27,7% în 2001). Aceste progrese s-au reflectat inclusiv la nivelul comerțului cu servicii, *volumul valoric al exporturilor de servicii* ajungând în anul 2024 la 384 de miliarde de dolari (de la 90 de miliarde de dolari în 2001), iar cel al importurilor de servicii, la 613 de miliarde de dolari (de la 39 de miliarde de dolari în 2001). În pofida evoluției considerabile a volumului valoric al comerțului cu servicii, ponderea acestuia în PIB s-a diminuat (de la 9,5% în 2001 la 5,3% în 2024), în favoarea comerțului cu

bunuri prelucrate (care în 2024 a ajuns la 32,9% din PIB), prin prisma valorificării avantajelor competitive notabile ale economiei chineze în industriile prelucrătoare. Amploarea volumului comerțului cu servicii din ultimii ani, cu atingerea a noi recorduri, evidențiază *deschiderea Chinei către servicii și direcția sa către o economie mai orientată spre servicii*.

Graficul 1: Indicatorii dezvoltării serviciilor și comerțului cu servicii, în China, în perioada 2001-2024 (în %, miliarde de dolari)

Sursa: Reprezentare a autorului pe baza datelor WBG (2025).

În contextul celor mai recente provocări din economia mondială, respectiv încetinirea creșterii economice globale după încheierea pandemiei și sporirea protecționismului și a fricțiunilor comerciale, China se remarcă prin *accele-rarea proceselor de implementare a tehnologiilor digitale, inteligenței artificiale și a celor privind protecția mediului în comerțul cu servicii*, autoritățile chineze anunțând continuarea deschiderii economiei chineze în domeniile de vârf ale serviciilor.

Interesul autorităților din China pentru promovarea dezvoltării comerțului cu servicii se reflectă în măsurile de politici comerciale adoptate și anunțate cu diferite ocazii, între care se remarcă și evenimentul organizat anual și devenit deja tradițional, respectiv Târgul internațional pentru comerțul cu servicii – CIFTIS (*China International Fair for Trade in Services/ CIFTIS*, engl.).

Noile direcții de dezvoltare a sectorului serviciilor în China și intensificare a cooperării internaționale în domeniul serviciilor au reprezentat elementul central al mesajului transmis de președintele chinez în deschiderea celei de-a douăsprezecea ediții a CIFTIS din 2024. Astfel, s-a evidențiat faptul că „această manifestare reprezintă dovada concretă a dezvoltării și calității industriilor de servicii și comerțului cu servicii ale Chinei, care contribuie în mod pozitiv la construirea unei economii mondiale deschise”. În acest context, președintele chinez a enumerat principalele *direcții de susținere a comerțului cu servicii al Chinei*, precum: „continuarea promovării dezvoltării serviciilor; îmbunătățirea instituțiilor și mecanismelor care asigură deschiderea afacerilor în domeniile serviciilor; sprijinirea inovării și îmbunătățirea comerțului cu servicii, prin alinierea în mod activ la reglementările economice și comerciale internaționale; promovarea interoperabilității și compatibilității regulilor, reglementărilor și standardelor în domeniile serviciilor; extinderea deschiderii pieței serviciilor chineze către piața internațională; îmbunătățirea funcționării platformelor de servicii și ale comerțului cu servicii în direcția deschiderii acestora; crearea unui mediu de afaceri orientat către piața internațională”. De asemenea, președintele Chinei a susținut că „țara sa este pregătită să colaboreze cu toate țările pentru valorificarea oportunităților din domeniile serviciilor, să coopereze și promoveze dezvoltarea în direcția tendinței globalizării economice, pentru a contribui la promovarea creșterii economice globale și a bunăstării tuturor” (CGTN, 2024a).

În ultimii ani, China a demarat o serie de măsuri pentru a sprijini dezvoltarea comerțului cu servicii, *autoritățile chineze solicitând în mod explicit companiilor naționale să-și intensifice inovarea în tranzacționarea internațională a serviciilor*. În acest sens, Biroul General al Consiliului de stat a anunțat liniile directoare privind promovarea deschiderii și dezvoltării calitative a comerțului cu servicii, iar Ministerul Comerțului a lansat *proiecte-pilot*

naționale pentru crearea de zone de liber schimb pentru impulsionarea comerțului transfrontalier cu servicii. Astfel, la finalul anului 2024, în acest proiect erau incluse deja 11 orașe-pilot pentru extinderea deschiderii industriilor de servicii, cu peste 1.300 de măsuri în diverse sectoare (introduse spre testare), precum tehnologie, telecomunicații, cultură, turism și finanțe. Între acestea se remarcă programele pilot din domeniul serviciilor medicale, care permit finanțarea din fonduri străine a înființării de spitale în orașe mari precum Beijing și Tianjin și alte regiuni. Domeniul medical a fost bine reprezentat la CIFTIS 2024 prin companii de prestigiu la nivel mondial, precum Siemens Healthineers (din Germania) și Medtronic (cu sediul operațional și executiv în SUA și cel juridic în Irlanda), ambele companii apreciind perspectivele de dezvoltare a pieței serviciilor medicale din China (CGTN, 2024b). Prin aceste măsuri, China dorește să demonstreze determinarea sa în promovarea dezvoltării și obținerea de beneficii reciproce prin politici care susțin deschiderea economică. Un efect concret al deschiderii și extinderii sectorului serviciilor din China este creșterea permanentă a participării companiilor străine la CIFTIS, ceea ce poate fi considerată o reflectare a participării Chinei la adâncirea procesului de globalizare economică prin comerțul cu servicii (Global Times, 2024).

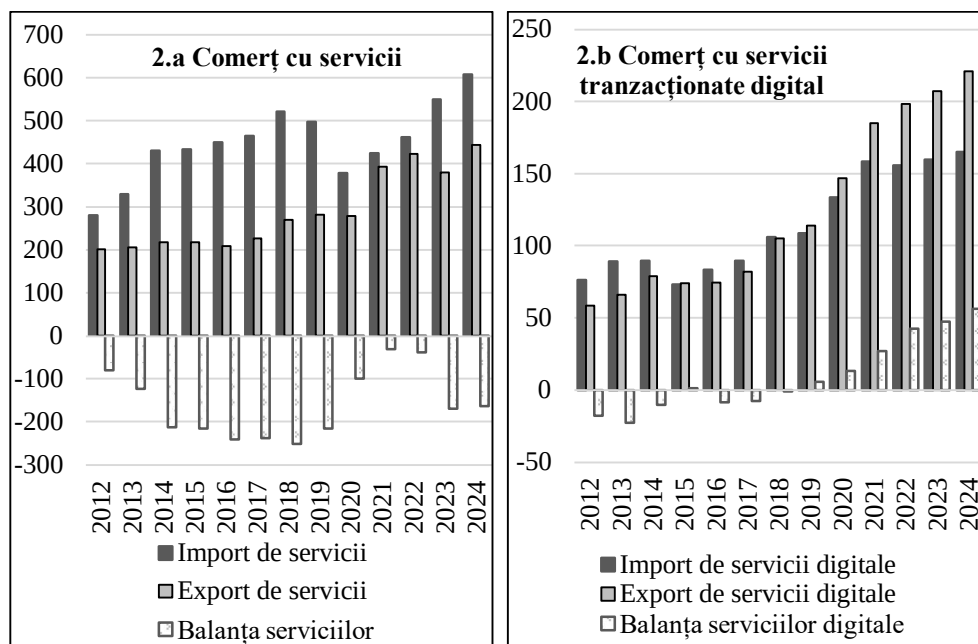
Datele prezentate în Graficul 2.a evidențiază *evoluția comerțului exterior cu servicii* de la prima ediție a târgului internațional pentru comerțul cu servicii găzduit de China (respectiv perioada cuprinsă între 2012 și 2024), în cadrul căreia se remarcă o *tendință general pozitivă*, întreruptă în perioada pandemiei de COVID-19 din cauza măsurilor restrictive foarte dure și prelungite adoptate de China, care au avut un impact negativ major asupra comerțului cu servicii care implică mobilitatea și interacțiunea fizică, precum turismul și transporturile. Potrivit datelor OMC, în 2024, comerțul cu servicii al Chinei și-a revenit complet, înregistrând valori superioare anului 2019, atât în ceea ce privește exporturile cât și importurile de servicii. Astfel, în 2024, China a înregistrat: (i) un volum valoric al exporturilor de servicii de 444 miliarde de dolari (în creștere cu 17% față de anul precedent), piața chineză reprezentând sursa a 6,3% din totalul exporturilor mondiale de servicii, ceea ce o plasează pe locul cinci în topul exportatorilor de servicii (după SUA, Marea Britanie, Irlanda și Germania) și (ii) un volum valoric al importurilor de

servicii de 608 miliarde de dolari (în creștere cu 11% față de anul precedent), China reprezentând destinația a 7,7% din totalul importurilor mondiale de servicii, respectiv locul doi în topul importatorilor de servicii (după SUA).

Deși în perioada pandemiei, China a reușit să își diminueze considerabil deficitul comercial al balanței serviciilor, în 2023 și 2024 se remarcă creșterea acestuia (la 164 miliarde de dolari în 2024 față de 39 miliarde dolari în 2021), însă la distanță de valorile maxime atinse anterior pandemiei (251 miliarde de dolari în 2018) (WTO, 2025a). Sporirea comerțului cu servicii demonstrează accentuarea deschiderii Chinei către economia mondială și progresele industriilor de servicii ale acesteia. Rezultatele pozitive ale comerțului exterior cu servicii al Chinei din 2024 au fost susținute de o serie de factori, între care se remarcă introducerea începând cu octombrie 2023 a *schemei fără viză (China Travel, engl.)* pentru o serie de țări, cu scopul stimulării fluxurilor de sosiri de turiști din străinătate și sprijinirii recuperării postpandemie (VisasNews, 2024; Huang, 2024), precum și lansarea jocului de rol de acțiune „*Mitul negru: Wukong*” (*Black Myth: Wukong, engl.*), dezvoltat și publicat de Game Science, inspirat din romanul clasic chinezesc *Journey to the West*, devenit un fenomen popular la nivel global (Butler, 2024).

Progresele segmentelor de servicii promovate în cadrul CIFTIS (respectiv a serviciilor care înglobează noile tehnologii și care sunt comercializate internațional preponderent prin mijloace digitale) și implicit efectele organizării acestui eveniment sunt reflectate mult mai concret în evoluția comerțului cu servicii digitale ale Chinei. Potrivit datelor prezentate în Graficul 2.b, de-a lungul celor douăsprezece ediții ale CIFTIS, *evoluția comerțului cu servicii tranzacționate prin mijloace digitale a fost una pozitivă*, după anul 2019 soldul balanței comerciale cu aceste categorii de servicii fiind pozitiv și în creștere. Astfel, în anul 2024 s-au atins valori-record atât în ceea ce privește exporturile (221 miliarde de dolari, ceea ce reprezintă 4,8% din exporturile mondiale cu servicii digitale, China ocupând locul șase în clasamentul mondial al exportatorilor de servicii digitale) și importurile (165 miliarde de dolari, ceea ce reprezintă 4,2% din importurile mondiale de servicii digitale), cât și soldul excedentar al balanței serviciilor tranzacționate prin mijloace digitale (56 miliarde de dolari).

**Graficul 2: Evoluția comerțului exterior cu servicii al Chinei,
în perioada 2012-2024 (în miliarde de dolari)**

Sursa: Reprezentare a autorului pe baza datelor WTO (2025a).

Evoluția fluxurilor comerciale cu servicii ale Chinei a fost însoțită de importante *modificări ale structurii* acestora, în concordanță cu direcția economiei Chineze și tendințele din economia mondială.

Potrivit datelor prezentate în Tabelul 1, între anii 2005 și 2023, se evidențiază următoarele: (i) menținerea ponderii ridicate a transporturilor, în principal cele maritime, atât la export, cât și la import (datorită activității derulate în cadrul celui mai mare port maritim la nivel mondial – Shanghai); (ii) sporirea considerabilă a ponderii serviciilor de telecomunicații, computere și informaționale, atât la export, cât și la import; (iii) diminuarea ponderii exporturilor de călătorii (afectată de restricțiile de acces foarte severe adoptate de China în timpul pandemiei) și creșterea ponderii importurilor acestora; (iv) diminuarea exporturilor de servicii de prelucrare, atât din punct de vedere valoric, cât și ca pondere în totalul exporturilor de servicii.

Tabelul 1: Structura comparativă a fluxurilor comerciale cu servicii ale Chinei, în 2023* față de 2005 (în milioane de dolari, % din total)

Categorii de servicii	Exporturi				Importuri			
	2005		2023		2005		2023	
	Mili-oane de dolari	% în total	Mili-oane de dolari	% în total	Mili-oane de dolari	% în total	Mili-oane de dolari	% în total
Transport maritim	11.006	14,11	66.365	17,43	18.343	22,01	129.018	23,07
Transport aerian	4.418	5,67	20.186	5,30	10.069	12,08	41.098	7,35
Alte moduri de transport	-	-	521	0,14	-	-	1.136	0,20
Călătorii	29.296	37,57	14.560	3,82	21.759	26,11	196.263	35,09
Alte servicii de afaceri	14.036	18,00	104.471	27,43	16.454	19,74	60.635	10,84
Telecomunicații, computere și informaționale	2.325	2,98	90.342	23,72	2.223	2,67	38.668	6,91
Servicii financiare	145	0,19	4.324	1,14	159	0,19	3.770	0,67
Asigurări și pensii	549	0,70	7.118	1,87	7.200	8,64	17.267	3,09
Construcții	2.593	3,33	31.415	8,25	1.619	1,94	7.871	1,41
Taxe pe utilizarea proprietății intelectuale	157	0,20	12.186	3,20	5.321	6,38	52.731	9,43
Personale, culturale, recreaționale	134	0,17	1.818	0,48	154	0,18	4.033	0,72
Servicii de prelucrare	13.311	17,07	11.778	4,61	-	-	907	0,16
Mentenanță și reparații	-	-	9.976	2,62	-	-	5.863	1,05
Total servicii comerciale	77.974	100	379.621	100	83.348	100	549.021	100

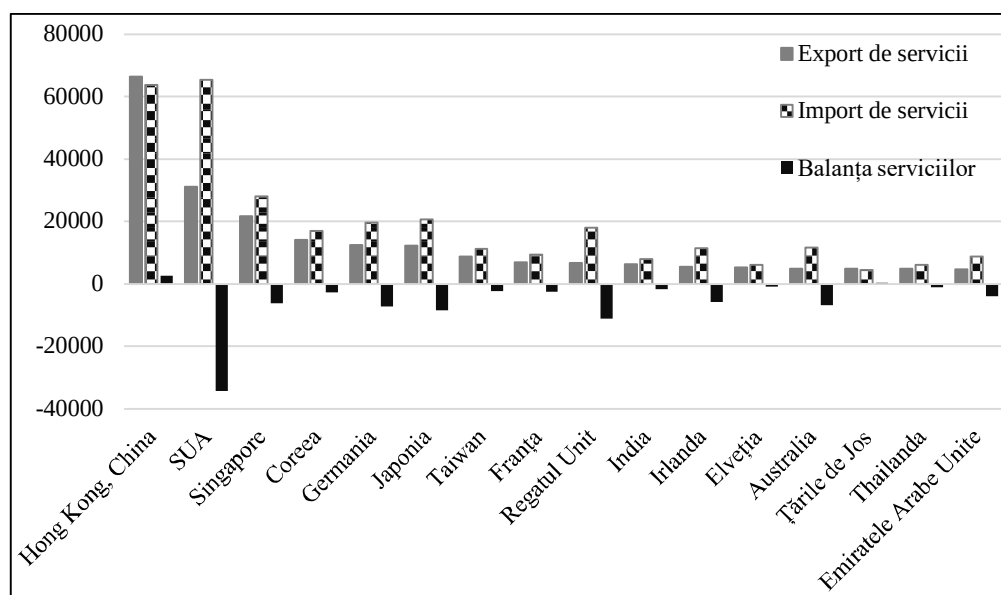
Notă: *Cele mai recente date la data realizării analizei. 2005 reprezintă primul an pentru care sunt disponibile date detaliate pe categorii de servicii.

Sursa: Realizat de autor pe baza datelor WTO (2025b).

Datele reprezentate în Graficul nr. 3 evidențiază faptul că principalii parteneri în comerțul cu servicii ai Chinei sunt țările dezvoltate, precum SUA, Marea Britanie, Germania, Franța cu care înregistrează o balanță negativă, precum și țările din regiunea Asia-Pacific, parteneri în cadrul acordurilor

regionale precum Parteneriatul Economic Regional Cuprinzător (*Regional Comprehensive Economic Partnership/ RCEP*). Recunoașterea importanței și interesului reciproc al partenerilor comerciali în domeniul serviciilor ai Chinei este evidențiat prin participarea acestora în cadrul CIFTIS inclusiv în calitate de invitat de onoare, precum Franța în 2024, Marea Britanie în 2024 sau Emiratele Arabe Unite în 2022.

Graficul 3: Principalii parteneri în comerțul cu servicii ai Chinei, în anul 2023* (în milioane de dolari)

Notă: *Cele mai recente date la data realizării analizei.

Sursa: Reprezentare a autorului pe baza datelor WTO (2025b).

Evoluțiile tranzacțiilor cu servicii ale Chinei de-a lungul ultimilor ani reflectă interesul Chinei pentru creșterea și dezvoltarea sa în context global, în timp ce *soldul balanței comerciale* a serviciilor pentru această perioadă, deși deficitar, este *interpretat în sensul atitudinii proactive a Chinei de a procura servicii specializate și expertiză de pe piața globală pentru acoperirea nevoilor pieței interne* (importurile de servicii de înaltă specializare făcând parte din

strategia Chinei de a-și stimula expansiunea economică prin achiziționarea de cunoștințe și servicii de calitate superioară de pe piața internațională).

Oficiali din cadrul Asociației pentru comerțul cu servicii din China (*China Association of Trade in Service*, engl.) cu sediul în Shanghai susțin că perspectivele creșterii economice a Chinei se vor baza, pe de-o parte, (i) pe sporirea exporturilor de servicii intensive în capital uman, care necesită un nivel mai ridicat de expertiză și abilități (în principal, în domeniile consultanță tehnologică, cercetare-dezvoltare și inginerie), iar, pe de altă parte, (ii) pe creșterea cererii interne de servicii din străinătate, de înaltă calitate, din partea populației cu venituri medii în expansiune din China (în principal, în domeniile educație, logistică, turism, sănătate și divertisment) (Nan, 2023). Sporirea comerțului cu servicii intensive în cunoaștere face parte din strategia de transformare economică a Chinei într-o economie bazată pe cunoaștere, în care se pune un accent tot mai mare pe inovare, transfer tehnologic și implicare globală. În acest sens, importul de servicii intensive în cunoștințe reprezintă una dintre sursele de susținere a creșterii bazate pe inovație, colaborarea și schimburile de idei contribuind la creșterea competitivității la nivel mondial, cu impact pozitiv asupra dezvoltării economice a Chinei (CGTN, 2023c).

Așadar, creșterea Chinei în comerțul global cu servicii vizează nu doar cantitatea, ci și calitatea și diversitatea serviciilor tranzacționate, serviciile intensive în cunoștințe reprezentând un motor-cheie al creșterii economiei chineze. Astfel, în 2024, comerțul cu servicii bazate pe cunoaștere și-a continuat tendința pozitivă din anii precedenți, în primele trei trimestre, valoarea totală a acestuia atingând 2.133,42 miliarde de yuani (aproximativ 300 miliarde de dolari), în creștere cu 5,3% față de aceeași perioadă din anul precedent. Analiza structurii acestuia evidențiază dominația exporturilor de servicii bazate pe cunoaștere, care au ajuns la valoarea de 1.206,31 miliarde de yuani (aproximativ 170 miliarde de dolari), în creștere cu 4,8% față de aceeași perioadă din anul precedent (în cadrul căroră se remarcă serviciile culturale personale și de divertisment, cu 21,4%, și alte servicii de afaceri cu 8,7%), importul de servicii bazate pe cunoaștere fiind de 927,11 miliarde de yuani (aproximativ 130 miliarde de dolari), în creștere cu 6% (în cadrul căroră se

remarcă serviciile culturale personale și divertisment, cu 36,6%, și alte servicii de afaceri cu 11,5%) (MOFCOM, 2024b).

6.2.2 Contribuția politicilor comerciale în expansiunea comerțului cu servicii al Chinei

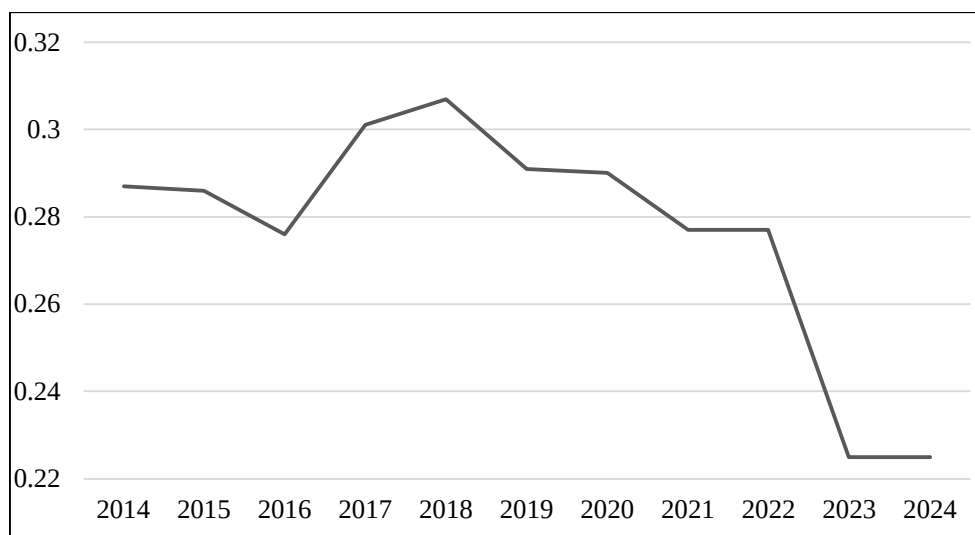
China deține un uriaș potențial în sectorul serviciilor, însă insuficient valorificat până în prezent, creșterea exporturilor de servicii din ultimii ani reflectând rezultatele eforturilor de *promovare a deschiderii pieței chineze de servicii*. În acest sens, se remarcă negocierea de acorduri comerciale în cadrul Inițiativei *Centura și Drumul* și Parteneriatul Economic Regional Cuprinzător (*Regional Comprehensive Economic Partnership/ RCEP*, engl.), în care partenerii chinezi au în vedere valorificarea avantajelor lor din comerțul cu mărfuri și ISD în îmbunătățirea conexiunilor internaționale pentru afaceri în sectorul serviciilor. CIFTIS are un important rol în accelerarea impulsului de creștere a industriei serviciilor, oferind un mijloc important pentru punerea în aplicare a deschiderii și extinderii pieței serviciilor din China pentru companii internaționale în industriile de servicii.

În cadrul politicilor comerciale din domeniul serviciilor, China are în vedere, începând cu 2017, abordarea bazată pe întocmirea de *liste negative de restricții*, conform cărora, în calitate de țară semnatară a unui acord comercial, cu prevederi de liberalizare a comerțului reciproc cu servicii, autoritățile naționale aleg să prezinte liste naționale de măsuri privind limitările și restricțiile pentru anumite sectoare de servicii. Implicit, sectoarele de servicii care nu sunt incluse în aceste liste sunt presupuse a fi deschise furnizorilor de servicii străini dacă nu se specifică altfel. Astfel, China urmează abordarea listelor negative în cadrul RCEP, în vigoare de la 1 ianuarie 2022, la care China este țară semnatară, în timp ce în cadrul OMC respectă prevederile GATS privind întocmirea de liste pozitive cu măsuri privind deschiderea sectoarelor de servicii (Crivelli et al., 2022).

Potrivit OCDE, în perioada 2014-2024, China a înregistrat o tendință de diminuare a restricțiilor în comerțul internațional cu servicii (CIS) (Graficul nr. 4), ca urmare a măsurilor de reglementare favorabile adoptate de autoritățile naționale.

În 2024 valoarea indicelui de restricționare a comerțului cu servicii (*Services Trade Restrictiveness Index/ STRI*, engl.²) al Chinei, calculat de OCDE, a ajuns la 0,225, la distanță față de media de 0,190 înregistrată pe ansamblul țărilor OCDE, însă la o valoare mult mai bună față de anii anteriori crizei pandemice. În ceea ce privește indicele STRI în domeniul digital, calculat începând din anul 2020, experții OCDE evidențiază menținerea nivelului acestuia la un nivel ridicat de restrictivitate, respectiv valoarea de 0.347 (OECD, 2025).

Graficul nr. 4: Evoluția indicelui STRI* al Chinei, în perioada 2014-2024

Notă: *STRI ia valori de la 0 la 1, unde 0 este nivelul ce reflectă nivelul maxim de liberalizare, iar 1 este nivelul maxim de restrictivitate a CIS.

Sursa: Reprezentare a autorului pe baza datelor OECD (2025).

² STRI reflectă modificările anuale ce decurg din introducerea de noi legi și reglementări sau modificarea celor existente care afectează comerțul internațional cu servicii, la nivelul a 22 de sectoare reprezentative de servicii, începând cu 2014 (în acest studiu fiind avute în vedere 50 de țări). Indicatorii iau valori între 0 și 1, unde 1 indică cel mai restrictiv mediu comercial. Acest instrument permite factorilor de decizie să-și evalueze politicile în raport cu cele mai bune practici globale și să ia în considerare probabilitatea impactului reformelor în domeniul serviciilor (OECD, 2025).

Evoluția favorabilă a STRI s-a datorat *măsurilor adoptate de autoritățile chineze*, între care s-au remarcat: (i) revizuirile anuale ale măsurilor administrative speciale privind accesul ISD (la nivelul listelor negative de restricții), care au contribuit la reducerea progresivă a sferei de aplicare a restricțiilor care afectează ISD, acestea având un puternic impact asupra comerțului cu servicii deoarece ISD reprezintă una dintre principalele modalități de internaționalizare a afacerilor din sectorul serviciilor; (ii) adoptarea unor măsuri de liberalizare privind proprietatea, înființarea și controlul întreprinderilor străine în sectoarele de servicii financiare, transport, logistică, construcții, telecomunicații și profesionale (OECD, 2023). Cu toate acestea, începând cu 21 aprilie 2024, în China au intrat în vigoare măsurile speciale pentru comerțul transfrontalier cu servicii (prezentate sub forma unei liste negative), care prevăd reglementări care afectează comerțul cu servicii prin modurile de livrare a serviciilor 1, 2 și 4 conform GATS³. În cadrul acestora sunt prevăzute 71 de măsuri prohibitive și restrictive în domenii precum construcțiile, telecomunicațiile și serviciile financiare. În ceea ce privește lista negativă specifică zonelor de liber schimb pilot, aceasta include 68 de măsuri de relaxare a restricțiilor asupra activităților profesionale în domeniile vamal și al producției media. Serviciile care nu sunt incluse pe aceste liste beneficiază de un tratament egal pentru furnizorii interni și străini (WTO, 2024). De asemenea, în 7 septembrie 2024, China a lansat un nou program-pilot pentru a atrage ISD în sectorul medical, în special în biotehnologie și spitale deținute în întregime de străini (cu excepția medicinei tradiționale chineze și a achizițiilor de spitale publice) în Beijing, Tianjin, Shanghai, Nanjing, Suzhou, Fuzhou, Guangzhou, Shenzhen și întreaga insulă Hainan (WTO, 2024).

În contextul ritmului accelerat de evoluției a comerțului digital, China se preocupă de completarea cadrului de reglementare specific domeniilor-cheie, precum fluxurile transfrontaliere de date, serviciile de telecomunicații și taxele pentru serviciile digitale. În acest sens, la 22 martie 2024, Administrația

³ Cele patru moduri de furnizare internațională a serviciilor conform GATS sunt: modul 1 – furnizarea transfrontalieră, modul 2 – consumul în străinătate, modul 3 – prezența comercială în străinătate (ISD), modul 4 – deplasarea temporară a persoanelor/profesioniștilor pentru a furniza servicii clienților străini (WTO, 1995).

spațiului cibernetic din China a adoptat Regulamentul privind promovarea și reglementarea fluxului de date transfrontalier, care oferă clarificări cu privire la tipurile de date care se impune a fi supuse unei evaluări din motive de securitate. Sunt avute în vedere aspecte privind: (i) evaluarea securității transferului de date în afara țării, contractul standard pentru schimbul transfrontalier de informații personale și certificarea protecției informațiilor personale, precum și (ii) relaxarea condițiilor pentru fluxul transfrontalier de date și restrângerea domeniului de aplicare a evaluării securității transferului de date în exteriorul țării pentru datele care nu sunt considerate importante (OECD, 2025; WTO, 2024).

De asemenea, în 2024, China a implementat un nou program-pilot, care urmărește să reducă *restricțiile privind proprietatea străină în serviciile de telecomunicații cu valoare adăugată*, în anumite zone selectate (OECD, 2025). În 8 aprilie 2024, China a introdus un program-pilot pentru relaxarea restricțiilor privind proprietatea străină în domeniul serviciilor de telecomunicații cu valoare adăugată (STVA) în patru regiuni: Beijing, Shanghai, Hainan și Shenzhen. Noile reglementări elimină plafonul anterior de 50% privind proprietatea străină, permițând investitorilor străini calificați să înființeze companii de STVA deținute în totalitate în anumite sectoare, precum centre de date pe internet și rețele de livrare de conținut. Experții se așteaptă ca programul-pilot să conducă la extinderea relaxării regulilor privind proprietatea străină în industria telecomunicațiilor (WTO, 2024).

Sinteza principalelor măsuri de reglementare adoptate de China cu impact asupra comerțului cu servicii este prezentată în Tabelul nr. 2.

**Tabelul 2: Sinteza măsurilor adoptate de China
cu impact asupra comerțului cu servicii, în perioada 2016-2024**

Data	Măsuri adoptate/ intrate în vigoare
2024, octombrie	Anunțarea unui nou program pilot pentru extinderea ISD în serviciile de telecomunicații cu valoare adăugată în mai multe regiuni, precum Beijing, Shanghai, Hainan și Shenzhen.

Data	Măsuri adoptate/ intrate în vigoare
2024, august	Actualizarea măsurilor administrative speciale pentru accesul ISD (lista negativă), revizuite anterior în 2021. Această actualizare a relaxat condițiile de investiții în industriile prelucrătoare, însă cerințele preexistente privind sectoarele cheie de servicii incluse în lista negativă au rămas în marea lor majoritate neschimbate.
2024, martie	Adoptarea <i>Regulamentului privind promovarea și reglementarea fluxului transfrontalier de date</i> (de către Administrația Spațiului Cibernetic din China), care a oferit clarificări suplimentare cu privire la tipurile de date care trebuie supuse acestei evaluări.
2023, aprilie	Abolirea anumitor restricții privind sucursalele companiilor de construcții străine.
2023, 15 martie	Reluarea cererilor de viză pentru călătorie (încetarea restricțiilor privind intrarea străinilor adoptate începând cu martie 2020 ca răspuns la pandemia de COVID-19).
2022, noiembrie	Încheierea perioadei de restricții privind intrarea în țară a cetățenilor străini, inclusiv pentru călătoriile de afaceri, ca răspuns la pandemia de COVID-19.
2022, 1 septembrie	Intrarea în vigoare de noi măsuri privind evaluarea securității transferului de date în afara Chinei, scopul acestora fiind oferirea unui spor de claritate privind transferul în străinătate a datelor și informațiilor personale colectate și generate în timpul activităților derulate în China.
2022, 7 iulie	Lansarea de noi măsuri pentru evaluarea securității transferului de date către exterior, care au intrat în vigoare la 1 septembrie 2022. Aceste măsuri oferă o mai mare claritate cu privire la evaluarea securității datelor importante și a informațiilor personale colectate și generate în timpul operațiunilor din China și transferate în străinătate de un operator de date.
2022, 1 ianuarie	Intrarea în vigoare de noi măsuri administrative speciale privind accesul ISD (lista negativă) – ediția 2021.
2021, 10 iunie	Adoptarea unei noi legi privind securitatea datelor cu noi reguli referitoare la activitățile legate de date ale întreprinderilor care operează în China.

Data	Măsuri adoptate/ intrate în vigoare
2021, 18 ianuarie	Intrarea în vigoare a măsurilor privind revizuirea ISD din motive de securitate națională (cu introducerea de reguli mai stricte).
2021, 1 ianuarie	Intrarea în vigoare de noi măsuri administrative speciale privind accesul ISD – ediția 2020. Sunt introduse măsuri de liberalizare a proprietății străine și a formelor juridice în serviciile de asigurări de viață, precum și de relaxare a condițiilor pentru capitalul social al firmelor străine în China. Ediția din 2020 a măsurilor administrative speciale pentru accesul ISD (lista negativă) emise de Ministerul comerțului și Comisia națională pentru dezvoltare și reformă a introdus măsuri de liberalizare a proprietății străine și a formei juridice a companiilor nerezidente în serviciile de asigurări de viață și a facilitat condițiile pentru ca firmele străine să dețină capitalul social înregistrat pentru a opera în toate sectoarele economice ale țării.
2020, martie	Intrarea în vigoare de restricții privind intrarea în țară a cetățenilor străini, inclusiv pentru călătoriile de afaceri, ca răspuns la pandemia de COVID-19.
2020, 1 ianuarie	Intrarea în vigoare a noii legi a ISD, care consolidează și înlocuiește mai multe reglementări anterioare. Aceasta elimină cerința ca ISD în sectoarele de servicii enumerate pe lista negativă să demonstreze „beneficii economice remarcabile” aduse economiei Chinei. Intrarea în vigoare de noi măsuri administrative speciale privind accesul ISD – ediția 2019. Sunt introduse măsuri de liberalizare în sectoarele de transporturi și telecomunicații. Sunt ridicate limitarea ponderii de 49% a capitalurilor proprii pentru participarea străină și cerințele anterioare privind asociațiile în participațiune în transportul maritim intern.
2019, 15 martie	Adoptarea Legii privind investițiile străine (de către Congresul național al poporului), cu intrarea în vigoare de la 1 ianuarie 2020. Această nouă lege înlocuiește trei legi anterioare care reglementau întreprinderile de investiții străine, și anume Legea privind asocierile în participațiune sino-străine, Legea privind întreprinderile cu capital integral străin și Legea privind asocierile în participațiune cooperative sino-străine.

Data	Măsuri adoptate/ intrate în vigoare
2018, 28 iulie	Intrarea în vigoare a măsurilor administrative speciale pentru accesul ISD (lista negativă) emise de MOFCOM și Comisia națională pentru dezvoltare și reformă, care înlocuiesc secțiuni din Catalogul industriilor din 2017 privind ghidarea ISD. Lista din 2018 relaxează sau elimină restricțiile privind ISD în domeniile serviciilor juridice, asigurări, transport maritim și logistice de manipulare a mărfurilor, deși sectoarele de servicii incluse în lista negativă rămân supuse aprobării guvernamentale și cerințelor specifice sectorului.
2017	Intrarea în vigoare a <i>legii securității cibernetice</i> , principalul cadru de reglementare a transferurilor transfrontaliere de date, care introduce noi restricții care afectează aceste transferuri de date.
2016, septembrie	Înlocuirea cerinței generale de aprobare prealabilă a ISD cu o <i>cerință de notificare online</i> . Introducerea obligativității revânzării serviciilor de comunicații mobile (prevăzută în clasificarea afacerilor de telecomunicații). Relaxarea standardelor apli-cabile în stabilirea tarifelor serviciilor profesionale. Eliminarea cerințelor de naționalitate pentru directorii firmelor de contabilitate și audit, însă cu menținerea cerințelor de rezidență.

Sursa: Realizat de autor pe baza datelor publicate de OCDE (2023, 2025).

6.2.3 Rolul CIFTIS în consolidarea cooperării internaționale în domeniile competitive ale serviciilor din China

În ultimii ani, în cadrul viziunii strategice multilaterale, autoritățile chineze și-au sporit interesul pentru **intensificarea și diversificarea modalităților de promovare internațională a sectorului serviciilor**, în acest sens fiind avută în vedere organizarea celui mai cuprinzător eveniment de promovare a comerțului global cu servicii, Târgul internațional pentru comerțul cu servicii organizat anual începând cu 2012 (*China International Fair for Trade in Services/ CIFTIS*, engl.), care, alături de alte măsuri, să contribuie la *creșterea influenței globale a economiei Chinei inclusiv în industriile de servicii*.

Prin prisma capacității sale de a atrage companii lider la nivel global în industriile de servicii, CIFTIS oferă participanților pe lângă posibilitățile

expunerii rezultatelor lor, identificarea de oportunități de afaceri, această manifestare oferind cadrul de negociere a unor proiecte de cooperare între potențiali parteneri internaționali din sectorul serviciilor, cei mai mulți dintre aceștia având ca obiectiv colaborarea cu companii din sectorul serviciilor din țara gazdă.

CIFTIS reprezintă o platformă de tranzacționare pentru *douăsprezece domenii de servicii*, și anume: servicii pentru afaceri; comunicații; construcții și servicii de inginerie conexe; distribuție; servicii educaționale; servicii de mediu; servicii financiare; servicii de sănătate și sociale; turism și călătorii; servicii recreative, culturale și sportive; transport; alte servicii.

De-a lungul celor mai recente ediții ale CIFTIS, expozițiile organizate au acoperit următoarele arii tematice: servicii culturale și turism; servicii sportive; servicii financiare; servicii educaționale; servicii de consultanță în inginerie și servicii de construcții; servicii de afaceri și lanțuri de aprovizionare; servicii de sănătate; telecomunicații, calculatoare și informații; servicii de mediu. *Partenerii oficiali internaționali ai CIFTIS* sunt Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale, Centrul de Comerț Internațional, Alianța Globală pentru Comerțul cu Servicii, Federația Mondială a Punctelor de Comerț și Asociația Mondială a Centrelor de Comerț, această manifestare beneficiind de sprijinul permanent al Organizației Mondiale a Comerțului (OMC), al Organizației Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială (ONUDI), al Conferinței Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare (UNCTAD) și al Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) (CIFTIS, 2025).

Sprijinul permanent acordat CIFTIS de organizațiile internaționale este confirmat prin participarea și mesajele adresate la fiecare ediție de reprezentanții acestora. Astfel, la ediția din 2023, directorul general al OMC, Ngozi Okonjo-Iweala, a subliniat disponibilitatea Chinei de a colabora cu partenerii internaționali pentru promovarea dezvoltării incluzive prin deschiderea sectorului serviciilor, creșterea ofertei, atât cantitativ cât și calitativ, precum și prin protejarea comerțului liber și a sistemului comercial multilateral, afirmând că „economia mondială prosperă în condițiile promovării unui mediu

de afaceri deschis și își pierde vigoarea în condiții de izolare”. În sprijinul acestei declarații se pot avea în vedere progresele participării Chinei la fluxurile comerciale internaționale cu servicii, după aderarea la OMC în 2001 *ponderea sa în CIS majorându-se de peste 1,5 ori* (de la 2,4% în 2001 la 6,3% în 2024) (WTO, 2025a), iar China devenind un important centru global atât pentru cererea cât și oferta de servicii. Cu ocazia ediției din 2024, în mesajul său, directorul general adjunct al OMC, Johanna Hill, a reliefat rolul CIFTIS în promovarea CIS și importanța sa contribuție la creșterea economică și dezvoltarea sustenabilă și echitabilă (Hill, 2024). De asemenea, oficialii OMC au subliniat participarea țării- gazdă la CIS și la activitățile privind îmbunătățirea reglementărilor din cadrul Acordului General privind Comerțul cu Servicii (*General Agreement on Trade in Services/ GATS*, engl.).

Importanța rolului CIFTIS în susținerea comerțului cu servicii al Chinei este evidențiată prin mesajele autorităților naționale chineze adresate în cadrul celor mai recente ediții ale evenimentului. Cu aceste prilejuri, președintele Chinei a subliniat faptul că această manifestare are un rol esențial în asigurarea consensului, consolidarea încrederii și dezvoltarea sectorului global al serviciilor. Evenimentul urmărește să contribuie la dezvoltarea și extinderea comerțului cu servicii al Chinei prin sporirea cererii interne de servicii, accelerarea construirii unei piețe interne robuste de servicii, creșterea importurilor de servicii de înaltă calitate și încurajarea exporturilor de servicii intensive în cunoștințe. De asemenea, *oficialii chinezi folosesc această ocazie pentru a transmite măsurile privind reformele lansate în vederea creșterii comerțului cu servicii*, cele mai recente vizând serviciile digitale (între acestea se remarcă lansarea unei reforme-pilot în domeniul sistemelor de baze de date, anunțată în cadrul CIFTIS din 2023).

În mesajul său cu ocazia deschiderii ediției din 2025, președintele Chinei a subliniat că, „în prezent, procesele de dezvoltare economică la nivel mondial traversează o perioadă de schimbări profunde, în cadrul cărora *provocările și oportunitățile coexistă*. China va rămâne ferm angajată în extinderea deschiderii, se va alinia activ la regulile economice și comerciale internaționale, va accelera deschiderea pieței sale de servicii în principal în cadrul platformelor dezvoltate în zonele-pilot de liber schimb și zonele demonstrative naționale

pentru dezvoltarea inovatoare a comerțului cu servicii și va promova dezvoltarea de înaltă calitate a comerțului cu servicii. De asemenea, China este pregătită să colaboreze cu toate părțile pentru a promova împreună cooperarea deschisă și inovatoare în comerțul global cu servicii, pentru a construi o economie mondială deschisă și pentru a insufla un nou impuls construirii unei comunități cu un viitor comun pentru umanitate” (CGTN, 2025a).

Organizarea CIFTIS susține extinderea acordurilor de liber schimb ale Chinei cu parteneri globali, în acest sens China angajându-se activ în sporirea accesului în domeniile de telecomunicații, turism, servicii juridice și profesionale și în negocieri privind listele de măsuri privind liberalizarea comerțului cu servicii și a investițiilor. Demersurile privind *deschiderea economică și comercială internațională continuă să+ fie impulsionate de noi proiecte pilot* adoptate la nivelul zonelor economice speciale (Daye, 2023; Interesse, 2023). În contextul provocărilor economice internaționale din ultimii ani, precum criza lanțurilor industriale globale, conflictul ruso-ucrainean și încetinirea ritmului de creștere a comerțului global, oficialii chinezi își reafirmă implicarea în susținerea eforturilor comune globale pentru promovarea dezvoltării incluzive prin deschidere, a conectivității și integrării prin cooperare, stimularea factorilor de dezvoltare prin inovare, care se vor reflecta asupra creșterii economiei mondiale (MarketWatch, 2023).

Până în prezent, s-au desfășurat treisprezece ediții ale CIFTIS, fiecareia atribuindu-se un mesaj reprezentativ pentru direcțiile strategice și prioritățile economice globale pe termen lung, precum: „*Să cooperăm pentru o dezvoltare mai bună, să inovăm pentru un viitor mai verde*”⁴ (ediția din septembrie 2022), „*Deschiderea pentru o dezvoltare mai bună, cooperarea pentru un viitor care să ofere câștiguri tuturor*”⁵ (septembrie 2023), „*Serviciile globale, prosperitate în beneficiul tuturor*”⁶ (septembrie 2024) și „*Adoptarea tehnologiilor inteligente încurajează comerțul cu servicii*”⁷ (septembrie 2025).

⁴ În engleză, „*Cooperate for Better Development, Innovate for a Greener Future*”.

⁵ În engleză, „*Opening-up for Better Development, Cooperation for Win-Win Future*”.

⁶ În engleză au fost publicate două variante: „*Global services, shared prosperity*” și „*Global services, mutual benefit and sharing*”.

⁷ În engleză, „*Embrace Intelligent Technologies, Empower Trade in Services*”.

Tabelul 3: Evoluția participării internaționale la CIFTIS, în perioada 2012-2023

	2012	2013	2014	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Evenimente organizate (număr)	>130	148	133	122	85	136	243	190	205	195	202
Suprafața spațiilor expoziționale (mii metri pătrați)	50	75,9	50	50	50	50	165	200	126	152	155
Companii participante (număr)	1.721	>1.900	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	5.926	7.364	10.200	9.100*
Companii din top 500 în industriile de servicii (număr)	36	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	63	199	510	507	>500
Țări și regiuni participante (număr)	82	117	117	126	96	122	137	148	153	59	83
Vizitatori (mii persoane)	100	138	153	171	72	100	400	380	n.d.	250	280

Note: *n.d – nu există date. **Din care, 2.400 companii participante offline, iar 6.700 participante online. Date disponibile până în 2023.

Sursa: Realizat de autor pe baza datelor publicate de CGTN (2022, 2023a), MOFCOM (2024a).

În contextul unei conjuncturi internaționale complexe, participarea internațională la CIFTIS a crescut constant de la un an la altul. Datele prezentate în Tabelul 3 reflectă *evoluția anvergurii evenimentului din punctul de vedere al spațiului expozițional* (care a ajuns la peste 155.000 metri pătrați), al evenimentelor organizate și al numărului de vizitatori (peste 280.000 în 2023). Astfel, în 2023 (cel mai recent an pentru care s-au publicat cele mai detaliate date), CIFTIS a reunit peste 9.100 de companii (2.400 cu participare fizică și 6.700 cu participare online) și peste 500 de companii lider în industriile de servicii, incluse în ultimii ani în ierarhia *Fortune Global 500*. Potrivit datelor

publicate de Ministerul Comerțului din China (MOFCOM), pe parcursul celor cinci zile ale ediției din 2023 au fost organizate 10 forumuri la nivel înalt, 102 forumuri speciale, 18 întâlniri secundare și 72 de prezentări și negocieri, concretizate în peste 1.100 de rezultate precum: încheierea de proiecte de colaborare și de investiții, acorduri strategice, publicarea de informații autorizate, lansări de inovații și platforme de alianță (CGTN, 2023a; MOFCOM, 2024a).

Edițiile din 2024 și 2025 au reunit participanți din 85 de țări și organizații internaționale, precum și peste 450 de companii lider în industriile de servicii incluse în clasamentul *Fortune Global 500*. În cadrul ediției din 2024 s-au desfășurat peste 1.000 de activități și s-au lansat 219 rezultate inovatoare în domeniile digitalizării, inteligenței artificiale, energiei, asistenței medicale și altele (cu 80 mai multe față de ediția precedentă), de către 111 companii și instituții. Totodată, peste 20% dintre expozanții prezenți fizic în cadrul manifestării au fost companii internaționale, lider din industriile de servicii la nivel mondial (China Daily, 2024), precum și organizații internaționale (precum UNICEF și UNAIDS). Între firmele din clasamentul *Fortune Global 500*, care s-au remarcat printr-o participare activă, s-au numărat Siemens, Google, Amazon și GE HealthCare, alături de Philips și Tesla (participanți tradiționali la CIFTIS), care și-au prezentat produsele inovatoare în domeniul serviciilor. Prezența acestor companii demonstrează importanța acordată evenimentului, dar mai ales pieței chineze. Multitudinea de activități, forumuri, summit-uri și negocieri găzduite de CIFTIS a oferit importante oportunități companiilor internaționale participante de a avea acces la informații privind atât piața globală a serviciilor, cât mai ales piața locală, și de a analiza perspectivele de afaceri potențiale în sectorul serviciilor din China (Global Times, 2024). În cadrul ediției din 2025, peste 20% dintre participanți au fost din 26 țări aflate în clasamentul primelor 30 de țări cu cele mai bune rezultate în comerțul internațional cu servicii. În cadrul târgului au fost organizate 13 forumuri tematice, 81 forumuri specializate, 75 activități de promovare, cu un număr de aproape 2.000 companii participante și o participare online de 5.600 companii. Ministerul Comerțului din China, implicat direct în promovarea inovării în sectorul serviciilor, digitalizarea comerțului și elaborarea de măsuri pentru

stimularea exporturilor de servicii, a anunțat că peste 20 țări și 20 organisme internaționale au avut standuri în cadrul evenimentului, prezentând 198 de rezultate din sectorul serviciilor (CGTN, 2025b).

Cele mai recente ediții ale CIFTIS s-au remarcat prin *evidențierea progreselor tehnologice care pot fi aplicate în comerțul cu servicii inteligente* și a realizărilor în domeniul inovării prin prezentarea de noi tehnologii și aplicații în inteligența artificială, *metaverse*, integrare industrială, dezvoltare ecologică și protecția mediului și alte domenii, în cadrul zonelor de demonstrații, toate acestea reflectând oportunitățile deschiderii sectorului serviciilor din China (BRP, 2023). În Shougang Park, a fost lansată versiunea CIFTIS 3.0, prin inaugurarea *SoReal Metaverse Park*, un complex tematic inovator de science-fiction desfășurat pe o suprafață de 20.000 metri pătrați, în care au fost folosite tehnologia de rețea 5G, *edge computing*, realitatea virtuală și alte tehnologii de ultimă generație, în vederea creării unui cadru propice explorării spațiului, care integrează elementele de știință și tehnologii cu teme culturale și de divertisment (PGBM, 2023).

Organizarea CIFTIS reprezintă o dovadă concretă de *implicare activă a Chinei în promovarea dezvoltării industriilor de servicii*, în cooperarea internațională în afacerile în domeniile serviciilor, precum și în participarea la CIS, evidențiind faptul că industriile sale de servicii progresează în aceeași direcție cu tendințele globale din aceste domenii. De la prima sa ediție, CIFTIS a atras peste 900.000 de participanți din 197 de țări și regiuni, manifestarea impunându-se ca un brand global.

De-a lungul timpului, rolul CIFTIS în *promovarea cooperării internaționale* s-a concretizat în extinderea partenerilor economici ai Chinei în domeniile serviciilor globale, prin desfășurarea de proiecte și schimburi comerciale cu tot mai multe companii la nivel internațional. În acest sens, în cadrul CIFTIS 2024, ambasadorul Nigeriei în China, Babagana Wakil, declara că această manifestare va avea un rol important în promovarea relațiilor reciproce dintre China și Nigeria, respectiv în cooperarea *Sud-Sud* (Wei & Zhihan, 2024).

Rolul CIFTIS în susținerea diplomației economice internaționale a Chinei este demonstrat prin faptul că fiecare ediție are drept invitat de onoare o țară, de regulă dezvoltată. Astfel, țara cu statut de invitat de onoare la ediția din 2024 a CIFTIS a fost Franța, în acest context activitățile desfășurate fiind concentrate pe aniversarea a 60 de ani de relații diplomatice bilaterale cu China. În ceea ce privește participarea la evenimentele tematice ale târgului, Franța a avut în vedere promovarea, (i) pe de o parte a culturii sale, prin prezentarea produselor consacrate, precum șampania și produsele cosmetice inovatoare, evidențiind avantajele sale în ceea ce privește imaginea de brand a industriilor de servicii franceze, iar (ii) pe de altă parte a activităților legate de sănătate, sport și turism, în acest sens punând în valoare experiența sa în găzduirea Jocurilor Olimpice desfășurate în 2024 la Paris. Din rândul companiilor franceze participante la CIFTIS, s-a remarcat Schneider Electric⁸, specializată în automatizarea digitală și serviciile de management energetic, care și-a prezentat inovațiile în aplicațiile multi-industriale, inclusiv noile actualizări ale serviciilor de consultanță utilizate în distribuția de energie, precum și ale proceselor de afaceri. Aflată la a cincea participare la CIFTIS, Schneider Electric apreciază vitalitatea pieței chineze, cu această ocazie fiind anunțat proiectul de înființare a unui centru specializat în produse și servicii care să răspundă nevoilor pieței energiei chineze (Wei & Zhihan, 2024). La ediția din 2023, vicepreședintele companiei declara că CIFTIS reprezintă o platformă importantă pentru deschiderea economiei Chinei, care oferă posibilitatea prezentării și facilitarea schimburilor de noi tehnologii, aplicații și servicii.

Marea Britanie a avut statutul de invitat de onoare la CIFTIS 2023, mobilizând cea mai numeroasă delegație participantă în ultimii patru ani la acest eveniment, importanța acestuia fiind evidențiată prin prezența unui ministru de stat al Departamentului pentru afaceri și comerț. Reprezentanții celor peste 60 de companii britanice prezente la eveniment s-au implicat activ în 70 de evenimente CIFTIS organizate în ariile tematice de educație, sport, sănătate, creativitate culturală, precum și infrastructură, construcții, inovații,

⁸ *Schneider Electric* este o companie franceză prezentă în clasamentul Fortune Global 500, tranzacționată la bursa Euronext și inclusă în indicele bursier Euro Stoxx 50, care în 2024 a înregistrat venituri de 38,2 miliarde de euro (Fortune, 2025).

tehnologii, energie și servicii financiare. Participarea la CIFTIS a facilitat interacțiunea companiilor britanice cu omologii lor chinezi, cu scopul identificării de noi oportunități de cooperare pe termen lung între China și Regatul Unit. Pavilionul Regatului Unit la CIFTIS 2023 a fost reprezentat de companii precum: AstraZeneca China, HSBC, BP China, Standard Chartered, Pearson, Thoughtworks, Clifford Chance, CIMA și Schroders (Global Times, 2023). În declarațiile sale, Tom Duke, comisarul comercial al Regatului Unit în China, evidențiază potențialul considerabil de cooperare comercială bilaterală în serviciile de asigurări și pensii, sănătate, inclusiv în proiectele privind protecția mediului. Cooperarea în afacerile bilaterale în sectorul serviciilor se bazează pe complementaritatea celor două economii, ca factor esențial în susținerea colaborării tehnice, științifice și de cercetare-dezvoltare, inclusiv în sectorul educației.

China este nu doar o mare putere în producție, ci și un important jucător în cercetare-dezvoltare, inovare în sectoarele noii economii, cum ar fi inteligența artificială, internetul mobil și big data, domenii în care Regatul Unit are deja experiențe notabile. Potrivit datelor Biroului național de statistică al Regatului Unit, China reprezintă un important partener în comerțul cu servicii, exporturile de servicii ale Regatului Unit în China în 2021 reprezentând 2,7% din exporturile totale de servicii ale Regatului Unit (în 2021, 8,2 miliarde de lire sterline, din care 2,8 miliarde de lire sterline servicii de călătorii) ceea ce plasa China pe locul șapte în clasamentul țărilor către care se îndreaptă exporturile de servicii ale Regatului Unit. De asemenea, importurile de servicii ale Regatului Unit din China în 2021 au reprezentat 1,4% din importurile totale de servicii ale Regatului Unit (aproximativ 2,5 miliarde de lire sterline, din care 1,1 miliarde de lire sterline servicii de afaceri, iar 400 milioane de lire sterline servicii financiare), China ocupând poziția 17 în clasamentul țărilor din care provin importurile de servicii ale Regatului Unit (UK-ONS, 2022).

Emiratele Arabe Unite (EAU) au reprezentat țara invitată de onoare la CIFTIS 2022. Numărându-se printre primele țări care au luat parte la Inițiativa Centura și Drumul (*Belt and Road Initiative/ BRI*, engl.), EAU s-au angajat să colaboreze cu China pentru a construi componenta aeriană a Drumul mătăsii. În acest context, reprezentanții EAU au afirmat faptul că urmăresc

sporirea relațiilor comerciale și economice cu China, menționând că relația reciprocă puternică este construită pe o bază de valori comune. Perspectivile intensificării cooperării în industriile de servicii (în principal cele financiare), care s-au remarcat printr-o dinamică considerabilă la nivel global, vor susține ambele economii, iar proiectele realizate în viitoarele parteneriate vor genera câștiguri pentru toate părțile implicate. În ultimii ani, EAU au acordat prioritate atragerii de investiții străine directe (ISD), prin îmbunătățirea mediului de afaceri, stimularea diversificării economice și sporirea investițiilor în infrastructura logistică, fapt ce a făcut posibilă atingerea a noi recorduri în comerțul exterior cu diferite categorii de produse și servicii, altele decât cele legate de domeniul petrolului. Datorită parteneriatului strategic cuprinzător dintre cele două țări, EAU reprezintă cea mai mare piață de export a Chinei și cel mai mare partener comercial pentru o varietate de categorii de bunuri și servicii (altele decât cele legate de petrol) din regiunea Orientului Mijlociu și Africii de Nord, cu o valoare a comerțului bilateral de 50 miliarde de dolari. De asemenea, EAU constituie un centru logistic critic pentru China în Orientul Mijlociu, 60% din comerțul Chinei în regiune tranzitând această țară. Pe parcursul CIFTIS 2022, ambasada EAU la Beijing a găzduit un seminar în cadrul căruia China National Petroleum Corporation și compania aeriană Etihad Airways din EAU au semnat un acord corporativ global (China.org.cn, 2022).

Între alte participări internaționale reprezentative la CIFTIS, s-a evidențiat producătorul olandez de electrocasnice Royal Philips, care a avut ca obiectiv consolidarea colaborării cu companii chineze în domeniile inovatoare ale protecției mediului, vice-președintele companiei declarând că principalul factor determinant în continuarea investițiilor în China este capacitatea de inovare tehnologică a companiilor chineze. În viitoarele proiecte, compania urmărește să combine eforturile globale de inovare cu nevoile locale în cadrul unor colaborări și în domeniul serviciilor medicale, în special în aplicarea inteligenței artificiale (Yuyan, 2023).

În ceea ce privește expozanții chinezi, în cadrul CIFTIS 2024 s-au remarcat Ant Group (una dintre cele mai importante platforme deschise de internet,

accesibilă la nivel internațional, afiliată conglomeratului chinez Alibaba Group) și Bank of Beijing, care și-au prezentat realizările, experiențele și practicile inovatoare în domeniile financiar, tehnologia informației și asistență medicală, evidențiind astfel deschiderea lor pentru cooperarea în proiecte de inovare în industriile de servicii cu parteneri naționali și străini.

De asemenea, având în vedere *rolul CIFTIS în susținerea cooperării internaționale*, ediția din 2023 s-a remarcat prin asigurarea cadrului pentru desfășurarea ceremoniei de semnare a *Tratatului de la Beijing privind vânzarea judiciară a navelor*⁹, elaborat și adoptat sub egida Comisiei Națiunilor Unite pentru Dreptul Comerțului Internațional (UNCITRAL). În plus, pentru prima dată, în cadrul ediției din același an a fost organizat evenimentul de promovare "*Invest in China Year*", CIFTIS găzduind unul dintre cele peste 20 de evenimente în domeniul ISD organizate în acest an de MOFCOM (SCIOC, 2023).

6.3 Provocările noilor politici comerciale adoptate de SUA asupra comerțului cu servicii al Chinei

6.3.1 Evoluția relațiilor comerciale cu servicii dintre SUA și China

De-a lungul ultimelor decenii, relațiile comerciale dintre SUA și China au cunoscut o expansiune extraordinară, devenind cruciale pentru economiile ambelor țări. Demersul analizei evoluțiilor recente ale relațiilor economice dintre SUA și China impune trecerea în revistă a principalelor evenimente ale relațiilor reciproce, prezentate sintetic în Caseta 1.

⁹ Tratatul de la Beijing (*Beijing Treaty on the Judicial Sale of Ships*, engl.) are un important rol în derularea tranzacțiilor comerciale internaționale. Prevederile acestuia acoperă problematica recunoașterii transfrontaliere a vânzărilor judiciare de nave (în urma hotărârilor judecătorești pentru executarea datoriilor maritime), stabilind astfel un regim armonizat și simplificat în acest domeniu (IMO, 2023).

**Caseta 1: Scurtă incursiune în istoria relațiilor economice
dintre SUA și China**

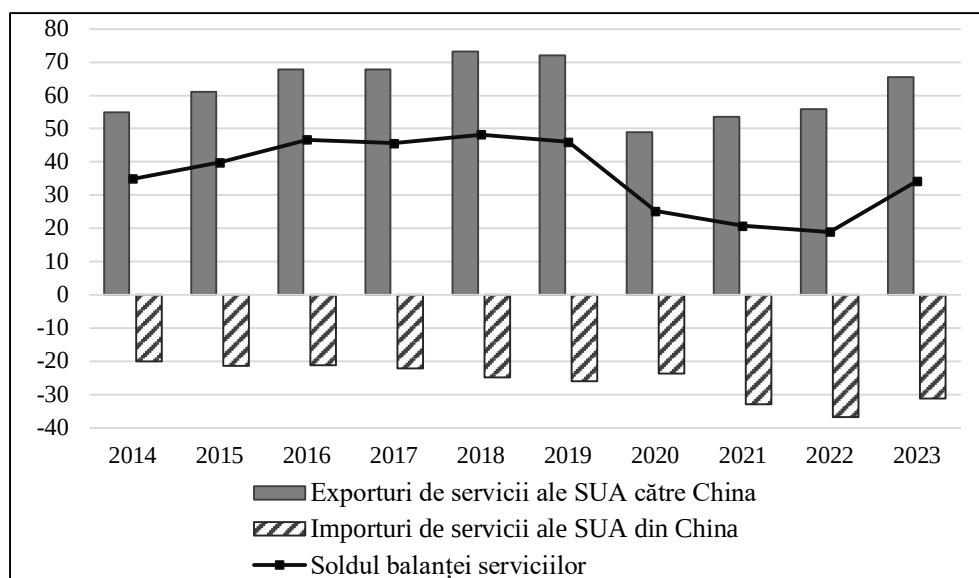
- 1979-1980: Normalizarea relațiilor diplomatice și comerciale dintre SUA și China.
- 1983: Înființarea Comisiei Mixte SUA-China pentru Comerț și Comerț/Schimb? (*U.S.-China Joint Commission on Commerce and Trade/ JCCT*) ca forum pentru discutarea problemelor comerciale bilaterale.
- 1986: Cererea Chinei pentru alăturarea la Acordul General pentru Tarife și Comerț (GATT).
- 1989: Protestele din Piața Tiananmen perturbă negocierile privind aderarea Chinei la GATT.
- 1995: Înființarea Organizației Mondiale a Comerțului (OMC), succesoare a GATT.
- 1999: SUA și China ajung la un acord privind termenii aderării Chinei la OMC.
- 2001: China aderă la OMC.
- 2004: SUA depun la OMC prima solicitare de rezolvare a unui diferend comercial împotriva Chinei.
- 2006: Președintele SUA (George W. Bush) și președintele Chinei (Hu Jintao) lansează Dialogul Economic Strategic (*Strategic Economic Dialogue/ SED*) pentru a discuta despre comerț și alte probleme economice.
- 2009: Președintele SUA (Barack Obama) și președintele Chinei (Hu Jintao) lansează Dialogul Strategic și Economic SUA-China (*US-China Strategic and Economic Dialogue/ S&ED*). China devine cel mai mare exportator la nivel global.
- 2011: Organismul de Apel al OMC susține cauza Chinei într-o dispută privind încălcarea de către întreprinderile de stat chineze a regulilor OMC privind subvențiile guvernamentale.
- 2015: Administrația Obama încheie negocierile pentru Parteneriatul Trans-Pacific (*Trans-Pacific Partnership/ TPP*).
- 2017: Președintele SUA (Donald Trump) retrage SUA din TPP. Președintele SUA și președintele Chinei (Xi Jinping) lansează Dialogul Economic Cuprinzător SUA-China (*US-China Comprehensive Economic Dialogue*).
- 2018–2019: Donald Trump impune un amplu set de taxe vamale asupra importurilor de bunuri din China, ceea ce duce la mai multe runde de represalii

reciproce până când taxele vamale ale SUA vor acoperi aproape toate importurile chinezești.

- 2020: Washingtonul și Beijingul ajung la un acord comercial de „Faza Unu” (*“Phase One” trade agreement*).
- 2022: Președintele SUA (Joe Biden) instituie controale stricte la exportul de cipuri pentru computere, cu scopul de a restricționa sectorul manufacturier avansat din China.
- 2024: Congresul adoptă, iar Joe Biden semnează, un proiect de lege care impune vânzarea aplicației de socializare TikTok, deținută de chinezi, către un cumpărător care nu este chinez.

Sursa: Realizat de autor pe baza CFR (2025).

Graficul 5: Comerțul cu servicii dintre SUA și China, în perioada 2014-2023* (în miliarde de dolari)

Notă: * Cele mai recente date disponibile la data realizării analizei.

Sursa: Reprezentare a autorului pe baza datelor publicate de WTO (2025c).

SUA domină piața globală a serviciilor, ocupând prima poziție în clasele mondiale ale exportatorilor și importatorilor de servicii, fiind practic

singura țară care comercializează cel mai ridicat volum al serviciilor în ambele sensuri și care realizează cel mai mare excedent comercial (peste 290 miliarde de dolari, în 2024). *China reprezintă un partener important al SUA în comerțul cu servicii*, în 2023 (cel mai recent an pentru care există date publicate pentru acest indicator în baza de date a OMC) către piața chineză îndreptându-se 5,7% din exporturile de servicii ale SUA (ceea ce corespunde unui volum de 65,45 de miliarde de dolari, care plasează China pe locul patru în clasamentul destinațiilor de export de servicii ale SUA). În același an, *China a reprezentat țara-sursă a 3,4% din totalul importurilor de servicii ale SUA* (cu un volum de 31,19 de miliarde de dolari, care plasează China pe locul nouă în clasamentul țărilor de origine ale importurilor de servicii ale SUA) (WTO, 2025c). Datele reprezentate în Graficul 5 prezintă *evoluția fluxurilor comerciale cu servicii dintre SUA și China* de-a lungul ultimului deceniu, în care se remarcă *excedentul considerabil al SUA* datorită avantajului competitiv puternic al furnizorilor de servicii din această țară.

Relațiile comerciale cu servicii dintre SUA și China reflectă *cererea foarte puternică în China pentru experiența, tehnologia și educația americană*. Datele prezentate în Tabelul 4 privind principalele categorii de servicii tranzacționate în comerțul reciproc dintre SUA și China, evidențiază *dominația exporturilor de servicii educaționale ale SUA către China*. În 2023, exporturile de servicii educaționale ale SUA către China (respectiv cheltuielile studenților chinezi în SUA care acoperă taxele de școlarizare, cazarea, materialele didactice-cărți și alte taxe aferente) au reprezentat 29% din totalul exporturilor de servicii educaționale ale SUA. În ultimii ani, această categorie de servicii se menține pe prima poziție a exporturilor de servicii ale SUA către China, cu cea mai ridicată pondere în exporturile totale (aproximativ 30%, Tabelul 4). În 2023 s-a înregistrat o creștere cu 14% față de anul precedent, ajungând la 14,4 miliarde de dolari (o valoare care se apropie de nivelurile de dinainte de pandemia de COVID-19), exporturile de servicii educaționale către China susținând 143.133 de locuri de muncă în SUA. California și New York au înregistrat cele mai mari beneficii de pe urma găzduirii studenților chinezi, fiecare contribuind cu peste 2 miliarde de dolari în exporturile de servicii educaționale către China. Massachusetts a beneficiat de cheltuieli de 1,3

miliarde de dolari efectuate de studenții chinezi, în timp ce Texas, Illinois și Pennsylvania au înregistrat peste 700 de milioane de dolari (USCBC, 2025).

În pofida creșterii exporturilor de servicii educaționale către China în 2023, numărul studenților chinezi care studiază în SUA a scăzut cu 4% față de anul precedent. Acesta reprezintă primul declin după anul 2008, astfel că în anul universitar 2023-2024, China s-a clasat pe poziția a doua în clasamentul sur-selor de studenți internaționali care studiază în SUA, prima poziție revenind Indiei. Deși SUA rămân principala destinație de studiu pentru studenții chinezi, numărul celor înscriși la universitățile din SUA a continuat să scadă după pandemie, cu o diminuare a numărului de înscrieri cu 25,5% în anul universitar 2023-2024 comparativ cu anul universitar 2019-2020. Creșterea exporturilor de educație către China pe fondul scăderii numărului de studenți chinezi reprezintă rezultatul creșterii costurilor educației și/sau al cheltuielilor individuale ale studenților. Tendința descendentă a numărului de studenți chinezi din SUA poate fi pusă pe seama unor factori precum *dificultățile legate de imigrație, preocupările legate de siguranță și tensiunile geopolitice tot mai mari dintre SUA și China* (USCBC, 2025).

Tabelul 4: Categoriile de servicii tranzacționate în relațiile comerciale dintre SUA și China, în anii 2022 și 2023 (în miliarde de dolari)

Categoriile de servicii	2022	2023
Servicii educaționale	13,0	14,4
Călătorii și turism personal	1,2	5,9
Redevențe din procese industriale	4,6	3,9
Servicii legate de credit	1,7	1,8
Redevențe pentru distribuția de software	2,4	1,7
Diverse servicii de afaceri, profesionale și tehnice	1,3	1,5
Transport aerian și servicii portuare	1,5	1,5
Transport maritim și servicii portuare	1,7	1,4
Management și consultanță pentru afaceri	1,6	1,4
Diverse servicii financiare	1,4	1,4
Servicii software	1,5	1,3

Categoriile de servicii	2022	2023
Redevențe pentru mărci comerciale	1,2	1,3
Diverse servicii personale și recreative	1,4	1,1
Instalare și întreținere echipamente	0,7	0,9
Călătorii de afaceri*	0,3	0,8
Servicii audiovizuale	0,6	0,8
Leasing operațional	0,7	0,7
Servicii juridice	0,7	0,7
Alte categorii de servicii	4,0	3,8

Notă: * în anul 2023, această valoare reprezintă „Taxe de călătorie”.

Sursa: Realizat de autor pe baza datelor USCBC (2024, 2025).

În ultimii ani, reglementarea comerțului cu servicii în SUA a făcut obiectul unor dezbateri și măsuri, în principal în relațiile comerciale cu China, multe dintre acestea fiind axate pe domeniul utilizării tehnologiilor (Bateman, 2022). Tensiunile în plan politic dintre cele două țări s-au reflectat și asupra comerțului reciproc cu servicii, în principal a celor intensive în tehnologii de ultimă generație. Astfel, SUA au impus o serie de sancțiuni extrateritoriale care au vizat blocarea interacțiunii principalilor săi furnizori cu corporațiile chineze, companiile vizate fiind cele din sistemele de producție în domeniul microelectronicii (precum compania ASML), cipurilor și serviciilor pentru fabricarea lor (precum companiile TSMC, Samsung, Flex etc.), precum și alte companii tehnologice (Danilin, 2020). De asemenea, ascensiunea sectorului chinez de internet ca nou actor high-tech a făcut ca provocarea economică să fie și mai viabilă, aceasta fiind susținută de Inițiativa chineză Drumul Digital al Mătăsii (China's Digital Silk Road initiative, engl.) (Danilin, 2020).

Contextul geopolitic creat de acțiunile administrației SUA, la începutul anului 2025 cu ocazia preluării celui de-al doilea mandat de către președintele Donald Trump, au extins tensiunile în relațiile comerciale ale SUA și cu ceilalți principali parteneri ai săi. Astfel, de-a lungul anului 2025 au fost adoptate o serie de măsuri în direcția „corectării dezechilibrelor care persistă în comerțul internațional” (WH, 2025), respectiv a reducerii deficitului comercial cu bunuri al SUA prin majorarea taxelor vamale la importurile de bunuri și, pe cale

de consecință, crearea de condiții favorabile pieței naționale a producătorilor autohtoni (Tully, 2025). Deși amplele măsuri privind politica comercială a SUA vizează doar comerțul cu bunuri, al cărui deficit comercial s-a acutizat an de an (Caseta 2), *impactul general al acestora se va reflecta și asupra comerțului cu servicii*, date fiind (i) *dependența fluxurilor comerciale cu bunuri de unele servicii* (de exemplu, transport, logistică, financiare sau asigurări), precum și (ii) *posibilele măsuri de retorsiune aplicabile în comerțul cu alte categorii servicii* (de exemplu, serviciile digitale). Datele prezentate în Caseta 2 oferă o perspectivă asupra rolului serviciilor și a comerțului cu servicii în economia SUA, care explică modul pentru care comerțul cu servicii nu a fost abordat în noile măsuri de politici comerciale ale SUA din 2025.

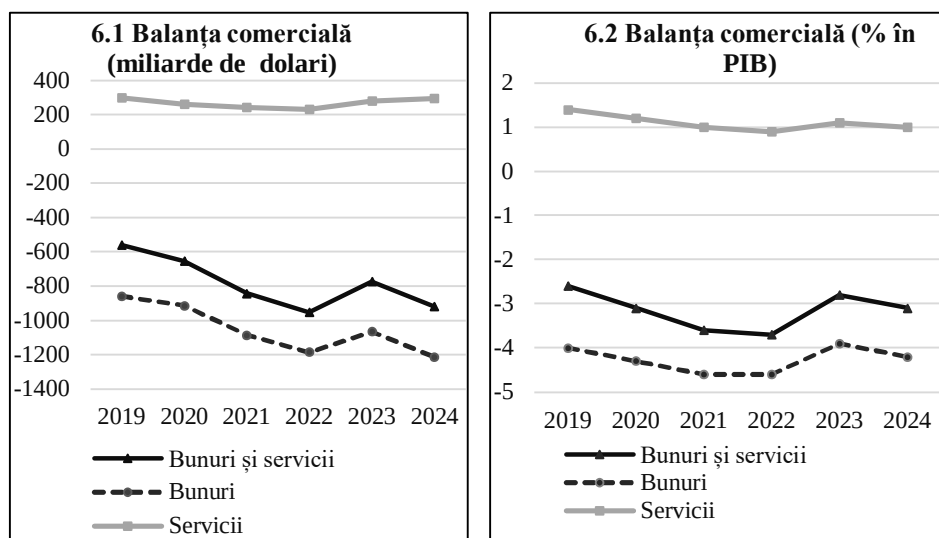
Caseta 2: Rolul serviciilor în economia și relațiile comerciale externe ale SUA și înțelegerea priorităților politicilor economice ale administrației Trump 2.0

Investigarea evoluției *fluxurilor comerciale cu servicii ale SUA* evidențiază înregistrarea unui *excedent comercial*, acesta fiind considerat unul dintre motivele pentru care noile măsuri de politici comerciale cu caracter restrictiv adoptate de administrația SUA (respectiv, Trump 2.0), în 2025, nu includ măsuri și în domeniile serviciilor. În prima fază, comerțul cu servicii nu reprezintă o prioritate a noilor măsuri adoptate, la acest moment, administrația SUA concentrându-se asupra reducerii deficitului înregistrat în comerțul cu bunuri (comerțul cu servicii înregistrând excedent comercial cu partenerii săi comerciali majori la nivel mondial, UE și China, și regional, Canada și Mexic).

Industria de servicii au un rol major în economia SUA, acestea contribuind cu 79,7% la realizarea PIB în 2024 (CIA, 2025) și aproximativ 80% locurile de muncă din economie (WBG, 2025). Companiile din sectorul serviciilor din SUA susțin exporturile de servicii, generând excedent comercial al balanței serviciilor, iar activitățile filialelor din străinătate ale acestora dublează vânzările externe de servicii ale companiilor din SUA (Oustr, 2025a). Având în vedere varietatea categoriilor de servicii, între care se remarcă serviciile de telecomunicații, financiare, informatice, de distribuție și logistică, servicii pentru afaceri, audiovizuale, *comerțul cu servicii al SUA susține un înalt nivel al competiției cu impact pozitiv asupra inovației, diminuării costurilor și îmbunătățirii calității serviciilor în beneficiul consumatorilor și afacerilor.*

SUA domină piața globală a serviciilor, în 2024, reprezentând sursa a 12,4% din exporturile mondiale de servicii și destinația a 9,9% din importurile mondiale de servicii, cu un *excedent de peste 290 miliarde de dolari* (WTO, 2025a; OUSTR, 2025b). SUA ocupă prima poziție în clasamentele mondiale ale exportatorilor și importatorilor de servicii, fiind practic singura țară care comercializează cel mai ridicat volum al serviciilor în ambele sensuri (WTO, 2025a). Exporturile de servicii din SUA reprezintă aproape o treime din totalul exporturilor SUA, iar din punctul de vedere al valorii adăugate (care reprezintă valoarea cercetării, tehnologiei informației și comunicațiilor (TIC), logisticii și a altor servicii ca inputuri în procesele productive), jumătate din valoarea exporturilor SUA este atribuită serviciilor (OUSTR, 2025b).

Graficul 6: Balanța comercială a bunurilor și balanța comercială a serviciilor ale SUA, în perioada 2019-2024 (miliarde de dolari, %)

Sursa: Reprezentare a autorului pe baza datelor publicate de OUSTR (2025b).

Datele reprezentate în Graficul 6 privind tendințele în evoluția celor două balanțe comerciale ale SUA, cu bunuri și servicii, evidențiază diferențele majore între soldurile acestora, situație care a stat la baza fundamentării deciziei administrației SUA de a acționa în direcția diminuării deficitului balanței bunurilor. În același timp, se remarcă faptul că în 2024, excedentul balanței serviciilor a atins un nou

maxim, respectiv 293,3 miliarde de dolari (ceea ce reprezentat 1% din PIB), în creștere cu 5,4% față de anul precedent.

Aplicarea de măsuri protecționiste de către SUA, cu scopul protejării intereselor companiilor naționale în industriile prelucrătoare și implicit a locurilor de muncă asigurate de acestea, poate afecta companiile naționale din industriile de servicii, locurile de muncă din cadrul acestora și exporturile de servicii, în condițiile în care partenerii comerciali ar introduce măsuri cu efect de restrângere a importurilor de servicii din SUA. De asemenea, partenerii comerciali internaționali ar putea aplica unele măsuri cu efect de *restricționare a accesului serviciilor furnizate de companiile din SUA pe piețele lor*. Dominația SUA în domeniul comerțului cu servicii poate oferi altor țări o oarecare influență în negocieri, respectiv capacitatea unor parteneri de a impune o anumită direcție a economiei SUA, în încercarea de a riposta măsurilor tarifare unilaterale impuse de administrația SUA.

Așadar, chiar dacă asupra comerțului cu servicii nu se aplică taxe vamale, aceasta este supus unei largi categorii de *bariere comerciale netarifare* ce decurg din reglementări naționale privind naționalitatea sau prezența locală, caracterul lor opac sau arbitrar având efect de obstacol care limitează potențialul comerțului cu servicii. În susținerea comerțului cu servicii, Biroul comercial al SUA (*Office of the U.S. Trade Representative*, engl.) promovează comerțul cu servicii în mod deschis și transparent, în acest sens având în vedere participarea la acorduri multilaterale (precum Acordul general privind comerțul cu servicii/ GATS din cadrul OMC) și *încheierea de acorduri de liber schimb, bilaterale sau regionale*.

Sursa: Realizat de autor pe baza bibliografiei consultate (CIA, 2025; WBG, 2025; OUSTR, 2025a; WTO, 2025a; OUSTR, 2025b).

6.3.2 Rolul serviciilor inovative în competiția economică dintre SUA și China

De-a lungul ultimilor ani, sporirea intensității concurenței în plan economic dintre SUA și China s-a reflectat asupra ansamblului relațiilor dintre cei doi parteneri, *perspectivele relațiilor concurențiale depinzând în mod esențial de politicile adoptate de cea de-a doua administrație Trump (Trump 2.0) pe parcursul derulării mandantului acesteia*. În același timp, investigarea evoluției relațiilor comerciale bilaterale din timpul administrației Biden evidențiază continuarea politicilor adoptate în timpul primei administrații Trump

(Trump 1.0), respectiv a impunerii de taxe vamale majorate importurilor din China, ambele administrații invocând în mare parte necesitatea sprijinirii producției interne, respectiv a economiei naționale. Primul an al administrației Trump 2.0 a dus acest proces la un nou nivel, prin majorarea suplimentară a taxelor vamale de import, extinderea acestora și la alți parteneri comerciali, în mai multe etape, generând un adevărat război comercial, în condițiile măsurilor de răspuns anunțate și/sau aplicate de aceștia. În timp ce administrația Trump 1.0 a invocat cu precădere deficitul comercial bilateral, administrația Biden s-a concentrat pe dependențele critice din lanțurile de aprovizionare, între care se remarcă semiconductorii, bateriile pentru vehiculele electrice și mineralele necesare producerii acestora. *Analiza strategiilor privind relațiile concurențiale ale SUA cu China, de-a lungul celor ultimelor administrații, evidențiază absența măsurilor în domeniile sectorului serviciilor, în pofida sporirii frecvenței recunoașterii acestuia drept motorul competitivității economiei SUA* (Luck, 2025).

Serviciile reprezintă aproximativ 80% din economia SUA, industriile serviciilor financiare, juridice, medicale și de înaltă tehnologie asigurând o contribuție considerabilă la realizarea PIB și la piața muncii comparativ cu celelalte sectoare industriale. SUA domină piața globală a serviciilor, realizând un *excedent comercial de peste 290 miliarde de dolari*, în timp ce *China* ocupă poziții importante în cadrul acesteia, înregistrând însă un *deficit al comerțului cu servicii de 164 miliarde de dolari*, ambele valori fiind înregistrate în anul 2024 (WTO, 2025a).

În pofida provocărilor cu care s-a confruntat economia mondială în anul 2024, cauzate de persistența tensiunilor geopolitice și instabilitatea climatului economic, care au afectat comerțul internațional cu bunuri, *comerțul cu servicii și-a menținut ritmul de evoluție pozitiv înregistrat după încheierea pandemiei, evoluție în care s-au înscris atât SUA cât și China* (Graficul 2). În acest context, în ultimii ani s-a evidențiat faptul că unele dintre companiile americane cele mai mari și mai integrate la nivel global și-au reconfigurat capacitățile de producție existente în direcția sporirii „producției” de servicii comerciale (precum servicii de cercetare, management și comerciale) (Bloom

et al., 2024). Dinamica recentă a serviciilor și evoluțiile tehnologice conduc la concluzia potrivit căreia volumul comerțului cu servicii își va continua tendința pozitivă de creștere, sporindu-și impactul asupra economiilor naționale și implicit asupra economiei mondiale (Baldwin 2022; Baldwin 2024).

Importanța critică a sectorului serviciilor comerciale pentru economia SUA nu se datorează doar dimensiunii acestuia, cât mai ales *contribuției majore a serviciilor la creșterea productivității*. Concret, în ultimul deceniu, *sursa creșterii productivității SUA a fost reprezentată de industriile de servicii*, în timp ce productivitatea industriei manufacturiere din SUA a stagnat (FRED, 2025). În plus, în pofida investițiilor masive atât guvernamentale, cât și private din ultimii patru ani, productivitatea totală a factorilor de producție a scăzut în timpul administrației Biden. Multiplele domenii și modalități de desfășurare a competiției economice dintre SUA și China ținesc creșterea economică, însă *creșterea serviciilor este critică pentru economia SUA* (Luck, 2025).

Desigur, există opinii potrivit cărora, deși serviciile contribuie cu o parte semnificativă la venitul național al SUA și stimulează creșterea, ele sunt totuși mai puțin importante pentru securitatea economică, aceasta fiind determinată de capacitatea de producție fizică, respectiv industriile prelucrătoare. Cu toate acestea, analiza surselor de competitivitate a industriilor prelucrătoare demonstrează rolul esențial al serviciilor în cadrul acestora, în acest sens estimându-se că *peste 30% din valoarea exporturilor de bunuri este reprezentată de serviciile încorporate în cadrul acestora* (exemple concrete fiind: serviciile de software încorporate în autovehicule și ceasuri inteligente sau serviciile logistice esențiale pentru gestionarea lanțurilor de aprovizionare) (OECD, 2020). În consecință, *inovațiile din industriile de servicii din SUA ajută indirect competitivitatea industriilor productive din SUA* (Luck, 2025). De asemenea, dezvoltarea serviciilor de înaltă tehnologie, precum software-ul pentru inteligență artificială (IA), generează câștiguri impresionante de productivitate în industriile prelucrătoare. Un alt exemplu elocvent în acest sens este reprezentat de rezultatele cercetărilor lui Toner-Rodgers (2024) care demonstrează modul în care IA este utilizată la îmbunătățirea ratei de descoperire a

noilor compuși în știința materialelor (astfel, cu ajutorul IA, au fost descoperite cu 44% mai multe materiale, ceea ce a dus la o creștere cu 39% a numărului de brevete și cu 17% a produselor inovatoare). În sinteză, chiar și în condițiile unor rezultate mult mai modeste la nivelul altor industrii, serviciile generează efecte pozitive substanțiale la nivelul productivității producției din SUA, ceea ce poate reprezenta un suport considerabil în competiția economică a SUA cu China (Luck, 2025).

Serviciile de înaltă tehnologie sunt esențiale în competiția economică dintre SUA și China, constituind rezultatul investițiilor considerabile realizate de SUA de-a lungul timpului. Sistemul educațional american, politica de imigrare, regimurile de reglementare, investițiile în infrastructura digitală și climatul favorabil pentru investiții se află la baza avantajelor competitive actuale ale SUA în aceste industrii. În contextul noilor orientări politice ale administrației SUA și, respectiv, ale Chinei, aceste surse de competitivitate se reconfigurează, după cum urmează:

(i) Forța de muncă înalt calificată și educată a reprezentat pentru mult timp un motor important al inovării în SUA și o sursă de avantaj comparativ în industriile de înaltă tehnologie. Ca urmare a Legii GI Bill (US DVA, 2024), a Legii învățământului primar și secundar, a Legii educației pentru apărare națională și a multor alte investiții în educație, SUA au avut mult timp una dintre cele mai educate populații din lume. Actualele politici ale Chinei ținesc recuperarea într-un ritm rapid a acestui decalaj. Astfel, dacă în China, numărul mediu de ani de școlarizare pentru cei aflați la vârstă activă s-a dublat în ultimii 30 de ani, în SUA, numărul acestora s-a diminuat, în 2024 scorurile înregistrate la nivelul tinerei generații atingând noi niveluri minime (New York Times, 2025). În acest sens, se impune extinderea finanțării federale pentru învățământul primar și secundar și creșterea finanțării pentru cercetarea fundamentală în cadrul universităților și laboratoarelor la nivel național.

(ii) De-a lungul istoriei SUA, *imigrația* a fost, de asemenea, o sursă indispensabilă de talente care a impulsionat inovația în SUA. În absența unei reforme privind imigrația, vizele disponibile bazate pe competențe nu au ținut pasul cu cererea, ceea ce a dus la o scădere a activităților de cercetare și

dezvoltare (C-D) în SUA. Un studiu realizat de Glennon (2023) demonstrează că, atunci când firmele americane sunt constrânse de lipsa accesului la vizele H1-B, acestea își mută activitatea de C-D în Canada, unde pot angaja mai ușor talente. Prin extinderea numărului de vize bazate pe competențe emise și care permit lucrătorilor să rămână în țară după finalizarea vizelor de formare (cum ar fi J-visas), SUA pot atrage mai multe talente și pot încuraja inovația.

(iii) Ecosistemul de inovare din SUA a fost, de asemenea, stimulat de *mediul său de reglementare*, care a permis antreprenorilor să înființeze companii (de notorietate fiind cele în propriile garaje), multe dintre aceste companii devenind printre cele mai mari, profitabile și inovatoare firme din lume. Cu toate acestea, mediul competitiv s-a transformat considerabil în prezent comparativ cu anii 1980. În ultimii 40 de ani, rata la care sunt create noi firme de înaltă tehnologie s-a redus aproape la jumătate (Chow & Goldschlag, 2023). Înjumătățirea numărului de startup-uri expune SUA la riscul diminuării la jumătate a numărului de unicorni în următorii ani. Sporirea tendinței de armonizare a reglementărilor cu principalii săi parteneri, reducerea barierelor de reglementare interne la intrarea pe piața SUA, menținerea costurilor la un nivel scăzut prin evitarea impunerii unor tarife la inputuri și extinderea accesului la credite pentru antreprenori ar aduce beneficii industriilor de servicii de înaltă tehnologie și economiei în ansamblu.

Producția și utilizarea serviciilor încorporate în toate activitățile economico-sociale reprezintă un domeniu critic în competiția economică dintre SUA și China. Ca și în cazul altor domenii, niciuna dintre părți nu are asigurat succesul, iar politicile pe care SUA le va urmări în următorii ani vor juca un rol esențial în dezvoltarea economică a acesteia. Actualul avantaj al SUA are la bază politicile inteligente adoptate și implementate de-a lungul ultimelor decenii. Așadar, continuarea succesului economiei SUA depinde de prioritizarea politicilor favorabile pieței, dezvoltării talentelor și inovației în următorii ani. În acest context, politicile SUA trebuie să susțină inovația în sectorul serviciilor. Cele mai recente politici (respectiv măsurile tarifare, controlul exporturilor, verificarea (*screening*, engl.) investițiilor și politicile de securitate a cercetării), deși țin seama de protejarea anumitor industrii și aspecte ale securității

naționale ale SUA, pot risca vulnerabilizarea altora. Astfel că așa cum beneficiile politicilor înțelepte se acumulează în timp, la fel se acumulează și penalitățile inovării nerealizate, iar în cele din urmă, *inovația este cea care va juca un rol decisiv în desemnarea câștigătorului acestei competiții economice* (Luck, 2025).

6.3.3 Relațiile comerciale dintre China și SUA din perspectiva competiției tehnologice

Analiza relațiilor comerciale dintre SUA și China evidențiază faptul că *restricțiile comerciale* impuse de SUA nu doar că nu reușesc să diminueze progresul tehnologic al Chinei, ci chiar stimulează inovația în această țară. În ultimele două decenii, rolurile în lumea tehnologiei au fost atribuite destul de evident astfel: SUA le-au revenit rolul de marele inovator, iar Chinei de marele imitator (în timp ce Europa s-a remarcat prin rolul de marele reglementator). În prezent aceste roluri tind să se schimbe într-o oarecare măsură, *China concurând din ce în ce mai mult cu SUA în ceea ce privește inovația la nivel mondial*. Potrivit lui David Sacks (președintele Consiliului Consultativ pentru Știință și Tehnologie al Președintelui SUA în 2025), „în domeniul IA, China se află în urma SUA cu trei până la șase luni, ceea ce întetește cursa dintre cei doi parteneri”, deși în lumea tehnologiei, câteva luni pot reprezenta o diferență uriașă (Campanella, 2025).

În cadrul celei de-a patra sesiuni plenare a Comitetului Central al Partidului Comunist din octombrie 2025, autoritățile din China s-au angajat să „îmbunătățească substanțial” *capacitatea națională de a-și asigura necesarul de tehnologie și inovație* (ceea ce este numită drept *autosuficiență*) în următorii cinci ani. În același timp, există opinii potrivit cărora SUA s-ar putea transforma în rolul de imitator în condițiile în care China continuă să dezvolte modele competitive de limbaj de IA, cum ar fi DeepSeek, care necesită mult mai puțină putere de calcul (*computing power*, engl.) decât cele dezvoltate de giganți tehnologici americani precum Open AI, Google și X. În plus, *deciziile administrației Trump de a reduce finanțarea federală pentru universitățile de elită și cercetarea fundamentală sau de a restricționa vizele H1* (folosite pentru

angajarea unor specialiști și talente din străinătate) (USDoL, 2025) ar putea submina avantajul competitiv al SUA în domeniul tehnologiei. Așadar, China se concentrează pe strategie, respectiv dezvoltarea tehnologică pe termen lung, în timp ce SUA se concentrează pe tactică, restricțiile la export ale SUA stimulând inovația în economii de dimensiunea și complexitatea Chinei (Campanella, 2025).

Măsurile strategice pe termen lung ale SUA de a izola accesul Chinei la tehnologiile cheie, avute în vedere administrațiile SUA, atât Biden, cât și Trump s-au bazat pe două ipoteze interconectate, și anume: (i) China se menține în rolul de imitator și nu poate progresa fără acces la tehnologii străine; (ii) economia chineză este blocată într-un fel de capcană a subdezvoltării, care o face vulnerabilă la politici coercitive, ambele fiind infirmate, după cum este prezentate în continuare (Campanella, 2025).

(i) **Obiectivul de autosuficiență al Chinei:** Timp de mai bine de un deceniu, autoritățile chineze s-au preocupat de asigurarea unei poziții de lider tehnologic al Chinei. În 2018, președintele Chinei a susținut că a patra revoluție industrială va aduce „schimbări revoluționare”, oferind în același timp o „oportunitate importantă de a promova dezvoltarea rapidă”, care să permită Chinei să „prindă din urmă și să depășească” SUA. Astfel, în discursurile sale, președintele Xi a susținut „marea divergență” care a însoțit revoluțiile industriale din trecut, subliniind importanța adoptării timpurii a noilor tehnologii de către China și capacitatea acestora de a-și depăși competitorii rivali. În 2016, Xi a susținut că „experiența istorică arată că revoluțiile tehnologice schimbă profund modelul de dezvoltare globală”. Inferioritatea tehnologică a Chinei față de puterile occidentale a generat ceea ce este denumit de chinezi „secolul umilinței”, respectiv perioada cuprinsă între anii 1839 și 1949. Cândva lider economic global, China a ratat revoluțiile științifice și industriale și a rămas în urma Europei în secolul al XIX-lea. „Cei înapoiți vor fi învinși” este un refren comun în rândul elitei Partidului Comunist Chinez. Aceste amintiri dureroase au stat la baza promovării de către președintele Xi a „regenerării prin propriile eforturi” și a „sistemului național”. Aceasta înseamnă depășirea „furtului” drepturilor de proprietate intelectuală sau a

forțării transferurilor de know-how de la companii străine. Adoptând o perspectivă pe termen lung, aceste abordări politice plasează economia chineză pe o traiectorie a inovării destul de dificil de împiedicat prin politicile coercitive ale SUA. Datorită acestei gândiri strategice, China a depășit praguri tehnologice și științifice critice, ceea ce îi sporește rezistența la presiunea externă (Campanela, 2025).

(ii) **Pragul critic de dezvoltare al Chinei:** China se bazează pe un ecosistem de inovare la nivel național care conectează laboratoarele, universitățile și parcurile științifice de înaltă tehnologie. Deși este dificil de evaluat avansul Chinei în cursa tehnologică, clasamentul *ASPI's Critical Technology Tracker* (care măsoară leadershipul tehnologic pe baza cercetării cu impact ridicat) (ASPI, 2023) surprinde următoarele evoluții: (a) între anii 2003 și 2007, economia SUA a fost lider în 60 din 64 de tehnologii, în timp ce economia chineză în 3; (b) între anii 2019 și 2023, economia SUA a fost lider în 7 din 64 de tehnologii, în timp ce economia chineză în 57. Din această perspectivă se evidențiază industria vehiculelor electrice (VE) din China, care în 2024 a realizat aproximativ 80% din capacitatea globală de producție de baterii, controlând astfel de aproximativ două ori mai multă capacitate de producție de semiconductori de 50-180 nanometri decât următorul mare producător și producând 70% din VE la nivel global. Tehnologia vehiculelor electrice a fost introdusă ca proiect prioritar de cercetare științifică în Planul cincinal al Chinei încă din 2001, autoritățile urmărind sporirea capacității concurențiale față de producătorii auto tradiționali. În 2010, China încă nu era capabilă să-și producă propriile baterii auto. În pofida subvențiilor inițial generoase, doar cei mai competitivi producători chinezi de vehicule electrice au rămas pe piață. În 2019, existau peste 500, iar în prezent numărul lor a scăzut la aproximativ 100. Această situație evidențiază faptul că guvernul chinez creează un mediu extrem de competitiv și nu susține producătorii necompetitivi. Interesant este că, deși în 2011 fondatorul Tesla (Elon Musk) se arăta neîncrezător cu privire la mașinile produse de producătorul chinez de automobile BYD Auto (produce o gamă largă de autoturisme hibride plug-in și electrice cu baterie, autobuze electrice, camioane electrice și alte tipuri de vehicule rutiere), în 2024, aceasta afirma că

„dacă nu vor fi stabilite bariere comerciale, producătorii chinezi vor distruge majoritatea celorlalte companii auto din lume”.

Așadar, *limitele coerciției impuse de SUA sunt limitate în ceea ce privește efectele acestora asupra avansului tehnologic al Chinei*. Impunerea de restricții comerciale de către SUA nu reușește să înăbușe progresul tehnologic al Chinei, acestea generând efecte de stimulare a inovației și amplificare a realizărilor acesteia. În susținerea acestei idei se are în vedere *răspunsul Chinei la restricțiile comerciale impuse de SUA în 2018, care au vizat tehnologiile legate de IA*, respectiv: (i) identificarea blocajelor tehnologice și concentrarea investițiilor în direcția rezolvării acestora; (ii) prioritizarea aprovizionării interne cu materii prime (de exemplu, plăcuțe de siliciu și pământuri rare) și echipamente, integrând lanțurile de aprovizionare în cadrul unor conglomerate susținute de stat; (iii) integrarea corporativă verticală (prin controlul asupra mai multor etape ale lanțului de aprovizionare cu IA și semiconductori în interiorul granițelor sale sau prin intermediul firmelor interne) pentru a reduce dependența de tehnologiile străine.

Un exemplu relevant recent în acest sens este cel legat de *modul în care compania americană Nvidia¹⁰ își pierde influența în China* astfel: în aprilie 2025, administrația Trump a interzis companiei să vândă procesoare H20 către China fără o licență specială; la câteva luni de la aceasta, Nvidia a reușit să obțină licențele pentru a vinde cipuri H20 către China, fiind în același timp de acord să plătească guvernului SUA un comision de 15% pentru aceste vânzări; însă, în septembrie, guvernul chinez a interzis marilor sale firme de tehnologie să cumpere cipuri H20 de la Nvidia din cauza unor probleme de securitate, îndemnându-le să utilizeze alternative interne; în final, cipurile H20 nu mai erau vitale pentru China, deoarece cele două companii chineze SMIC și Huawei își dezvoltaseră propriile cipuri avansate (Matsui, 2025).

În același timp, companii chineze precum DeepSeek au optimizat modelele de IA pentru a rula pe hardware de calitate inferioară, reducând nevoile de

¹⁰ Nvidia este o corporație multinațională americană specializată în producerea de procesoare grafice pentru calculatoare personale, stații grafice și dispozitive electronice mobile și soluții pentru inteligența artificială.

calcul. Cercetătorii chinezi dezvoltă, de asemenea, cipuri cu nanotuburi de carbon, care oferă potențial pentru performanțe mai mari și un consum de energie mai mic decât siliciul la scară mai mică.

În esență, constrângerile barierelor comerciale ale SUA obligă China să urmeze propria cale tehnologică. Deși antrenarea modelelor fundamentale (de exemplu, GPT-4) necesită resurse de calcul masive și este prioritatea companiilor de tehnologie americane, China a început să se specializeze în aplicații de IA, cum ar fi modele pentru recunoaștere facială și conducere autonomă, care sunt axate pe deducție și pot rula pe cipuri mai puțin avansate. China avansează în domeniul IA integrată, roboții fiind completați de aplicații chinezești de IA la scară mai mică, care nu necesită infrastructura digitală complexă și costisitoare și infrastructura fizică de care au nevoie puternicii chatbots occidentali (Campanella, 2025).

Analiza întreprinsă în cadrul acestui subcapitol evidențiază faptul că perspectivele competiției globale în comerțul cu servicii vor fi marcate de transformările tehnologice care remodelează modul în care serviciile sunt create și livrate, estompând inclusiv granițele dintre bunuri și servicii. Tehnologia, în special cea digitală și a comunicațiilor, a devenit un catalizator esențial pentru dezvoltarea comerțului cu servicii la nivel global, în cadrul căreia China va juca un rol tot mai important.

6.4 Concluzii

Considerată în mod tradițional o putere în industriile prelucrătoare și, respectiv, în comerțul cu bunuri, China recunoaște rolul vital al unui sector al serviciilor modern și robust în consolidarea economiei și a poziției sale la nivel global. În ultimii ani, sectorul serviciilor din China a înregistrat o creștere remarcabilă, reflectând acțiunile strategiilor economice dezvoltate la nivel național, în principal prin crearea unui cadru favorabil extinderii și modernizării industriilor de servicii. În contextul celor mai recente provocări din economia mondială, respectiv încetinirea creșterii economice globale după încheierea pandemiei, sporirea protecționismului și a fricțiunilor comerciale,

China se remarcă prin accelerarea proceselor de implementare a tehnologiilor digitale, inteligenței artificiale și a celor privind protecția mediului în comerțul cu servicii, autoritățile anunțând continuarea deschiderii economiei chineze în domeniile de vârf ale serviciilor. Noile direcții de dezvoltare a sectorului serviciilor în China și de intensificare a cooperării internaționale în domeniul serviciilor reprezintă elemente centrale ale mesajelor autorităților chineze.

În pofida evoluțiilor pozitive, soldul balanței comerciale a serviciilor a Chinei se menține deficitar, însă acesta este interpretat în sensul atitudinii proactive a Chinei de a procura servicii specializate și expertiză de pe piața globală pentru acoperirea nevoilor pieței interne (importurile de servicii de înaltă specializare făcând parte din strategia Chinei de a-și stimula expansiunea economică prin achiziționarea de cunoștințe și servicii de calitate superioară de pe piața internațională). În esență, creșterea Chinei în comerțul global cu servicii vizează nu doar cantitatea, cât mai ales calitatea și diversitatea serviciilor tranzacționate, serviciile intensive în cunoștințe reprezentând un motor-cheie al creșterii economiei chineze.

În contextul ritmului accelerat al evoluției comerțului digital, China se preocupă de completarea cadrului de reglementare specific domeniilor cheie precum fluxurile transfrontaliere de date, serviciile de telecomunicații și serviciile digitale. În ultimii ani, în cadrul viziunii strategice multilaterale, autoritățile chineze și-au sporit interesul pentru intensificarea și diversificarea modalităților de promovare internațională a sectorului serviciilor, în acest sens fiind avută în vedere organizarea celui mai cuprinzător eveniment de promovare a comerțului global cu servicii, Târgul internațional pentru comerțul cu servicii (CIFTIS). Cu fiecare nouă ediție, CIFTIS continuă să-și extindă rolul, pe de o parte în conectarea principalilor jucători în industriile de servicii intensive în tehnologii, ceea ce conturează perspectivele afacerilor globale și comerțului transfrontalier cu servicii, iar pe de altă parte în crearea unor oportunități care să faciliteze accesul companiilor globale la industriile și piața de servicii din domeniul tehnologiilor inteligente în continuă ascensiune din China. Platforma CIFTIS creează contextul facilitării schimburilor comerciale și

cooperării între partenerii din China și restul țărilor lumii, în principal în domeniile serviciilor tehnologice inovatoare, organizarea acestei manifestări reprezentând reflectarea politicilor de deschidere a pieței chineze către economia mondială. În esență, investițiile solide ale Chinei în organizarea de târguri de servicii precum CIFTIS și alte proiecte și măsuri de susținere a industriilor de servicii reprezintă acțiuni strategice menite să asigure viitorul economiei chineze, prin sporirea competitivității globale în sectoare cu valoare ridicată și diversificarea relațiilor comerciale, proiectând astfel perspectivele influenței sale pe scena mondială.

Schimburile comerciale cu servicii dintre SUA și China reflectă cererea foarte puternică în China pentru experiența, tehnologia și educația americană. Reglementarea comerțului cu servicii al SUA cu China a făcut obiectul unor dezbateri și măsuri, multe fiind axate pe domeniul utilizării tehnologiilor. Tensiunile în plan politic dintre cele două țări s-au reflectat și asupra comerțului reciproc cu servicii, în principal a celor intensive în tehnologii de ultimă generație.

Inovațiile în industriile de servicii reprezintă un important suport în competitivitatea industriilor productive din SUA, serviciile de înaltă tehnologie fiind esențiale în competiția economică dintre SUA și China, în cadrul căreia inovația va juca un rol decisiv. În ultimii ani, China a ajuns să concureze din ce în ce mai mult cu SUA în ceea ce privește inovația la nivel mondial, în acest sens China angajându-se să „îmbunătățească substanțial” capacitatea națională de a-și asigura necesarul de tehnologie și inovație. Limitele coerciției impuse de SUA în ultimii ani se dovedesc limitate în ceea ce privește efectele acestora asupra împiedicării avansului tehnologic al Chinei.

În **concluzie**, perspectivele relațiilor comerciale cu servicii ale Chinei sunt marcate de provocările competitivității într-un mediu geopolitic tot mai tensionat. Expansiunea comerțului cu servicii al Chinei a demonstrat capacitatea acesteia de a valorifica oportunitățile deschiderii pieței naționale și a dezvoltărilor tehnologice, în acest sens fiind decisivă aderarea la OMC. Politicile comerciale adoptate de SUA vor continua să reprezinte o coordonată esențială a evoluției comerțului cu servicii al Chinei, în acest sens avându-se în vedere

concentrarea pe serviciile inovative din perspectiva competiției tehnologice dintre cei doi parteneri rivali la nivel global.

Referințe bibliografice

- Australian Strategic Policy Institute (ASPI). (2023). *ASPI's Critical Technology Tracker*. <https://www.aspi.org.au/report/critical-technology-tracker/>.
- Baldwin, R. (2022). *The peak globalisation myth: Part 4 – Services trade did not peak*. <https://cepr.org/voxeu/columns/peak-globalisation-myth-part-4-services-trade-did-not-peak>.
- Baldwin, R. et al. (2023). *Deconstructing Deglobalization: The Future of Trade is in Intermediate Services*. *Asian Economic Policy Review* 19(1). <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/aepr.12440>.
- Bateman, J. (2022). *U.S.-China Technological “Decoupling”: A Strategy and Policy Framework*. <https://carnegieendowment.org/2022/04/25/u.s.-china-technological-decoupling-strategy-and-policy-framework-pub-86897>.
- Belt and Road Portal (BRP). (2023). *2023 China International Fair for Trade in Services planned to be held in early September*. <https://eng.yidaiyilu.gov.cn/p/320263.html>.
- Bloom, N. et al. (2024). *The China Shock Revisited: Job Reallocation and Industry Switching in U.S. Labor Markets*. <https://www.nber.org/papers/w33098>
- Butler, G. (2024). *Blockbuster Chinese video game tried to police players – and divided the internet*. <https://www.bbc.com/news/articles/cnvyre936zvo>
- Campanella, E. (2025). *China's long tech game*. https://www.research.unicredit.eu/DocsKey/fxfistrategy_docs_2025_188085.ashx?EXT=pdf&KEY=KZGTuQCn4lsvcIjnUgseVBSff64YAua7SOvh8I6UPLaXshaVylIM3A==&T=1
- Central Intelligence Agency (CIA). (2025). *The World Factbook*. <https://www.cia.gov/the-world-factbook/> (accesat 20 martie 2025).
- China.org.cn. (2022). *CIFTIS 2022: UAE displays latest service trade development*. http://www.china.org.cn/business/2022-09/03/content_78403384.htm.

- China Global Television Network (CGTN). (2022). *What's new at China's 2022 Service Trade Fair?* <https://news.cgtn.com/news/2022-09-05/Graphics-What-s-new-at-China-s-2022-Service-Trade-Fair--1d5fOLCKvHa/index.html>.
- China Global Television Network (CGTN). (2023a). *Graphics: Highlights of 2023 CIFTIS*. <https://news.cgtn.com/news/2023-09-01/Graphics-Highlights-of-2023-CIFTIS-1mJNTqnjpAc/index.html>.
- China Global Television Network (CGTN). (2023b). *China's service trade soars to new heights*. <https://news.cgtn.com/news/2023-09-06/China-s-service-trade-soars-to-new-heights-1mS7akVot0Y/index.html>.
- China Global Television Network (CGTN). (2024a). *President Xi Jinping sends congratulatory letter to 2024 China International Fair for Trade in Services*. <https://news.cgtn.com/news/2024-09-12/Xi-Jinping-sends-congratulatory-letter-to-2024-CIFTIS-1wPw6Z92OZi/p.html>.
- China Global Television Network (CGTN). (2024b). *China services trade fair offers opportunities for global businesses*. <https://news.cgtn.com/news/2024-09-14/China-services-trade-fair-offers-opportunities-for-global-businesses-1wSHOSbeEcU/p.html>.
- China Global Television Network (CGTN)..(2025a). *Xi Jinping sends congratulatory letter to 2025 China International Fair for Trade in Services*. <https://news.cgtn.com/news/2025-09-10/Xi-Jinping-sends-congratulatory-letter-to-2025-CIFTIS-1GxXQuraUKs/p.html>.
- China Global Television Network (CGTN). (2025b). *China's 2025 service trade fair closes with 900+ deals, highlights digital innovation*. <https://news.cgtn.com/news/2025-09-14/China-s-2025-service-trade-fair-wraps-up-with-bountiful-outcomes-1GF7JIKM7Hq/p.html>.China Daily (2024). *Review of 2024 CIFTIS*. https://www.chinadaily.com.cn/a/202409/19/WS66ebbd95a3103711928a8a6c_1.html.
- Chow, M. & Goldschlag, N. (2023). *Where in the United States Are the High-Tech Jobs?* <https://www.census.gov/library/stories/2023/02/where-in-the-united-states-are-the-high-tech-jobs.html>.
- CIFTIS. (2025). *Global services shared prosperity*. <https://www.ciftis.org/en/> (pagina oficială a evenimentului accesată în 3 iulie 2025).

- Council of Foreign Relations (CFR). (2025). *The U.S.-China Trade Relationship*. <https://www.cfr.org/backgrounder/contentious-us-china-trade-relationship>.
- Crivelli, P.A. et al. (2022). *Liberalizing Services Trade in the Regional Comprehensive Economic Partnership: Status and Ways Forward*. ADB Briefs, No. 237/ December 2022. <https://www.adb.org/sites/default/files/publication/847906/adb-brief-237-liberalizing-services-trade-rcep.pdf>)
- Danilin, I. V. (2020). *The U.S.-China Technological War Digital Technologies as a New Factor of World Politics?* <https://eng.globalaffairs.ru/wp-content/uploads/2021/12/078-096.pdf>.
- Daye, C. (2023). *China vows further opening up services sector at 2023 CIFTIS, injects confidence to global services trade*. Global Times. <https://www.globaltimes.cn/page/202309/1297442.shtml>.
- Fortune. (2025). *Schneider Electric*. <https://fortune.com/company/schneider-electric/>.
- Federal Reserve Bank of St. Louis (FRED). (2025). *Manufacturing Sector: Total Factor Productivity*. <https://fred.stlouisfed.org/series/MFGPROD>
- GITEX Global. (2025). *The world's largest tech, AI & startup show*. <https://www.gitex.com/>.
- Glennon, B. (2023, March 13). *How Do Restrictions on High-Skilled Immigration Affect Offshoring? Evidence from the H-1B Program*. <https://doi.org/10.1287/mnsc.2023.4715>
- Global Times. (2023). *UK sends largest business delegation to CIFTIS in Beijing, deepening partnership*. <https://www.globaltimes.cn/page/202308/1297199.shtml>.
- Global Times. (2024). *Why the CIFTIS 'circle of friends' continues to expand: Global Times editorial*. 14 September. <https://www.globaltimes.cn/page/202409/1319816.shtml>.
- Hannover Messe. (2025). *Facts & Figures of Hannover Messe*. <https://www.hannovermesse.de/en/>.

- Hill, J. (2024). *WTO calls for services trade growth and cooperation on standards*. <https://news.cgtn.com/news/2024-09-14/WTO-calls-for-services-trade-growth-and-cooperation-on-standards-1wTn5D1AY24/p.html>.
- Huang, S. (2024). China slides open economic and diplomatic doors with visa-free travel. <https://eastasiaforum.org/2024/11/11/china-slides-open-economic-and-diplomatic-doors-with-visa-free-travel/>.
- Interesse, G. (2023). *China Releases New Measures to Further Open-Up its Free Trade Zones*. <https://www.china-briefing.com/news/china-releases-new-measures-to-further-open-up-six-ftzs-ftps/>.
- International Maritime Organization (IMO). (2023). *IMO welcomes adoption of UN convention on the judicial sale of ships*. <https://www.imo.org/en/mediacentre/Pages/WhatsNew-1951.aspx>.
- Luck, P. (2025). *Beyond Manufacturing: Why Services Are Key to U.S.-China Economic Competition*. <https://www.csis.org/analysis/beyond-manufacturing-why-services-are-key-us-china-economic-competition>
- MarketWatch. (2023). *CGTN: CIFTIS kicks off, China committed to opening door wider to world*. https://www.marketwatch.com/press-release/cgtn-ciftis-kicks-off-china-committed-to-opening-door-wider-to-world-fb1d0927?mod=mw_more_headlines.
- Matsui, E. (2025, September 8). *SMIC expected to produce 30% Huawei Ascend 910B AI chips by end of 2025*. https://www.huaweicentral.com/smic-expected-to-produce-30-huawei-ascend-910b-ai-chips-by-end-of-2025/#google_vignette.
- Ministry of Commerce of the People's Republic of China (MOFCOM)). (2024a). *2024 China International Fair for Trade in Services*. https://dk.mofcom.gov.cn/cms_files/oldfile//dk/202406/20240613182800922.pdf.
- Ministry of Commerce of the People's Republic of China (MOFCOM). (2024b). *Head of the Department of Trade in Services of the Ministry of Commerce Gave a Briefing on the Development of Trade in Services in the First Three Quarters of 2024*. https://english.mofcom.gov.cn/News/SpokesmansRemarks/art/2024/art_aa_e59d1784cf4cb2ad3a82b071b46553.html.

- Nan, H. (2023). *China making its mark in global services trade*.
<https://www.chinadaily.com.cn/a/202307/06/WS64a5f7c0a310bf8a75d6d772.html>. 6 July.
- New York Times. (2025). *American Children's Reading Skills Reach New Lows*.
<https://www.nytimes.com/2025/01/29/us/reading-skills-naep.html?smid=nytcore-ios-share&referringSource=articleShare>.
- Office of the United States Trade Representative (Oustr). (2025a). *Services*.
<https://ustr.gov/issue-areas/services-investment/services> (accesat în noiembrie 2025).
- Office of the United States Trade Representative (Oustr). (2025b). *2025 Trade Policy Agenda and 2024 Annual Report of the President of the United States on the Trade Agreements Program*.
<https://ustr.gov/sites/default/files/files/reports/2025/2025%20Trade%20Policy%20Agenda%20WTO%20at%2030%20and%202024%20Annual%20Report%2002282025%20--%20FINAL.pdf>
- Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). (2020). *The costs of regulatory barriers to trade in services. New estimates of ad valorem tariff equivalents*. https://www.oecd.org/en/publications/the-costs-of-regulatory-barriers-to-trade-in-services_bae97f98-en.html
- Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). (2023). *Services Trade Restrictiveness Index: Policy trends up to 2023*.
https://issuu.com/oecd.publishing/docs/stri_policy_trends_up_to_2023_final. 14 February
- Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). (2025). *OECD Services Trade Restrictiveness Index. Policy Trends up to 2025*.
https://www.oecd.org/en/publications/oecd-services-trade-restrictiveness-index_9953845b-en/full-report.html.
- Sarmiento, M. et al. (2015). *Participating in Business-to-Business Trade Fairs: Does the Buying Function Matter?* *Journal of Convention & Event Tourism* 16(4):273-297. DOI:[10.1080/15470148.2015.1043608](https://doi.org/10.1080/15470148.2015.1043608).
- The People's Government of Beijing Municipality (PGBM). (2023). *Shougang Park to Present Its CIFTIS 3.0 Version*. https://english.beijing.gov.cn/latest/news/202308/t20230816_3223549.html.

- The State Council Information Office of PRC (SCIO). (2023). *China bolsters efforts to retain foreign investment magnetism*. http://english.scio.gov.cn/in-depth/2023-08/16/content_103491044.htm.
- Toner-Rodgers, A. (2024). *Artificial Intelligence, Scientific Discovery, and Product Innovation*. Cornell University. <https://doi.org/10.48550/arXiv.2412.17866>.
- Tully, S. (2025). *Trump claims tariffs will make the U.S. 'rich again.' But 5 undisputed facts about how they work throw cold water on that notion*. <https://fortune.com/2025/03/16/trump-tariffs-how-they-work-economy-recession-predictions/>.
- UK Office for National Statistics (UK-ONS). (2022). *UK trade with China: 2021*. <https://www.ons.gov.uk/economy/nationalaccounts/balanceofpayments/articles/uktradewithchina2021/2022-06-01>.
- US-China Business Council (USCBC). (2024). *US Exports to China: Goods and Services Exports to China and the Jobs They Support, by State and Congressional District*. https://www.uschina.org/wp-content/uploads/2024/04/2024_us_exports_to_china_report.pdf
- US-China Business Council (USCBC). (2025). *US Exports to China: Goods and Services Exports to China and the Jobs They Support, by State and Congressional District*. <https://www.uschina.org/wp-content/uploads/2025/05/2025-Export-Report.pdf>
- US Department of Labor (USDOL). (2025). *Wage and Hour Division Administered Immigration Programs*. <https://www.dol.gov/agencies/whd/immigration>.
- US Department of Veterans Affairs (USDVA) (2024). *About GI Bill benefits*. <https://www.va.gov/education/about-gi-bill-benefits/>.
- VisasNews. (2024). *China: three new European countries soon to benefit from visa-free travel*. <https://visasnews.com/en/china-three-new-european-countries-soon-to-benefit-from-visa-free-travel/>.
- Wei, S. & Zhihan, L. (2024). *CIFTIS creates new opportunities for global cooperation*. 16 September. <https://news.cgtn.com/news/2024-09-16/CIFTIS-creates-new-opportunities-for-global-cooperation-1wWYVHEg9ol/p.html>.
- White House (WH). (2025). *Fact Sheet: President Donald J. Trump Announces "Fair and Reciprocal Plan" on Trade*. <https://www.whitehouse.gov/fact->

[sheets/2025/02/fact-sheet-president-donald-j-trump-announces-fair-and-reciprocal-plan-on-trade/](#).

World Bank Group (WBG). (2025). *World Bank national accounts data*.
<https://data.worldbank.org/indicator> (accesat în noiembrie 2025).

World Trade Organization (WTO). (1995). *The General Agreement on Trade in Services (GATS): objectives, coverage and disciplines*.
https://www.wto.org/english/tratop_e/serv_e/gat-sqa_e.htm#:~:text=Is%20it%20true%20that%20the.and%20presence%20of%20natural%20persons.

World Trade Organization (WTO). (2024). *Overview of Developments in the International Trading Environment. Annual Report by the Director-General*.
 Trade Policy Review Body, WT/TPR/OV/27*.
<https://docs.wto.org/dol2fe/Pages/SS/directdoc.aspx?file-name=q:/WT/TPR/OV27.pdf&Open=True>.

World Trade Organization (WTO). (2025a). *Global Trade Outlook and Statistics April 2025*.
https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/trade_outlook25_e.pdf.

World Trade Organization (WTO). (2025b). *WTO Stats Dashboard: Commercial services trade*. https://stats.wto.org/dashboard/services_en.html. (accesat în noiembrie 2025).

World Trade Organization (WTO). (2025c). *Global Services Trade Data Hub*.
https://www.wto.org/english/res_e/statis_e/services_trade_data_hub_e.htm (accesat în octombrie 2025).

Yuyan, H. (2023). *Organizations from around the world come to Beijing for CIFTIS*.
<https://www.chinadaily.com.cn/a/202309/02/WS64f2709da310d2dce4bb385d.html>.

CAPITOLUL 7

PUNCTE DE VEDERE DIFERITE ALE SUA ȘI ALE CHINEI ASUPRA SISTEMULUI RELAȚIILOR INTERNAȚIONALE

Iulia Monica OEHLER-ȘINCAI

Prezenta analiză face o incursiune în evoluția relațiilor dintre SUA și China din „Ziua eliberării” (2 aprilie 2025) și până la anunțul președintelui Donald J. Trump cu privire la încheierea unui Acord comercial și economic cu președintele Xi Jinping al Chinei (1 noiembrie 2025). Acest acord este descris pe site-ul Casei Albe drept „o victorie importantă care protejează puterea economică și securitatea națională a Statelor Unite, punând în același timp pe primul plan lucrătorii, fermierii și familiile americane”. Acordul considerat de SUA „istoric” include angajamentele Chinei în următoarele direcții: „Oprirea fluxului de precursori utilizați pentru fabricarea fentanilului în Statele Unite; eliminarea în mod eficient a controalelor actuale și propuse ale Chinei asupra exporturilor de pământuri rare și alte minerale critice; încheierea represaliilor Chinei împotriva producătorilor americani de semiconductori și a altor companii americane importante; deschiderea pieței Chinei pentru importurile de soia și alte exporturi agricole din SUA” (The White House, 2025).

La acestea se adaugă anunțurile și inițiativele de la începutul anului 2026 (în legătură cu Venezuela, Groenlanda, relațiile cu NATO), incluzând și discursul președintelui Trump de la Forumul Economic Mondial de la Davos și reacțiile pe care acesta le-a generat.

În acest capitol sunt abordate escaladarea tensiunilor comerciale și perspectivele comerțului SUA-China, precum și elementele de noutate de la summiturile G20 și APEC. Armistițiul dintre SUA și China este descris în literatură drept pragmatic, temporar și fragil prin natura sa, de vreme ce ambele puteri și-au păstrat dreptul de a reimpune sancțiuni după bunul plac, incertitudinea planând asupra piețelor internaționale în privința următoarei escaladări a tensiunilor bilaterale.

7.1 Escaladarea tensiunilor comerciale și perspectivele comerțului SUA-China

În 2 aprilie 2025 – dată pe care președintele Trump a proclamat-o „Ziua eliberării”, fiind considerată de acesta ziua „declarației de independență economică” a SUA – administrația americană a anunțat cel mai amplu proces de majorare a taxelor vamale de după *Smoot-Hawley Tariff Act*, legea emblematică din 1930, care a condus la declanșarea unui război comercial global și adâncirea Marii Depresiuni (Harithas et al., 2025). În 5 aprilie 2025, au intrat în vigoare taxe vamale universale de 10% pentru toate bunurile importate (cu excepția Canadei și Mexicului, care fuseseră vizate anterior), iar din 9 aprilie 2025 au fost aplicate taxe vamale personalizate pentru „contravenienți” (țările cu care SUA înregistrează cele mai ridicate deficite comerciale, în rândul acestora China fiind pe primul loc).

Dincolo de raționamentul corecției asimetriilor din relațiile comerciale și necesitatea represaliilor agresive, se află însă și obiectivul majorării veniturilor, astfel încât SUA să poată aplica reduceri fiscale semnificative înainte de sfârșitul anului. Însă, potrivit opiniei experților internaționali, taxele vamale ridicate conduc la scăderea substanțială a schimburilor comerciale, deci și la diminuarea veniturilor.

Tensiunile dintre SUA și China s-au intensificat treptat, ajungându-se la un nou război comercial. Temerile privind escaladarea protecționismului s-au confirmat, încă din primele luni ale noului mandat al lui Donald Trump la Casa Albă ajungându-se, practic, la un „embargo comercial” de ambele

părți¹. Nivelurile taxelor vamale actuale pentru bunuri, de 145% la importurile SUA din China începând din 9 aprilie 2025 și, respectiv, 125% la importurile Chinei din SUA, valabile din 12 aprilie 2025, au condus, practic, la întreruperea schimburilor comerciale bilaterale cu multe categorii de bunuri. Unele taxe vamale impuse de SUA ajung chiar până la 245%².

Tocmai de aceea, ambele părți au pus în aplicare o serie de scutiri pentru a atenua impactul asupra economiilor lor. În cele din urmă, în data de 6 mai 2025, SUA și China au căzut de acord cu privire la o întâlnire între vicepremierul chinez He Lifeng și secretarul Trezoreriei SUA, Scott Bessent, în Elveția (la Geneva), în perioada 9-12 mai a.c (Shalal et al., 2025).

7.1.1 Sintează a statisticilor de comerț exterior

În 2024, China a fost pentru SUA a patra piață majoră de export (absorbând aproximativ 7% din totalul exporturilor americane de bunuri, după UE, Canada și Mexic, cu ponderi între 16% și 18% din total) și doar a cincea piață de import (4%, aproape la egalitate cu Japonia, în urma UE, Mexicului și a Canadei) (USTR, 2025). Potrivit statisticilor chineze, în 2024, SUA au reprezentat principala destinație a exporturilor de bunuri ale Chinei și a doua cea mai mare sursă de importuri, cu ponderi de 14,7% și, respectiv, 6,3% din totalul exporturilor și importurilor Chinei (The State Council Information Office, 2025).

Statisticile chineze evidențiază că R.P. Chineză este o piață de export importantă pentru produsele agricole, circuitele integrate, cărbunele, gazul petrolier lichefiat, produsele farmaceutice și automobilele din SUA. China este cea mai mare piață de export pentru soia și bumbac din SUA, a doua cea mai mare piață de export pentru circuite integrate și cărbune și a treia cea mai mare piață de export pentru dispozitive medicale, gaz petrolier lichefiat și

¹ Această caracterizare a relației comerciale actuale SUA-China îi aparține secretarului Trezoreriei americane, Scott Bessent.

² Taxele vamale reciproce de 125%, plus 20% pentru a face față crizei fentanilului și taxele din secțiunea 301 pentru anumite bunuri, între 7,5% și 100%. Sursa: The White House (2025). *Fact Sheet: President Donald J. Trump Ensures National Security and Economic Resilience through Section 232 Actions on Processed Critical Minerals and Derivative Products*, April 15.

automobile. În 2024, China a absorbit aproximativ 51,7% din exporturile de soia, 29,7% din exporturile de bumbac, 17,2% din exporturile de circuite integrate, 10,7% din exporturile de cărbune, 10,0% din exporturile de gaz petrolier lichefiat, 9,4% din exporturile de echipamente medicale și 8,3% din exporturile de autovehicule ale SUA.

În 2024, deficitul comercial al SUA în relație cu China a fost de 295,4 miliarde de dolari, în creștere cu 5,8% comparativ cu 2023 (majorare de 16,3 miliarde de dolari)³. Însă trebuie adăugat că în pofida acestei creșteri, deficitul înregistrat în 2024 este cu circa 30% mai scăzut decât vârful atins în 2018, de 418 miliarde de dolari. Încă din timpul războiului comercial din mandatul precedent al lui Donald Trump, numeroase companii au ales să își reducă dependența de China, diversificându-și lanțul de aprovizionare sau mutându-se în alte țări asiatice (Richter, 2025).

În schimb, SUA reprezintă cea mai mare sursă a deficitului Chinei în comerțul cu servicii, deficitul prezentând în general o tendință ascendentă. Între 2001 și 2023, exporturile de servicii ale SUA către China au crescut de la 5,63 miliarde de dolari la 46,71 miliarde de dolari, o creștere de 8,3 ori. În același timp, importurile au sporit de la 3,32 miliarde de dolari la 20,14 miliarde de dolari. Excedentul anual al comerțului de servicii al SUA cu China a crescut de 11,5 ori, ajungând la 26,57 miliarde de dolari (în 2019, a ajuns chiar la 39,7 miliarde dolari). În 2023, China a continuat să aibă cea mai mare contribuție la excedentul comercial de servicii al SUA, reprezentând aproximativ 9,5% din total. Deficitul comerțului cu servicii al Chinei în relație cu SUA este concentrat în principal în trei domenii: turism-călătorii (inclusiv educație), drepturi de proprietate intelectuală și transport.

Având în vedere că excedentul comercial al SUA în sfera comerțului cu servicii este mult mai scăzut decât balanța comerțului cu bunuri în valoare absolută, comerțul cu bunuri este cel vizat de taxele vamale reciproce impuse de SUA.

³ <https://ustr.gov/countries-regions/china-mongolia-taiwan/peoples-republic-china>. Potrivit datelor Conferinței Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare (UNCTAD), deficitul SUA s-a ridicat la 355 miliarde de dolari în relație cu China. Sursa: UNCTAD (2025). *Global Trade Update*, March, p. 21.

7.1.2 Calendarul măsurilor de retorsiune SUA-China

În Agenda de politică comercială 2025 și Raportul anual 2024 al președintelui SUA privind programul de acorduri comerciale, China este menționată cel mai frecvent, de peste 500 de ori. China este descrisă ca fiind „cea mai mare sursă a deficitului comercial semnificativ și persistent al țării noastre și o provocare economică unică”, menționându-se că în primul său mandat, președintele Trump a negociat un acord economic și comercial SUA-China (cunoscut și sub numele de Acordul din prima fază), însă China nu și-a respectat angajamentele. Criticile dure la adresa Chinei sunt însoțite de cele la adresa Organizației Mondiale a Comerțului (OMC), care „nu a fost nici capabilă și nici dispusă să abordeze sistemul economic al Chinei, care este fundamental incompatibil cu direcția deschisă, orientată spre piață, avută în vedere de membrii OMC, iar acest sistem este contrar principiilor inițiale ale OMC și acordurilor sale”.

Pregătirile pentru războiul comercial: În data de 1 februarie 2025, președintele Donald J. Trump a adoptat un ordin executiv pentru soluționarea unei situații de urgență, și anume „amenințarea extraordinară reprezentată de străinii prezenți ilegal și de droguri, inclusiv de fentanilul mortal”, ceea ce „constituie o urgență națională în temeiul *International Emergency Economic Powers Act* (IEEPA)”. Până la atenuarea crizei, au fost implementate taxe suplimentare de 25% la importurile din Canada și Mexic (dar 10% la importul de resurse energetice din Canada, iar ulterior cu amânări și scutiri la o serie de bunuri importate din ambele țări⁴) și de 10% la importurile din China⁵.

⁴ În data de 3 februarie 2025, președintele american Donald Trump a fost de acord cu o pauză de 30 de zile pentru punerea în aplicare a taxelor de 25% planificate pentru importurile din Canada și Mexic, deoarece cele două țări au convenit să ia măsuri pentru a preveni traficul ilicit de fentanil în SUA. În contrast, China nu a obținut nicio astfel de amânare. A se consulta: Bao, A. (2025). *China retaliates with additional tariffs of up to 15% on select U.S. imports starting Feb. 10*, February 4, CNBC.

⁵ The White House (2025). *Fact Sheet: President Donald J. Trump Imposes Tariffs on Imports from Canada, Mexico and China*, February 1, <https://www.whitehouse.gov/fact-sheets/2025/02/fact-sheet-president-donald-j-trump-imposes-tariffs-on-imports-from-canada-mexico-and-china/>.

Ca răspuns, în data de 4 februarie 2025, Ministerul de Finanțe al Chinei a declarat că va impune taxe suplimentare de 15% la importurile de cărbune și gaze naturale lichefiate din SUA, începând cu 10 februarie. China va impune, de asemenea, taxe mai mari cu 10% pentru țițeiul american, echipamentele agricole și anumite autoturisme și camioane, precum și controale la export pentru anumite produse legate de minerale critice. Totodată, Administrația de Stat pentru Reglementarea Pieței din China a declarat că a decis să inițieze o investigație în cazul Alphabet Google, deoarece gigantul tehnologic american este suspectat de încălcarea legii antimonopol a țării. Google și-a retras serviciile de internet și motorul de căutare din China în 2010, dar încă mai are unele operațiuni axate pe întreprinderile chineze care doresc să facă publicitate pe platformele Google din străinătate.

În data de 3 martie 2025, printr-un ordin executiv, administrația Trump a dublat taxele vamale pentru toate importurile din China, de la 10% la 20%. Acestea au intrat în vigoare la 4 martie 2025 și se adaugă taxelor existente, iar China a fost vizată alături de Canada și Mexic, pentru a stopa fluxul de fentanil în SUA. China și Canada au ripostat imediat cu noi taxe vamale la mărfurile americane, în timp ce Mexicul a adoptat strategia *wait-and-see*, prin pragmatism fiind evitată creșterea și mai abruptă a taxelor vamale. „Alte țări au folosit taxele vamale împotriva noastră timp de decenii, iar acum este rândul nostru”, a declarat Trump, citând taxele ridicate impuse produselor americane de India, Coreea de Sud, Uniunea Europeană, China și altele. Ministerul Afacerilor Externe al Chinei a ripostat astfel: „Dacă SUA doresc război, fie că este vorba de un război tarifar, un război comercial sau orice alt tip de război, suntem pregătiți să luptăm până la capăt”.

În 4 martie 2025, China a anunțat taxe suplimentare de 10%-15% pentru anumite importuri din SUA începând cu 10 martie și o serie de noi restricții la export pentru entitățile americane desemnate. Ulterior, China a depus plângeri la OMC cu privire la politica tarifară a SUA. Taxele vamale de retaliune ale Chinei au vizat o gamă largă de produse agricole americane, inclusiv anumite tipuri de carne, cereale, bumbac, fructe, legume și produse lactate. Fermierii americani au fost puternic afectați de războaiele comerciale din

primul mandat al lui Trump (costuri estimate la 27 de miliarde de dolari, prin pierderea de cote de piață în favoarea altor concurenți, cum ar fi fermierii brazilieni) (Lawder et al., 2025).

China a anunțat în 4 martie 2025 și alte măsuri care vizează SUA. Printre acestea se numără oprirea importurilor de cherestea din Statele Unite, suspendarea permiselor pentru trei companii americane de a exporta soia în țară și o anchetă antidumping privind unele importuri de produse americane din fibră optică. Separat, Ministerul Comerțului din China a declarat că a adăugat 15 companii americane, inclusiv producătorul de drone Skydio, pe lista sa de control al exporturilor, ceea ce ar împiedica companiile chineze să le exporte echipamente cu dublă utilizare (Buchwald, 2025).

Tabelul următor sintetizează principalele măsuri de politică tarifară adoptate de SUA în martie 2025 în relație cu China⁶ și reacțiile de răspuns ale Chinei.

Tabelul 1: Calendarul noilor taxe vamale în relația SUA-China, martie 2025

Țara inițiatoare	Data anunțului-data aplicării	Nivelul taxelor vamale suplimentare	Alte măsuri restrictive	Motivul
SUA	1 februarie-4 februarie	10%	-	Stoparea fluxului de droguri de contrabandă precum fentanilul către SUA,

⁶ Desigur, similar cu majoritatea partenerilor SUA, China a fost afectată și de alte măsuri, precum impunerea unei taxe vamale suplimentare de 25% la importurile SUA de oțel și aluminiu (măsură anunțată pe data de 10 februarie și intrată în vigoare pe 12 martie 2025) și 25% la importul de automobile și părți componente (măsură anunțată în data de 26 martie și intrată în vigoare pe 3 aprilie 2025 pentru automobile și nu mai târziu de 3 mai 2025 pentru părți componente). A se consulta și: Sachdev, V. and Rao, A. (2025). *What happened the last time Trump imposed tariffs on steel and aluminum*, March 12, Reuters. EY (2025). *US modifies and expands tariffs on steel and aluminum imports, citing national security*, February 18. EY (2025). *US President Trump announces 25% additional tariff on imported automobiles and automobile parts*, March 27.

Țara inițiatore	Data anunțului-data aplicării	Nivelul taxelor vamale suplimentare	Alte măsuri restrictive	Motivul
				prin intermediul rețelelor de distribuție ilicite și lipsa de acțiune din partea Chinei
China	4 februarie-10 februarie	- 15% la importurile de cărbune și gaz natural lichefiat - 10% pentru țigări, echipamente agricole și anumite autoturisme și camioane	Controlul exporturilor, în special minerale critice și tehnologii relevante în domeniul industriei prelucrătoare	Retorsiune
SUA	3 martie-4 martie	20%	Ținând cont de Secțiunile 301 și 232, potrivit cărora anumite taxe vamale pot ajunge la 25%, rezultă un nivel de 45% la anumite produse	În opinia administrației SUA, China nu a depus suficiente eforturi pentru a stopa fluxul de fentanil
China	4 martie-10 martie	- Taxe vamale suplimentare de 15% pentru importurile de carne de pui, grâu, porumb și bumbac originare din SUA - Sorgul, boabele de soia, carnea de porc, carnea de vită, produsele acvatice, fructele, legumele și produsele lactate vor fi supuse taxelor suplimentare de 10%.	Oprirea importurilor de cherestea din SUA, suspendarea permiselor pentru trei companii americane de a exporta soia în țară și o anchetă antidumping privind unele importuri de produse americane din fibră optică, adăugarea a 15 companii americane pe lista sa de control al exporturilor.	Retorsiune

Sursa: <https://www.csis.org/analysis/liberation-day-tariffs-explained>, The State Council Information Office (2025), Bao (2025), Lawder, Ljunggren, and Madry (2025), Buchwald (2025).

Războiul comercial: China reprezintă ținta principală a războiului comercial global inițiat de SUA în aprilie 2025. În prima etapă a taxelor vamale reciproce, SUA au urmat o formulă simplă: valoarea deficitului comercial al SUA este împărțit la valoarea importurilor SUA de bunuri din țara parteneră, rezultatul fiind împărțit la 2. Deficitul comercial al SUA cu China în 2024 a fost de 295,4 miliarde de dolari, iar Statele Unite au importat bunuri chinezești în valoare de 439,9 miliarde de dolari. Aceasta înseamnă că excedentul comercial al Chinei cu SUA a fost de 67% din valoarea exporturilor sale – o valoare pe care administrația Trump a etichetat-o drept „nivelul taxelor vamale impuse de China în relație cu SUA”. Jumătate din această rată de 67% este nivelul taxei vamale reciproce de 34% stabilită pentru China⁷.

În 2 aprilie 2025 taxele vamale suplimentare impuse la importurile din China nu au fost cele mai ridicate din lista țărilor vizate. Țările în dezvoltare din Asia de Sud-Est, inclusiv Myanmar, devastată de război și lovită de cutremure, dar și o serie de țări africane se numără printre partenerii comerciali care se confruntă cu cele mai ridicate taxe vamale stabilite de administrația Trump. Majorarea substanțială a taxelor vamale are loc într-un context deja dificil, multe dintre aceste țări fiind încadrate în categoria cel mai slab dezvoltate (de pildă, Cambodgia, Myanmar, Laos, Lesotho etc.)⁸. Mai mult, acestea se confruntă deja cu consecințele reducerii fondurilor USAID, agenție americană care oferă asistență umanitară regiunilor vulnerabile la dezastre naturale și sprijin pentru activiștii prodemocrație în țări cu regimurile represive. Cambodgia este cea mai afectată țară din regiune, cu un nivel al taxelor vamale reciproce (suplimentare) de 49%. Mai mult de jumătate din fabricile țării sunt deținute de chinezi, iar exporturile sunt dominate de îmbrăcăminte și încălțăminte. Vizând aceste țări, SUA au în vedere în principal investițiile chineze din aceste țări. Ținta este China, dar impactul real asupra respectivelor țări va fi semnificativ, deoarece aceste investiții creează locuri de muncă și venituri

⁷ Calculul a fost sugerat pentru prima dată de jurnalistul James Surowiecki într-o postare pe X și susținut de analiștii de pe Wall Street. Wilson, R. (2025). *These are the hardest-hit US trading partners under Trump's tariffs*, April 4, CNN.

⁸ A se consulta: <https://unctad.org/topic/least-developed-countries/list>.

din exporturi. Unele companii cu fabrici în aceste țări sunt chiar firme americane, precum Nike sau Adidas. Stephen Olson, un fost negociator comercial american, a declarat că țările din Asia de Sud-Est vor fi forțate să-și reconsidere relațiile cu Washingtonul. „Rezultatul ar putea fi o orientare mai accentuată spre China”. Situația actuală este descrisă de Stephen Olson astfel: cel mai mare importator din lume a agățat acum, în esență, un semn la granița sa care spune „închis pentru afaceri”. În opinia sa, „ne confruntăm acum cu două scenarii plauzibile: fie partenerii comerciali afectați rămân fermi și iau măsuri de retorsiune în speranța că Trump va fi forțat să renunțe, fie caută să încheie acorduri cu Trump pentru a evita taxele vamale. Este puțin probabil ca ambele scenarii să se încheie cu bine” (Lamb & Ratcliffe, 2025) (Lamb & Ratcliffe, 2025). Majorarea succesivă a taxelor vamale la bunurile importate de SUA din China, de la 34%, la 104% și, respectiv, la 145% și riposta chineză, prin sporirea taxelor vamale la importurilor din SUA de la 34%, la 84% și, respectiv, la 125% (Huld, 2025) (Tabelul 2), nu mai au nimic în comun cu relațiile economice normale. În opinia autorităților chineze, ordinele executive ale președintelui american sunt o „glumă”, iar potrivit declarației ministrului chinez de finanțe, „impunerea de către SUA a unor taxe vamale excesiv de ridicate asupra Chinei încalcă grav normele economice și comerciale internaționale, contravine principiilor economice de bază și bunului simț și este pur și simplu un act unilateral de intimidare și coerciție” (Cash & Zhang, 2025).

Tabelul 2: Calendarul noilor taxe vamale în relația SUA-China, aprilie 2025

Țara inițiatore	Data anunțului-data aplicării	Nivelul taxelor vamale suplimentare	Alte măsuri restrictive	Motivul
SUA	2 aprilie-9 aprilie	34%	-	Nerealizarea obiectivului de stopare a fluxului de droguri de contrabandă precum fentanilul către

Țara inițitoare	Data anunțului-data aplicării	Nivelul taxelor vamale suplimentare	Alte măsuri restrictive	Motivul
				SUA, prin intermediul rețelelor de distribuție ilicite, fiind invocată lipsa de acțiune din partea Chinei
China	4 aprilie	34%	-	Retorsiune
SUA	9 aprilie	104% (84% plus 20%)	În plus față de creșterea taxelor vamale, prin ordinul executiv s-a triplat la 90% nivelul taxei de minimis pentru coletele cu o valoare mai mică de 800 dolari care sosesc din China continentală și Hong Kong-China, iar taxa/ articol a crescut la 75 dolari de la 1 mai, ajungând la 150 dolari de la 1 iunie.	Retorsiune
China	9 aprilie-10 aprilie	84%		Retorsiune
SUA	9 aprilie	145% (125% plus 20%)		Retorsiune
China	11 aprilie-12 aprilie	125%		Retorsiune

Sursa: Huld (2025).

Trebuie subliniat faptul că președintele Donald Trump a anunțat în data de 9 aprilie 2025 o pauză de 90 de zile pentru toate taxele vamale „reciproce” (menținând doar nivelul „universal” aplicat din 5 aprilie 2025, de 10%). Excepția notabilă a fost China. Pentru aceasta, taxele vamale au fost majorate inițial la 104%, iar în aceeași zi la 145%, ca urmare a măsurilor de retorsiune anunțate de China.

China a răspuns la măsurile impuse de președintele american Donald Trump asupra exporturilor chineze prin impunerea unui nivel de 125% al taxelor vamale la importurile sale din SUA, ceea ce a condus la intensificarea războiului comercial dintre primele două economii ale lumii.

7.1.3 China, pregătită să dea curs invitației la dialog din partea SUA

În data de 22 aprilie 2025, secretarul Trezoreriei americane, Scott Bessent a susținut un discurs la o conferință de investiții private din Washington D.C., organizată de JP Morgan Chase pe marginea reuniunilor de primăvară ale Fondului Monetar Internațional și Băncii Mondiale (Lawder & Anand, 2025). Acesta a declarat că tensiunile comerciale dintre SUA și China se vor diminua treptat, însă negocierile nu au fost încă inițiate, iar acestea vor fi dificile. Bessent a descris situația comercială bilaterală actuală ca fiind un „embargo” în ambele sensuri și niciuna dintre părți nu consideră că status quo-ul este sustenabil. În opinia sa, situația actuală, cu taxe vamale americane de cel puțin 145% pentru bunurile chinezești și taxe de 125% anunțate de China pentru bunurile americane, este nesustenabilă, de aceea o deescaladare va avea loc în „viitorul foarte apropiat”, care va oferi „un oftat de ușurare” pentru piețe.

Bessent a adăugat că obiectivul administrației Trump nu este de a decupla cele mai mari două economii ale lumii, ci de a avea un comerț echitabil. Pe site-ul oficial al Casei Albe, în fișa documentară privind declararea urgenței naționale în data de 2 aprilie 2025, odată cu anunțarea unui nou set cuprinzător de taxe vamale reciproce, se evidențiază patru obiective-cheie în relațiile cu aliații și adversarii economici: *urmărirea reciprocității pentru a reconstrui economia și a restabili securitatea națională și economică; preluarea suveranității economice naționale; stimularea producției americane; soluționarea dezechilibrelor comerciale ale SUA în relație cu partenerii comerciali*. Bessent a declarat că este nevoie de o reechilibrare a economiei Chinei către mai mult consum și a economiei SUA către mai multă producție, deși la acea dată nu era clar dacă Beijingul este pregătit să facă acest lucru.

7.2 Un armistițiu limitat realizat la Busan, într-un context complex

În perioada 31 octombrie-1 noiembrie 2025, s-a desfășurat în orașul sud-coreean Gyeongju reuniunea la nivel înalt a Forumului de Cooperare Asia-Pacific (APEC). Coreea de Sud a redevenit astfel, după 20 de ani, gazda summitului anual al APEC. De regulă, Coreea de Sud alege orașe precum Seul, Busan sau Incheon pentru reuniunile internaționale pe care le organizează. Însă pentru summitul APEC a fost aleasă vechea capitală a regatului Silla vreme de aproape un mileniu, simbol al conexiunii dintre moștenirea culturală și sustenabilitate (mai, 2025).

Participanții la summitul recent și-au reafirmat angajamentul față de *conectivitate, inovare și creștere economică durabilă și incluzivă*. Tema aleasă de Coreea de Sud a fost „Construirea unui viitor durabil: conectare, inovare, prosperitate”. Cu ocazia evenimentului a fost adoptată o *Declarație comună*, alături de *Inițiativa privind Inteligența artificială (IA) 2026-2030* și *Cadrul privind schimbările demografice*. IA și schimbările demografice au fost recunoscute ca noi priorități transversale, iar industriile culturale au fost consfințite ca motor de creștere regională.

În Declarația de la Gyeongju s-a subliniat nevoia de eforturi comune pentru a construi „cea mai dinamică și interconectată economie regională a lumii”. Forumul APEC, care reunește 21 de membri, continuă să aibă relevanță în plan internațional. Cele 21 de economii (printre care nu se numără și India) concentrau în 2024 aproximativ 37% din populația mondială, 61% din produsul global brut și 46% din comerțul internațional cu bunuri și servicii (APEC, 2025).

APEC este una dintre organizațiile în cadrul cărora se dezbate agenda globală, fără ca o singură putere mondială să stabilească regulile (Park, 2025). Totodată, s-a reconfirmat rolul APEC de platformă pentru întâlniri bilaterale la înalt nivel. Președintele chinez Xi Jinping a efectuat prima sa vizită în Coreea de Sud din ultimii 11 ani, care a condus la semnarea a șapte memorandume de înțelegere (MOU) bilaterale, inclusiv privind swapurile valutare și

răspunsurile comune la fraudele online. Președintele Xi a purtat, de asemenea, discuții cu noul prim-ministru al Japoniei, Takaichi Sanae, ambele părți angajându-se să urmărească o relație „reciproc avantajoasă”.

Întâlnirea prim-ministrului canadian Mark Carney cu Președintele Xi, care a avut loc în marja summitului, a marcat un „punct de cotitură” în relațiile dintre China și Canada, după ani de tensiuni, potrivit declarațiilor lui Carney. În plus, Carney s-a oferit să găzduiască APEC în 2029, ceea ce ar fi prima dată când Canada găzduiește forumul din 1997 (Park, 2025).

Trebuie subliniat totodată că actualul președinte sud-coreean, Lee Jae-myung, mai pragmatic și mai progresist, a dezvăluit recent o nouă poziție în triumphiul de cooperare cu SUA-Japonia-China: mai puțin deferent față de SUA, cu obiectivul de reconciliere cu Japonia și dorința de a aprofunda cooperarea cu China.

În absența președintelui Trump de la summit⁹, președintele Xi a fost în centrul atenției, punând accentul pe cooperarea multilaterală în vederea stimulării schimburilor comerciale și a dezvoltării economice. Această abordare este, evident, în contrast cu protecționismul care domină agenda Administrației Trump 2.0. Președintele chinez a îndemnat liderii APEC să promoveze libera circulație a tehnologiilor verzi (care includ industrii variate, de la baterii pentru vehicule electrice la panouri solare), domeniu dominat de China (Reuters, 2025).

7.2.1 Abordarea SUA privind relațiile internaționale

În timpul vizitei sale de cinci zile în Asia, Președintele american Donald Trump a transmis un semnal clar, și anume că pune accentul pe negocierile bilaterale cu parteneri-cheie, precum China, Japonia și Coreea de Sud, și nu pe deliberări colective (Reuters, 2025). S-a reconfirmat interesul SUA de a atrage investiții din regiune, precum și achiziții în domeniul apărării, având în vedere angajamentele liderilor Coreei de Sud și Japoniei în privința sporirii

⁹ Trump nu a participat la summitul APEC, ci doar la reuniunea directorilor executivi APEC și la cina de lucru a liderilor APEC, ca parte a turului său Asiatic din perioada 26-30 octombrie 2025.

cheltuielilor pentru apărare. Turul asiatic este prima sa vizită în regiune din al doilea mandat al său, care a început la 20 ianuarie 2025.

Trump și-a ținut promisiunea de a participa la summitul ASEAN¹⁰ (găzduit de Malaysia)¹¹ (26-27 octombrie), s-a întâlnit cu noul prim-ministru al Japoniei la Tokyo (28 octombrie) și a avut o întâlnire mult-așteptată cu președintele chinez Xi Jinping (30 octombrie) (Thornton, 2025). În schimb, Trump nu a reușit să-l convingă pe liderul nord-coreean Kim Jong-un să călătorească de la Phenian pentru a se întâlni cu el în cadrul acestei vizite, nu a finalizat acordul comercial cu Vietnamul și nu a participat la reuniunea la nivel înalt a liderilor APEC.

La Kuala Lumpur, Trump a anunțat acorduri comerciale cu Thailanda, Cambodgia și Malaysia, dar motivul principal al prezenței sale a fost de a prezida evenimentul principal al summitului ASEAN, și anume ceremonia de semnare a acordului de încetare a focului între Thailanda și Cambodgia (Searight, 2025).

În relație cu Coreea de Sud, SUA a redus taxele vamale de la 25% la 15%, iar în schimb Seulul angajându-se să investească până la 350 de miliarde de dolari în SUA, iar Washingtonul a acordat aprobarea provizorie Coreei de Sud pentru a obține acces la combustibil pentru submarine nucleare. Aceste măsuri au atenuat tensiunile comerciale pe termen scurt, dar au ocolit dezechilibrele structurale mai profunde, în special în ceea ce privește exporturile de automobile și dependența de tehnologie (Oakes, 2025). Discuțiile lui Trump cu noul prim-ministru japonez Takaichi Sanae au condus, printre altele, la acorduri privind pământurile rare și infrastructura energetică (Oakes, 2025).

¹⁰ Asociația Națiunilor din Asia de Sud-Est: Brunei Darussalam, Cambodgia, Filipine, Indonezia, Laos, Malaysia, Myanmar, Singapore, Thailanda, Vietnam, la care se adaugă Timorul de Est, membru oficial din 26 octombrie 2025, cu ocazia celui de-al 47-lea summit al ASEAN.

¹¹ Trump a plecat înainte de summitul Asiei de Est (27 octombrie), cedând terenul diplomatic premierului chinez Li Qiang, care s-a adresat participanților. Puri, S. (2025, November 4). *Has Trump's Asia tour reassured the US's Asian allies?*, Chatham House. Summitul Asiei de Est include 19 țări participante: cei 11 membri ai ASEAN, Australia, China, Coreea de Sud, Federația Rusă, India, Japonia, Noua Zeelandă și SUA.

În data de 30 octombrie 2025, Donald Trump a avut o întrevedere cu președintele chinez Xi Jinping în Busan, Coreea de Sud, aceasta marcând finalul turului său asiatic, înainte de întoarcerea sa la Washington. Întâlnirea dintre Trump și Xi a validat strategia Beijingului de a riposta cu fermitate împotriva acțiunilor SUA. Administrația Trump a încercat să găsească noi puncte de presiune asupra Chinei, mergând mult mai departe de strategia majorării taxelor vamale, până la controale asupra exporturilor, taxe portuare, restricții privind acordarea vizei și sancțiuni. China a răspuns cu propriul set extins de instrumente, ripostând cu o serie de măsuri care oglindesc acțiunile SUA. În acest proces, China a identificat pârgghiile cele mai eficiente în relația cu SUA, printre care achizițiile de soia și acordul TikTok. Totodată, China a constatat că atuul său principal îl reprezintă controlul exporturilor de metale rare (Brookings, 2025).

Întâlnirea liderilor celor mai puternice state ale planetei, SUA și China, a consfințit un armistițiu limitat, urmând a avea loc negocieri ulterioare în vederea încheierii unui acord în adevăratul sens al cuvântului. În absența unui armistițiu, președintele Trump a amenințat cu impunerea unor taxe vamale de 100% la importurile din China. Washingtonul a acceptat să reducă rata medie a taxelor vamale de la 57% la 47%, în timp ce Beijingul s-a angajat să reia achizițiile de soia pe scară largă, să limiteze exporturile de precursori ai fentanilului¹² și să suspende pentru un an controlul exporturilor de metale rare. A fost o măsură tranzitorie menită să atenueze ușor tensiunile. Acest armistițiu este descris în literatură drept pragmatic, temporar și fragil prin natura sa, de vreme ce ambele puteri și-au păstrat dreptul de a reimpune sancțiuni după bunul plac, incertitudinea planând asupra piețelor internaționale în privința următoarei escaladări a tensiunilor bilaterale (Oakes, 2025).

7.2.2 Propunerea în cinci puncte a președintelui chinez

În cadrul summitului APEC, președintele chinez Xi Jinping a prezentat o propunere în cinci puncte pentru promovarea unei globalizări economice

¹² Fluxul de droguri de contrabandă, precum fentanilul, către SUA, prin intermediul rețelilor de distribuție ilicite, a creat o situație de urgență națională, inclusiv o criză de sănătate publică. <https://www.whitehouse.gov/fact-sheets/2025/02/fact-sheet-president-donald-j-trump-imposes-tariffs-on-imports-from-canada-mexico-and-china/>.

benefice și incluzive la nivel universal și pentru construirea unei comunități Asia-Pacific¹³.

În primul rând, președintele chinez a solicitat eforturi comune pentru protejarea sistemului comercial multilateral. În opina sa, este necesar ca membrii APEC să practice un multilateralism autentic, să consolideze autoritatea și eficacitatea sistemului comercial multilateral, având ca nucleu Organizația Mondială a Comerțului, și să actualizeze normele economice și comerciale internaționale pentru a reflecta transformările actuale, astfel încât să protejeze mai bine drepturile și interesele legitime ale țărilor în dezvoltare.

În al doilea rând, s-a făcut apel la crearea unui mediu economic deschis în regiune. Pentru aceasta este necesară promovarea liberalizării și facilitării comerțului și investițiilor, prin aprofundarea cooperării fiscale și financiare, integrarea economică regională, astfel încât să se impulsioneze dezvoltarea unei Zonei de liber schimb din Asia-Pacific. Dintre acordurile de amploare încheiate în ultimii ani, se remarcă Parteneriatul Economic Regional Cuprinzător, RCEP, la care participă și China.

În al treilea rând, s-a reiterat importanța cooperării la nivelul APEC pentru a menține stabilitatea și buna funcționare a lanțurilor industriale și de aprovizionare.

În al patrulea rând, s-a evidențiat promovarea transformării digitale și verzi în sfera comerțului. Tehnologiile digitale sunt considerate un catalizator puternic pentru comerțul transfrontalier, fiind necesară eliminarea diverselor bariere verzi și extinderea cooperării în industriile ecologice, energia curată și mineralele ecologice.

În al cincilea rând, Xi a îndemnat membrii regiunii Asia-Pacific să colaboreze pentru a promova o dezvoltare universal benefică și incluzivă. Xi a solicitat eforturi comune pentru a adera la filosofia de dezvoltare centrată pe oameni, pentru a se concentra asupra dezechilibrelor în dezvoltare și pentru a promova o globalizare economică mai incluzivă, mai durabilă și mai benefică pentru toate popoarele din regiune.

¹³ A se consulta: http://en.moj.gov.cn/2025-11/03/c_1137277.htm.

În acest context, președintele chinez a subliniat că R.P. Chineză colaborează cu diverși actori pentru a promova dezvoltarea de înaltă calitate a Inițiativei Noilor Drumuri ale Mătăsii (*Belt and Road Initiative*) și se angajează să promoveze dezvoltarea comună și prosperitatea împărtășită cu toate țările.

7.2.3 Inteligența artificială

În textul Inițiativei privind inteligența artificială (IA), adoptate de liderii APEC, se recunoaște „potențialul IA de a remodela fundamental economiile din întreaga lume, deschizând noi orizonturi pentru inovare, productivitate sporită, competitivitate îmbunătățită, prosperitate economică și reziliență. Economii APEC, cu gama lor largă de capacități și perspective, se află într-o poziție unică pentru a valorifica potențialul strategic al IA în vederea stimulării unei creșteri economice reziliente, promovării progresului tehnologic, îmbunătățirii nivelului de trai al populației...”. Se evidențiază potențial IA de a promova soluții pentru prioritățile comune din regiunea APEC. Prin adoptarea acestei Inițiative, APEC prezintă o viziune comună de a valorifica „potențialul transformator al IA”, abordând în același timp „provocările din peisajul digital în rapidă evoluție”.

Direcția strategică pentru realizarea acestei viziuni este articulată prin trei obiective generale:

- a. *Promovarea unei creșteri economice reziliente în cadrul economiilor APEC prin avansarea inovării în domeniul IA și promovarea unor ecosisteme sigure, accesibile și fiabile pentru toți.*
- b. *Creșterea participării semnificative a economiilor membre la transformarea IA prin inițiative de cooperare și consolidare a capacităților în beneficiul tuturor.*
- c. *Încurajarea dezvoltării și adoptării IA prin valorificarea tehnologiilor și promovarea investițiilor într-o infrastructură rezilientă pentru IA.*

Coreea de Sud consideră acest domeniu drept prioritar, urmând să găzduiască și să opereze *Centrul pentru IA din Asia-Pacific*, finanțat din fonduri

proprii (Sayankina, 2025). IA reprezintă o prioritate și pentru alți actori-cheie, precum SUA și China, deși abordările acestora sunt diferite.

Încă din data de 26 iulie 2025, China a declarat că intenționează să creeze o organizație care să promoveze cooperarea globală în domeniul inteligenței artificiale. China dorește să contribuie la coordonarea eforturilor globale de reglementare a tehnologiei IA, care evoluează rapid, și să împărtășească progresele proprii înregistrate. La reuniunea APEC, Președintele Xi Jinping a reiterat propunerea pentru lansarea unei astfel de organizații, având în vedere și poziția SUA, care respinge eforturile de reglementare a acestui sector.

În opinia președintelui Chinei, o astfel de organizație ar stabili reguli clare și ar stimula cooperarea internațională în domeniu, astfel încât IA să devină „un bun public pentru comunitatea internațională”. Președintele chinez apreciază că IA, în baza importanței sale pentru dezvoltarea viitoare, ar trebui să fie disponibilă pentru toți locuitorii din toate țările și regiunile. A fost propus și sediul organizației, în importantul centru comercial Shanghai (Reuters, 2025).

China are ca obiectiv să devină lider mondial în domeniul IA până în 2030, lansând o serie de strategii și planuri¹⁴ (inclusiv IA+, o viziune ambițioasă pentru difuzarea rapidă a IA în șase domenii cheie, de la accelerarea cercetării și dezvoltării științifice până la îmbunătățirea capacității de guvernare)¹⁵. SUA poate fi considerată lider în domeniul IA, prin companii precum cei „șapte mari”: Alphabet, Amazon, Apple, Meta Platforms, Microsoft, NVIDIA și Tesla.

Nicio companie chineză nu se află în lista Forbes a celor mai promițătoare 50 de companii private din domeniul IA din lume (listă dominată de SUA).

¹⁴ <https://mattsheehan.substack.com/p/chinas-big-ai-diffusion-plan-is-here>.

¹⁵ Planul stabilește obiective concrete pentru implementarea unei serii de aplicații în 90% din sectoarele economiei în doar cinci ani. Printre instrumentele avute în vedere se numără asistenți IA omniprezenți, integrați în majoritatea aspectelor vieții, de la echipamente de producție la servicii municipale, precum și infrastructura orașelor inteligente, care poate optimiza fluxurile de trafic și consumul de energie în timp real. Sursa: Singer, S. (2025, September 2). China Wants to Integrate AI Into 90 Percent of Its Economy by 2030. It Won't Work, <https://carnegieendowment.org/emissary/2025/09/ai-china-90-percent-economy-why-wont-work?lang=en>.

Însă explicația pentru absența lor nu se regăsește în lipsa de talente, viziune, investiții, cazuri de utilizare sau randamentul investițiilor inițiale¹⁶, ci rezidă în faptul că situația lor financiară și practicile comerciale sunt opace (Nieva & Shrivastava, 2025).

Modelele open-source precum R1 și V3 de la DeepSeek au înregistrat performanțe comparabile și, în unele cazuri, chiar superioare celor americane, în ciuda restricțiilor impuse de controalele la export ale SUA. Alte modele, printre care Qwen3 de la Alibaba, care se situează în fruntea clasamentelor mondiale în ceea ce privește sarcinile de raționament și limbaj, și mai recent MiniMax M1, antrenat pe doar 512 unități de procesare grafică (GPU) Nvidia H800, au concurat cu succes cu modelele occidentale de top. Totodată, companii consacrate precum Baidu, Tencent și Zhipu AI au continuat să-și perfecționeze propriile modele lingvistice de mari dimensiuni, extinzând capacitatea modelelor, generalitatea sarcinilor și implementarea pe scară largă (Kuo, 2025).

Succesul Chinei se datorează amplitudinii educației sale în domeniul STEM¹⁷, densității infrastructurii sale informatice, maturității bazei sale de cercetare aplicată și capacității sistemului său de guvernare de a alinia investițiile, politicile și talentele. Bazele pentru dezvoltarea rapidă a IA generative în China au fost puse deja de mai bine de un deceniu. O directivă a Consiliului de Stat din 2017 – „Planul de dezvoltare a inteligenței artificiale de nouă generație” – a stabilit IA ca prioritate strategică națională. Aceasta a fost urmată de planuri de implementare la nivel de provincii și municipalități, însoțite de finanțare publică generoasă și un cadru de reglementare flexibil, care a oferit startupurilor din domeniul IA o marjă de manevră considerabilă.

În opinia specialiștilor occidentali, sectorul AI din China ar intra în declin fără acces la cipuri de ultimă generație, capital străin sau ecosisteme de cercetare deschise. Anunțul privind controalele stricte ale SUA asupra exportu-

¹⁶ A se consulta Snyder, E.A. and Bender, L. (2025, October 23). *The Top Ten AI Competitors*, Yale Insights, <https://insights.som.yale.edu/insights/the-top-ten-ai-competitors> în ceea ce privește prioritățile investitorilor în domeniul IA.

¹⁷ Acronim pentru educația în domeniul științei, tehnologiei, ingineriei și matematicii.

rilor¹⁸, inclusiv interdicțiile privind implicarea persoanelor din SUA în sectoare critice ale industriei chineze de semiconductori, a fost urmat de previziuni sumbre din partea experților privind viitorul sectorului tehnologic avansat din China. În pofida acestora, acumularea constantă de capacități instituționale și industriale este o realitate. China nu a făcut un salt înainte dintr-o dată, ci a avansat constant, prin ani de politici disciplinate și o coordonare a sectoarelor public și privat pe scară largă. Mai mult decât atât, China a promovat o societate pregătită să privească IA nu cu suspiciune, ci cu entuziasm (Graficul 1).

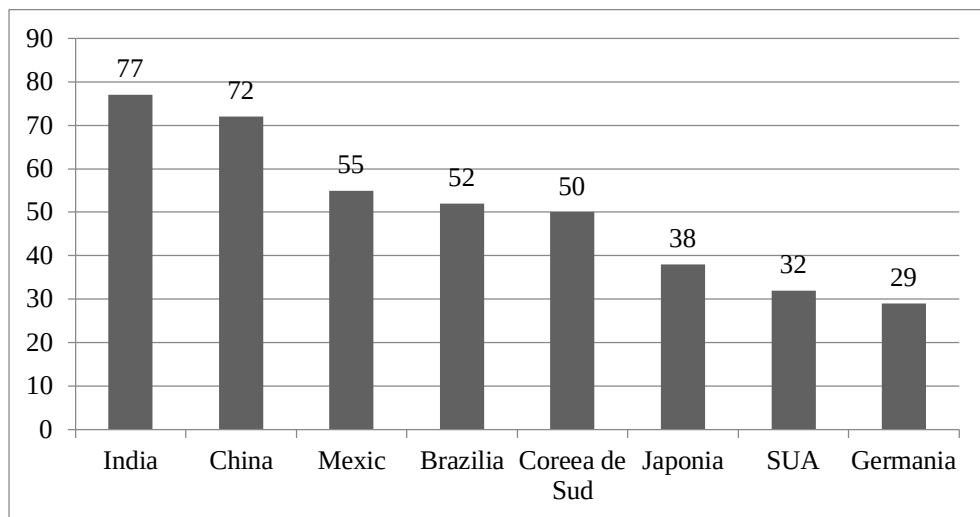
În acest context, merită a fi menționate și strategiile și tacticile companiilor chineze. Mai multe firme chineze, printre care High-Flyer AI, care a creat DeepSeek, au stocat preventiv zeci de mii de cipuri A100 înainte de intrarea în vigoare a restricțiilor comerciale din partea SUA. Alte firme au achiziționat GPU prin intermediari din Asia de Sud-Est. În paralel cu aceste soluții logistice, s-a recurs la investiții crescânde în proiectarea de cipuri la nivel național, conduse de seria Ascend a Huawei, și în fabricarea de semiconductori la nivel

¹⁸ În ultimii ani, SUA a recurs la controale asupra exporturilor, în special în ceea ce privește exporturile către China, pentru a proteja progresul IA în SUA. Una dintre primele măsuri drastice a fost adăugarea Huawei și a altor firme chineze pe „Lista entităților” a Biroului pentru Industrie și Securitate (BIS), parte a Departamentului Comerțului din SUA. BIS menține Lista entităților ca instrument cheie pentru controlul exportului, reexportului și transferului de bunuri, software și tehnologie provenite din SUA. Lista identifică persoane fizice, întreprinderi, instituții de cercetare și entități guvernamentale străine implicate în activități contrare intereselor de securitate națională sau de politică externă ale SUA. <https://www.sanctions.io/blog/bis-entity-list>. Restricțiile s-au intensificat în octombrie, prin interdicții la exportul de cipuri AI avansate, precum A100 și H100 de la Nvidia, împreună cu instrumente pentru fabricarea semiconducturilor. Chiar și variantele personalizate cu performanțe mai scăzute, precum H800 și A800 de la Nvidia, au fost în cele din urmă interzise în octombrie 2023. În 2025, BIS a adăugat noi companii chineze pe lista sa. Deși aceste controale au mărit frânat cercetarea din China pe termen scurt, ele au stimulat inovarea în materie de eficiență în întregul sector al IA din China. DeepSeek, de exemplu, pentru lansarea modelului său R1 în ianuarie 2025, a investit doar 5,6 milioane de dolari pentru antrenare pe aproximativ 2.000 de GPU Nvidia H800, într-o perioadă în care modelele comparabile din Occident necesitau o putere de calcul și un capital semnificativ mai mari. Sursa: Kuo, K. (2025, June 24). *Why China's AI breakthroughs should come as no surprise*, World Economic Forum.

național, SMIC producând cipuri folosind litografia cu ultraviolete profunde (DUV) în locul procesului mai avansat cu ultraviolete extreme (EUV), monopolizat de compania olandeză ASML (Kuo, 2025).

Cu ocazia summitului, au fost încheiate și alte acorduri. Acestea au subliniat eforturile Coreei de Sud în domeniul tehnologiei și al creșterii verzi. Directorul general al Nvidia, Jensen Huang, s-a întâlnit cu șefii mai multor conglomerate coreene, printre care Samsung, SK Group, Hyundai Motor și Naver, marcând eforturile accelerate ale Seulului de a deveni una dintre cele trei puteri mondiale în domeniul IA. Nvidia s-a alăturat unui parteneriat pentru furnizarea a 260.000 de cipuri avansate pentru promovarea IA în Coreea, alături de o asocierie în participațiune în valoare de 3 miliarde de dolari între Nvidia și Hyundai Motor Group. S-a promovat, de asemenea, cooperarea în domeniul energiei curate, prin angajamentul de accelerare a tranziției către energia regenerabilă și consolidarea lanțurilor de aprovizionare cu semiconductori.

Graficul 1: Ponderea adulților din anumite țări care declară că au încredere în tehnologia IA (%)

Sursa: Kuo (2025), pe baza unui sondaj din 2024, Edelman Trust Barometer, pe un eșantion de 32.000 de adulți în 28 de țări.

7.3 China și susținerea multilateralismului

7.3.1 Sprijinul Chinei pentru o ordine globală mai echitabilă

În perioada 22-23 noiembrie 2025, liderii Grupului celor 20 de economii majore ale lumii (G20)¹⁹ s-au reunit pentru summitul de două zile găzduit de Republica Africa de Sud la Johannesburg. Este prima reuniune la nivel înalt a G20 pe continentul african. După Indonezia, India și Brazilia, președinția sud-africană a G20 a fost a patra președinție consecutivă deținută de o țară din BRICS+²⁰, reprezentând Sudul Global. Liderii prezenți la summit au adoptat o declarație care cuprinde 122 de paragrafe. SUA și Argentina nu au semnat documentul complex, ce include angajamente ferme pentru cooperarea multilaterală și abordează probleme globale esențiale, precum schimbările climatice, reducerea datoriilor pentru țările sărace, securitatea alimentară, inteligența artificială și lanțuri echitabile de aprovizionare cu minerale critice (Jütten, 2025).

Reputatul economist de la Institutul Elcano, Miguel Otero Iglesias, subliniază că summitul G20 de la Johannesburg marchează un „punct de cotitură în istoria guvernantei economice globale” (Otero Iglesias, 2025). Pentru prima dată de la reuniunea inaugurală a G20 din 2008, Statele Unite (SUA) nu numai că nu au mai influențat agenda, dar au ales să boicoteze întregul proces. Președintele Donald Trump a refuzat să participe, invocând că „afrikanerii sunt uciși” în Republica Africa de Sud, iar drepturile omului nu sunt respectate²¹. Întrucât niciun oficial american de rang înalt nu a participat la

¹⁹ Alcătuit din 19 economii majore ale lumii, plus UE (membru de la lansarea organizației în 1999) și Uniunea Africană (din 9 septembrie 2023). G20 reprezintă aproximativ 87% din PIB-ul global, peste 77% din comerțul global și aproximativ 85% din populația mondială.

²⁰ Grupul format din Brazilia, Rusia, India, China și Republica Africa de Sud s-a extins în ianuarie 2024 (Egipt, Etiopia, Iran și Emiratele Arabe Unite) și ianuarie 2025 (Indonezia), ajungând la zece membri. Organizația internațională este cunoscută și sub denumirea de BRICS+.

²¹ Încă din februarie 2025, Președintele Donald J. Trump a semnat un decret prezidențial pentru a aborda încălcările grave ale drepturilor omului din Republica Africa de Sud, menționând confiscarea de proprietăți agricole ale minorității etnice afrikaner fără

summit, președintele sud-african Cyril Ramaphosa a încheiat reuniunea fără a înmâna ștafeta, conform tradiției, următoarei țări care va prelua președinția. Următorul summit este programat a avea loc în 2026 la Miami, Florida, iar într-o postare pe platforma Truth Social, Trump a anunțat că Republica Africa de Sud nu va fi invitată.

Deși nici președintele Chinei, Xi Jinping, nu a participat la summit, mesajele transmise de premierul Li Qiang în toate cele trei sesiuni de lucru evidențiază sprijinul Chinei pentru o ordine globală mai echitabilă, pentru reforma instituțiilor globale astfel încât acestea să reprezinte mai bine interesele țărilor în dezvoltare și pentru promovarea cooperării în domenii variate, precum dezvoltare, comerț și energie verde.

Inițiativele recente de consolidare a cooperării sino-africane creează un contrast izbitor cu politica tarifară a SUA (care a afectat principalii exportatori africani, printre care Lesotho, Madagascar, Mauritius, Botswana și însăși Republica Africa de Sud), dar și cu rezultatele summitului recent UE-Uniunea Africană, care nu a reușit să abordeze preocupările reale ale Africii.

7.3.2 Sinteza rezultatelor principale ale summitului G20²²

Sub mottoul „solidaritate, egalitate și durabilitate”, liderii G20 reuniți la Johannesburg au participat la trei sesiuni de lucru și au dezbătut provocările și prioritățile globale, în special legate de creșterea economică durabilă, dezvoltare și finanțare. Participanții au recunoscut că vulnerabilitățile legate de

despăgubiri. <https://za.usembassy.gov/fact-sheet-president-donald-j-trump-addresses-human-rights-violations-in-south-africa/>. Ulterior, a menționat chiar termenul de genocid. <https://www.bbc.com/news/articles/c9wg5pg1xp5o>. Populația afrikaner reprezintă un grup etnic sud-african, format din descendenți ai coloniștilor europeni din secolele XVII-XVIII, în principal olandezi, germani și hughenoti francezi, care vorbesc afrikaans ca limbă maternă. În Republica Africa de Sud, afrikaans este limbă oficială, fiind vorbită de aproximativ 14% din populație ca limbă maternă. <https://www.worlddata.info/languages/afrikaans.php>, <https://www.britannica.com/topic/Afrikaner>.

²² European Council (2025). G20 summit, South Africa, 22-23 November 2025, Main results, <https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/international-summit/2025/11/22-23/>.

datorii pot limita spațiul fiscal al țărilor îndatorate, în special al celor cu venituri mici, inclusiv capacitatea acestora de a combate sărăcia și inegalitatea și capacitatea de a investi în creștere și dezvoltare. Totodată, au reiterat rolul fundamental al băncilor multilaterale de dezvoltare în reducerea sărăciei, creșterea economică și dezvoltarea durabilă.

S-a evidențiat rolul esențial al comerțului în stimularea creșterii economice și a dezvoltării la nivel mondial, inclusiv în regiunile în dezvoltare. În acest context, s-a subliniat importanța Organizației Mondiale a Comerțului (OMC) în impulsionarea schimburilor comerciale și rolul major al normelor convenite în cadrul OMC pentru facilitarea comerțului mondial.

S-a reafirmat că securitatea energetică rămâne fundamentală pentru suveranitatea națională, dezvoltarea economică, stabilitatea și prosperitatea globală, în acest context fiind necesară îmbunătățirea capacităților de energie regenerabilă și a eficienței energetice la nivel global până în 2030, în conformitate cu circumstanțele naționale. La cea de-a zecea aniversare a Acordului de la Paris, liderii G20 și-au reafirmat angajamentul în combaterea schimbărilor climatice și au reiterat necesitatea majorării investițiilor globale pentru atingerea obiectivelor Acordului de la Paris. Pentru a asigura o creștere economică durabilă pe termen lung, liderii și-au exprimat sprijinul pentru intensificarea explorării mineralelor critice, ținând seama de: diversificarea surselor, rutelor, piețelor, amplasamentelor de prelucrare și lanțurilor valorice; standarde socioeconomice și de mediu solide și nediscriminatorii; reziliența lanțurilor valorice. A fost salutată adoptarea Cadrului G20 privind mineralele critice.

Liderii G20 și-au exprimat angajamentul de a valorifica potențialul tehnologiilor digitale și emergente, inclusiv al inteligenței artificiale (IA), și de a atenua riscurile ce însoțesc aceste tehnologii. Pentru a asigura dezvoltarea și utilizarea în condiții de siguranță a IA, liderii G20 consideră că trebuie abordate aspecte legate de drepturile omului, transparență, reglementare, etică, protecția datelor și guvernare. În acest sens, liderii au salutat, de asemenea, lansarea inițiativei „IA pentru Africa”.

7.3.3 Mesajele premierului chinez Li Qiang

În cadrul primei sesiuni de lucru, premierul Li Qiang a subliniat faptul că economia globală se confruntă din nou cu provocări majore, marcate de o intensificare a unilateralismului și a protecționismului, alături de escaladarea restricțiilor comerciale și a confruntărilor. Interesele divergente dintre actorii globali și slăbiciunile mecanismelor de cooperare internațională au devenit factori importanți care împiedică solidaritatea internațională. Premierul chinez a evidențiat rolul pe care G20 îl poate avea în abordarea acestor probleme. El a afirmat că ar trebui depuse eforturi concertate pentru a gestiona în mod adecvat disputele și fricțiunile prin consultări de pe poziții de egalitate.

Subliniind importanța multilateralismului, premierul Li Qiang a solicitat accelerarea reformei instituțiilor, inclusiv a Băncii Mondiale, a Fondului Monetar Internațional și a OMC. Premierul a solicitat, de asemenea, eforturi pentru consolidarea vocii țărilor în dezvoltare, în vederea construirii unei ordini economice și comerciale internaționale mai echitabile și mai deschise.

China a publicat un plan de acțiune pentru punerea în aplicare a Inițiativei G20 privind sprijinirea industrializării în Africa și în țările cel mai puțin dezvoltate, a doua mare economie a lumii sprijinind reducerea datoriilor țărilor în dezvoltare și totodată modernizarea Africii (fapt evidențiat de lansarea împreună cu Republica Africa de Sud a unei inițiative de cooperare în acest sens). China va înființa, de asemenea, Institutul pentru Dezvoltare Globală, pentru a promova dezvoltarea comună a tuturor țărilor²³.

În discursul său din cadrul celei de-a doua sesiuni, premierul chinez a solicitat consolidarea cooperării în domeniul tranziției verzi și al securității alimentare.

²³ În septembrie 2021, președintele chinez Xi Jinping a prezentat Inițiativa pentru dezvoltare globală (*Global Development Initiative, GDI*) în cadrul celei de-a 76-a sesiuni a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite (ONU), cu scopul de a accelera punerea în aplicare a Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă. De atunci, GDI a primit sprijinul și participarea a peste 100 de țări și organizații internaționale, inclusiv ONU. <https://en.cikd.org/knowledge-detail?id=1968212872159956994>.

În cadrul celei de-a treia sesiuni, Li Qiang a subliniat că noua revoluție tehnologică și transformare industrială se accelerează, aducând oportunități de dezvoltare fără precedent la nivel mondial, dar creând în același timp noi inegalități și decalaje de dezvoltare. Premierul chinez a îndemnat economiile G20 să promoveze aplicarea pe scară largă a inteligenței artificiale și guvernanta eficientă a acesteia. Totodată, s-a referit la utilizarea pașnică a mineralelor critice. În concluzie, mesajele sale au exprimat sprijinul Chinei pentru dezvoltarea Sudului global.

7.3.4 Consolidarea cooperării sino-africane

Cel mai larg cadru de cooperare China-Africa îl reprezintă inițiativa chineză a Noilor Drumuri ale Mătăsii (*Belt and Road Initiative, BRI*), planul emblematic al Chinei de politică externă, care finanțează în principal proiecte de infrastructură în țările în dezvoltare. De la lansarea BRI în 2013, investițiile chineze (contracte de construcții și investiții) au depășit 1.300 miliarde de dolari în proiecte derulate în aproximativ 140 de țări. În primul semestru al anului 2025, angajamentele Chinei în Africa s-au ridicat la aproximativ 39 de miliarde de dolari (30,5 miliarde de dolari contracte de construcții și restul investiții). În lista primilor cinci beneficiari în primul semestru al anului curent se află Nigeria (21 miliarde de dolari, locul I) și Tanzania (3,6 miliarde de dolari, locul IV) (Nedopil Wang, 2025). Se remarcă un trend ascendent pentru Africa în perioada recentă, de la 21,7 miliarde de dolari în 2023, la 29,2 miliarde de dolari în 2024 și 39 miliarde de dolari doar în primul semestru din 2025.

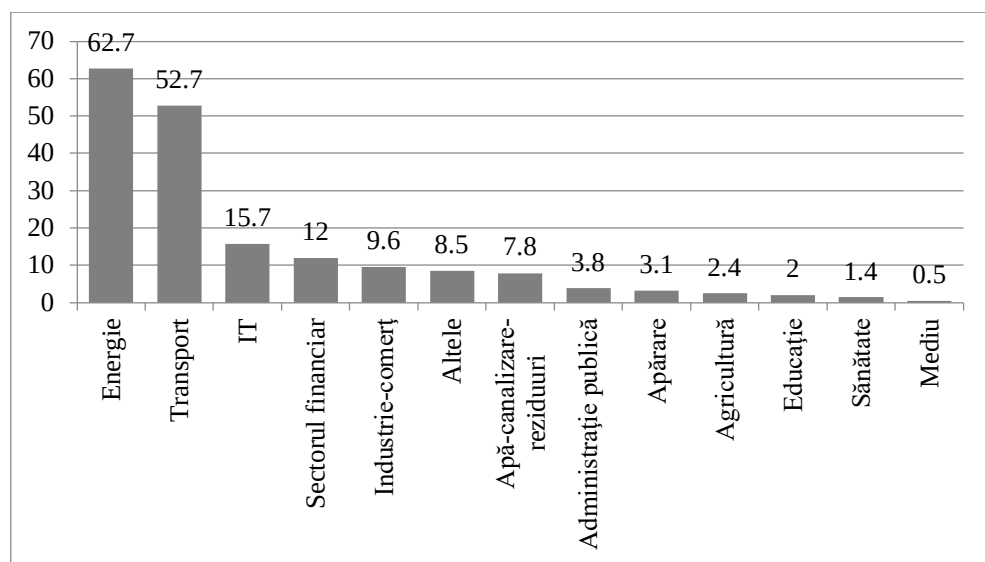
La Forumul BRI din octombrie 2023, guvernul chinez a declarat că următoarea etapă a BRI va fi dominată de proiecte de mai mică anvergură, dar inteligente, „small-yet-smart”, cu un accent sporit pe dezvoltarea verde și economia digitală.

Țările africane beneficiază de resurse financiare și prin Banca Asiatică de Investiții în Infrastructură (2016), Fondul de Dezvoltare China-Africa (din 2007)²⁴, Forumul pentru cooperarea China-Africa (Frimpong, 2024) și alte inițiative.

²⁴ A se consulta: <https://www.unido.org/node/84747>

În cadrul G20, China a propus în 2016 *Inițiativa pentru sprijinirea industrializării în Africa și în țările cel mai puțin avansate*. Aceasta a fost inclusă la punctul 35 din Declarația de la Hangzhou, având ca obiectiv *consolidarea potențialului de creștere și dezvoltare incluzivă prin opțiuni de politici voluntare, inclusiv prin: promovarea unei transformări structurale incluzive și durabile; sprijinirea dezvoltării agriculturii durabile și a agroindustrii; aprofundarea, extinderea și actualizarea bazei locale de cunoștințe și producție; promovarea investițiilor în energie durabilă și sigură, inclusiv în surse regenerabile și eficiență energetică; explorarea modalităților de dezvoltare a cooperării în domeniul producției industriale și al formării profesionale, precum și al infrastructurii și industriilor durabile și reziliente; sprijinirea industrializării prin comerț; valorificarea finanțării interne și externe și sprijinirea accesului echitabil la finanțare – cu accent pe femei și tineri; și promovarea științei, tehnologiei și inovării ca mijloace esențiale pentru industrializare*.

Graficul 2: Distribuția sectorială a împrumuturilor acordate țărilor africane de China, în perioada 2000-2023 (miliarde dolari)

Sursa: Boston University Global Development Policy Center. 2024. Chinese Loans to Africa Database. Retrieved from <http://bu.edu/gdp/chinese-loans-to-africa-database>.

Acces la finanțare: Potrivit datelor Universității din Boston, în perioada 2000-2023, China a acordat țărilor și regiunilor africane împrumuturi în valoare de peste 180 miliarde de dolari²⁵. De aceste împrumuturi au beneficiat toate țările africane, cu excepția Eswatini, pe fondul recunoașterii Taiwanului în data de 16 septembrie 1968 și menținerii de relații diplomatice neîntrerupte de atunci. Trebuie subliniat că Eswatini este singurul stat african cu relații diplomatice cu Taiwanul.

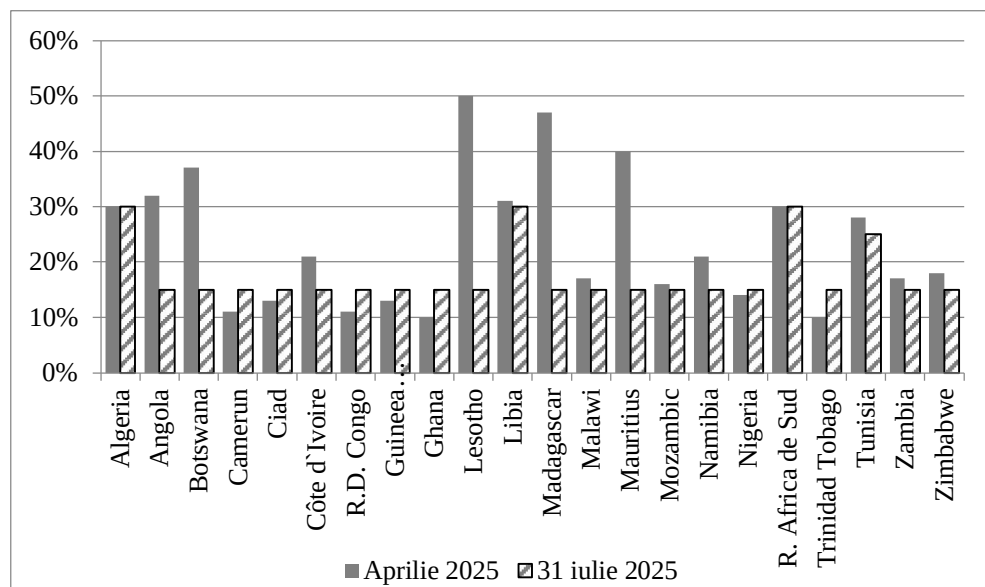
Principalul beneficiar al împrumuturilor în perioada 2000-2023 fost Angola (un sfert din totalul destinat Africii), urmată la mare distanță de Etiopia (8%) și Zambia (5%). În majoritatea sectoarelor, Angola s-a plasat pe primul loc (de exemplu, în energie, aproximativ 26 miliarde de dolari, urmată la mare distanță de Republica Africa de Sud cu 4,5 miliarde de dolari, Etiopia, 3,6 miliarde de dolari și Zambia, 3,1 miliarde de dolari). În schimb, în sectorul tehnologiei informației și comunicațiilor, Etiopia (3,1 miliarde de dolari) și Nigeria (1,4 miliarde de dolari) au fost principalii beneficiari, urmate de Angola (1,3 miliarde de dolari), Camerun (1,2 miliarde de dolari) și Ghana (1,1 miliarde de dolari). În sectorul financiar, principalul beneficiar a fost Egiptul (5,4 miliarde de dolari). Tot Egiptul s-a plasat pe primul loc la creditele din sectorul administrației publice (2,2 miliarde de dolari). În domeniul apărării, se remarcă Zambia (1,5 miliarde de dolari), iar în domeniul protecției mediului, Senegalul (0,5 miliarde de dolari).

Complementarități: La summitul Forumului pentru cooperare China-Africa din 2021 a fost adoptată Viziunea 2035 pentru Cooperarea China-Africa, care se aliniază cu propria Viziune 2035 a Chinei și cu Agenda Uniunii Africane la orizontul anului 2063. Conform documentului de cooperare, China și Africa mizează pe opt domenii majore de cooperare: 1) parteneriate în agenda de dezvoltare; 2) comerț/investiții/finanțare; 3) cooperare industrială; 4) cooperare verde; 5) sănătate; 6) schimburi interpersonale; 7) pace și securitate; și 8) cooperare în domeniul guvernancei globale²⁶.

²⁵ A se consulta: <https://www.bu.edu/gdp/chinese-loans-to-africa-database/>.

²⁶ <https://www.brookings.edu/articles/an-examination-of-the-2035-vision-for-china-africa-cooperation/>, http://www.focac.org/eng/zywx_1/zywj/202201/t20220124_10632442.htm.

Graficul 3: Nivelul taxelor vamale reciproce impuse țărilor africane de SUA în aprilie și iulie 2025 (selecție, %)

Sursa: *The White House* (2025).

Oportunități și riscuri: În iunie 2025, ca răspuns la politica comercială protecționistă a SUA, China și-a extins politica de taxe vamale zero pentru aproximativ 98% din produsele provenite din 53 de țări africane²⁷. Taxele vamale impuse de SUA în aprilie 2025 au ajuns la până la 50% asupra importurilor provenite de la principalii exportatori africani, inclusiv Lesotho (50%), Madagascar (47%), Mauritius (40%), Botswana (37%) și Republica Africa de Sud (30%) (Graficul 3). Deși nivelul taxelor vamale a fost redus la doar câteva

²⁷ Începând cu 1 decembrie 2024, China a acordat tratament preferențial la import (cu taxe vamale zero) tuturor țărilor cel mai puțin dezvoltate (LDC) cu care are relații diplomatice, inclusiv 33 de țări africane, pentru 100% din produsele lor. Recent, China și-a anunțat disponibilitatea de a negocia și semna acorduri de parteneriat economic pentru dezvoltare comună cu țările africane, de a aplica taxe vamale zero pentru 100% din liniile tarifare, de a promova liberalizarea și facilitarea comerțului și a investițiilor și de a încuraja intrarea pe piața chineză a mai multor produse africane. Xinhua (2025, June 20). *China's zero-tariff policy boosts African exports, value chains*.

luni de la anunțul din aprilie 2025 în majoritatea cazurilor, acesta este mult mai ridicat decât cel anterior anunțării impunerii de taxe reciproce²⁸. Aceste măsuri forțează, practic, exportatorii africani să se orienteze spre piețe alternative (Sadden, 2025).

În cadrul summitului G20 din noiembrie 2025, China și Republica Africa de Sud au lansat o nouă inițiativă de cooperare pentru a promova *modernizarea Africii*. Acest plan se bazează pe angajamentele asumate la Forumul de la Beijing din 2024 privind cooperarea China-Africa, unde China a prezentat 10 acțiuni de parteneriat pentru a sprijini dezvoltarea Africii. Elaborată în comun de China și partenerii africani, inițiativa vizează încurajarea investițiilor în Africa. Un aspect-cheie al inițiativei îl constituie infrastructura verde și mineritul verde.

Trebuie amintit că la summitul G20 de la Rio de Janeiro din 2024, președintele chinez Xi Jinping a anunțat o serie de măsuri menite să sprijine „Sudul global”. În prima sa declarație la summitul G20, Xi a afirmat că țara sa va sprijini dezvoltarea globală prin opt acțiuni, printre care inițiativa „de înaltă calitate” a Noilor Drumuri ale Mătăsii. China, împreună cu Brazilia, Republica Africa de Sud și Uniunea Africană au lansat cu acea ocazie o „Inițiativă de cooperare internațională pentru știință deschisă”, menită să canalizeze inovațiile științifice și tehnologice către țările din Sudul global. China a declarat, la summitul G20 de la Rio de Janeiro, că „a fost întotdeauna un membru al Sudului global, un partener de încredere și pe termen lung al țărilor în dezvoltare, precum și un actor activ în sprijinul dezvoltării globale”. Vocea tot mai puternică a țărilor din Sudul global în cadrul G20 a provocat un anumit disconfort în rândul țărilor avansate, ceea ce reprezintă o oportunitate pentru China, având în vedere legăturile economice și politice strânse pe care le are cu majoritatea țărilor africane (Baptista, 2024).

În pofida cooperării intense dintre China și țările Africane, se conturează o serie de critici cu privire la proiectele implementate, cea mai mare parte a

²⁸ Taxe de import care corespund nivelului taxelor pe care alte țări le aplică la importul de bunuri americane. Această politică are scopul de a crea o relație comercială mai echilibrată prin abordarea dezechilibrelor și barierelor comerciale.

acestora făcând referire la capcana îndatorării și situația unor țări de a fi forțate să se împrumute la Fondul Monetar Internațional pentru a-și rambursa datoriile sau chiar să concesioneze puncte strategice pe termen lung, ceea ce induce riscuri în materie de securitate națională. Firmele chineze sunt prezente în peste o treime din centrele comerciale maritime ale Africii – o prezență mai mare decât oriunde altundeva în lume (Nantulya, 2025). O preocupare legată de dezvoltarea portuară extinsă a Chinei în Africa este posibilitatea reutilizării porturilor comerciale pentru activități militare. Dezvoltarea de către China a portului Doraleh din Djibouti a fost prezentată inițial ca o afacere pur comercială, dar portul a devenit prima bază militară de peste mări a Chinei. Există temeri că acest model ar putea fi replicat în alte părți ale continentului (Nantulya, 2025).

7.3.5 Rezultate favorabile în formatul *Africa plus China*

la 25 de ani de la lansarea Forumului pentru cooperare China-Africa.

În contextul strategiilor tot mai pregnante de multialiniere, ce reconfirmă importanța teoriei realiste a relațiilor internaționale, se remarcă summiturile în formatul *Africa plus 1*. În general, pot fi identificate o serie de complementarități între Agendele și Strategiile proprii de dezvoltare pe termen lung și Agenda Uniunii Africane la orizontul anului 2063, orientată către dezvoltare socioeconomică incluzivă și sustenabilă.

Cronologic, cele mai vechi astfel de parteneriate sunt cele cu Franța (1973) și cu Țările Arabe (1977). Summitul cu Japonia este printre cele mai intense (Conferința Internațională de la Tokio pentru Dezvoltarea Africană, TICAD, organizată în parteneriat cu organizații internaționale, din 1993), fiind axat pe conectivitate, comerț, investiții și dezvoltare durabilă. Se remarcă și summiturile cu UE și China, lansate în 2000, după care au urmat și cele cu India și Turcia (din 2008), SUA (din 2014), Rusia (2019), Marea Britanie (pe investiții, din 2020), Arabia Saudită (2023), Italia și Coreea de Sud (2024).

Majoritatea acestor summituri au obiective variate de cooperare în domenii diverse. Arabia Saudită, de pildă, se concentrează asupra a patru domenii-cheie: asigurarea de minerale critice, securitatea alimentară, atragerea de

talente și puterea bazată pe persuasiune (soft power) (Golpadas, 2025). Obiectivele Viziunii 2030 legate de diversificarea economiei și integrarea în economia mondială se regăsesc în prioritățile Arabiei Saudite în Africa (Wisdorff, 2025). Planul Mattei al Italiei, în schimb, se concentrează pe investiții în energie, dar și agricultură și infrastructură, pentru a soluționa pe termen lung problema migrației.

„S-ar părea că toate puterile globale și chiar și puterile emergente sunt hotărâte să organizeze un summit cu Africa” (Mugo et al., 2025). În literatura de specialitate, opiniile cu privire la eficiența acestor summituri sunt împărțite. Potrivit unor experți internaționali, aceste reuniuni sunt un indiciu al importanței crescânde a Africii pe scena globală, putând aduce beneficii în planul comerțului, investițiilor, accesului la credite avantajoase și tehnologii. Pentru alții, summiturile Africa plus 1 nu sunt însă rentabile, consumă timp prețios și nu răspund așteptărilor. Mai mult, Africa pare a fi un câmp de luptă pentru marile puteri, care doresc să-și promoveze propriile interese (de la accesul la resurse, la convingerea liderilor africani de a lua partea uneia dintre tabere, într-un scenariu care amintește de Războiul rece) (Usman, 2023). Tocmai de aceea, în literatură, reprezentarea țărilor africane de către Uniunea Africană apare ca fiind soluția cea mai avantajoasă pentru acestea (Fabricius, 2025).

Din multitudinea de astfel de summituri, cel cu R.P. Chineză este cel mai consistent. La ediția a noua a summitului Forumului privind cooperarea China-Africa (septembrie 2024), președintele Xi Jinping a avut întâlniri bilaterale cu fiecare dintre șefii de stat și de guvern africani prezenți²⁹. El a reafirmat sprijinul Chinei pentru dezvoltarea fiecărei țări în parte, asumându-și angajamente specifice privind dezvoltarea infrastructurii, comerțul, investițiile, sprijinirea turismului și tranziția digitală, de la caz la caz. În cadrul întâlnirilor bilaterale și al declarației finale, liderii africani și-au reafirmat angajamentul față de principiul „O singură Chină” al Beijingului, recunoscând Taiwanul ca parte integrantă a Chinei continentale.

Președintele Xi a anunțat ridicarea relațiilor bilaterale ale Chinei cu toate țările africane care recunosc Republica Populară Chineză (toate, cu excepția

²⁹ Au participat 53 de delegații africane de nivel înalt, dintre care treizeci și șase au fost conduse de șefi de stat și prim-miniștri.

Eswatini) cel puțin la „nivelul strategic”. De asemenea, a ridicat relația cu întregul continent african la „o comunitate China-Africa permanentă, cu un viitor comun pentru noua eră”, transmițând că a doua mare economie a lumii se bazează pe ajutorul continentului pentru a construi o nouă eră a relațiilor internaționale (Neema, 2024). Accentul a fost pus pe modernizarea Africii, însă nu în sensul pur economic, ci ideologic (Neema, 2024), însemnând că fiecare partener are dreptul de a-și urma propria cale către modernizare, fără impunerea de norme din afară. Și China, și țările africane parcurg tranziția verde și cea digitală, însă în ritmul propriu, ținând cont de condițiile specifice. Aceasta contrastează cu rezultatele summitului UE-Africa din Luanda, Angola (24-25 noiembrie 2025), când tema principală a dezbaterilor nu a mai fost cooperarea bilaterală (comerț, investiții, dezvoltarea infrastructurii prin inițiativa europeană Global Gateway, eforturile de pace), ci Ucraina. Cel de-al șaptelea summit bilateral a avut ca titlu „Promovarea păcii și prosperității printr-un multilateralism eficient” (European Council, 2025).

Țările africane așteptau o cu totul altă dezbatere, și anume repararea prejudiciilor din perioada colonială. Deși în Declarația summitului este menționat acest aspect, UE nu este obligată să ia nicio măsură în acest sens³⁰.

7.4 Noua Ordine Economică Internațională inițiată de SUA, contestată de Sudul global

Ridicarea unui zid tarifar fără precedent de către președintele american Donald Trump pe parcursul anului 2025 și lansarea unei noi Strategii de securitate a Statelor Unite ale Americii (SUA) în decembrie 2025 anunțau deja o schimbare radicală în planul relațiilor internaționale în general și în relațiile celei mai puternice economii a planetei cu restul lumii, în particular. Încă din primul mandat, din 2017-2021, al președintelui Trump s-a remarcat o schimbare majoră de atitudine, însă amploarea schimbărilor deja implementate sau anunțate în cel de-al doilea mandat este fără precedent. Totodată, acțiunile

³⁰ A se consulta: <https://www.ghanaweb.com/blogs/nanistonews/The-EU-African-Union-Summit-failed-to-address-Africa-s-problems-as-focus-shifted-to-Ukraine-14797>.

întreprinse în ianuarie 2026 (arestarea președintelui Venezuelei) și declarațiile oficiale cu privire la Groenlanda, viitorul Organizației Tratatului Atlanticului de Nord (NATO) sau relațiile cu Uniunea Europeană (UE) anunță o Nouă Ordine Economică Internațională (NOEI) sub egida SUA³¹. Însă aceasta este contestată de majoritatea actorilor relevanți pe scena internațională.

Strategia „America pe primul plan” a fost lansată odată cu discursul inaugural din 2017 al președintelui. Aceasta se referă la politica externă și doctrina economică de bază a președintelui, care pune accentul pe interesul național, reducerea deficitelor comerciale, înăsprirea politicii de imigrare și acordarea priorității lucrătorilor și familiilor americane în luarea deciziilor, semnându-se trecerea de la multilateralism la unilateralism. Memorandumul cu privire la politica comercială „America pe primul plan”, din 10 ianuarie 2025, a evidențiat „stabilirea unei politici comerciale solide și revigorate, menite să promoveze investițiile și productivitatea, să consolideze avantajele industriale și tehnologice” ale SUA, să protejeze securitatea economică și națională și, „mai presus de toate, să aducă beneficii lucrătorilor, producătorilor, fermierilor, crescătorilor de animale, antreprenorilor și întreprinderilor americane” (The White House, 2025). Sunt bine-cunoscute negocierile pentru încheierea de acorduri-cadru cu toți partenerii majori, cu unii ajungându-se la o înțelegere, dar cu alții (de pildă India) remarcându-se intrarea relațiilor bilaterale în cea mai adâncă zonă de disconfort din ultimele decenii.

Tensionarea relațiilor cu parteneri-cheie a condus la accelerarea negocierilor de liberalizare a schimburilor comerciale dintre aceștia și alți jucători majori. În acest sens, este de menționat acordul de liber schimb (ALS) anunțat de UE și India în ianuarie 2026, acesta fiind al nouălea ALS încheiat de autoritățile de la New Delhi în ultimii patru ani.

Se observă distanțarea fermă a președintelui Trump de cadrul care a ghidat politica comercială a SUA timp de decenii. Politica comercială devine un instrument complex, având obiective multiple în planuri diverse. Aceasta joacă un rol central în „modelarea economiei interne și în consolidarea puterii de

³¹ Premierul canadian Mark Carney a criticat această schimbare și a adus argumente ferme în sprijinul acestei aserțiuni în discursul său de la Forumul Economic Mondial de la Davos.

negociere și a influenței în domeniile comercial, strategic și de securitate. În loc să fie utilizate în principal pentru a facilita rezultatele determinate de piață, măsurile de politică comercială sunt aplicate în moduri care reflectă accentul pus pe atragerea producției și a capacității în SUA sau sub controlul SUA” (Heerman, 2026). Practic, președintele Trump „a răsturnat ordinea economică internațională bazată pe reguli pe care America a condus-o timp de 80 de ani” (Lissner și Rapp-Hooper, 2025).

Având în vedere aceste schimbări profunde, în continuare ne concentrăm asupra anunțurilor și inițiativelor de la începutul anului 2026 (în legătură cu Venezuela, Groenlanda, relațiile cu NATO), incluzând și discursul președintelui Trump de la Forumul Economic Mondial de la Davos și reacțiile pe care acesta le-a generat.

7.4.1 Comentarii pe marginea unor aspecte menționate în discursul de la Davos³²

Într-un discurs de mai bine de o oră susținut la Forumul Economic Mondial în data de 21 ianuarie 2026, Președintele Trump a prezentat o serie de inițiative adoptate în cel de-al doilea mandat al său, pe care le consideră benefice pentru economia SUA. Majorarea taxelor vamale la importul de bunuri dintr-o serie de țări partenere se numără printre aceste măsuri. Totodată, președintele american a criticat NATO în fața colegilor membri ai alianței militare și, printre altele, a lansat critici la adresa liderilor mai multor națiuni, a imigranților somalezi din SUA și a energiei eoliene. El a amenințat aliații europeni și a repetat cererile sale privind proprietatea asupra Groenlandei. S-a angajat să nu folosească forța pentru a cuceri teritoriul semiautonom danez, ceea ce reprezintă singurul aspect pozitiv referitor la poziția sa față de cea mai mare insulă a lumii. În opinia sa, SUA trebuie să controleze Groenlanda „din motive de securitate națională și internațională”, având în vedere că „Rusia și China ar putea încerca să o exploateze”, iar acordarea controlului SUA este „o cerere foarte mică”.

³² A se consulta: <https://www.weforum.org/stories/2026/01/davos-2026-special-address-donald-trump-president-united-states-america/>.

Următorul citat din discurs arată că președintele este ferm convins că dobândirea Groenlandei de către SUA este alternativa cea mai bună pentru America și Europa: „Numai Statele Unite pot proteja această masă uriașă de pământ, această bucată uriașă de gheață, o pot dezvolta și îmbunătăți și o pot face astfel încât să fie bună pentru Europa, sigură pentru Europa și bună pentru noi. Și acesta este motivul pentru care solicit negocieri imediate pentru a discuta, încă o dată, achiziționarea Groenlandei de către Statele Unite – așa cum am achiziționat multe alte teritorii de-a lungul istoriei noastre. La fel cum au făcut multe națiuni europene, care au achiziționat teritorii.” Se face referire, de fapt, la preluarea de teritorii în perioada colonială, intervalul de mai bine de patru secole de expansiune europeană, când unele țări „aveau bogății mari, vaste, teritorii mari, vaste, peste tot în lume”. Unele „au mers în sens invers”, deoarece teritoriile coloniale s-au destrămat, însă unele națiuni „cresc”.

Președintele a declarat că, după cel de-Al Doilea Război Mondial, SUA au „redat Groenlanda Danemarcei”. Experții internaționali demonstrează însă că America nu avea dreptul să o redea, deoarece Groenlanda nu a fost nicicând teritoriu american. În 1933, un tribunal internațional – predecesorul Curții Internaționale de Justiție (CIJ) – a decis că Groenlanda aparține Danemarcei. În 1941, după capitularea Danemarcei în fața Germaniei în anul precedent, reprezentanții SUA și ai Danemarcei au semnat un acord care permitea SUA să apere Groenlanda. Acest lucru a condus la construirea de baze americane pe insulă, precum și la desfășurarea de trupe americane. Însă acordul nu a implicat un transfer de suveranitate, ceea ce înseamnă că Groenlanda nu a devenit niciodată teritoriu american (BBC, 2026).

În opinia președintelui Trump, preluarea Groenlandei de către SUA nu ar reprezenta o amenințare pentru NATO, ci ar spori considerabil securitatea întregii alianțe, deși SUA „sunt tratate foarte nedrept de NATO”. Președintele SUA a criticat organizația nord-atlantică și a afirmat că „Statele Unite plătesc practic 100% din costurile NATO”. Referindu-se la nivelul contribuțiilor țărilor membre ale alianței militare, el a declarat: „Nu au plătit 2% și acum plătesc 5%”. Însă niciuna dintre aceste afirmații nu este corectă. În perioada

recentă, cheltuielile SUA pentru apărare au reprezentat aproximativ 70% din totalul cheltuielilor țărilor NATO. În 2024, acest procentaj a scăzut la 65%, iar în 2025 se estimează că este de 62%, întrucât toate țările membre ale NATO urmau să cheltuiască pentru prima dată cel puțin 2% din PIB-ul lor pentru apărare. Președintele SUA a convins, într-adevăr, partenerii din NATO să se angajeze să cheltuiască mai mult pentru apărare, dar procentajul de 5% este un obiectiv pe termen lung, care urmează să fie atins până în 2035. În prezent, niciun membru al NATO nu a ajuns la 5%, deoarece, potrivit estimărilor, chiar și Polonia (țara care înregistrează cea mai ridicată pondere a cheltuielilor pentru apărare în PIB-ul său pentru apărare) a cheltuit în 2025 pentru apărare puțin sub 4,5% din PIB (BBC, 2026).

Critic fervent al energiei regenerabile (președintele american retrăgând, de altfel, sprijinul pentru acest sector, în favoarea energiei convenționale), acesta a atras atenția cu privire la prețul ridicat al energiei electrice în Europa. El a afirmat că sporirea numărului de turbine eoliene este echivalentă cu pierderi din ce în ce mai mari, iar energia eoliană generează pierderi.

Referitor la Venezuela, președintele Trump consideră că această țară a fost un loc „uimitor” timp de mulți ani, dar ulterior politicile adoptate au fost greșite. „Acum douăzeci de ani era o țară minunată, iar acum are probleme”. În opinia sa, SUA ajută Venezuela, care „va avea rezultate fantastice”. „Venezuela va câștiga mai mulți bani în următoarele șase luni decât a câștigat în ultimii 20 de ani”. Președintele american a subliniat faptul că toate marile companii petroliere revin în Venezuela, ceea ce semnifică revitalizarea sectorului petrolier.

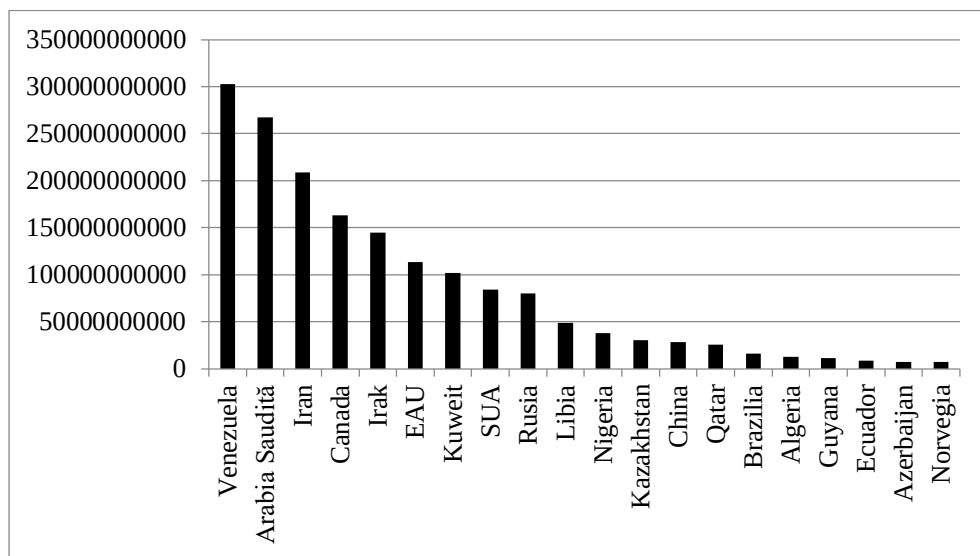
7.4.2 Preluarea controlului temporar asupra Venezuelei și a producției de țigări

Capturarea președintelui venezuelean Nicolás Maduro și a soției sale de către forțele americane, în dimineața zilei de 3 ianuarie 2026, și transferul lor forțat în SUA sunt descrise de experții internaționali drept „o provocare semnificativă pentru dreptul internațional”. Casa Albă afirmă că apără poporul american de consecințele devastatoare ale importului ilegal de droguri de către „narcoteroriști”, aceste consecințe fiind comparate cu un atac armat

împotriva SUA. Cu toate acestea, în dreptul internațional, numai un atac cu mijloace militare sau similare cu acestea poate fi considerat un motiv de autoapărare (Weller, 2026).

Maduro a negat cu vehemență că ar fi liderul unui cartel și a acuzat SUA că folosește „războiul împotriva drogurilor” ca pretext pentru a încerca să-l destituie și să pună mâna pe vastele rezerve de petrol ale Venezuelei (Faguy, 2026). Venezuela, unul dintre cei cinci membri fondatori ai Organizației Țărilor Exportatoare de Petrol (OPEC)³³, deține cele mai mari rezerve de țiței la nivel mondial (303 miliarde de barili, 17% din total), devansând Arabia Saudită (Graficul 4). Rezervele sunt concentrate în regiunea Orinoco, această centură conținând țiței extra-greu, în contrast cu țițeiul extras din Orientul Mijlociu, ceea ce determină ca producția să fie costisitoare (Reuters, 2026).

Graficul 4: Principalele țări deținătoare de rezerve de țiței la nivel mondial, în 2025 (barili)

Sursa: Reprezentare a autorului pe baza datelor <https://www.worldometers.info/oil/oil-reserves-by-country/>

³³ Arabia Saudită, Iran, Iraq, Kuweit, Venezuela.

Venezuela producea în anii 1970 aproximativ 3,5 milioane de barili pe zi, reprezentând peste 7% din valoarea totală la nivel mondial. Industria a fost naționalizată, în ianuarie 1976 fiind înființată compania Petroleos de Venezuela S.A., PDVSA. În anii 1990, au fost făcuți pași însemnați în direcția deschiderii sectorului pentru investițiile străine, însă după alegerea președintelui Hugo Chávez, în 1999, PDVSA a deținut majoritatea în toate proiectele din acest sector. Producția s-a menținut la un nivel ridicat în timpul președintelui Hugo Chávez (1999-2013), deși a marcat o tendință de scădere (Reuters, 2026). În perioada cât Hugo Chávez a guvernat țara, țiteiul a devenit un instrument-cheie al politicii externe. S-a conturat o rețea de alianțe cu țări precum Cuba, China, Iran și Federația Rusă, într-un cadru care combina furnizarea de energie cu accesul la resurse financiare, cooperarea tehnică și sprijinul diplomatic. Aceasta s-a consolidat în perioadele marcate de prețuri ridicate la țiței (2003-2008, 2011-2012) (Caraballo și Iniguez de Onzono, 2026).

Companiile americane Exxon și Conoco au părăsit Venezuela în 2007, activele lor fiind naționalizate³⁴. Dintre marile companii care operează în Venezuela merită a fi menționate: Chevron, NK Rosneft PAO, China National Petroleum Corporation, Eni SpA³⁵.

Din 2005, SUA a impus sancțiuni specifice persoanelor și entităților venezuelene care s-au implicat în acțiuni criminale, antidemocratice sau acte de corupție. Până la introducerea sancțiunilor, SUA era principalul importator de țiței din Venezuela, ulterior fiind devansată de China. Sub președinția lui Nicolás Maduro (2013-2026), prima administrație Trump a extins sancțiunile SUA. Administrația Biden a oferit o relaxare limitată a sancțiunilor pentru a încerca să-l stimuleze pe Maduro să organizeze alegeri prezidențiale libere și corecte. Maduro a revendicat victoria în alegerile din 2024, chiar și după ce rezultatele au indicat că a pierdut. În ianuarie 2025, Maduro a preluat funcția pentru un al treilea mandat, după o perioadă de represiuni postelectorale (Selke, 2026).

³⁴ Acestea refuzând să accepte un acord care impunea companiei de stat PDVSA să preia controlul majoritar asupra principalelor lor proiecte petroliere, ceea ce a determinat guvernul venezuelean să le confişte activele după ce companiile au ales să se retragă.

³⁵ <https://www.mordorintelligence.com/industry-reports/venezuela-oil-and-gas-market/companies>.

Caseta 1: Planul SUA în privința comercializării și producției de țiței venezuelean

Guvernul SUA a început comercializarea țițeiului venezuelean pe piața mondială în beneficiul SUA, al Venezuelei și al aliaților acestora. Au fost angajați cei mai importanți comercianți de mărfuri și bănci-cheie din lume pentru a executa și a oferi sprijin financiar pentru aceste vânzări de țiței și produse petroliere.

Toate încasările din vânzarea țițeiului și a produselor petroliere venezuelene vor fi depuse mai întâi în conturi controlate de SUA la bănci recunoscute la nivel mondial, pentru a garanta legitimitatea și integritatea distribuției finale a încasărilor.

Aceste fonduri vor fi distribuite în beneficiul poporului american și al poporului venezuelean, la discreția guvernului SUA. Vânzările de petrol vor începe imediat, cu o vânzare anticipată de aproximativ 30-50 de milioane de barili. Acestea vor continua pe termen nelimitat.

Transportul petrolului în și din Venezuela va fi efectuat prin canale legitime și autorizate, în conformitate cu legislația SUA și cu securitatea națională.

SUA ridică în mod selectiv sancțiunile pentru a permite transportul și vânzarea țițeiului și a produselor petroliere venezuelene pe piețele globale.

Va fi transportat țiței ușor în Venezuela, după cum este necesar, pentru a amesteca, îmbunătăți și optimiza producția și transportul țițeiului foarte greu (cu vâscozitate ridicată) din Venezuela.

Ca parte a modernizării, extinderii și îmbunătățirii semnificative necesare, SUA vor autoriza importul de echipamente, piese și servicii selectate pentru câmpurile petroliere, pentru a compensa imediat deceniile de declin al producției și pentru a stimula creșterea pe termen scurt. Acest lucru va implica tehnologie, expertiză și investiții din partea partenerilor americani și a altor parteneri internaționali din domeniul energiei.

Rețeaua electrică a Venezuelei este deteriorată și fragilă după ani de proastă gestionare socialistă, corupție și întreținere deficitară. La nivel național, producția de energie electrică a scăzut cu peste 30%, din cauza investițiilor insuficiente și a practicilor corupte și inadecvate de exploatare și întreținere. SUA va depune eforturi pentru a îmbunătăți rețeaua electrică, esențială pentru creșterea producției de petrol, a oportunităților economice și a calității vieții de zi cu zi a poporului venezuelean.

Sursa: US Department of Energy (2026, January 7).

În timpul președinției lui Maduro, producția de țiței a continuat să scadă, ajungând sub 0,5 milioane de barili pe zi în 2020 (Yacobucci, 2026). A urmat o tendință de creștere, iar media anului 2025 a fost de 1,1 milioane de barili pe zi sau 1% din valoarea totală la nivel mondial (Reuters, 2026). Experții internaționali apreciază că, în eventualitatea unei schimbări reale de regim, sancțiunile vor fi eliminate, iar investițiile încurajate, ceea ce va conduce la revigorarea producției. Președintele Trump a declarat deja că SUA se vor implica puternic în sectorul petrolier din Venezuela.

În data de 6 ianuarie 2026, președintele Trump a anunțat un acord energetic bilateral cu Venezuela, cu obiectivul de a consolida securitatea națională americană în emisfera vestică și a restabili Venezuela ca „aliat responsabil și prosper” al SUA. În fișa informativă de pe site-ul Departamentului American al Energiei se arată că „Venezuela a fost odată o națiune bogată și stabilă, ai cărei cetățeni beneficiau de vastele resurse naturale ale țării și se bucurau de un parteneriat economic puternic cu Statele Unite. Cu toate acestea, timp de mai bine de două decenii, liderii venezueleni au ales o cale mai întunecată, marcată de violență, corupție și socialism. Această schimbare a devastat economia Venezuelei, a sărăcit cetățenii și a finanțat terorismul global”. Planul președintelui american este descris în caseta anterioară (nr.1) (US Department of Energy, 2026). SUA au efectuat prima vânzare de țiței din Venezuela, în valoare de 500 milioane dolari, iar vânzări suplimentare sunt așteptate în perioada imediat următoare. Trump a anunțat că vor fi realizate investiții în valoare de cel puțin 100 de miliarde de dolari pentru refacerea sectorului energetic venezuelean (Delouya, 2026), deși liderii marilor companii occidentale prezenți la o reuniune la Casa Albă (în data de 9 ianuarie 2026) au fost sceptici.

Alături de Chevron (singura companie americană care operează în Venezuela prin intermediul unei companii mixte cu PDVSA), au fost anunțați ca participanți la dezbaterile de la Casa Albă cu Donald Trump: Exxon și ConocoPhillips (care au miliarde de dolari în creanțe restante împotriva guvernului, pe care le-au câștigat în cazuri de arbitraj) și reprezentanți de la Continental Resources (care și-a manifestat interesul de a coopera cu guvernul venezuelean), Halliburton, HKN, Valero, Marathon (toate americane), Shell (Marea Britanie), Trafigura (Singapore, al doilea mare comerciant de

țiței la nivel mondial), Vitol Americas (companie olandeză cu sediul în Elveția), Repsol (Spania), Eni (Italia), Aspect Holdings (SUA), Tallgrass (SUA), Raisa Energy (SUA) and Hilcorp (SUA). Spre deosebire de marile companii cotate la bursă (precum Exxon, al cărei director executiv a afirmat că Venezuela este o țară în care nu se poate investi în situația actuală), o serie de companii americane mai mici sunt pregătite să-și asume riscuri mari în așteptarea unor beneficii pe măsură (Alaska Beakon, 2026).

Alex Cranberg, fondatorul companiei Aspect Holdings, a afirmat în timpul reuniunii cu Donald Trump și actori majori din industria petrolieră, din 9 ianuarie, că „acesta este un moment de cotitură „rar”, atât pentru Venezuela cât și pentru poziția de lider al SUA în domeniul energetic în emisfera vestică. Astfel de momente... nu apar niciodată în condiții perfecte”. „Investitorii și guvernele fie se implică din timp și contribuie la modelarea rezultatelor, fie ajung mai târziu, în condițiile impuse de altcineva”. În opinia sa, dacă SUA nu se asociază cu Venezuela, atunci China, Iranul și Federația Rusă o vor face. Cranberg a afirmat că ar încuraja companiile americane să-și asume riscuri „îndrăznețe, dar inteligente” în țara sud-americană pentru a culege roadele, în loc să aștepte „circumstanțe care nu s-ar alinia niciodată complet” (Assis, 2026).

Asdrúbal Oliveros, economist venezuelean, estimează că economia țării sale va crește cu 10-12% în 2026, deși această creștere semnificativă maschează un punct de plecare scăzut pentru o țară devastată de ani de criză financiară. Înainte de atacul SUA, majoritatea economiștilor previzionau o stagnare sau o recesiune în țară în acest an. „Evenimentele recente au schimbat complet perspectivele economice”, a declarat Oliveros, iar „producția de petrol ar putea alimenta o adevărată relansare economică” (Kurmanaev, 2026).

Președinta interimară a Venezuelei, Delcy Rodriguez (din data de 5 ianuarie 2026), a declarat că Venezuela a încasat 300 de milioane de dolari din prima vânzare de țiței. Țițeiul venezuelean este vândut la un preț inferior celui de pe piață. Suma obținută va fi utilizată pentru a susține moneda țării, bolivarul, care a suferit o depreciere semnificativă (Hairsine, 2026). Bolivarul s-a depreciat cu aproape 480% în 2025, cursul de schimb la începutul anului 2026

fiind de 301,37 bolivari pentru un dolar, comparativ cu 52,02 bolivari pentru un dolar la începutul anului 2025. Însă, având în vedere penuria de dolari, aproximativ două treimi din tranzacții au loc pe piața neagră, unde cursul este de aproximativ 560 bolivari pentru un dolar. Ținând cont că prețurile pentru alimente, chirie, transport și bunuri importate sunt stabilite, de obicei, pe baza cursului de pe piața neagră, în timp ce multe salarii continuă să fie plătite în bolivari, se remarcă erodarea constantă a veniturilor reale ale populației (Hajdari, 2026).

Trebuie subliniat faptul că forțele militare americane au capturat, în perioada decembrie 2025-ianuarie 2026, o serie de petroliere transportând țiței din Venezuela, ca parte a eforturilor ample ale Administrației Trump de a prelua controlul asupra țițeiului din această țară sud-americană. În data de 20 ianuarie 2026, au capturat al șaptelea petrolier cu țiței din Venezuela. Reprezentanți din administrația republicană au clarificat că aceasta este o modalitate de a genera lichidități, în contextul eforturilor de reconstrucție a industriei petroliere devastate din această țară și de redresare a economiei venezuelene.

7.5 Concluzii

SUA și China au abordări diferite în privința relațiilor internaționale. Abordarea președintelui american Trump a evidențiat preferința sa pentru negocierile bilaterale cu parteneri-cheie, pentru a-și pune în aplicare strategia „America pe primul plan”. Se relevă astfel un sistem al relațiilor internaționale în care diplomația personală înlocuiește din ce în ce mai mult procesul instituțional. În schimb, președintele chinez Xi Jinping pune accentul pe cooperarea multilaterală în vederea stimulării schimburilor comerciale și a dezvoltării economice.

În 2026, China va găzdui summitul APEC pentru a treia oară. Viitoarea reuniune va avea loc în orașul chinez Shenzhen, un adevărat simbol al integrării economice a Chinei în economia mondială și al inovării. În calitate de gazdă a APEC pentru anul viitor, China va stabili agenda forumului în

contextul incertitudinii privind politica comercială a SUA. Se așteaptă ca președintele Xi Jinping să promoveze inițiative multilaterale, cum ar fi o potențială zonă de liber schimb în Asia-Pacific. În opinia experților internaționali, summitul din 2026 va testa capacitatea APEC de a promova o cooperare semnificativă, în ciuda rivalității strategice dintre cele două mari puteri, SUA și China.

În contrast cu experiențele recente nefavorabile ale țărilor africane cu parteneri importanți precum SUA și UE, relațiile Africii cu R.P. Chineză au urmat un alt curs. China a rămas cel mai mare partener comercial al Africii pentru al 16-lea an consecutiv în 2024, comerțul bilateral atingând un volum valoric-record, de 295,6 miliarde de dolari, în creștere cu 4,8% față de 2023, în timp ce cooperarea în domenii precum investițiile, industria și tehnologia continuă să se aprofundeze³⁶. China continuă eforturile de liberalizare, în antiteză cu tendințele protecționiste ale SUA. China este al treilea investitor important în Africa, după UE și SUA (UNCTAD, 2025). Țările africane beneficiază de resurse financiare considerabile prin proiectele derulate în cadrul BRI, prin Banca Asiatică de Investiții în Infrastructură, Fondul de Dezvoltare China-Africa, Forumul pentru cooperarea China-Africa și alte inițiative. În pofida riscurilor pe care le evidențiază experții internaționali, China rămâne un partener de încredere, flexibil, care nu impune alte condiții decât respectarea principiului „O singură Chină”. Summitul G20 din noiembrie 2025 a reconfirmat angajamentul pe termen lung al Chinei în favoarea multilateralismului, ceea ce este și în interesul Africii.

Studiul de caz privind Venezuela arată că SUA sunt pregătite în continuare să aibă resurse să intervină în afacerile interne ale altor țări. Este un mod de a apăra interesele companiilor americane cărora li s-au confiscat activele în trecut, din cauza refuzului de a se conforma legilor de naționalizare din Venezuela. Președintele american privește relațiile internaționale din perspectiva unui om de afaceri de succes. Memorandumurile și fișele informative de pe site-ul Casei Albe arată că Donald Trump este încrezător în eficiența inițiativelor sale.

³⁶ A se consulta: <https://www.globaltimes.cn/page/202505/1334585.shtml>.

Noua Ordine Economică Internațională sub egida SUA poate fi descrisă drept una în care SUA recurg la forță și putere pentru a-și apăra interesele. Nu se mai respectă regulile, principiile și disciplinele din tratatele și acordurile anterioare, organizațiile internaționale sunt din ce în ce mai slăbite, iar multilateralismul susținut odinioară este înlocuit de unilateralismul reflectat de „America pe primul plan”. Interesul comun este sacrificat în numele interesului național, realitate demonstrată de retragerea SUA dintr-o serie de organizații și acorduri internaționale (inclusiv din Acordul de la Paris). Alți actori majori, precum UE, China și India nu urmează același model, ci își unesc forțele (UE-India, China-India). Aceasta este dovada că o NOEI sub egida SUA, care neagă multilateralismul, nu este acceptată. Explicația rezidă în faptul că majoritatea preferă caracterul previzibil al relațiilor internaționale. Atunci când incertitudinea ajunge forța dominantă, toți partenerii au de suferit.

Referințe bibliografice

- Alaska Beakon (2026, January 12). Hilcorp operates Alaska's largest oil field. Its chairman says they're going to Venezuela, <https://alaskabeacon.com/2026/01/12/hilcorp-operates-alaskas-largest-oil-field-its-chairman-says-theyre-going-to-venezuela/>.
- APEC (2025, October). *APEC in Charts 2025*, APEC Secretariat.
- Assis, C. (2026, January 14). He was in the room for Trump's Venezuela pitch. Now this American oilman says he's ready to start drilling, Market Watch.
- Bao, A. (2025). *China retaliates with additional tariffs of up to 15% on select U.S. imports starting Feb. 10*, February 4, CNBC.
- Baptista, E. (2024, November 19). *China's Xi announces steps to support 'Global South' at G20 summit*, Reuters.
- BBC (2026, January 21). *Fact-checking Trump's Davos speech*, <https://www.bbc.com/news/articles/c301jgd1qj6o>.
- Brookings (2025, November 5). *What happened when Trump met Xi?*, <https://www.brookings.edu/articles/what-happened-when-trump-met-xi/>.

- Buchwald, E. (2025). *China and Canada immediately retaliate against Trump's tariffs. Mexico is next*, March 4, CNN.
- Caraballo, C. and Iniguez de Onzono, J. (2026, January 13). Venezuela's 'black gold' allies: Caracas' links to Cuba, China, Russia and Iran, Euronews.
- Cash, J. and Zhang, Y. (2025). *China raises duties on US goods to 125%, calls Trump tariff hikes a 'joke'*, Reuters, April 11.
- Delouya, S. (2026, January 15). The US has officially started selling Venezuelan oil, CNN.
- European Council (2025). G20 summit, South Africa, 22-23 November 2025, Main results, <https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/international-summit/2025/11/22-23/>.
- Fabricius, P. (2025, June 14). *First Korea-Africa Summit: another missed opportunity for Africa*, Institute for Security Studies.
- Faguy, A. (2026, January 4). Trump says US will 'run' Venezuela and 'fix oil infrastructure', BBC, <https://www.bbc.com/news/articles/cd9enjee3go>.
- Frimpong, P. (2024, June 11). *Relevance of FOCAC in the context of 'Africa+1' Summitry*, <https://africachinacentre.org/relevance-of-focac-in-the-context-of-africa1-summitry/>.
- Gopaldas, R. (2025). *Saudi Arabia in Africa: the Kingdom courts the continent*, Institute for Security Studies.
- Hairsine, K. (2026, January 21). Venezuela receives \$300M in proceeds from first US oil sale, DW.
- Hajdari, U. (2026, January 1). Venezuelan bolívar-dollar rate jumps to nearly 480% as sanctions bite deepens, Euronews.
- Harithas, B., Meng, K., Brown, E., and Mouradian, C. (2025). *Liberation Day Tariffs Explained*, Center for Strategic and International Studies, April 3, <https://www.csis.org/analysis/liberation-day-tariffs-explained>.
- Heerman, K. (2026, January 21). What is Trump's 'America First' trade policy agenda?, Brookings.
- Huld, A. (2025). *Trump Raises Tariffs on China to 145% – Overview and Trade Implications*, April 11, China Briefing.
- Jütten, M. (2025, November). *Outcome of the 2025 G20 Leaders' Summit in Johannesburg, South Africa*, EPRS European Parliamentary Research Service.

- Kuo, K. (2025, June 24). *Why China's AI breakthroughs should come as no surprise*, World Economic Forum.
- Kurmanaev, A. (2026, January 15). US races to sell Venezuelan oil, transforming ties with former foe, Business Standard.
- Lamb, K. and Ratcliffe, R. (2025). *Asian countries riven by war and disaster face some of steepest Trump tariffs*, April 3, The Guardian.
- Lawder, D., Ljunggren, D., and Madry, K. (2025). *Trump triggers trade war, price hikes with tariffs on Canada, China and Mexico*, March 5, Reuters.
- Lawder, D. and Anand, N. (2025). *Bessent sees de-escalation in US-China trade tensions, talks to be 'a slog'*, April 22, Reuters.
- Lissner, R., Rapp-Hooper, M. (2025, October 22). Trump is Forcing the World into a New Era of Disorder, The New York Times.
- Kimball, S. (2026, January 9). Trump says oil companies will spend \$100 billion in Venezuela with U.S. protection, CNBC.
- Mai, H. (2025, October 14). *History to meet diplomacy at Gyeongju's APEC Summit*, Viet Nam News.
- Mugo, W., Maluki, P., and Sciborski, R.J. (2025). Africa Plus 1 Summits Diplomacy: Highlighting the Forum for China-Africa Cooperation (FOCAC) Summits, Africa Journal of International Studies, Second Issue, May.
- Nantulya, P. (2025, March 10). *Mapping China's Strategic Port Development in Africa*, Africa Center for Strategic Studies.
- Nedopil Wang, C. China Belt and Road Initiative (BRI) investment reports. *Green Finance & Development Center*.
- Neema, C.-G. (2024, November 21). *What FOCAC 2024 Reveals About the Future of China-Africa Relations*, Carnegie Endowment for International Peace, <https://carnegieendowment.org/research/2024/11/what-focac-2024-reveals-about-the-future-of-china-africa-relations?lang=en>.
- Nieva, R. and Shrivastava, R. (2025). *These Chinese AI Companies Could Be The Next DeepSeek*, Forbes.
- Oakes, N. (2025, November 6). *Inside the APEC Summit Where Great Power Competition Overshadowed Trade*, Modern Diplomacy.

- Office of the United States Trade Representative (USTR) (2025). *2025 Trade Policy Agenda and 2024 Annual Report of the President of the United States on the Trade Agreements Program*, February.
- Otero Iglesias, M. (2025, November 28). *The G20 without the US: multilateralism after hegemony?*, Real Instituto Elcano.
- Park, S.R. (2025, November 4). *APEC Summit Sees Flurry of Deals, Uneasy U.S.-China Truce*, Asia Pacific Foundation of Canada (APF Canada).
- Puri, S. (2025, November 4). *Has Trump's Asia tour reassured the US's Asian allies?*, Chatham House.
- Reuters (2025, November 1). *China's Xi pushes for global AI body at APEC in counter to US*, <https://www.reuters.com/world/china/chinas-xi-pushes-global-ai-body-apec-counter-us-2025-11-01/>.
- Reuters (2026, January 5). *Venezuela's oil and mining sectors: large potential, weak infrastructure*.
- Richter, F. (2025). *Trade war – U.S. Trade Deficit with China is 30% off Its Peak*, April 14, Statista.
- Sadden, E. (2025). *China offers zero tariffs to 53 African nations amid US trade tensions*, S&P.
- Sayankina, S. (2025, November 4). *What the 2025 APEC Summit Means for South Korea's AI Ambitions – The deliverables from the Gyeongju Summit emphasized the heavy emphasis that Seoul is placing on AI*, The Diplomat.
- Seelke, C.R. (2026, January 16). *Venezuela: Overview of U.S. Sanctions Policy*, Library of Congress.
- Shalal, A., Lawder, D. and Chen, L. (2025). *US, China to hold ice-breaker trade talks in Geneva on Saturday*, May 7, Reuters.
- Singer, S. (2025, September 2). *China Wants to Integrate AI Into 90 Percent of Its Economy by 2030. It Won't Work*, <https://carnegieendowment.org/emis-sary/2025/09/ai-china-90-percent-economy-why-wont-work?lang=en>.
- Snyder, E.A. and Bender, L. (2025, October 23). *The Top Ten AI Competitors*, Yale Insights, <https://insights.som.yale.edu/insights/the-top-ten-ai-competitors>
- The State Council Information Office (2025). *Full text: China's Position on Some Issues Concerning China-US Economic and Trade Relations*, http://english.scio.gov.cn/whitepapers/2025-04/09/content_117814362_3.html.

- Thornton, S. (2025, November 9). *Trump's Asia trip a surprising success*, East Asia Forum.
- UNCTAD (2025, June 19). *Africa: Foreign investment hit record high in 2024*, <https://unctad.org/news/africa-foreign-investment-hit-record-high-2024>.
- US Department of Energy (2026, January 7). FACT SHEET: President Trump is Restoring Prosperity, Safety and Security for the United States and Venezuela, <https://www.energy.gov/articles/fact-sheet-president-trump-restoring-prosperity-safety-and-security-united-states-and>.
- Usman, A. (2023, August 16). *Africa should push back against 'One-Plus-Africa' diplomatic summits*, <https://blogs.lse.ac.uk/africaatlse/2023/08/16/africa-should-push-back-against-one-plus-africa-diplomatic-summits/>.
- The White House (2025, January 20). America First Trade Policy, <https://www.whitehouse.gov/presidential-actions/2025/01/america-first-trade-policy/>.
- Weller, M. (2026, January 4). The US capture of President Nicolás Maduro – and attacks on Venezuela – have no justification in international law, Chatham House, <https://www.chathamhouse.org/2026/01/us-capture-president-nicolas-maduro-and-attacks-venezuela-have-no-justification>.
- Wisdorff, A. (2025, September). *Saudi Arabia's foreign policy*, EPRS European Parliamentary Research Service.
- Yacobucci, B.D. (2026, January 9). *Venezuela Oil Sector: Context for Recent Developments*, Library of Congress.

CAPITOLUL 8

RELAȚIILE CHINEI CU INDIA ÎN CONTEXTUL MAI LARG AL PARTENERIATELOR BILATERALE ȘI AL „ZIDULUI TARIFAR” ÎNȚIAT DE SUA

Iulia Monica OEHLER-ȘINCAI

În 2025 s-au împlinit 75 de ani de la stabilirea relațiilor diplomatice dintre India și China. După suișuri și coborâșuri, ciocnirile din iunie 2020 de la Galwan, de pe Linia de control efectiv (LAC)¹, au condus, practic, la înghețarea relațiilor bilaterale. Anunțul referitor la încheierea unui acord privind frontierele în octombrie 2024 a creat premisele pentru normalizarea relațiilor bilaterale (Impact and Policy Research Institute, 2025), iar de atunci au fost făcuți o serie de pași importanți în direcția atenuării tensiunilor dintre China și India. Participarea Premierului Narendra Modi la summitul Organizației de Cooperare de la Shanghai (SCO) de la Tianjin din 31 august-1 septembrie 2025 ar trebui privită ca punctul culminant al eforturilor depuse de India și China pentru a restabili relațiile după o perioadă tensionată (Chatham House, 2025). Cu toate acestea, în ciuda progreselor semnificative, tensiunile persistă.

¹ Linia de control efectiv este granița neoficială care separă teritoriile controlate de India și China, formată după războiul sino-indian din 1962. Nu este o graniță *de jure*, ceea ce a condus la interpretări și revendicări diferite din partea ambelor țări. India susține că LAC are o lungime de aproximativ 3.488 km, în timp ce China susține că are aproximativ 2.000 km. LAC se întinde pe trei sectoare – vestic, central și estic – și este împărțită de trecătoarea Karakoram în vest și de linia MacMahon în est.

8.1 Un pas semnificativ în direcția reconcilierii sino-indiene

La întâlnirea de la Tianjin, premierul indian Narendra Modi și președintele chinez Xi Jinping au descris țările lor ca fiind mai degrabă parteneri de dezvoltare decât concurenți. Cu toate acestea, există o serie de provocări de depășit.

India se confruntă cu un deficit comercial semnificativ în relație cu China (99,2 miliarde de dolari în comerțul cu bunuri la nivelul anului 2024) (Chen & Chu, 2025). Un alt aspect important este relația strânsă a Chinei cu Pakistanul. În plus, în luna mai 2025, China a oprit exportul de îngrășăminte esențiale către India în perioada crucială de însămânțare din vară. De asemenea, a restricționat exportul de magneți pe bază de pământuri rare (utilizați la fabricarea vehiculelor electrice), la scurt timp după ce ministrul chinez de externe a promis să elimine restricțiile de export pentru acești magneți, în timpul vizitei sale în India din luna august (Roche, 2025a).

Experții de la Chatham House evidențiază că, pe termen scurt, relațiile bilaterale vor continua, probabil, să se îmbunătățească. India este conștientă că nu-și poate îndeplini aspirațiile de dezvoltare economică fără cooperarea cu China, unul dintre principalii săi parteneri comerciali. Totodată, tensiunile dintre India și Statele Unite ale Americii, generate de taxe vamale de 50% impuse de Administrația Trump, accelerează apropierea Indiei de China. Însă, deopotrivă China și India sunt extrem de sensibile la orice amenințare la adresa suveranității și integrității lor teritoriale. Animositatea dintre cei doi parteneri strategici nu se limitează la disputa teritorială nerezolvată. Ambele țări sunt îngrijorate de prezența celeilalte în periferia lor, fie că este vorba de relația Beijingului cu Pakistanul sau de primul exercițiu naval comun al Indiei cu Filipine, desfășurat în august 2025 (Chatham House, 2025).

Comunicatul indian al întâlnirii Modi-Xi a făcut referire la necesitatea „unei lumi multipolare și a unei Asii multipolare”, în timp ce comunicatul chinez al aceleiași întâlniri a făcut referire la „o lume multipolară și o mai mare democrație în relațiile internaționale” (fără a face vreo referire la „o Asia multipolară”), ceea ce sugerează percepții diferite ale celor două țări asupra ordinii regionale. Este semnificativ faptul că vizita premierului Modi în China

a fost precedată de participarea la cel de-al 15-lea summit India-Japonia. La reuniunea la nivel înalt care a avut loc în perioada 29-30 august 2025, în Japonia, prim-ministrul japonez Shigeru Ishiba a prezentat planuri de investiții în valoare de 10 trilioane de yen (68 de miliarde de dolari) pentru aprofundarea relațiilor comerciale bilaterale cu India în următorii 10 ani. Investițiile vor ajuta companiile japoneze din domenii precum inteligența artificială și semiconductorii să se extindă în India. Mai mulți lucrători indieni specializați vor fi acceptați de companiile din Japonia, ca parte a planului de stimulare a economiei Indiei prin construirea unor relații economice mai strânse între cele două țări (Baba, 2025).

De asemenea, este de remarcat faptul că premierul Modi a luat parte la summitul SCO, dar nu și la parada organizată de China de Ziua Victoriei (marcând 80 de ani de la victoria asupra Japoniei), din 3 septembrie 2025 (Baba, 2025).

8.2 Dublarea de către SUA a taxelor vamale la importurile din India

Președintele SUA, Donald Trump, a dublat nivelul taxelor vamale la importurile din India până la 50%, măsură care a intrat în vigoare în data de 27 august 2025, afectând puternic relațiile dintre cei doi parteneri strategici. O taxă punitivă de 25%, impusă din cauza achizițiilor de petrol rusec de către India, a fost adăugată la taxa anterioară de 25%². Trebuie subliniat faptul că, până de curând, Washingtonul nu a manifestat nicio obiecție față de achizițiile de țiței din Federația Rusă de către alte țări. De exemplu, nu au fost luate măsuri similare nici măcar împotriva Chinei, un cumpărător și mai important de țiței rusec decât India (Lawder & Kumar, 2025).

Taxele totale impuse de SUA la importurile din India ajung la 50% pentru produse variate, precum articole de îmbrăcăminte, pietre prețioase și bijuterii,

² Justificată de autoritățile de la Washington pe baza deficitului comercial al SUA în sfera comerțului cu bunuri în relație cu India în valoare de 45,8 miliarde de dolari în 2024, ținând cont de piața indiană extrem de protejată.

încălțăminte, articole sportive, mobilier și produse chimice. Aceste taxe sunt printre cele mai mari impuse de SUA și aproximativ la fel de mari ca și cele impuse Braziliei și Chinei. Deocamdată, nu sunt semnale că negocierile dintre Washington și New Delhi vor fi reluate. Pe parcursul celor cinci runde de negocieri nu s-a ajuns la un acord comercial pentru reducerea taxelor vamale americane la aproximativ 15%, nivel similar cu cel oferit de acordurile încheiate de SUA cu Japonia, Coreea de Sud și Uniunea Europeană (Lawder & Kumar, 2025).

Acțiunile întreprinse de președintele Donald Trump de când a preluat al doilea mandat al său la Casa Albă au dat o lovitură puternică eforturilor succesive ale guvernelor americane de a construi o relație solidă cu India, care să acționeze ca un „bastion împotriva dominației chineze în Indo-Pacific”. În opinia experților internaționali, schimbarea sa de poziție nu va face decât să ajute eforturile Chinei de a se prezenta ca un interlocutor internațional mai fiabil. Imprevizibilitatea Americii va fi un impediment serios în calea acțiunilor de persuasiune a marilor națiuni, precum India, că ar trebui să se distanțeze de Beijing sau de Moscova (Financial Times, 2025).

La câteva zile după ce SUA au impus taxe vamale de 50% asupra majorității importurilor din India, prim-ministrul indian Narendra Modi a efectuat prima sa vizită în China din ultimii șapte ani, în perioada 31 august – 1 septembrie 2025. Cu toate acestea, vizita a fost planificată cu mult înainte de deteriorarea bruscă a relațiilor dintre India și SUA (Roche, 2025a). Modi s-a alăturat președintelui chinez Xi Jinping și altor lideri, inclusiv președintelui rus Vladimir Putin, la summitul SCO din Tianjin. Participarea sa marchează o îmbunătățire a relațiilor dintre New Delhi și Beijing, care se răciseră în 2020 îndeosebi din cauza conflictelor de-a lungul frontierei disputate din Himalaya (Financial Times, 2025).

8.3 Normalizarea relațiilor bilaterale

Anunțul unui acord din octombrie 2024 privind frontierele a creat premise pentru o apropiere incipientă: Modi și președintele chinez Xi Jinping s-

au întâlnit în marja summitului BRICS de la Kazan, iar reuniunile reprezentanților speciali au fost reluat în decembrie 2024. Alte reuniuni au abordat angajamente „centrate pe oameni”, precum reluarea unui pelerinaj hindus (Kailash Manasarovar Yatra), accelerarea eliberării vizelor și reluarea zborurilor directe (Chatham House, 2025).

Modi a vorbit despre „eforturile de a restabili condițiile de dinainte de 2020”, în timp ce Xi s-a referit la relațiile bilaterale ca la un „tango între dragon și elefant”. În iunie și iulie 2025, miniștrii indieni ai apărării și de externe au efectuat primele lor vizite în China de după conflictele din 2020 (Chatham House, 2025).

În data de 19 august 2025, a avut loc la New Delhi, India, cea de-a 24-a rundă de negocieri între reprezentanții speciali ai Chinei și Indiei privind problema frontierei. Potrivit celor zece puncte de consens, cele două părți au convenit să redeschidă punctele de comerț de frontieră. Totodată, conform declarațiilor, China și India au decis să reia în curând zborurile directe și să faciliteze vizele de călătorie. Zborurile directe au fost suspendate în timpul pandemiei de Covid-19 și nu au mai fost reluate de atunci (NBC News, 2025).

A urmat reuniunea la nivel înalt a SCO din 31 august – 1 septembrie 2025. Cel mai important rezultat al summitului nu a fost faptul că liderii au adoptat un comunicat complex și peste 20 de declarații comune pe teme diverse, precum inteligența artificială, industriile verzi și comerțul internațional. Ceea ce a contat cel mai mult a fost prezența prim-ministrului Indiei, Narendra Modi, și apropierea dintre New Delhi și Beijing.

În discursul său de la summitul SCO, președintele Xi Jinping a îndemnat la lăsarea deoparte a diferențelor, a susținut deschiderea și incluziunea și a pledat cu tărie împotriva „mentalității Războiului Rece, confruntării dintre blocuri și practicilor de intimidare”. Ultima afirmație a fost interpretată ca o respingere a amenințărilor președintelui Trump cu impunerea de taxe vamale reciproce asupra altor țări (Roche, 2025a).

La summitul de la Tianjin a fost prezentată o strategie de dezvoltare pentru un deceniu, începând din 2026 și până în 2035. A fost exprimat un sprijin ferm pentru sistemul comercial multilateral, au fost inaugurate patru noi

centre SCO, care se vor concentra pe combaterea amenințărilor la adresa securității, combaterea criminalității transnaționale, îmbunătățirea securității informațiilor și consolidarea cooperării în lupta împotriva traficului de droguri. Statele membre au dat, de asemenea, undă verde pentru înființarea unei bănci de dezvoltare a SCO, care ar stimula dezvoltarea infrastructurii în rândul statelor membre ale organizației (Roche, 2025a).

Un indicator evident al încercării Chinei de a se apropia de India a fost condamnarea fără echivoc a atacurilor teroriste din Pahalgam, Kashmir, din aprilie 2025. Eșecul anterior al Chinei de a face acest lucru l-a împiedicat pe ministrul apărării din India să semneze un comunicat similar la reuniunea miniștrilor apărării din SCO din iunie. S-a creat așadar o fereastră de oportunitate pentru normalizarea relațiilor bilaterale China-India, dar cu toate acestea procesul rămâne anevoios, iar o serie de amenințări persistă.

8.4 Impactul taxelor vamale americane asupra economiei Indiei și perspectivele încheierii unui acord

În data de 27 august 2025 au intrat în vigoare noile taxe vamale impuse de Administrația Trump pentru importurile de bunuri din India. Stabilite la un nivel-record de 50%, acestea sunt cele mai ridicate taxe vamale aplicate în prezent de SUA și includ o penalizare de 25% pentru tranzacțiile Indiei cu Rusia (importuri de energie și armament). Nivelul de 50% al taxelor vamale a fost impus după cinci runde de negocieri bilaterale, care nu au condus la încheierea unui acord comercial oficial.

Până la sfârșitul lunii iulie 2025, SUA încheiaseră acorduri-cadru cu economii precum UE, Marea Britanie, Japonia, Coreea de Sud, Indonezia, Vietnam, Filipine și Pakistan. Media taxelor vamale americane la importul de bunuri s-a majorat de la mai puțin de 2,5%, la începutul anului, la peste 18% în septembrie (Clarke, 2025). Având în vedere nivelul taxelor vamale stabilite în urma noilor acorduri, experții indieni preconizează taxe vamale de 15%-17% care vor fi aplicate Indiei (Roche, 2025b).

Tabelul nr. 1 care urmează sintetizează nivelul taxelor vamale impuse de SUA în baza unor acorduri de principiu încheiate până în prezent la nivel bilateral, în vederea *realinierii strategice* la realitățile economice actuale. Partenerii SUA și-au asumat angajamente variate, de la liberalizarea importurilor și stimularea investițiilor în SUA, la achiziționarea de țiței, gaz lichefiat, echipament militar, aeronave Boeing.

Tabelul 1: Acorduri-cadru privind nivelul de referință al taxelor vamale impuse de SUA

Partenerul	Nivelul actual și cel propus în aprilie 2025	Data încheierii acordului
Marea Britanie	10%/10%	16 iunie 2025
Vietnam	20%/46%	2 iulie 2025
Japonia	15%/24%	22 iulie 2025
Indonezia	19%/32%	22 iulie 2025
Filipine	19%/17%	23 iulie 2025
Uniunea Europeană	15%/20%	27 iulie 2025
Coreea de Sud	15%/25%	30 iulie 2025
Pakistan	19%/29%	31 iulie 2025

Notă: În acordurile menționate, la importul de oțel și aluminiu se aplică în continuare taxa de 25% pentru Marea Britanie și 50% pentru celelalte economii, iar o serie de bunuri sunt taxate suplimentar, de la caz la caz. Totodată, continuă investigațiile în baza Secțiunii 232 (de identificare a efectelor anumitor importuri asupra securității naționale).

Sursa: *The White House Fact Sheets, Executive Orders și rețeaua socială Truth Social.*

La acestea se adaugă taxele reduse potrivit modificărilor suplimentare incluse în Ordinul Executiv 14326 din 31 iulie 2025 (de care beneficiază țări precum Malaysia, Thailanda, Cambodgia)³, justificate de faptul că „unii parteneri comerciali au acceptat sau sunt pe punctul de a accepta angajamente comerciale și de securitate semnificative cu Statele Unite, semnalând astfel

³ A se consulta: <https://www.federalregister.gov/documents/2025/08/06/2025-15010/further-modifying-the-reciprocal-tariff-rates>.

intențiile lor sincere de a remedia definitiv barierele comerciale care au contribuit la declararea stării de urgență națională prin Ordinul executiv 14257 și de a se alinia cu Statele Unite în materie de economie și securitate națională”.

8.4.1 India, inclusă de SUA în categoria țărilor care „nu au reușit să se alinieze suficient cu Statele Unite în materie de economie și securitate națională”

În Ordinul Executiv nr. 14326 din 31 iulie 2025, India era menționată cu un nivel de 25% al taxelor vamale aplicate de SUA. Ulterior, s-a aplicat însă o penalizare de 25%, motivul invocat fiind continuarea relațiilor comerciale cu Federația Rusă. Veniturile din export constituie o sursă importantă de fonduri pentru Federația Rusă și alimentează războiul din Ucraina, așadar președintele Trump sugerează că India finanțează indirect războiul. Deși, pentru SUA, India reprezintă un partener strategic vital în spațiul indo-pacific, aceasta nu intenționează să pună capăt importurilor din Federația Rusă, fiind hotărâtă să aleagă în continuare cele mai rentabile surse pentru a proteja interesele celor 1,4 miliarde de locuitori (Inamdar, 2025).

Ca urmare a legăturilor strânse cu fosta Uniune Sovietică din timpul Războiului Rece, o mare parte din echipamentele militare ale Indiei continuă să fie de origine sovietică/rusă. Cu toate acestea, ponderea Moscovei în achizițiile militare ale Indiei a scăzut de-a lungul anilor. Potrivit Institutului Internațional de Cercetare pentru Pace, din Stockholm, importurile de arme ale Indiei din Rusia au scăzut de la 72% din totalul achizițiilor de apărare în perioada 2010-2014 la 55% în perioada 2015-2019 și la 36% în 2024. India și-a diversificat achizițiile de apărare, iar Franța, Israelul și Statele Unite au devenit printre principalele sale surse de aprovizionare. În plus, India pune accentul și pe autonomie în achizițiile din domeniul apărării, având ca obiectiv sporirea achizițiilor de echipament militar fabricat de companii locale (Roche, 2025b). Această majorare contrastează puternic cu rezultatele reuniunii bilaterale din data de 13 februarie 2025. Cu acea ocazie, prim-ministrul indian Narendra Modi și președintele american Trump au avut o întâlnire fructuoasă la Casa Albă, când s-a evidențiat deschiderea ambelor părți pentru un acord

comercial. Atât Modi cât și Trump au convenit să stimuleze comerțul bilateral cu bunuri, de la 129 de miliarde de dolari în 2024 până la 500 de miliarde de dolari în 2030. Recunoscând că acest nivel de ambiție ar necesita condiții comerciale noi și echitabile, liderii au anunțat planuri de negociere a primei faze a unui acord comercial bilateral (ACB) multisectorial, reciproc avantajos, până în toamna anului 2025 (Indian Ministry of External Affairs, 2025). Este bine-cunoscut faptul că India a fost dintotdeauna o țară mult mai protecționistă decât partenerii săi occidentali, președintele Trump afirmând că taxele vamale impuse de India sunt printre cele mai ridicate din lume (Vaid, 2025).

Ministrul indian de externe, S. Jaishankar, a calificat noul nivel de 50% ca fiind „nedrept, nejustificat și nerezonabil”. La rândul său, premierul indian, Narendra Modi a răspuns dur, afirmând că „India nu va face niciodată compromisuri” și că țara este „gata să plătească scump” (Council on Foreign Relations, 2025). India este una dintre țările lumii care își urmăresc ferm interesul național.

Trebuie subliniat faptul că, temporar, *nu se aplică taxe vamale reciproce asupra unor exporturi, precum exporturile de produse electronice indiene către SUA* (smartphone-uri, echipamente de comutare și rutare, circuite integrate și semiconductori). Scutirea este în vigoare până la încheierea anchetei de securitate națională în curs, în temeiul Secțiunii 232 din legislația SUA, care permite în prezent importul fără taxe vamale al produselor electronice esențiale.

Se preconizează că această scutire temporară va avantaja jucători importanți, precum Apple și Samsung, care și-au extins semnificativ prezența în India în domeniul producției. Conform datelor recente, India a devenit cel mai mare furnizor de smartphone-uri către SUA în trimestrul al doilea al anului 2025, deținând 44% din cota de piață. India a depășit China ca principal exportator de smartphone-uri către SUA. În iunie 2025, exporturile de produse electronice ale Indiei către SUA au crescut cu 23,5%, ajungând la 8,3 miliarde de dolari, telefoanele mobile, în special iPhone-urile, fiind principalul motor al creșterii (The New Indian Express, 2025a).

8.4.2 Impactul noului val protecționist asupra economiei și necesitatea unor noi facilități fiscale⁴

Narendra Modi și-a stabilit obiectivul de a atinge statutul de țară dezvoltată până în 2047, centenarul independenței Indiei față de Marea Britanie, un obiectiv care ar necesita o creștere medie a PIB de 7,8% anual în următoarele două decenii. Însă, războiul comercial inițiat de Donald Trump ar putea afecta creșterea economică, pe care Banca Centrală a Indiei o estimase la 6,5% pentru anul fiscal 2025/26, înainte de introducerea noilor taxe vamale. Experții apreciază că noile taxe vamale ar putea reduce cu până la 0,8 puncte procentuale creșterea PIB-ului Indiei în 2025 (Schipani et al., 2025).

Prin impunerea de taxe vamale la un nivel ridicat la majoritatea exporturilor indiene, industriile orientate spre export sunt puternic afectate⁵. Pentru sectoarele de export intensiv de forță de muncă (cu o forță de muncă estimată la 21 milioane de persoane), se prognozează o scădere a veniturilor din export cu 70% în anul fiscal 2025/26. În special sectorul de pietre prețioase și bijuterii este grav afectat, având în vedere că SUA concentrează peste 10 miliarde de dolari în exportul acestui sector (30% din total). Impactul taxelor vamale impuse de Trump se resimte de altfel în întreaga Indie și în toate sectoarele industriale, amenințând locurile de muncă, creșterea economică și rezultatele eforturilor diplomatice îndelungate.

În rândul țărilor lumii, SUA au reprezentat în ultimii ani cea mai mare piață de export a Indiei. Firmele indiene au exportat bunuri în valoare de 87 miliarde de dolari în SUA în anul fiscal⁶ 2024/25 (20% din totalul exporturilor în valoare de 438 miliarde de dolari). În august 2025, exporturile Indiei către SUA au scăzut cu 14% comparativ cu iulie 2025. Deși piața internă are dimensiuni remarcabile, aceasta nu poate compensa în totalitate pierderile înregistrate în relație cu SUA.

⁴ Această secțiune are la bază analiza realizată de Inamdar, N. (2025, 27 august). *Trump's 50% tariff on India kicks in as Modi urges self-reliance*, BBC și Shipani, A. et al. (2025, 17 septembrie). *In charts: What Donald Trump's tariffs mean for India's economy*, Financial Times.

⁵ În domenii variate, de la îmbrăcăminte și textile, la bijuterii, diamante, covoare și creveți.

⁶ În India, anul fiscal este perioada 1 aprilie – 31 martie, nu anul calendaristic ianuarie-decembrie.

Pentru a atenua impactul războiului comercial, premierul Narendra Modi a anunțat reduceri masive de taxe și impozite. După reducerea impozitului pe venit cu 12 miliarde de dolari (anunțată în bugetul prezentat în februarie 2025), Modi vizează acum o reformă a arhitecturii fiscale indirecte a Indiei – o reducere și simplificare a impozitului pe bunuri și servicii (GST). „Combinate cu reducerea impozitului pe venit... reformele ratei GST (în valoare probabilă de 20 miliarde USD) ar trebui să ofere împreună un impuls semnificativ consumului”, au declarat analiștii de la Jeffries, o casă de brokeraj din SUA.

Consumul privat este principalul pilon al economiei Indiei, contribuind cu aproape 60% la PIB-ul țării. În timp ce cheltuielile din mediul rural – susținute de o recoltă bogată – au rămas puternice, cererea de bunuri și servicii în orașe a continuat să încetinească după pandemie, din cauza salariilor mai mici și a reducerilor de locuri de muncă în sectoare importante, cum ar fi tehnologia informației și comunicațiilor (TIC).

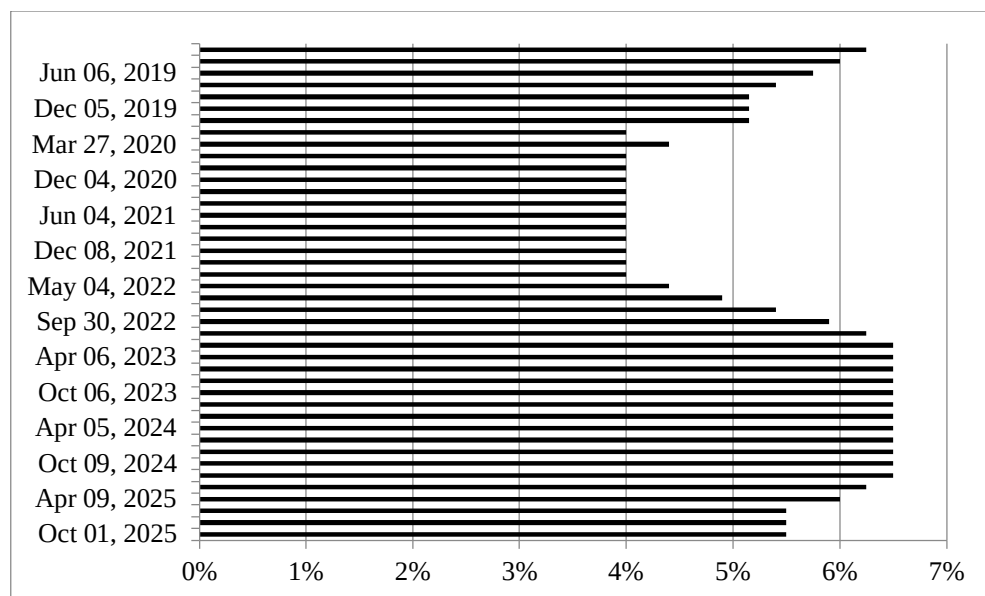
„Stimularea fiscală” sau reducerile de impozite aplicate de Modi ar trebui să contribuie la asigurarea unei redresări a consumului (și accelerarea ritmului de creștere a PIB), potrivit firmei de investiții bancare Morgan Stanley. „Acest lucru este deosebit de important în contextul tensiunilor geopolitice globale actuale și al evoluțiilor nefavorabile legate de taxele vamale globale, care ar putea afecta cererea externă”, a declarat Morgan Stanley.

Printre sectoarele care ar putea beneficia cel mai mult de reducerile fiscale se numără cele orientate către consumatori, cum ar fi scuterele, autoturismele, articolele de îmbrăcăminte și chiar produse precum materialele de construcții.

Potrivit băncii elvețiene de investiții UBS, reducerile GST vor avea, de asemenea, un „efect multiplicator” mai mare decât reducerile anterioare ale impozitului pe profit și pe venit întreprinse de Modi, deoarece „afectează direct consumul la punctul de vânzare, ceea ce poate duce la creșterea cheltuielilor de consum”. Astfel, și veniturile colectate din unele taxe vor spori, compensând pierderea de venituri din cauza reducerii GST.

În opinia experților internaționali, noile măsurile fiscale ar putea crește, de asemenea, probabilitatea unei noi reduceri a ratei dobânzii de referință de către banca centrală a Indiei, care a diminuat deja ratele cu 100 de puncte de bază din decembrie 2024 (Graficul 1), ceea ce ar putea stimula creditarea.

**Graficul 1: Evoluția ratei dobânzii-cheie în India
în perioada 7 februarie 2019 – 1 octombrie 2025 (în %)**

Sursa: *Investing.com*.

Acest lucru împreună cu creșterea salariilor, pentru aproape cinci milioane de angajați ai statului și 6,8 milioane de pensionari, care va intra în vigoare la începutul anului 2026, vor stimula economia Indiei să-și mențină ritmul de creștere. Trebuie menționat și faptul că, în data de 14 august 2025, India a obținut și o îmbunătățire a ratingului suveran de la S&P Global ('BBB' față de 'BBB-'), după o pauză de 18 ani. Recunoașterea oficială a reducerii riscului asociat acordării de împrumuturi guvernului sau investițiilor ar putea reduce costurile de împrumut și îmbunătăți fluxurile de investiții străine în India (Bhat, 2025).

8.4.3 Perspectivile încheierii unui Acord Comercial Bilateral (ACB) cu SUA

Cea de-a șasea rundă de negocieri pentru ACB⁷, programată pentru perioada 25-29 august 2025, a fost amânată. Refuzul prim-ministrului Modi de a deschide piețele agricole și de lactate ale Indiei pentru importurile din SUA se numără printre motivele majore. Guvernul a subliniat în repetate rânduri că va proteja interesele fermierilor, producătorilor de lactate și IMM-urilor în toate acordurile comerciale (The New Indian Express, 2025b). Dublarea nivelului taxelor vamale de către SUA a venit ca o replică la poziția defensivă a Indiei, deși motivul invocat a fost continuarea importurilor din Federația Rusă.

Având în vedere importanța Indiei, deopotrivă în plan economic și geos-trategic, o echipă de oficiali din cadrul Biroului Reprezentantului Comercial al Statelor Unite, condusă de negociatorul-șef pentru ACB dintre India și SUA, Brendan Lynch, a vizitat India în 16 septembrie 2025. Aceștia au purtat discuții cu oficiali din cadrul Departamentului Comerțului, conduși de negociatorul-șef din partea Indiei, Rajesh Agrawal, cu privire la relațiile comerciale dintre India și SUA, inclusiv referitor la ACB. Ulterior, o delegație indiană de rang înalt, condusă de ministrul Comerțului și industriei Piyush Goyal, a vizitat SUA în perioada 22-24 septembrie. Discuțiile de la New York au reprezentat o continuare a schimburilor de opinii din New Delhi, marcând un pas important către rezolvarea problemelor comerciale bilaterale. Principalul obiectiv a fost deschiderea a noi perspective în mai multe domenii, printre care taxele vamale, accesul pe piață, tehnologia, serviciile și drepturile de proprietate intelectuală.

Creșterea recentă, de către SUA, a taxelor de solicitare a vizelor H-1B⁸, stabilite acum la 100.000 de dolari, reprezintă, de asemenea, un motiv de

⁷ Un ACB este rezultatul unor negocieri preliminare, spre deosebire de un ALS imediat și cuprinzător.

⁸ Programul H-1B, vizând atragerea de talente, permite angajatorilor să angajeze lucrători străini calificați în ocupații specializate și autorizează angajarea temporară a persoanelor calificate care nu sunt autorizate în alt mod să lucreze în SUA. Indienii domină programul H-1B, reprezentând peste 70% dintre beneficiari în ultimii ani. China a fost a doua sursă ca

îngrijorare pentru India. Se preconizează că această decizie va afecta în mod semnificativ sectorul serviciilor de TIC din India, perturbând în special continuitatea activității pentru proiectele onshore care ar putea necesita „ajustări” în operațiuni. Nasscom, organismul industrial care reprezintă sectorul TIC din India, și-a exprimat îngrijorarea că aceste schimbări ar putea limita flexibilitatea companiilor indiene în satisfacerea cererii din SUA (Business Today, 2025).

8.5 Relațiile bilaterale dintre Uniunea Europeană și China se mențin tensionate

În data de 24 iulie 2025 a avut loc cel de-al 25-lea summit Uniunea Europeană (UE) – China, într-un an care marchează 50 de ani de relații diplomatice bilaterale. După 2024, în care nu a fost organizat summitul bilateral UE-China (o pauză fiind marcată și în 2021), așteptările cu privire la rezultatele reuniunii la nivel înalt erau la cote extrem de scăzute, iar acestea au fost confirmate. Singurul rezultat pozitiv pare a fi menținerea liniilor de comunicare deschise.

În data de 15 iulie 2025, summitul, planificat inițial ca un eveniment de două zile în Bruxelles, a fost mutat la Beijing și redus la o singură zi, după refuzul președintelui chinez, Xi Jinping, de a fi prezent în capitala europeană (China Briefing, 2025). În același timp, UE a refuzat organizarea Dialogului economic și comercial la nivel înalt înainte de summit, o confirmare a scepticismului european cu privire la evoluția relațiilor bilaterale.

Cu doar o zi înainte de summitul UE-China, a avut loc la Tokyo cea de-a 30-a reuniune la nivel înalt UE-Japonia, încheiată cu o declarație comună. S-a reiterat condamnarea „războiului de agresiune al Federației Ruse împotriva Ucrainei” și s-a pus accentul pe o ordine economică bazată pe reguli, liberă și echitabilă, pe importanța parteneriatelor dintre țări cu o viziune comună

mărime, reprezentând aproximativ 12% dintre beneficiari. A se consulta: <https://www.bbc.com/news/articles/ce3yy58lj79o>.

asupra ordinii globale și pe rolul Japoniei de „cel mai apropiat partener strategic al UE în regiunea Indo-Pacifică”. Critica indirectă la adresa Chinei este evidentă.

După dezbateri tensionate, summitul UE-China s-a încheiat abrupt, fără o declarație comună. A fost totuși prezentată o declarație comună de presă în ceea ce privește acțiunile climatice (European Council, 2025a). Ambele părți s-au angajat să stimuleze cooperarea în domenii precum tranziția energetică, adaptarea, managementul și controlul emisiilor de metan, piețele de carbon, precum și tehnologiile verzi și cu emisii scăzute de carbon.

Președinta Comisiei Europene, Ursula von der Leyen, a concluzionat că relațiile bilaterale au ajuns la un „punct de inflexiune evident” (Chen et al., 2025), iar China trebuie să propună soluții realiste (Yuchen, 2025). Pe măsură ce cooperarea s-a adâncit, au sporit de-a lungul anilor și dezechilibrele comerciale, fiind nevoie de sporirea accesului companiilor europene pe piața chineză. Totodată, reprezentanții europeni solicită reducerea controlului exporturilor de materii prime de interes pentru UE și limitarea impactului supracapacității industriale chineze. Controlul exporturilor de pământuri rare pune sub semnul întrebării aprovizionarea cu inputuri pentru industria vehiculelor electrice, industria de apărare și cea a energiilor regenerabile.

Dincolo de toate acestea, Ursula von der Leyen a avertizat că relațiile Chinei cu Federația Rusă sunt în prezent „factorul determinant” al relațiilor UE cu China (Ewe et al., 2025). În schimb, președintele Xi Jinping a afirmat că provocările actuale la adresa Europei nu sunt cauzate de China. Engin Eroglu, șeful delegației pentru relațiile cu China, din Parlamentul European, a sintetizat astfel relațiile bilaterale în momentul de față: în această atmosferă de lipsă de încredere, „starea de spirit este evident tensionată, dacă nu glacială”.

8.5.1 Poziția Uniunii Europene

Înainte de summitul de la Beijing, în data de 8 iulie 2025, în Parlamentul European, a avut loc o dezbatere cu privire la relațiile UE-China. Președinta Comisiei Europene a subliniat în discursul său că Europa urmărește în continuare un angajament axat pe rezultate în relație cu China, cu **trei obiective-**

cheie: reechilibrarea relației bilaterale și reciprocitate, reducerea riscurilor și consolidarea relațiilor diplomatice în probleme globale, inclusiv schimbările climatice. Tehnologia, comerțul și securitatea sunt interconectate, iar reducerea riscurilor este calea către „independența Europei” (European Commission, 2025).

Ursula von der Leyen a subliniat că UE și China sunt două dintre cele mai mari puteri economice și comerciale ale lumii, însă schimburile comerciale sunt sub potențial. În timp ce piața chineză este extrem de mare, accesul la piață rămâne limitat. În opinia liderului european, în relația bilaterală se remarcă riscuri de natură strategică și sistemică, ce afectează deopotrivă securitatea și competitivitatea UE. Cauza acestor riscuri este determinată de sistemul de guvernare al Chinei, complet diferit de cel european, și instrumentele unice de care aceasta dispune pentru a se menține în afara sistemului internațional de reguli. Este amintită supracapacitatea industrială a Chinei, susținută de subvenții masive, ceea ce afectează competitivitatea internațională. Totodată, este menționată politica chineză „Buy China”, care în achizițiile publice favorizează bunurile și serviciile realizate în China, în special în domeniul echipamentelor medicale⁹.

UE nu are în vedere decuplarea economiei europene de cea chineză, ci diminuarea considerabilă a riscurilor. Este dispusă să apeleze la măsuri de apărare comercială și diversificarea surselor de aprovizionare, prin intensificarea cooperării cu parteneri care împărtășesc aceeași viziune asupra ordinii economice mondiale.

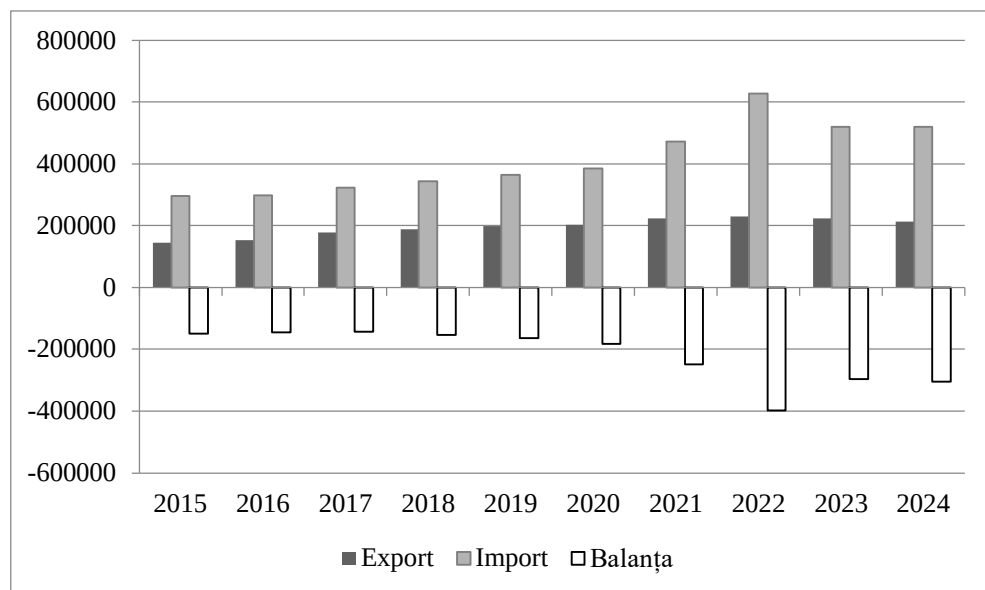
8.5.2 China, un partener important pentru Uniunea Europeană

În pofida barierelor din relațiile bilaterale, China este un partener important pentru UE. În 2024, comerțul bilateral cu bunuri și servicii a depășit volumul valoric de 845 miliarde de euro. UE înregistrează un deficit semnificativ în sfera comerțului cu bunuri (305,8 miliarde de euro: importuri de 519 miliarde de euro, exporturi de 213,2 miliarde de euro), în schimb marchează un

⁹ A se consulta: https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/barriers/details?barrier_id=14587.

excedent în comerțul cu servicii (21,8 miliarde de euro: exporturi de 67,3 miliarde de euro, importuri de 45,5 miliarde de euro) (Graficele 2 și 3). Se remarcă faptul că valoarea schimburilor comerciale cu servicii este mult mai scăzută comparativ cu cea a schimburilor cu bunuri (raport de 1/15).

Graficul 2: Comerțul cu bunuri dintre UE și China, în perioada 2015-2024 (în milioane de euro)

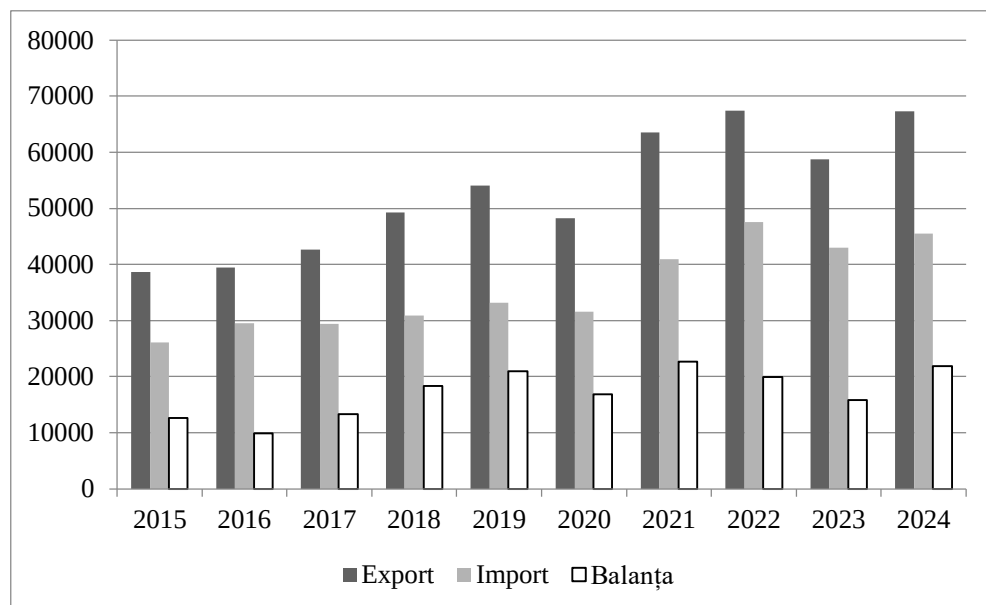

Sursa: Grafic elaborat de autor pe baza datelor DG Trade (2025).

Totodată, se observă scăderea considerabilă a importurilor UE de bunuri din China, de la nivelul maxim de 628 miliarde de euro în 2022 la 520 miliarde de euro în 2023 și 519 miliarde de euro în 2024. În același timp, deficitul comercial s-a diminuat considerabil, comparativ cu vârful de 400 de miliarde de euro înregistrat în 2022.

În comerțul cu bunuri, China este al doilea partener important după SUA (pondere de 14,6% în total, comparativ cu 17,3%), iar în comerțul cu servicii, al patrulea (dar cu o pondere de numai 4% din valoarea totală), la mare distanță de SUA (28%), Marea Britanie (aproximativ 20%) și Elveția (9%).

**Graficul 3: Comerțul cu servicii dintre UE și China,
în perioada 2015-2024 (în milioane de euro)**

Sursa: Grafic elaborat de autor pe baza datelor Eurostat (2025).

Stocul de investiții străine directe ale UE în China a fost de aproximativ 232 miliarde de euro în 2023, iar fluxurile de investiții străine directe (ISD) de 10,1 miliarde de euro în 2024. Principalele trei sectoare care au atras ISD europene au fost: (1) industria auto, (2) materiale de bază și (3) tehnologia informației și comunicațiilor. În sens opus, stocul de ISD al Chinei în UE a fost de 65 de miliarde de euro în 2023, iar fluxurile de ISD de 9,4 miliarde de euro în 2024 (comparativ cu 5,2 miliarde de euro în 2023), cu precădere orientate către: (1) industria auto, (2) industria de divertisment, mass media și educație și (3) bunuri și servicii de consum (European Council, 2025b).

8.5.3 Temerile cu privire la comerț, investiții și problemele de natură geopolitică

La conferința de presă care a urmat întâlnirii cu președintele chinez, Xi Jinping, și premierul Li Qiang, președinta Comisiei Europene a declarat că

ambele părți și-au exprimat deschis temerile cu privire la comerț, investiții și probleme de natură geopolitică, iar la unele dintre acestea au fost identificate soluții potențiale. Războiul comercial cu SUA reprezintă o preocupare comună. Din perspectiva europeană, se dorește identificarea de soluții pe calea negocierilor, însă toate alternativele sunt încă deschise până la un rezultat satisfăcător. Acordul comercial încheiat recent cu SUA este echivalent cu un nivel al taxelor vamale de 15% pentru exporturile UE, deși, la jumătatea nivelului anunțat anterior de președintele Donald Trump, acesta este încă foarte ridicat. UE și China păreau să fie dispuse să coopereze pentru a aborda împreună amenințările care însoțesc accentuarea protecționismului american, dar a devenit evident că UE urmează o cale proprie. În ceea ce privește relația comercială cu China, președinta Comisiei Europene apreciază că aceasta este importantă pentru UE, însă este independentă de acțiunile și problemele din relațiile bilaterale.

Președintele Xi Jinping și-a exprimat speranța că Europa va menține piața deschisă pentru comerțul și investițiile chineze și va evita adoptarea a noi măsuri restrictive și instrumente comerciale. Anterior, printre altele, UE a adoptat măsuri care au vizat exporturile chineze de autovehicule electrice. Taxele compensatorii (antisubvenții) se ridică la 35,3% plus taxele de bază de 10% (așadar, 45,3%).

Autoritățile de la Bruxelles au criticat supracapacitatea de producție industrială a Chinei, în contextul în care deficitul UE în relație cu China în materie de comerț cu bunuri a ajuns la 305,8 miliarde de euro în 2024 (marcând o dublare a deficitului comercial în nouă ani). Autoritățile chineze au declarat că au abordat această problemă și sunt deschise să sprijine sporirea consumului intern.

Reprezentanții UE au adus în discuție și controlul exportului de pământuri rare din China, care a condus la întreruperea lanțurilor de aprovizionare pe plan mondial, inclusiv la stoparea temporară a producției în industria auto europeană în luna mai 2025.

Sprijinul acordat de China Federației Ruse, în contrast cu sistemul complex de sancțiuni succesive impuse statului rus de UE (concentrate cu

precădere în perioada 28 februarie 2022 până în prezent), a atras critici dure la adresa Chinei din partea UE și chiar măsuri de retorsiune (European Council, 2025c). În data de 18 iulie 2025, în cel de-al 18-lea pachet de sancțiuni adoptat de UE în legătură cu războiul din Ucraina, au fost confirmate și două bănci comerciale chineze: Suifenhe Rural Commercial Bank și Heihe Rural Commercial Bank, creditorii regionali cu sediul în orașe situate în apropiere de granița cu Federația Rusă. În opinia președintei Comisiei Europene, China contribuie la economia de război a Federației Ruse, iar atâta vreme cât această cooperare va continua, ea va fi un factor determinant al relațiilor UE-China.

8.6 Încheierea Acordului de Liber Schimb UE-India, favorizată de relațiile tensionate cu SUA

Uniunea Europeană (UE) și India au încheiat în data de 27 ianuarie 2026 negocierile pentru un acord de liber schimb (ALS) „istoric, ambițios și semnificativ din punct de vedere comercial, cel mai mare astfel de acord încheiat vreodată de ambele părți”¹⁰. Acesta ar fi al nouălea ALS încheiat de India în decurs de patru ani¹¹ și ar urma să elimine sau să reducă taxele vamale pentru 90%-97% din bunurile comercializate între cele două părți¹². Acordul este văzut ca un răspuns al celor doi parteneri strategici la intensificarea tensiunilor geopolitice și la provocările economice globale, „evidențiind angajamentul lor comun față de deschiderea economică și comerțul bazat pe norme”¹³. Acordul a fost parafat cu ocazia celui de-al 16-lea summit UE-India din data de 27 ianuarie 2026, de la New Delhi¹⁴.

¹⁰ https://www.consilium.europa.eu/media/2c3jbm5f/eu-india-joint_statement_20260127.pdf

¹¹ <https://www.reuters.com/sustainability/climate-energy/india-eu-free-trade-pact-whats-agreed-whats-stake-after-years-talks-2026-01-23/>

¹² Potrivit Comisiei Europene, procentajul s-ar apropia de 97%, însă India este mai înclinată să acorde concesiuni pentru 90% dintre bunurile comercializate. Sursa: <https://www.reuters.com/sustainability/climate-energy/india-eu-free-trade-pact-whats-agreed-whats-stake-after-years-talks-2026-01-23/>

¹³ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_26_184

¹⁴ https://www.consilium.europa.eu/media/2c3jbm5f/eu-india-joint_statement_20260127.pdf

Pe fondul escaladării protecționismului în perioada actuală, deopotrivă UE și India au fost stimulate o dată în plus să-și consolideze relațiile bilaterale. Parteneri strategici din 2004 (Kumar, 2025a), ambele părți erau deja în curs de explorare a unor noi căi de cooperare, prin inițiative precum înființarea Consiliului pentru comerț și tehnologie (2022) și ambițiosul Coridor economic India-Orientul Mijlociu-Europa (IMEC) (2023), care vizează consolidarea conectivității dintre Europa și Asia. IMEC este adesea descris ca o reacție de răspuns la inițiativa ambițioasă a Chinei, a Noilor drumuri ale mătăsii (*Centura și Drumul*) (Krishnan, 2025).

Astfel se explică progresul recent înregistrat în negocierea Acordului de liber schimb (ALS) UE-India. Negocierile pentru un ALS fuseseră lansate în 2007, dar suspendate în 2013 din cauza dezacordurilor privind accesul pe piață, în special în ceea ce privește agricultura, automobilele, textilele și produsele farmaceutice (Sala, 2025; Schipani, Reed & Bounds, 2025).

UE dispune deja de cea mai extinsă rețea de acorduri comerciale din lume, care acoperă aproximativ 75 de parteneri și peste 2 trilioane de euro în comerț, însă diversificarea în afara SUA nu este o sarcină ușoară, având în vedere că schimburile transatlantice cu bunuri și servicii au atins 1,6 trilioane de euro în 2023 (Nardelli, 2025).

Trebuie amintit faptul că India a încheiat, în data de 6 mai 2025, un ALS cu Marea Britanie, guvernul britanic considerând pactul ca fiind „cel mai mare și mai important acord comercial bilateral pe care Marea Britanie l-a încheiat de la ieșirea din UE”, în timp ce premierul indian a calificat acordul drept „istoric” (Elliott, 2025). Totodată, președintele SUA, Donald Trump, și prim-ministrul indian, Narendra Modi, au convenit, în februarie 2025, să încheie un acord comercial bilateral până în toamna anului 2025 (ceea ce nu s-a întâmplat) și să dubleze volumul valoric al schimburilor comerciale bilaterale până la 500 de miliarde de dolari până în 2030.

India se opune presiunilor SUA de a-și deschide piața produselor agricole și lactate, invocând impactul asupra a milioane de fermieri săraci care nu pot concura cu produsele americane puternic subvenționate (Kumar, 2025b). De la independența sa, în 1947, India a menținut bariere tarifare ridicate în sfera

agriculturii, sector în care este activă aproape jumătate din forța de muncă a celei mai populate țări din lume (Schipani, Reed & Bounds, 2025).

Anterior, deopotrivă UE și India au încheiat acorduri comerciale importante cu alți parteneri. India a semnat ALS cu Australia, Asociația Europeană a Liberului Schimb (AELS), Mauritius și Emiratele Arabe Unite (EAU). În același timp, în spațiul Indo-Pacific, UE a finalizat acorduri cu Japonia, Noua Zeelandă, Singapore, Coreea de Sud și Vietnam (Bomassi & Nixon, 2025).

ALS a fost însoțit de un nou parteneriat în domeniul securității și apărării, adăugând un nou nivel relației bilaterale. Parteneriatul stabilește un cadru de cooperare în domeniul securității maritime, al rezilienței cibernetice, al combaterii terorismului și al colaborării în domeniul industriei de apărare. Pentru New Delhi, acest lucru oferă o coordonare maritimă îmbunătățită cu UE, acces la tehnologii europene avansate de apărare și investiții în industria de apărare, precum și o cooperare mai strânsă în ceea ce privește amenințările cibernetice și hibride. De asemenea, ajută India să-și reducă dependența de aprovizionarea cu arme rusești și conferă Indiei un loc aparte în cadrul strategiei UE din spațiul indo-pacific¹⁵.

Încă de la început, au fost excluse câteva sectoare sensibile, precum produsele lactate. India este cel mai mare producător de lapte din lume, cu o producție de 211 milioane de tone în anul 2024, provenind în principal de la 15 milioane de mici fermieri, potrivit guvernului. Țara a importat produse lactate la „taxe rezonabile” de 30-60%, a declarat Rupinder Singh Sodhi, președintele Indian Dairy Association, un grup de lobby. În opinia sa, „India nu are nevoie de produse lactate din exterior” (Schipani, Reed & Bounds, 2025).

De ambele părți persistă un deficit de încredere. India se teme de o reglementare excesivă, în timp ce UE anticipează nerespectarea normelor. Politicile UE, precum Mecanismul de ajustare la frontieră pentru emisiile de carbon (CBAM)¹⁶ și Directiva privind diligența necesară în materie de sustenabilitate

¹⁵ <https://www.epc.eu/publication/why-geopolitics-not-just-trade-finally-sealed-the-eu-india-deal/>

¹⁶ În cadrul mecanismului de ajustare la frontieră a emisiilor de carbon, UE intenționează să aplice taxe vamale începând de anul viitor. Obiectivul este acela de a penaliza emisiile de

corporativă (CSDDD), sunt considerate la New Delhi ca fiind excesiv de restrictive și împovărătoare. În același timp, ambițiile Indiei de a se alătura clubului „națiunilor dezvoltate” până la centenarul său din 2047 necesită modernizări industriale și tehnologice masive. Acordul de liber schimb ar putea facilita transferurile de tehnologie esențiale necesare pentru această transformare. Cu toate acestea, Europa rămâne prudentă. Preocupările din sfera drepturilor de proprietate intelectuală determină UE să fie reticentă la ideea de a relaxa regimul său strict (Bomassi & Nixon, 2025).

Este foarte probabil ca India să urmeze calea concesiilor oferite în acordul cu Marea Britanie, de pildă. India a acceptat să reducă taxele vamale la importul de băuturi alcoolice, autoturisme, textile și produse de inginerie. Produsele lactate au fost, de asemenea, în mare parte excluse din negocierile cu Marea Britanie. UE nu este satisfăcută de accesul pe care India îl oferă pentru automobile și băuturi alcoolice, produse care, potrivit oficialilor indieni, ar putea fi printre ultimele discutate.

8.6.1 Avantajele oferite de ALS

Analizii economici evidențiază că ALS „va reuni două economii care reprezintă aproximativ un sfert din populația mondială, 25% din PIB global și o piață combinată de aproape 2 miliarde de persoane. Cu un comerț bilateral de bunuri și servicii în valoare de 180 de miliarde de euro, acordul de liber schimb își propune să dubleze exporturile UE către India până în 2032. Având în vedere amploarea cifrelor implicate și faptul că se preconizează că India va depăși Japonia ca a patra cea mai mare economie din lume, nu este de mirare că președinta Comisiei Europene, Ursula von der Leyen, a descris acordul ca fiind «mama tuturor acordurilor»”¹⁷.

carbon generate de producția de bunuri importate, precum ciment, îngrășămintă, fier și oțel și produse chimice. CBAM „ar avea un efect negativ asupra comerțului”, deoarece ar putea afecta industria gresă din India. Este posibil ca India să propună amânarea CBAM. Sursa: Schipani, A., Reed, J. and Bounds, A. (2025, June 3). *India and Europe agree on nearly half of trade deal 'chapters'*, Financial Times.

¹⁷ <https://www.epc.eu/publication/why-geopolitics-not-just-trade-finally-sealed-the-eu-india-deal/>

Ținând cont de mărimea populației, ALS UE-India ar fi al treilea ca mărime, după Parteneriatul Economic Regional Cuprinzător (RCEP), cu 2,3 miliarde de persoane și ALS ASEAN¹⁸-India, cu 2,1 miliarde de persoane. În funcție de ponderea în produsul global brut, ar fi pe locul al doilea, după RCEP, cu 30%.

De altfel, UE deține a treia piață internă ca mărime din lume, după India și China, iar India a devenit deja a patra economie a lumii, după SUA, China și Germania. Schimburile comerciale bilaterale cu bunuri (export plus import) s-au dublat în perioada 2014-2024, de la aproximativ 60 miliarde de euro la 120 miliarde de euro¹⁹.

Tabelul următor sintetizează principalele avantaje oferite de noul ALS pentru UE. Pe măsură ce tendințele protecționiste se intensifică, țările lumii caută sporirea accesului pe piețele partenerilor cu viziuni similare asupra ordinii economice internaționale. Pentru UE, noul ALS susține diversificarea lanțurilor de aprovizionare și contribuie la reducerea dependenței de China²⁰. În ansamblu, reducerile tarifare sunt estimate să genereze economii de aproximativ 4 miliarde de euro pe an din taxele aplicate produselor europene²¹.

Media taxelor vamale impuse de UE la importul de bunuri din India este relativ scăzută, de 3,8%, însă sectoarele intensive în forță de muncă, precum textile și îmbrăcăminte se confruntă cu un nivel de aproximativ 10%²². În schimb, exporturile UE pe piața indiană întâmpină bariere mult mai ridicate, taxele vamale medii ponderate fiind de circa 9,3% pentru bunuri în valoare de 60,7 miliarde în anul fiscal 2024-2025²³.

¹⁸ Asociația Națiunilor din Asia de Sud-Est.

¹⁹ https://webgate.ec.europa.eu/isdb_results/factsheets/country/details_india_en.pdf

²⁰ <https://www.reuters.com/sustainability/climate-energy/india-eu-free-trade-pact-whats-agreed-whats-stake-after-years-talks-2026-01-23/>

²¹ https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/india/eu-india-agreements/factsheet-eu-india-free-trade-agreement-main-benefits_en

²² <https://www.reuters.com/sustainability/climate-energy/india-eu-free-trade-pact-whats-agreed-whats-stake-after-years-talks-2026-01-23/>

²³ Idem.

**Tabelul 1: Avantajele care însoțesc ALS UE-India
din perspectiva experților comunitari**

Oportunități pentru între- prinderile europene de toate dimensiunile	Reducerea taxelor vamale la produsele agroalimentare	Accesul privilegiat la pie- țele de servicii și proprietă- tea intelectuală protejată	Consolidarea angajamente- lor în materie de durabili- tate
India va acorda UE redu- ceri tarifare pe care niciu- nul dintre ceilalți parteneri comerciali ai săi nu le-a primit. De exem- plu, taxele vamale pentru autoturisme vor scădea treptat de la 110% la 10%, în timp ce acestea vor fi eliminate complet pen- tru piesele auto după cinci până la zece ani. Taxele vamale de până la 44% pentru utilaje, 22% pentru produsele chimice și 11% pentru produsele farmaceu- tice vor fi, de asemenea, eliminate în cea mai mare parte.	Acordul elimină sau reduce taxele vamale prohibitive (peste 36% în medie) pentru exporturile UE de produse agroalimentare, deschizând o piață masivă pentru fer- mierii europeni. De exem- plu, taxele vamale indiene pentru vinuri vor fi reduce de la 150% la 75% la intra- rea în vigoare și, în cele din urmă, la niveluri de până la 20%, taxele vamale pentru uleiul de măsline vor scă- dea de la 45% la 0% în de- curs de cinci ani, în timp ce la produsele agricole prelu- crate, taxele vamale de până la 50% vor fi elimi- nate.	- Se va acorda întreprinde- rilor din UE un acces pri- vilegiat la piața indiană a serviciilor, inclusiv în sec- toare-cheie precum servi- ciile financiare și transportul maritim. UE și-a asumat cele mai am- bițioase angajamente pri- vind serviciile financiare de către India în cadrul oricărui acord comercial, depășind ceea ce s-a ofe- rit altor parteneri. - Acordul oferă un nivel ridicat de protecție și de asigurare a respectării drepturilor de proprie- tate intelectuală (PI), in- clusiv a drepturilor de	- Acordul are un capitol de- dicat comerțului și dezvolt- tării durabile, care îmbunătățește protecția mediului și abordează schimbările climatice, protejează drepturile lu- crătorilor, sprijină rolul femeilor, oferă o plat- formă de dialog și coope- rare privind aspectele comerciale legate de me- diu și climă. - UE și India vor semna, de asemenea, un memoran- dum de înțelegere care in- tenționează să instituie o platformă UE-India pen- tru cooperare și sprijin în domeniul acțiunilor

Oportunități pentru întreprinderile europene de toate dimensiunile	Reducerea taxelor vamale la produsele agroalimentare	Accesul privilegiat la piețele de servicii și proprietatea intelectuală protejată	Consolidarea angajamentelor în materie de durabilitate
Un capitol dedicat va sprijini, de asemenea, întreprinderile mici din UE să profite pe deplin de noile oportunități de export. De exemplu, ambele părți vor institui puncte de contact specifice pentru a oferi IMM-urilor informații relevante cu privire la ALS și pentru a le ajuta în orice problemă specifică cu care s-ar confrunta atunci când încearcă să utilizeze dispozițiile ALS. În plus, IMM-urile vor beneficia în special de reducerile tarifare, de eliminarea barierelor de reglementare, de transparența, stabilitatea și previzibilitatea conferite de acord.	- Sectoarele agricole europene sensibile vor fi pe deplin protejate, deoarece produse precum carnea de vită, carnea de pui, orezul și zahărul sunt excluse de la liberalizare în cadrul acordului. Toate importurile din India vor trebui să respecte în continuare normele stricte ale UE în materie de sănătate și siguranță alimentară. - În paralel, UE și India negociază în prezent un acord separat privind indicațiile geografice (IG), care va impulsiona vânzarea de produse agricole tradiționale emblematice ale UE, prin eliminarea concurenței ne-loiale sub formă de imitații.	autor, a mărcilor comerciale, a desenelor și modelor industriale, a secretelor comerciale și a drepturilor privind soiurile de plante. Aceasta se bazează pe tratatele internaționale existente în materie de PI și apropie legislația indiană și cea a UE în materie de PI. Acest lucru va facilita schimburile comerciale și investițiile reciproce între întreprinderile din UE și cele din India care se bazează pe PI.	climatice. Platforma va fi lansată în prima jumătate a anului 2026. În plus, sub rezerva normelor și procedurilor bugetare și financiare ale UE, se preconizează un sprijin din partea UE în valoare de 500 de milioane EUR în următorii doi ani pentru a sprijini eforturile Indiei de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră și de accelerare a transformării sale industriale durabile pe termen lung.

Sursa: Reprezentare a autorului pe baza https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_26_184.

UE a avut obiective ambițioase în sectoare precum: semiconductorii, tehnologia curată și inteligența artificială, dar și industria auto. În același timp, India a urmărit sporirea accesului pe piață și taxe mai reduse pentru exporturile-cheie, inclusiv produse farmaceutice, textile și îmbrăcăminte. Ajungerea la un acord a fost complexă, fiind necesare concesii semnificative din partea ambelor părți în domenii care variază de la automobile și alcool la medicamente și textile (Kar, 2025). India a mai avut un motiv puternic pentru avansarea negocierilor. Din 2023, când UE a încetat să mai acorde Indiei tarife preferențiale în cadrul Sistemului Generalizat de Preferințe (SGP), aceasta din urmă s-a aflat într-o poziție dezavantajoasă față de țări precum Pakistan, Bangladesh și Vietnam, care exportă articole de îmbrăcăminte în UE la un tarif preferențial (Sala, 2025).

8.6.2 Privire de ansamblu asupra relațiilor comerciale și investiționale bilaterale

UE este al doilea partener comercial al Indiei, schimburile totale de bunuri înregistrând un volum valoric de 120 de miliarde de euro în 2024 (exporturi de aproape 49 de miliarde de euro, importuri de peste 71 de miliarde de euro), sau 11,5% din valoarea totală a comerțului Indiei.

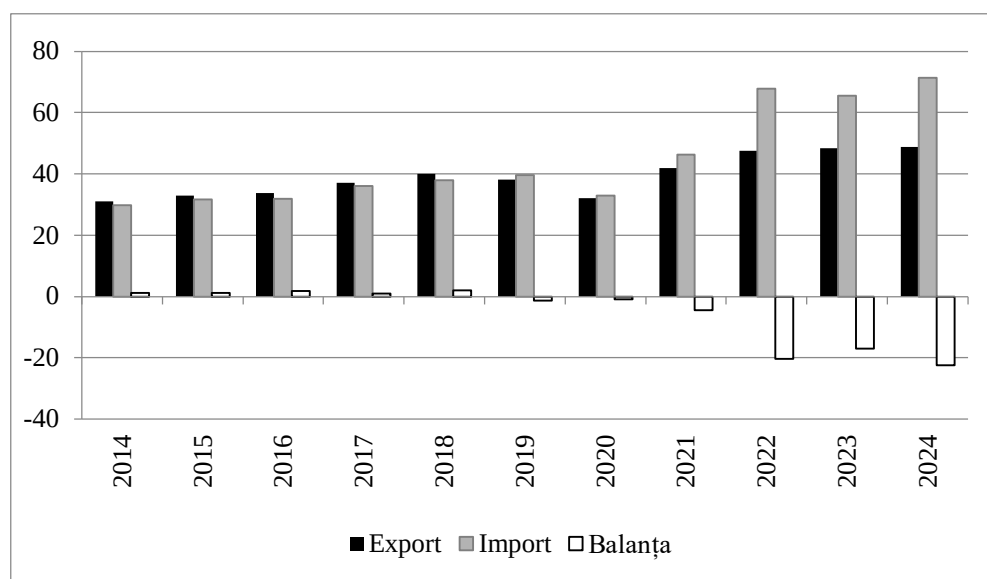
India este al nouălea partener comercial al UE, reprezentând 2,4% din comerțul cu bunuri al UE în 2024, cu mult în urma SUA (17,3%), Chinei (14,6%) sau Marii Britanii (10,1%). Comerțul cu bunuri între UE și India s-a dublat în perioada 2014-2024, de la 61 de miliarde de euro la 120 de miliarde de euro. După o perioadă de excedente în valoare de 1-2 miliarde de euro, balanța comercială a UE a devenit deficitară în 2019. De la un deficit de 1,4 miliarde de euro s-a ajuns la un sold de -22,5 de miliarde de euro în 2024 (Graficul 4).

Importurile UE din India cuprind în principal mașini și aparate, produse chimice, metale comune, produse minerale și textile. Principalele exporturi ale Indiei către UE constau în mașini și aparate, echipamente de transport și produse chimice.

Comerțul cu servicii s-a ridicat la 59,7 de miliarde de euro în 2023 (cu un deficit pentru UE de 7,9 miliarde de euro).

Ponderea UE din stocul de investiții străine directe (ISD) în India a ajuns la 140,1 miliarde de euro în 2023, în creștere față de 82,3 miliarde de euro în 2019, ceea ce face din UE unul dintre principalii investitori străini în India. Stocul de ISD ale Indiei în UE a fost de 10,2 miliarde de euro. Aproximativ 6.000 de întreprinderi europene sunt prezente în India¹.

Graficul 4: Schimburile comerciale dintre UE și India, în perioada 2014-2024 (în miliarde de euro)

Sursa: Grafic elaborat de autor pe baza datelor Eurostat (2025).

8.6.3 Beneficii inegale și piedici posibile

Experții internaționali au schițat deja o serie de sectoare care vor avea de suferit de pe urma ALS, deși sectoare sensibile majore au fost lăsate deoparte pentru accelerarea negocierilor. Cele mai afectate par a fi cele indiene, având în vedere în primul rând că taxele vamale aplicate în prezent de India sunt mult mai ridicate decât cele ale UE.

¹A se consulta: https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/india_en.

Având în vedere că au rămas o serie de probleme nesoluționate, este probabil să aibă loc negocieri ulterioare privind agricultura, drepturile de proprietate intelectuală și mecanismul UE de ajustare la frontieră a emisiilor de carbon (CBAM), printre alte aspecte². Se arată că în sectorul producției industriale este probabil să existe atât câștigători cât și perdanți. Sectoarele indiene care vor beneficia cel mai mult de acest acord comercial sunt cele ale confecțiilor, textilelor și produselor din piele. În schimb, prin reducerea barierei tarifare de către India, industriile europene vor avea un acces mult mai facil la piața indiană (industria auto, produsele chimice, utilajele industriale etc.). Va fi generată o concurență acerbă pentru producătorii indieni. Industria auto indiană, în special, va fi puternic afectată³.

Mecanismul UE de ajustare la frontieră pentru emisiile de carbon a devenit pe deplin operațional la 1 ianuarie 2026, marcând sfârșitul fazei de tranziție de doi ani (2023-2025). CBAM este instrumentul UE pentru stabilirea unui preț echitabil pentru carbonul emis în timpul producției de bunuri cu emisii ridicate de carbon care intră în UE și pentru încurajarea unei producții industriale mai curate în țările din afara UE. Următoarele mărfuri sunt vizate de regulamentul CBAM: ciment, aluminiu, îngrășăminte, fier și oțel, hidrogen și electricitate⁴.

Din perspectiva UE, ALS asigură condiții mult mai favorabile decât cele oferite de India altor parteneri comerciali. New Delhi a acceptat să permită intrarea anuală în țară a până la 250.000 de vehicule fabricate în Europa, cu taxe vamale preferențiale (Tabelul 1). Aceasta reprezintă o limită de peste șase

² <https://www.atlanticcouncil.org/dispatches/the-india-eu-trade-deal-is-worth-watching-but-not-overhyping/>

³ <https://arisa.nl/en/winners-losers-eu-india-free-trade-agreement/>.

⁴ <https://eur-lex.europa.eu/RO/legal-content/summary/carbon-border-adjustment-mechanism.html>. https://taxation-customs.ec.europa.eu/carbon-border-adjustment-mechanism_en?prefLang=ro. Importatorii din UE sau reprezentanții lor vamali indirecti care importă în UE mai mult de pragul unic bazat pe masă de 50 de tone de mărfuri CBAM vor trebui să solicite statutul de declarant CBAM autorizat. Aceștia vor cumpăra certificate CBAM de la autoritățile naționale din țara în care sunt stabiliți. Prețul certificatelor va fi calculat pe baza prețului de licitație al cotelor EU ETS exprimat în €/tonă de CO₂ emisă, ca medie trimestrială în 2026 și ca medie săptămânală începând cu 2027.

ori mai ridicată comparativ cu nivelul de 37.000 de unități prevăzut în acordul încheiat recent de India cu Marea Britanie. Acordul UE-India ar putea reprezenta o oportunitate semnificativă pentru producătorii europeni de automobile, având în vedere potențialul pieței, însă trebuie ținut cont că piața auto indiană este dominată de mărci japoneze bine consolidate, precum Suzuki și Hyundai, care împreună dețin peste 50% din piața totală. Așadar, nu va fi ușor pentru producătorii europeni de automobile să pătrundă pe piața indiană, având în vedere că în prezent dețin o cotă de piață sub 3%⁵.

După semnare, ratificarea ALS UE-India poate dura cel puțin un an⁶. Totodată, precedentul din data de 21 ianuarie 2026, când Parlamentul European a votat pentru trimiterea acordului comercial UE-Mercosur la Curtea de Justiție a UE, pentru verificarea compatibilității cu tratatele UE (luarea unei decizii putând dura doi ani), arată că este o cale lungă până la ratificarea și aplicarea efectivă a ALS.

În concluzie, deși până la implementarea ALS mai este o cale lungă, cei doi parteneri strategici s-au arătat pregătiți să ofere concesi, pentru a beneficia de o serie de avantaje. După cum se anticipa, anumite sectoare au fost excluse de la liberalizarea completă, iar pentru altele s-a propus o liberalizare graduală, în funcție de reacțiile piețelor la deschidere și de presiunile din partea grupurilor de lobby. Unul dintre mesajele cele mai puternice transmise de ALS UE-India este că acordul a fost încheiat în semn de susținere a unei Ordini internaționale bazate pe reguli și pe cooperare, ca protest împotriva confruntării și a ridicării de ziduri tarifare între națiuni.

8.7 Concluzii

În patruleterul China-India-SUA-UE se remarcă următoarele tendințe: (1) intrarea pe calea normalizării relațiilor sino-indiene, deși persistă o serie de

⁵ <https://think.ing.com/articles/europe-proves-it-can-act-strategically-as-india-deal-seeds-future-growth/>.

⁶ <https://www.reuters.com/sustainability/climate-energy/india-eu-free-trade-pact-whats-agreed-whats-stake-after-years-talks-2026-01-23/>.

riscuri; (2) viziunea diferită a UE și a Chinei cu privire la ordinea economică mondială; (3) intrarea relațiilor bilaterale dintre India și SUA în cea mai adâncă zonă de disconfort din ultimii 25 de ani; (4) încheierea ALS UE – India.

În urma Comunicării „UE-China – O perspectivă strategică”, din 12 martie 2019, în care China este definită drept „rival sistemic”, relațiile bilaterale s-au deteriorat continuu. Având în vedere că puterea economică a Chinei și influența sa politică au sporit cu o „amplare și viteză fără precedent, reflectând ambițiile sale de a deveni o putere globală de prim rang”, experții comunitari apreciază că această transformare trebuie să fie însoțită de asumarea de către China a „mai multor responsabilități pentru menținerea ordinii internaționale bazate pe norme”, dar și de „un grad sporit de reciprocitate, nediscriminare și deschidere a sistemului său”.

Deși acțiunile protecționiste ale Administrației Trump 2.0, care au afectat relațiile SUA deopotrivă cu UE și China, ar fi putut contribui la relansarea parteneriatului strategic UE-China, aceasta nu a avut loc. UE este nemulțumită de o multitudine de aspecte în relație cu China, precum: deficitul comercial, controlul chinez al exporturilor de materii prime de interes pentru UE, impactul supracapacității industriale chineze, dar mai ales continuarea parteneriatului strategic China-Federația Rusă, care este considerat un factor favorizant al războiului din Ucraina.

Experții internaționali apreciază că pregătirile pentru summitul UE-China din 2025 au fost constrânse de preocupările ambelor părți cu privire la negocierile comerciale cu SUA, ceea ce a determinat ca timpul și energia acestora să nu fie suficiente pentru acest eveniment (García-Herrero, 2025). Cu toate acestea, cauza reală a eșecului acestui summit îl reprezintă viziunea diferită a UE și a Chinei cu privire la ordinea economică mondială, ceea ce se va menține și în anii care vor urma sau probabil se va adânci și mai mult.

În ceea ce privește India, aceasta trece printr-o perioadă de încetinire accentuată a activității economice, în pofida sprijinului politic continuu. Însă, nu doar intrarea relațiilor bilaterale cu SUA în cea mai adâncă zonă de disconfort din ultimii 25 de ani este determinantul acestei evoluții. Pe fondul

incertitudinii globale, ritmul de creștere a PIB, a creditelor bancare, a exporturilor, a vânzărilor de autovehicule, a vânzărilor imobiliare și a salariilor au încetinit semnificativ în India față de nivelurile anterioare. Experții internaționali subliniază că sunt necesare măsuri suplimentare pentru stimularea creșterii în toate sectoarele (The Economic Times of India, 2025). Tocmai de aceea, autoritățile indiene încurajează *autonomia economiei indiene*, fapt subliniat și în discursul prilejuit de Ziua Independenței⁷, în care premierul a afirmat că: Swadeshi (Make in India) ar trebui să provină din mândrie și putere, nu din constrângere; trebuie promovate măsuri vizibile, cum ar fi panouri „Swadeshi” în fața magazinelor, pentru a stimula autonomia, a sprijini antreprenoriatul și a consolida baza economică și industrială a Indiei; puterea Indiei rezidă în oamenii săi, în inovare și în angajamentul față de autonomie. Mai mult, apelul „Cumpărați produse fabricate în India!” vine în completarea sloganului „Fabricați în India!” și se face tot mai intens auzit.

Tot printre măsurile avute în vedere pentru a contracara efectele negative ale majorării taxelor vamale de către SUA, se numără și intenția normalizării relațiilor cu China, precum și accelerarea politicii de multialiniere⁸.

⁷ Prim-ministrul Narendra Modi s-a adresat națiunii în data de 15 august 2025, cu ocazia celei de-a 79-a Zile a Independenței, de pe zidurile Fortului Roșu din Delhi. Discursul adresat națiunii a fost cel mai lung și mai decisiv discurs ținut vreodată de la Fortul Roșu, cu o durată de 103 minute, în care s-a prezentat o foaie de parcurs îndrăzneță pentru Viksit Bharat (India dezvoltată) până în 2047. Discursul prim-ministrului s-a concentrat pe autonomie, inovare și responsabilizarea cetățenilor, subliniind parcursul Indiei de la o națiune dependentă de alte țări la o țară încrezătoare la nivel global, avansată din punct de vedere tehnologic și rezilientă din punct de vedere economic. A se consulta: https://www.pmindia.gov.in/en/news_updates/highlights-from-the-pms-address-on-the-79th-independence-day/

⁸ Politica externă a Indiei a trecut de la nealiniere la multialiniere, ceea ce semnifică o capacitate extraordinară de a colabora cu țări și grupuri de țări cu obiective și ideologii diferite.

Referințe bibliografice

- Baba, K. (2025, 25 august). *Japan to invest \$68bn in India over 10 years, including AI and chips*, Nikkei Asia.
- Bhat, S. (2025, 14 august). *S&P lifts India's rating to BBB in first upgrade since 2007*, Reuters.
- Bomassi, L. and Nixon, C. (2025, March 5). *Breaking the deadlock on the EU-India FTA*, European Union Institute for Security Studies (EUISS).
- Business Today (2025, 25 septembrie). *Indian team back from US after holding trade talks, Piyush Goyal to be back tomorrow: Report*.
- Chatham House (2025, 1 septembrie). *Modi's SCO summit visit shows China and India want to reset relations. But the 'Dragon–Elephant Tango' will be tough*, <https://www.chathamhouse.org/2025/09/modis-sco-summit-visit-shows-china-and-india-want-reset-relations-dragon-elephant-tango#main-content>.
- Chen, L. and Chu, M.M. (2025, 31 august). *India and China are partners, not rivals, Modi and Xi say*, Reuters.
- Chen, L., Lee, L. and Chen, X. (2025, 24 iulie). *EU-China ties at 'inflection point', von der Leyen says after tense Beijing summit*, Reuters.
- China Briefing (2025, 25 iulie). *EU-China Relations After the 2024 European Elections: A Timeline*, <https://www.china-briefing.com/news/eu-china-relations-after-the-2024-european-elections-a-timeline/>.
- Clarke, J. (2025). *What tariffs has Trump announced and why?*, BBC.
- Council on Foreign Relations (2025). *U.S.-India Relations, 1947-2025*, <https://www.cfr.org/timeline/us-india-relations>.
- DG Trade (2025). https://webgate.ec.europa.eu/isdb_results/factsheets/country/details_china_en.pdf.
- The Economic Times of India (2025, 17 iulie). *Warning signs? India's high frequency indicators highlight slowdown*.
- Elliott, D. (2025, May 9). *The UK and India just signed a 'historic' free trade deal. Here's what to know*, World Economic Forum.
- European Council (2025a, 24 iulie). *25th EU-China summit – EU press release*, <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2025/07/24/25th-eu-china-summit-eu-press-release/>.

- European Council (2025b). *EU-China trade: facts and figures*, <https://www.consilium.europa.eu/en/infographics/eu-china-trade/#0>.
- European Council (2025c). *Timeline – Packages of sanctions against Russia since February 2022*, <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/sanctions-against-russia/timeline-packages-sanctions-since-february-2022/>.
- European Commission (2025, 8 iulie). *Speech by President von der Leyen at the EP plenary joint debate on EU-China relations*, Strasbourg.
- Eurostat (2025). Database, https://ec.europa.eu/eurostat/data-browser/view/bop_its6_det__custom_17620401/default/table
- Ewe, K., Ng, K. and Kirby, P. (2025, 24 iulie). *EU chief says ties with China at 'inflection point'*, BBC.
- Financial Times (2025, 28 august). *China gains from Trump's alienation of India*, <https://www.ft.com/content/fbbef8f7-106f-40b0-8c96-555fa1af4802>.
- García-Herrero, A. (2025, 9 iulie). *Towards an EU-China non-summit?*, Bruegel.
- Impact and Policy Research Institute (2025, 9 aprilie). *India-China at 75: Elephant-dragon tango and a history of complex relationship*, Insights, Center for International Relations and Strategic Studies.
- Inamdar, N. (2025, 27 august). *Trump's 50% tariff on India kicks in as Modi urges self-reliance*, BBC.
- Indian Ministry of External Affairs (2025, 13 februarie). *English translation of Press Statement by Prime Minister Shri Narendra Modi during the India – USA Joint Press Conference*.
- Kar, J. (2025, March 7). *The EU and India are close to finalizing a free trade agreement. Here's what to know*. World Economic Forum.
- Krishnan, M. (2025, February 26). *Are India and EU growing closer as global alliances shift?*. DW.
- Kumar, M. (2025a, March 27). *Can Geopolitical Alignment Seal the India-EU FTA?*. Carnegie Endowment for International Peace.
- Kumar, M. (2025b, June 6). *India, U.S. trade talks extended as deadline looms for interim deal, say sources*, Reuters.
- Lawder, D. and Kumar, M. (2025, 28 august). *Trump's doubling of tariffs hits India, damaging ties*, Reuters.

- Momtaz, R. (2025, 24 iulie). *Taking the Pulse: Does the EU-China Summit Show a Weakened European Hand with Beijing?*, Carnegie Europe, Brussels.
- Nardelli, A. (2025, April 12). *India finds a place in EU's expanding €2 trade trillion playbook*. The Economic Times.
- NBC News (2025, 20 august). *India and China agree to resume direct flights as Trump shakes up ties*, <https://www.nbcnews.com/world/asia/india-china-agree-resume-direct-flights-trump-turmoil-rcna226008>.
- The New Indian Express (2025, 26 august). *No reciprocal tariff on Indian electronics exports to the US*.
- The New Indian Express (2025, 16 septembrie). *India, US restart trade negotiations since Trump's steep 50% tariffs*.
- Roche, E. (2025a, 2 septembrie). *India at the SCO Summit: One Platform, Multiple Messages*, The Diplomat.
- Roche, E. (2025b, 1 august). *Trump's Tariffs on India Imperil India-US Strategic Relationship*, The Diplomat.
- Sala, B. (2025, April 17). *A new strategic partnership between the EU and India: why now?*, Mondo Internazionale.
- Schipani, A. et al. (2025, 17 septembrie). *In charts: What Donald Trump's tariffs mean for India's economy*, Financial Times.
- Schipani, A., Reed, J. and Bounds, A. (2025, June 3). *India and Europe agree on nearly half of trade deal 'chapters'*, Financial Times.
- Vaid, D. (2025, 31 iulie). *US, Pakistan strike trade deal to develop oil reserves*, DW.
- Yuchen, L. (2025, 25 iulie). *EU-China summit exposes deepening tensions*, DW.

CONCLUZII

Iulia Monica OEHLER-ȘINCAI

BRICS+ constituie cea mai elocventă manifestare a relațiilor Sud-Sud din mai multe perspective. China și Federația Rusă se numără printre susținătorii majori ai cooperării Sud-Sud. Această poziție este consolidată în special prin încurajarea extinderii BRICS, inclusiv cu țări care se confruntă cu sancțiuni din partea SUA, în pofida faptului că aceasta ar întări reputația antioccidentală a grupului. În schimb, India, Republica Africa de Sud și Brazilia, împreună cu majoritatea membrilor aspiranți, nu intenționează ca BRICS+ să devină o organizație antioccidentală. Cooperarea cu Nordul este considerată valoroasă din mai multe perspective și în diverse domenii de activitate. Tocmai de aceea, majoritatea țărilor în dezvoltare/emergente continuă să aibă o politică externă echilibrată între Nord și Sud.

În cadrul BRICS+ și în alte foruri internaționale, confruntările dintre China și India nu au încetat. Ambele își atribuie rolul de lider al Sudului global. Pe fondul politicii economice tot mai protecționiste a Administrației Trump 2.0, s-a conturat însă o fereastră de oportunitate pentru normalizarea relațiilor bilaterale China-India. Cu toate acestea, având în vedere problemele care încă nu au fost rezolvate, este de așteptat ca India să fie prudentă în recalibrarea relațiilor sale cu China. Pe de o parte, se remarcă dependența economică ridicată a Indiei față de China, însă pe de altă parte, contextul economic și geopolitic actual și tensiunile existente fac necesară reducerea riscului expunerii față de China.

Politica externă a Indiei a trecut de la nealiniere la multialiniere, ceea ce semnifică o capacitate extraordinară de a colabora cu țări și grupuri de țări cu obiective și ideologii diferite. Relațiile sino-chineze sunt pe cale de ameliorare, cu toate acestea va fi dificil de soluționat problema granițelor și mai ales să se

ajungă la o concordanță a celor două țări cu privire la viziunea asupra ordinii economice regionale.

BRICS+ prezintă o serie de puncte slabe, printre acestea evidențiindu-se și dilema cu privire la consens. Procesul de luare a deciziilor prin consens este pus în pericol de interesele divergente. Spre exemplu, cei mai noi membri ai BRICS din rândul țărilor africane, Egiptul și Etiopia, se opun unui tratament preferențial pentru Republica Africa de Sud, în sensul obținerii de către aceasta din urmă a unui loc permanent în Consiliul de Securitate al ONU. În opinia Egiptului și Etiopiei, aceasta ar fi în contradicție cu poziția Uniunii Africane asupra reprezentării continentale colective. Pentru unele teme, precum dezvoltarea, anumite aspecte privind reforma guvernanței globale și sporirea influenței Sudului global, se poate ajunge mai ușor la consens. Pentru alte teme însă, unde interesele sunt divergente, iar tensiunile geopolitice sunt puternice, consensul este dificil de atins.

Politica externă a Indiei este influențată de autonomia strategică și pragmatism, nu de o aliniere ideologică anti-SUA și anti-Occident. Totodată, India nu este interesată de dedolarizare în sensul urmărit de China și de Federația Rusă. Dolarul domină încă economia globală în toate cele șase dimensiuni (rezerve valutare, datoria externă, credite internaționale, plăți internaționale, facturarea comerțului internațional și piața valutară).

Influența BRICS asupra sistemului financiar internațional ar putea fi doar limitată. Ideea adoptării unei monede BRICS nu este fezabilă, printre motive numărându-se și faptul că nu există un acord de liber schimb între țările BRICS. Cele mai tangibile forme de cooperare financiară sunt mecanismul de plăți transfrontaliere, în proces de implementare (BRICS Pay, lansat pentru a reduce dependența de rețeaua SWIFT – Societatea pentru Telecomunicații Financiare Interbancare Internaționale) și facturarea schimburilor comerciale în monedele BRICS.

Pentru India sunt importante suveranitatea monetară, flexibilitatea și utilizarea în continuare a dolarului, nu a unor monede cu utilizare restricționată, precum yuanul chinezesc, rubla rusească sau dirhamul Emiratelor Arabe Unite, India nefiind adepta unor experimente monetare netestate. În schimb,

India susține reforma sistemului financiar global în sensul reformei instituțiilor Bretton Woods, precum FMI și Banca Mondială, deoarece, în opinia sa, niciun actor nu ar trebui să fie dominant.

Un alt element de coagulare a intereselor actorilor din Sudul global îl reprezintă Inițiativa Noilor Drumuri ale Mătăsii (BRI), lansată de China în 2013. Aceasta este descrisă în literatura de specialitate ca o strategie pe termen lung care se va derula pe parcursul a mai multor decenii și drept una dintre cele mai clare manifestări ale viziunii și influenței Chinei în plan global. În ultimul deceniu, BRI s-a transformat profund, iar printre tendințele dominante se numără următoarele: „înverzirea” BRI, trecerea de la proiecte „grandioase” la proiecte mai mici și de calitate ridicată, preocupări crescânde cu privire la sustenabilitatea datoriilor și o prezență tot mai mare a întreprinderilor private. Cumulativ, angajamentul chinez în cadrul BRI, atât în contracte de construcții, cât și în investiții, a depășit 1 trilion de dolari (1,3 trilioane de dolari din 2013 până în iunie 2025). Aceasta reprezintă doar o mică parte din resursele financiare necesare pentru dezvoltarea infrastructurii în Asia, precum și la nivelul economiilor emergente/în dezvoltare.

În cadrul EMDE, se pot distinge mai multe categorii în funcție de participarea lor la BRI. Cea mai largă categorie este formată din economii mai înclinate spre cooperarea cu China decât spre o poziție de confruntare. De pildă, majoritatea Tigrilor asiatici din a doua generație pot fi incluși în această categorie, în pofida disputelor teritoriale din Marea Chinei de Sud. Printre acești actori se numără partenerii strategici mai vechi ai Chinei, și anume Indonezia (partener strategic din 2005), Vietnam (2008), Thailanda (2012) și Malaysia (2013). Aceste țări pot fi descrise ca fiind atât favorabile, cât și prudente în ceea ce privește BRI, urmând interesul național și prioritățile naționale de dezvoltare. Se remarcă și un grup distinct al țărilor mult mai prudente în alegerea proiectelor de cooperare cu China, unul dintre exemplele notabile fiind Filipine, care este și membru al ASEAN.

Un al treilea grup este al țărilor care nu au încheiat un Memorandum de înțelegere cu China în ceea ce privește participarea la BRI, India fiind un studiu de caz remarcabil. Totodată, se evidențiază și Argentina, al cărei

președinte, Javier Milei, a refuzat aderarea la BRICS pe motivul respingerii oricărei forme de cooperare cu state comuniste. În contrast cu predecesorul său, Javier Milei se definește drept „anarho-capitalist”, un curent din cadrul liberalismului care aspiră la eliminarea oricărei intervenții a statului în economie.

Referindu-ne la sistemul complex al relațiilor internaționale, cuvântul-cheie în perioada actuală este multialinierea. Majoritatea economiilor emergente/în dezvoltare au adoptat o strategie de multialiniere, ceea ce semnifică relații cu mai multe centre de putere simultan, în locul alinierii la un singur bloc/mare putere economică. Interesul național este cel care primează, teoria realistă a relațiilor internaționale, în special defensivă, dar în unele cazuri și varianta ofensivă, fiind cea care predomină.

SUA părea să își fi atins apogeul, rămânând singura din vechea triadă SUA-UE-Japonia capabilă să influențeze cu adevărat mersul relațiilor internaționale. UE continuă să se confrunte cu evidente slăbiciuni și amenințări, care îi alterează mai departe autoritatea. În contrast, grupul BRICS+ s-a conturat treptat ca o nouă forță cu un țel clar, pe care poate să îl atingă cu resursele deja conturate.

Administrația Trump 2.0 este din ce în ce mai înclinată să intervină în afacerile interne ale altor țări. Asistăm la o răsturnare a ordinii economice internaționale bazate pe reguli, prin nerespectarea principiilor și a disciplinelor din tratatele și acordurile anterioare. Sistemul de la Bretton Woods (pe care EMDE îl vor reformat și pe care SUA l-a condus timp de opt decenii) este pus sub semnul întrebării. SUA recurge la forță și putere pentru a-și apăra interesele.

S-a intrat într-o nouă etapă, care în loc să inducă predictibilitate, este însoțită de mai multă incertitudine ca oricând. Organizațiile internaționale sunt din ce în ce mai slăbite, iar multilateralismul susținut odinioară de SUA este înlocuit de unilateralismul reflectat de „America pe primul plan”. Interesul comun este sacrificat în numele interesului național, realitate demonstrată de retragerea SUA dintr-o serie de organizații și acorduri internaționale (inclusiv din Acordul de la Paris).

Alți actori majori, China și India, deși urmăresc interesul național, nu urmează același model ca SUA și nu intervin în afacerile interne ale altor țări. Au ales să-și unească forțele și chiar să intensifice cooperarea cu unele economii avansate (a se vedea Acordul de Liber Schimb India-UE, Acordul India-Marea Britanie, temperarea tensiunilor dintre India și China etc.). Aceasta este dovada că o NOEI sub egida SUA, care neagă multilateralismul, nu este acceptată, iar caracterul previzibil al relațiilor internaționale este de dorit. Schimbarea este necesară, dar nu în sensul intervenției brutale în afacerile interne ale altora. În contextul crizelor suprapuse și al unei economii globalizate din ce în ce mai fragile, susținerea multilateralismului și abținerea de la imixtiunea în afacerile altor state este poziția cea mai înțeleaptă.

SUCCINTĂ PREZENTARE A AUTORILOR

Iulia Monica OEHLER-ȘINCAI

Iulia Monica Oehler-Șincai este absolventă a Academiei de Studii Economice din București, Facultatea de Relații Economice Internaționale, doctor în relații economice internaționale. În prezent este cercetător științific senior la Institutul de Economie Mondială al Academiei Române. În perioada octombrie 2010 – august 2012, a fost bursieră în cadrul proiectului „Studii postdoctorale în economie: program de formare continuă a cercetătorilor de elită – SPODE”. În ultimii 15 ani a participat la numeroase conferințe internaționale și programe de schimburi interacademice cu universități și institute de cercetare din țări precum: Germania, Austria, Spania, Cehia, Ungaria, Bulgaria, China. Desfășurarea succesivă a activității sale în sectorul privat (comerțul exterior), sectorul public și în cercetare i-a înlesnit abordarea economiei în ansamblul său și din multiple perspective: micro și macroeconomică, națională, regională și globală. În calitate de autor, coautor și coordonator, a elaborat numeroase studii, cărți și articole pe teme precum: comerț internațional și politici comerciale, investiții străine directe, economii emergente, modelul est-asiatic de dezvoltare, relațiile externe ale UE, diplomatie publică.

Georgeta ILIE

Georgeta Ilie este cercetător științific gradul III în cadrul Institutului de Economie Mondială – Academia Română, din 2022, cu o bogată experiență științifică și publicistică desfășurată de-a lungul celor aproape trei decenii de carieră didactică universitară, în cadrul Facultății de Relații Economice Internaționale – Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir” (în calitate de profesor titular) și Academia de Studii Economice din București (în calitate de cadru didactic asociat). Domeniile sale de competență sunt investiții străine directe (domeniu de specializare doctorală), comerț internațional și politici comerciale în domeniul serviciilor, managementul proiectelor și al investițiilor, realizările în cadrul acestora fiind concretizate în publicații

editoriale, articole în baze de date internaționale și participări la manifestări științifice naționale și internaționale. Activitatea sa profesională este completată de activitatea practică desfășurată în companii de consultanță de afaceri în domeniile managementul performanței și managementul proiectelor cu finanțare europeană, precum și de experiența în managementul universitar în calitate de prodecan, director de program de master, vicepreședinte al comisiei de calitate la nivelul universității, secretar științific al senatului universității și prorector cu activitatea de cercetare științifică în cadrul Universității Creștine „Dimitrie Cantemir” din București.

Claudia Gabriela BAICU

Cercetător științific gradul III al Institutului de Economie Mondială al Academiei Române, doctor în domeniul Finanțe. A desfășurat și activități didactice în învățământul superior, promovând până la funcția de conferențiar universitar la Universitatea *Spiru Haret*, Facultatea de Științe Economice București. A fost cercetător postdoctorand în cadrul proiectului „Studii Post-Doctorale în Economie: program de formare continuă a cercetătorilor de elită – SPODE”. A făcut parte din colectivele mai multor teme de cercetare desfășurate în cadrul IEM atât în calitate de autor, cât și de coordonator. A diseminat rezultatele cercetării prin participarea la manifestări științifice internaționale. Autor și coautor a numeroase lucrări de specialitate care abordează subiecte precum reglementarea activității bancare, plățile internaționale, impactul schimbărilor climatice asupra sistemului financiar-bancar, finanțarea schimburilor comerciale internaționale.

Andrei RĂDULESCU

Andrei Rădulescu, macroeconomist internațional senior, cu studii postuniversitare și experiență profesională la instituții de top din Portugalia și România, în domeniul analizei, cercetării și prognozei macroeconomice. În Portugalia, a absolvit programul de masterat științific în Economie la Universitatea din Porto și a elaborat analize macroeconomice și previziuni pe economia Zonei euro pentru cel mai important fond de investiții din țară. În România, a obținut titlul de doctor în Economie Internațională la Academia de Studii Economice din București și a finalizat studiile postdoctorale în Economie la Academia Română, cel mai înalt for științific al țării. A lucrat ca analist fundamental și macroeconomist pe piața de capital timp de

șapte ani, iar ulterior a fost economistul șef al celui mai important grup financiar din România și Europa de Sud-Est timp de aproape 10 ani, realizând analize și prognoze macroeconomice pe economia mondială, economia zonei euro, România și Republica Moldova. Începând cu anul 2014, este cercetător senior la Institutul de Economie Mondială din cadrul Academiei Române, elaborând analize macroeconomice, de la economia mondială (SUA, China) la Europa, Europa Centrală și de Est și România. Este o prezență constantă la conferințe internaționale pe teme macroeconomice și/sau financiare (prezentări la evenimente de top în 40 de țări din întreaga lume), membru al unor think tank-uri din mai multe țări și editorialist pe teme macroeconomice în Luxemburg, Elveția și România..

Modul în care este definit Sudul global în prezent contrastează puternic cu sensul atribuit termenului în anii 1960-1970, când era sinonim cu Lumea a treia. Liantul acestor economii eterogene este reprezentat în primul rând de obiectivul lor major de a avansa pe calea dezvoltării, cele mai puternice economii emergente având deja clar exprimată ținta de a ajunge la statutul de țară dezvoltată într-un orizont de timp mai apropiat sau mai îndepărtat.

În al doilea rând, ceea ce unește aceste țări este însuși contextul accentuării incertitudinilor și vulnerabilităților din economia mondială și al intensificării tensiunilor dintre Vest și Est. Acestea conduc la necesitatea identificării a noi căi de întărire a relațiilor „Sud-Sud” pe termen lung.

În al treilea rând, Sudul global urmărește să aibă o voce mai puternică în organizațiile internaționale, ținând cont de ascensiunea lor pe scena economică globală. Este susținută reforma sistemului financiar internațional în sensul reformei instituțiilor Bretton Woods, precum FMI și Banca Mondială, deoarece niciun actor nu ar trebui să fie dominant. Spre deosebire de SUA, care în prezent înlocuiește multilateralismul pe care l-a susținut atâtea decenii prin unilateralismul reflectat de „America pe primul plan”, Sudul global și majoritatea economiilor din Nord nu urmează același model, ci își unesc forțele.

În al patrulea rând, un alt element de coagulare a intereselor actorilor din Sudul global este reprezentat de Inițiativa chineză a Noilor Drumuri ale Mătășii (*Belt and Road Initiative, BRI*). Aceasta este descrisă în literatura de specialitate drept o strategie pe termen lung, care se va derula pe parcursul mai multor decenii, și una dintre cele mai clare manifestări ale viziunii și influenței Chinei în plan global. Cumulativ, angajamentul chinez în cadrul BRI, atât în contracte de construcții cât și în investiții, a depășit 1 trilion de dolari (1,3 trilioane de dolari din 2013 până în iunie 2025).

Simona MOAGĂR-POLADIAN

ISBN 978-973-159-333-3

